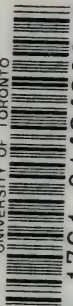

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01484238 9

FLAVIVS IOSEPHVS

OPERA OMNIA

EDIDIT

S. A. NABER

I

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

1450

L I P S I A E
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

~~IG~~
~~JOHN~~

FLAVII IOSEPHI
O P E R A O M N I A.

POST IMMANUELEM BEKKERUM

RECOGNOVIT

SAMUEL ADRIANUS NABER.

VOLUMEN PRIMUM.

751169
—
9 2.31

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXXVIII.

PA
H25
M2
1857
41

LIPSIÆ: TYPIIS P. G. TEUBNERI

Printed in Germany

Praefatio.

In Iosephi Antiquitatibus recensendis separatim dicendum est de decem prioribus libris, quorum optimi codices sunt qui sequuntur:

Codex Parisinus Gr. 1421 saec. XIV (*R*).

- Bodleianus miscell. Gr. 186 saec. XV (*O*).
- Marcianus Gr. 381 saec. XIII (*M*).
- Vindobonensis histor. Gr. 2 saec. XI (*S*).
- Parisinus Gr. 1419 saec. XI (*P*).
- Laurentianus plut. 69, 20 saec. XIV (*L*).

Est praeterea epitome (*E*), quam Zonaras (*Zon.*) sequitur, quae sola nonnumquam veram scripturam servavit. Interdum versionis quoque Latinae (*Lat.*) aliquis usus est. De hisce omnibus, uti et de reliquis emendandi subsidiis qui plura cupit, is Niesium adire debet, cuius praefationem doctissimam et bonis observationibus refertam cum fructu cognoscet.

Inter libros manuscriptos primum locum occupat codex *R*, quocum *O* plerumque conspirat. Ab his duobus discrepant reliqui omnes, qui inter se satis similes sunt, sed originem produnt ab illis diversam. Itaque Niesio, desertis vestigiis superiorum editorum, prae ceteris Regium illum codicem sequi placuit, etiamsi ipse ultro concedat, quod ante pedes positum

est, saepe veriores lectiones in altera librorum familia servatas esse. Quantum video, in ea re Niesius frustra fuit et in adnotatione critica breviter ostendi, me infinitis locis rediisse ad vulgatas reliquorum librorum scripturas, quas longe duco praeferendas. Est varia lectio Antiq. IX § 284, qua Niesius imprimis confidit, sed aut fallor aut falsa specie se decipi passus est, qua de re dicam sicubi ad illum locum pervenero. Codex *R* perite tractatus saepe proderit, sed scatet vitiosis lectionibus et lacunis, quae sine reliquis libris sanari non possunt. Est praeterea sciendum, codicem *M* medium quendam locum tenere saepeque proxime abesse a bonitate codicis Regii. Ex brevi adnotatione, quae mihi sola concessa fuit, lectores non plenissime efficere poterunt, in hoc meo cum Niesio dissensu uter rectius viderit, sed curavi tamen ut locos indicarem, quorum est imprimis in ea quaestione habenda ratio. Ceterum quoties nihil referebat vel plane incerta erat vera scriptura, a Bekkero non recedendum censui.

Scribit Benselerus ad calcem operis de hiatu: 'Libri de bello Iudaico, de Vita Sua et contra Apionem scripti, diligentius, libri quibus Antiquitates Iudaeorum descripsit, negligentius et libri ad Macca-baeos et de Mundo universo falso ei adscripti negligentissime hac in re compositi.' Comparuit mihi in hisce utique decem prioribus libris hiatus ab Iosepho satis diligenter vitatos esse eandemque sententiam tuetur Fr. Krebsius in *der Wochenschrift für klassische Philologie* 1886 p. 1094 itaque feci quod debui, ut ne vocales indecore concurrerent, sed facile

potest fieri, ut in pusilla re quaedam me fugerint. Ad maiorem diligentiam me Dindorfius provocavit, qui in Fleckeisenii Annalibus vol. 99 p. 821 sqq. suscepit probare, Iosephum, quantumvis esset alienus ab Attica elegancia, tamen satis accurate cavisse ne peccaret in nominum et verborum formas itaque ducem secutus sum, Niesio ultra quam decuit neglectum.

Quod in Relationibus Teubnerianis significavi, vir doctissimus A. E. I. Holwerda mihi concedidit inexhaustam gazam observationum in Iosephum, quas pater reliquerat, qui nuper hoc est ante triennium exacta aetate senex octogenarius obiit. Hic ante quinquaginta annos fecit adnotandi initium, quo tempore nondum prodierat Parisina Dindorfii editio indeque factum est quod necesse fuit: quum uterque excuteret Havercampianas copias ipsi Havercampio non usurpatas, millies uterque incidit in easdem correctiones, quae nunc prostant in Dindorfii recensione atque hinc fluxerunt in editionem Bekkeri. Sed eliminatis iis quorum alter antevertendo honorem praecerpsit, haud pauca supersunt egregie observata et correcta, quae nunc primum in lucem prodibunt, quum tempora olim rei laudem scriptori non concesserint. Quodsi quis autem in hoc primo volumine Holwerdae inedita exspectatione pauciora invenerit, scito venerabilem senem anno 1847 edidisse Emendationum Flavianarum specimen, in quo quum procedente opere semper pauciora ex commentariis excerpserit, non mirandum est in operis introitu *inedita* rarescere et editorum numero superari.

Uncinis quadratis inclusi novos paragraphorum numeros, qui Niesio debentur itemque eius exemplum imitatus indicavi Sacri codicis locos, qui Iosepho inter scribendum ante oculos fuerunt.

Ut breviter indicarem, virorum doctorum probabiles coniecturas, his siglis usus sum:

Bk.	indicat	nomen	Bekkeri.
Cocc.	-	-	Cocceii.
Df.	-	-	Dindorfii.
Ern.	-	-	Ernesti.
Hw.	-	-	Holwerdae.
Ns.	-	-	Niesii.
Nr.	-	-	meum ipsius.

Amstelodami, m. Maio 1888.

S. A. N.

Adnotatio Critica.

Archaeol. Libr. prim. § 3. Quidnam est γραφή δηλούση? An forte latet δηλῶσαι? — § 6 ἄσκησιν ἀρετῆς· τῆς ἀρετῆς ἄσκησιν E. — § 7 ξένης SPL, ξένην rell. — § 8 ἐμπειρίαις· *cognitione* Lat. — § 9 τοῖς εἰς χρήσιμον ἢ καλόν τι ἄγειν δυναμένοις Hw. — § 9 εἰ μεταδιδόναι· οἷ μ. E. — § 9 εἴ τινες· οὔτινες E. — § 13 πολέμων· *civitatum* Lat. — § 19 οὕτως (ὥς) παράδειγμα Ns. — § 22 ὑποτίμησιν· ἐπίτασιν εἰς κακίαν E, quod Hw. placuit. — § 27 κρυπτομένης· καλυπτομένης EZon. — § 33 ἀναπαύσασθαι (τὸν θεόν) καὶ λαβεῖν Bk. — § 39 ἐξ οὗ· δι' οὗ Nr. — § 44 προβαλλόμενοι· προβαλόμενοι Ns. — § 46 θᾶπτον οὐκ ἔν· θᾶπτον ἔν R. — § 49 τὰ μὲν παρέξουσιν· τριβόλους μὲν π. L. — § 52 σημαίνει δὲ πένθος· σημαίνει δὲ οὐδέν RO, quod probat Ns. — § 57 ἀνδρὸς· ἄνδρα Ns. — § 60 (εἰς) Ναῖδα Hudson., [Καίς] Hw. — § 60 δέη Cocc., δέοι vlg. — § 65 ἀδελφοκτονίας· μείζονα add. RO. — § 66 ὅλως· alii ἄλλος· ἄλλως Ns. — § 66 ἀλλ' οὖν ἀπονοία (γ') ἦν θρασύς Nr. — § 68 τῶν αὐτῶν· τῶν αὐτοῦ Ns. — § 69 κατόκησαν εὐδαιμονήσαντες· κατοικήσαντες εὐδαιμόνησαν Hw. — § 74 γυναικός Bk., γυναικῶν vlg. — § 79 σὺν ἀδελφαῖς πλείοσιν· σὺν ἀδελφοῖς πλείοσιν Hw. et trsp. post νίδος ἦν τοῦ Ἀδάμον. — § 81 μῆνα SP, κόσμον rell. — § 82 in aliis libris anni sunt 2656, cf. Niesii Praef. p. XXXV. — § 83 τριακοστῶ· τριακοσιοστῶ alii, quod praefert Hw. — § 86 πρὸς (τοῖς) ἐνακοσίοις Nr., uti et § 148. — § 90 τ' αὐτήν Ns., ταύτην vlg.; item § 98 Ns. τ' αὐτῆς pro ταύτης. — § 91 ἐπανῆλθε· convenit veritas Hebraica, sed discrepant LXX viri; hinc οὐκ ἐπανῆλθε EZon. — § 94 καὶ ἄλλοι πλείους καὶ Νικόλαος· MSP, reliqui omittunt. — § 95 Μιλνάδα Vossius,

Μιννάδα vlg. — § 98 codd. ducunt ad id quod Ns. edidit: εἰς
 μακρὸν αὐτῶν γῆρας καὶ βίον μῆκος ὅμοιον τοῖς τάχιον ἐπερ-
 χομένων vlg. fluxit ex edit. princ. — § 100 σοφώτερον Nr.,
 σῶφρον vlg. — § 102 αἰώραν· χώραν MSPL. — § 103 παρ'
 αὐτοῖς ἐκεῖνο· παρὰ τοῖς ἐκεῖ R. — § 107 Μῶχος τε καὶ Ἑκα-
 ταῖος Nr., Ἑστιαῖος vlg. et idem vitium recurrit § 119, cf.
 Mnem. 1885 p. 352. — § 116 μῆκος· ὕψος Ox. — § 119 ἐννα-
 λίων· ἐναλίων Gutschmid. — § 121 μετέβαλεν Cocc., μετέβαλον vlg.
 — § 129 τηρεῖ· τήρει MPLE. — § 130 ὀρῶν· ὀρέων Eust. —
 § 132 Μεστραίοις· Μεστραῖμον? Bk. — § 133 νύων· ἐνός add. E.
 — § 138 ἐπιγόνων RO, ἀπογόνων MSPL. — § 145 [ἐν] τοῖς
 νῦν Ns. — § 146 ἀποδασμόν M, ἀπόστολον RSPE. — § 147
 τῆς πρὸς αὐτῷ Ἀρίας· Bernard. cum Bocharto, αὐτὴν Συρίας
 vel Σηρίας vlg., τῆς πρὸς αὐτῇ ὀρείας Ns. — § 147 ἱστορήσθω
 Bk., ἱστορεῖσθω vlg. — § 148 cf. Niesii praef. p. XXXV. —
 § 152 ὄπου· ἐνθα E. — § 152 τοσαῦθ' Df., ταῦθ' vlg. — § 156
 κἄν προνοῆσαι Hw. Ns., καὶ προν. vlg. — § 156 καλῶς ἔχειν
 Df., καλῶς ἔχει vlg. — § 159 Δαμασκοῦ om. RO. — § 161 μετ-
 αῖρειν· διαίρειν alii. — § 161 τῆς ἐκείνων· τῆς ἐκεῖ E. — § 162
 ἐπιμανές· καταφερές E. — § 164 θυομένῳ RO, πυθομένῳ MS
 PL. — § 165 συγγένειαν (αὐτοῦ) E. — § 165 ποιήσασθαι· ποι-
 ῆσαι RO. — § 166 παρ' ἀλλήλοις· παρ' ἄλλοις SPL. — § 166
 διαπτύσσω Scaliger, διαπτύων vlg. — § 170 ἀγαθή· ἀπαθής
 Ns. — § 182 ἔσωσεν· ἔσεσώκει E. — § 182 οὐ (γὰρ) ἄλλην Ns.,
 οὐδ' ἂν ἄλλην vlg. — § 184 καὶ αἶγα τριετίζουσιν om. RO. —
 § 185 ἐπιπταμένων Nr., ἐφιπταμένων vlg., cf. II § 71. — § 187
 ἐπικατακλίνει Nr., ἐπικλίνει vlg., cf. var. lect. I § 305. — § 187
 αὐτὸν — ἡγμένον· αὐτῶν ἡγμένων Ns. — § 188 βασκαίνουσα
 Nr., βασιλίζουσα vlg. — § 190 θεόκλυτον· ὄν θεόκλυτον Vitel-
 lius. — § 193 παραντίκα SP, παραχρήμα vell. — § 194 πλοῦτον·
 πλήθει R. — § 195 τὴν τε πόλιν· τὰς τε πόλεις SP. — § 196
 ξενίων· ξενίας RO. — § 197 αὐτός Ns., αὐτοῖς vlg. — § 197 εἰς
 τὸ μέλλον (ἔτος) Nr. — § 198 πεμφθείημεν ROP, πεμφθείη μὲν
 vlg. — § 198 σημαίνων Exc. Df., σημαίνων vlg. — § 200 ξένια
 Ns., ξενίαν vlg. — § 200 μιμητής Nr., μαθητής vlg. — § 201
 ἐπ' αἰσχύνῃ· nonne ἐπ' αἰσχύνῃη? Nr. — § 201 ἠδέσθησαν SP,
 ἐπέσθησαν vell. — § 212 πολιτεύεσθαι Ns., πολιτεύεσθαι vlg.

— § 213 αὐτή Bk., αὕτη vlg. — § 214 ὑστέρω Bk., ὑστάτω vlg. — § 221 κατὰ φυλάς Hw., καὶ τὰς φυλάς vlg. — § 221 ἀφ' αὐτῶν Bk., ἀπ' αὐτῶν vlg. — § 223 τοιούτου Nr., τούτου vlg. — § 225 ἀπάντων ζώντων· ἀπάντων ἀπαντώντων Ns. — § 227 εὐπορίαν ἀνθρώποις παραγ. Ern., εἰς εὐπορίαν ἀνθρώπους παραγ. vlg., καὶ τῶν οὐκ ὄντων· καὶ τῶν οὐκ ὄντων Cocc. — § 234 πολυχρονιώτατον· πολυχρονιώτερον Ns. — § 235 αὐτῶν ἔσεσθαι· αὐτοῖς Ern. — § 236 τετυχηκότες SP, ἀκηκοότες rell. — § 237 χούν· χούντων Ns. — § 245 παρασχούσης· παρεχούσης E. — § 246 εἰ μὴδ' ὕδατος Nr., αἰ μὴδ' ὕδατος vlg. — § 249 συλλαμβανόμενον· συλλαμβάνοντα RO. — § 250 οἷας Bk., οἷς vlg. — § 253 δυνάτον (ὄν) Bk. — § 254 *puellam citius* Lat., quod ducit ad: τὴν παῖδα (τάχιον). — § 253 σήειρον τό Bk., τὸ σήειρον vlg. De Esavi nomine cf. Hw. Spec. p. 15. Ns. Praef. p. XLV. — § 268 ὅς' ἄν· ὃ ἄν E. — § 271 quid est ἐπαισθόμενος? — § 273 εὐμενῆς Casaub. et Bern., εὐμενῇ vlg. — § 273 ποιήσας Bk., ποιήσεως RO. — § 276 ἀπολαβεῖν MSPL, λαβεῖν RO, cf. XIII p. 132. 9. — § 280 rectene προσῆκεν pro προσήκει? — § 281 παρούσία· περιουσία Ern. — § 282 μείζοσιν νίοις haec graviter corrupta. — § 284 ποιήσεσθαι Ern., ποιεῖσθαι vlg. — § 284 κρίνει· κρινεῖν Ns. — § 285 ἰδρυμένους· *haurituros* Lat., quod ducit ad ἀρυσομένους. — § 286 μεμαθήκοις Ns., μεμαθήκεις vlg. — § 286 σὺν τοῖς ἐπικατιοῦσι τῶν ποιμένων, malim τῶν ποιμνίων. — § 287 ὑπ' ἡπιότητος Nr., ὑπὸ νηπιότητος vlg. — § 288 οὐχ (οὔτω) ὑπὸ τῆς συγγενείας Nr. — § 294 ἐπαμυνεῖν Nr., ἐπαμύνειν vlg. — 296 πᾶσί τε γὰρ ἡμῖν· πάπποι Ns. Reliqua in hac § conclamata, cf. Hw. Spec. — § 297 ἐνδείξασθαι Bk., ἐνδείξασθαι vlg. — § 299 οὐκ ἂν πέμψαι Ns., οὐκ ἂν πέμψειν vlg. — § 300 κέκριται· κενερίσθαι Ns. — § 305 Haverc. adnotavit lect. Hen. et Busb. παρενδοκιμηθῆν, quae non exstat apud Ns., qui fortasse non semper accuratissimus fuit. — § 306 Ἀσὴρ (ὄς) Ns. — § 309 μετὰ δὲ τοῦτον· μετ' αὐτὸν δ' Ns. — § 319 ἔφηνεν ἂν· ἂν ἔπαθεν ἐχθρὸς ἔφηνε RO. Niesio ἔφηνεν spurium videtur. — § 322 κατατίθησι· ἐντίθησιν E. — § 323 [ἀλλά] Nr. — § 328 θᾶττον Nr., ᾗσσον vlg. — § 330 ᾗσαν — ἤγοντο E. — § 331 ὑπολελειμμένος (μόνος) Nr. — § 333 ἀντιστάντα· ἀντιστάτην RO. — § 336 Δασεῖαν suspectum Ns. —

§ 339 πράξειν τὸν γάμον Nr., παρέξειν vlg. — § 346 πολυχρονιώτερος Ns., πολυχρονιώτατος vlg. cf. § 234.

Libr. secund. § 1 ἀφ' αὐτοῦ Cocc., ἀπ' αὐτοῦ vlg. — § 2 κυνηγέσιον· κυνήγιον R. — § 6 Ἰδουμαίας· Ἰουδαίας R. — § 8 ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας Nr., ὑπὸ vlg. — § 9 διὰ ψυχῆς· τὴν τῆς ψυχῆς E. — § 11 συλλογὴν· συλλογῇ E. — § 11 ἦν περιεγεροθείς· ἦν περ ἐγεροθείς MSPL. — § 12 τέλος· πέρας E. — § 15 ἦσθη Df., ἦσθείς vlg. — § 15 (ὥς) ἐπὶ μεγάλοις Hw. — § 16 ἐντιθέντος· ἐπιτιθέντος E. — § 17 ἔξιν· ἥξιν RMSLE. — § 17 ὃ συναπολαύσειν αὐτούς Ns., ὃν συναπ. αὐτῶ vlg. — § 18 ἐκτρέφειν· ἐκφέρειν RO. — § 19 ποιμένων· ποιμνίων? Nr., cf. ad I § 286. — § 19 σκνθρωποτέραν Exc. Peirese., σκνθρωπότερον vlg. — § 23 γεγεννημένος Bk., γεγεννημένης vlg. — § 27 μετουσίās· περιουσίās T. Faber. — § 28 ὅσα θεὸς Ἰωσήφω δώσει· ὅς' ἂν ὁ θεὸς Ἰωσήφω δῶ Ns. — § 28 προσήκειν οὖν MSPL, προσεκίνουν R, ὅσα θεὸς Ἰωσήφω δώσει προσήκειν· οὐ τὴν ὁργὴν κ. δ. τ. καλῶς ἔχειν χαλ. Hw., καὶ πρὸς ἐκείνου τὴν ὁργὴν Ns. cum Oxon. — § 28 χαρίσεται· χαρίσεται RO. — § 30 ἄμεινον μὲν ἂν οἷς Hw. Bk., ἀμνησμένοις MSPL. — § 30 λέγων· ἔλεγεν Ns. — § 30 πεισθέντας ἔλεγεν SPLat., in rell. om. ἔλεγεν. — § 31 καθίμυσεν· καθίσιν RO, cf. § 35. — § 36 οὐθ' ἢ· οὐτ' εἰ E. — § 38 ἐναψάμενος Nr., ἐξαψάμενος vlg. — § 42 ὅσιον· ἄξιον RO. — § 43 σταλήσεσθαι γάρ [τε] Bk. — § 43 ὑπομενεῖν Bk., ὑπομένειν vlg. — § 43 καταπεισθήσεσθαι RO. Cum aliis libris Ns. maluit καταπειθῆς ἔσεσθαι. — § 45 ἐνστάσης Nr., ἐπιστάσης vlg. — § 46 παρακαλούσης· παρακαλονμένης E. — § 46 φρονήσει δέ Df., τε vlg. — § 48 μετέχειν· μετέχει Ns. — § 48 ἀπόλαυσιν Ns., ἀπολαύειν vlg. — § 50 ἐνέδωκε δεισας παθεῖν· ἐνέδωκε καὶ παθεῖν R, quod placuit Ns. — § 50 καὶ ὑπομένειν· κἄν ὑπομένην Ns. — § 51 ἀλλὰ χάριν· ἀλλ' οὐ χάριν Hw. Fortasse latet ἄχρι et gravior corruptela est. — § 54 [αὐτῇ] Nr. — § 56 ἄνερ· ὄνερ Ns. — § 60 οὐτ' Df., οὐδ' vlg. bis. — § 62 ὁπότε· εἴποτε RO. — § 63 ὃ τι σημαίνει Oxon, εἰ τι σημ. rell. — § 66 ἐξαίρων Df., ἐξαίρων vlg. — § 70 ἄλλος δέ τις Ern., δοῦλος vlg. — § 71 οἷα βασιλεῦσι σκενάζεται· an βασιλεῖ? Nr. — § 72 συμβαλὼν· σνλ-λαβὼν RO. — § 73 ἀμφοτέροις ἔλαβε· ἀμφοτέρα ἔλαχε E. —

§ 73 τεθυκώς· τετελεκώς SPL. — § 73 αὐτῆς· αὐτοῦ E. — § 80 σύνεσιν· quid tandem est Niesii συνίσειν? — § 80 ὑποστελλόμενον· ὑποστειλάμενος E. — § 81 παρὰ (τὸν) ποταμόν Nr. — § 82 τεταραγμένος ὢν RO. — § 84 ἐσομένων· σημαινομένων E. — § 85 ὑπὸ τῆς — ἀφορίας· ὑπὸ τῆς μετὰ ταῦτα ἐτῶν ἀριθμὸν ἴσων ἀφορίας Hw. — § 88 ἀναλώσασιν· ἀνήλωσαν Ns. — § 90 ὑφ' ἧς· δι' ἧν E. — § 93 διαγαγούσης Nr., διαγούσης vlg. — § 96 ἀγορᾶς· ἀγοράσαι E. — § 97 προελθὼν Hw., προελθεῖν vlg. — § 97 καὶ τῶν· ὡς τῶν Ns. — § 97 δυνάμενος Ns., δυναμένοις vlg. — § 97 πῶς ἔχοιεν Nr., ὡς ἔχ. vlg. — § 98 τοσούτους Nr., τοιούτους vlg. — § 102 Ἰωσήπου spurium videtur Nr. — § 103 ἦρται Ern., ἦρηται vlg. — § 108 τῶν πραγμάτων· τῶν πεπραγμένων Ns. — § 108 ὥσπερ οὐκ αὐτῶν MSPL; perperam Ns. cum RO: ὥσπερ οὖν καὶ τῶν. — § 109 καταφανής· κατάδηλος E. — § 110 ἀγορᾶς· ἀγορασίας ME. — § 112 ἀνότητον· θάνατον MLE. — § 116 οὐδὲν τῶν Ns., αὐτῶν vlg. — § 120 ἐγκλήματα· ἐγκλημα L. — § 121 [λύσας — τοῖς ἀδελφοῖς] om. ROE. — § 121 καταλίποιεν Cocc., καταλάβοιεν vlg. — § 122 παρόντα Nr., περιόντα vlg. — § 122 R perperam post αὐτὸν εἶναι inserit οἰκίτην αὐτοῦ. — § 129 scripsi πυνθάνεσθε et γνώσεσθε pro πυνθάνεσθαι et γνώσεσθαι· ante me pro εἰδότες et κολαζόμενοι male scribebatur εἰδότας et κολαζομένους. — § 135 διαφθορηθῆναι· διαφορηθῆναι? Nr. — § 138 αὐτοὺς ἀδικεῖν· αὐτὸν ἀδικεῖν ROLat. — § 138 βαδίζουσι· hic Ns. praetulit βαδιοῦσι! — § 140 πάντων ἡμῶν· ἄλλον τινός RO. — § 141 πρὸς ἰσχύος· πρὸ ἰσχύος Cocc. — § 143 an forte παρὰ τὴν εὐεργεσίαν? Nr. — § 144 μενοῦσι Ns., μένουσι vlg. — § 147 τῆς ἐπὶ Ἰωσήφω λύπης· Df. cum Vat., τελευτῆς vlg. — § 147 καλῶς ἔχον Cocc., ἔχοντι vlg. — § 147 τοὺς οἱ λυπήσονται Cocc., τούτους vlg. — § 149 ἐγέννησεν· γεννήσας Ns. — § 149 καταλείπει Ns., καταλείπει R. — § 150 ἄλλους· ἀλλήλους RO. — § 151 ἀπολομένων Bk., ἀπολουμένων vlg. — § 153 αὐτῷ Hw., αὐτό vlg. — § 154 τοῦτό σου δεησόμεθα Nr., τοσούτο δ. MSP. — § 162 τ' οὖν· γοῦν Ns. — § 163 ἐλθούσης MSP, ἐπελθούσης RO, ἀπελθούσης Ns. — § 165 ὑπομενοῦντος· περιμενοῦντος RO. — § 176 Discrepant LXX viri; convenit veritas Hebraica. — § 182 πληροῦσιν ἀριθμόν· πληροῦται ἀριθμός Ns. — § 186

προσφιλεῖς *gratus* Lat. — § 190 ταύτην παρεχώρουν· ταύτης π. EZon. fortasse recte sec. Ns. — § 191 εἰπορίαν· *egestatem* Lat. — § 194 τοῦτο δ δὴ Bk, τοῦτο δὴ vlg., τοῦτο δέ Ns. — § 200 ἐκόμισαν· ἐξεκόμισαν E. — § 200 ἕκαστον Hw., ἕκαστος vlg. — § 203 ἀνείργοι Nr., ἂν εἴργοι vlg. — § 208 οὐ (μόνον) Burius. — § 214 δόξαίτε Hw., δόξητε vlg. — § 217 περιεγε-
θείς· περιχαρὴς ἐγεγρεθείς RO. — § 217 ἔσομένον· ἔσομένης ed. princ., ἔσόμενοι Ns. — § 218 τοὺς φύλακας· τὰς φυλάκας Ns. — § 219 ἀπόληται Df., ἀπολεῖται vlg. — § 220 κοιτίδι· νιστίδι Exc. Peiresc. Suid. item infra. — § 221 χρίσαντες· περιχρίσαντες EZon. — § 222 σύνεσιν (οὔσαν) Hw., ἰσχύονσαν inseruerat Df. — § 222 αὐτὸς τέλους Ern., αὐτοτελοῦς vlg. — § 222 κατακρί-
ναντας Nr., κατακρίνοντας vlg. — § 222 περὶ τοῦτο Bk, περὶ τούτου vlg. — § 226 ὁμόφυλον Bk., ὁμοφύλου vlg. — § 228 καὶ τ' αὐτῶ — κατὰ τὸ συμβεβηγός· καὶ τ' αὐτῶν — τῶν συμ-
βεβηγόντων RO. — § 229 Uncini Ernestio debentur. — § 235 (διὰ) τοῦ γεγονότος Ern. — § 238 τραφεῖς· ἀνατραφεῖς E. — § 239 ἀμννούμενοι Ns., ἀμννόμενοι vlg. — § 241 μαν-
τείας· μάντεις Ns. — § 242 οἳ κτεῖναι· εἰ κτεῖναι M. — § 244 ἔλασιν Nr., ἔλασιαν vlg. — § 245 προϊδομένους Df., προει-
δομένους vlg. — § 246 ὑπὸ νερῶν Nr., ὑπ' ἐλάφων vlg. — § 248 οὐδὲ προμ· οὐδέν E. — § 250 πλημύρας· πληθώ-
ρας RO. — § 252 τοὺς πιστοτάτους· τὸν πιστότατον Eust. — § 260 καὶ ἀπειλανόντων deest in R, quem Ns. nunc quidem minime sequi debuerat. — § 260 δέουσιν πρέπονσαν RO. — § 266 θάμνον Bosius, θάμνον vlg. — § 267 ἀφέντος Ox., ἀφι-
έντος rell. — § 273 γενομένην· γεγεννημένην E. — § 274 ποι-
εῖς· ποιήσεις RO. — § 275 ἱεροῖς M, ἱερείοις rell. — § 276 σώσειν Bk., σώζειν vlg. — § 277 ἀπελθεῖν E, ἐλθεῖν vlg. — § 279 προιοῦσι RO, προσιοῦσι vlg. — § 284 καταπλήξαι Ns., καταπλήξειν vlg. — § 285 Conclamata verba Df. uncinis circumdedit. Ten-
tarat Bk.: καὶ ὅτι μὴ μόνος ἔμπειρος αὐτὸς ὧν δύναται· τὸ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ παράδοξον εἰς θεὸν ἀναφέρειν — ὑπάρχει.
— § 291 μάθῃ Nr., λάθῃ vlg. — § 293 Coniecit Ns.: διὰ τὸ μὴ πρότερόν τισι συμβάντων τότε Ἀλγυπτίους εἰς πείραν ἐλθεῖν.
— § 293 ἐκείνοις· ἐφ' οἷς vlg. — § 293 τραπέν· περιτραπέν MSPL. — § 296 ἐνδιαφθειρομένων Nr., συνδιαφθειρομένων

vlg. — § 297 ἀποθνησκόντων seclisit Bk. — § 299 ἡ γῆ omit-
tendum censet Ns. et pro ἡφίει mavult ἐφίει. — § 300 ἀνα-
διδόμενον R, ἀναδιδόμενων vlg. cf. me ad V § 288. — § 302
τοῦ πάθους accessit ex E. — § 303 τοῦτο καί· καὶ τοῦτο Ns.
— § 306 τὰκριβές Ns., ἀκριβές vlg. — § 307 αἰσθανόμενος Hw.,
αἰσθόμενος vlg. — § 314 παύσεσθαι Ns., παύσασθαι vlg. —
§ 319 πλείοσιν (πρεσβύτερος ἦν) Hw., πλεῖον mavult Ns. —
§ 320 ἐπιέναι Nr., ἀπιέναι vlg. — § 320 ἐνέχεσθαι· ἐντεύξε-
σθαι MSPL. — § 322 (οὗς) Ns., cf. III § 103. — § 325 ἀπολαμ-
βανόμενον· ἐπιλαμβανόμενον Bk. — § 326 ἀπολεῖσθαι Ns, ἀπο-
λέσθαι vlg. — § 329 παρεσχηκότι — ἑάσοντι Df., παρεσχηκότος
— ἑάσοντος vlg. — § 330 ἡμᾶς· ὑμᾶς Ns. — § 332 ἐφ' οἷς
(ἄν) Bk. — § 339 παρὰ λόγον R, παράλογον vlg. — § 341 Αἰ-
γύπτιοι δ' ἐλάνθανον· Αἰγυπτίοις· ἐλάνθανον δ' Ns.

Libr. tert. § 3. Μάο, (τὸν) τόπον Nr. — § 5 παίδων Bern.,
παῖδες vlg. — § 7 ἀποτομάδος· τομάδος R. — § 7 αὐτοῦ τῶν
εὐχῶν· αὐτῶ Ns. — § 8 ἐπόνουν· laudaverunt dictum Lat. i. e.
ἐπῆνον. — § 10 διεπιδύει Hw. coll. XIV p. 210. 21 Bk., δι'
ἐλπίδα vlg., διεπῆδα Df. — § 12 αἰτιώτατον· αἴτιον ὄντα Nr.
— § 13 τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῖς λίθοις· κατὰ χεῖρας ἐπὶ τοὺς λίθους
R O. — § 14 ἀπαλλαγὴν Nr., ἀπαλλαγῆναι vlg. — § 16 ἀγαθοὺς·
ἀγαθοὺς ὄντας Ox. — § 18 ἀναφενγούσης Nr., αὐτούς Df., ἀνα-
φρυγούσης αὐτοῖς vlg. — § 19 μὴ ἀπογινώσκειν vlg., Df. deletit
μὴ addito lacunae signo. — § 21 δι' ὃν ἐπ' αὐτόν· δι' ὃνπερ
αὐτόν R. — § 21 καταφρονεῖν· κατακρίνειν R. — § 24 ἐώρων
(σῶν) Bk., (περὶ) τῶν ἐνεστηκότων Nr. — § 25 ἐφίσταται Nr., ἐφί-
πταται vlg. — § 32 τί τοῦτ' ἐστίν· τὸ τί ἐστιν Ns. — § 36 καὶ
ἐθεώρουν SP, καθεώρων R O, καὶ ἐθεώρων M. — § 36 λαβῶν
vlg. Ἀνμαθών? Nr. — § 36 ἀπολύσειν Nr., ἀπολύειν vlg. — § 40
[οἱ] πρὸς τοῦτο Ns. — § 40 ἀλλόφυλον· ἀλλότριον R. — § 41
περὶ τῆς ἐρήμου corruptum Ns. — § 42 συνιέναι Cocc., συν-
εῖναι vlg. — § 43 ἐξηρτυμένους Ns., ἐξηρτισμένους vlg. — § 44
tota deest in R O, uti et permulta alia. — § 47 (καὶ) συγκα-
λῶν Df. — § 49 γεννικόν· γενναῖον R. — § 50 πρόπαντος Df.,
πρὸς παντός ML. — § 51 ἀρχομένης SP, ἡργμένης rell. — § 53
ὁρθῶς Cocc., αὐθις vlg. — § 53 ὁσάκις γὰρ αὐτὰς καθίει· γὰρ
ἄν vlg., sed Ns. ἄν deletit et praeterea mavult καθίει(?) . —

§ 54 βοηθοῦντα Df, βοηθοῦντας vlg. — § 54 κατὰ κράτος· ἀνὰ κράτος E. — § 55 καιριωτάτην (ταύτην) Ns. — § 57 ἐγκατελήφθη Bk., ἐγκατελείφθη vlg. — § 60 πανωλεθρία· πανωλεθρί R. — § 66 αὐτός Nr., αὐτοῖς vlg. — § 70 ἀνθρωπίνων· ἀνθρωπείων M. — § 71 συναριθμοῦμενοι Ns., συναριθμουμένους vlg. — § 72 δοκιμασθέντες· δοκιμασθέντας Ns.(?) — § 74 εἰ καὶ· εἰ καὶ μή RO. — § 76 δίχα· μὴ δίχα ROM. — § 77 κατελάβανον E, κατελαμβάνοντο vlg. — § 79 ὑπερίζανε· ὑπεράνω ἀνέσχε RO. — § 79 γινόμενον Bk., γενόμενον vlg. — § 80 ἤθελε· ἔχαιρε R. — § 85 λεγομένων· πεπραγμένων M. — § 89 ὁμοῦ· ἄμα EZon. — § 90 παραγινομένης E, παραγενομένης vlg. — § 90 καὶ τῶν (δέκα) λόγων Ns. — § 95 οὐκ ἔστιν ὃ (τι) Nr. — § 98 πενθεῖν Nr., ὑπονοεῖν vlg. — § 101 ἐγγεγραμμένας [ἐχοῦσας] Hw. — § 103 θυμιαμάτων· θυμάτων E. — § 105 νίωνός Bernard., νίος vlg. — § 108 (τε καὶ ἀργύρου) Bern., auro et argento Lat. — § 110 μαλακωτάτη· ποικιλωτάτη R. — § 110 τεύχους· a pariete Lat. — § 110 κατιοῦσα fort. spurium Ns. — § 111 ἐπικεχαλκευμένος Cocc., ἐπικεχαλκωμένος vlg. — § 113 μήκους et βάθους· μήκος et βάθος Ns. — § 113 ὄντος· ὄν Ns. — § 113 ἐξετυποῦτο Df., ἐξετυποῦντο vlg. — § 118 τοῦδε — ἔξ ἧσαν abesse malebat Ns. — § 119 Lat.: *ex lateribus autem erant tabulae numero viginti, quarum habebat latitudo mensuram unius et dimidii cubiti, altitudo tertiam partem palmarum.* Hinc Ns. in Graeco textu lacunam arguit — § 119 ἀνελόγει· ἀνηλόγει RO. Cur Ns. hoc recepit? — § 119 βάθος Bern., πλάτος vlg. — § 120 κρίκους. Pluralis Bernardo debetur. — § 120 τεχνητῷ Bk., τέχνη τῷ vlg. — § 122 μετὰ· κατὰ E. — § 122 ἡρμοσμένους· ἀρχομένους vel ἡργμένους Hw. — § 124 ἐξ οὗ· οὗ Ns. — § 124 βαφαῖς συγκεκραμένοις· βαφῆς συγκεκραμένης Ns. — § 131 τριακονταπήχεις Bk, τριάκοντα πήχεις vlg. — § 131 πεποιημέναις· πεποιημένοι Ns. — § 131 (καὶ) κατὰ θύρας Df. — § 134 ἡ δὲ κατασκευὴ· τῇ δὲ κατασκευῇ Ns. — § 136 προσῆσαν Ns., προσήεσαν RO. — § 136 ἔρετοι egregie RO, μέντοι vlg. cum MSP. — § 137 ὑπ' ἀνθρώπων vlg. — § 138 ταύτην· ταύτην μὲν Ns. — § 140 οὐκ ἐξαιρετοί· οὐκ deletum in M, quod itidem Cocc. placuit. — § 141 κοινωθέν Bern., κοινωθέντας vlg. — § 142

κειμένους deest in RO. — § 143 ἐπενοήθησαν. Malim ἐπε-
 νοήθη. — § 146 κειμένας Df., διακειμένας vlg. Item § 167.
 — 147 ξύλινον — σηπόμενον· ξύλον σηπομένον Cocc. — § 148
 προσήσαν Ns., προσήεσαν vlg. — § 150 τοῦ βωμοῦ E, τοῦ χρυ-
 σέου vlg. — § 150 ἐκ χρυσοῦ Bern., ἦσαν vlg. — § 150 χάλκεα
 Bern., χρύσεια vlg. — § 151 χααναίαις Bern., χαναίαις vlg. — § 152
 διαγορεύει· προαγορεύει Ns. — § 158 ἔπειτα σινδών· πεπήγα-
 σιν δ' ὦν M. — § 158 ὄλω MSPL, ὄλη RO. — § 160 ἀπήρ-
 τηνται E, ἀπήρτηντο vlg. — § 161 (οὐ) πλάγιον Bern. — § 161
 διείργονται· διέρχονται Cocc. — § 168 ἀμέθυστος R, ἀμέθυσος
 Ns., quod miror et saepe alibi non dispicio cur ab R disce-
 dat. — § 171 βάμμασιν· δάμμασιν R. — § 171 κατακρίνεται
 Nr., κατακρημνᾷται MSPLE, κατακρέμαται Ns., qui laudat VII
 § 239. — § 172 ὑπὲρ αὐτὸν vlg., ὑπ' αὐτόν codd. Quid latet?
 — § 182 εἰς τοσοῦτους· τοσοῦτους RO. — § 182 δεκαμοιρίας
 Bern., δώδεκα μοίρας vlg. — § 183 τῶν ἰχθύων· τῆς κόχλου E.
 — § 184 δοχθεῖσαν· δειχθεῖσαν MSPLE. — § 185 τρόπων· τόπων
 RO. — § 186 τοσοῦτον E, οὕτως vlg. — § 189 ἐπεὶ δὲ δεῖ·
 ἐπεὶ δ' ἤδη δέον Cocc. — § 190 ἡμῶν Lat., ὑμῶν vlg. — § 191
 ἐξελέξατο SP, ἐπελέξατο rell. — § 191 προσδέξεται Nr., προσ-
 δέχεται vlg. — § 196 εἰσέφερον E, ἔφερον vlg. — § 197 θυ-
 μιάματος· θυώματος SPL. — § 202 (ἐν) τῷ ναῷ Ns. — § 206
 κριῶν (καὶ ἐρίφων) Bern. — § 206 προθυμιωμένῳ ML, προχριο-
 μένων R, praelibato Lat., προσχριομένῳ Ns. — § 207 ἱερείων
 SPL, ἱερῶν rell. — § 209 λαβόντος Ns. Nr., βαλόντος vlg. —
 § 214 συκοφαντῶν SPL, προφητῶν vlg. — § 214 τοιοῦτοι γέ-
 νοιντο (οἷοι) Hw. — § 214 αὐτοκράτορα γάρ Hw., αὐτοκράτορα
 δέ vlg. — § 215 ἀφιγμένην Nr., ἀφιγμένων vlg. — § 218 ἐπαύ-
 σατο· ἐπαύσαντο E. — § 219 ἀνέσεις Ns., αἰνέσεις vlg. — § 219
 εὐθυμοῦντες Cocc., ἐπιθυμοῦντες vlg. — § 221 πεφυραμένων·
 πεφνυμένων M. — § 225 προτέρας· δευτέρας RO. — § 230 non
 melius est quod Ns. habet: θύουσι δὲ καὶ ὑπὲρ ἀμαρτάδων καὶ
 ὁμοίως τῷ προειρημένῳ τὸ περὶ τῶν ἀμαρτάδων τῆς ἱερουργίας
 τρόπῳ γίνεται. — § 231 δαπανήσοντας Ns., δαπανήσαντες vlg.
 — § 233 καθαγίζουσιν· καθαγνίζουσιν Ns. Miror. Cf. § 262 et
 IV § 54. — § 236 ὑστέραν· ὑστεραίαν Ns. — § 238 παραιτήσε-
 σιν· παραιτήσῃ Ns. — § 240 θύουσιν Df., θύουσι δ' vlg. —

§ 242 περὶ τῷ μέλζονι· περὶ τὸν μέλζονα Bern. Cocc. — § 248 πήγνυσιν M. h. e. πηγνῦσιν. — § 251 ἄλεσμόν· ἄλεστον alii. — § 251 προσφέρουσι· προσάγουσι MSP. — § 251 τῷ θεῷ· τοῦ θεοῦ Cocc. — § 251 ὀλοκαύτωςιν· ὀλοκάρπωςιν MSPL. — § 255 post ἄμοιρος lacuna est Hw. — § 257 μεμαγμένον· μεμιγμένον ROM. — § 259 ὃ τε Burius, ὅτε vlg. — § 259 βρωτά R, βρώματα vlg. — § 259 ὅν· ὧν Nr., ἐφ' ὧν vlg. — § 260 προειπών Nr., προεῖπεν vlg. — § 261 περιττήν Nr., περὶ τήν vlg. — § 262 καθαγίζειν Hw., καθαγνίζειν vlg. — § 266 τῶν λεπρῶν Nr., ὄντων λεπρῶν vlg. — § 267 ἦ (αὐτὸς ἦ) Bern, ipse aut Lat. — § 271 (περὶ) τὸν ἄνδρα Cedrenus. — § 272 προκομίσας· προσκομίσας Cedrenus. — § 273 τελεσφορεῖται· τελεσφορεῖ E, fortasse recte Ns. — § 276 γαμεῖν — κενώλυκε om. E, κενώλυκεν· ἡξίωσεν ἀλλά Hw. Uncini sunt Dffi — § 284 (μὴ) καταβάλων Hw. — § 284 ἐξίσταται SPL, ἐξέρχεται R, ἔχεται E, ἐξέχεται Ns. — § 289 μεθιδρυνμένη Nr. Hw., καθιδρυνμένη vlg. — § 291 πηχναῖον· πηχναῖον Ns. — § 291 ἀρκούν· δοκοῦν R OL. — § 292 μιᾷ Cocc., μία vlg. — § 293 μέση· μέρη RO. — § 294 ἐκινεῖτο ed. princ., ἐνέκειτο codd. — § 295 (οὐ) δηλώσομεν Hw. — § 297 εἰς δὴ Df., δέ vlg. — § 299 (ὃ ἔστιν) ἐπιθυμίας E, λέγοιτ' ἂν Ns., λέγοιτο vlg. — § 304 ἀδιαβάτους Nr., ἀδυνάτους vlg. — § 304 ὁδεύουσι· διοδεύουσι SPL. — § 305 ἔχειν ἐπειρῶντο· ἔχειν παρασκευάζειν ἐπειρῶντο Cocc., ἔχειν ἐπειθον Bk. — § 311 ἐξημαρτημένων· ἑμαρτημάτων RO. — § 314 ὑπ' ἀκрасίας· ὑπὸ τῆς ἀκрасίας E. — § 315 προσήσθαι Df. Hw., προσοίσεσθαι vlg. — § 316 Uncini sunt Ernestii. — § 317 δύνηται· δύνωνται MSPL. — § 318 ἱερῶν ROS, ἱερῶν vlg. — § 321 μέδιμοι· μόδιοι Hultsch. — § 322 ἀπορίας· ἀφορίας Ns.

Libr. quart. § 1 ἐποίει Ern., ἐπόρει vel ἐπίεξε vlg. — § 2 πορεῖν om. RO. — § 7 ἔχειν Nr., ἔξειν vlg. — § 8 δίχα βουλήσεως SPL, δίχα om. in rell. — § 12 οὐκ ἴσμεν SPL, ἴσμεν rell. — § 14 ἂν τῷ Df., αὐτῷ vlg. — § 15 τεράρρων· τεράρων Ns. — § 16 τό [τε] λεληθότως Df. — § 16 (ἀλλὰ) μηδέ Df. — § 20 μετ' ἐμπειρίας (δέ) Df. — § 22 σῆντες· πάντες ROM et contra § 154 πάντες· σῆντες RO. — § 22 διώκειν M, in aliis ἡκειν. — § 23 τὸν ἱερασόμενον Cocc., τῶν ἱεωσομένων

vlg. — § 23 παραγαγεῖν Ns., παράγειν vlg. — § 27 οὐδὲ συνε-
 τὸν Df., οὔτε συνετόν vlg. — § 28 ἐπιλεξάμενος· ἀπιλέξατο E.
 — § 29 Ante οὐ μὴν lacuna Ns. — § 29 ἀλλὰ κατὰ κρίσιν ed.
 Genev., ἀλλὰ μὴ κ. κρ. codd. — § 29 οὐκ ἐκ τοῦ προκριθείς RO.
 — § 29 συγχωρηθῆναι om. RO. — § 30 προτιμᾶν δὲ Ns. — § 30
 τοῦ τό Bigot., τοῦτο vlg. — § 30 μὴ βουλομένων RO, βουλο-
 μένων MSPL. — § 31 ἀξιοῦν Ns., ἀξιοῦντα vlg. — § 31 μὴ
 τὴν ἀσφάλειαν Ox., καὶ τὴν ἀσφ. vlg. — § 31 τινὰ Bern., τινὰς
 vlg. — § 34 θυμωμένων· θυομένων SPL. — § 34 sec. Hw.
 ipsius Mosis verba sunt usque ad χειροτονήσεται, coll. IV
 § 130 et B. Iud III 5, 7. Specim. p. 63. — § 34 κεχαρισμένον
 (έμοῦ) Ns. Difficilis locus est. — § 35 ἐπένευσαν RO, ἐπήνε-
 σαν vlg. — § 37 κατὰ τὰ συγκείμενα· ὑπέρτατα RO. — § 40
 κάπορονμένοις Nr., καὶ δρωμένοις vlg. — § 40 νοηθὲν (οὐθέν)
 Nr. — § 41 αὐτός Nr., αὐτοῖς vlg. — § 43 ὑπάρχει· ὑπῆρχε
 RO. — § 47 νικωμένον· compressi Lat. i. e. νικώμενοι. — § 48
 ἀποθανόντος delet Bigot. — § 49 δέει τοῦ ταῦτά πείσεσθαι
 Hw., δὲ εἰς τοὺς ταῦτα π. vlg. — § 50 φυλάξειας SPL, φυλά-
 ξεις rell. — § 50 ποιήσεως· ποιήσον E. — § 50 ἐπομένην·
 ἐπαγομένην RO. — § 50 ἐκτινύναι M, ἐκτίνειν rell. — § 52
 μηδὲ φθῆναι Cocc., μηδ' ὀφθῆναι vel μηδὲ φανῆναι vlg. —
 § 53 ὁδύραϊτο· ὠδύρετο ROML. — § 54 προσδέξεται Ns., προσ-
 δέξεται vlg. — § 54 καθήγιζον E, καθηγίαζον MSPL, καθή-
 γνισον R. — § 55 οὔτε Df., οὐδὲ vlg. — § 55 αὐτήν Bk., αὐτό
 vlg. — § 55 ἔν Bk. inseruit. — § 57 [καὶ] ὅτι τὴν ἰσχύν Ern.
 — § 58 δύνασθαι· οὐ δύνασθαι R. — § 59 χαλεπωτέραν τ'
 ἐλάμβανε τῆς Ns. — § 59 παραμενεῖν Df., παραμένειν vlg. —
 § 60 γενέσθαι Bk., γίνεσθαι vlg. — § 61 τοιούτων· τοσούτων
 Ns. — § 62 ἀντιποιήσεσθαι Bigot., ἀντιποιήσασθαι vlg. — § 62
 τοῦ πλήθους· πρὸς τοῦ πλήθους RO. — § 63 [καὶ] περὶ Hw.,
 Bk. — § 64 τῶν τε ἀνδρῶν Bk., τῶν τότε ἀνδρῶν vlg. — § 66
 παραδόξω· παραλόγῳ RO. — § 67 θεραπεύουσα Bern., θερα-
 πεύουσα vlg. — § 67 περιγράψαντας· ἐπιτρέψαντας RO. —
 § 68 διέταξε Nr., ἐξέταξε vlg. — § 68 ἴδια· ἰδίᾳ Ns. — § 71
 ἀναφέρειν· ἀντεισφέρειν E. — § 72 τούτους δέ· τούτους δεῖ Ns.
 — § 72 παρῶσι Nr., ἀροῦσι RO, δρῶσι rell. — § 72 κουράς·
 θυσίας Ox. — § 73 εἰρημένων Bk., ὠρισμένων vlg. — § 73

χρήματα Bk., χρημάτων vlg. — § 73 (ὠρίσθησαν) τοῖς ἱερεῦσι E.
 — § 76 πίστεις· καὶ ἐγγύας M. — § 76 in epitome legitur: καὶ
 τὴν τιμὴν τοῦ ὕδατος καταβαλοῦσιν εἰ καὶ τοῦτ' ἀπαιτοῦντο. —
 § 81 βαπτίσαντές [τε καὶ τῆς τέφρας ταύτης εἰς πηγὴν] ἔρραι-
 νον inclusa om. Bk. — § 82 στρατοῦ Nr., στρατηγοῦ vlg.,
 Lat. in exercitu. Eadem confusio recurrit § 160 et V § 16. —
 § 85 μέσης Bigot., πάσης vlg. — § 89 (κατὰ) τὴν πρώτην Bigot.
 — § 89 (μᾶλλον) ἢ Bigot. — § 91 προθέμενοι Bk., προσθέμενοι
 vlg. — § 91 ποροωτάτω· πόρρω τοῦ S³. — § 92 καταραχθέντας·
 ταραχθέντας M. — § 94 πᾶσαν Bk., πᾶσιν vlg. — § 94 πό-
 λεων· πολεμίων ROM. — § 95 παρέλαβον E, παρελάμβανον·
 vlg. — § 95 νάματος Nr., ὀνόματος vlg. — § 100 πολέμους·
 πολεμίους ROSP. — § 100 καταγαγὼν Ns., καὶ ἀγαγὼν vlg. —
 § 101 ὀλίγων· δι' ὀλίγων Cocc. — § 102 οὐδ' ἐπέπυστο· οὐδὲν
 πέπυστο RO. — § 102 ἄλλην (οὐ Schotanus. — § 102 λόγοις·
 ὅλοις Hw. — § 103 (καὶ) πρεσβεῦσαι Bern., ἐπρέσβενσε Ns. —
 § 103 displicet quod Ns. habet: θρασύτερον ὑπὸ τῆς κακοπρα-
 γίας κατελημμένοις οὐκ ἔκρινε. — § 106 ᾧ· οὐ Bigot. — § 107
 λιπαρῇ Ern., λιπαράν vlg. — § 107 ἀνῆρτο· αὐτὶς ἦρτο E.
 — § 109 λαβοῦσα· ἀφείσα RO. — § 109 συνιέντα· συνιείς codd.,
 quod servavit Ns. — § 113 ὡς (δὲ) Bk. — § 113 τροπὴν· τρό-
 πον R, quod miror probavisse Ns. — § 114 ἀνθρώπους· ἀν-
 θρώπων Ns. — § 115 δουλεύουσας Ns., δουλεύουσαν vlg. —
 § 115 (ὡς) παρασχεῖν Ns. — § 117 ἀνῆρτηται Cocc., ἀνήρηται
 vlg. — § 118 ἐαντοῦ Nr., ἐαντῶ vlg. — § 119 λογίζει· παρα-
 λογίζει Hw. — § 125 οἴκεισθαί πω· πως Df. — § 127 οὐτ'
 ἄλλη· οὐδ' ἄλλη Ns. — § 128 εἶτ' ἀνθήσουσιν· μᾶλλον ἀνθ. M.
 — § 128 συμπέσοι δ' (ἄν) Df. — § 130 θεόν· θεούς Bk., qui
 praeterea delet σέβωσιν. — § 131 συνῆσαν Cocc., συνήεσαν vlg.
 — § 134 ἡμεῖς· ὑμεῖν Bk. — § 138 ἡγείσθαι Cocc., ἡγήτορ vlg.
 — § 141 Quod saepissime factum est, in R hic quaedam ex-
 ciderunt. Vide quoque § 152. — § 143 δ' ἕως Df., δὲ ὡς vlg.
 — § 144 ἀπολέσθαι· ἀπολέσαι SPL. — § 145 εὐηθείας· συν-
 ηθείας ROMLE. — § 148 νυνὶ· νῦν εἰ Ns. — § 148 [οὐκ]
 ὀκνήσοιμι Df. — § 151 καὶ τῶν λόγων· διὰ τῶν λόγων Hw. —
 § 155 πάντες suspectum Ns. — § 155 ὅσοι [τε] Ns. — § 155
 ἀπέθνησκον· συναπέθνησκον Bk. — § 163 ἀπαθῇ· ἀγαθὴν RO.

— § 164 ἐμποδιζόμενοι Cocc., ἐμποδιζομένοις vlg. — § 170 συναπιέναι Cocc., συναπειναι vlg. — § 172 ἀρχιερεῖ· ἀρχιερεῖ τῆς ζωῆς E. — § 172 ἐφ' οὗ Bk., ἐφ' ᾧ vlg. — § 174 μέντοι MS PL, δέ τοι alii. — § 175 μέλλονσί τισι Nr., τινι vlg. — § 175 ἀπιέναι E, ἀπειναι rell. — § 175 γαμοῖντό τισι· τισι om. E. — § 175 τότε· οὕτω E. — § 177 χρόνου — ἡνυσμένον Hw., χρόνον — ἡνυσμένον vlg. — § 179 εὐδαιμονήσατε Df., εὐδαιμονήσητε vlg. — § 179 αἰδίδιον παραθέμενος· παραθέμενος om. Bk. — § 180 [ἀτυχήσαιτέ ποτ' ἢ] Df., ἀτυχήσαντές ποτε Hw. — § 181 ἔχετε· ἔχοντες vlg. — § 182 κτησαμένοις· κτησομένοις Ns. — § 182 γέ τοι Ns., γε τό RO. — § 183 δοξαζομένους· δοξαζομένοις, sed cf. § 204 Ns. — § 184 νόμων τε σωφροσύνη Ns., νόμῳ τε σωφροσύνης vlg. — § 189 ὥστε trsp. post εἰ τὸ μέλλον Hw. — § 189 ἀσφαλές· ἀσφαλεῖς SPL. — § 190 κτήσεσθε, κεκτήσεσθε Ns. — § 190 ὑπ' αὐτῶν SP, ὑπὸ τῶν rell. — § 191 οὐ φυλαχθέντων· μὴ φυλαχθέντων E. — § 191 μηδένας ὑπολίπησθε· μηδέν· ἂν ὑπολείποισθε Ns. — § 191 ζώντων· τινων RO. — § 192 κατερείπειν· καταρρίπτειν ME. — § 195 ἐπ' αὐτῷ· ἐπ' αὐτόν Ns. — § 196 παρέχων Nr., παρέξων vlg. — § 197 (ὅ) τούτου χάριν Ns. — § 199 πόλεις τὸ λοιπόν Df., πόλεις τε τὸ λ. vlg. — § 199 πράξετε Bk., πράττετε vlg. — § 200 τ' (ἂν) εἶεν Ns. — § 200 καθάριοι Nr., καθαροί E, καθάριοι vlg. — § 202 κριμνάσθω. Ita M. — § 203 ἦν (ἂν) Ns. — § 203 τὸν νεών· τῷ νεῷ Hw. — § 203 συνόντες Ern., συνιόντες vlg. — § 204 ἐκ μὲν τῆς· ἐκ μόνης τῆς Ns. — § 206 χεῖρον Nr., χείρῳ vlg., χείρων Bigot. — § 207 θεῶ· κειμήλιον· θεῶν κειμήλιον Cocc. — § 209 ἀφ' οὗ γένοιτ' ἂν Ns., ἐφ' οὗ γένοιτο vlg. — § 213 περιβλεπτον (εἶναι) Cocc. — § 216 ἐνδείξαιτο Df., ἐνδείξεται vlg. — § 216 πονηράς L in marg., reliqui φανεράς. — § 218 παρατεταγμένων· ἀναγομένων vel simile quid Ns. Et quid est νοῶσι? An τολμῶσι? Nr. — § 218 συμβαίνει Nr., συμβαίνει vlg. — § 218 ἀκέραιον RO om. — § 219 τὸ τελευταῖον· τοῦλάχιστον Ns. — § 220 ἀπεκτονώς Nr., ἀπεκτονηκώς vlg. — § 220 συνελθόντες· συνελθοῦσαι E. — § 221 ἀρότρω· ἀρότῳ Ns. — § 224 γένοιτο Nr., ἔσοιτο vlg. — § 225 μήτ' οἰκείας μήτ' ἄλλοτριάς· μήτ' οἰκείους μήτ' ἄλλοτρίους E. — 228 ἀρκεῖ· ἀρκεῖσθαι RO. — § 228 ἄροτον Cocc., ἄροτρον

vlg. — § 230 δεῖ· δεῖν Ns. — § 230 ἀλλ' ὥς· ἄλλως Df. — § 231 ἐλαιῶνων ROM, quod miror cur Ns. non receperit; ἐλαιῶν vlg. — § 232 προνοουμένων (μόνον) Ns. — § 234 ὠραίων· ὁπώραν L. — § 235 ἀπεσθίειν Cocc., ἐπεσθίειν vlg. — § 236 ὃν εἰ καὶ Hw., ἂν εἴη καὶ vlg. — § 235 καθ' ὅραν· καθορᾶν RO. — § 236 (ὥς) ξενίων Ns. — § 237 μόνους Nr., μόνους vlg. — § 241 προτέλεια· πρωτόλεια SPE. — § 242 τὰς δεκάτας Bern., ταῖς δεκάταις vlg. — § 243 εὐωχίας ἀπαρχαῖς Bk., εὐωχίας ταῖς ἀπαρχαῖς MSPL, cf. Ns. praef. p. XXXVI. — § 243 ἀπιέναι E, ἀπειναι vlg. — § 243 προσκτίσαντα Df., sed parum sufficit. Libri: προσκτῆσασθαι. — § 244 νοθεύσας· μοιχεύσας? Nr. — § 245 ἐλευθερίας R, ἐλευθερία ML, ἐλευθερίως Ns. — § 248 ἐκτινύτω RO, ἐκτινέτω vel ἐκτεινέτω MS PL E. — § 248 ἀποτινύτω ROPLE, ἀποτινέτω M. — § 254 προτέρων· πρότερον Ns. — § 258 τὸ βουλευτόν· τὸ λυπηρόν SPL, cf. § 263. — § 260 διὰ σύνεσιν· δι' ἀσύνεσιν R. Quid latet? — § 261 τέ σε Ns., δέ γε MSPL. — § 262 τυγχάνουσιν Df., τυγχανόντων vlg. — § 264 ὃ δ' ἂν Bk., οὐδ' ἂν vlg. — § 265 ἐκτίνων· τινύων M. — § 267 χωρησάντων· χορηγησάντων ROM. — § 268 ἡνεχυρασμένος Nr., ἡνεχυριασμένος Df., ἐνεχυρασμένος Ns. — § 271 (ἡ) ζημία Df. — § 271 ἀποτινύτω E, ἀποτινέτω vlg. — § 273 ἐλευθέραν· ἐλεύθερα Ns. — § 276 ἄωτον Nr., ἀπόντα et ἄοπτον codd., ἄοπον Bern. — § 284 τέγεσιν Nr., στέγεσιν vlg. — § 287 παρὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν· κατὰ τ. Nr., cf. § 310. — § 287 ἐλάχιστον μέρος Df., ἐλαχίστω μέρει vlg. — § 288 alii μεμισήσθω ὅθεν. — § 289 οὐδὲ μὴν· οὐ μὴν οὐδέ RO. — § 290 μετὰ τῶν· μετ' αὐτῶν vlg. — § 293 ἀπαράσκενοι Df., ἀπαρασκευάστοι vlg. — § 293 περιπέσσητε Bk., παραπέσσητε vlg. — § 294 παράσχοι τοῖς Df., παράσχοιτε vlg. — § 297 ἔχει Nr., ἔχειν vlg. — § 298 σωμάτων· σώματος E. — § 298 ἐθελοκακήσωσι [περὶ τὰς γυναῖκας] Lat. et Richter. — § 300 χρῆν Nr., χρῆναι vlg., cf. V § 202. — § 305 ἀναστῆναι· ἀναβῆναι Bk. — § 305 Σικίμων· Σικιμιτῶν Ns. — § 305 Σικίμων πόλεως Lat. et ed. princ., Σικίμων πόλεως ὑπεριάγειν vlg. — § 306 παρακρουασαμένοις Hw., παρακρουσαμένοις MSP, παρακονσαμένοις Ns. (!) — § 308 οὐκ· οὐκέτ' SPLE. — § 308 διατελεῖ· διετέλει RO. — § 309 μηδὲν εἰς· μηδεὶς Ns. — § 312 ποτή-

σειε SP, ποιήσειε vlg. — § 313 (τὰς) πόλεις Bk. — § 316 ὑμετέρων Bk., ἡμετέρων vlg. — § 316 ἐπίνοιαν ed. Genev., ἐπινούν codd. — § 319 κειμένων ὀργισθήσεται RO. — § 320 τελευτῇ Ns., τελευτήν vlg. — § 323 ἐνθεν Nr., ἐνθεν οὐ vgl. — § 326 ἀγάπης Nr., ἀρετῆς vlg.

Libr. quint. § 2 γνωσμένους Ns., γνωσόμενος vlg. — § 2 ἐξήταξε PLE, ἐξέταξε vlg. — § 3 [τῆς — μέρος] Relandus et Ernestius — § 4 ὀπλίταις πεντακισμυρίοις· ὀπλίσας πεντακισμυρίους M. — § 5 ἐλθόντες E, λαθόντες vlg. — § 7 δειπνοποιησόμενοι Bk., δειπνοποιησάμενοι vlg. — § 7 καὶ (πρὸς) κατήχθησαν Hw. — § 8 ὑπάρχειν· ὑποψίαν παρέχειν Hw. — § 8 ἐπ' αὐτούς SP, πρὸς αὐτούς vlg. — § 9 ἐπὶ τοῦ τέγους E, ἐπὶ τοῦ τείχους vlg. et ita Ns., quod plurimum miror. — § 9 ἀποκρύπτει· κατακρύπτει SP. — § 9 ξένοι τινές· add. εἶεν vlg. — § 9 ἀπαλλαγῆεν· καὶ ἀπαλλαγέντες E. — § 10 ὀρμήσαντες· διώκειν add. SP. — § 11 ἀπολέσθαι· ἀπολεῖσθαι SP. — § 12 τισὶν Hw., τοῖς vlg. — § 13 περὶ τῶν ROSPL, τῶν rell. — § 13 φοινικίδας· alibi φοινικίδα. — § 16 στρατοῦ· στρατηγοῦ ROMLat. — § 17 μετ' αὐτούς accessit e SP. — § 19 τύχοι Df., τύχη vlg. — § 22 φέροντες· οἱ μὲν ἔφερον Ern. — § 23 οἱ (δὲ) καὶ Hw., [οἱ] Df., [οἱ καὶ] Bk. — § 23 [προήεσαν] Df. — § 23 κέρασιν [αὐτῶν] Df. — § 23 περαιτέρω SP, περισσότερον rell. — § 24 [τοῦ] πόνου Ns. — § 25 φείσασθαι add. SPL. — § 28 ἐγκαταλαμβανόμενοι Nr., ἐπικαταλ. vlg. — § 29 μέχρι SP, ἄχρι rell. — § 29 οὐδέν· οὐδεὶς E. — § 30 συμφυγοῦσιν Nr., συμφυγοῦσαν vlg. — § 30 ἤττων Bk., ἤττονα vlg. — § 31 οἰκησόντων· οἰκισάντων Hudson. — § 33 χλαμύδα· χλανίδα Theodoretus. — § 33 ὃ Ern., εἰ ὃ vlg. quod non intelligo quomodo Niesio probari potuerit. — Praeterea λήσεσθαι ROSPL, sed λήσειν Ns. — § 34 ἐλευθερίαν Theodoretus, ἐλευθέριον vlg. — § 34 [ὄνομα]? Nr. — § 35 [εἰς] Ἄνναν Ern. Cf. Steph. Byz. Ἄννα πόλις τῆς Ἰουδαίας ὑπὲρ Ἱεριχοῦντα· τὸ ἐθνικὸν Ἀννίτης, ὡς Ἰώσηπος, καὶ Ἀννιανὸς ἀπὸ τοῦ Ἀννία. — § 36 ἀγγελθέν· ἀγγελθέντος M. — § 37 δακρύοις· δάκρυσιν E. — § 37 μεζόνως ἢ τὸ συμβεβηκὸς εἶχεν Ern., ἦγον Bk. — § 41 διακείμενον· διὰ κενῆς ὄν Hw., uti et Antiq. XVII 2, 4. — § 42 ἰκέτενε SP, ἡρώτα vlg. — § 42 πορίζεσθαι vlg., περισώζεσθαι

R, περιέσσεσθαι Ns., παρέσσεσθαι? Nr. — § 44 προεπούσης· προσ-
ηκούσης ML. — § 46 cf. Theodoretus p. 201: τὸ μέντοι γαι-
σον, ᾧ τοὺς λοχῶντας διήγειρεν Ἰησοῦς, ἀσπίδα ἡρμήνευσεν ὁ
Ἰώσηπος, cf. Iosuae VIII 18. — § 47 προσελθόντας· προελθόν-
τας Ns. — § 47 φεύγειν· εἰς φυγὴν E. — § 47 ἤεσαν librarii
inseruerunt, ut dissimularetur lacuna. — § 49 οὐ διέγνωσαν·
οὐ om. RO. — § 49 οὐδὲ γὰρ Df., οὔτε γὰρ vlg. — § 49 πολε-
μούντος αὐτοῦ Hw., π. αὐτοῦς vlg. — § 50 διαδρᾶναι· ἀδρᾶν
εἶναι RO. — § 52 πύστιν Bk., πίστιν vlg. — § 52 ἀνύσαντες
E, ἀνύσαντας vlg. — § 53 τριχίνας· τριχίνας RO. — § 54
πολίτας· πολῖται Bk. — § 55 μοχλεέσεσθαι· μοχλεύεσθαι RO,
βουλεύεσθαι SP. — § 56 ἐξαπατήσαντες RO, ἐξ ἀπάτης vlg. —
§ 58 τούτους παρόντας — ἰδόντες· ὡς τούτους τε εἶδον παρόν-
τας R. — § 60 οὐ προσμένοισι SP, προσμύνουσι RO, προσβαί-
νουσι MLE. — § 60 τοῖς πολεμίοις ἐπιπίπτει· ἐπιπίπτει om. RO.
— § 63 Βηρώθῃ· Μηρώθῃ Masius, cf. B. Iud. III 3, 1; Vit. 37.
— § 65 ποθοῦσιν· μαθοῦσιν RO. — § 67 πᾶν ὅτι λάβοι, alii
πάλιν. — § 68 παράσχοι Ns., παράσχη vlg. — § 69 ἐστὶ ἔστι
Ns. — § 71 προσπεριβαλλόμενοι Nr., προσπεριβαλλόμενοι vlg. —
§ 75 ἐκμετρησάμενοι — κακουργήσαντες Ns., ἐκμετρησόμενοι —
κακουργήσοντες vlg. — § 79 [ἐν] ἐβδόμῳ Ns. — § 81 Ἰδου-
μαίαν ROLat., Ἰουδαίαν MSP.L. — § 82 στενώτατος Bk., στε-
νότατος vlg. — § 89 ἡμίσει· ἡμίσει φηλῆς Μαρασῇ SPL. — § 89
δεδηλώκαμεν Ns., δεδηλώκειμεν RO. — § 89 Ἀραδαίους Ns.,
Ἀριδαίους vlg. — § 90 τούτῳ μόνῳ· μόνῳ ἂν τούτῳ Bk. — § 90
αὐτός Hw. Nr., αὐτοῦς vlg. — § 92 καὶ ἀργύρον om. ROM. —
§ 95 ἔξομεν ὄντες· ἔξω μένοντες M. — § 96 ἐπαξομένοις Bk.,
ἐπαξομένους vlg. — § 98 εἶναι· ἀεὶ εἶναι SP. — § 100 γενη-
σομένοις· γενησόμενον Ns., καὶ σύμβολον ELat. deest. — § 106
μήτι Df., μήτε vlg. — § 106 ὅσιον· θεῖον SL. — § 108 περρι-
τισόμεθα SPE, περιστρησόμεθα vlg. — § 108 πρὸς αὐτῶ· πρὸ
αὐτῶν e corr. ut vid. L. ante omnia Lat. — § 109 ἡμᾶς Hw.
Nr., ἑμᾶς vlg. — § 110 μεταθέμενοι ML, μετατιθέμενοι vlg.
— § 113 ἐξώλεις· ἐξωλείας RO. — § 114 μένει Nr., μέλλει vlg.
— § 114 ὅπλα· αἶμα MSP.L. — § 116 (τιμὴ πάση χρωμένους)
καὶ εὐσεβείᾳ SP, quibus omissis Ns. commendat καὶ τὴν εὐ-
σέβειαν. — § 116 (ἡ) μόνῃ Bk. — § 116 διαμερεῖν Nr. Ns., δια-

μένειν vlg. — § 118 συνέσεως ὄν· ὄν om. ROSPL. — § 120 προσλαβούση Df., καὶ προσλαβοῦσα vlg. — § 120 ἐκείνης· ἐκείνη Cocc. — § 120 αὐτῆς τῇ Cocc., αὐτῇ τῇ vlg. — § 122 τὸ λοιπόν· τοὺς λοιπούς E. — § 123 λήσεσθαι· λήσειν τὸν E. — § 124 χωρίου· πεδίου ME. — § 125 πύστιν Cocc., πίστιν vlg. — § 128 τῶν δ'· οὐ μὴν καὶ τὰς E. — § 128 πεδίων· πεδινῶν? Nr. — § 129 (τοῦ) κινδυνεύειν Nr. — § 131 προσελθόντα· προελθόντα et συλλαβόντα [τινὰ] et ἀναγκαίων τινὰ Ns. — § 131 παραδόντι· παραδιδόντι RO. — § 131 ἐγχειριεῖν Df., ἐγχειρεῖν vlg. — § 132 πολεμίους· πολέμους E. — § 133 χρήσονται Bk., χρήσονται vlg. — § 134 πολεμεῖν· πονεῖν E. — § 138 αὐτόθι· προσαντόθι ROM. — § 139 ποι Nr., που vlg. — § 139 καταλάβη· καταλάβοι M. — § 141 ξένια Nr., ξενίαν vlg. — § 141 ἤδη τὰ· ἤδιστα RO. — § 142 ἀπιέναι Df., ἀπεῖναι vlg. — § 144 Λευτῖν· Λενίτην ROMSPL. — § 145 ὑβρισθέντας· περιυβρισθέντας SP. — § 146 ἐπὶ τὴν ξένην· ἐπὶ τῇ ξέῃ Ns. — § 147 ἀνιάτως· ἀνιαρῶς Ern. — § 148 ξενίαν· οἰκίαν Hw. — § 148 ἐλθόντων om. MSPL. — § 149 δυσφορῶν Nr., σωφρόνως vlg. Cf. I § 186 V § 276. 340. — § 154 ἡγοῦντο· ἡγῆντο E. — § 154 μετὰ καὶ Df., καὶ codd., μετὰ Cocc. — § 154 ἀμυννόμενοι Ns., ἀμυνόμενοι vlg. — § 161 τῶν θ'· Ἑβραίων Hw., (οἱ) τῶν Ἑβραίων Df. Secundum Ns. post ἐξελθεῖν lacuna. — § 162 καθεισθήκεσαν Nr., συνεισθήκεσαν vlg. — § 164 παρωργισμένοι MSPL, παρωξυμμένοι RO. — § 166 γὰρ ὑπέρ· δὲ ἐπὶ MSPL. — § 167 δυνηθῆτε Ns., δυνηθείητε vlg. — § 169 συνοικίσαι Ern., συνοικῆσαι vlg. — § 169 κινδυνεύουσαν· κινδυνεύασαν ML. — § 171 ἄς [ἄν] δυνηθείεν Ns. — § 171 ὑφεῖναι Bk., ἐφεῖναι vlg. — § 172 διὰ τῆς ἀρπαγῆς· δι' ἀρπαγῆς LE. — § 173 ὑφορώμεναι· ὑφορῶσαι δεῖ εἶναι M., ὑφορῶσαι δεινὸν εἶναι L. Admodum memorabilis corruptela. — § 179 μετακινήθέντες· μετακινήθέντος O. — § 186 τοὺς φρονήματι cod. Vat. ap Huds., τοῖς φρονήμασι RO, τοὺς φρονήμασι Cocc. — § 187 βασιλείον (ταύτην ἀποδείξας) inser. omnes praeter ELat. ed. princ. Cum aliis omisi. — § 188 τολμῆσαι τε· δέ Ns. — § 193 προσκλίνας· προσκλείσας MLELat. — § 197 δ' ἐκ Df., δέ vlg. — § 197 ἔτεσιν· ἐπ' ἔτεσιν E. — § 200 πλείονι χρόνῳ δαμάσαι· πλεῖον δαμάσαι ἔτι RO. — § 200 σωφρονῶσι διδαχθέντες· σωφρονῶς

συνδιδαχθέντες ROML. — § 202 ἐπισημήναντος Huds, ἀποσημήναντος vlg. — § 203 οὐ φαμένον Df., φαμένον οὐ vlg. Tacet hic Ns., qui saepe neglexit Df. dissert. in Fleckeis. Annal. — § 203 ὃ σοι Bk., ὅσον vlg. — § 203 συναθροίσαντες· συναριθμήσαντες RO. — § 205 χειμών SP, ὄμβρος rell. — § 207 πολλούς· add. αὐτῶν SP. — § 208 διὰ· κατά RO. — § 208 ἐπεδείκνυε· ἐδείκνυ E. — § 210 τὸν καρπὸν· τοὺς καρπούς E. — § 210 ἐπήγοντο Ns., ὑπήγοντο vlg. — § 212 ἔτους ROSP, θέρους rell. — § 214 τὴν ἑλευθερίαν· τῆς ἑλευθερίας RO, quamobrem Ns. spurium ἀνασώζειν. — § 215 αἰεὶ φίλαντον Nr., αὐτῷ φίλαντον vlg. — § 215 νομιῶσι· νομιοῦσι Ns. — § 221 μέγα φρονοῦν SP, μεγαλοφρονοῦν vlg. — § 223 κέρας οἷς ἀντὶ σάλπιγγος ἐχρῶντο E. — § 224 κατ' ἔθνη Hw., κατὰ τὰ ἔθνη plerique. — § 225 προειρημένον Ns., προειρημένου vlg. — § 225 ἠχῆσαντας — κατεάξαντας — ἀλαλάξαντας Ns. Equidem servavi nominativos. — § 227 δυναμένους· absurde Ns. δυναμένας. Admirabile est, quomodo interdum in clara luce Niesius coecutire maluerit, veluti § 237. 273 alibi. — § 228 ἄγοιτες SPE, ἐνάγοντες rell. — § 228 Ἰσραηλιτῶν· ἄποθεν add. RO. — § 230 προαγγεῖλαι Df., προσαγγεῖλαι vlg. — § 231 τῆς ἐπὶ τῶν πολέμων εὐπραγίας Nr., πολέμιων εὐπραξίας vlg. Post εὐπραγίας add. RO φήσας αἰτίους. — § 233 παρ' αὐτῶν· sec. Ern. lacuna propter Iudic. IX 4. — § 234 ἐμπικραιόμενος· ἐμπικραιόμενος E. — § 236 ἀνθρώπειον· ἀνθρωπίνην E. — § 236 ὑπ' ἄλλων· ἀπ' ἄλλων? Nr. — § 238 πυρεῖα Bk., πυρεῖα vlg. — § 238 δεῖν Ns δεῖ vlg. — § 238 διαφθαρεῖν vitiosum est. Nr. — § 242 συμμορίας Cocc., συμμορίαν vlg. — § 242 διέφθειρον ML, ἀνῆρουν rell. — § 243 μνηστεύεσθαι Ns., μνηστεύεσθαι vlg. — § 245 ἐπεκάλεις· ἐνεκάλεις E. — § 246 θορυβούμενος· τεθορυβημένος E. — § 248 συλλεγόντες — ὀχυράν· πέτραν ὀχυράν ἐγρόντες RO. — § 252 [ὁ θάνατος αὐτοῦ]? Nr. — § 253 τοῦτοις δὲ· τοῦτοις δὴ Ns. — § 256 ἐπέφερον· ἐπεφέροντο M. — § 257 μισθοδοτῶν Nr., μισθοφορῶν vlg. — § 260 ἑστράτενε· πεῖθεται E. — § 262 παραχωρεῖν. Lacunam notat Ns. — § 262 κατακτησάμενον· καταστησάμενον? Nr. — § 264 καθιερώσαι τῷ θεῷ· καθιερώσειν ὑποσχέσθαι τῷ θεῷ E. — § 266 μὴ διαβασανίσας· μηδὲ βασανίσας? Nr. — § 266 κατὰ· uncini sunt Bk. — § 267

κοινώσαιτο Bk., κοινωνήσαιτο vlg. — § 269 ἀλλά· lacunam indicat Ns. — § 269 πολύν· πάλιν M. — § 271 γεγονώς· alii γενομένῳ, quod Ns. suspectum est. — § 273 διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν εἰρήνην R.O. — § 276 ὁμολογουμένως Ns., ὁμολογούμενος vlg. — § 277 ὕφ' ᾧ· ὕφ' οὗ Ns. — § 278 ἔσται δ'· ἔσται δ' ἔλεγεν E. — § 279 θαναμάζονσα Bk., ἐκθαναμάζουσα vlg. — § 280 ὡς ἂν ἀγάγοι· ἕως Ns. — § 281 ἀρκέσειν· ἀρκεῖν Ns. — § 282 ἐπένευσε· μὲν add. Ns. — § 283 ἐπιμεῖναι — κομίσῃ suspecta Ns. — § 285 ἀπό Nr., ὑπό vlg. — § 286 Ἑβραίων σύμφορον R.O. — § 287 ἐντυγχάνει E, συντυγχάνει rell.; itidem § 293 ἐντυγχάνουσι· συντυγχάνουσι ML. — § 287 τοῦ χωρίου Cocc., τὸ χωρίον vlg. — § 288 σμήνει μελιττῶν — νενοσσευκότι· νενοσσευκότων !! Ns., cf. IV § 101: μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν — δηῶσον — καὶ — ἐκπολιορκῆσον. II § 300 φθειρῶν ἄπειρόν τι πλήθος ἔνδοθεν ἀναδιδόμενον. VI § 3 μυνὼν πλήθος ἀνελθόν. — § 289 προβάντος· προβαίνοντος ML. — § 290 ὀθόνας — στολάς· ὀθόνην — στολήν E. — § 291 ἀντεῖχεν· ἀντέχειν ἐπειράτο R.O. — § 292 καὶ ὡς τὰ τρία βαστάσας ἐξ αὐτοῦ κηρία μέλιτος γεγονότα κομίσειεν R.O. — § 293 χρωμένοις· τοῖς χρωμένοις E. — § 294 συντυγχάνοντας ML, συντυχόντας rell. — § 297 αὐτούς· αὐτοῖς Ns. — § 298 ἀνέγκλητοι MPL, ἀνεπίκλητοι rell. — § 299 ἐγχειρεῖν Bk., ἐγχειρεῖν vlg. — § 308 φάμενος (ὅτι) Df. — § 308 γένοιτο Nr., ἔσοιτο vlg. — § 309 ἐνίδρυσεν· ἐνήδρυσεν vlg. — § 312 ἀληθές· ἀληθής Ns. — § 316 ἀνατραπέντων E, καὶ ἀνατραπέντων E. — § 320 δι' οὓς· δι' ἣν vlg. — § 323 (ἂν) καλοῖτε Bk. — § 331 ἐμοῦ· σοῦ Ns. — § 333 δεῦρ' ἦκει· δ' εὐρήκει M. — § 340 αὐτοῖς· αὐτός R.O. — § 340 παιδί' ἔτ' ὄντι Df., παιδί τε ROSP, παιδί τότε Ns. — § 343 κατὰ· post Lat. — § 343 παρακαθημένους Nr., περικαθισμένους vlg. — § 347 τρεῖς delet Ern. — § 349 διυπνισθεῖς SPL, διανυσθεῖς rell. — § 349 λαλεῖν· λέγειν Exc. Peiresc. — § 349 χρωμένοις· ἀκρωμένοις Cocc. — § 353 ἐν τιμῇ accessit ex SP. — § 357 ἐνεπλήσθη Nr., ἀνεπλήσθη vlg. — § 358 ἐπὶ τῷ τοῖς παισὶ συνεννηγεμένῳ Ns., cf. Praef. XXXIX. — § 358 ἱκανῶς MSPL, ἀκριβῶς rell. — § 358 συγχεῖ Nr., συνέχει vlg. — § 361 ἐπιδεχόμενοι· δεχόμενοι E.

ΦΛΑΟΥΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΒΙΒΛΟΣ ΠΡΩΤΗ.

〈1〉 Τοῖς τὰς ἱστορίας συγγράφειν βουλομένοις οὐ
μίαν οὐδὲ τὴν αὐτὴν ὁρῶ τῆς σπουδῆς γινομένην αἰ-
τίαν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ πλεῖστον ἀλλήλων διαφερούσας.
〈2〉 τινὲς μὲν γὰρ ἐπιδεικνύμενοι λόγων δεινότητα καὶ
5 τὴν ἀπ' αὐτῆς θηρώμενοι δόξαν, ἐπὶ τοῦτο τῆς παι-
δείας τὸ μέρος ὁρμῶσιν· ἄλλοι δὲ χάριν ἐκείνοις φέ-
ροντες περὶ ὧν τὴν ἀναγραφὴν εἶναι συμβέβηκε, τὸν
εἰς αὐτὴν πόνον καὶ παρὰ δύναμιν ὑπέστησαν· 〈3〉 εἰσὶ
δ' οὔτινες ἐβιάσθησαν ὑπ' αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων
10 ἀνάγκης, οἷς πραττομένοις παρέτυχον, ταῦτα γραφῇ
δηλούσῃ περιλαβεῖν· πολλοὺς δὲ καὶ χρησίμων μέγεθος
πραγμάτων ἐν ἀγνοίᾳ κειμένων προύτρεψε τὴν περὶ
αὐτῶν ἱστορίαν εἰς κοινὴν ὠφέλειαν ἐξενεγκεῖν. 〈4〉
τούτων δὴ τῶν προειρημένων αἰτιῶν αἱ τελευταῖαι δύο
15 κἄμοι συμβεβήκασι. τὸν μὲν γὰρ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους
πόλεμον ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις γενόμενον, καὶ τὰς ἐν
αὐτῷ πράξεις καὶ τὸ τέλος οἷον ἀπέβη, πείρα μαθῶν,
ἐβιάσθην ἐκδιηγῆσασθαι διὰ τοὺς ἐν τῷ γράφειν λυ-
μαινομένους τὴν ἀλήθειαν, 〈5〉 ταύτην δὲ τὴν ἐνεστῶ- (2)
20 σαν ἐγκεχεῖρισμαι πραγματείαν νομίζων ἅπασι φανεῖ-
σθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἀξίαν σπουδῆς· μέλλει γὰρ περιέξειν
ἅπασαν τὴν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν διάταξιν
τοῦ πολιτεύματος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεθρομηνευμένην

γραμμάτων. <6> ἤδη μὲν οὖν καὶ πρότερον δι-
 νοήθην, ὅτε τὸν πόλεμον συνέγραφον, δηλῶσαι τίνες
 ὄντες ἐξ ἀρχῆς Ἰουδαῖοι καὶ τίσι χρησάμενοι τύχαις,
 ὅφ' οἶω τε παιδευθέντες νομοθέτη τὰ πρὸς εὐσέβειαν
 καὶ τὴν ἄλλην ἄσκησιν ἀρετῆς, πόσους τε πολέμους 5
 ἐν μακροῖς πολεμήσαντες χρόνοις, εἰς τὸν τελευταῖον
 ἔκοντες πρὸς Ῥωμαίους κατέστησαν. <7> ἀλλ' ἐπεὶ μεί-
 ζων ἦν ἡ τοῦδε τοῦ λόγου περιβολή, καθ' αὐτὸν ἐκεῖ-
 νον χωρίσας ταῖς ἰδίαις ἀρχαῖς αὐτοῦ καὶ τῷ τέλει τὴν
 γραφὴν συνεμέτρησα. χρόνου δὲ προϊόντος, ὅπερ φιλεῖ 10
 τοῖς μεγάλων ἄπτεσθαι διανοουμένοις, ὅκνος μοι καὶ
 μέλλησις ἐγίνετο τηλικαύτην μετενεγκεῖν ὑπόθεσιν εἰς
 ἀλλοδαπὴν ἡμῖν καὶ ξένης διαλέκτου συνήθειαν. <8>
 ἦσαν δέ τινες οἱ πόθῳ τῆς ἱστορίας ἐπ' αὐτὴν με
 προύτρεπον, καὶ μάλιστα δὴ πάντων Ἐπαφρόδιτος. ἀνὴρ 15
 ἄπασαν μὲν ἰδέαν παιδείας ἠγαπηκώς, διαφερόντως δὲ
 χαίρων ἐμπειρίαις πραγμάτων, ἅτε δὴ μεγάλοις μὲν
 αὐτὸς ὁμιλήσας πράγμασι καὶ τύχαις πολυτρόποις, ἐν
 ἅπασι δὲ θαυμαστὴν ἐπιδειξάμενος φύσεως ἰσχὺν καὶ
 προαίρεσιν ἀρετῆς ἀμετακίνητον. <9> τούτῳ δὴ πει- 20
 θόμενος ὥς ἀεὶ τοῖς χρήσιμον ἢ καλὸν τι πράττειν
 δυναμένοις συμφιλοκαλοῦντι, καὶ ἑμαυτὸν αἰσχυρόμενος
 εἰ δόξαιμι ῥαθυμίας πλεον ἢ τῷ περὶ τὰ κάλλιστα χαί-
 ρειν πόνῳ, προθυμότερον ἐπερρώσθην, ἔτι κακείνο
 πρὸς τοῖς εἰρημένοις λογισάμενος οὐ παρέργως, περὶ 25
 τε τῶν ἡμετέρων προγόνων, εἰ μεταδιδόναι τῶν τοιού-
 των ἠθέλον, καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες αὐτῶν
 (3) γινῶναι τὰ παρ' ἡμῖν ἐσπούδασαν. <10> εὖρον τοίνυν
 ὅτι Πτολεμαίων μὲν ὁ δεύτερος, μάλιστα δὴ βασιλεὺς
 περὶ παιδείαν καὶ βιβλίων συναγωγὴν σπουδάζας, ἐξαι- 30
 ρέτως ἐφιλοτιμήθη τὸν ἡμέτερον νόμον καὶ τὴν κατ'

αὐτὸν διάταξιν τῆς πολιτείας εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταβαλεῖν, <11> ὁ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων οὐδενὸς ἀρετῇ δεύτερος Ἑλεάζαρος τῷ προειρημένῳ βασιλεῖ ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς ὠφελείας οὐκ ἐφθόνησε, 5 πάντως ἀντειπὼν ἂν εἰ μὴ πάτριον ἦν ἡμῖν τὸ μηδὲν ἔχειν τῶν καλῶν ἀπόρρητον. <12> κάμαντῷ δὴ πρέπειν ἐνόμισα τοῦ μὲν ἀρχιερέως μιμησασθαι τὸ μεγαλόψυχον, τῷ βασιλεῖ δὲ πολλοὺς ὁμοίως ὑπολαβεῖν καὶ νῦν εἶναι φιλομαθεῖς· οὐδὲ γὰρ πᾶσαν ἐκεῖνος ἐφθη 10 λαβεῖν τὴν ἀναγραφὴν, ἀλλ' αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου παρέδωσαν οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. <13> μυρία δ' ἐστὶ τὰ δηλούμενα διὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἅτε δὴ πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίας ἐν αὐτοῖς ἐμπεριειλημμένης, καὶ παντοῖαι μὲν 15 εἰσι παράλογοι περιπέτειαί, πολλαὶ δὲ τύχαι πολέμων καὶ στρατηγῶν ἀνδραγαθίαι καὶ πολιτευμάτων μεταβολαί. <14> τὸ σύνολον δὲ μάλιστά τις ἂν ἐκ ταύτης μάθοι τῆς ἱστορίας, ἐθελήσας αὐτὴν διελθεῖν, ὅτι τοῖς μὲν θεοῦ γνώμη κατακολουθοῦσι καὶ τὰ καλῶς νομο- 20 θετηθέντα μὴ τολμῶσι παραβαίνειν πάντα κατορθοῦνται πέρα πίστεως καὶ γέρας εὐδαιμονία πρόκειται παρὰ θεοῦ, καθ' ὅσον δ' ἂν ἀποστῶσι τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐπιμελείας, ἅπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα, τρέπεται δ' εἰς συμφορὰς ἀνηκέστους ὃ τι ποτ' ἂν ὥς ἀγαθὸν δοῶν 25 σπουδάσωσιν. <15> ἤδη τοίνυν τοὺς ἐντευξομένους τοῖς βιβλίοις παρακαλῶ τὴν γνώμην θεῷ προσανέχειν, καὶ δοκιμάζειν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, εἰ τὴν τε φύσιν αὐτοῦ ἀξίως κατενόησε καὶ τῇ δυνάμει πρεπούσας ἀεὶ τὰς πρᾶξεις ἀνατέθεικε, πάσης καθαρὸν τὸν περὶ 30 αὐτοῦ φυλάξας λόγον τῆς παρ' ἄλλοις ἀσχήμονος μυθολογίας, <16> καίτοι γε, ὅσον ἐπὶ μήκει χρόνου καὶ

παλαιότητι, πολλήν ἔχων ἄδειαν ψευδῶν πλασμάτων. γέγονε γὰρ πρὸ ἐτῶν δισχιλίων, ἐφ' ὅσον πληθὺς αἰῶνος οὐδ' αὐτῶν οἱ ποιηταὶ τὰς γενέσεις τῶν θεῶν, μήτι γε τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις ἢ τοὺς νόμους ἀνευεργεῖν ἐτόλμησαν.

5

〈17〉 τὰ μὲν οὖν ἀκριβῆ τῶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς προῖων ὁ λόγος κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν σημαίνει· τοῦτο γὰρ διὰ ταύτης ποιήσκειν τῆς πραγματείας ἐπηγγειλάμεν, (4) οὐδὲν προσθεῖς, οὐδ' αὖ παραλιπὼν· 〈18〉 ἐπειδὴ δὲ τὰ πάντα σχεδὸν ἐκ τῆς τοῦ νομοθέτου σοφίας ἡμῖν ἀνήρτηται Μωυσέος, ἀνάγκη μοι βραχεία περὶ ἐκείνου προειπεῖν, ὅπως μὴ τινες τῶν ἀναγνωσομένων διαπορῶσι πόθεν ἡμῖν ὁ λόγος, περὶ νόμων καὶ πράξεων ἔχων τὴν ἀναγραφὴν, ἐπὶ τοσοῦτον φυσιολογίας κοινοῶνῃκεν. 〈19〉 ἰστέον οὖν ὅτι πάντων ἐκείνος ἀναγ- 15 καϊότατον ἠγγέσατο τῷ καὶ τὸν ἑαυτοῦ μέλλοντι βίον οἰκονομήσειν καλῶς καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετεῖν πρῶτον θεοῦ φύσιν κατανοῆσαι, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐκείνου θεατὴν τῷ νῷ γενόμενον οὕτω παράδειγμα τὸ πάντων ἄριστον μιμεῖσθαι, καθ' ὅσον οἶόν τε, καὶ 20 πειρᾶσθαι κατακολουθεῖν· 〈20〉 οὔτε γὰρ αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι νοῦν ἀγαθὸν τῷ νομοθέτῃ ταύτης ἀπολειπομένῳ τῆς θέας, οὔτε τῶν γραφησομένων εἰς ἀρετῆς λόγον οὐδὲν ἀποβήσεσθαι τοῖς λαβοῦσιν, εἰ μὴ πρὸ παντὸς ἄλλου διδασχθεῖεν ὅτι πάντων πατὴρ τε 25 καὶ δεσπότης ὁ θεὸς ὢν καὶ πάντα ἐπιβλέπων τοῖς μὲν ἐπομένοις αὐτῷ δίδωσιν εὐδαίμονα βίον, τοὺς ἔξω δὲ βαίνοντας ἀρετῆς μεγάλας περιβάλλει συμφοραῖς. 〈21〉 τοῦτο δὴ παιδεῦσαι Μωυσῆς βουληθεὶς τὸ παίδευμα τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας, τῆς τῶν νόμων θέσεως 30 οὐκ ἀπὸ συμβολαίων καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων

- ἤρξατο τοῖς ἄλλοις παραπλησίως, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατασκευὴν τὰς γνώμας αὐτῶν ἀναγαγών, καὶ πείσας ὅτι τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων τοῦ θεοῦ τὸ κάλλιστόν ἐσμεν ἄνθρωποι, ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν
- 5 ἔσχεν ὑπακούοντας, ῥαδίως ἤδη περὶ πάντων ἐπειθεν. <22> οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι νομοθέται τοῖς μύθοις ἐξακολουθήσαντες τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων εἰς τοὺς θεοὺς τῷ λόγῳ τὴν αἰσχύνην μετέθεσαν, καὶ πολλὴν ὑποτίμησιν τοῖς πονηροῖς ἔδωκαν. <23> ὁ δ' ἡμέτερος
- 10 νομοθέτης ἀκραιφνῇ τὴν ἀρετὴν ἔχοντα τὸν θεὸν ἀποφήνας ὥθήθη δεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνης πειραῖσθαι μεταλαμβάνειν, καὶ τοὺς μὴ ταῦτα φρονοῦντας μηδὲ μὴν πιστεύοντας ἀπαραιτήτως ἐκόλασε. <24> πρὸς ταύτην οὖν τὴν ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν τοὺς
- 15 ἀναγνωσομένους παρακαλῶ. φανεῖται γὰρ σκοπουμένοις οὕτως οὐδὲν οὐτ' ἄλογον αὐτοῖς οὔτε πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἀνάρμοστον. πάντα γὰρ τῇ τῶν ὄλων φύσει σύμφωνον ἔχει τὴν διάθεσιν, τὰ μὲν αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου δεξιῶς,
- 20 τὰ δ' ἄλληγοροῦντος μετὰ σεμνότητος, ὅσα δ' ἐξ εὐθείας λέγεσθαι συνέφερε, ταῦτα ῥητῶς ἐμφανίζοντος. <25> τοῖς μέντοι βουλομένοις καὶ τὰς αἰτίας ἐκάστου σκοπεῖν πολλὴ γένοιτ' ἂν ἡ θεωρία καὶ λίαν φιλόσοφος, ἣν ἐγὼ νῦν μὲν ὑπερβάλλομαι, θεοῦ δὲ διδόντος
- 25 ἡμῖν χρόνον πειράσομαι μετὰ ταύτην γράψαι τὴν πραγματείαν. <26> τρέφομαι δ' ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν ἤδη τῶν πραγμάτων, μνησθεῖς πρότερον ὧν περὶ τῆς τοῦ κόσμου κατασκευῆς εἶπε Μωυσῆς. ταῦτα δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις εὖρον ἀναγεγραμμένα. ἔχει δ' οὕτως.
- 30 <27> Ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ 1
§ 27 = Gen. I 1.

τὴν γῆν. ταύτης δ' ὑπ' ὕψιν οὐκ ἐρχομένης, ἀλλὰ
βαθεῖ μὲν κρυπτομένης σκότει, πνεύματος δ' αὐτὴν
ἄνωθεν ἐπιθέοντος, γενέσθαι φῶς ἐκέλευσεν ὁ θεός.
<28> καὶ γενομένου τούτου κατανοήσας τὴν ὅλην ὕλην,
διεχώρισε τό τε φῶς καὶ τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν ὄνομα 5
ἔθετο νύκτα, τὸ δ' ἡμέραν ἐκάλεσεν, ἐσπέραν τε καὶ
ὄρθρον τὴν ἀρχὴν τοῦ φωτός καὶ τὴν ἀνάπαυσιν προσ-
αγορεύσας. <29> καὶ αὕτη μὲν ἂν εἴη πρώτη ἡμέρα,
Μωσῆς δ' αὐτὴν μίαν εἶπε· τὴν δ' αἰτίαν ἱκανὸς μὲν
εἶμι ἀποδοῦναι καὶ νῦν, ἐπεὶ δ' ὑπέσχημαι τὴν αἰτιο- 10
λογίαν ἀπάντων ἰδίᾳ συγγραψάμενος παραδώσειν, εἰς
τότε καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ἐρμηνείαν ἀναβάλλομαι. <30>
μετὰ δὲ τοῦτο τῇ δευτέρᾳ τῶν ἡμερῶν τὸν οὐρανὸν τοῖς
ὄλοις ἐπιτίθησιν, ὅτι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνας
καθ' αὐτὸν ἡξίωσε τετάχθαι, κρύσταλλόν τε περιπῆξας 15
αὐτῷ καὶ νότιον αὐτὸν καὶ ὑετώδη, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν
δρόσων ὠφέλειαν, ἁρμοδίως τῇ γῇ μηχανησάμενος. <31>
τῇ δὲ τρίτῃ ἴστησι τὴν γῆν, ἀναχέας περὶ αὐτὴν τὴν
θάλατταν· κατ' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν εὐθὺς
φυτὰ τε καὶ σπόρματα γῆθεν ἀνέτειλε. τῇ δὲ τετάρτῃ 20
διακοσμεῖ τὸν οὐρανὸν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἄστροις, κινήσεις αὐτοῖς ἐπιστείλας καὶ δρόμους.
οἷς ἂν αἱ τῶν ὥρων περιφοραὶ σημαίνοντο. <32> πέμ-
πη δ' ἡμέρα ζῷά τε κατ' αὐτὴν τεκτὰ καὶ μεταρσία 25
τὰ μὲν κατὰ βυθοῦ τὰ δὲ δι' αἼρος ἀνῆκε, συνδησά-
μενος αὐτὰ κοινωνίᾳ καὶ μιᾷ γονῆς ἕνεκα καὶ τοῦ
συνάξεσθαι καὶ πλεονάζειν αὐτῶν τὴν φύσιν. τῇ
δ' ἕκτῃ ἡμέρᾳ δημιουργεῖ τὸ τῶν τετραπόδων γένος,
ἄρρεν τε καὶ θῆλυ ποιήσας· ἐν ταύτῃ δὲ καὶ τὸν ἄν-
θρωπον ἔπλασε. <33> καὶ τὸν κόσμον ἐν ἑξ ταῖς 30

πάσαις ἡμέραις Μωυσῆς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ φησὶ
γενέσθαι, τῇ δ' ἐβδόμῃ ἀναπαύσασθαι καὶ λαβεῖν ἀπὸ
τῶν ἔργων ἐκχειρίαν· ὅθεν καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἀπὸ
τῶν πόνων κατὰ ταύτην ἄγομεν τὴν ἡμέραν, προσα-
5 γορεύοντες αὐτὴν σάββατα. δηλοῖ δ' ἀνάπαυσιν κατὰ
τὴν Ἑβραίων διάλεκτον τοῦνομα.

〈34〉 καὶ δὴ καὶ φυσιολογεῖν Μωυσῆς μετὰ τὴν 2
ἐβδόμην ἤρξατο, περὶ τῆς ἀνθρώπου κατασκευῆς λέγων
οὕτως. ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς
10 γῆς λαβών, καὶ πνεῦμα ἐνῆκεν αὐτῷ καὶ ψυχὴν. ὁ δ'
ἄνθρωπος οὗτος Ἀδάμος ἐκλήθη, σημαίνει δὲ τοῦτο
κατὰ γλῶτταν τὴν Ἑβραίων πυρρόν, ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς
πυρρᾶς γῆς φυραθείσης ἐγερόναι· τοιαύτη γὰρ ἐστὶν ἡ
παρθένος γῆ καὶ ἀληθινή. 〈35〉 παρίστησι δ' ὁ θεὸς
15 τῷ Ἀδάμῳ κατὰ γένη τὰ ζῷα, θῆλὺ τε καὶ ἄρρεν ἀπο-
δειξάμενος· καὶ τούτοις ὀνόματα τίθησιν, οἷς ἔτι καὶ
νῦν καλοῦνται. βλέπων δὲ τὸν Ἀδάμον οὐκ ἔχοντα
κοινωνίαν πρὸς τὸ θῆλυ καὶ συνδιαίτησιν (οὐδὲ γὰρ
ἦν), ξενιζόμενον δ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις οὕτως ἔχουσι,
20 μίαν αὐτοῦ κοιμωμένου πλευρὰν ἐξελὼν ἐξ αὐτῆς ἔπλασε
τὴν γυναῖκα· 〈36〉 καὶ ὁ Ἀδάμος προσαχθεῖσαν αὐτὴν
ἐγνώρισεν ἐξ ἑαυτοῦ γενομένην. ἐσθὰ δὲ κατὰ τὴν
Ἑβραίων διάλεκτον καλεῖται γυνή. τὸ δ' ἐκείνης ὄνομα
τῆς γυναικὸς Εὐέα ἦν· σημαίνει δὲ τοῦτο πάντων τῶν
25 ζώοντων μητέρα.

〈37〉 φησὶ δὲ τὸν θεὸν καὶ παράδεισον πρὸς τὴν 3
ἀνατολὴν καταφυτεῦσαι, παντοίῳ τεθηλότα φυτῷ· ἐν
τούτοις δ' εἶναι καὶ τῆς ζωῆς τὸ φυτὸν καὶ ἄλλο τὸ
τῆς φρονήσεως, ᾧ διεγινώσκετο τί τ' εἴη τάγαθόν καὶ
30 τί τὸ κακόν· 〈38〉 εἰς τοῦτον δὲ τὸν κῆπον εἰσαγα-

γόντα τόν τε Ἀδαμον καὶ τὴν γυναῖκα κελεῦσαι τῶν
 φυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἄρδεται δ' οὗτος ὁ κῆπος ὑφ'
 ἑνὸς ποταμοῦ, πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν γῆν περιρρέοντος,
 ὃς εἰς τέτταρα μέρη σχίζεται. καὶ Φεισὼν μὲν (σημαί-
 νει δὲ πληθὺν τοῦνομα) ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν φερόμενος ⁵
 ἐκδίδωσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὑφ' Ἑλλήνων Γάγγης λεγό-
 μενος, <39> Εὐφράτης δὲ καὶ Τίγρις ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν
 ἀπίασι θάλατταν· καλεῖται δ' ὁ μὲν Εὐφράτης Φορά,
 σημαίνει δ' ἦτοι σκεδασμὸν ἢ ἄνθος. Τίγρις δὲ Διγλάθ.
 δι' οὗ φράζεται τὸ μετὰ στενότητος ὄξύ. Γηὼν δέ, ¹⁰
 διὰ τῆς Αἰγύπτου ῥέων, δηλοῖ τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς
 ἀναδιδόμενον ἡμῖν· ὃν δὴ Νεῖλον Ἑλληνες προσαγο-
 ρεῖουσιν.

<40> ὁ δὲ τοίνυν θεὸς τὸν Ἀδαμον καὶ τὴν γυναῖκα
⁴ τῶν μὲν ἄλλων φυτῶν ἐκέλευσε γεύεσθαι. τοῦ δὲ τῆς ¹⁵
 φρονήσεως ἀπέχεσθαι, προειπὼν ἀψαμένους ἐξ αὐτοῦ
 ὄλεθρον γενησόμενον. <41> ὁμοφρονούντων δὲ κατ'
 ἐκεῖνον καιρὸν τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὄφις συνδιαιτώ-
 μενος τῷ τε Ἀδάμῳ καὶ τῇ γυναικὶ φθονερῶς μὲν εἶχεν
 ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσειν ὥστο πεπεισμένους τοῖς ²⁰
 τοῦ θεοῦ παραγγέλμασιν, <42> οἰόμενος δὲ συμφορὰ
 περιπεσεῖσθαι παρακούσας, ἀναπεῖθει κακοήθως τὴν
 γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως, ἐν αὐτῷ
 λέγων εἶναι τὴν τε τάραθου καὶ τοῦ κακοῦ διάγνωσιν.
 ἥς γενομένης αὐτοῖς μακάριον καὶ μηδὲν ἀπολείποντα ²⁵
 τοῦ θείου διάξειν βίον. <43> καὶ παρακρούεται μὲν
 οὕτω τὴν γυναῖκα τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ καταφρονῆσαι,
 γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ καὶ ἡσθίσα τῷ ἐδέσματι καὶ
 τὸν Ἀδαμον ἀνέπεισεν αὐτῷ χρῆσασθαι. <44> καὶ
 συνίεσάν θ' ἑαυτῶν ἤδη γεγυμνωμένων καὶ τὴν αἰ- ³⁰

σχύνην ὑπαιθρον ἔχοντες σκέπην αὐτοῖς ἐπενόουν· τὸ γὰρ φυτὸν ὀξύτητος καὶ διανοίας ὑπῆρχε. φύλλοις οὖν ἑαυτοὺς συκῆς ἐσκέπασαν, καὶ ταῦτα πρὸ τῆς αἰδοῦς προβαλλόμενοι μᾶλλον ἐδόκουν εὐδαιμονεῖν, ὥς

5 ὧν πρότερον ἐσπάνιζον εὐρόντες. <45> τοῦ θεοῦ δ' εἰς τὸν κῆπον ἐλθόντος ὁ μὲν Ἄδαμος, πρότερον εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ φοιτῶν, συνειδὼς ἑαυτῷ τὴν ἀδικίαν ὑπεχώρει· τὸν δὲ θεὸν ἐξένιξε τὸ πραττόμενον, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, δι' ἣν πρότερον ἠδόμενος τῇ

10 πρὸς αὐτὸν ὁμιλίᾳ νῦν φεύγει ταύτην καὶ περιίσταται. <46> τοῦ δὲ μηδὲν φθεγγομένου διὰ τὸ συγγινώσκειν ἑαυτῷ παραβάντι τὴν τοῦ θεοῦ πρόσταξιν, ἄλλ' ἐμοὶ μὲν' εἶπεν ὁ θεὸς ἔγνωστο περὶ ὑμῶν ὅπως βίον εὐδαίμονα καὶ κακοῦ παντὸς ἀπαθῆ βιώσετε, μηδεμιᾶ

15 ξαινόμενοι τὴν ψυχὴν φροντίδι, πάντων δ' ὑμῖν αὐτομάτων, ὅσα πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονὴν συντελεῖ, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀνιόντων πρόνοιαν, χωρὶς ὑμετέρου πόνου καὶ ταλαιπωρίας, ὧν παρόντων γῆράς τε θᾶττον οὐκ ἂν ἐπέλθοι καὶ τὸ ζῆν μακρὸν ὑμῖν γένοιτο. <47> νῦν

20 δ' εἰς ταύτην μου τὴν γνώμην ἐνύβρισας, παρακούσας τῶν ἐμῶν ἐντολῶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀρετῇ τὴν σιωπὴν ἄγεις, ἀλλ' ἐπὶ συνειδότι πονηρῷ.' <48> Ἄδαμος δὲ παρητεῖτο τῆς ἁμαρτίας αὐτόν, καὶ παρεκάλει τὸν θεὸν μὴ χαλεπαίνειν αὐτῷ, τὴν γυναῖκα τοῦ γεγονότος αἰτιώ-

25 μενος καὶ λέγων ὑπ' αὐτῆς ἐξαπατηθεὶς ἁμαρτεῖν. <49> ἡ δ' αὖ κατηγορεῖ τοῦ ὄφεως. ὁ δὲ θεὸς ἤττονα γυναικείας συμβουλίας αὐτὸν γενόμενον ὑπετίθει τιμωρίαν, τὴν γῆν οὐκέτι μὲν οὐδὲν αὐτοῖς τῶν ἑαυτῆς ἀναδώσειν αὐτομάτως εἰπών, ποιοῦσι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις τρι-

30 βομένοις τὰ μὲν παρέξειν τῶν δ' οὐκ ἀξιώσειν. Εὐέαν

δὲ τοκετοῖς καὶ ταῖς ἐξ ὠδίνων ἀλγηδόσιν ἐκόλαζεν, ὅτι τὸν Ἀδὰμον, οἷς αὐτὴν ὁ ὕφρις ἐξηπάτησε, τούτοις παρακρουσαμένη συμφοραῖς περιέβαλεν. <50> ἀφείλετο δὲ καὶ τὸν ὕφριν τὴν φωνήν, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ κακο-
 ηθείᾳ τῇ πρὸς τὸν Ἀδὰμον, καὶ ἰὸν ἐντίθησιν ὑπὸ τὴν 5
 γλῶτταν αὐτῷ, πολέμιον ἀποδείξας ἀνθρώποις, καὶ ὑποθέμενος κατὰ τῆς κεφαλῆς φέρειν τὰς πληγὰς, ὡς ἐν ἐκείνῃ τοῦ τε κακοῦ τοῦ πρὸς ἀνθρώπους κειμένου καὶ τῆς τελευτῆς ῥάστης τοῖς ἀμυνομένοις ἐσομένης, ποδῶν τ' αὐτὸν ἀποστερήσας σύρεσθαι κατὰ τῆς γῆς 10
 ἰλυσπώμενον ἐποίησεν.

<51> καὶ ὁ μὲν θεός, ταῦτα προστάξας αὐτοῖς πά-
 σχειν, μετοικίζει τὸν Ἀδὰμον καὶ τὴν Εὐέαν ἐκ τοῦ
 2 κήπου εἰς ἕτερον χωρίον, <52> γίνονται δ' αὐτοῖς παῖ-
 δες ἄρρενες δύο, προσηγορεύετο δ' αὐτῶν ὁ μὲν πρῶ- 15
 τος Κάϊς (κτῆσιν δὲ σημαίνει τοῦτο μεθερμηνευόμενον
 τοῦνομα), Ἀβελος δὲ ὁ δεύτερος (σημαίνει δὲ πένθος
 τοῦτο). γίνονται δ' αὐτοῖς καὶ θυγατέρες. <53> οἱ
 μὲν οὖν ἀδελφοὶ διαφόροις ἔχαιρον ἐπιτηδεύμασιν.
 Ἀβελος μὲν γὰρ ὁ νεώτερος δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο, 20
 καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πραττομένοις παρεῖναι τὸν
 θεὸν νομίζων ἀρετῆς προυννοεῖτο· ποιμενικὸς δ' ἦν ὁ
 βίος αὐτῷ· Κάϊς δὲ τὰ τ' ἄλλα πονηρότατος ἦν καὶ
 πρὸς τὸ κερδαίνειν μόνον ἀποβλέπων, γῆν τ' ἀροῦν
 ἐπενόησε πρῶτος, καὶ κτείνει τὸν ἀδελφὸν ἐξ αἰτίας 25
 τοιαύτης. <54> θῦσαι τῷ θεῷ δόξαν αὐτοῖς, ὁ μὲν
 Κάϊς τοὺς ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῶν φυτῶν καρποὺς
 ἐπήνεγκεν, Ἀβελος δὲ γάλα καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν
 βοσκημάτων. ὁ δὲ θεὸς ταύτῃ μᾶλλον ἠδεται τῇ θυσίᾳ,
 τοῖς αὐτομάτοις καὶ κατὰ φύσιν γεγονόσι τιμώμενος. 30

ἀλλ' οὐχὶ τοῖς κατ' ἐπίνοιαν ἀνθρώπου πλεονέκτου
 καὶ βίᾳ πεφυκόσιν. <55> ἔνθεν ὁ Κάϊς, παροξυνθεὶς
 ἐπὶ τῷ προτετιμῆσθαι τὸν Ἀβελον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, κτεί-
 νει τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ποιήσας ἀφανῆ
 5 λήσειν ὑπέλαβεν. ὁ δὲ θεὸς συνεῖς τοῦτον, ἤκε πρὸς
 τὸν Κάϊν περὶ τὰδελφοῦ πυνθανόμενος ποῦ ποτὲ εἶη·
 πολλῶν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἰδεῖν ἡμερῶν, τὸν ἄλλον χρό-
 νον ἅπαντα μετ' αὐτοῦ βλέπων αὐτὸν ἀναστρεφόμενον.
 <56> ὁ δὲ Κάϊς ἀπορούμενος καὶ οὐκ ἔχων ὃ τι λέγοι
 10 πρὸς τὸν θεόν, ἀμηχανεῖν μὲν καὶ αὐτὸς ἔφασκε τὸ
 πρῶτον ἐπὶ τὰδελφῷ μὴ βλεπομένῳ, παροξυνθεὶς δὲ
 τοῦ θεοῦ λιπαρῶς ἐγκειμένου καὶ πολυπραγμονοῦντος,
 οὐκ εἶναι παιδαγωγὸς οὐδὲ φύλαξ αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπ'
 αὐτοῦ πραττομένων ἔλεγεν. <57> ὁ δὲ θεὸς τούντεῦθεν
 15 ἤλεγχεν ἤδη τὸν Κάϊν φονέα τὰδελφοῦ γενόμενον· καὶ
 ἑθιμάξω φησὶν ὁ θεὸς ἑὶ περὶ ἀνδρὸς ἀγνοεῖς
 εἰπεῖν τί γέγονεν, ὃν αὐτὸς ἀπολώλεκας. <58> τῆς
 μὲν οὖν ἐπὶ τῷ φόνῳ τιμωρίας αὐτὸν ἡφίει, θυσίαν
 τ' ἐπιτελέσαντα καὶ δι' αὐτῆς ἱκετεύσαντα μὴ λαβεῖν
 20 ὀργὴν ἐπ' αὐτῷ χαλεπωτέραν, ἐπάρατον δ' αὐτὸν ἐτίθει,
 καὶ τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ τιμωρήσεσθαι κατὰ τὴν ἐβδό-
 μην ἠπειλήσε γενεάν, καὶ τῆς γῆς αὐτὸν ἐκείνης
 ἐκβάλλει σὺν τῇ γυναικί. <59> τοῦ δὲ μὴ θηρίοις
 ἀλώμενος περιπέσῃ δεδιότος καὶ τοῦτον ἀπόληται τὸν
 25 τρόπον, ἐκέλευε μηδὲν ὑφορᾶσθαι σκυθρωπὸν ἀπὸ τοι-
 αύτης αἰτίας, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἐκ θηρίων αὐτῷ γε-
 νέσθαι δεινὸν διὰ πάσης ἀδεῶς ἡχωρεῖν γῆς· καὶ σημεῖον
 ἐπιβαλὼν, ᾧ γνώριμος ἂν εἶη, προσέταξεν ἀπιέναι.

<60> πολλὴν δ' ἐπελθὼν γῆν ἰδρύεται μετὰ τῆς
 30 γυναικὸς Κάϊς (εἰς) Ναῖδα, τόπον οὕτω καλούμενον, 2

καὶ αὐτόθι ποιεῖται τὴν κατοίκησιν, ἔνθ' αὐτῷ καὶ παῖδες ἐγένοντο. οὐκ ἐπὶ νουθεσίᾳ δὲ τὴν κόλασιν ἔλαβεν ἀλλ' ἐπ' αὐξήσει τῆς κακίας, ἡδονὴν μὲν πᾶσαν ἐκπορίζων αὐτοῦ τῷ σώματι, καὶ μεθ' ὕβρεως τῶν συνόντων δέη ταύτην ἔχειν, <61> αὖξων δὲ τὸν οἶκον 5 πλήθει χρημάτων ἕξ ἄρπαγῆς καὶ βίας, πρὸς ἡδονὴν καὶ ληστείαν τοὺς ἐντυγχάνοντας παρακαλῶν διδάσκαλος αὐτοῖς πονηρῶν ὑπῆρχεν ἐπιτηδευμάτων. καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην μὲν, ἣ πρότερον συνέζων ἄνθρωποι, μέτρων ἐπινοία καὶ σταθμῶν μετεστῆσατο, ἀκέραιον 10 αὐτοῖς ὄντα τὸν βίον ἐκ τῆς τούτων ἀμαθίας καὶ τὸ μεγαλόψυχον εἰς πανουργίαν περιαγαγών. <62> ὄρους τε γῆς πρῶτος ἔθετο, καὶ πόλιν ἐδείματο καὶ τείχεσιν ὠχύρωσεν, εἰς ταὐτὸ συνελθεῖν τοὺς οἰκείους καταναγκάσας. καὶ τὴν πόλιν δὲ ταύτην ἀπὸ Ἀνώχου, τοῦ 15 πρεσβυτάτου παιδός, Ἀνώχαν ἐκάλεσεν. <63> Ἀνώχου δὲ Ἰαρέδης υἱὸς ἦν· ἐκ δὲ τούτου Μαρούηλος, οὗ γίνε-ται παῖς Μαθουσάλας· τοῦ δὲ Λάμεχος, ὃ παῖδες ὑπῆρξαν ἐπὶ καὶ ἐβδομήκοντα, ἐκ δύο γυναικῶν αὐτῷ φύντες, Σελλᾶς καὶ Ἀδᾶς. <64> τούτων Ἰώβηλος μὲν, 20 ἕξ Ἀδᾶς γερονῶς, σκηναὶς ἐπῆξατο καὶ προβατεῖαν ἡγάπησεν, Ἰούβαλος δέ, ὁμομήτριος ὢν αὐτῷ, μουσικήν ἥσκησε καὶ ψαλτήρια καὶ κιθάρας ἐπενόησε. Θόβε-λος δὲ τῶν ἐκ τῆς ἐτέρας γερονότων, ἰσχυρὴν πάντας ὑπερβάλλων, τὰ πολεμικὰ διαπρεπῶς μετέλλθεν, ἐκ τού- 25 των καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν τοῦ σώματος ἐκπορίζων χαλκείαν τε πρῶτος ἐπενόησε. <65> πατήρ δὲ θυγατρὸς γενόμενος Λάμεχος Νοεμᾶς ὄνομα, ἐπεὶ τὰ θεῖα σαφῶς ἐξεπιστάμενος ἑώρα δίκην ἑαυτὸν ὑφ' ἑξοῦτα τῆς Κᾶτος ἀδελφοκτονίας, τοῦτο ταῖς ἑαυτοῦ γυναιξὶν ἐποίησε 30

φανερὸν. <66> ἔτι δὲ ζῶντος Ἀδάμου Κάϊος τοὺς ἐκγόνους πονηροτάτους συνέβη γενέσθαι, κατὰ διαδοχὴν καὶ μίμησιν ἄλλον ἄλλου χεῖρονα τελευτῶντα· πρὸς τε γὰρ πολέμους εἶχον ἀκρατῶς καὶ πρὸς ληστείαν
 5 ὥρμήκεσαν. ὅλως δ' εἴ τις ὀκνηρὸς ἦν πρὸς τὸ φονεύειν, ἀλλ' οὖν ἀπονοίᾳ (γ') ἦν θρασύς, ὑβρίζων καὶ πλεονεκτῶν.

<67> Ἀδάμος δ', ὁ πρῶτος ἐκ γῆς γενόμενος 3
 (ἀπαιτεῖ γὰρ ἡ διήγησις τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον), Ἀβέλ-
 10 λου μὲν ἐσφαγμένου, Κάϊος δὲ διὰ τὸν ἐκείνου φόνον πεφευγὸς, παιδοποιίας ἐφρόντιζε. καὶ δεινὸς εἶχεν αὐτὸν γενέσεως ἔρως, ἔτη τριάκοντ' ἤδη καὶ διακόσια ἡνυκότα τοῦ βίου, πρὸς οἷς ἕτερα ζήσας ἐπτακόσια τελευτᾷ. <68> γίνονται μὲν οὖν παῖδες αὐτῷ ἄλλοι
 15 τε πλείους καὶ Σὴθος· ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων μακρὸν ἂν εἶη λέγειν, πειράσομαι δὲ μόνον τὰ τῶν ἀπὸ Σήθου διελθεῖν. τραφεῖς γὰρ οὗτος καὶ παρελθὼν εἰς ἡλικίαν ἤδη τὰ καλὰ κρίνειν δυναμένην, ἀρετὴν ἐπετήδευσε, καὶ γενόμενος αὐτὸς ἄριστος μιμητὰς τῶν
 20 αὐτῶν τοὺς ἀπογόνους κατέλιπεν. <69> οὗτοι πάντες ἀγαθοὶ φύντες γῆν τε τὴν αὐτὴν ἀστασίαστοι κατῳκήσαν εὐδαιμονήσαντες, μηδενὸς αὐτοῖς ἄχρι καὶ τελευτῆς δυσκόλου προσπεσόντος, σοφίαν τε τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπενόησαν. <70> ὑπὲρ
 25 δὲ τοῦ μὴ διαφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἡύρημένα, μηδὲ πρὶν εἰς γνῶσιν ἔλθειν φθαρῆναι, προειρηκότος ἀφανισμὸν Ἀδάμου τῶν ὅλων ἔσεσθαι, τὸν μὲν κατ' ἰσχὺν πυρὸς τὸν ἕτερον δὲ κατὰ βίαν καὶ πληθὺν ὕδατος, στήλας δύο ποιησάμενοι, τὴν μὲν ἐκ πλίνθου τὴν
 30 δ' ἑτέραν ἐκ λίθου, ἀμφοτέραις ἐνέγραψαν τὰ ἡύρημένα,

〈71〉 ἴν', εἰ καὶ συμβαίῃ τὴν πλινθίνην ἀφανισθῆναι ὑπὸ τῆς ἐπομβρίας, ἢ λιθίνῃ μείνασα παράσχη μαθεῖν τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἐγγεγραμμένα, δηλοῦσα καὶ πλινθίνην ὑπ' αὐτῶν ἀνατεθῆναι. μένει δ' ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ γῆν τὴν Σιριάδα.

3 〈72〉 καὶ οὗτοι μὲν ἐπτὰ γενεὰς διέμειναν θεὸν ἡγούμενοι δεσπότην εἶναι τῶν ὅλων, καὶ πάντα πρὸς ἀρετὴν ἀποβλέποντες. εἴτα προϊόντος τοῦ χρόνου μεταβάλλονται πρὸς τὸ χεῖρον ἐκ τῶν πατρίων ἐθισμῶν, μήτε τὰς νενομισμένας τιμὰς ἔτι τῷ θεῷ παρέχοντες μήτε τοῦ πρὸς ἀνθρώπους δικαίου ποιούμενοι λόγον. ἀλλ' ἦν πρότερον εἶχον τῆς ἀρετῆς ζήλωσιν, διπλασίονα τῆς κακίας τότε ἔπεδείκνυντο δι' ὧν ἔπραττον· ἐνθεν ἑαυτοῖς τὸν θεὸν ἐξεπολέμωσαν. 〈73〉 πολλοὶ γὰρ ἄγγελοι θεοῦ γυναιξὶ συμμιγέντες ὑβριστὰς ἐγέννησαν παῖδας, καὶ παντὸς ὑπερόπτας καλοῦ, διὰ τὴν ἐπὶ τῇ δυνάμει πεποιθήσιν· ὅμοια γὰρ τοῖς ὑπὸ γιγάντων τετολμῆσθαι λεγομένοις ὑφ' Ἑλλήνων καὶ οὗτοι δοῦναι παραδίδονται. 〈74〉 Νώεος δὲ τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτῶν δυσχεραίνων καὶ τοῖς βουλευμασιν ἀηδῶς ἔχων, ἔπειθεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐτοὺς τὴν διάνοιαν καὶ τὰς πράξεις μεταφέρειν. ὁρῶν δ' οὐκ ἐνδιδόντας ἀλλ' ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς τῶν κακῶν κεκρατημένους δείσας μὴ καὶ φονεύσωσιν αὐτόν, μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ τῶν τούτοις συνοικουσῶν ἐξεχώρησε τῆς γῆς.

2 〈75〉 ὁ δὲ θεὸς τοῦτον μὲν τῆς δικαιοσύνης ἡγάπησε, κατεδίκασε δ' οὐκ ἐκείνους μόνον τῆς κακίας, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἀνθρώπινον τότε δόξαν αὐτῷ διαφθεῖραι, καὶ ποιῆσαι γένος ἕτερον ποιηρίας καθαρόν, ἐπιτεμόμενός τ' αὐτῶν τὸν βίον καὶ ποιήσας ἑτῶν οὐχ

ὅσα πρότερον ἔζων ἀλλ' ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς θάλατταν
 τὴν ἡπειρον μετέβαλε. <76> καὶ οὐ μὲν οὕτως ἀφανί-
 ζονται πάντες, Νώεος δὲ σώζεται μόνος, ὑποθεμένου
 μηχανὴν αὐτῷ καὶ πόρον πρὸς σωτηρίαν τοῦ θεοῦ
 5 τοιαύτην. <77> λάρνακα τετράστεγον κατασκευάσας,
 πήχεων τὸ μῆκος τριακοσίων, πεντήκοντα δὲ τὸ πλάτος
 καὶ τριάκοντα τὸ βάθος, εἰς ταύτην σὺν τε τῇ μητρὶ
 τῶν παίδων καὶ ταῖς τούτων γυναιξὶν ἐνέβη, τὰ τ'
 ἄλλα ὅσα πρὸς τὰς χρείας αὐτοῖς ἐπικουρήσειν ἔμελλεν
 10 ἐνθήμενος, ζῳά τε παντοῖα πρὸς διατήρησιν τοῦ γένους
 αὐτῶν, ἄρρενά τε καὶ θήλεα, συνεισβαλόμενος, ἄλλα
 τε τούτων ἑπταπλασίονα τὸν ἀριθμὸν. <78> ἦν δ' ἡ
 λάρναξ τοὺς τε τοίχους καρτερὰ καὶ τοῖς ἄρμοις ἰσχυ-
 ρῶς ἐνδεδεμένη καὶ τὸν ὄροφον, ὥς μηδαμόθεν ἐπι-
 15 κλύεσθαι μηδ' ἡττάσθαι τῆς τοῦ ὕδατος βίας. καὶ ὁ
 Νώεος μὲν οὕτω μετὰ τῶν οἰκείων διασώζεται. <79>
 ἦν δ' αὐτὸς μὲν ἀπ' Ἀδάμου δέκατος. Λαμέχου γὰρ
 ἐστὶν υἱός, οὗ πατὴρ ἦν Μαθουσάλας· οὗτος δ' ἦν
 τοῦ Ἀνώχου τοῦ Ἰαρέδου· Μαλουήλου δὲ Ἰαρέδης
 20 ἐγγερόναι, ὃς ἐκ Καϊνᾶ τεκνοῦται τοῦ Ἐνώσου σὺν ἀδελ-
 φαῖς πλείοσιν· Ἐνώσος δὲ Σήθου υἱὸς ἦν τοῦ Ἀδάμου.
 <80> συνέβη δὲ τοῦτο τὸ πάθος κατὰ τὸ ἐξακοσιοστὸν 3
 ἔτος ἤδη Νωέου τῆς ἀρχῆς, ἐν μηνὶ δευτέρῳ, Δίῳ μὲν
 ὑπὸ Μακεδόνων λεγομένῳ, Μαρσουάνῃ δὲ ὑφ' Ἑβραίων·
 25 οὕτω γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ τὸν ἐνιαυτὸν ἥσαν διατεταχότες.
 <81> Μωυσῆς δὲ τὸν Νισάν, ὃς ἐστὶ Ξανθικός, μῆνα
 πρῶτον ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ὥρισε, κατὰ τοῦτον ἐξ Αἰγύ-
 πτου τοὺς Ἑβραίους προαγαγών. οὗτος δ' αὐτῷ καὶ
 πρὸς ἀπάσας τὰς εἰς τὸ θεῖον τιμὰς ἤρχεν· ἐπὶ μέντοι
 30 γε πράξεις καὶ ὧνάς καὶ τὴν ἄλλην διοίκησιν τὸν

§ 76 = Gen. VI 13.

πρῶτον μῆνα διεφύλαξε. τὴν δ' ἐπομβρίαν ἄρξασθαι φησι τῇ ἐβδόμῃ τοῦ προειρημένου μηνὸς καὶ εἰκάδι. <82> χρόνος δ' οὗτος ἀπ' Ἀδάμου τοῦ πρώτου γεγονότος ἔτων ὑπῆρξε δισχιλίων διακοσίων ἐξήκοντα δύο. ἀναγέγραπται δ' ὁ χρόνος ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις, ση- 5 μείουμένων μετὰ πολλῆς ἀκριβείας τῶν τότε καὶ τὰς γενέσεις τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ τὰς τελευτάς.

- 4 <83> Ἀδάμῳ μὲν οὖν τριακοστῷ ἤδη καὶ διακοσιοστῷ ἔτει γεγονότι παῖς Σῆθος γίνεται, ὃς ἐνακόσια [μὲν] καὶ τριάκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Σῆθος δὲ κατὰ πέμ- 10 πτον καὶ διακοσιοστὸν ἔτος ἐγέννησεν Ἐνῶσον, ὃς πέντε ζήσας ἔτη καὶ ἐνακόσια Καϊνᾷ τῷ παιδὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιμέλειαν παραδίδωσιν. τεκνῶσας αὐτὸν περὶ ἑκατοστὸν καὶ ἐνενηκοστὸν ἔτος. οὗτος ἐβίωσεν ἔτη δώδεκα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις. <84> Καϊνᾷς δὲ 15 βιοῦς δέκα καὶ ἐνακόσια Μαλάηλον υἱὸν ἔσχεν. ἔτει γενόμενον ἑκατοστῷ ἐβδομηκοστῷ. οὗτος ὁ Μαλάηλος ζήσας πέντε πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα καὶ ὀκτακοσίοις ἐτελεύτησεν. Ἰαρέδην καταλιπὼν υἱόν. ὃν ἔτος ἐξηκοστὸν ἤδη καὶ ἑκατοστὸν καὶ πέμπτον γενόμενος ἐγέννησε. 20 <85> τοῦτον εἰς ἐννέα καὶ ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις βιώσαντα Ἄνωχος υἱὸς διαδέχεται. γεννηθεὶς περὶ ἔτη δύο καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ πατρὸς αὐτῷ τυγχάνοντος. οὗτος ζήσας πέντε καὶ ἐξήκοντα πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἀνεχώρησε πρὸς τὸ θεῖον· ὃθεν οὐδὲ 25 τελευτὴν αὐτοῦ ἀναγεγράφασι. <86> Μαθουσάλας δὲ Ἄνωχου παῖς κατ' ἔτος αὐτῷ γεγονῶς πέμπτον καὶ ἐξηκοστὸν καὶ ἑκατοστὸν Λάμεχον υἱὸν ἔσχε. περὶ ἔτη γεγονῶς ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ᾧ τὴν ἀρχὴν παρέδωκεν, αὐτὸς αὐτὴν κατασχὼν ἔτη ἐννέα καὶ ἐξη- 30

κοντα πρὸς (τοῖς) ἑνακοσίοις. <87> Λάμεχος δὲ ἄρξας
 ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα ἐφ' ἑπτακοσίοις ἔτεσι Νώεον
 τῶν πραγμάτων ἀποδείκνυσιν προστάτην τὸν υἱόν, ὃς
 Λαμέχῳ γενόμενος ὄγδοον καὶ ὀγδοηκοστὸν καὶ ἑκα-
 5 τοστὸν ἔτος ἡνυκότε πεντήκοντα καὶ ἑνακοσίοις ἔτεσιν
 ἥρξε τῶν πραγμάτων. <88> ταῦτα συναγόμενα τὰ ἔτη
 τὸν προαναγεγραμμένον συμπληροῖ χρόνον. ἐξεταζέτω
 δὲ μηδεὶς τὰς τελευταῖς τῶν ἀνδρῶν (τοῖς γὰρ αὐτῶν
 παισὶ καὶ τοῖς ἐκείνων ἀπογόνοις συμπαραξέτεινον τὸν
 10 βίον), ἀλλὰ τὰς γενέσεις αὐτῶν μόνον ὁράτω.

<89> ἐπισημήναντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ ὕειν ἀρξα- 5
 μένου τὸ ὕδωρ ἡμέραις τετταράκοντα ὅλαις κατεφέρετο,
 ὥς ἐπὶ πῆχεις πεντεκαίδεκα τὴν γῆν ὑπερσχεῖν. καὶ
 τοῦτο ἦν τὸ αἷτιον τοῦ μὴ διασωθῆναι πλείονας, φυγῆς
 15 ἀφορμὴν οὐκ ἔχοντας. <90> παυσάμενου δὲ τοῦ ὕετοῦ
 μόλις ἥρξατο ὑποβαίνειν τὸ ὕδωρ ἐφ' ἡμέραις ἑκατὸν
 καὶ πεντήκοντα, ὥς μηνὶ ἑβδόμῳ (ἵσταμένου δ' ἦν
 ἑβδόμη) κατ' ὀλίγον ὑπονοστεῖν ἀπολήγοντος. ἔπειτα
 τῆς λάρνακος περὶ ἄκραν τινὰ ὄρους σταθείσης κατὰ
 20 τὴν Ἀρμενίαν συνεῖς ὁ Νώεος ἀνοίγει τ' αὐτὴν καὶ
 θεασάμενος γῆν βραχεῖαν περὶ αὐτήν, ἐπὶ χρηστοτέρας
 ἤδη γεγυνώς ἐλπίδος ἠρέμει. <91> ὀλίγαις δ' ὕστερον
 ἡμέραις μᾶλλον ὑποχωροῦντος τοῦ ὕδατος μεθίησι
 κόρακα, βουλόμενος μαθεῖν εἴ τι καὶ ἄλλο τῆς γῆς
 25 ἐκλελειμμένον ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἀσφαλές ἐστίν ἤδη πρὸς
 ἔκβασιν. ὃ δὲ πᾶσαν εὐρὴν ἔτι λιμναζομένην πρὸς
 Νώεον ἐπανῆλθε. μετὰ δ' ἡμέρας ἑπτὰ περιστεράν ἐπὶ
 τὸ γινῶναι τὰ περὶ τὴν γῆν προύπεμψεν. <92> ἥς
 ἐπανελθούσης πρὸς αὐτὸν πεπηλωμένης ἅμα καὶ θαλ-
 30 λὸν ἐλαίας κομιζούσης, καὶ μαθὼν τὴν γῆν ἀπηλλαγμέ-

νην τοῦ κατακλυσμοῦ, μείνας ἄλλας ἑπτὰ ἡμέρας τὰ
 ζῶα τῆς λάρνακος ἐξαφίησιν, αὐτός τε μετὰ τῆς γενεᾶς
 προελθὼν καὶ θύσας τῷ θεῷ συνενωχεῖτο τοῖς οἰκείοις.
 ἀποβατήριον μέντοι τὸν τόπον τοῦτον Ἀρμένιοι καλοῦ-
 σιν· ἐκεῖ γὰρ ἀνασωθείσης τῆς λάρνακος ἔτι νῦν οἱ 5
 ἐπιχώριοι τὰ λείψανα ἐπιδεικνύουσι.

- 6 <93> τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ τούτου καὶ τῆς λάρνα-
 κος μέμνηται πάντες οἱ τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας ἀνα-
 γεγραφότες· ὧν ἐστὶ καὶ Βηρωσὸς ὁ Χαλδαῖος. διη-
 γούμενος γὰρ τὰ περὶ τὸν κατακλυσμόν οὕτω που 10
 διέξεισι· 'λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ
 πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ
 κομίζειν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦντας. χρῶνται δὲ
 μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κομιζομένῳ πρὸς τοὺς ἀπο-
 τροπιασμούς.' <94> μέμνηται δὲ τούτων καὶ Ἰερώνυ- 15
 μος ὁ Αἰγύπτιος, ὁ τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν Φοινικικὴν
 συγγραψάμενος, καὶ Μνασέας δὲ καὶ ἄλλοι πλείους.
 καὶ Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ ἐννεηκοστῇ καὶ
 ἑκτῇ βίβλῳ ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν, λέγων οὕτως· <95>
 'ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μιλυάδα μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμε- 20
 νίαν, Βᾶρις λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας
 ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισωθῆναι, καὶ τινα
 ἐπὶ λάρνακος ὀχοούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν ὀρεῖλαι,
 καὶ τὰ λείψανα τῶν ζύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. γένοιτο
 δ' ἂν οὗτος ὄντινα καὶ Μωυσῆς ἀνέγραψεν ὁ Ἰουδαίων 25
 νομοθέτης.'

- 7 <96> Νώεος δὲ φοβούμενος μὴ καθ' ἕκαστον ἔτος
 ἐπικλύσῃ τὴν γῆν ὁ θεός, φθορὰν ἀνθρώπων καταψη-
 φισάμενος, ἱερεῖα καύσας ἐδεῖτο τοῦ λοιποῦ τὸν θεὸν
 ἐπὶ τῆς πρώτης μένειν εὐταξίας, καὶ μηδὲν ἔτι τοσοῦ- 30

- τον ἐπενεγκεῖν πάθος ὅφ' οὗ κινδυνεύσει πᾶν ἀπο-
 λείσθαι τὸ τῶν ζώων γένος, ἀλλὰ τετιμωρημένον τοὺς
 πονηροὺς φειδὼ ποιεῖσθαι τῶν διὰ χρηστότητα περι-
 λειφθέντων καὶ τὸ δεινὸν διαφυγεῖν κεκοιμένων· <97>
- ⁵ κακοδαιμονεστέρους γὰρ τούτους ἔσεσθαι ἐκείνων καὶ
 χεῖρω κακίαν καταδικασθέντας, εἰ μὴ πρὸς τὸ παντελὲς
 εἶεν σεσωσμένοι, τηρηθεῖεν δ' ἑτέρω κατακλυσμῷ, τοῦ
 μὲν πρώτου τὸν φόβον καὶ τὴν ἱστορίαν μαθόντες, τοῦ
 δευτέρου δὲ τὴν ἀπώλειαν. <98> εὐμενῶς τ' οὖν
- ¹⁰ αὐτὸν προσδέχεσθαι τὴν θυσίαν παρεκάλει, καὶ μηδε-
 μίαν ὀργὴν ἐπὶ τὴν γῆν ὁμοίαν βαλεῖν, ὅπως ἔργοις
 τε τοῖς ταύτης προσλιπαροῦντες καὶ πόλεις ἀναστήσαν-
 τες εὐδαιμόνως ζῇν ἔχοιεν, καὶ μηδενὸς ὧν καὶ πρὸ
 τῆς ἐπομβρίας ἀπέλαυνον ὕστερήσειαν ἀγαθῶν, εἰς μα-
- ¹⁵ κρόν τε τὸ γῆρας καὶ βίου μῆκος ὅμοιον τοῖς τάχιον
 ἐπερχόμενοι. <99> Νωέου δὲ ταύτας ποιησαμένου τὰς ⁸
 ἱκετείας, ὁ θεὸς ἐπὶ δικαιοσύνῃ τὸν ἄνδρα ἀγαπῶν
 ἐπένευσεν αὐτῷ τὰς εὐχὰς ἐς τέλος ἄξειν, οὔτε τοὺς
 διεφθαρμένους αὐτὸς λέγων ἀπολέσαι, κακία δὲ τῇ οὐ-
- ²⁰ κείᾳ ταύτην αὐτοὺς ὑποσχεῖν τὴν δίκην, οὔτ' ἂν εἰ
 γενομένους ἀνθρώπους ἀφανίσαι διεγνώκει, παραγα-
 γεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν βίον· <100> σοφώτερον γὰρ εἶναι
 τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς μηδὲ χαρίσασθαι τὸ ζῆν ἢ δόντα
 τοῦτο διαφθείρειν. ἄλλ' οἷς ἐξύβριζον εἰς τὴν ἐμὴν
- ²⁵ εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν, τούτοις ἐξεβιάσαντό με ταύτην
 αὐτοῖς ἐπιθεῖναι τὴν δίκην. <101> παύσομαι δὲ τοῦ
 λοιποῦ μετὰ τοσαύτης ὀργῆς τὰς τιμωρίας ἐπὶ τοῖς
 ἀδικήμασιν εἰσπρατιτόμενος, καὶ πολὺ μᾶλλον σοῦ παρα-
 καλοῦντος. εἰ δ' ἐπὶ πλεόν ποτὲ χειμάσαιοι, μὴ δεί-
- ³⁰ σῃτε τῶν ὄμβρων τὸ μέγεθος· <102> οὐ γὰρ ἔτι τὴν

γῆν ἐπικλύσει τὸ ὕδωρ. παραινῶ μέντοι σφαγῆς ἀν-
 θρωπίνης ἀπέχεσθαι καὶ καθαρεύειν φόνου, τοὺς δρᾶ-
 σαντάς τι τοιοῦτον κολάζοντας, χρῆσθαι δὲ τοῖς ἄλλοις
 ζώοις ἅπασι πρὸς ἃ βούλεσθε καὶ τὰς ὁρέξεις ἔχετε.
 δεσπότας γὰρ ἀπάντων ὑμᾶς εἶναι πεποίηκα τῶν τε 5
 χειρσαίων καὶ νηκτῶν καὶ ὅσα τὴν μετάρσιον αἰῶραν
 ἔχει καὶ φοράν, χωρὶς αἵματος· ἐν τούτῳ γὰρ ἔστιν ἡ
 ψυχὴ. <103> σημαίνω δὲ ὑμῖν παῦλαν ἐσομένην τοξείᾳ
 τῇ ἐμῇ· τὴν ἴσιν ἀποσημαίνων· τόξον γὰρ εἶναι τοῦ
 θεοῦ παρ' αὐτοῖς ἐκεῖνο νενόμισται. 10

καὶ ὁ μὲν θεὸς ταῦτ' εἰπὼν καὶ ὑποσχόμενος ἀπαλ-
 9 λάττεται· <104> Νώεος δὲ βιοὺς μετὰ τὴν ἐπομβρίαν
 πεντήκοντα καὶ τριακόσι' ἔτη καὶ πάντα τὸν χρόνον
 τοῦτον εὐδαιμόνως διαγαγών, τελευταῖα ζήσας ἐτῶν
 ἀριθμὸν ἐνακοσίων καὶ πεντήκοντα. <105> μηδεὶς δὲ 15
 πρὸς τὸν νῦν βίον καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἐτῶν ἃ
 ζῶμεν συμβαλὼν τὸν τῶν παλαιῶν ψευδῇ νομιζέτω τὰ
 περὶ ἐκείνων λεγόμενα, τῷ μηδένα νῦν τοσοῦτον ἐν
 τῷ βίῳ παρατείνειν χρόνον τεκμαιρόμενος μηδ' ἐκεί-
 νους εἰς ἐκεῖνο τὸ μῆκος τῆς ζωῆς ἀφῆχθαι. <106> οἱ 20
 μὲν γὰρ θεοφιλεῖς ὄντες καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ γε-
 νόμενοι, καὶ διὰ τὰς τροφὰς ἐπιτηδαιοτέρας πρὸς πλείονα
 χρόνον οὖσας, εἰκότως ἔξων πληθὺς τοσοῦτον ἐτῶν.
 ἔπειτα καὶ δι' ἀρετὴν καὶ τὴν εὐχορησίαν ὧν ἐπεινόουν,
 ἀστρονομίας καὶ γεωμετρίας, πλεον ζῆν τὸν θεὸν αὐ- 25
 τοῖς παρὰσχεῖν· ἅπερ οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοῖς προει-
 πεῖν μὴ ζήσασιν ἑξακοσίους ἐνιαυτούς· διὰ τοσοῦτων
 γὰρ ὁ μέγας ἐνιαυτὸς πληροῦται. <107> μαρτυροῦσι
 δέ μου τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ βαρ-
 βάροις συγγραψάμενοι τὰς ἀρχαιολογίας. καὶ γὰρ καὶ 30

Μανεθὼν ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος ἀναγραφὴν, καὶ Βηρωσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγὼν, καὶ Μῶχός τε καὶ Ἐκαταῖος καὶ πρὸς τούτοις ὁ Αἰγύπτιος Ἱερώνυμος, οἱ τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ
 5 λεγομένοις· <108> Ἡσιόδός τε καὶ Ἐκαταῖος καὶ Ἑλλά-
 νικος καὶ Ἀκουσίλαος, καὶ πρὸς τούτοις Ἐφορος καὶ
 Νικόλαος, ἱστοροῦσι τοὺς ἀρχαίους ζήσαντας ἔτη χίλια.

περὶ μὲν οὖν τούτων, ὥς ἂν ἐκάστοις ἦ φίλον, οὕτω σκοπεῖτωσαν· <109> οἱ δὲ Νωέου παῖδες τρεῖς 4
 10 ὄντες, Σήμας καὶ Ἰαφέθας καὶ Χάμας, ἑκατὸν ἔτεσιν
 ἔμπροσθεν τῆς ἐπομβρίας γεγονότες, πρῶτοι κατελθόν-
 τες ἀπὸ τῶν ὀρῶν εἰς τὰ πεδία τὴν ἐν τούτοις οἴκησιν
 ἐποίησαντο, καὶ τοὺς ἄλλους, σφόδρα δεδιότας διὰ τὸν
 κατακλυσμὸν τὰ πεδία καὶ ὀκνηρῶς ἔχοντας πρὸς τὴν
 15 ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν τόπων κατάβασιν, ἔπεισαν θαρρῆσαν-
 τας μιμητὰς αὐτῶν γενέσθαι. <110> καὶ τὸ μὲν πεδίου
 εἰς ὃ πρῶτον αὐτοὺς κατῴκισαν, καλεῖται Σενναάρ·
 τοῦ δὲ θεοῦ κελεύσαντος αὐτοῖς, εἰ πολυανθρωπήσειαν,
 στέλλειν ἀποικίας, ἵνα μὴ στασιάζοιεν πρὸς ἀλλήλους
 20 ἀλλὰ γῆν πολλὴν γεωργοῦντες ἀφθονίας ἀπολαύοιεν
 τῶν καρπῶν, ὑπ' ἀμαθίας παρήκουσαν τοῦ θεοῦ. καὶ
 διὰ τοῦτο συμφοραῖς περιπεσόντες ἦσθοντο τῆς ἀμαρ-
 τίας. <111> ἐπεὶ γὰρ ἦνθουν νεότητος πλήθει, πάλιν
 ὁ θεὸς αὐτοῖς συνεβούλευσε ποιεῖσθαι τὴν ἀποικίαν.
 25 οἱ δ' οὐ κατὰ τὴν εὐμένειαν τὴν ἐκείνου νομίζοντες
 ἔχουν τὰ γαθὰ, τὴν δ' ἰσχὺν αὐτοῖς τὴν οἰκίαν αἰτίαν
 τῆς εὐπορίας ὑπολαμβάνοντες, οὐκ ἐπείθοντο. <112>
 προσετίθεσαν δὲ τῷ παρακούειν τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης
 καὶ τὸ κατ' ἐπιβουλὴν ὑπονοεῖν εἰς ἀποικίαν αὐτοὺς
 30 παρορμᾶν, ἵνα διαιρεθέντες εὐεπιχειρητότεροι γένοιντο.

- 2 <113> ἐξῆρε δ' αὐτοὺς πρὸς θ' ὕβριν τοῦ θεοῦ καὶ καταφρόνησιν Νεβρώδης, υἱῶνός μὲν ὢν Χάμου τοῦ Νωέου, τολμηρὸς δὲ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος, ὃς ἔπειθεν αὐτοὺς μὴ τῷ θεῷ διδόναι τὸ δι' ἐκεῖνον εὐδαιμονεῖν, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ταῦτα παρέχειν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι. ⁵
- <114> καὶ περιίστη δὲ κατ' ὀλίγον εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα, μόνως οὕτω νομίζων ἀποστήσειν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ φόβου τοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ, εἰ χρώμενοι τῇ αὐτοῦ δυνάμει διατελοῖεν. ἀμυνεῖσθαι τε τὸν θεὸν ἡπείλει, πάλιν τὴν γῆν ἐπικλύσαι θελήσαντα· πύργον ¹⁰ γὰρ οἰκοδομήσειν ὑψηλότερον ἢ τὸ ὕδωρ ἀναβῆναι δυνηθείη, μετελεύσεσθαι δὲ καὶ τῆς τῶν προγόνων
- 3 ἀπωλείας. <115> τὸ δὲ πλῆθος πρόθυμον ἦν τοῖς Νεβρώδου δόγμασιν ἔπεσθαι, δουλείαν ἡγούμενον τὸ εἶκεν τῷ θεῷ· καὶ τὸν πύργον ᾠκοδόμουν οὐδὲν ἀπο- ¹⁵ λείποντες σπουδῆς, οὐδὲ πρὸς τοῦτον ὀκνηρῶς ἔχοντες. ἐλάμβανε δὲ θᾶπτον ὕψος ἢ προσεδόκησεν ἄν τις ὑπὸ πολυχειρίας. <116> τὸ μέντοι πάχος ἦν ἰσχυρὸν τοσοῦτον ὥσθ' ὑπ' αὐτοῦ μειοῦσθαι τοῖς ὀρώσι τὸ μῆκος. ᾠκοδόμητο δ' ἐκ πλίνθου ὁπτιῆς ἀσφάλτῳ συν- ²⁰ δεδεμένης, ὡς ἂν μὴ περιορέοι. οὕτω δὲ μεμηνότας ὀρῶν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀφανίσαι μὲν ἐκ παντὸς οὐκ ἔκρινεν, <117> ὅτι μηδ' ὑπὸ τῶν πρώτων ἀπολωλότων σωφρονισθεῖεν, εἰς στάσιν δ' αὐτοὺς ἐνέβαλεν. ἀλλο- γλώσσους ἀπεργασάμενος καὶ ὑπὸ πολυφωνίας ποιήσας ²⁵ ἑαυτῶν ἀσυνέτους εἶναι. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον ᾠκοδόμησαν, νῦν Βαβυλὼν καλεῖται διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦ περὶ τὴν διάλεκτον πρώτου ἐναγοῦς· Ἑβραῖοι γὰρ τὴν σύγχυσιν βαβέλ καλοῦσι. <118> περὶ δὲ τοῦ πύργου τούτου καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν ἀνθρώπων μέμνηται καὶ ³⁰

Σίβυλλα, λέγουσα οὕτως· 'πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων, πύργον ᾧ κοδόμησάν τινες ὑψηλότατον ὥς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ. οἱ δὲ θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμψαντες ἀνέτρεψαν τὸν πύργον, καὶ ἰδίαν
 5 ἐκάστῳ φωνὴν ἔδωκαν. καὶ διὰ τοῦτο Βαβυλῶνα συνέβη κληθῆναι τὴν πόλιν.' <119> περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγομένου Σενναὰρ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ χώρα μνημονεύει Ἐκαταῖος, λέγων οὕτως, 'τῶν δ' ἱερῶν τοὺς διασωθέντας, τὰ τοῦ ἐνναλίου Διὸς ἱερῶματα λαβόντας,
 10 εἰς Σενναὰρ τῆς Βαβυλωνίας ἐλθεῖν.'

<120> σκίδνυνται δὴ τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν, ὑπὸ τῆς ἀλλογλωσσίας τὰς ἀποικίας ποιησάμενοι πανταχοῦ· καὶ γῆν ἕκαστοι κατελάμβανον τὴν ἐντυχοῦσαν καὶ εἰς ἣν αὐτοὺς ἤγεν ὁ θεός, ὥς πληρωθῆναι πᾶσαν αὐτῶν
 15 ἥπειρον, μεσόγειόν τε καὶ παράλιον. εἰσὶ δ' οἱ καὶ περαιωσάμενοι ναυσὶ τὰς νήσους κατῴκισαν. <121> καὶ τῶν ἔθνων ἔνια μὲν διασώζει τὰς ὑπὸ τῶν κτισάντων κειμένας προσηγορίας, ἔνια δὲ καὶ μετέβαλεν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι δοκοῦν τοῖς παροι-
 20 κοῦσι τροπὴν ἔλαβεν. Ἕλληνες δ' εἰσὶν οἱ τούτου καταστάντες αἵτιοι· ἰσχύσαντες γὰρ ἐν τοῖς ὕστερον ἰδίαν ἐποίησαντο καὶ τὴν πάλαι δόξαν, καλλωπίσαντες τὰ ἔθνη τοῖς ὀνόμασι πρὸς τὸ συνετὸν αὐτοῖς, καὶ κόσμον θέμενοι πολιτείας ὥς ἀφ' αὐτῶν γεγονόσιν. 6

25 <122> ἦσαν δὲ τῶν Νωέου παίδων υἱοί, ὧν ἐπὶ τιμῇ τοῖς ἔθνεσι τὰ ὀνόματα ἐπετίθεσαν οἱ γῆν τινὰ καταλαμβάνοντες. Ἰαφέθου μὲν οὖν τοῦ Νωέου παιδὸς ἦσαν ἐπτά υἱοί. κατοικοῦσι δὲ οὗτοι ἀπὸ Ταύρου καὶ Ἀμάνου τῶν ὄρων ἀρξάμενοι, καὶ προῆλθον ἐπὶ
 30 μὲν τῆς Ἀσίας ἄχρὶ ποταμοῦ Τανάιδος, ἐπὶ δὲ τῆς

Εὐρώπης ἕως Γαδεΐρων, γῆν ἣν ἔτυχον καταλαμβάνον-
 τες, καὶ μηδενὸς προκατρκηκότος τὰ ἔθνη τοῖς αὐτῶν
 ἐκάλουν ὀνόμασι. <123> τοὺς μὲν γὰρ νῦν ὑφ' Ἑλ-
 λήνων Γαλάτας καλουμένους, Γομαρεῖς δὲ λεγομένους,
 Γομάρης ἔκτισε, Μαρώγης δὲ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ Μαρώ- 5
 γας ὀνομασθέντας ὥκισε, Σκύθας δ' ὑπ' αὐτῶν προσ-
 αγορευομένους. <124> τῶν δὲ Ἰαφέθου παίδων, Ἰωνά-
 νου καὶ Μάδου, ἀπὸ μὲν τοῦ Μάδου Μαδαῖοι γίνον-
 ται ἔθνος, οἱ πρὸς Ἑλλήνων Μῆδοι κέκληνται, ἀπὸ δὲ
 Ἰωάννου Ἰωνία καὶ πάντες Ἕλληνες γερόνασι. κατοί- 10
 κίζει δὲ καὶ Θόβηλος Θοβήλους, οἵτινες ἐν τοῖς νῦν
 Ἰβήρες καλοῦνται. <125> καὶ Μοσοχηνοὶ δ' ὑπὸ Μοσό-
 χου κτισθέντες Καππάδοκες μὲν ἄρτι κέκληνται, τῆς
 δ' ἀρχαίας αὐτῶν προσηγορίας σημεῖον δείκνυται· πόλις
 γὰρ ἔστι παρ' αὐτοῖς ἔτι καὶ νῦν Μάζακα, δηλοῦσα 15
 τοῖς συνιέναι δυναμένοις οὕτω ποτὲ προσαγορευθῆν
 πᾶν τὸ ἔθνος. Θείρας δὲ Θειρᾶς μὲν ἐκάλεσεν ὧν
 ἦρξεν, Ἕλληνες δὲ Θοῤᾰκας αὐτοὺς μετωνόμασαν. <126>
 καὶ τοσαῦτα μὲν ἔθνη ὑπὸ τῶν Ἰαφέθου παίδων κατοί-
 κεῖται, Γαμάρου δὲ τριῶν υἱῶν γενομένων Ἀσχέναζος 20
 μὲν Ἀσχανάζους ὥκισεν, οἱ νῦν Ῥηγῖτες ὑπὸ τῶν Ἑλ-
 λήνων καλοῦνται, Ῥιφάθης δὲ Ῥιφαθαίους τοὺς Παφλα-
 γόνας λεγομένους, Θοργάμης δὲ Θοργαμαίους, οἱ δόξαν
 Ἕλλησι Φρύγες ὠνομάσθησαν. <127> Ἰωάννου δὲ τοῦ
 Ἰαφέθου τριῶν καὶ αὐτοῦ παίδων γενομένων, Ἐλισᾶς 25
 μὲν Ἐλισαίους ἐκάλεσεν ὧν ἦρξεν. Αἰολεῖς δὲ νῦν εἰσί.
 Θαρσὺς δὲ Θαρσεῖς· οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν ἡ
 Κιλικία. σημεῖον δέ· Θαρσὺς γὰρ παρ' αὐτοῖς τῶν
 πόλεων ἡ ἀξιολογωτάτη καλεῖται, μητρόπολις οὖσα, τὸ
 ταῦ πρὸς τὴν κλῆσιν ἀντὶ τοῦ θῆτα μεταβαλλόντων. 30

<128> Χέθιμος δὲ Χέθιμα τὴν νῆσον ἔσχεν (Κύπρος αὕτη νῦν καλεῖται), καὶ ἀπ' αὐτῆς νῆσοί τε πᾶσαι καὶ τὰ πλείω τῶν παρὰ θάλατταν Χεθίμ ὑφ' Ἑβραίων ὀνομάζεται. μάρτυς δέ μου τοῦ λόγου μία τῶν ἐν
 5 Κύπρῳ πόλεων ἰσχύσασα τὴν προσηγορίαν φυλάξαι· Κίτιον γὰρ ὑπὸ τῶν ἐξελληνισάντων αὐτὴν καλεῖται, μῆδ' οὕτω διαφυγοῦσα τοῦ Χεθίμου τοῦνομα.

Ἰαφέθου μὲν δὴ παῖδες τε καὶ υἱοὶ τοσαῦτα ἔσχον ἔθνη· <129> ὃ δ' ἴσως ὑφ' Ἑλλήνων ἀγνοεῖται, τοῦτο προειπὼν τρέφομαι πρὸς τὴν ἀφήγησιν ὧν κατέ-
 10 λιπον. τὰ γὰρ ὀνόματα διὰ τὸ τῆς γραφῆς εὐπροεπὲς ἡλλήνισται πρὸς ἡδονὴν τῶν ἐντευξομένων· οὐ γὰρ ἐπιχώριος ἡμῖν ὁ τοιοῦτος αὐτῶν τύπος, ἀλλ' ἐν τε αὐτῶν σχῆμα καὶ τελευτὴ μία· Νῶεός γέ τοι Νῶε καλεῖ-
 15 ται, καὶ τοῦτον τὸν τύπον ἐπὶ παντὸς τηρεῖ σχήματος. 2

<130> οἱ δὲ Χάμου παῖδες τὴν ἀπὸ Συρίας καὶ Ἀμάνου καὶ Λιβάνου τῶν ὄρων γῆν κατέσχον, ὅσα πρὸς θάλατταν αὐτῆς ἐτέτραπτο καταλαβόντες, καὶ τὰ μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ ἐξιδιδασάμενοι. αἱ μέντοι προσηγο-
 20 ρίαι τῶν μὲν καὶ παντελῶς ἐξίτηλοι γεγόνασιν, ἐνίων δὲ μεταβαλοῦσαι καὶ μεταρρυθμισθεῖσαι πρὸς ἑτέρας δύσγνωστοι τυγχάνουσιν, ὀλίγοι δὲ οἱ φυλάξαντες ἀκε-
 ραίους τὰς προσηγορίας ὑπάρχουσι. <131> τεττάρων γὰρ Χάμου παίδων γενομένων, Χοῦσον μὲν οὐδὲν ἔβλα-
 25 ψεν ὁ χρόνος· Αἰθίοπες γὰρ, ὧν ἤρξεν, ἔτι καὶ νῦν ὑφ' ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάντων Χουσαῖοι καλοῦνται. <132> ἐτηρήθη δὲ καὶ Μεστραίοις ἡ κατὰ τὴν προσηγορίαν μνήμη· τὴν γὰρ Αἴγυπτου Μέστρην καὶ Μεστραίους τοὺς Αἴγυπτίους ἅπαντες οἱ ταύτη
 30 καλοῦμεν. ἔκτισε δὲ καὶ Φούτης τὴν Λιβύην, Φούτους

ἀφ' αὐτοῦ καλέσας τοὺς ἐπιχωρίους. <133> ἔστι δὲ
 καὶ ποταμὸς ἐν τῇ Μαύρῳν χώρα τοῦτ' ἔχων τοῦνομα·
 ὅθεν καὶ τοὺς πλείστους τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων
 ἔστιν ἰδεῖν μεμνημένους τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς παρα-
 κειμένης αὐτῷ χώρας Φούτης λεγομένης· μετέβαλε δ' ⁵
 ὁ νῦν ἔστιν αὐτῇ ὄνομα ἀπὸ τῶν Μεστραΐμου νύων
 ἑνός, Λίβυος λεγομένου. μετ' οὐ πολὺ δ' ἐροῦμεν τὴν
 αἰτίαν δι' ἣν αὐτὴν καὶ Ἀφρικὴν προσαγορεύεσθαι
 συμβέβηκεν. <134> Χανάανος δὲ τέταρτος ὢν Χάμου
 παῖς τὴν νῦν Ἰουδαίαν καλουμένην οἰκίσας, ἀφ' αὐ- ¹⁰
 τοῦ Χαναναίαν προσηγόρευσε. γίνονται δὲ παῖδες ἐξ
 αὐτῶν, Χούσου μὲν ἕξ, ὧν Σάβας μὲν Σαβαίους, Εὐί-
 λας δὲ Εὐιλαίους ἔκτισεν, οἳ νῦν Γαιτοῦλοι λέγονται.
 Σαβάθας δὲ Σαβαθηνούς· ὀνομάζονται δὲ Ἀστιάβαροι
 παρ' Ἑλλήσιν. οἰκίζει δὲ καὶ Σαβακάθας Σαβακαθη- ¹⁵
 νούς. <135> Ῥέγμος δὲ Ῥεγμαίους ὥκισε, καὶ δύο παῖ-
 δας ἔσχεν, ὧν Ἰουδάδας μὲν Ἰουδαδαίους, Αἰθιοπικὸν
 ἔθνος τῶν ἐσπερίων, οἰκίσας ἐπὶ νῦν αὐτοῦ κατέλιπε,
 Σαβαίους δὲ Σάβας. Νεβρώδης δὲ Χούσου νύς ὑπο-
 μείνας παρὰ Βαβυλωνίοις ἐτυράνησεν, ὥς καὶ πρότε- ²⁰
 ρόν μοι δεδήλωται. <136> τῶν δὲ Μεστραΐμου παίδων
 ὀκτώ γενομένων, οἱ πάντες τὴν ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰ-
 γύπτου γῆν κατέσχον, μόνου δὲ Φυλιστίνου τὴν ἐπω-
 νυμίαν ἢ χώρα διεφύλαξε· Παλαιστίνην γάρ οἱ Ἕλλη-
 νες αὐτοῦ τὴν μοῖραν καλοῦσι. <137> τῶν δ' ἄλλων, ²⁵
 Λουδιείμου καὶ Ἐνεμετιείμου καὶ Λαβιείμου τοῦ μόνου
 κατοικήσαντος ἐν Αἰβύῃ καὶ τὴν χώραν ἀφ' αὐτοῦ καλέ-
 σαντος, Νεδέμου τε καὶ Φεθρωσίμου καὶ Χεσλοῖμου
 καὶ Χεφθορίμου, πέρα τῶν ὀνομάτων οὐδὲν ἴσμεν· ὁ
 γὰρ Αἰθιοπικὸς πόλεμος, περὶ οὗ δηλώσομεν ἕστερον, ³⁰

ἀναστιάτους αὐτῶν τὰς πόλεις ἐποίησεν. <138> ἐγέ-
 νοντο δὲ καὶ Χαναάνου παῖδες, Σιδῶν, ὃς καὶ πόλιν
 ἐπώνυμον ἔκτισεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, Σιδῶν δ' ὑφ' Ἑλλή-
 νων καὶ νῦν καλεῖται. Ἀμάθιος δὲ Ἀμάθην κατῴκισεν,
 5 ἣτις ἐστὶ καὶ νῦν ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων Ἀμάθη κα-
 λουμένη, Μακεδόνες δ' αὐτὴν Ἐπιφάνειαν ἀφ' ἐνὸς
 τῶν ἐπιγόνων ἐπωνόμασαν. Ἀράδιος δὲ Ἀραδὸν τὴν
 νῆσον ἔσχεν, <139> Ἀρουκαῖος δὲ Ἀρκην τὴν ἐν τῷ
 Λιβάνῳ. τῶν δ' ἄλλων ἐπτά, Χετταίου Ἰεβουσαίου
 10 Ἀμορραίου Γεργεσαίου Εὐαίου Ἀσενναίου Σαμαραίου,
 πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις οὐδὲν
 ἔχομεν· Ἑβραῖοι γὰρ αὐτῶν ἀνέστησαν τὰς πόλεις, ἐκ 3
 τοιαύτης αἰτίας ἐν συμφορᾷ γενομένης. <140> Νώεος,
 μετὰ τὴν ἐπομβρίαν τῆς γῆς κατασταθείσης εἰς τὴν αὐτῆς
 15 φύσιν, ἐπ' ἔργα ἐχώρει, καὶ καταφυτεύσας αὐτὴν ἀμ-
 πέλοις, ἡνίκα τοῦ καρποῦ τελεσφορηθέντος καθ' ὥραν
 ἐτρύγησε καὶ παρῆν εἰς χρῆσιν ὁ οἶνος, θύσας ἐν εὐω-
 χίαις ἦν. <141> μεθυσθεῖς δ' εἰς ὕπνον καταφέρεται,
 καὶ γεγυμνωμένος παρακόσμως ἔκειτο. Θεασάμενος δ'
 20 αὐτὸν ὁ νεώτατος τῶν παίδων τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιγελῶν
 δείκνυσιν, οἳ δὲ περιστέλλουσι τὸν πατέρα. <142> καὶ
 Νώεος αἰσθόμενος τοῖς μὲν ἄλλοις παισὶν εὐδαιμονίαν
 εὖχεται, τῷ δὲ Χάμα διὰ τὴν συγγένειαν αὐτῷ μὲν οὐ κατη-
 ράσατο, τοῖς δ' ἐκγόνοις αὐτοῦ. καὶ τῶν ἄλλων διαπεφευ-
 25 γότων τὴν ἀράν, τοὺς Χαναάνου παῖδας μέτεισιν ὁ θεός.
 καὶ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς ἐξῆς ἐροῦμεν· <143> 4
 Σήμα δέ, τῷ τρίτῳ Νωέου νῖων, πέντε γίνονται παῖ-
 δες, οἳ τὴν μέχρι τοῦ κατ' Ἰνδίαν ὠκεανοῦ κατοικοῦ-
 σιν Ἀσίαν, ἀπ' Εὐφράτου τὴν ἀρχὴν πεποιημένοι.
 30 Ἐλαμος μὲν γὰρ Ἐλαμαίους, Περσῶν ὄντας ἀρχηγέτας,

κατέλιπεν· Ἀσσοῦρας δὲ Νίνον οἰκίζει πόλιν, καὶ τοὺς
 ὑπηκόους Ἀσσυρίους ἐπωνόμασεν, οἳ μάλιστα ἡὺδαι-
 μόνησαν. <144> Ἀρφαξάδης δὲ τοὺς νῦν Χαλδαίους
 καλουμένους Ἀρφαξαδαίους ὠνόμασεν, ἄρξας αὐτῶν.
 Ἀραμαῖους δὲ Ἀραμος ἔσχεν, οὓς Ἕλληνες Σύρους 5
 προσαγορεύουσιν. οὓς δὲ Λυδοὺς νῦν καλοῦσι, Λού-
 δους δὲ τότε, Λούδας ἔκτισε. <145> τῶν δὲ Ἀράμου
 παίδων τεττάρων ὄντων, Οὗσος μὲν κτίζει τὴν Τρα-
 χωνίτιν καὶ Δαμασκόν (μέσῃ δ' ἐστὶ τῆς Παλαιστίνης
 καὶ Κοίλης Συρίας), Ἀρμενίαν δὲ Οὗλος, καὶ Γάθερος 10
 Βακτριανούς, Μησᾶς δὲ Μησαναίους· Σπασίνου Χάραξ
 ἐν τοῖς νῦν καλεῖται. <146> Ἀρφαξάδου δὲ παῖς γίνε-
 ται Σάλας, τοῦ δὲ Ἑβερως, ἀφ' οὗ τοὺς Ἰουδαίους
 Εβραίους ἀρχῇθεν ἐκάλουν. Ἑβερως δὲ Ἰούκταν καὶ
 Φάλεκον ἐγέννησεν. ἐκλήθη δὲ Φάλεκος, ἐπειδὴ κατὰ 15
 τὸν ἀποδασμὸν τῶν οἰκήσεων τίκεται· φάλεκ γάρ τὸν
 μερισμὸν Ἑβραῖοι καλοῦσιν. <147> Ἰούκτα δὲ τῷ
 Ἑβέρου παιδί ἦσαν υἱοὶ Ἐλμώδαδος, Σάλεφος, Ἀξερ-
 μώθης, Εἰραῆς, Ἐδώραμος, Αἰξηλος, Δέκλας, Ἡβαλος,
 Ἀβιμάηλος, Σαβεύς, Ὀφείρης, Εὐιλάτης, Ἰώβαβος· οὗτοι 20
 ἀπὸ Κωφῆνος ποταμοῦ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς πρὸς αὐτῷ
 Ἀρίας τινὰ κατοικοῦσι.

ταῦτα μὲν περὶ τῶν Σήμου παίδων ἱστορήσθω,
 5 <148> ποιήσομαι δὲ περὶ Ἑβραίων τὸν λόγον. Φαλέ-
 κων γάρ τοῦ Ἑβέρου γίνεται παῖς Ῥάγανος, τούτου δὲ 25
 Σεροῦργος, ᾧ Ναχώρης υἱὸς τίκεται, τούτου δὲ Θάρ-
 ρος. πατὴρ δ' οὗτος Ἀβράμου γίνεται, ὃς δέκατος μὲν
 ἐστὶν ἀπὸ Νωέου, δευτέρῳ δ' ἔτει καὶ ἐνενηκοστῷ πρὸς
 (τοῖς) ἑνακοσίοις μετὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐγένετο. <149>
 Θάρρος μὲν γάρ ἔτει ἑβδομηκοστῷ ποιεῖται τὸν Ἀβρα- 30

μον, Ναχώρης δὲ Θάρρον εἰκοστὸν αὐτὸς καὶ ἑκατοστὸν
 ἔτος ἤδη γερονῶς ἐγέννησε. Σερούργω δὲ Ναχώρης
 τίκεται περὶ ἔτος δεύτερον καὶ τριακοστὸν καὶ ἑκα-
 τοστὸν. Ῥάβανος δὲ Σεροῦργον ἔσχευ ἔτη τριάκοντα
 5 γερονῶς πρὸς τοῖς ἑκατόν. ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἔτεσι καὶ
 Ῥάβανον Φάλεκος ἔσχευ. <150> Ἐβερὸς δὲ τετάρτῳ
 καὶ τριακοστῷ πρὸς τοῖς ἑκατόν γεννᾷ Φάλεκον, γεν-
 νηθεὶς αὐτὸς ὑπὸ Σάλα τριακοστὸν ἔτος ἔχοντος καὶ
 ἑκατοστὸν, ὃν Ἀρφαξάδης ἐτέκνωσε κατὰ πέμπτου καὶ
 10 τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος πρὸς τοῖς ἑκατόν. Σήμου
 δὲ υἱὸς Ἀρφαξάδης ἦν, μετ' ἔτη δώδεκα τῆς ἐπομβρίας
 γενόμενος. Ἀβραμος δ' εἶχεν ἀδελφοὺς Ναχώρη καὶ
 Ἀράνην. <151> τούτων Ἀράνης μὲν, καταλιπὼν υἱὸν
 Λῶτον καὶ Σάρραν καὶ Μελχὰν θυγατέρας, ἐν Χαλ-
 15 δαίοις ἀπέθανεν, ἐν πόλει Οὐρῇ λεγομένη τῶν Χαλ-
 δαίων, καὶ τάφος αὐτοῦ μέχρι νῦν δείκνυται· γαμοῦσι
 δὲ τὰς ἀδελφιδᾶς Μελχὰν μὲν Ναχώρης Σάρραν δὲ
 Ἀβραμος. <152> Θάρρου δὲ μισήσαντος τὴν Χαλδαίαν
 διὰ τὸ Ἀράνου πένθος, μετοικίζονται πάντες εἰς Χαρ-
 20 ρὰν τῆς Μεσοποταμίας· ὅπου καὶ Θάρρον τελευτήσαντα
 θάπτουσιν, ἔτη βιώσαντα πέντε καὶ διακόσια. συνε-
 τέμνετο γὰρ ἤδη τοῖς ἀνθρώποις κατ' ὀλίγον τὸ ζῆν
 καὶ βραχύτερον ἐγίνετο, μέχρι τῆς Μωυσέως γενέσεως,
 μεθ' ὃν ὅρος ἦν τοῦ ζῆν ἑκατόν ἔτη πρὸς τοῖς εἴκοσι,
 25 τοσαῦθ' ὀρίσαντος τοῦ Θεοῦ, ὅσα καὶ Μωυσῆν συνέβη
 βιωῖναι. <153> Ναχώρη μὲν οὖν ἐκ τῆς Μελχᾶς ὀκτὼ
 παῖδες ἐγένοντο, Οὕξος, Βάουξος, Καμούηλος, Χάζα-
 δος, Ἀξανος, Φελδᾶς, Ἰελδάφας, Βαθούηλος. οὗτοι μὲν
 Ναχώρου παῖδες γνήσιοι· Ταβαῖος γὰρ καὶ Γάαμος καὶ
 30 Τάβας καὶ Μάχας ἐκ Ῥουμᾶς παλλακῆς αὐτῷ γεγό-

νασι. Βαθουήλω δὲ τῶν Ναχώρου γνησίων παίδων γίνεται Ῥεβέκκα θυγάτηρ καὶ Λάβανος υἱός.

- 7 <154> Ἀβραμος δὲ Λῶτον τὸν Ἀράνου τᾶδελεφου υἱόν, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ Σάρρας ἀδελφόν, εἰσεποιήσατο, γνησίον παιδὸς ἀπορῶν· καὶ καταλείπει τὴν 5 Χαλδαίαν ἐβδομήκοντα καὶ πέντε γερονῶς ἔτη, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος εἰς τὴν Χαναναίαν μετελθεῖν, ἐν ᾗ καὶ κατῴκησε καὶ τοῖς ἀπογόνους κατέλιπε, δεινὸς ὢν συνιέναι τε περὶ πάντων καὶ πιθανὸς τοῖς ἀκροωμένοις, περὶ τε ὧν εἰκάσειεν οὐ διαμαρτάνων. <155> διὰ 10 τοῦτο καὶ φρονεῖν ἐπ' ἀρετῇ μείζον τῶν ἄλλων ἡγμένοιο, καὶ τὴν περὶ τοῦ θεοῦ δόξαν, ἣν ἅπανι συνέβαινε εἶναι, καινίσαι καὶ μεταβαλεῖν ἔγνω. πρῶτος οὖν τολμᾷ θεὸν ἀποφήνασθαι δημιουργὸν τῶν ὅλων εἶνα· τῶν δὲ λοιπῶν εἰ καὶ τι πρὸς εὐδαιμονίαν συν- 15 τελεῖ, κατὰ προσταγὴν τὴν τούτου παρέχειν ἕκαστον, καὶ οὐ κατ' οἰκείαν ἰσχύν. <156> εἵκαξε δὲ ταῦτα τοῖς τῆς γῆς καὶ θαλάττης παθήμασι, τοῖς τε περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ πᾶσι τοῖς κατ' οὐρανὸν συμβαινουσι. δυνάμει γὰρ αὐτοῖς παρούσης, καὶ προνοῆσαι 20 τῆς καθ' αὐτοὺς εὐταξίας· ταύτης δ' αὖ ὑστεροῦντας φανεροὺς γίνεσθαι μηδ' ὅσα πρὸς τὸ χρησιμώτερον ἡμῖν συνεργοῦσι κατὰ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ κελεύοντος ἰσχύν ὑπουργεῖν, ᾧ καλῶς ἔχει μόνῳ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀπορέμειν. <157> 25 δι' ἅπερ Χαλδαίων τε καὶ τῶν ἄλλων Μεσοποταμιτῶν στασιασάντων πρὸς αὐτόν, μετοικεῖν δοκιμάσας κατὰ βούλησιν καὶ βοήθειαν τοῦ θεοῦ τὴν Χαναναίαν ἔσχε γῆν. ἰδρυθεὶς τ' αὐτόθι βωμὸν ᾠκοδόμησε καὶ θυσίαν ἐτέλεσε τῷ θεῷ.

<158> μνημονεύει δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμου 2
 Βηρωσός, οὐκ ὀνομάζων, λέγων δ' οὕτως· ἑμετὰ δὲ
 τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ παρὰ Χαλδαίοις τις ἦν
 δίκαιος ἀνὴρ καὶ μέγας καὶ τὰ οὐράνια ἔμπειρος. <159>
 5 Ἐκαταῖος δὲ καὶ τοῦ μνησθῆναι πλέον τι πεποίηκε·
 βιβλίον γὰρ περὶ αὐτοῦ συνταξάμενος κατέλιπε. Νικό-
 λαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν λέγει
 οὕτως· Ἀβραάμης ἐβασίλευσε Δαμασκοῦ, ἔπηλυσ σὺν
 στρατῷ ἀφιγμένος ἐκ τῆς γῆς ὑπὲρ Βαβυλῶνος Χαλδαίας
 10 λεγομένης. <160> μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον ἐξαναστὰς
 καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας σὺν τῷ σφετέρῳ λαῷ εἰς τὴν
 τότε μὲν Χαναanaίαν λεγομένην, νῦν δὲ Ἰουδαίαν, μετ-
 ῶκησε, καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου πληθύνσαντες, περὶ ὧν ἐν
 ἑτέρῳ λόγῳ διέξιμι τὰ ἱστορούμενα. τοῦ δὲ Ἀβραάμου
 15 ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ Δαμασκηνῇ τοῦνομα δοξάζεται, καὶ
 κώμη ἀπ' αὐτοῦ δείκνυται Ἀβραάμου οἴκησις λεγομένη.
 <161> λιμοῦ δὲ χρόνοις ὕστερον τὴν Χαναanaίαν 8
 καταλαβόντος, Ἀβραμος τοὺς Αἰγυπτίους εὐδαιμονεῖν
 πυθόμενος μεταίρειν πρὸς αὐτοὺς ἦν πρόθυμος, τῆς
 20 τ' ἀφθονίας τῆς ἐκείνων μεθέξων, καὶ τῶν ἱερέων
 ἀκροατῆς ἐσόμενος ὧν λέγοιεν περὶ θεῶν· ἢ γὰρ κρείσ-
 σοσιν εὐρεθεῖσι κατακολουθήσειν, ἢ μετακοσμήσειν αὐ-
 τοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον, αὐτὸς ἄμεινον φρονῶν. <162>
 ἐπαγόμενος δὲ καὶ τὴν Σάρραν, καὶ φοβούμενος τὸ
 25 πρὸς τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων ἐπιμανές, μὴ διὰ
 τὴν εὐμορφίαν τῆς γυναικὸς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνέλη,
 τέχνην ἐπενόησε τοιαύτην· ἀδελφὸς αὐτῆς εἶναι προσε-
 ποιήσατο, κακέκινεν τοῦτο ὑποκρίνασθαι (συμφέρειν γὰρ
 αὐτοῖς) ἐδίδαξεν. <163> ὥς δ' ἦκον εἰς τὴν Αἴγυπτον,
 30 ἀπέβαινε τῷ Ἀβραάμῳ καθὼς ὑπενόησε. τὸ γὰρ κάλ-

§ 161 = Gen. XII 10.

λος ἐξεβοήθη τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· διὸ καὶ Φαραώθης ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, οὐ τοῖς περὶ αὐτῆς λεγομένοις ἀρκεσθεῖς ἀλλὰ καὶ θεάσασθαι σπουδάσας, οἷός τ' ἦν ἄψασθαι τῆς Σάρρας. <164> ἐμποδίζει δ' ὁ θεὸς τὴν ἄδικον αὐτοῦ ἐπιθυμίαν νόσῳ τε καὶ στάσει τῶν πραγμάτων. καὶ θυομένῳ περὶ ἀπαλλαγῆς κατὰ μῆνιν θεοῦ τὸ δεινὸν αὐτῷ παρεῖναι ἀπεσήμαινον οἱ ἱερεῖς, ἐφ' οἷς ἠθέλησεν ὑβρίσαι τοῦ ξένου τὴν γυναῖκα. <165> ὃ δὲ φοβηθεὶς ἠρώτα τὴν Σάρραν τίς τ' εἴη καὶ τίνα τοῦτον ἐπάγοιτο· πυθόμενος δὲ τὴν ἀλήθειαν, τὸν Ἀβραμὸν παρητεῖτο· νομίζων γὰρ ἀδελφὴν ἀλλ' οὐ γυναικ' αὐτοῦ, σπουδάσαι περὶ αὐτήν, συγγένειαν αὐτοῦ ποιήσασθαι βουλούμενος. ἀλλ' οὐχ ὑβρίσαι κατ' ἐπιθυμίαν ὠρμημένος. δωρεῖται τ' αὐτὸν πολλοῖς χρήμασι, καὶ συνῆν Αἰγυπτίων τοῖς λογιστάτοις· τὴν τ' ἀρετὴν αὐτῷ καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ δόξαν ἐντεῦθεν ἐπιφανεστέραν συνέβη γενέσθαι. <166> τῶν γὰρ Αἰγυπτίων διαφόροις ἀρεσκομένων ἐθεσι καὶ τὰ παρ' ἀλλήλοις ἐκφραυλιζόντων νόμιμα, καὶ διὰ τοῦτο δυσμενῶς ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους, συμβάλλων αὐτῶν ἐκάστοις καὶ διαπτύσσων τοὺς λόγους οὓς ἐποιοῦντο περὶ τῶν ἰδίων, κενοὺς καὶ μηδὲν ἔχοντας ἀληθεῖς ἀπέφαινε. <167> θαυμάσθεις οὖν ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς συνουσίαις ὥς συνετώτατος καὶ δεινὸς ἀνὴρ οὐ νοῆσαι μόνον ἀλλὰ καὶ πείσαι λέγων περὶ ὧν ἐπιχειρήσειε διδάσκειν, τὴν τ' ἀριθμητικὴν αὐτοῖς χαρίζεται καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίαν παραδίδωσι. <168> πρὸ γὰρ τῆς Ἀβραμίου παρουσίας Αἰγύπτιοι τούτων εἶχον ἀμαθῶς· ἐκ Χαλδαίων γὰρ ταῦτ' ἐπεφοίτησεν εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν ἦλθε καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

<169> ὥς δ' εἰς τὴν Χαναναίαν ἀφίκετο, μερίζεται 3
 πρὸς Ἀῶτον τὴν γῆν, τῶν ποιμένων αὐτοῖς στασια-
 ζόντων περὶ τῆς χώρας ἐν ἧ νέμοιεν· τὴν ἐκλογὴν μέν-
 τοι καὶ τὴν αἵρεσιν ἐπιτρέπει τῷ Ἀώτῳ. <170> λαβὼν
 5 δ' αὐτὸς τὴν ὑπ' ἐκείνου καταλελειμμένην ὑπώρειαν,
 ὥκησεν ἐν τῇ Χεβρὼν πόλει· παλαιότερα δ' ἐστὶν ἔτε-
 σιν ἑπτὰ πρὸ Τάνιδος τῆς Αἰγύπτου. Ἀῶτος δὲ τὴν
 πρὸς τὸ πεδίον κειμένην καὶ ποταμὸν Ἰορδάνην εἶχεν,
 οὐκ ἄπωθεν τῆς Σοδομιτῶν πόλεως, ἣ τότε μὲν ἦν
 10 ἀγαθή, νῦν δὲ ἠφάνισται κατὰ βούλησιν καὶ μῆνιν
 θεοῦ. τὴν δὲ αἰτίαν κατὰ χώραν σημανῶ.

<171> κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν Ἀσσυρίων κρα- 9
 τούντων τῆς Ἀσίας, Σοδομίταις ἦνθει τὰ πράγματα,
 εἷς τε πλοῦτον ἐπιδεδωκότων αὐτῶν καὶ νεότητα πολ-
 15 λήν. βασιλεῖς τ' αὐτοῖς πέντε διεῖπον τὴν χώραν,
 Βάλλας Βάρσας Σεναβάρης καὶ Συμόβορος, ὃ τε Βαλη-
 νῶν βασιλεύς· μοίρας δ' ἦρχον ἕκαστος ἰδίας. <172>
 ἐπὶ τούτους στρατεύσαντες Ἀσσύριοι, καὶ μέρη τέτταρα
 ποιήσαντες τῆς στρατιᾶς ἐπολιόρκουν αὐτούς· στρατηγὸς
 20 δ' ἐκάστοις ἦν εἷς ἐπιτεταγμένος. γενομένης δὲ μάχης
 νικήσαντες οἱ Ἀσσύριοι φόρον ἐπιτάττουσι τοῖς Σοδο-
 μιτῶν βασιλεῦσι. <173> δώδεκα μὲν οὖν ἔτη δου-
 λεύοντες καὶ τοὺς ἐπιταχθέντας αὐτοῖς φόρους τελού-
 ντες ὑπέμειναν, τῷ δὲ τρισκαιδεκάτῳ ἀπέστησαν. καὶ
 25 διαβαίνει στρατὸς Ἀσσυρίων ἐπ' αὐτούς, στρατηγούν-
 των Ἀμαραψίδου Ἀριούχου Χοδολλαμόρου Θαδάλου.
 <174> οὗτοι τὴν τε Συρίαν ἔπασαν διηρπάσαντο καὶ
 τοὺς τῶν γιγάντων ἀπογόνους κατεστρέψαντο. γενό-
 μενοι δὲ κατὰ τὰ Σόδομα στρατοπεδεύουσι κατὰ τὴν
 30 κοιλάδα τὴν λεγομένην Φρέατα ἀσφάλτου· κατ' ἐκείνον

γὰρ τὸν καιρὸν φρέατα ἦν ἐν τῷ τόπῳ, νῦν μέντοι τῆς Σοδομιτῶν πόλεως ἀφανισθείσης ἡ κοιλὰς ἐκείνη λίμνη γέγονεν ἡ Ἀσφαλιτὶς λεγομένη. <175> περὶ μὲν οὖν τῆς λίμνης ταύτης μετ' οὐ πολὺ δηλώσομεν· τῶν δὲ Σοδομιτῶν συμβαλόντων τοῖς Ἀσσυρίοις, καὶ 5 καρτεράς τῆς μάχης γενομένης, πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθανον, οἱ λοιποὶ δ' ἡχμαλωτίσθησαν· σὺν οἷς καὶ Λῶτος ἦγετο, τοῖς Σοδομίταις σύμμαχος ἐληλυθώς.

10 <176> Ἀβράμω δ' ἀκούσαντι τὴν συμφορὰν αὐτῶν φόβος θ' ἕμα περὶ Λῶτου συγγενοῦς ὄντος εἰσῆλθε 10 καὶ οἶκτος περὶ τῶν Σοδομιτῶν φίλων ὄντων καὶ γεινιώντων. <177> καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς δοκιμάσας οὐκ ἀνέμεινεν, ἀλλ' ἐπειγθεὶς καὶ κατὰ πέμπτην ἐπιπεσὼν νύκτα τοῖς Ἀσσυρίοις περὶ Δάνον (οὕτω γὰρ ἡ ἑτέρα τοῦ Ἰορδάνου προσαγορεύεται πηγὴ) καὶ φθάσας πρὶν 15 ἐν ὅπλοις γενέσθαι, τοὺς μὲν ἐν ταῖς κοιταῖς ὄντας ἀπέκτεινε, μὴδ' ἐπίνοιαν τῆς συμφορᾶς ἔχοντας, οἳ δὲ μήπω πρὸς ὕπνον τετραμμένοι, μάχεσθαι δ' ὑπὸ μέθης ἀδύνατοι, ἔφυγον. <178> Ἀβραμὸς δὲ διώκων εἶπετο, μέγρι καὶ δευτεραίους γινομένους συνήλασεν 20 αὐτοὺς εἰς Ὠβὰ τῆς Λαμασκηνῶν γῆς, ἐπιδείξας ὅτι τὸ νικᾶν οὐκ ἐν τῷ πλήθει καὶ τῇ πολυχειρίᾳ κείσθαι συμβέβηκεν, ἀλλ' ἡ προθυμία τῶν μαχομένων καὶ τὸ γενναῖον κρατεῖ παντὸς ἁριθμοῦ, τριακοσίοις καὶ δέκα καὶ ὀκτὼ οἰκέταις αὐτοῦ καὶ τρισὶ φίλοις τοσοῦτον 25 στρατοῦ περιγεγόμενος. ὁπόσοι δ' αὐτῶν καὶ διέφυγον, ἀδόξως ἀνέστρεψαν.

2 <179> Ἀβραμὸς δὲ τοὺς τῶν Σοδομιτῶν σώσας αἰχμαλώτους, οἳ ληφθέντες ἔτυχον ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ τὸν συγγενὴ Λῶτον, ἀνέξεν μετ' εἰρήνης. ἀπὴν 30

τησε δ' αὐτῷ ὁ τῶν Σοδομιτῶν βασιλεὺς εἰς τόπον
 τινὰ ὃν καλοῦσι Πεδίον βασιλικόν· <180> ἔνθα ὁ τῆς
 Σολυμᾶ πόλεως ὑποδέχεται βασιλεὺς αὐτὸν Μελχισεδέκῃς.
 σημαίνει δὲ τοῦτο βασιλεὺς δίκαιος· καὶ ἦν δὲ
 5 τοιοῦτος ὁμολογουμένως, ὥς διὰ ταύτην αὐτὸν τὴν αἰ-
 τίαν καὶ ἱερέα γενέσθαι τοῦ θεοῦ. τὴν μέντοι Σολυμᾶ
 ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα. <181> ἐχορήγησε δὲ
 οὗτος ὁ Μελχισεδέκῃς τῷ Ἀβράμῳ στρατῷ ξένια καὶ
 πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων παρέσχε, καὶ παρὰ
 10 τὴν εὐωχίαν αὐτόν τ' ἐπαινεῖν ἤρξατο καὶ τὸν θεὸν
 εὐλογεῖν ὑποχειρίους αὐτῷ ποιήσαντα τοὺς ἐχθρούς.
 Ἀβράμῳ δὲ διδόντος καὶ τὴν δεκάτην τῆς λείας αὐτῷ,
 προσδέχεται τὴν δόσιν. <182> ὁ δὲ τῶν Σοδομιτῶν
 βασιλεὺς τὴν μὲν λείαν ἔχειν Ἀβραμὸν παρεκάλει, τοὺς
 15 δ' ἀνθρώπους ἀπολαβεῖν ἡξίου, οὓς παρὰ τῶν Ἀσσυ-
 ρίων ἔσωσεν οἰκέλους ὄντας. Ἀβραμὸς δ' οὐκ ἔφη
 τοῦτο ποιήσῃν, οὐδ' ἄλλην ὠφέλειαν ἐκ τῆς λείας
 ἐκείνης εἰς αὐτὸν ἡξεῖν πλὴν ὅσα τροφή τοῖς οἰκέταις
 αὐτοῦ γένοιτο, μοῖραν μέντοι τινὰ τοῖς φίλοις αὐτοῦ
 20 παρέσχε τοῖς σύστρατευσαμένοις. Ἐσχώλης δ' ὁ πρῶ-
 τος ἐκαλεῖτο καὶ Ἑννηρος καὶ Μαμβρῆς.

<183> ἐπαινέσας δ' αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν ὁ θεὸς ἄλλ' 3
 οὐκ ἀπολείς' φησί 'μισθοὺς οὓς ἡξιὸν ἔστί σε ἐπὶ
 τοιαύταις εὐπραγίαις κομίζεσθαι.' τοῦ δ' ὑπολαβόντος
 25 καὶ τίς ἂν εἴη χάρις τούτων τῶν μισθῶν, οὐκ ὄντων
 οἱ διαδέχονται μετ' αὐτόν; (ἔτι γὰρ ἦν ἄπαις), ὁ θεὸς
 καὶ παῖδ' αὐτῷ γενήσεσθαι καταγγέλλει καὶ πολλὴν ἐξ
 ἐκείνου γενεάν, ὥς παραπλησίαν αὐτὴν τοῖς ἄστροις
 ἔσεσθαι τὸν ἀριθμόν. <184> καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἀκούσας
 30 θυσίαν προσφέρει τῷ θεῷ, κελευσθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. ἦν

δ' ὁ τρόπος τῆς θυσίας τοιοῦτος· δάμαλιν τριετίζουσιν καὶ αἶγα τριετίζουσιν καὶ κριὸν ὁμοίως τριετῇ καὶ τρυγόνα καὶ περιστερὰν κελεύσαντος διεῖλε, τῶν ὀρνέων οὐδὲν διελόν. <185> εἶτα, πρὶν στήναι τὸν βωμόν, οἰωνῶν ἐπιπταμένων ἐπιθυμία τοῦ αἵματος, φωνή θεία 5 παρῇν ἀποσημαίνουσα πονηροῦς αὐτοῦ τοῖς ἐκγόνοις γείτονας ἐπ' ἔτη τετρακόσια γεννησομένους κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐν οἷς κακοπαθήσαντας περιέσεσθαι τῶν ἐχθρῶν, καὶ κρατήσαντας πολέμῳ Χαναναίων ἕξιν αὐτῶν τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις. 10

4 <186> Ἀβραάμος δὲ κατῴκει μὲν περὶ τὴν Ὠγύγην καλουμένην ὁρὺν (ἔστι δὲ τῆς Χαναναίας τὸ χωρίον, οὐ πόρρω τῆς Ἐβρωνίων πόλεως), δυσφορῶν δ' ἐπὶ γυναικὶ μὴ κνούσῃ ἱκετεύει τὸν θεὸν γονὴν αὐτῷ παιδὸς ἄρρενος παρασχεῖν. <187> τοῦ θεοῦ δὲ θαρρεῖν 15 αὐτὸν παρακελευομένου τοῖς τ' ἄλλοις ἅπασιν ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς αὐτὸν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας ἡγμένον καὶ παίδων ἔσομένων, Σάρρα τοῦ θεοῦ κελεύσαντος ἐπικατακλίνει μίαν τῶν θεραπαινίδων Ἀράρην ὄνομα, γένος οὖσαν Αἰγυπτίαν, ὡς ἕξ αὐτῆς παιδοποιησομένη. 20 <188> καὶ γενομένη ἐγκύμων ἡ θεραπαινὶς ἐξυβρίζει εἰς τὴν Σάρραν ἐτόλμησε βασκαίνουσα, ὡς τῆς ἡγεμονίας περιστησομένης εἰς τὸν ὑπ' αὐτῆς τεχθισόμενον. Ἀβράμου δ' αὐτὴν πρὸς αἰκίαν παραδόντος τῇ Σάρρᾳ, ὁρασμὸν ἐπεβούλευσεν οὐχ ὑπομένουσα τὰς ταλαιπωρίας, 25 καὶ τὸν θεὸν ἱκέτευεν οἶκτον αὐτῆς λαβεῖν. <189> ὑπαντιάζει δὲ διὰ τῆς ἐρήμου προοιῶσαν αὐτὴν ἄγγελος θεῖος, κελεύων πρὸς τοὺς δεσπότης ἐπανιέναι, ρίου, γὰρ μείζονος τεύξεσθαι σωφρονοῦσαν· καὶ γὰρ νῦν εἰς τὴν δέσποιναν ἀγνώμονα καὶ ἀνθάδη γενομένην ἐν 30

τούτοις εἶναι τοῖς κακοῖς. <190> παρακούσασαν μὲν οὖν τοῦ θεοῦ καὶ προσωτέρω χωροῦσαν ἔλεγεν ἀπολειῖσθαι, νοστήσασαν δ' αὐτὴν ὀπίσω γενήσεσθαι μητέρα παιδὸς τῆς γῆς ἐκείνης βασιλεύοντος. τούτοις
 5 πείθεται, καὶ ἐπανελθοῦσα πρὸς τοὺς δεσπότας συγγνώμης ἔτυχε. τίκτει δὲ μετ' οὐ πολὺ Ἰσμάηλον· θεόκλυτον ἂν τις εἴποι, διὰ τὸ εἰσακοῦσαι τὸν θεὸν τῆς ἰκεσίας.

<191> Ἀβράμῳ μὲν οὖν ἕκτον ἤδη καὶ ὀγδοηκοστὸν 5 ἔτος γεγονότι ὁ προειρημένος ἐγεννήθη· εἰς ἕνατον δ' αὐτῷ καὶ ἐνενηκοστὸν παρελθόντι ἐπιφανεῖς ὁ θεὸς ἀπήγγειλεν ὥς παῖς αὐτῷ καὶ ἐκ Σάρρας ἔσοιτο. κελεύει δ' αὐτὸν καλέσαι Ἰσακον, δηλῶν ἐσόμενα ἔθνη μεγάλα ἀπ' αὐτοῦ καὶ βασιλεῖς, καὶ ὅτι πολεμήσαντες καθεξέουσι τὴν Χαναanaίαν ἅπασαν ἀπὸ Σιδῶνος μέχρι
 15 Αἰγύπτου. <192> προσέταξε δέ, βουλόμενος τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος μένειν τοῖς ἄλλοις μὴ συμφυρόμενον, περιτέμνεσθαι τὰ αἰδοῖα, καὶ τοῦτο ποιεῖν ὀγδὴ ἡμέρα μετὰ τὸ γεννηθῆναι. τὴν αἰτίαν δὲ τῆς περιτομῆς ἡμῶν ἐν ἄλλοις δηλώσω. <193> πνυθομένῳ δὲ Ἀβράμῳ
 20 καὶ περὶ τοῦ Ἰσμαήλου εἰ ζήσεται, πολυχρόνιον τ' ἀπεσήμαινεν ὁ θεὸς καὶ μεγάλων ἐθνῶν πατέρα. καὶ Ἀβραμὸς μὲν ἐπὶ τούτοις εὐχαριστήσας τῷ θεῷ περιτέμνεται παρὰντίκα, καὶ πάντες οἱ παρ' αὐτῷ, καὶ ὁ παῖς Ἰσμάηλος, οὗ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τρισκαί-
 25 δέκατον ἔτος ἔχοντας αὐτὸς ἐνενηκοστὸν πρὸς τοῖς ἐν-
 νέα διῆγεν.

<194> ὑπὸ δὴ τοῦτον τὸν καιρὸν οἱ Σοδομίται, 11 πλούτῳ καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφρονοῦντες, εἰς τ' ἀνθρώπους ἦσαν ὑβρισταὶ καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβεῖς,
 30 ὥς μηκέτι μεμνησθαι τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ὥφε-

- λειῶν, εἶναί τε μισόξενοι, καὶ τὰς πρὸς ἄλλους ὁμιλίαις ἐκτρέπεσθαι. <195> χαλεπήνας οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς ἔγνω τιμωρήσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αὐτούς, καὶ τὴν τε πόλιν αὐτῶν καταστρέψασθαι, καὶ τὴν χώραν οὕτως ἀφανίσαι ὥς μήτε φυτὸν ἔτι μήτε καρπὸν ἕτερον ἔξ 5
- 2 αὐτῆς ἀναδοθῆναι. <196> ταῦτα τοῦ θεοῦ κρίναντος περὶ τῶν Σοδομιτῶν, Ἀβραμὸς θεασάμενος τρεῖς ἀγγέλους (ἐκαθέζετο δὲ πρὸς τῇ δρυϊ τῇ Μαμβροῇ παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς αὐτοῦ ἀνλῆς) καὶ νομίσας εἶναι ξένους, ἠσπάσατό τ' ἀναστὰς καὶ παρ' αὐτῷ καταχθέντας παρε- 10
- κάλει ξενίων μεταλαβεῖν. <197> ἐπινευσάντων δ' ἄρτους τε προσέταξεν εὐθύς ἐκ σεμιδάλεως γενέσθαι, καὶ μόσχον θύσας καὶ ὀπτήσας ἐκόμισεν αὐτοῖς ὑπὸ τῇ δρυϊ κατακειμένοις. οἱ δὲ δόξαν αὐτῷ παρέσχον ἐσθιόντων, ἔτι τε καὶ περὶ τῆς γυναικὸς ἐπινυθάνοντο 15
- ποῦ ποτ' εἴη τυγχάνουσα ἡ Σάρρα. τοῦ δ' εἰπόντος ἔνδον εἶναι, ἥξιεν ἔφασαν εἰς τὸ μέλλον (ἔτος) καὶ εὐρήσειν αὐτὴν ἤδη μητέρα γεγεννημένην. <198> τῆς δὲ γυναικὸς ἐπὶ τούτῳ μειδιασάσης καὶ ἀδύνατον εἶναι τὴν τεκνοποιίαν εἰπούσης, αὐτῆς μὲν ἐνενήκοντ' ἔτη 20
- ἐχούσης τοῦ δ' ἀνδρὸς ἑκατόν, οὐκέτι κατέσχον λανθάνοντες, ἀλλ' ἐμήνυσαν ἑαυτοὺς ὄντας ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι πεμφθεῖν μιν ὁ μὲν εἰς σημαντῶν περὶ τοῦ παιδός, οἱ δὲ οὐδὲ Σοδομίτας καταστρεφόμενοι.
- 3 <199> ταῦτ' ἀκούσας Ἀβραμὸς ἠλγήσεν ἐπὶ τοῖς 25 Σοδομίταις, καὶ τὸν θεὸν ἀναστὰς ἐκέτευσε παρακαλῶν μὴ τοὺς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς συναπολλύναι τοῖς ποιηροῖς. τοῦ δὲ θεοῦ φήσαντος μηδέν' εἶναι τῶν Σοδομιτῶν ἀγαθόν (εἰ γὰρ ἐν αὐτοῖς δέκα εἶεν, συγχωρεῖν ἅπασι τὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τιμωρίαν), ὁ μὲν Ἀβρα- 30

μος ἡσύχαζεν, <200> οἱ δὲ ἄγγελοι παρεγένοντο εἰς
 τὴν τῶν Σοδομιτῶν πόλιν, καὶ ὁ Λῶτος αὐτοὺς ἐπὶ
 ξένια παρεκάλει· λίαν γὰρ ἦν περὶ τοὺς ξένους φιλάν-
 θρωπος καὶ μιμητὴς τῆς Ἀβράμου χρηστότητος. οἱ δὲ
 5 Σοδομίται θεασάμενοι τοὺς νεανίσκους εὐπρεπεῖα τῆς
 ὕψεως διαφέροντας καὶ παρὰ Λῶτῳ καταχθέντας, ἐπὶ
 βίαν καὶ ὕβριν αὐτῶν τῆς ὥρας ἐτράπησαν. <201>
 τοῦ δὲ Λώτου παραινούντος σωφρονεῖν καὶ μὴ χωρεῖν
 ἐπ' αἰσχύνῃ τῶν ξένων, ἀλλ' ἔχειν αἰδῶ τῆς παρ'
 10 αὐτῷ καταγωγῆς, εἰ δ' ἔχουσιν ἀκρατῶς, τὰς θυγατέ-
 ρας αὐτοῦ ὑπὲρ ἐκείνων ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν λέγον-
 τος παρῆξιν, οὐδ' οὕτως ἡδέεσθησαν. <202> ὁ δὲ θεὸς 4
 ἀγανακτήσας αὐτῶν ἐπὶ τοῖς τολμήμασι, τοὺς μὲν ἡμαύ-
 ρωσεν ὥς μὴ δυνηθῆναι τὴν εἵσοδον τὴν εἰς τὴν οἰ-
 15 κίαν εὑρεῖν, Σοδομιτῶν δὲ κατέκρινε πάνδημον ὄλεθρον.
 Λῶτος δέ, τοῦ θεοῦ τὴν μέλλουσαν τῶν Σοδομιτῶν
 ἀπώλειαν αὐτῷ φράσαντος, ἀπηλλάττετο, τὴν τε γυ-
 ναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας (δύο δ' ἦσαν ἔτι παρθένοι)
 ἀναλαβὼν· οἱ γὰρ μνηστῆρες ὑπερεφρόνησαν τῆς ἐξό-
 20 δου, εὐήθειαν ἐπικαλοῦντες τοῖς ὑπὸ τοῦ Λώτου λεγο-
 μένοις. <203> καὶ ὁ θεὸς ἐνσκήπτει βέλος εἰς τὴν
 πόλιν, καὶ σὺν τοῖς οἰκήτορσι κατεπίμπρη, τὴν γῆν
 ὁμοίᾳ πυρώσει ἀφανίζων, ὥς μοι καὶ πρότερον λέλε-
 κται τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναγράφοντι πόλεμον. ἡ δὲ Λώτου
 25 γυνὴ παρὰ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὴν πόλιν συνεχῶς
 ἀναστρεφομένη καὶ πολυπραγμονοῦσα τὰ περὶ αὐτήν,
 ἀπηγορευκότος τοῦ θεοῦ τοῦτο μὴ ποιεῖν, εἰς στήλην
 ἁλῶν μετέβαλεν. ἰστορήσα δ' αὐτήν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν
 διαμένει. <204> διαφεύγει δ' αὐτὸς μετὰ τῶν θυγα-
 30 τέρων εἰς βραχὺ τι χωρίον κατασχὼν περιγραφὲν ὑπὸ

τοῦ πυρός. Ζωὸν ἔτι καὶ νῦν λέγεται· καλοῦσι γὰρ οὕτως Ἑβραῖοι τὸ ὀλίγον. ἐνταῦθα τοίνυν ὑπὸ τ' ἀνθρώπων ἐρημίας καὶ τροφῆς ἀπορίας ταλαιπώρως
5 διῆγεν. <205> αἱ δὲ παρθέναι πᾶν ἠφανίσθαι τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπολαβοῦσαι τῷ πατρὶ πλησιάζουσι,⁵ προνοήσασαι λαθεῖν. ἐποιοῦν δὲ τοῦτο ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ γένος ἐκλιπεῖν. γίνονται δὲ παῖδες, ὑπὸ μὲν τῆς πρεσβυτέρης Μώαβος (εἵποι δ' ἂν τις ἀπὸ πατρός)· Ἄμμωνον δ' ἡ νεωτέρα ποιεῖται· γένους υἱὸν ἀποσημαίνει τοῦνομα. <206> καὶ κτίζει δ' αὐτῶν ὃ μὲν¹⁰ Μωαβίτας, μέγιστον ὄντας ἔτι καὶ νῦν ἔθνος, Ἀμμωνίτας δ' ὁ ἕτερος. Συρίας τῆς Κοίλης ἐστὶν ἀμφοτέρω.
καὶ Ἀώτῳ μὲν τοιαύτην συνέβη τὴν ἐκ Σοδομιτῶν
12 ἀναχώρησιν γενέσθαι, <207> Ἄβραμος δὲ μετώκησεν εἰς Γέραρα τῆς Παλαιστίνης, ἐν ἀδελφῆς ἐπαγόμενος¹⁵ σχήματι τὴν Σάρραν, ὅμοια τοῖς πρὶν ὑποκρινάμενος διὰ τὸν φόβον· ἐδεδίει γὰρ Ἀβιμέλεχον τὸν βασιλέα τῶν ἐπιχωρίων, ὅς καὶ αὐτὸς ἐρασθεὶς τῆς Σάρρας φθείρειν οἷός τ' ἦν. <208> εἰργεται δὲ τῆς ἐπιθυμίας ὑπὸ νόσου χαλεπῆς αὐτῷ προσπεσοῦσης ἐκ θεοῦ, καὶ²⁰ τῶν ἱατρῶν αὐτὸν ἀπεγνωκότων, ὑπνώσας ὄναρ ὄρα, μηδὲν ὑβρίζειν τὴν τοῦ ξένου γυναῖκα. καὶ ὄρα διαιθεθεὶς φράζει πρὸς τοὺς φίλους ὥς ὁ θεὸς αὐτῷ ταύτην ἐπαγάγοι τὴν νόσον ὑπὲρ ἐκδικίας τοῦ ξένου, φυλάττων ἀνύβριστον αὐτῷ τὴν γυναῖκα· μὴ γὰρ ἀδελφὴν²⁵ οὔσαν ἐπάγεσθαι, νόμῳ δ' αὐτῷ συνοικοῦσαν· ἐπαγγέλλεται τε παρῆξιν ἑαυτὸν εὐμενῇ τὸ λοιπόν, ἀδεοῦς ἐκείνου περὶ τὴν γυναῖκα γενομένου. <209> ταῦτ' εἰπὼν μεταπέμπεται τὸν Ἄβραμον συμβουλευσάντων τῶν φίλων, καὶ μηδὲν ἔτι περὶ τῆς γυναικὸς αὐτὸν ὥς³⁰

πεισομένης τι τῶν αἰσχυρῶν ἐκέλευσε δεδιέναι· θεὸν γὰρ αὐτοῦ κήδεσθαι, καὶ κατὰ τὴν συμμαχίαν τὴν ἐκείνου μεμενηκυῖαν ἀνύβριστον κομίζεσθαι. τοῦ δὲ θεοῦ μάρτυρος ὄντος καὶ τοῦ τῆς γυναικὸς συνειδότος, ἔλεγε
 5 μηδ' ἂν ὀρεχθῆναι τὴν ἀρχήν, εἰ γαμετὴν οὖσαν ἠπίστατο· ὥς δ' ἀδελφὴν ἀγόμενος σὴν οὐκ ἠδίκουν.
 <210> παρακαλεῖ τε πρῶως ἔχειν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν θεὸν εὐμενῇ ποιεῖν· παρ' αὐτῷ τε μένειν βουλομένῳ πᾶσαν ἀφθονίαν ὑπάρξειν, ἀπιέναι τε προαιρούμενον
 10 τεύξεσθαι πομπῆς καὶ πάντων ὄσων καὶ χρήζων πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο. <211> ταῦτ' εἰπόντος Ἀβραάμ οὔτε τὴν συγγένειαν τῆς γυναικὸς ἐψεῦσθαι ἔλεγεν (ἀδελφοῦ γὰρ αὐτὴν εἶναι παῖδα) καὶ δίχα τοιαύτης ὑποκρίσεως οὐκ ἀσφαλῆ τὴν ἐπιδημίαν ὑπολαβεῖν. ὅσα
 15 τ' ἐπὶ τῷ μηδὲν αἷτιος τῆς νόσου γερονέναι, προθυμηθῆναι δ' αὐτοῦ περὶ τὴν σωτηρίαν, ἐτοιμῶς ἔφασκεν ἔχειν παρ' αὐτῷ μένειν. <212> καὶ Ἀβιμέλεχος τὴν τε γῆν πρὸς αὐτὸν διανέμεται καὶ τὰ χρήματα, καὶ συντίθενται ἀδόλως πολιτεύσεσθαι, ὑπὲρ τινος φρέατος
 20 ποιούμενοι τὸν ὄρκον, ὃ Βηρσουβαὶ καλοῦσιν· ὄρκου δὲ φρέαρ λέγοιτ' ἄν. οὕτω δ' ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ὠνόμασται.

<213> γίνεται δ' Ἀβράμῳ μετ' οὐ πολὺ καὶ παῖς 2 ἐκ Σάρρας, ὡς αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ προείρητο· ὃν Ἰσακον ὠνόμασε. τοῦτο γέλωτα σημαίνει· διὰ μέντοι τὸ τὴν Σάρραν μειδιᾶσαι τέξεσθαι φήσαντος αὐτὴν τοῦ θεοῦ, μὴ προσδοκῶσαν ἤδη τοκετοῦ πρεσβυτέραν οὔσαν, τὸν υἱὸν οὕτως ἐκάλεσεν. αὐτὴ μὲν γὰρ ἐνενήκοντα εἶχεν ἔτη, ἑκατὸν δὲ Ἀβραάμ. <214> τίκτεται
 30 δὲ παῖς ἑκατέρων τῷ ὑστέρῳ ἔτει· ὃν εὐθύς μετ' ὀργόην

ἡμέραν περιτέμνουσι. καὶ ἐκείνου μετὰ τοσαύτας ἡμέρας ἔθος ἔχουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ποιεῖσθαι τὰς περιτομὰς, Ἀραβες δὲ μετ' ἔτος τρισκαιδέκατον· Ἰσμάηλος γὰρ ὁ κτιστὴς αὐτῶν τοῦ ἔθνους, Ἀβραάμω γενόμενος ἐκ τῆς παλλακῆς, ἐν τούτῳ περιτέμνεται τῷ χρόνῳ. περὶ οὗ 5 τὸν πάντα λόγον ἐκθήσομαι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας.

- 3 <215> Σάρρα δὲ γεννηθέντα τὸν Ἰσμάηλον ἐκ τῆς δούλης αὐτῆς Ἀγάρης τὸ μὲν πρῶτον ἔστεργεν, οὐδὲν ἀπολείπουσα τῆς ὥς πρὸς ἴδιον υἱὸν εὐνοίας· ἐτρέφετο γὰρ ἐπὶ τῇ τῆς ἡγεμονίας διαδοχῇ. τεκοῦσα δ' αὐτῇ 10 τὸν Ἰσακὸν οὐκ ἡξίου παρατρέφεσθαι τούτῳ τὸν Ἰσμάηλον, ὄντα πρεσβύτερον καὶ κακουργεῖν αὐτὸν δυνάμενον τοῦ πατρὸς αὐτοῖς ἀποθανόντος. <216> ἔπειθεν οὖν τὸν Ἀβραάμιν εἰς ἀποικίαν ἐκπέμπειν αὐτὸν μετὰ τῆς μητρὸς. ὃ δὲ κατὰ μὲν ἀρχὰς οὐ προσετίθετο τὴν 15 αὐτοῦ γνώμην οἷς ἡ Σάρρα ἐμπουδάκει, πάντων ὁμότατον ἡγούμενος εἶναι παῖδα νήπιον καὶ γυναῖκα ἄπορον τῶν ἀναγκαίων ἐκπέμπειν· <217> ὕστερον δέ (καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἠρέσκετο τοῖς ὑπὸ τῆς Σάρρας προστατιμένοις) πεισθεὶς παρεδίδου τὸν Ἰσμάηλον τῇ μητρί, 20 μὴπω δι' αὐτοῦ χωρεῖν δυνάμενον, ὕδαρ τ' ἐν ἄσκει καὶ ἄρτον φερομένην ἐκέλευσεν ἀπιέναι ὁδηγῶ τῇ ἀνάγκῃ χρωμένην. <218> ὥς δ' ἀπιοῦσαν ἐπελελοίπει τ' ἀναγκαῖα, ἐν κακοῖς ἦν. ὕδατος δὲ σπανίζοντος, ὑπ' ἐλάτῃ τινὲ θεῖσιν τὸ παιδίον ψυχορραγοῦν, ὥς μὴ 25 παρούσης τὴν ψυχὴν ἀφῇ, προΐει πορρωτέρω. <219> συντυχὼν δ' αὐτῇ θεῖος ἄγγελος πηγὴν τε φράζει παρακειμένην, καὶ κελεύει προνοεῖν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδίου· μέγαρα γὰρ αὐτὴν ἀγαθὰ περιμένειν ἐκ τῆς Ἰσμαήλου σωτηρίας. ἢ δ' ἐθάρρησε τοῖς προκατηγγελ- 30

μένοις, καὶ συμβαλοῦσα ποιμέσι διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπι-
 μέλειαν διαφεύγει τὰς ταλαιπωρίας. <220> ἀνδρωθέντι 4
 δὴ τῷ παιδί γύναιον ἄγεται, τὸ γένος Αἰγύπτιον (ἐνθεν
 δ' ἦν καὶ αὐτὴ τὸ ἀρχαῖον), ἐξ οὗ παῖδες Ἰσμαήλῳ γί-
 5 νονται δώδεκα πάντες, Ναβαιώθης, Κήδαρος, Ἀβδέη-
 λος, Μασδάμας, Ἰδούμας, Μάσμας, Μασσῆς, Χόδαδος,
 Θέμανος, Ἰέτουρος, Νάφαισος, Κέδμας. <221> οὗτοι
 πᾶσαν τὴν ἀπ' Εὐφράτου καθήκουσαν πρὸς τὴν Ἐρυ-
 θρὰν θάλατταν κατοικοῦσι, Ναβατηνὴν τὴν χώραν
 10 ὀνομάσαντες. εἰσὶ δ' οὗτοι οἱ τῶν Ἀράβων ἔθνος
 κατὰ φυλὰς ἀφ' αὐτῶν καλοῦσι διὰ τε τὴν ἀρετὴν αὐ-
 τῶν καὶ διὰ τὸ Ἀβράμου ἀξίωμα.

<222> Ἰσακὸν δὲ ὁ πατὴρ Ἀβραμὸς ὑπερηγάπα 13
 μονογενῇ ὄντα καὶ ἐπὶ γήρως οὐδῶ κατὰ δωρεὰν αὐτῷ
 15 τοῦ θεοῦ γενόμενον. προυνκαλεῖτο δ' εἰς εὐνοίαν καὶ
 τὸ φιλεῖσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν γονέων καὶ αὐτὸς ὁ
 παῖς, ἐπιτηδεύων πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τῆς τε τῶν πατέ-
 ρων θεραπείας ἐχόμενος καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρη-
 σκεῖαν ἐσπουδακώς. <223> Ἀβραμὸς δὲ τὴν ἰδίαν εὐ-
 20 δαιμονίαν ἐν μόνῳ τῷ τὸν υἱὸν ἀπαθῆ καταλιπὼν
 ἐξελθεῖν τοῦ ζῆν ἐτίθετο. τοιούτου μέντοι κατὰ τὴν
 τοῦ θεοῦ βούλησιν ἔτυχεν· ὃς διάπειραν αὐτοῦ βου-
 λόμενος λαβεῖν τῆς περὶ αὐτὸν θρησκείας, ἐμφανισθεὶς
 αὐτῷ καὶ πάνθ' ὅσα εἶη παρεσχημένος καταριθμησάμε-
 25 νος, <224> ὥς πολεμίων τε κρείττονα ποιήσείε καὶ τὴν
 παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς αὐτοῦ σπουδῆς ἔχοι καὶ
 τὸν υἱὸν Ἰσακὸν, ἥττι τοῦτον αὐτῷ θῦμα καὶ ἱερεῖον
 παρασχεῖν. ἐκέλευέ τε τοῦτον εἰς τὸ Μώριον ὄρος
 ἀναγαγόντα ὀλοκαντῶσαι βωμὸν ἰδρυσάμενον· οὕτω

§ 220 = Gen. XXV 12; 1 Paral. I 29.

§ 222 = Gen.

XXII 1. § 224 = Gen. XXII 2.

γὰρ ἐμφανίσειν τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν, εἰ καὶ τῆς
 τοῦ τέκνου σωτηρίας προτιμήσειε τὸ τῷ θεῷ κεχαρι-
 2 σμένον. <225> Ἀβραάμος δ' ἐπὶ μηδενὶ κρίνων παρ-
 ακούειν τοῦ θεοῦ δίκαιον, ἅπαντα δ' ὑπουργεῖν, ὡς ἐκ
 τῆς ἐκείνου προνοίας ἀπάντων ζώντων οἷς ἂν εὐμενῆς 5
 ᾗ, ἐπικρυψάμενος πρὸς τὴν γυναικα τὴν τε τοῦ θεοῦ
 πρόορρησιν καὶ ἣν εἶχεν αὐτὸς γνώμην περὶ τῆς τοῦ
 παιδὸς σφαγῆς, ἀλλὰ μηδὲ τῶν οἰκετῶν τινὲ δηλώσας
 (ἐκωλύετο γὰρ ἂν ὑπηρετῆσαι τῷ θεῷ), λαβὼν τὸν
 Ἰσακὸν μετὰ δύο οἰκετῶν, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἱερουργίαν 10
 ἐπισάξας ὄνῳ, ἀπῆει πρὸς τὸ ὄρος. <226> καὶ δύο
 μὲν αὐτῷ ἡμέρας συνώδυσαν οἱ οἰκέται, τῇ τρίτῃ δέ,
 ὡς κάτοπτον ἦν αὐτῷ τὸ ὄρος, καταλιπὼν ἐν τῷ πεδίῳ
 τοὺς συνόντας μετὰ μόνου τοῦ παιδὸς παραγίνεται εἰς
 τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ τὸ ἱερὸν Δαυίδης ὁ βασιλεὺς ὕστερον 15
 ἰδρύεται. <227> ἔφερον δὲ σὺν αὐτοῖς ὅσα λοιπὰ πρὸς
 τὴν θυσίαν ἦν, πλὴν ἱερείου μόνου. τοῦ δὲ Ἰσακὸς
 πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἔχοντας, τὸν τε βωμὸν
 κατασκευάζοντας, καὶ πυθομένου τί καὶ μέλλοι θύειν
 ἱερείου μὴ παρόντος, ὃ δὲ τὸν θεὸν αὐτοῖς παρεξείν 20
 ἔλεγεν, ὄντα ἱκανὸν καὶ τῶν οὐκ ὄντων εὐπορίαν ἀν-
 θρώποις παραγαγεῖν καὶ τὰ ὄντα τῶν ἐπ' αὐτοῖς θαρ-
 ρούντων ἀφελέσθαι· δώσειν οὖν κακεῖνῳ ἱερεῖον, εἰπερ
 εὐμενῆς μέλλει τῇ θυσίᾳ παρατυγχάνειν αὐτοῦ. <228>
 3 ὡς δ' ὁ βωμὸς παρεσκευάστω καὶ τὰς σχίζας ἐπενημό- 25
 χει καὶ ἦν πάντα εὐτρεπῆ, λέγει πρὸς τὸν υἱὸν ὧ παῖ,
 μυρίαις εὐχαῖς αἰτησάμενός σε γενέσθαι μοι παρὰ τοῦ
 θεοῦ, ἐπεὶ παρῆλθες εἰς τὸν βίον, οὐκ ἔστιν ὃ τι μὴ
 περὶ τὴν σὴν ἀνατροφὴν ἐφιλοτιμησάμην, οὐδ' ἐφ' ὃ
 μᾶλλον εὐδαιμονήσειν ᾧμην ἢ ὥς σε ἰδοίμι ἡνθρο- 30

μένον καὶ τελευτῶν διάδοχον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐμαντοῦ
 καταλίπομι. <229> ἀλλ' ἐπεὶ θεοῦ τε βουλομένου σὸς
 πατὴρ ἐγενόμην καὶ πάλιν τούτῳ δοκοῦν ἀποτίθεμαι
 σε, φέρε γενναίως τὴν καθιέρωσιν· τῷ θεῷ γὰρ σε
 5 παραχωρῶ, ταύτης ἄξιώσαντι παρ' ἡμῶν τῆς τιμῆς,
 ἀνθ' ὧν εὐμενὴς γέγονέ μοι παραστάτης καὶ σύμμαχος,
 νῦν ἐπιτυχεῖν. <230> ἐπεὶ δ' ἐγεννήθης, ἄπιθι νῦν
 οὐ τὸν κοινὸν ἐκ τοῦ ζῆν τρόπον, ἀλλ' ὑπὸ πατρὸς
 ιδίου θεῷ τῷ πάντων πατρὶ νόμῳ θυσίας προπεμπό-
 10 μενος, ἄξιον οἶμαί σε κρίναντος αὐτοῦ μήτε νόσῳ μήτε
 πολέμῳ μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν παθῶν, ἃ συμπίπτειν πέ-
 φνυκεν ἀνθρώποις, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, μετ' εὐχῶν
 δὲ καὶ ἱερουργίας, ἐκείνου τὴν ψυχὴν τὴν σὴν προσ-
 δεχομένου καὶ παρ' αὐτῷ καθέξοντος. <231> ἔσει τέ
 15 μοι εἰς κηδεμόνα καὶ γηροκόμον, διὸ καὶ σε μάλιστα
 ἀνετρεφόμην, τὸν θεὸν ἀντὶ σαυτοῦ παρεσχημένος.
 <232> Ἰσακὸς δέ (πατρὸς γὰρ ἦν οἷου τετυχηκότα γεν- 4
 ναῖον ἔδει τὸ φρόνημα εἶναι) δέχεται πρὸς ἡδονὴν τοὺς
 λόγους, καὶ φήσας ὥς οὐδὲ γεγονέναι τὴν ἀρχὴν ἦν
 20 δίκαιος, εἰ θεοῦ καὶ πατρὸς μέλλει κρίσιν ἀπωθεῖσθαι
 καὶ μὴ παρῆχειν αὐτὸν τοῖς ἀμφοτέρων βουλήμασιν
 ἐτοίμως, ὅτε καὶ μόνου τοῦ πατρὸς ταῦτα προαιρουμέ-
 νου μὴ ὑπακούειν ἄδικον ἦν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 καὶ τὴν σφαγὴν. <233> κὰν ἐπράχθη τοῦτο, μὴ
 25 στάντος ἐμποδῶν τοῦ θεοῦ. βοᾷ γὰρ ὀνομαστὶ τὸν
 Ἀβραμ, εἰργων τῆς τοῦ παιδὸς σφαγῆς. οὐ γὰρ ἐπι-
 θυμήσας αἵματος ἀνθρωπίνου τὴν σφαγὴν αὐτῷ προσ-
 τάξει τοῦ παιδὸς ἔλεγεν, οὐδ' οὗ πατέρα ἐποίησεν
 αὐτὸν ἀφελῆσθαι τούτου βουλόμενος μετὰ τοιαύτης
 30 ἀσεβείας, ἀλλὰ δοκιμάσαι θέλων αὐτοῦ τὴν διά-

νοιαν εἰ καὶ τοιαῦτα προστατιτόμενος ὑπακούοι. <234> μαθὼν δ' αὐτοῦ τὸ πρόθυμον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θρησκείας, ἤδεσθαι μὲν οἷς αὐτῷ παρέσχεν, οὐχ ὑστερήσειν δ' αὐτὸν ἀεὶ πάσης ἐπιμελείας καὶ τὸ γένος ἀξιούντα, ἔσεσθαι τε τὸν υἱὸν αὐτῷ πολυχροنيώτατον, ⁵ καὶ βιώσαντα εὐδαιμόνως παισὶν ἀγαθοῖς καὶ γνησίοις παραδώσειν μεγάλην ἡγεμονίαν. <235> προυδήλου τε τὸ γένος αὐτῶν εἰς ἔθνη πολλὰ καὶ πλοῦτον ἐπιδώσειν, καὶ μνήμην αἰώνιον αὐτῶν ἔσεσθαι τοῖς γενάρχοις, τὴν τε Χανααίαν ὅπλοις κατακτησαμένους ζηλωτοὺς ἔσεσθαι ¹⁰ πᾶσιν ἀνθρώποις. <236> ταῦθ' ὁ θεὸς εἰπὼν κριὸν ἐκ τάφانوῦς παρήγαγεν αὐτοῖς εἰς τὴν ἱερουργίαν. οἱ δὲ παρ' ἐλπίδας ἑαυτοὺς κεκομισμένοι, καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ἐπαγγελίας τετυχηκότες, ἠσπάζοντ' ἀλλήλους, καὶ θύσαντες ἀπενόστησαν πρὸς τὴν Σάρραν, καὶ διη- ¹⁵ γον εὐδαιμόνως, ἐφ' ἅπασιν οἷς ἐθελήσειαν τοῦ θεοῦ συλλαμβάνοντος αὐτοῖς.

14 <237> καὶ Σάρρα μὲν οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθνήσκει, βιώσασα ἔτη ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν· θάπτουσι δὲ αὐτὴν ἐν Χεβρώνι, συγχωροῦντων μὲν τῶν Χανααίων ²⁰ καὶ δημοσίᾳ χοῦν αὐτῆς τὸν τάφον, Ἀβράμουν δ' ὠνησαμένου τὸ χωρίον σίκλων τετρακοσίων παρ' Ἐφραΐμου τινὸς ἐκ τῆς Χεβρώνος. καὶ τὰ μνημεῖα Ἀβραμὸς τε καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ταύτῃ κατεσκευάσαντο.

15 <238> γαμεῖ δ' αὐτὸς Χετούραν ὕστερον, ἐξ ἧς ²⁵ αὐτῷ παῖδες ἐξ γίνονται, πρὸς τε πόρους καρτεροὶ καὶ δεινοὶ συνιέναι. Ζαμβράνης Ἰαζάρης Μαδάνης Μαδιάνης Ἰωσούβακος Σούος. γίνονται δὲ καὶ τούτοις παῖδες, καὶ Σούου μὲν Σαβαθάνης γίνεται καὶ Λαδάνης,

§ 234 = Gen. XXII 10. § 237 = Gen. XXIII 1. § 238 = Gen. XXV 1; 1 Paral. I 32.

τούτου δὲ Λατούσιμος Ἀσσουρις Λουόμης, Μαδιάνου
 δὲ Ἐφᾶς Ὠφρὴν Ἀνωχος Ἐβιδᾶς Ἐλδᾶς. <239> τοῦ-
 τοις ἅπασιν τοῖς παισὶ καὶ τοῖς υἱωνοῖς Ἀβραάμους ἀποι-
 κιῶν στόλους μηχανᾶται, καὶ τὴν τε Τρωγλοδυτὶν κατα-
 5 λαμβάνουσι, καὶ [τὴν] τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ὅσον
 ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν καθήκει. λέγεται δ' ὡς
 οὗτος ὁ Ὠφρὴν στρατεύσας ἐπὶ τὴν Λιβύην κατέσχευεν
 αὐτήν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατοικήσαντες ἐν αὐτῇ τὴν
 γῆν ἀπὸ τοῦ ἐκείνου ὀνόματος Ἀφρικὴν προσηγόρου-
 10 σαν. <240> μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ καὶ Ἀλέξανδρος
 ὁ πολυῖστωρ, λέγων οὕτως Ἐκλεόδημος δέ φησιν ὁ
 προφήτης, ὁ καὶ Μάλχος, ὁ ἱστορῶν τὰ περὶ Ἰουδαίων
 καθὼς καὶ Μωσῆς ἱστορήσεν ὁ νομοθέτης αὐτῶν, ὅτι
 ἐκ τῆς Χετούρας Ἀβράμῳ ἐγένοντο παῖδες ἱκανοί.
 15 <241> λέγει δὲ αὐτῶν καὶ τὰ ὀνόματα, ὀνομάζων τρεῖς,
 Ἀφέραν Σουρεῖμ Ἰάφραν. ἀπὸ Σουρεῖμ μὲν τὴν Ἀσ-
 συρίαν κεκλησθαι, ἀπὸ δὲ τῶν δύο, Ἀφέρα τε καὶ
 Ἰάφρα, πόλιν τε Ἀφραν καὶ τὴν χώραν Ἀφρικὴν ὀνομα-
 σθῆναι· τούτους γὰρ Ἡρακλεῖ συστρατεῦσαι ἐπὶ Λιβύην
 20 καὶ Ἀνταῖον, γήμαντά τε τὴν Ἀφρα θυγατέρα Ἡρακλέα
 γεννῆσαι υἱὸν ἐξ αὐτῆς Αἰδωρον, τούτου δὲ γενέσθαι
 Σοφῶνα, ἀφ' οὗ τοὺς βαρβάρους Σόφακας λέγεσθαι.
 <242> Ἰσάκῳ δὲ περὶ τετταρακοστὸν ἔτος γεγονότι 16
 γυναιῖκα γνοὺς ἀγαγέσθαι ὁ πατὴρ Ἀβραάμους Ῥεβέκκαν,
 25 Ναχώρου παιδὸς θυγατέρα τᾷδελφου, τὸν πρεσβύτα-
 τον πέμπει τῶν οἰκειῶν ἐπὶ τὴν μνηστείαν, ἐνδησά-
 μενος μεγάλαις πίστεσι. <243> γίνονται δ' αὗται τοῦ-
 του τὸν τρόπον· ὑπὸ τοὺς μηροὺς ἀλλήλοισι τὰς χεῖρας
 ἐπαγαγόντες, ἔπειτ' ἐπικαλοῦνται τὸν θεὸν μάρτυρα
 30 τῶν ἐσομένων. ἔπεμπε δὲ καὶ δῶρα τοῖς ἐκεῖ διὰ τὸ

§ 239 = Gen. XXV 6.

σπάνιον ἢ μηδ' ὅλως ἐπιχωριάζειν ἐκτετιμημένα. <244>
 οὗτος ἀπερχόμενος χρόνῳ, διὰ τὸ εἶναι χαλεπὴν ὁδεύε-
 σθαι τὴν Μεσοποταμίαν, χεῖμασι μὲν ὑπὸ πηλῶν βέθους
 θέρους δ' ὑπ' ἀνυδρίας, ἔτι δὲ καὶ λησθηρίων ὄντων
 ἐν αὐτῇ, ἃ διαφεύγειν οὐκ ἐνῆν μὴ προνοοῦσι τούτου 5
 τοῖς ὁδεύουσιν, εἰς πόλιν ἀφικνεῖται Χάρσαν. καὶ γε-
 νόμενος ἐν τοῖς προαστείσις παρθένοις ἐντυγχάνει πλείο-
 σιν ἐφ' ὕδωρ βαδίζούσαις. <245> εὐχεται μὲν οὖν τῷ
 θεῷ Ῥεβέκκαν, ἣν τῷ παιδί Ἀβραμὸς μνηστευσόμενον
 αὐτὸν ἐξαπέσταλκεν, εἰ κατὰ νοῦν τὸν αὐτοῦ μέλλει ὁ 10
 γάμος οὗτος συντελεῖσθαι, ἐν ἐκείναις εὐρεθῆναι, γνω-
 ρισθῆναι τ' αὐτὴν τῶν μὲν ἄλλων αἰτοῦντι ποτὸν ἁρ-
 2 νουμένων, ἐκείνης δ' αὐτῷ παρασχούσης. <246> καὶ
 ὃ μὲν ἐπὶ ταύτης ὦν τῆς διανοίας ἐπὶ τὸ φρέαρ παρα-
 γίνεται, καὶ παρακαλεῖ τὰς παρθένους ποτὸν αὐτῷ 15
 παρασχεῖν. τῶν δ' ἐκτρεπομένων ὡς χορηγούντων οἴκαδε
 κομίζουσιν ἄλλ' οὐκ ἐκείνῳ παρασχεῖν (καὶ γὰρ οὐδ'
 εὐληπτον εἶναι τὸ ὕδωρ), μία ἐξ ἁπασῶν ἐκείναις τε
 τῆς πρὸς τὸν ξένον ἐπιπλήττει δυσκολίας, τίνας ἄλλου
 κοινωνήσκειν πρὸς ἀνθρώπους αὐτὰς ποτε, εἰ μηδ' ὕδα- 20
 τος μετέδοσαν, λέγουσα, καὶ παρέχει αὐτῷ φιλοφρόνως.
 <247> ὃ δ' ἐν ἐλπίδι μὲν τῶν ὅλων γενόμενος, βου-
 λόμενος δὲ τὴν ἀλήθειαν μαθεῖν, ἐπῆναι τε τῆς εὐγε-
 νείας αὐτὴν καὶ τῆς χρηστότητος, ὅτι καὶ μετ' οἰκείου
 πόρου τοῖς δεομένοις ἐπαρκεῖν οὐκ ἐφυνγεν, ἐπυνθᾶ- 25
 νετό τε τίνων εἴη γονέων, καὶ κατεύχεται αὐτοῖς ὄνησιν
 τοιαύτης παιδός· καὶ ῥημφεύσειαν· φησὶν ὥς αὐτοῖς
 ἐστὶ κεχαρισμένον, εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, παῖδας
 αὐτῷ τεξομένην γνησίους. <248> ἢ δὲ οὐδὲ τούτων
 ἐφθόνησεν αὐτῷ βουλομένῳ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος 30

ἀπεσήμεναι. καὶ “Ρεβέκκα μὲν” φησὶν ἔγὼ καλοῦμαι,
πατὴρ δ’ ἐμοὶ Βαθούηλος ἦν· ἀλλ’ ὃ μὲν ἤδη τέθνηκε,
Λάβανος δ’ ἀδελφός ἐστιν ἡμέτερος, τοῦ τ’ οἴκου παν-
τὸς σὺν τῇ μητρὶ προνοούμενος καὶ τῆς ἐμῆς παρθε-
5 νίας ἐπιμελούμενος.’ <249> τούτων ἀκροασάμενος ἔχαιρέ
τε τοῖς γεγρονόσι καὶ τοῖς εἰρημένοις, τὸν θεὸν οὕτως
ὁρῶν αὐτῷ τῆς ὁδοῦ σαφῶς συλλαμβανόμενον. καὶ
προκομίσας ὁρμίσκον τε καὶ τινὰς κόσμους, οὓς εὐπρε-
πὲς φορεῖν παρθένους, ἀνεδίδου τῇ κόρῃ τῆς ἐπὶ τῷ
10 πιεῖν χάριτος ἀμοιβὴν εἶναι καὶ γέρας, δίκαιον λέγων
τοιούτων αὐτὴν τυγχάνειν, ἀγαθὴν παρὰ τὰς τοσαύτας
παρθένους γενομένην. <250> ἥξιόν τε παρ’ αὐτοῖς
καταχθῆναι, τοῦ προσωτέρῳ χωρεῖν τῆς νυκτὸς αὐτὸν
ἀφαιρουμένης· κόσμον τε φέρων γυναικεῖον πολυτελεῖ,
15 πιστεύειν αὐτὸν οὐκ ἀσφαλεστέροις ἔφασκεν ἢ τοιού-
τοις οἷας αὐτῆς ἐπειράθη. τεκμαίρεσθαι δὲ καὶ τὴν
τῆς μητρὸς καὶ τᾶδελφοῦ φιλανθρωπίαν αὐτῆς ἔλεγεν
ὥς οὐ δυσχερανοῦσιν ἐκ τῆς περὶ αὐτὴν ἀρετῆς· οὐδὲ
γὰρ ἔσεσθαι βαρὺς, μισθὸν τε τῆς φιλοξενίας τελέσας
20 καὶ δαπάναις ἰδίαις χρησάμενος. <251> ἡ δὲ περὶ μὲν
τῆς τῶν γονέων φιλανθρωπίας αὐτῆς ὁρθῶς εἰκάζειν
αὐτὸν εἶπεν, ἐμέμφετο δ’ ὥς μικρολόγους ὑπελιηφότα
πάντων γὰρ ἀμισθὶ μεθέξειν. δηλώσασα μέντοι Λα-
βάνῳ πρότερον τᾶδελφῷ, συγχωροῦντος ἄξιον αὐτὸν
25 ἔλεγεν. <252> ὥς οὖν τούτου γενομένου παρῆγε τὸν 3
ξένον, τὰς μὲν καμήλους αὐτοῦ παραλαβόντες οἱ Λα-
βάνου θεράποντες ἐτημέλουν, αὐτὸς δὲ δειπνήσων
εἰσῆγετο παρ’ αὐτῷ. καὶ μετὰ τὸ δειπνον φησὶ πρὸς
τ’ αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα τῆς κόρης “Ἀβρααμὸς Θάρρου
30 μὲν ἐστὶν υἱός, συγγενὴς δ’ ὑμέτερος· Ναχῶρης γὰρ

ὁ τούτων ὦ γύναι τῶν παίδων πάππος ἀδελφὸς ἦν Ἀβραάμου ὁμοπάτριός τε καὶ ὁμομήτριος. <253> πέμπει τοίνυν οὗτος πρὸς ὑμᾶς, ἀξιῶν τὴν κόρην ταύτην παιδί τῷ ἑαυτοῦ λαβεῖν πρὸς γάμον, ὃς γνήσιός ἐστιν αὐτῷ καὶ μόνος ἐπὶ τοῖς πᾶσι τεθραμμένος, ᾧ τῶν μὲν 5 ἐκεῖ γυναικῶν δυνατὸν ὄν αὐτῷ τὴν εὐδαιμονεστάτην λαβεῖν οὐκ ἤξιωσε ἀγαγέσθαι, τιμῶν δὲ τὸ γένος τὸν γάμον πολιτεύει τοῦτον. <254> οὗ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν προαίρεσιν μὴ ὑβρίσητε· κατὰ γὰρ θεοῦ βούλησιν τὰ τ' ἄλλα μοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπήντησε καὶ τὴν παιδα 10 καὶ τὸν ὑμέτερον οἶκον ἡῦρον. ἐπεὶ γὰρ πλησίον τῆς πόλεως ἐγενόμην, παρθένους ἰδὼν πολλὰς ἐπὶ τὸ φρέαρ παραγινόμενας ἡῤῥάμην εἰς ταύτην ἐμπεσεῖν· ὃ δὴ καὶ γέγονε. <255> γάμον οὖν ὑπὸ θείας μνηστευόμενον ἐπιφανείας καὶ ὑμεῖς κυρώσατε, καὶ Ἀβραάμον τὸν μετὰ 15 τοσαύτης ἀπεσταλκότα σπουδῆς τῷ κατανεῦσαι τὴν κόρην τιμήσατε. οἱ δέ (καλὰ γὰρ ἦν αὐτοῖς καὶ κεχαρισμένα) τὴν τε γνώμην τοῦ θεοῦ συνῆκαν, καὶ πέμπουσιν ἑφ' οἷς ἡξίου τὴν θυγατέρα. γαμεῖ τ' αὐτὴν ὁ Ἰσακὸς τῶνπραγμαίων εἰς αὐτὸν ἀφικομένων· οἱ γὰρ ἐκ τῆς 20 Χετούρας εἰς τὰς ἀποικίας ἐξεληλύθεσαν.

17 <256> τελευταῖα δὲ καὶ Ἀβραάμος μετ' ὀλίγον, ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρος καὶ τῆς περὶ αὐτὸν σπουδῆς ἀξίως ὑπὸ τοῦ θεοῦ τιμημένος. ἐβίωσε δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἔτων ἑβδομήκοντα καὶ πέντε πρὸς τοῖς ἑκατόν, καὶ 25 θάπτεται ἐν Χεβρώνι μετὰ τῆς γυναικὸς Σάρρας ὑπὸ τῶν παίδων Ἰσάκου καὶ Ἰσμαήλου.

18 <257> Ἰσάκῳ δὲ μετὰ τὴν Ἀβραάμου τελευτὴν ἐκύει τὸ γύναιον· καὶ τῆς γαστρὸς ἐπὶ μείζον ὄγκουμένης ἀγωνιάσας ἀνήρετο τὸν θεόν. φράζει δ' αὐτῷ διδύ- 30

μους τέξεσθαι τὴν Ῥεβέκκαν, καὶ φερώνυμα ἔσεσθαι
 τοῖς παισὶν ἔθνη, τοῦ δὲ μείζονος προτερήσειν τὸ δο-
 κοῦν ἔλαττον εἶναι. <258> τίκεται δ' αὐτῷ μετ' ὀλί-
 γον κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ θεοῦ δίδυμα παιδία, ὧν
 5 τὸ μὲν πρεσβύτερον ἀπὸ κεφαλῆς ἐπὶ τοὺς πόδας δασὺ
 περιτιτῶς ἦν, τὸ δὲ νεώτερον εἶχετο προΐόντος αὐτοῦ
 κατὰ πτέρυναν. ἡγάπα δ' ὁ μὲν πατήρ τὸν πρεσβύ-
 τερον, Ἦσανον τὸν καὶ Σήμερον λεγόμενον κατ' ἐπω-
 νυμίαν τῆς τριχώσεως· Ἐβραῖοι γὰρ σήμερον τὸ τρί-
 10 χωμα λέγουσιν· Ἰάκωβος δ' ὁ νεώτερος τῇ μητρὶ
 προσφιλεῖς ἦν.

<259> λιμοῦ δὲ τὴν γῆν καταλαβόντος Ἰσακος, δόξαν 2
 αὐτῷ χωρεῖν εἰς Αἴγυπτον, τῆς χώρας ἀγαθῆς ὑπαρ-
 χούσης, ἐπὶ Γεράρων ἀπῆει τοῦ θεοῦ κελεύσαντος.
 15 ὑποδέχεται δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἀβιμέλεχος κατὰ ξενίαν
 καὶ φιλίαν τὴν Ἀβράμου. καὶ πολλῇ πάνυ πρὸς αὐτὸν
 εὐνοίᾳ χρησάμενος κατ' ἀρχάς, ἐπὶ ταύτης ὑπὸ φθόνου
 μεῖναι πρὸς τὸ πᾶν ἐκωλύθη· <260> ὁρῶν γὰρ τὸν
 θεὸν τῷ Ἰσάκῳ συμπαρόντα καὶ τοσαύτη περὶ αὐτὸν
 20 σπουδῇ χρώμενον, ἀπεώσατο αὐτόν. ὁ δὲ τοιούτου
 πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀπὸ τοῦ βασιλάνου πειραθεὶς
 Ἀβιμελέχου, τότε μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν λεγομένην
 Φάραγγα, χωρίον οὐ μακρὰν Γεράρων· ὁρῦντοντι δ'
 αὐτῷ φρέαρ ποιμένες ἐπιπεσόντες εἰς μάχην ἐχώρησαν,
 25 κωλύοντες τοῦργον, καὶ μὴ βουλευθέντος φιλονικεῖν
 ἔδοξαν κεκρατηκέναι. <261> ὑποχωρήσας δὲ ὥρυττεν
 ἕτερον, καὶ βιασαμένων ἄλλων τινῶν Ἀβιμελέχου ποι-
 μένων καὶ τοῦτο καταλιπὼν ἀνεχώρησεν, εὐγνώμονι
 λογισμῷ κτώμενος αὐτῷ τὴν ἄδειαν. <262> εἶτα ταύ-
 30 τομάτου παρασχόντος αὐτῷ τὴν φρεωρυχίαν ἀνεπικώ-

§ 258 = Gen. XXV 25.

λυτον, Ῥοωβὼθ τὸ φρέαρ ὠνόμασεν· εὐρύχωρον ἀποσημαίνει τοῦνομα. τῶν δὲ προτέρων τὸ μὲν Ἑσκον καλεῖται, μάχην ἂν τις αὐτὸ φήσκει, τὸ δ' ἕτερον Σι-τεννά· ἔχθραν ἀποσημαίνει τοῦνομα.

- 3 — <263> Ἰσάκω μὲν οὖν ἀκμάζειν συνέβαινε τὴν ἰσχὺν 5
ὑπὸ μεγέθους πραγμάτων· Ἀβιμέλεχος δὲ καθ' αὐτοῦ
φύεσθαι νομίζων τὸν Ἰσακον, ὑπόπτου μὲν αὐτοῖς καὶ
τῆς συνδιακτιήσεως γενομένης, ἐπ' οὐ φανερὰ δ' ἔχθρα
τοῦ Ἰσάκου ὑπεκστάντος, δείσας μὴ τῆς προτέρας αὐτῷ
φιλίας οὐδὲν ὕφελος γένηται, πρὸς ἄμυναν ὧν ἔπαθεν 10
Ἰσάκου τραπέντος, φιλίαν ἄνωθεν ποιεῖται πρὸς αὐτόν.
ἓνα τῶν στρατηγῶν Φίκολον ἐπαγόμενος. <264> πάν-
των δὲ τετυχηκῶς ὧν ἡξίου διὰ τὴν Ἰσάκου χρηστό-
τητα, ὀργῆς προσφάτου πρεσβυτέρων χάριν εἰς αὐτόν
τε καὶ τὸν πατέρα γεγεννημένην προτιμῶντος, ἀπῆρεν 15
εἰς τὴν ἑαυτοῦ.

- 4 <265> τῶν δὲ Ἰσάκου παίδων Ἦσανος, περὶ ὃν
μάλιστα ὁ πατήρ ἐσπονδάκει, τετταράκοντα γεγονῶς ἐτη
γαμει Ἄδαν τὴν Ἥλωνος καὶ Ἀλιβάρην τὴν Ἑσεβέω-
νος, δυναστευόντων ἐν Χαναταίοις ἀνδρῶν θυγατέρας, 20
ἑαυτὸν ποιήσας τῆς περὶ τὸν γάμον ἐξουσίας κύριον,
καὶ μηδὲ τῷ πατρὶ συμβουλευσάμενος. <266> οὐδὲ
γὰρ ἂν ἐπέτρεψεν Ἰσακος ἐπ' αὐτῷ τῆς γνώμης γενο-
μένης· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ δι' ἡδονῆς συνάψασθαι συγ-
γένειαν πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, οὐ βουλόμενος δ' 25
ἀπεχθὴς εἶναι τῷ παιδὶ κελεύων ἀφίστασθαι τῶν
γυναικῶν, σιγᾶν ἔκρινε.

- 5 <267> γηραιὸς δ' ὢν καὶ τὰς οὐεὶς εἰς τὸ παντελὲς
ἡφανισμένος, προσκαλεσάμενος τὸν Ἦσανον καὶ τὸ
γῆρας εἰπών, ὥς καὶ δίχα τῆς πηρώσεως καὶ τοῦ κατὰ 30

τὰς ὕψεις πάθους ἐμποδῶν ἦν αὐτῷ θεραπεύειν τὸν
 θεόν, ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν ἐπὶ κυνηγέσιον, καὶ θηρασά-
 μενον ὅς' ἂν αὐτῷ δυνατόν γένηται παρασκευάσαι
 δεῖπνον, <268> ἵνα μετὰ τοῦτο ἱκετεύσῃ τὸν θεὸν σύμ-
 5 μαχον αὐτῷ καὶ συνεργὸν εἰς ἅπαντα παρεῖναι τὸν
 βίον, ἄδηλον μὲν εἶναι λέγων ὁπότε καὶ τελευτήσῃ,·
 πρὸ δὲ τούτου παρασχεῖν αὐτῷ βούλεσθαι τὸν θεὸν
 ταῖς εὐχαῖς ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ παρακεκλημένον. <269> 6
 καὶ Ἡσάνος μὲν ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον ἐξώρμησεν, ἡ δὲ
 10 Ῥεβέκκα τὸν θεὸν εἰς εὐνοίαν ἄξιούσα τὴν Ἰακώβου
 παρακαλεῖν καὶ παρὰ τὴν Ἰσάκου γνώμην, ἐκέλευσεν
 αὐτὸν ἐρίφους κατασφάξαντα δεῖπνον παρασκευάζειν.
 ὁ δὲ Ἰάκωβος ὑπηρέτει τῇ μητρί, πάντα παρ' αὐτῆς
 πεπυσμένος. <270> ἐπεὶ δ' εὐτρεπὲς ἦν τὸ δεῖπνον,
 15 ἐρίφου δέρματι τὸν βραχίονα περιβαλὼν, ἵνα πιστεύοιτο
 παρὰ τῷ πατρὶ διὰ τὴν δασύτητα Ἡσάνος εἶναι (τὰ
 γὰρ ἄλλα πάντ' ὦν ὅμοιος διὰ τὸ εἶναι δίδυμος, τούτῳ
 μόνῳ διέφερε), καὶ φοβηθεὶς μή, πρὶν γενέσθαι τὰς
 εὐχὰς, εὐρεθεὶς κακουργῶν εἰς τοῦναντίον παροξύνει
 20 τὸν πατέρα ποιήσασθαι ταύτας, προσέφερε τῷ πατρὶ
 τὸ δεῖπνον. <271> καὶ Ἰσακὸς ἐπαισθόμενος τῷ κατὰ
 τὴν φωνὴν ἰδίῳ προσκαλεῖται τὸν υἱόν. τοῦ δὲ τὸν
 βραχίονα προτείναντος ᾧ τὴν αἰγέαν περιεβέβλητο,
 ταύτης ἐπαφώμενος ᾠωνεῖς μὲν' εἶπεν ᾠ Ἰακώβῳ παρα-
 25 πλήσιον, κατὰ μέντοι τὸ τῆς τριχὸς βάθος Ἡσάνος
 εἶναί μοι δοκεῖς. <272> καὶ μηδὲν ὑπολαβὼν κακοῦρ- 7
 γον, δειπνήσας τρέπεται πρὸς εὐχὰς καὶ παράκλησιν
 τοῦ θεοῦ, ᾠέσποτα λέγων παντὸς αἰῶνος καὶ δημιουργῆ
 τῆς ὅλης οὐσίας, σὺ γὰρ τῷ πατρὶ τῶμῳ μεγάλην ἰσχὺν
 30 προούθηκας ἀγαθῶν, καὶ τῶν παρόντων ἡξίωσας, καὶ

τοῖς ἐξ ἐμοῦ γενομένοις ὑπέσχου βοηθὸς εὐμενῆς καὶ
δοτὴρ ἀεὶ τῶν κρειττόνων ἔσεσθαι. <273> ταῦτ' οὖν
καὶ βεβαίωσον, καὶ μὴ περιύδῃς με διὰ τὴν παροῦσαν
ἀσθένειαν, δι' ἣν καὶ μᾶλλον σου δεόμενος τυγχάνω.
καὶ μοι παῖδα τοῦτον εὐμενῆς σῶζε καὶ παντὸς ἀπαθῇ 5
κακοῦ διαφύλαττε, δοὺς αὐτῷ βίον εὐδαίμονα καὶ κτῆ-
σιν ἀγαθῶν ὅσων σοι δύναιμι παρασχεῖν, ποιήσας δ'
αὐτὸν φοβερόν μὲν ἐχθροῖς, φίλοις δὲ τίμιον καὶ κεχα-
8 ρισμένον.' <274> καὶ ὁ μὲν νομίζων εἰς Ἥσανον ποιεῖ-
σθαι τὰς εὐχὰς παρεκάλει τὸν θεόν· ἄρτι δ' ἐπέπαντο 10
τούτων, καὶ παρῆν Ἥσανος ἀπὸ τῆς θήρας. καὶ τῆς
διαμαρτίας ὁ Ἰσακος αἰσθανόμενος ἡσυχίαν ἄγει.
Ἥσανος δ' ἡξίου τῶν ὁμοίων τᾶδελφῷ παρὰ τοῦ πα-
τρὸς τυγχάνειν. <275> τοῦ δὲ πατρὸς ἀρνούμενου διὰ
τὸ πάσας εἰς Ἰάκωβον τὰς εὐχὰς ἀνηλωκέναι, πένθος 15
ἔργεν ἐπὶ τῇ διαμαρτίᾳ. καὶ αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν ἐχθό-
μενος ὁ πατήρ τὰ μὲν περὶ τὸ κυνηγέσιον καὶ δύναιμι
σώματος ἐν ὅπλοις καὶ πᾶσιν ἐργοῖς εὐδοκιμήσειν αὐ-
τὸν ἔφασκε, καὶ καρπώσεσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν
δι' αἰῶνος καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος, δουλεύσειν δὲ 20
τᾶδελφῷ.

9 <276> Ἰάκωβον δὲ φοβούμενον τὸν ἀδελφόν, τιμω-
ρίαν βουλούμενον ἀπολαβεῖν τῆς ἐπὶ ταῖς ἀραῖς διαμαρ-
τίας, ἡ μήτηρ ῥύεται· πείθει γὰρ τὸν ἄνδρα Μεσοπο-
ταμίτιν ἀγαγέσθαι τῷ Ἰακώβῳ γυναῖκα συγγενῇ. <277> 25
ἤδη γὰρ καὶ τὴν Ἰσμαήλου θυγατέρα, τοῦ πατρὸς
ἄκοντος, Ἥσανος παρελήφει πρὸς γάμον Βασεμμάθην.
οὐ γὰρ εὐνόουν τοῖς Χαναταίοις οἱ περὶ τὸν Ἰσακον,
ὥστ' ἐπὶ τοῖς πρότερον αὐτοῦ γάμοις δυσχερῶς δια-

§ 273 = Gen. XXVII 29

§ 277 = Gen. XXVIII 6;

XXXVI 10.

κειμένων εἰς τὸ ἐκείνοις κεχαρισμένον τὴν Βασεμμάθην
ὁ Ἡσανος παρέλαβε, μάλιστα περὶ αὐτὴν σπουδάσας.

- <278> Ἰάκωβος δ' εἰς τὴν Μεσοποταμίαν στελλό- 19
 μενος ὑπὸ τῆς μητρὸς κατὰ γάμον τῆς Λαβάνου θυγα-
 5 τρὸς τοῦ ἐκείνης ἀδελφοῦ, ἐπιτρέψαντος Ἰσάκου τὸν
 γάμον διὰ τὸ πείθεσθαι τοῖς βουλήμασι τῆς γυναικός,
 διὰ τῆς Χαναναίας ἐπορεύετο, καὶ διὰ τὸ πρὸς τοὺς
 ἐπιχωρίους μῖσος παρ' οὐδενὶ μὲν ἡξίου κατάγεσθαι,
 <279> ὕπαιθρος δ' ἠϋλίζετο, τὴν κεφαλὴν λίθοις ὑπ'
 10 αὐτοῦ συμφορομένοις ἐπιτιθεῖς. καὶ τοιαύτην κατὰ
 τοὺς ὕπνους ὅψιν ὁρᾷ παραστᾶσαν αὐτῷ. κλίμακα
 γῆθεν ἔδοξεν ἐφικνουμένην τοῦ οὐρανοῦ βλέπειν, καὶ
 διὰ ταύτης ὅψεις κατιούσας σεμνότερον ἢ κατ' ἀνθρώ-
 που φύσιν ἐχούσας, καὶ τελευταῖον ὑπὲρ αὐτῆς τὸν
 15 θεὸν ἐναργῶς αὐτῷ φαινόμενον, ὀνομαστί τε καλέσαι
 καὶ ποιήσασθαι τοιούτους λόγους. <280> Ἰάκωβε, 2
 πατρὸς ὄντα σε ἀγαθοῦ καὶ πάππου δόξαν ἀρετῆς μεγά-
 λης εὐρομένου, κάμνειν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν οὐ προσῆκεν,
 ἀλλ' ἐλπίζειν τὰ κρείττονα. <281> καὶ γὰρ ἄφθονος
 20 ἐκδέξεται σε μεγάλων ἀγαθῶν παρουσία πρὸς τὸ πᾶν
 κατὰ τὴν ἐμὴν ἐπικουρίαν. Ἀβραμόν τε γὰρ ἐγὼ ἐκ
 τῆς Μεσοποταμίας δεῦρ' ἤγαγον, ἐλαυνόμενον ὑπὸ τῶν
 συγγενῶν, καὶ πατέρα τὸν σὸν εὐδαίμονα ἀπέφηνα.
 ὦν οὐχ ἦττω μοῖραν εἰς σὲ καταθήσομαι. <282> θαρ-
 25 ρῶν οὖν καὶ ταύτην πορεύου τὴν ὁδόν, ἐμοὶ πομπῶ
 χρώμενος. ἀνυσθήσεται γὰρ σοι γάμος ἐφ' ὃν ἐσπού-
 δακας, καὶ γενήσονται σοι παῖδες ἀγαθοί. τὸ δὲ πλη-
 θος αὐτῶν ἀριθμοῦ κρεῖττον ἔσται, μείζουσιν υἱοῖς
 αὐτῶν καταλιμπάνοντες· οἷς ἐγὼ τὸ ταύτης κράτος τῆς
 30 γῆς δίδωμι καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν, οἳ πληρώσουσι πᾶσαν

ὄσῃν ἥλιος ὁρᾷ καὶ γῆν καὶ θάλατταν. <283> ἀλλὰ μήτε κίνδυνον ὑφορῶ μηδένα μήτ' εὐλαβοῦ τὸ πλῆθος τῶν πόνων, ἐμοῦ ποιουμένου τῶν σοι πραχθησομένων πρόνοιαν ἐν τε τοῖς νῦν καὶ πολὺ πλεόν ἐν τοῖς ὕστερον.

5

3 <284> ταῦτα μὲν οὖν ὁ θεὸς Ἰακώβῳ προαγορεύει· ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τοῖς ἐωραμένοις καὶ κατηγγεγμένοις φαιδρύνει τε τοὺς λίθους ὡς τηλικούτων ἀγαθῶν ἐπ' αὐτοῖς προρρήσεως γεγεννημένης, καὶ εὐχὴν ποιεῖται θύσειν ἐπ' αὐτῶν, εἰ κτησάμενος βίον 10 ἀπαθῆς ἐπανίοι, καὶ τῷ θεῷ δεκτέην τῶν πεπορισμένων ποιήσεσθαι οὕτως αὖθις ἀφικόμενος. τίμιόν τε κρίνει τὸ χωρίον, ὄνομα αὐτῷ Βηθῆλ θέμενος· σημαίνει δὲ τοῦτο θείαν ἐστίαν κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν.

15

4 <285> προῖδ' ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας χρόνῳ παρῇν εἰς τὴν Χαρράν. καὶ ποιμένας ἐν τοῖς προαστείοις καταλαβὼν καὶ παῖδας ἐφήβους καὶ παρθένους. ὑπέρτινος ἰδρυμένους φρέατος, συνδιέτριβεν αὐτοῖς χορῆζων ποτοῦ, εἰς τε λόγους αὐτοῖς ἀφικνούμενος ἀνέκρινεν 20 αὐτοὺς εἰ τυγχάνουσι Λάβανόν τινα παρ' αὐτοῖς εἰδότες ἔτι περιόντα. <286> οἳ δὲ πάντες ἐπίστασθαι τ' ἔφασαν (οὐ γὰρ εἶναι τοιοῦτον ὥστ' ἀγνοεῖσθαι), καὶ συμποιμαίνειν αὐτοῖς θυγατέρ' αὐτοῦ, ἣν θαυμάζειν ὅτι μὴπω παρεῖη· παρὰ γὰρ ταύτης μεμαθήκοις ἂν 25 ἀκριβέστερον ὅσα περὶ αὐτῶν ἀκοῦσαι ποθεῖς. ταῦτα δ' αὐτῶν ἔτι λεγόντων παρῇν ἡ παῖς σὺν τοῖς ἐπικατιοῦσι τῶν ποιμένων. <287> καὶ δεικνύουσι τὸν Ἰακώβον αὐτῇ, λέγοντες ὡς ξένος οὗτος ἦκει τὰ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἀναπνυθανόμενος. ἢ δ' ἡσθεῖσα ὑπ' 30

ἡπιότητος τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἰακώβου, ἀνέκρινεν αὐτὸν
 τίς τ' ὢν καὶ πόθεν ἵκοι πρὸς αὐτοὺς καὶ ὑπὸ τίνος
 χρείας ἡγμένος, ἠύχετο δ' εἶναι δυνατὸν αὐτοῖς παρ-
 ἔχειν ὧν ἀφικνεῖται δεόμενος. <288> Ἰάκωβος δὲ οὐχ 5
 5 (οὕτω) ὑπὸ τῆς συγγενείας οὐδὲ τῆς διὰ ταύτην εὐ-
 νοίας, ἀλλ' ἔρωτι τῆς παιδὸς ἡττηθεὶς, ἐκπέπληκτό τε
 τοῦ ἀλλοιού οὕτως ἔχουσιν ὥς ὀλίγοι τῶν τότε
 γυναικῶν ἦνθουν, καὶ φησὶν 'ἀλλ' ἐμοὶ πρὸς σὲ καὶ
 πατέρα τὸν σόν, εἶπερ Λαβάνου παῖς τυγχάνεις, οἰκειό-
 10 τής ἔστι πρεσβυτέρα τῆς τ' ἐμῆς καὶ σῆς γενέσεως·
 <289> ἐκ Θάρρου γὰρ Ἀβραάμ καὶ Ἀρράνης καὶ Να-
 χώρης ἦσαν υἱοί, ὧν Βαθούηλος ὁ σὸς πάππος Ναχώ-
 ρου γίνεται παῖς, Ἀβράμου δὲ καὶ τῆς Ἀρράνου Σάρ-
 ρας Ἰσακὸς ἐμὸς πατήρ. ἔγγιον δὲ καὶ νεώτερον τοῦθ'
 15 ἡμεῖς τῆς συγγενείας ὁμήρευμα πρὸς ἀλλήλους ἔχομεν·
 <290> Ῥεβέκκα γὰρ μήτηρ ἐμή, Λαβάνου πατρὸς τοῦ
 σοῦ ἀδελφή, πατρός τε ταύτου καὶ μητρός· ἀνεψιοὶ δ'
 ἐσμὲν ἡμεῖς ἐγὼ τε καὶ σύ. καὶ νῦν δεῦρ' ἵκω ἀσπα-
 σόμενός τε ὑμᾶς καὶ τὴν προὔπαρχουσιν ἡμῖν συγγέ-
 20 νειαν ἀνανεωσόμενος.' <291> ἢ δ' ὑπὸ μνήμης, ὅποια
 φιλεῖ συντυγχάνειν τοῖς νέοις, προπεπυσμένη παρὰ τοῦ
 πατρὸς τὰ περὶ τῆς Ῥεβέκκας, καὶ τοὺς γονεῖς εἰδυῖα
 ποθοῦντας αὐτῆς τοῦνομα, ὑπὸ τῆς περὶ τὸν πατέρα
 εὐνοίας ἐνδακρυς γενομένη περιβάλλει τὸν Ἰάκωβον,
 25 <292> καὶ κατασπασαμένη τὴν εὐκταιοτάτην καὶ μεγί-
 στην ἡδονὴν αὐτὸν κομίσαι τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς
 οἰκίας ἅπασιν ἔλεγεν, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς μητρός αὐτοῦ
 κειμένῳ καὶ πρὸς μόνη ταύτῃ τυγχάνοντι· φανείσθαι
 δ' αὐτῷ παντὸς ἀντάξιον ἀγαθοῦ. χωρεῖν τ' ἐκέλευσεν
 30 ἥδη πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἔπεσθαι πρὸς αὐτὸν ἡγου-

μένη, καὶ τῆς ἡδονῆς μὴ ἀφαιρεῖσθαι τὸ πλεόν αὐτὸν βραδύνοντα.

6 <293> ταῦτ' εἰποῦσα παρήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Λάβανον. καὶ γνωρισθεὶς ὑπὸ τοῦ μήτρωος αὐτός τ' ἀδελῆς ἦν ἐν φίλοις γενόμενος, καὶ κείνοις πολλὴν ἡδο- 5 νὴν παρείχεν ἀδοκῆτως ἐπιφανεῖς. <294> μετὰ δ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ὁ Λάβανος χαίρειν μὲν ἐπ' αὐτῷ παρόντι μειζόνως ἢ ὡς τῷ λόγῳ δηλώσειεν ἔλεγε, τὴν δ' αἰτίαν δι' ἣν ἀφίχται μητέρα τε καὶ πατέρα προεσβύτας καταλιπὼν καὶ θεραπείας τῆς παρ' αὐτοῦ δεομένους. 10 ἀνεπυνθάνετο· παρῆξιν γὰρ αὐτῷ καὶ πρὸς ἅπασαν ἐπαμυνεῖν χρεῖαν. <295> Ἰάκωβος δ' αὐτῷ πᾶσαν τὴν αἰτίαν διηγείτο, λέγων Ἰσάκῳ γενέσθαι παῖδας διδύμους, αὐτόν τε καὶ Ἥσανον, ὃν, ἐπεὶ τῶν τοῦ πατρὸς εὐχῶν διήμαρτε σοφία τῆς μητρὸς εἰς αὐτὸν γενομένων, 15 ἀποκτεῖναι ζητεῖν αὐτὸν ὡς ἀφηρημένον τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ βασιλείας καὶ ἀγαθῶν ὧν ὁ πατὴρ ἠϋξάτο. <296> ταύτην τ' εἶναι τὴν αἰτίαν τῆς ἐνθάδε παρουσίας κατὰ τὴν τῆς μητρὸς ἐντολήν· πᾶσί τε γὰρ ἡμῶν ἀδελφοὶ τυγχάνουσι, καὶ πλεόν τοῦ κατ' ἐκείνους συγγενοῦς ἢ 20 μήτηρ προσλαμβάνει. ἔρουμα δὲ τῆς ἐμῆς φησὶν ἀποδημίας σέ τε καὶ τὸν θεὸν ποιούμενος θαρρῶ τοῖς παροῦσι.

<297> Λάβανος δὲ καὶ διὰ τοὺς προγόνους ὑπὸ σκηνεῖται πάσης αὐτῷ μεταδώσειν φιλικανθρωπίας, καὶ 25 διὰ τὴν μητέρα, πρὸς ἣν τὴν εὐνοίαν διὰ τῆς περὶ αὐτὸν σπουδῆς ἐνδείξεσθαι καὶ μὴ παρούσης· ποιμνίων 7 τε γὰρ αὐτὸν ἐπιμελητὴν καταστήσειν ἔφασκε καὶ προνομίας ἀντὶ τούτων ἀξιῶσειν, καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους ἀπαλλάττεσθαι γουεῖς βουλόμενον μετὰ δώρων ἔπαν- 30

ἤξειν καὶ τιμῆς ὅσης εἰκός ἐστι τυχεῖν τὴν οὕτω συγ-
 γενῇ. <298> Ἰακώβου δὲ ἀσμένως ταῦτα ἀκούσαντος,
 καὶ φήσαντος ἡδέως πάντα μένων παρ' αὐτῷ πόνον
 εἰς ἡδονὴν ὑπομενεῖν τὴν ἐκείνου, μισθὸν δ' ὑπὲρ
 5 τούτου λαβεῖν ἀξιοῦντος τὸν Ῥαχήλας γάμον, διὰ τε
 τᾶλλα τιμῆς ἀξίας παρ' αὐτῷ τυγχάνειν οὔσης καὶ ὅτι
 διάκονος αὐτῷ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως γένοιτο (ὁ γὰρ
 τῆς παιδὸς ἔρως αὐτὸν ἠνάγκαζε ποιήσασθαι τοὺς περὶ
 τούτου λόγους). <299> Λάβανος δ' ἡσθεὶς τούτοις
 10 ἐπινεύει τὸν γάμον αὐτῷ τῆς παιδός, οὐκ ἄλλον ἀμείνω
 γαμβρὸν εὐξάμενος ἐλθεῖν. εἰ μέντοι παρ' αὐτῷ μένοι
 τινὰ χρόνον, τοῦτο ποιήσιν· εἰς γὰρ Χαναναίους οὐκ
 ἂν πέμψαι τὴν θυγατέρα, μεταμέλειν γὰρ αὐτῷ καὶ
 τοῦ τῆς ἀδελφῆς κήδους ἐκεῖ συναφθέντος. <300> τοῦ
 15 δ' Ἰακώβου τούτοις συγχωροῦντος ἔπτ' ἑτῶν χρόνον
 συντίθεται· τοσάδε γὰρ αὐτῷ κέκριται θητεῦσαι τῷ
 πενθερῷ, ἵνα τῆς ἀρετῆς πεῖραν δοὺς ἐπιγνωσθῇ μᾶλ-
 λον τίς εἴη. καὶ προσδεξάμενος τὸν λόγον Λάβανος
 τοῦ χρόνου διελθόντος προυτίθει τὴν εὐωχίαν τῶν
 20 γάμων. <301> νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης οὐδὲν προησθη-
 μένω τῷ Ἰακώβῳ παρακατακλίνει τὴν ἑτέραν τῶν
 θυγατέρων, πρεσβυτέραν τε τῆς Ῥαχήλας καὶ τὴν ὄψιν
 οὐκ εὐπρεπῇ. συνελθὼν δ' ἐκεῖνος ὑπὸ μέθης καὶ
 σκότους, εἵτα μεθ' ἡμέραν γνούς, ἀδικίαν ἐπεκάλει Λα-
 25 βάνῳ. <302> ὃ δὲ συγγνώμην ἤτειτο τῆς ἀνάγκης,
 ὅφ' ἥς ταῦτα πράξειεν· οὐ γὰρ κατὰ κακουργίαν αὐτῷ
 τὴν Λεῖαν παρασχεῖν, ἀλλ' ὅφ' ἑτέρου μείζονος νεμι-
 κημένον. τοῦτο μέντοι γ' οὐδὲν ἐμποδίζειν πρὸς τὸν
 Ῥαχήλας γάμον, ἀλλ' ἐρῶντι δώσειν ταύτην μετ' ἄλ-
 30 λην ἐπτεῖαν. πεῖθεται δ' ὁ Ἰάκωβος· οὐδὲν γὰρ ἔτε-

ρον αὐτῷ ποιεῖν ὁ τῆς κόρης ἔρως ἐπέτρεπε. καὶ διελθούσης ἄλλης ἐπιτετίας τὴν Ῥαχήλαν παρέλαβεν.

- 8 <303> ἦσαν δ' ἐκατέραις θεραπαινίδες τοῦ πατρὸς δόντος, Ζελφὰ μὲν Λείας Ῥαχήλας δὲ Βάλλα, δοῦλαι μὲν οὐδαμῶς ὑποτεταγμέναι δέ. καὶ τῆς Λείας ἦπιετο 5 δεινῶς ὁ πρὸς τὴν ἀδελφὴν ἔρως τάνδρος, προσεδόκα τε παίδων γενομένων ἔσεσθαι τιμῖα, ἰκέτενέ τε τὸν θεὸν διηνεκῶς. <304> καὶ γενομένου παιδὸς ἄρρενος, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς αὐτὴν ἐπεστραμμένου τάνδρος, Ῥούβηλον ὀνομάζει τὸν υἱόν, διότι κατ' ἔλεον αὐτῇ 10 τοῦ θεοῦ γένοιτο· τοῦτο γὰρ σημαίνει τοῦνομα. τεκνοῦνται δὲ αὐτῇ καὶ τρεῖς ἕτεροι μετὰ χρόνον, Συμεών (ἀποσημαίνει δὲ τοῦνομα τὸ ἐπήκοον αὐτῇ τὸν θεὸν γερονέναι), εἴτα Λεὺς, κοινωνίας οἷον βεβαιωτής· μεθ' ὃν Ἰούδας. εὐχαριστίαν τοῦτο δηλοῖ. <305> Ῥαχήλα 15 δὲ φοβουμένη μὴ διὰ τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς ἦι-tonos παρὰ τάνδρος μοίρας τυγχάνῃ, παρακατακλίνει τῷ Ἰακώβῳ τὴν ἑαυτῆς θεραπαινίδα Βάλλαν. γίνεται δὲ παιδίον ἐξ αὐτῆς Δάν (θεόκριτον ἂν τινες εἴποιεν κατὰ τὴν Ἑλληνῶν γλῶτταν) καὶ μετὰ τοῦτον Νεφθα- 20 λείμ. ἀμηχάνητος οἷον, διὰ τὸ ἀντιτεχνάσασθαι πρὸς τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς. <306> τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λεία ποιεῖ, πρὸς τὸ τῆς ἀδελφῆς ἔργον ἀντιτεχνασμένη· παρακατακλίνει γὰρ τὴν αὐτῆς θεράπαιναν. γίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς Ζελφᾶς υἱὸς Γάδας (τυχαῖον ἂν τις 25 καλέσειεν αὐτόν) καὶ μετὰ τοῦτον Ἀσήρ· μακαριστῆς λέγοιτ' ἂν, ἐξ ὧν πρὸς εὐκλειαν τῇ Λείᾳ προσελάμβανε. <307> Ῥουβήλου δὲ τοῦ πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν Λείας μανδραγόρου μῆλα κομίζοντος τῇ μητρί, Ῥαχήλα θεασαμένη παρεκάλει μεταδοῦναι, δι' ἐπιθυμίας τοῦ 30

βρώματος γενομένη. τῆς δ' οὐ πειθομένης, ἀρκεῖσθαι
 δ' αὐτὴν ἀξιούσης ὅτι τῆς τιμῆς αὐτὴν ἀφέλοιτο τῆς
 παρὰ τάνδρως, Ῥαχήλα πεπαίνουσα τὸν θυμὸν τῆς ἀδελ-
 φῆς, παρὰχωρήσειν αὐτῇ τάνδρως ἔλεγε κοιμησομένου
 5 παρ' αὐτῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν. <308> τῆς δὲ
 προσιεμένης τὴν χάριν, Ἰάκωβος συγκαθεύδει τῇ Λεία,
 Ῥαχήλα χαριζόμενος. πάλιν οὖν γίνονται παῖδες αὐτῇ,
 Ἰσάαχαρις μὲν, σημαίνων τὸν ἐκ μισθοῦ γενόμενον,
 Ζαβουλὼν δέ, ἡνεχυρασμένον εὐνοίᾳ τῇ πρὸς αὐτήν.
 10 θυγάτηρ δὲ Λείνα. χρόνοις δ' ὕστερον καὶ Ῥαχήλα
 γίνεταί ὁ Ἰώσηπος υἱός· προσθήκην γενησομένου τινὸς
 δηλοῖ.

<309> τοῦτον ἅπαντα τὸν χρόνον, ἔτη δ' ἐστὶν 9
 εἴκοσιν, ἐποίμαινε τῷ πενθερῷ. μετὰ δὲ τοῦτον ἡξίου
 15 τὰς γυναῖκας ἀναλαβὼν ἀπαλλάττεσθαι πρὸς αὐτόν.
 τοῦ δὲ πενθεροῦ μὴ συγχωροῦντος κρύφα τοῦτο ποιεῖν
 ἐπενόει. <310> τῶν γυναικῶν οὖν ἀπεπειράτο πῶς
 ἔχοιεν πρὸς τὴν ἀποδημίαν. τῶν δ' ἔχουσῶν ἡδέως,
 Ῥαχήλα καὶ τοὺς τύπους τῶν θεῶν, οὓς σέβειν πατέρας
 20 ὄντας νόμιμον ἦν, συνανελομένη συναπεδίδρασκε μετὰ
 τῆς ἀδελφῆς, οἳ τε ἑκατέρων παῖδες καὶ αἱ θεραπευνί-
 δες σὺν τοῖς υἱοῖς, εἴ τέ τις ἦν κτῆσις αὐταῖς. <311>
 ἐπήγετο δὲ Ἰάκωβος καὶ τῶν βοσκημάτων τὴν ἡμί-
 σειαν, Λαβάνου μὴ προεγνωκότος. τοὺς δὲ τύπους
 25 τῶν θεῶν ἐπεφέρετο ἡ Ῥαχήλα, καταφρονεῖν μὲν τῆς
 τοιαύτης τιμῆς τῶν θεῶν διδάξαντος αὐτὴν Ἰακώβου,
 ἵνα δ', εἰ καταληφθεῖεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς διω-
 χθέντες, ἔχοι τούτοις προσφυγοῦσα συγγνώμης τυγχά-
 νειν. <312> Λάβανος δὲ μεθ' ἡμέραν τρίτην γνοὺς 10
 30 τὴν τε Ἰακώβου ἀναχώρησιν καὶ τῶν θυγατέρων, δει-

νοπαθῶν ἤλανυνεν ἐπ' αὐτὸν μετὰ δυνάμεως ἐπειγόμε-
 νος. καὶ καθ' ἐβδόμην ἡμέραν ἐπὶ τινος λόφου κατα-
 λαμβάνει προκαθιδρυμένους. <313> καὶ τότε μὲν
 (ἐσπέρα γὰρ ἦν) ἠσύχαζεν· ὄναρ δ' ὁ θεὸς αὐτῷ ἐπι-
 στας παρήνεσε λαβόντι τὸν γαμβρὸν καὶ τὰς θυγατέρας 5
 ἠρεμεῖν καὶ μηδὲν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ θυμοῦ τολμᾶν, σπον-
 δὰς δὲ ποιεῖσθαι πρὸς Ἰάκωβον, αὐτοὺς λέγων ἐκείνῳ
 συμμαχήσειν, εἰ καταφρονήσας αὐτοῦ τῆς ὀλιγότητος
 χωρήσειεν αὐτῷ διὰ μάχης. <314> Λάβανος δέ, τοιαύτης
 αὐτῷ ἐκ τοῦ θεοῦ προορησέως γεγεννημένης, μεθ' ἡμέραν 10
 εἰς λόγους τὸν Ἰάκωβον προκαλεσάμενος, καὶ δηλώσας
 αὐτῷ τὸ ὄναρ, ἐπεὶ πρὸς αὐτὸν ἦλθε πεισθείς, ἤρξατο
 κατηγορεῖν αὐτοῦ, προσφέρων ὅτι καὶ πένητα αὐτὸν
 ἐλθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ πάντων ἄπορον ὑπεδέξατο καὶ
 παράσχοι πᾶσαν ἀφθονίαν τῆς αὐτοῦ κτήσεως. 'καὶ 15
 γὰρ καὶ θυγατέρας τὰς ἐμὰς συνέξενυξ, τὴν εὐνοϊάν
 σου τὴν πρὸς ἡμᾶς τούτοις ἀυξήσεσθαι λογιζόμενος·
 <315> σὺ δ' οὔτε τῆς μητρὸς τῆς σεαυτοῦ καὶ [κοινω-
 νίας] ἧς ἔχεις πρὸς ἐμὲ συγγενείας, οὔτε γυναικῶν ἅς
 ἔγρημας αἰδῶ ποιησάμενος, οὔτε τέκνων ὧν εἰμὶ πάπ- 20
 πος φροντίσας, ἐχρήσω μοι πολέμου νόμῳ, κτήσιν μὲν
 ἄγων τὴν ἐμήν, θυγατέρας δ' ἀναπείσας ἀποδρᾶναι
 τὸν γεγεννηκότα, ἰερά τε πάτρια βασιτάσας οἷχει φερό-
 μενος, ὑπὸ τε τῶν ἐμῶν τιμηθέντα προγόνων καὶ ὑπ'
 ἐμοῦ θρησκείας τῆς αὐτῆς ἐκείνοις ἀξιοθέντα. <316> 25
 καὶ ταῦθ' ἃ μηδὲ οἱ πολεμήσαντες τοὺς ἐχθροὺς ἐδρα-
 σαν, ὁ συγγενὴς σὺ, καὶ τῆς μὲν ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς
 υἱὸς θυγατέρων δὲ τῶν ἐμῶν ἀνὴρ, ξένος δὲ καὶ ἐφέ-
 στιος τῆς ἐμῆς οἰκίας γεγεννημένος ἐδρασας· <317>
 ταῦτ' εἰπόντος Λαβάνου, Ἰάκωβος ἀπελογεῖτο μὴ μόνῳ 30

πατρίδος ἔρωτα τὸν θεόν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐμφῦσαι,
 καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον καλῶς ἔχειν αὐτῷ κατελθεῖν
 εἰς ταύτην. <318> ὑπὲρ δὲ τῆς λείας ἥς ἐγκαλεῖς
 φησὶν, ἁδικῶν αὐτὸς ἂν εὗρεθείης ἐπ' ἄλλῳ κριτῇ.
 5 ὑπὲρ γὰρ ἥς ἐχρῆν σε χάριν ἡμῖν ἔχειν καὶ φυλαχθεί-
 σης ὑφ' ἡμῶν καὶ πλείονος γεγεννημένης, ὑπὲρ ταύτης
 πῶς οὐ διαμαρτάνεις τῶν δικαίων χαλεπαίνων ἐμοί, εἰ
 μοῖραν αὐτῆς ὀλίγην λαβόντες ἔχομεν; περὶ μέντοι γε
 τῶν θυγατέρων, ἴσθι μὴ κατ' ἐμὴν κακουργίαν ἀπ-
 10 αναστήσαντος ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ κατ' εὐνοίαν δικαίαν,
 ἣν γυναιξὶ γαμεταῖς πρὸς τοὺς συνοικοῦντας εἶναι συμ-
 βέβηκεν. ἔπονται τοίνυν οὐχ ὥς ἐμοὶ τοσοῦτον ὅσον
 τοῖς παισὶν ἐαυτῶν.' <319> καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ
 μηδὲν ἀδικεῖν αὐτὸς ἔλεγε, προσενεκάλει δὲ καὶ κατη-
 15 γορίαν ἐποιεῖτο, ὅτι μητρὸς ὦν ἀδελφὸς τῆς αὐτοῦ, καὶ
 συζεύξας αὐτῷ τὰς θυγατέρας, ἐπιτάγμασιν ἐκτροχῶσειε
 χαλεποῖς, εἴκοσιν ἐτῶν ἀριθμὸν ἐν αὐτοῖς κατασχών.
 καὶ τὰ μὲν προφάσει τῶν γάμων ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα,
 καίπερ ὄντα χαλεπά, κουφότερα ἔφασκε, χεῖρω δὲ τὰ
 20 μετὰ τοὺς γάμους, καὶ ἃ τις ἐχθρὸς ἐφυγεν ἄν. <320>
 καὶ γὰρ σφόδρα κακούργως ὁ Λάβανος ἐχρήσατο τῷ
 Ἰακώβῳ. ὁρῶν γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν πρὸς ὃ τι θελήσειε
 συλλαμβανόμενον, ὑπισχνεῖτο τῶν τεχνησομένων αὐτῷ
 παρέξειν ἔσθ' ὅτε μὲν ὃ τι καὶ γένοιτο λευκόν, ποτὲ
 25 δ' αὖ τὰ μέλανα τῶν γεννωμένων. <321> πληθύνοντων
 δὲ τῶν ἐπ' ὀνόματι τῷ Ἰακώβου τικτομένων, τὴν μὲν
 εἰς τὸ παρὸν οὐκ ἐφύλαττε πίστιν, εἰς ἔτος δὲ παρέξειν
 ἐπηγγέλλετο τὸ ἕξῃς, διὰ τὸ ἐποφθαλμιᾶν τῷ πλήθει
 τῆς κτήσεως, ἐπαγγελλόμενος μὲν διὰ τὸ δυσέλπιστον
 30 γενέσθαι τοσαῦτα, ψευδόμενος δ' ἐπὶ γενομένοις. <322> 11

§ 318 = Gen. XXXI 31.

§ 320 = Gen. XXX 27.

περὶ μέντοι τῶν ἱερωμάτων ἐκέλευεν ἔρευναν ποιεῖσθαι. δεξαμένου δὲ Λαβάνου τὴν ἔρευναν, Ῥαχήλα πυνθανομένη κατατίθῃσι τοὺς τύπους εἰς τὴν σάγην τῆς φερούσης αὐτὴν καμήλου· ἐκαθέζετο δέ, φάσκουσα τὴν κατὰ φύσιν κάθαρσιν αὐτῇ ἐνοχλεῖν. <323> καὶ Λάβανος 5 μὲν ἀφίσταται τῆς ἐπὶ πλέον ἐρευνῆς, οὐκ ἂν οἴηθεις τὴν θυγατέρα μετὰ τοιούτου πάθους τοῖς τύποις προσελθεῖν. ποιεῖται δ' ὄρκους πρὸς Ἰάκωβον μηδενὸς αὐτῷ μνησικακήσειν τῶν γεγονότων. [ἀλλὰ] κακέϊνος ἀγαπήσειν αὐτοῦ τὰς θυγατέρας. <324> καὶ τὰς πίστεις 10 τὰς ἐπὶ τούτοις ἐποιήσαντο ὑπὲρ ὁρῶν τινῶν, ἐφ' οἷς στήλην ἀνέθεσαν κατὰ βωμοῦ σχῆμα· ὅθεν Γαλάθης λέγεται ὁ βουνός, ἀφ' οὗ καὶ νῦν Γαλαδηνὴν καλοῦσι τὴν γῆν.

ἔστιαθέντων δ' ἐπὶ τοῖς ὅρκοις ὁ μὲν Λάβανος ἀνέ- 15
20 ζευξεν, <325> Ἰακώβω δ' εἰς τὴν Χαναanaίαν προϊόντι φαντάσματα συνετύγχανεν ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπαγορεύοντα περὶ τῶν ἐς ὕστερον. καὶ τὸν μὲν τόπον ἐκείνον προσ-
αγορεύει θεοῦ στρατόπεδον· βουλόμενος δ' εἰδέναι τί ἀδελφὸς περὶ αὐτοῦ φρονεῖ. τοὺς γνωστούς ἕκαστα 20
μετ' ἀκριβείας προὔπεμψε. δεδιὼς αὐτὸν διὰ τὴν προ-
τέραν ὑποψίαν. <326> ἐνετέλλετο δὲ τοῖς πεμπομένοις λέγειν πρὸς τὸν Ἥσανον ὅτι νομίσας Ἰάκωβος ἄδικον συνδιαιτᾶσθαι αὐτοῦ τῇ ὁργῇ, τῆς χώρας ἐκὼν ὑπεξέλθοι, καὶ νῦν τὸν χρόνον ἱκανὸν ἡγούμενος εἶναι διαλλα- 25
κτὴν ἐπανήκοι, γυναικᾶς τε καὶ παῖδας ἐπαγόμενος μετὰ τοῦ πορισθέντος βίου, μετὰ τῶν τιμιωτάτων ἑαυτὸν ἐκείνῳ παραδιδούς, ὅτι κρίνει μέγιστον ἀγαθὸν τὸ τὰδελφῶ συµμεταλαµβάνειν τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδο-
μένων. <327> καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐδήλουν. Ἥσανος δὲ 30

περιχαρῆς γίνεται καὶ τὰδελφῶ ὑπήντα σὺν ὀπλίταις
 τετρακοσίοις. καὶ Ἰάκωβος πυνθανόμενος ἤκειν αὐτὸν
 ὑπαντησόμενον μετὰ τοσούτων ὀπλιτῶν ἣν περίφοβος.
 τῷ μέντοι θεῷ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἐπέτρεπε, καὶ
 5 πρόνοίαν εἶχεν ἐκ τῶν παρόντων ὅπως αὐτὸς ἀπαθῆς
 σώξοι τοὺς σὺν αὐτῷ, κρατήσας τῶν ἐχθρῶν, εἰ ἐθέ-
 λουεν ἀδικεῖν. <328> νείμας οὖν τοὺς σὺν αὐτῷ, τοὺς
 μὲν προύπεμπε, τοὺς δὲ λειπομένους θᾶττον ἐκέλευεν
 ἀκολουθεῖν, ὅπως, εἰ βιασθεῖεν οἱ προπεμφθέντες
 10 ἐπιθεμένου τὰδελφοῦ, καταφυγὴν ἔχοιεν τοὺς ἐπομέ-
 νους. <329> καὶ τοῦτον διατάξας τοὺς σὺν αὐτῷ τὸν
 τρόπον, πέμπει τινὰς δῶρα κομίζοντας τὰδελφῶ· ὑπο-
 ζύγια δ' ἣν τὰ πεμπόμενα καὶ πληθὸς τετραπόδων
 ποικίλων, ἃ δὴ τίμια τοῖς ληψομένοις ἔμελλεν ἔσεσθαι
 15 παρὰ τὸ σπανίζειν αὐτῶν. <330> ἦσαν δ' οἱ πεμφθέν-
 τες ἐκ διαλειμμάτων, ἵνα συνεχέστερον ἐντυγχάνοντες
 πολλοὶ δοκῶσιν· ἀνήσειν γὰρ ὑπὸ τῶν δώρων τῆς
 ὀργῆς, εἰ διαμένοι τεθυμωμένος. ἔτι μέντοι καὶ λό-
 γοις χρηστοῖς ὁμιλεῖν πρὸς αὐτὸν εἶρητο τοῖς πεμ-
 20 πομένοις.

<331> ταῦτα συνθεὶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, νυ- 2
 κτὸς ἐπιγενομένης ἐκίνει τοὺς σὺν αὐτῷ. καὶ χειμάρ-
 ρουν τινὰ Ἰάβακχον λεγόμενον διαβεβηκότων Ἰάκωβος
 ὑπολελειμμένος (μόνος) φαντάσματι συντυχὼν διεπά-
 25 λαιεν, ἐκείνου προκατάρχοντος τῆς μάχης· <332> ἐκρά-
 τει τε τοῦ φαντάσματος, ὃ δὴ καὶ φωνῇ χρῆται καὶ
 λόγοις πρὸς αὐτόν, χαίρειν τε τοῖς γεγεννημένοις παραι-
 νοῦν καὶ μὴ μικρῶν κρατεῖν ὑπολαμβάνειν, ἀλλὰ θεῖον
 ἄγγελον νενικηκέναι, καὶ σημεῖον ἡγεῖσθαι τοῦτο μεγά-
 30 λων ἀγαθῶν ἐσομένων, καὶ τοῦ μηδέποτε τὸ γένος

ἐκλείψειν αὐτοῦ, μηδ' ὑπέρτερον ἀνθρώπων τινὰ τῆς
 ἰσχύος ἔσεσθαι τῆς ἐκείνου. <333> ἐκέλευέ τε καλεῖ-
 σθαι αὐτὸν Ἰσραήλον· σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ τὴν
 Ἑβραίων γλῶτταν τὸν ἀντιστάντα ἀγγέλω θεοῦ. ταῦτα
 μέντοι προύλεγεν Ἰακώβου δεηθέντος· αἰσθόμενος γὰρ 5
 ἄγγελον εἶναι θεοῦ, τίνα μοῖραν ἔξει σημαίνειν παρεκά-
 λει. <334> καὶ τὸ μὲν φάντασμα ταῦτ' εἰπὼν ἀφανὲς
 γίνεται, ἡσθεὶς δὲ τούτοις Ἰάκωβος Φανούηλον ὀνο-
 μάζει τὸν τόπον· σημαίνει δὲ πρόσωπον θεοῦ. καὶ γε-
 νομένου διὰ τὴν μάχην ἀλγίματος αὐτῷ περὶ τὸ νεύ- 10
 ρον τὸ πλατύ, αὐτὸς τ' ἀπείχετο τῆς τούτου βρώσεως
 καὶ δι' ἐκεῖνον οὐδ' ἡμῖν ἐστὶν ἐδώδιμον.

3 <335> πλησίον δ' ἤδη τὸν ἀδελφὸν πυνθανόμενος.
 κελεύει προΐεναι τῶν γυναικῶν ἑκατέραν καθ' αὐτὴν
 μετὰ τῶν θεραπααινίδων, ἵνα πόρρωθεν ἀφορῶεν τὰ 15
 ἔργα τῶν ἀνδρῶν μαχομένων. εἰ τοῦτο θελήσειεν
 Ἦσανος. προσεκύνει δ' αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν ἐγγυὲς αὐτῷ
 γενόμενον, οὐδὲν περὶ αὐτοῦ δόλιον φρονούντα. <336>
 καὶ ὁ Ἦσανος ἀσπασάμενος αὐτὸν ἀνῆρτο τῶν παίδων
 τὸν ὄχλον καὶ τὰς γυναῖκας. ἡξίου τε [τότε] τὸ πᾶν 20
 μαθὼν περὶ αὐτῶν καὶ αὐτὸς μὲν συμβαδίζειν αὐτοῖς
 πρὸς τὸν πατέρα, Ἰακώβου δὲ προφασίζομένου τὸν κό-
 πον τῶν ὑποζυγίων ὑπεχώρησεν εἰς Σάειραν· ἐνταῦθα
 γὰρ ἐποιεῖτο τὴν δίαιταν, προσαγορεύσας τὸ χωρίον
 ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τριχώσεως Δασείαν. 25

21 <337> Ἰακώβος δὲ ἀφίκετο εἰς τὰς ἔτι τὴν Σκηρὰς
 λεγομένας, ὅθεν εἰς Σίκιμον παρῆν· Χαναταίων δ'
 ἐστὶν ἡ πόλις. τῶν δὲ Σικιμιτῶν ἐορτὴν ἀγόντων.
 Δεῖνα, ἡ θυγάτηρ ἦν Ἰακώβῳ μόνη, παρῆλθεν εἰς τὴν
 πόλιν, ὁψομένη τὸν κόσμον τῶν ἐπιχωρίων γυναικῶν. 30

θεασάμενος δ' αὐτὴν Συχέμης, ὁ Ἐμμώρου τοῦ βασι-
 λέως υἱός, φθείρει δι' ἄρπαγῆς, καὶ διατεθεὶς ἐρωτι-
 κῶς ἰκετεύει τὸν πατέρα λαβεῖν αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν
 κόρην. <338> ὁ δὲ πεισθεὶς ἦκε πρὸς τὸν Ἰάκωβον,
 5 δεόμενος τῷ παιδί αὐτοῦ Συχέμῃ συζευξάμεναι Δεῖναν κατὰ
 νόμον. Ἰάκωβος δ' οὕτ' ἀντιλέγειν ἔχων διὰ τὰξίωμα
 τοῦ παρακαλοῦντος οὕτε νόμιμον ἡγούμενος ἄλλοφύλῳ
 συνοικίξειν τὴν θυγατέρα, ἡξίωσεν ἐπιτρέψαι αὐτῷ
 βουλήν ἀγαγεῖν περὶ ὧν παρεκάλει. <339> ἀπῆει μὲν
 10 οὖν ὁ βασιλεὺς ἐλπίζων Ἰάκωβον πράξειν τὸν γάμον.
 Ἰάκωβος δὲ τοῖς παισὶ δηλώσας τὴν τε φθορὰν τῆς
 ἀδελφῆς καὶ τοῦ Ἐμμώρου τὴν δέησιν ἡξίου βουλευέ-
 σθαι τί δεῖ ποιεῖν. οἱ μὲν οὖν πλείους ἡσύχαζον γνώ-
 μης ἀποροῦντες, Συμεὼν δὲ καὶ Λευὶς, ὁμομήτριοι τῆς
 15 κόρης ἀδελφοί, πρὸς ἀλλήλους συντίθενται τοιάνδε τινα
 πράξιν. <340> οὔσης ἑορτῆς καὶ τῶν Σικιμιτῶν εἰς
 ἄνεσιν καὶ εὐωχίαν τετραμμένων, νύκτωρ πρῶτοις ἐπι-
 βαλόντες τοῖς φύλαξι κτείνουσι κοιμωμένους, καὶ παρ-
 ελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀναιροῦσι πᾶν ἄρρεν καὶ τὸν
 20 βασιλέα σὺν αὐτοῖς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, φείδονται δὲ
 τῶν γυναικῶν. πράξαντες δὲ ταῦτα δίχα τῆς τοῦ πα-
 τρός γνώμης ἐπανάγουσι τὴν ἀδελφήν. <341> Ἰακώβῳ 2
 δ' ἐκπλαγέντι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων καὶ
 χαλεπαίνοντι πρὸς τοὺς υἱοὺς ὁ θεὸς παραστὰς ἐκέ-
 25 λευσε θαρρεῖν, ἀγνίσαντι δὲ τὰς σκηναὺς θυσίας ἐπι-
 τελεῖν, ὡς τὸ πρῶτον ἀπιὼν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐπὶ
 τῇ ὄψει τοῦ νείρου ἠῤῥατο. <342> ἀγνίζων οὖν τοὺς
 ἐπομένους ἐντυγχάνει τοῖς Λαβάνου θεοῖς (οὐ γὰρ
 ἠπίστατο ὑπὸ τῆς Ῥαχήλας κλαπέντας), καὶ αὐτοὺς
 30 ἔκρουσεν ἐν Σικίμοις εἰς γῆν ὑπὸ τὴν δρυῖν, ἀπάρας

τε τοῦντεῦθεν ἐν Βηθὺλοῖς ἔθυνεν, ὅπου τοῦνειρον
ἐθεάσατο χωρῶν πρότερον ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας.

3 <343> ἐντεῦθεν δὲ προϊὼν ἐπεὶ κατὰ τὴν Ἐφραθά-
νην γίνεται, ἐνθάδε Ῥαχὴλαν ἐκ τοκετοῦ θανοῦσαν
θάπτει, μόνην τῶν συγγενῶν τῆς ἐν Χεβρώνι τιμῆς 5
οὐ τυχοῦσαν. πενθήσας δὲ μεγάλως, τὸ ἐξ αὐτῆς παι-
δίον Βενιαμὴν ἐκάλεσε διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ γενομένην
δodύνην τῇ μητρὶ. <344> οὗτοι Ἰακώβου παῖδες οἱ
πάντες, ἄρρενες μὲν δώδεκα θήλεια δὲ μία. τούτων
ὀκτὼ γνήσιοι, ἐκ Λείας μὲν ἑξ, δύο δ' ἐκ Ῥαχὴλας, 10
τέτταρες δ' ἐκ τῶν θεραπαινίδων, δύο ἑξ ἑκατέρας,
ὧν καὶ τὰ ὀνόματα πάντων προεῖπον.

22 <345> παρῇν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Χεβρώνα πόλιν ἐν
Χαναναίοις κειμένην· ἐκεῖ δὲ Ἰσακὸς τὴν δίαιταν εἶχε.
καὶ βραχεία μὲν ἀλλήλοις συνδιατρίβουσι· τὴν γὰρ Ῥε- 15
βέκκαν Ἰακώβος οὐ κατέλαβε ζῶσαν· θνήσκει δὲ καὶ
Ἰσακὸς μετ' οὐ πολὺ τῆς ἀφίξεως τοῦ υἱοῦ, καὶ ταφῆς
ἔτυχεν ὑπὸ τῶν παίδων σὺν τῇ γυναικὶ ἐν Χεβρώνι,
μνημείου προγονικοῦ ἐν αὐτῇ τυγχάνοντος αὐτοῖς.
<346> ἐγένετο δ' ὁ Ἰσακὸς ἀνὴρ θεοφιλὴς, καὶ προ- 20
νοίας πολλῆς ἡξιωμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ μετ' Ἀβραάμ
τὸν πατέρα, πολυχρονιώτερος δέ· βιώσας γὰρ ἔτι πάντε
καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν μετ' ἀρετῆς οὕτως
ἀπέθανε.

ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

<1> Μετὰ δὲ τὴν Ἰσάκου τελευτὴν οἱ παῖδες αὐτοῦ 1
 μερισάμενοι τὴν οἴκησιν πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ἦν ἔλα-
 βον ταύτην καὶ κατέσχον, ἀλλ' Ἦσανος μὲν τῆς Χε-
 βρωνίας πόλεως ἐκχωρήσας τὰδελφῷ ἐν Σαείρᾳ διητᾶτο
 5 καὶ τῆς Ἰδουμαίας ἦρχεν, οὕτω καλέσας τὴν χώραν
 ἅψ' ἐαυτοῦ. Ἐδωμος γὰρ ἐπωνομάζετο, κατὰ τοιαύτην
 αἰτίαν τυχὼν τῆς ἐπικλήσεως. <2> ἀπὸ θήρας ποτὲ
 καὶ πόνου τοῦ περὶ τὸ κυνηγέσιον λιμώττων ἐπανῆλθεν,
 ἔτι δ' ἦν παῖς τὴν ἡλικίαν· ἐπιτυχὼν δὲ τὰδελφῷ
 10 φακῆν ἐσκενακότι πρὸς ἄριστον αὐτῷ, ξανθὴν σφόδρα
 τὴν χροάν, καὶ διὰ τοῦτ' ἔτι μᾶλλον ὀρεχθεῖς, ἡξίου
 παρασχεῖν αὐτῷ πρὸς τροφήν. <3> ὁ δ' ἀποδόσθαι
 τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ τοῦ φαγεῖν, συνεργῶ χρησάμενος
 τῇ πείνῃ, τὸν ἀδελφὸν ἠνάγκαζε· ἀκκεῖνος ὑπὸ τοῦ
 15 λιμοῦ προαχθεῖς παραχωρεῖ τῶν πρεσβείων αὐτῷ μεθ'
 ὄρκων. ἔνθεν διὰ τὴν ξανθότητα τοῦ βρώματος ὑπὸ
 τῶν ἡλικιωτῶν κατὰ παιδιὰν Ἐδωμος ἐπικληθεῖς (ἔδωμα
 γὰρ Ἑβραῖοι τὸ ἐρυθρὸν καλοῦσι) τὴν χώραν οὕτως
 προσηγόρευσεν· Ἕλληνες γὰρ αὐτὴν ἐπὶ τὸ σεμνότερον
 20 Ἰδουμαίαν ὠνόμασαν. <4> γίνεται δὲ καὶ πατὴρ παί- 2
 δων πέντε τὸν ἀριθμόν, ὧν Ἰάους μὲν καὶ Ἰέγλωμος
 καὶ Κόρεος ἐκ γυναικὸς μιᾶς Ὀλιβάμης τοῦνομα, τῶν
 δὲ λοιπῶν Ἐλιφάξης μὲν ἐξ' Ἀδας Παρούηλος δ' ἐκ
 Βασεμάθης ὑπῆρξαν αὐτῷ γεγονότες. <5> καὶ Ἠσαίου

μὲν οὗτοι παῖδες ἦσαν, Ἐλιφάξῃ δὲ γίνονται γνήσιοι παῖδες πέντε, Θέμανος Ὅμανος Σώφαρος Γόθαμος καὶ Κένεξος· Ἀμάληκος γὰρ νόθος ἦν, ἐκ παλλακῆς αὐτῷ γεγονώς Θαμνάης ὄνομα. <6> οὗτοι κατώκησαν τῆς Ἰδουμαίας τὴν Γοβολίτιν λεγομένην καὶ τὴν ἀπ' Ἀμα-⁵ λήκου κληθεῖσαν Ἀμαληκίτιν. πολλὴ γὰρ γενομένη ποτὲ ἡ Ἰδουμαία τό τε πάσης αὐτῆς ἀπέσωξεν ὄνομα, καὶ τοῖς μέρεσι τὰς ἀπὸ τῶν οἰκητόρων προσηγορίας διεφύλαξεν.

- 2 <7> Ἰακώβω δὲ συνέβη παρελθεῖν εἰς εὐδαιμονίας¹⁰ μέγεθος οἶον οὐκ ἄλλω τινὶ ῥαδίως. πλούτῳ τε γὰρ ὑπερέβαλλε τοὺς ἐπιχωρίους καὶ παίδων ἀρεταῖς ζηλωτὸς καὶ περίβλεπτος ἦν· οὐδενὸς γὰρ ὅλως ὑστέρουν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔργα χειρῶν καὶ πόνων ὑπομονὴν ἦσαν εὐψυχοὶ καὶ δεινοὶ συνιέναι. <8> τοσαύτην δ' ἄρα τὸ¹⁵ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιαν ἔσχε καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιμέλειαν ὥς καὶ τῶν λυπηρῶν αὐτῷ δοξάντων τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀγαθῶν παρὰσχεῖν, καὶ ποιῆσαι τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀναχωρήσεως αἰτίον αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγονότας ἀπὸ τριακτῆς²⁰ αἰτίας. <9> Ἰώσηπον ἐκ Ῥαχήλας πεπαιδοποιημένος Ἰάκωβος διὰ τε τὴν τοῦ σώματος εὐγένειαν καὶ διὰ ψυχῆς ἀρετὴν (φρονήσει γὰρ διέφερε) τῶν ἄλλων πλεονεξίῳν ἡγάπα. <10> τούτῳ παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἢ τε τοῦ πατρὸς στοργὴ φθόνον ἐκίνησε καὶ μῖσος, ἢ τ' ἐκ τῶν²⁵ ὀνειράτων, ἃ θεασάμενος τῷ τε πατρὶ καὶ τούτοις ἐμνήνυσεν, εὐδαιμονία καταγγελλομένη, ζηλοτυπούντων ἄρα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς τῶν οἰκειοτάτων εἰσπραγίας. αἱ δ' ὕψεις, ἃς κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν Ἰώσηπος,
- 2 τοιαῦδε ἦσαν. <11> ἐκπεμφθεὶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν³⁰

ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ συλλογὴν τῶν καρπῶν θέρους
 ἀκμάζοντος ὁρᾷ πολὺ τῶν κατὰ τὴν συνήθειαν ἐπιφοι-
 τῶντων κατὰ τοὺς ὕπνους ὄνειράτων διαφέρουσιν ὄψιν,
 ἣν περιεγεροθὲς τοῖς ἀδελφοῖς, ὡς κρινουῶσιν αὐτῷ τὸ
 5 σημαίνόμενον, ἐξέθετο, λέγων ἰδεῖν ἐπὶ τῆς παρελθού-
 σης νυκτὸς τὸ μὲν αὐτοῦ δράγμα τῶν πυρῶν ἡρεμεῖν
 ἐφ' οὗ κατέθηκε τόπον, τὰ δ' ἐκείνων προστρέχοντα
 προσκυνεῖν αὐτὸ καθάπερ οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας.
 <12> οἱ δὲ συνέντες ἰσχὺν αὐτῷ καὶ μέγεθος πραγμά-
 10 των τὴν ὄψιν προλέγουσαν, καὶ κατ' αὐτῶν τὴν ἐξου-
 σίαν ἐσομένην, τῷ μὲν Ἰωσήφω τούτων οὐδέν, ὡς οὐ
 γνῶριμον αὐτοῖς ὃν τοῦναρ, διεσάφησαν, ἄρας δ' ἐποιή-
 σαντο μηδὲν εἰς τέλος παρελθεῖν αὐτῷ ὧν ὑπενόουν,
 καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι μᾶλλον ἀπεχθῶς ἔχοντες διετέλουν.
 15 <13> τῷ δὲ παρ' αὐτῶν φθόνῳ προσφιλονικῆσαν 3
 τὸ θεῖον δευτέραν ὄψιν ἐπιπέμπει τῷ Ἰωσήφω πολὺ
 τῆς προτέρας θαυμασιωτέραν· τὸν γὰρ ἥλιον ἔδοξε,
 τὴν σελήνην παραλαβόντα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας,
 ἐπὶ τὴν γῆν κατελθεῖν καὶ προσκυνεῖν αὐτόν. <14>
 20 ταύτην τὴν ὄψιν τῷ πατρί, μηδὲν παρὰ τῶν ἀδελφῶν
 κακότητες ὑφορώμενος καὶ τούτων παρατυγχανόντων,
 διεσάφησε, τί καὶ βούλεται σημαίνειν φράσαι παρακα-
 λῶν. <15> ὃ δ' ἥσθη τῷ ὀνειράτι· τὴν γὰρ πρόρρη-
 σιν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ συλλαβὼν καὶ μετὰ σοφίας οὐκ
 25 ἀσκόπως εἰκάσας, ἔχαιρεν ἐπὶ μεγάλοις τοῖς σηματο-
 μένοις. <16> εὐδαιμονίαν γὰρ τῷ παιδί κατήγγελλε,
 καὶ καιρὸν ἥξειν θεοῦ δόντος καθ' ὃν αὐτὸν ὑπὸ τε
 τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν ἔσεσθαι τίμιον καὶ προσ-
 κυνήσεως ἄξιον, τὴν μὲν σελήνην καὶ τὸν ἥλιον μητρὶ
 30 καὶ πατρί, τῆς μὲν ἀξιούσης ἅπαντα καὶ τρεφούσης,

τοῦ δ' ἐκτυποῦντος καὶ τὴν ἄλλην ἰσχὺν ἐντιθέντος, εἰκάζων, τοὺς δ' ἀστέρας τοῖς ἀδελφοῖς· καὶ γὰρ τούτους ἔνδεκα εἶναι καθάπερ καὶ τοὺς ἀστέρας, ἀπὸ τε ἡλίου καὶ σελήνης τὴν ἰσχὺν λαμβάνοντας.

- 4 <17> καὶ ὁ μὲν Ἰάκωβος τοιαύτην οὐκ ἀσυνέτως ⁵ τῆς ὕψεως τὴν κρίσιν ἐποιήσατο, τοὺς δ' ἀδελφοὺς τοῦ Ἰωσήπου σφόδρ' ἐλύπησε τὰ προειρημένα, καὶ διετέθησαν ὡς ἐπ' ἀλλοτρίῳ τινὶ μέλλοντι τὰ σημαινόμενα διὰ τῶν ὄνειράτων ἀγαθὰ ἔξειν, ἀλλ' οὐκ ἀδελφῶ, καὶ ὧν συναπολαύσειν αὐτοὺς εἰκὸς ἦν. κοι- ¹⁰ νωνοὺς ὡς τῆς γενέσεως οὕτω καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐσομένους· <18> ἀνελεῖν τε ὠρμήκεσαν τὸ μειράκιον. καὶ ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλήν, ἐπεὶ τὰ τῆς συγχομιδῆς αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐπὶ Σικίμων τραπέντες (χώρα δ' ἐστὶν αὕτη βόσκειν ἀγαθὴ θρόεμματα καὶ ¹⁵ νομὰς ἐκτρέφειν) αὐτόθι τῶν ποιμνίων ἐπεμελοῦντο, μὴ προδηλώσαντες τῷ πατρὶ τὴν ἐκείσε ἀφίξιν. <19> ὁ δ' ὑπὸ τῆς ἀγνοίας καὶ τοῦ μηδ' ἀπὸ τῶν ποιμνίων πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τινὰ τὸν περὶ τῶν παίδων αὐτῷ τάληθές σημαίνειν δυνάμενον, σκυθρωποτέραν τὴν περὶ ²⁰ αὐτῶν διάνοιαν λαμβάνων καὶ περιδεῆς ὧν πέμπει τὸν Ἰώσηπον εἰς τὰ ποιμνία μαθησόμενον τὰ περὶ τῶν
- 3 ἀδελφῶν, καὶ τί πράττειεν σηματοῦντα. <20> οἱ δὲ τὸν ἀδελφὸν ὡς εἶδον πρὸς αὐτοὺς ἀφιγμένον, ἦσθησαν μὲν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐπ' οἰκείου παρουσίας καὶ πατρὸς ²⁵ ἀπεσταλκότος, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἐχθροῦ καὶ ταῖς χερσὶν αὐτῶν κατὰ θείαν βούλησιν παρὰδοθέντος, ἀναιρεῖν τ' ἤδη καὶ μὴ τὸν ἐν ποσὶν ὑπερβαλέσθαι καιρὸν ὠρμήκεσαν. <21> οὕτω δ' αὐτοὺς Ῥούβηλος ὄρων ἔχοντας ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν πράξιν ὡμοιοηκό- ³⁰

τας ἐπειρᾶτο κατέχειν, ὑποδεικνύς τὸ μέγεθος τοῦ τολ-
 μήματος καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ μύσος, <22> ὡς πονηρὸν
 μὲν καὶ θεῷ ἀνθρώποις ἀνόσιον δοκοῦν καὶ τὸ μὴ
 συγγενοῦς ἀνθρώπου χειρουργῆσαι φόνον, πολὺ μέντοι
 5 μισρώτερον τὸ σφαγὴν ἀδελφοῦ δρᾶσαντας ὀφθῆναι,
 ᾧ πατήρ τ' ἀναιρουμένῳ συναδικεῖται καὶ μήτηρ εἰς
 πένθος καὶ παιδὸς ἀποστέρησιν, οὐ κατ' ἀνθρώπινον
 γενομένην νόμον, συγκατασπᾶται. <23> τούτων δ' οὖν
 αὐτῶν αἰδῶ λαβόντας, καὶ τῷ λογισμῷ τί καὶ πείσον-
 10 ται τεθνηκότος αὐτοῖς παιδὸς ἀγαθοῦ καὶ νεωτάτου
 παραθεμένους, ἀποσχέσθαι τοῦ τολμήματος παρεκάλει,
 καὶ τὸν θεὸν δείσαντας, ὃς θεατῆς ἅμα καὶ μάρτυς
 ἦδη καὶ τῆς βουλῆς αὐτῶν τῆς ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν γεγε-
 νημένος ἀποστάντας μὲν τῆς πράξεως ἀγαπήσει, μετα-
 15 νοία καὶ τῷ σωφρονεῖν εἰξάντας, <24> προελθόντας
 δ' ἐπὶ τοῦργον οὐκ ἔστιν ἣν οὐκ εἰσπράττεται ἀδελ-
 φοκτονίας δίκην, μιάναντας αὐτοῦ τὴν πανταχοῦ παροῦ-
 σαν πρόνοιαν καὶ μήτε τῶν ἐπ' ἐρημίᾳ πραττομένων
 ὑστεροῦσαν μήτε τῶν κατὰ τὰς πόλεις· ὅπου γὰρ ἂν
 20 ἄνθρωπος ᾗ, χρηὴ δοκεῖν ἐνταῦθα παρεῖναι καὶ τὸν
 θεόν. <25> τό τε συνειδὸς αὐτοὺς τὸ ἴδιον ἔξειν
 ἐχθρὸν ἐπὶ τοῖς τολμηθεῖσιν ἔλεγεν, ὃ μήτε τοῖς ἀγα-
 θὸν αὐτὸ ἔχουσι, μήτε τοιοῦτον ὁποῖον αὐτοῖς συνοι-
 κήσει τὸν ἀδελφὸν ἀνελοῦσιν, ἔστιν ἀποδρᾶναι. <26>
 25 προσετίθει δὲ καὶ ταῦτα τοῖς προειρημένοις, ὡς ἀδελ-
 φὸν οὐδ' ἀδικήσαντα κτείνειν ὅσιον, καλὸν δὲ καὶ τὸ
 μὴ μνησικακεῖν τοῖς οὕτω φίλοις ὑπὲρ ὧν ἁμαρτάνειν
 ἔδοξαν· Ἰώσηπον δ' οὐδὲ πονηρὸν εἰς αὐτοὺς γεγενη-
 μένον διαφθεροῦσιν, ᾧ καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἀσθενὲς
 30 ἔλεον μᾶλλον καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ἐρανίζεται κηδεμονίαν.

<27> ἢ τ' αἰτία τῆς ἀναιρέσεως πολὺ χεῖρω τὴν προᾶξιν
 αὐτῶν τίθησι, διὰ φθόνον τῶν ἐσομένων ἀγαθῶν αὐτῷ
 τοῦ ξῆν ἐξαγαγεῖν διεγνωκότων, ὧν τὸ ἴσον ἀπολαύ-
 σουνσι κοινωνοῦντες αὐτῷ τῆς μετουσίας, οὐκ ἄλλοτριῶν
 ὄντων ἀλλ' οἰκείων. <28> ἴδια γὰρ αὐτῶν ὑπολαμ-
 βάνειν ὅσα θεὸς Ἰωσήφω δώσει· προσήκειν οὖν τὴν
 ὀργὴν καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὺς χαλεπωτέραν ἔσεσθαι νομί-
 ζειν, εἰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ κεκριμένον τῶν ἐλπι-
 ζομένων ἀγαθῶν ἄξιον ἀποκτείναντες ἀφαιρήσονται
 τὸν θεὸν ᾧ ταῦτα χαρίσεται.

10

- 2 <29> καὶ ὁ μὲν Ρούβηλος ταῦτα λέγων καὶ πρὸς
 τούτοις ἔτι πλειώ, καὶ δεόμενος, ἐπειράτο τῆς ἀδελ-
 φοκτονίας αὐτοὺς ἀποτρέπειν· ἐπεὶ δ' οὐδὲν μετριω-
 τέρους ὑπὸ τῶν λόγων ἑώρα γεγεννημένους ἀλλὰ σπεν-
 δοντας ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν, συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐτοὺς 15
 ἐπιεικέστερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναιρέσεως. <30>
 καὶ γὰρ ἄμεινον μὲν ἂν οἷς παρήνευσε τὸ πρῶτον πε-
 πεισθαι λέγων αὐτούς, ἐπεὶ δ' ἐκράτησαν ὥστ' ἀνελεῖν
 τὸν ἀδελφόν. οὐκ ἔσεσθαι σφόδρα κακοὺς οἷς νῦν
 παραινεῖ πεισθέντας ἔλεγεν· ἐν γὰρ τούτοις εἶναι καὶ 20
 τοῦργον ἐφ' ὃ σπεύδουσιν, οὐ μέντοι τοιοῦτον, ἀλλ'
 ὥς ἐν ἀπόροις κορυφότερον. <31> ἰξίου γὰρ αὐτοὺς
 αὐτόχειρας μὲν μὴ γενέσθαι τὰδελφοῦ, θίψαντας δ'
 εἰς τὸν παρακείμενον λάκκον οὕτως ἀποθανεῖν ἔδδει,
 καὶ τό γε μὴ μιανθῆναι τὰς χεῖρας αὐτοὺς κερδαίνειν. 25
 συναινεσάντων δὲ τούτοις τῶν νεανίσκων, παραλαβὼν
 Ῥούβηλος τὸ μειράκιον καὶ καλωδίον ἐκδήσας ἡρέμα
 καθίμνησεν εἰς τὸν λάκκον· καὶ γὰρ ἱκανῶς ἀνυδροῦς
 ἦν. καὶ ὁ μὲν τοῦτο ποιήσας ἀπαλλάττεται κατὰ ζήτη-
 3 σιν χωρίων πρὸς νομὰς ἐπιτηδεύων, <32> Ἰούδας δὲ 30

καὶ αὐτὸς ὢν τῶν Ἰακώβου παίδων, ἐμπόρους ἰδὼν
 Ἀραβας τοῦ Ἰσμαηλιτῶν γένους ἀρώματα καὶ Σύρα
 φορτία κομίζοντας Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς Γαλαθηνῆς, μετὰ
 τὴν ἀναχώρησιν τὴν Ῥουβήλου τοῖς ἀδελφοῖς συνεβού-
 5 λευσεν ἀνιμῆσαι τὸν Ἰώσηπον ἀπεμπολῆσαι τοῖς
 Ἀραβιν· <33> ἐκεῖνόν τε γὰρ ὅτι πορρωτάτω γενόμενον
 καὶ τεθνήξεσθαι παρὰ τοῖς ξένοις, αὐτοὺς τε τοῦ μιά-
 σματος οὕτως ἀπαλλαγῆσεσθαι. δόξαν οὖν τοῦτο, τοῖς
 ἐμπόροις ἀποδίδονται τὸν Ἰώσηπον ἀνελεύσαντες ἐκ
 10 τοῦ λάκκου μυνῶν εἴκοσιν, ἑπτακαίδεκα ἑτῶν γεγονότα.
 <34> Ῥούβηλος δὲ νύκτωρ ἐπὶ τὸν λάκκον ἐλθὼν,
 σῶσαι τοὺς ἀδελφοὺς λαθῶν τὸν Ἰώσηπον ἐγνώκει·
 καὶ ὥς ἀνακαλουμένῳ μὴ ὑπήκουσε, δεῖσας μὴ ἐφθά-
 κασιν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, κατεμέμεφετο
 15 τοὺς ἀδελφοὺς. τῶν δὲ τὸ πραχθὲν αὐτῷ φρασάντων
 παύεται τοῦ πένθους Ῥούβηλος.

<35> ὥς δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἰώσηπον τοῖς ἀδελφοῖς 4
 ἐπέπρακτο, τί ποιήσαντες ἂν ἔξω τῆς ὑπονοίας παρὰ
 τῷ πατρὶ γεννηθεῖεν ἐξήτουν. καὶ δὴ τὸν χιτωνίσκον,
 20 ὃν ἀφῆκτο μὲν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰώσηπος ἐνδεδυμένος,
 περιηρόκησαν δ' αὐτὸν ὅτε καθίεσαν εἰς τὸν λάκκον,
 ἔδοξεν αὐτοῖς διασπαράξασιν αἷματι τράγων μολῦναι
 καὶ τῷ πατρὶ δεῖξαι φέροντας, ὥς ἂν ὑπὸ θηρίων
 αὐτῷ φανείη διεφθαρμένος. <36> καὶ τοῦτο ποιήσαν-
 25 τες ἦκον πρὸς τὸν πρεσβύτην ἥδη τῶν περὶ τὸν υἱὸν
 εἰς γνῶσιν ἀφιγμένον, ἔλεγον δὲ τὸν μὲν Ἰώσηπον
 οὐτ' ἰδεῖν οὐθ' ἧ κέχρηται συμφορᾷ μεμαθηκέναι,
 χιτῶνα δὲ τοῦτον εὗρεῖν ἡμαγμένον καὶ λελακισμένον·
 ὅθεν αὐτοῖς ὑπόνοιαν εἶναι περιπεσόντα θηρίοις αὐτὸν
 30 ἀπολωλέναι, εἴ γε τοῦτον ἐνδεδυμένος οἴκοθεν ἐστάλη.

<37> Ἰάκωβος δ' ἐπὶ κουφοτέραις ὦν ἐλπίσιν ὥς ἤν-
 δραποδισμένου δῆθεν αὐτῷ τοῦ παιδός, τοῦτον μὲν
 ἀφίησι τὸν λογισμόν, πίστιν δ' αὐτοῦ τῆς τελευτῆς
 ἐναργῆ τὸν χιτῶνα ὑπολαβών (καὶ γὰρ ἐγνώρισεν ἐκεῖ- 5
 νον αὐτὸν ὃν ἐνδεδυμένον ἐκπέμποι πρὸς τοὺς ἀδελ-
 φούς), ὥς ἐπὶ νεκρῷ τὸ λοιπὸν οὕτω διέκειτο ἐπὶ τῷ
 μειρακίῳ πενθῶν. <38> καὶ ὥς ἐνὸς πατῆρος ὦν καὶ
 τῆς ἐξ ἄλλων παραμυθίας ἐστερημένος, οὕτως ἦν παρὰ
 τῷ κακῷ, πρὶν ἢ τοῖς ἀδελφοῖς συμβαλεῖν, εἰκάζων
 ὑπὸ θηρίων Ἰώσηπον ἀφανῆ γεγονέναι. ἐκαθέζετο δὲ 10
 σακίον ἐναψάμενος καὶ τῇ λύπῃ βαρύνς, ὥς μήθ' ὑπὸ
 παίδων παρηγορούντων αὐτὸν ῥάονα γενέσθαι μήτε
 κάμνοντα τοῖς πόνοις ἀπαγορεύειν.

- 4 <39> Ἰώσηπον δὲ πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἐμπόρων
 ὠνησάμενος Πετεφρῆς, ἀνὴρ Αἰγύπτιος ἐπὶ τῶν Φα- 15
 ράθου μαγείρων τοῦ βασιλέως, εἶχεν ἐν ἀπάσῃ τιμῇ
 καὶ παιδείᾳ τε τὴν ἐλευθέρου ἐπαίδευε, καὶ διαίτη
 χρήσασθαι κρείττονι τῆς ἐπὶ δούλῳ τύχης ἐπέτρεπεν·
 ἐγχειρίζει τε τὴν τῶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῷ πρόνοιαν.
 <40> ὃ δὲ τούτων ἑὲν ἀπέλαυε, καὶ τὴν ἀρετὴν, ἣτις ἦν 20
 περὶ αὐτόν, οὐδ' ὑπὸ τῆς μεταβολῆς ἐγκατέλειπεν, ἀλλὰ
 διέδειξε τὸ φρόνημα κρατεῖν τῶν ἐν τῷ βίῳ δυσκόλων
 δυνάμενον οἷς ἂν παρῇ γνησίως καὶ μὴ πρὸς τὰς ἐν-
 2 πράξις τὰς κατὰ καιρὸν μόνον ἡρμοσμένον. <41> τῆς
 γὰρ τοῦ δεσπότητος γυναικὸς διὰ τε τὴν εὐμορφίαν καὶ 25
 τὴν περὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ δεξιότητα ἐρωτικῶς δια-
 τεθείσης, καὶ νομιζούσης, εἰ ποιήσειεν αὐτῷ τοῦτο φα-
 νερόν, ῥαδίως πείσειν αὐτὸν εἰς ὁμιλίαν ἐλθεῖν, εὐτυ-
 χημα ἡγησάμενον τὸ τὴν δέσποιναν αὐτοῦ δεηθῆναι,
 <42> καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τῆς τότε δουλείας ἀλλ' οὐ 30

πρὸς τὸν τρόπον ἀφορώσης τὸν καὶ παρὰ τὴν μετα-
 βολὴν παραμένοντα, τὴν τ' ἐπιθυμίαν αὐτῷ ποιησάσης
 καταφανῇ καὶ λόγους προσφερούσης περὶ μίξεως, παρ-
 έπεμπε τὴν ἀξιώσιν, οὐ κρίνας ὅσιον εἶναι τοιαύτην
 5 αὐτῇ δοῦναι χάριν ἐν ἣ τοῦ πριαμένου καὶ τοσαύτης
 ἡξιωκότος τιμῆς ἀδικίαν συνέβαινε εἶναι καὶ ὕβριν,
 ἀλλὰ κρατεῖν τε τοῦ πάθους ἀκείνην παρεκάλει, τὴν
 ἀπόγνωσιν τοῦ τεύξεσθαι τῆς ἐπιθυμίας προβαλλόμε-
 νος· <43> σταλήσεσθαι γάρ [τε] αὐτῇ τοῦτο μὴ παρού-
 10 σης ἐλπίδος· αὐτός τε πάντα μᾶλλον ὑπομενεῖν ἔλεγεν
 ἢ πρὸς τοῦτο καταπεισθῆσεσθαι· καὶ γὰρ εἰ τῇ δε-
 σποίνῃ δοῦλον ὄντα δεῖ ποιεῖν μηδὲν ἐναντίον, ἢ πρὸς
 τὰ τοιαῦτα τῶν προσταγμάτων ἀντιλογία πολλὴν ἂν
 ἔχοι παραίτησιν. <44> τῆς δ' ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινε τὸν
 15 ἔρωτα τὸ μὴ προσδοκῶση τὸν Ἰώσηπον ἀντίσχειν, καὶ
 δεινῶς ὑπὸ τοῦ κακοῦ πολιορκουμένη δευτέρᾳ πάλιν
 πείρᾳ προὔθυμεῖτο κατεργάσασθαι.

<45> δημοτελοῦς οὖν ἐορτῆς ἐνστάσης, καθ' ἣν εἰς 3
 τὴν πανήγυριν καὶ γυναιξὶ φοιτᾶν νόμιμον ἦν, σκῆ-
 20 πτεται νόσον πρὸς τὸν ἄνδρα, θηρωμένη μόνωσιν καὶ
 σχολῇ εἰς τὸ δεηθῆναι τοῦ Ἰωσήπου. καὶ γενομένης
 αὐτῇ ταύτης λιπαρεστέρους ἔτι τῶν πρώτων αὐτῷ προσ-
 ηνέγκατο λόγους, <46> ὥς καλῶς μὲν εἶχεν αὐτῷ
 μετὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς δέησιν εἶξαι καὶ μηδὲν ἀντειρηκέναι
 25 κατὰ τε τὴν τῆς παρακαλούσης ἐντροπὴν καὶ τὴν τοῦ
 πάθους ὑπερβολήν, ὅφ' οὗ βιασθείη δέσποινα οὖσα
 τοῦ κατ' αὐτὴν ἀξιώματος ταπεινότερα γενέσθαι, φρο-
 νήσει δὲ καὶ νῦν ἄμεινον ἐνδοὺς καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς παρ-
 ελθοῦσιν ἄγνωμον διορθώσεται. <47> εἴτε γὰρ δευ-
 30 τέραν δέησιν ἐξεδέχετο, ταύτην γεγονέναι καὶ μετὰ

πλείονος σπουδῆς· νόσον τε γὰρ προφασίσασθαι καὶ
 τῆς ἐορτῆς καὶ τῆς πανηγύρεως τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμι-
 λίαν προτιμῆσαι· εἴτε τοῖς πρώτοις ὑπ' ἀπιστίας ἀντ-
 ἔκρουσε λογισμοῖς, τοῦ μηδεμίαν κακουργίαν εἶναι
 κρίνειν σύμβολον τὸ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν. <48>⁵
 προσδοκᾶν τε τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὄνησιν, ὧν ἤδη
 μετέχειν, προσθέμενον αὐτῆς τῷ ἔρωτι, καὶ μειζόνων
 ἀπόλαυσιν ὑπῆκοον γενόμενον, ἄμυναν δὲ καὶ μῖσος
 παρ' αὐτῆς ἀποστραφέντα τὴν ἀξίωσιν καὶ τοῦ χαρί-
 ζεσθαι τῇ δεσποίνῃ τὴν τῆς σωφροσύνης δόκησιν ἐπί-¹⁰
 προσθε θέμενον. <49> οὐ γὰρ αὐτὸν τοῦτο ὠφελήσειν,
 τραπείσης εἰς κατηγορίαν αὐτοῦ καὶ καταψευδαμένης
 πεῖραν ἐπὶ τάνδρῃ· προσέξειν δὲ μᾶλλον τοῖς αὐτῆς
 λόγοις Πετεφρῆν ἢ τοῖς ἐκείνου, κἂν ὅτι μάλιστα ἀπὸ
 τῆς ἀληθείας φέρονται.

15

⁴ <50> ταῦτα λεγούσης τῆς γυναικὸς καὶ δακρυούσης,
 οὐτ' οἶκτος αὐτὸν μὴ σωφρονεῖν ἔπεισεν οὐτ' ἠνάγκασε
 φόβος, ἀλλὰ ταῖς δείσεσιν ἀντέσχε καὶ ταῖς ἀπειλαῖς
 οὐκ ἐνέδωκε δείσας παθεῖν ἀδίκως, καὶ ὑπομένειν τι
 τῶν χαλεπωτέρων εἴλετο μᾶλλον ἢ τῶν παρόντων ἀπο-²⁰
 λαύειν, χαρισάμενος ἔφ' οἷς αὐτῷ συνήδει δικαίως
 ἀπολουμένῳ. <51> γάμον τε αὐτὴν ὑπεμίμησκε καὶ
 τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα συμβιώσεως, καὶ τούτοις τὸ πλεόν
 νέμειν ἢ τῇ προσκαίρῳ τῆς ἐπιθυμίας ἡδονῇ παρεκάλει.
 τῆσδε μὲν καὶ μετάνοιαν ἐξούσης αὐτῆς ἐπ' ὀδύνη²⁵
 γενησομένην, οὐκ ἐπὶ διορθώσει τῶν ἡμαρτημένων,
 καὶ φόβον τοῦ μὴ κατάφωρον γενέσθαι, ἀλλὰ χάριν
 τοῦ λαθεῖν ἀγνωστομένου τοῦ κακοῦ, τῆς δὲ πρὸς τὸν
 ἄνδρα κοινωρίας ἀπόλαυσιν ἐχούσης ἀκίνδυνον. <52>
 καὶ προσέτι πολλὴν ἔλεγε τὴν ἀπὸ τοῦ συνειδυότος καὶ³⁰
 πρὸς τὸν θεὸν παρησίαν καὶ πρὸς ἀνθρώπους, ὥς

αὐτοῦ δεσπόσει μᾶλλον μείνασα καθαρά, καὶ δεσποίνης ἐξουσία χρήσεται πρὸς αὐτόν, ἀλλ' οὐ συνεξαμαρτάνοντος αἰδοῖ. πολὺν δὲ κρεῖττον εἶναι θαρρεῖν ἐπὶ γινωσκομένοις τοῖς εὖ βεβιωμένοις ἢ ἐπὶ λανθανούσῃ
 5 κακοπραγία.

〈53〉 ταῦτα λέγων καὶ ἔτι πλείω τούτοις ὅμοια, 5
 τὴν τῆς γυναικὸς ὁρμὴν ἐπίσχειν ἐπειρᾶτο καὶ τὸ πάθος αὐτῆς εἰς λογισμὸν ἐπιστρέφειν. ἢ δὲ βιαίτερον ἐχοῖτο τῇ σπουδῇ, καὶ ἐπιβαλοῦσα τὰς χεῖρας
 10 ἀναγκάζειν ἀπογνοῦσα τοῦ πείθειν ἤθελεν. 〈54〉 ὥς δ' ἐξέφυγεν ὑπ' ὀργῆς ὁ Ἰωσήπος προσκαταλιπὼν καὶ τὸ ἱμάτιον κατεχούσης (καὶ γὰρ αὐτὸ [αὐτῇ] μεθεῖς ἐξεπήδησε τοῦ δωματίου), περιδεῆς γενομένη μὴ κατείπῃ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τῆς ὕβρεως περιαλγῶς
 15 ἔχουσα, φθάσαι καταψεύσασθαι πρὸς τὸν Πετεφρῆν ἔγνω τοῦ Ἰωσήπου, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τιμωρῆσαι μὲν αὐτῇ δεινῶς ὑπερηφανημένη, προλαβεῖν δὲ τὴν διαβολήν, σοφὸν ἅμα καὶ γυναικεῖον ἠγήσατο. 〈55〉 καὶ καθῆστο μὲν κατηφῆς καὶ συγκεχυμένη, τὴν ἐπὶ
 20 τῷ διαμαρτεῖν τῆς ἐπιθυμίας λύπην ὥς ἐπὶ πείρᾳ διαφθορᾶς πλάσαμένη μετ' ὀργῆς, ἐλθόντι δὲ τάνδρῃ καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ταραχθέντι καὶ πυνθανομένῳ τὴν αἰτίαν, τῆς κατηγορίας τῆς Ἰωσήπου κατήρξατο, 〈56〉 καὶ
 25 μιᾶναι τὴν σὴν ἐτελήσαντα κόλασον, ὃς οὐθ' οἶος ὢν εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον ἀφίκται μνησθεὶς ἐσωφρόνησεν, οὐθ' ὅσων ἐκ τῆς σῆς χρηστότητος ἔτυχεν, ἀλλ' ἀχάριστος ὢν ἂν εἰ μὴ πάντα παρεῖχεν αὐτὸν ἀγαθὸν εἰς ἡμᾶς, ἐπεβούλευσεν ὑβρίσαι γάμον τὸν σόν, καὶ ταῦτ'
 30 ἐν ἑορτῇ, τὴν σὴν ἀπουσίαν παραφυλάξας· ὃς ὅσα καὶ

§ 53 = Gen. XXXIX 12.

μέτριος ἐδόκει πρότερον, διὰ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἠρέμει καὶ οὐχὶ φύσει χρηστὸς ἦν. <57> τοιοῦτον δ' ἔρα τὸ παρ' ἀξίαν αὐτὸν καὶ παρ' ἐλπίδας εἰς τιμὴν παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥς δέον, ᾧ τὴν τῆς κτήσεως τῆς σῆς πίστιν καὶ τὴν οἰκονομίαν λαβεῖν ἐξεγένετο καὶ τῶν πρεσβυ- 5 τέρων οἰκετῶν προτιμηθῆναι, τούτῳ καὶ τῆς σῆς ψαύειν γυναικός. <58> πανσαμένη δὲ τῶν λόγων ἐπεδείκνυνεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον, ὥς ὅτ' ἐπεχείρει βιάσασθαι καταλιπόντος αὐτό. Πεπεφοβῆς δὲ μήτε δακρυνούσῃ τῇ γυναικὶ μήθ' οἷς ἔλεγε καὶ εἶδεν ἀπιστεῖν ἔχων. τῷ τε πρὸς 10 αὐτὴν ἔρωτι πλέον νέμων, ἐπὶ μὲν τὴν τῆς ἀληθείας ἐξέτασιν οὐκ ἐτρέπετο, <59> δοὺς δὲ σωφρονεῖν τῇ γυναικί, πονηρὸν δ' εἶναι κατακρίνας τὸν Ἰώσηπον, τὸν μὲν εἰς τὴν τῶν κακούργων εἰρκτὴν ἐνέβαλεν. ἐπὶ δὲ τῇ γυναικὶ καὶ μᾶλλον ἐφρόνει, κοσμιότητα καὶ 15 σωφροσύνην αὐτῇ μαρτυρῶν.

5 <60> Ἰώσηπος μὲν οὖν πάντ' ἐπὶ τῷ θεῷ ποιησάμενος τὰ περὶ αὐτόν, οὗτ' εἰς ἀπολογίαν οὗτ' ἐπ' ἀκριβῆ τῶν γεγονότων δήλωσιν ἐτρέπη, τὰ δεσμὰ δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην σιγῶν ὑπῆλθεν. ἀμείνον' ἔσεσθαι τῶν 20 δεδεκότων θαρσῶν τὸν τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰδότα θεόν· οὗ πείραν τῆς προνοίας εὐθὺς ἐλάμβανεν. <61> ὁ γὰρ δεσμοφυλάξ τὴν τ' ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ κατανοήσας ἐν οἷς τάξιεν αὐτὸν καὶ τᾶξίωμα τῆς μορφῆς, ὑπανίει τε 25 τῶν δεσμῶν, καὶ τὸ δεινὸν ἐλαφρότερον αὐτῷ καὶ κοῦφον ἐποiei, διαίτη δὲ χρῆσθαι κρεῖττονι δεσμοτῶν ἐπ' ἐτρέπε. <62> τῶν δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς ὄντων, ὁπότε παύσαιντο τῆς περὶ τᾶργα ταλαιπωρίας, εἰς δουλίαν, οἷα φιλεῖ κατὰ κοινωνίαν τῆς ὁμοίας συμφορᾶς, τρεπο- 30

μένων, καὶ παρ' ἀλλήλων τὰς αἰτίας ἐφ' αἷς κατα-
κριθεῖεν ἀναπνυθανομένων, <63> οἰνοχόος τοῦ βασι-
λέως, καὶ σφόδρ' αὐτῷ τιμώμενος, κατ' ὀργὴν δεδεμένος
καὶ συνδιαφέρων τῷ Ἰωσήφῳ τὰς πέδας συνηθέστερος
5 αὐτῷ μᾶλλον ἐγένετο, καὶ (συνέσει γὰρ αὐτὸν ἐδόκει
πρoύχειν) ὄναρ ἰδὼν ἐξέθετο, παρακαλῶν δηλοῦν ὅ τι
σημαίνει, μεμφόμενος ὅτι τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως κακοῖς
ἔτι τὸ θεῖον αὐτῷ καὶ τὰς ἐκ τῶν ὀνειράτων φροντί-
δας προστίθῃσιν. <64> ἔλεγε δ' οὖν ἰδεῖν κατὰ τοὺς 2
10 ὕπνους τριῶν κλημάτων πεφνυίας ἀμπέλου βότρους ἐξ
ἐκάστου ἀποκρέμασθαι, μεγάλους ἤδη καὶ πρὸς τρυγή-
τον ὠραίους, καὶ τούτους αὐτοὺς ἀποθλίβειν εἰς φιάλην
ὑπέχοντος τοῦ βασιλέως, διηθήσας τε τὸ γλεῦκος δοῦ-
ναι τῷ βασιλεῖ πιεῖν, κἀκεῖνον δέξασθαι κεχαρισμένως.
15 <65> τὸ μὲν οὖν ἑώραμένον ἐδήλου τοιοῦτον ὅν, ἡξίου
δ', εἴ τι μεμοίραται συνέσεως, φράζειν αὐτῷ τὴν πρόρ-
ρησιν τῆς ὕψεως. ὃ δὲ θαρρεῖν τε παρεκάλει καὶ προσ-
δοκᾶν ἐν τρισὶν ἡμέραις ἀπολυθήσεσθαι τῶν δεσμῶν,
τοῦ βασιλέως ποθήσαντος αὐτοῦ τὴν διακονίαν καὶ
20 πάλιν εἰς ταύτην αὐτὸν ἐπανάξοντος. <66> καρπὸν
γὰρ ἐσήμαινεν ἀμπέλινον ἐπ' ἀγαθῷ τὸν θεὸν ἀνθρώ-
ποις παρασχεῖν, ὃς αὐτῷ τ' ἐκείνῳ σπένδεται καὶ πίστιν
ἀνθρώποις καὶ φιλίαν ὀμηρεύει, διαλύων μὲν ἔχθρας,
τὰ πάθη δὲ καὶ τὰς λύπας ἐξαιρῶν τοῖς προσφερομέ-
25 νοις αὐτόν, καὶ πρὸς ἡδονὴν ὑποφέρων. <67> τοῦτον
οὖν φῆς ἐκ τριῶν ἀποθλιβέντα βοτρυῶν χερσὶ ταῖς σαῖς
προσέσθαι τὸν βασιλέα. καλὴν τοίνυν ἴσθι σοι τὴν
ὑψιν γεγεννημένην, καὶ προμηνύουσαν ἄφεσιν τῆς παρού-
σης ἀνάγκης ἐν τοσαύταις ἡμέραις ἐξ ὧων κλημάτων
30 τὸν καρπὸν ἐτρυγήσας κατὰ τοὺς ὕπνους. <68> μέ-

μνησο μέντοι τούτων πειραθεῖς τοῦ προκαταγγείλαντός
 σοι τάγαθά, καὶ γενόμενος ἐν ἔξουσίᾳ μὴ περιίδῃς
 ἡμᾶς ἐν οἷς καταλείψεις, πρὸς ἃ δεδηλώκαμεν ἀπερχό-
 μενος· <69> οὐδὲν γὰρ ἑξαμαρτόντες ἐν δεσμοῖς γεγό-
 ναμεν, ἀλλ' ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης τὰ τῶν 5
 κακούργων ὑπομένειν κατεκρίθημεν, οὐδὲ μετ' οἰκείας
 ἡδονῆς τὸν ταῦθ' ἡμᾶς ἐργασάμενον ὑβρίσαι θελήσαν-
 τες.' τῷ μὲν οὖν οἴνοχόφῳ χαίρειν κατὰ τὸ εἶκος ἀκού-
 σαντι τοιαύτης τῆς τοῦ ὀνείρατος ἐξηγήσεως ὑπῆρχε,
 καὶ περιμένειν τῶν δεδηλωμένων τὴν τελευτήν· <70> 10
 3 ἄλλος δέ τις ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν τεταγμένος τοῦ βασι-
 λέως, συνδεδεμένος τῷ οἴνοχόφῳ, τοιαύτην ποιησαμένου
 τοῦ Ἰωσήπου περὶ τῆς ὕψεως ἐκείνου τὴν ἀπόφασιν,
 εὐελπὶς ὢν (καὶ γὰρ αὐτὸς ὄναρ ἦν τεθεαμένος) ἠξίωσε
 τὸν Ἰώσηπον φράσαι τί κακείνῳ δηλοῦν βούλεται τὰ 15
 διὰ τῆς παρελθούσης νυκτὸς ὁφθέντα. <71> ἦν δὲ
 τοιαῦτα. 'τρία' φησί 'κανὼ φέρειν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς
 ἔδοξα. δύο μὲν ἄρτων πλέα, τὸ δὲ τρίτον ὄψου τε καὶ
 ποικίλων βρωμάτων, οἷα βασιλεῦσι σκενάζεται· κατα-
 πταμένους δ' οἴωνοὺς ἅπαντα δαπανῆσαι. μηδὲνα λόγον 20
 αὐτοῦ ποιουμένους ἀποσοβοῦντος.' <72> καὶ ὁ μὲν
 ὁμοίαν τὴν πρόρρησιν ἔσεσθαι τῇ τοῦ οἴνοχόφου προσ-
 εδόκα, ὁ δὲ Ἰώσηπος συμβαλὼν τῷ λογισμῷ τοῦτον.
 καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν ὡς ἐβούλετ' ἂν ἀγαθὸν ἐρημ-
 νευτῆς αὐτῷ γεγονέναι καὶ οὐχ οἷων τοῦτον αὐτῷ 25
 δημοῖ, λέγει δύο τὰς πάσας ἔτι τοῦ ζῆν αὐτὸν ἔχειν
 ἡμέρας (τὰ γὰρ κανὼ τοῦτο σημαίνειν). <73> τῇ τρίτῃ
 δ' αὐτὸν ἀνασταυρωθέντα βορὰν ἔσεσθαι τοῖς πετει-
 νοῖς, οὐδὲν ἀμύνειν ἑαυτῷ θανάμενον. καὶ δὴ ταῦτα
 τέλος ὁμοιον οἷς ὁ Ἰώσηπος εἶπεν ἀμφοτέροις ἔλαβε. 30

τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ προειρημένῃ γενέθλιον τεθυκώς ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν ἀνεσταύρωσε, τὸν δ' οἰνοχόου τῶν δεσμῶν ἀπολύσας ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας κατέστησεν.

- 5 <74> Ἰώσηπον δὲ διετῇ χρόνον τοῖς δεσμοῖς κακο- 4
παθοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου κατὰ μνήμην
τῶν προειρημένων ὠφελούμενον, ὁ θεὸς ἀπέλυσε τῆς
εἰρκτῆς τοιαύτην αὐτῷ τὴν ἀπαλλαγὴν μηχανησάμενος.
<75> Φαραώθης ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν
10 ὅψεις ἐνυπνίων θεασάμενος δύο, καὶ μετ' αὐτῶν τὴν
ἐκατέρας ἐξήγησιν, ταύτης μὲν ἡμνημόνησε, τῶν δ'
ὄνειράτων κατέσχευ. ἀχθόμενος οὖν ἐπὶ τοῖς ἑωραμέ-
νοις (καὶ γὰρ ἐδόκει σκυθρωπὰ ταῦτ' αὐτῷ) σθνεκάλει
μεθ' ἡμέραν Αἰγυπτίων τοὺς λογιστάτους, χορῆζων
15 μαθεῖν τῶν ὄνειράτων τὴν κρίσιν. <76> ἀπορούντων
δ' ἐκείνων ἔτι μᾶλλον ὁ βασιλεὺς ἐταράττετο. τὸν δ'
οἰνοχόον ὀρῶντα τοῦ Φαραώθου τὴν σύγχυσιν ὑπ-
έρχεται μνήμη τοῦ Ἰωσήπου καὶ τῆς περὶ τῶν ὄνειρά-
των συνέσεως, <77> καὶ προσελθὼν ἐμήνυσεν αὐτῷ
20 τὸν Ἰώσηπον, τὴν τ' ὅψιν ἣν αὐτὸς εἶδεν ἐν τῇ εἰρκτῇ,
καὶ τὸ ἀποβὰν ἐκείνου φράσαντος, ὅτι τε σταυρωθείη
κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν, κἀκεῖνῳ
τοῦτο συμβαίη κατ' ἐξήγησιν ὄνειράτος Ἰωσήπου προ-
ειπόντος. <78> δεδέσθαι δὲ τοῦτον μὲν ὑπὸ Πετεφρῇ
25 τοῦ ἐπὶ τῶν μαγείρων ὡς δοῦλον· λέγει δὲ αὐτὸν
Ἑβραίων ἐν ὀλίγοις εἶναι γένους ἅμα καὶ τῆς τοῦ
πατρὸς δόξης. 'τοῦτον οὖν μεταπεμψάμενος, καὶ μὴ
διὰ τὴν ἄρτι κακοπραγίαν αὐτοῦ καταγνοῦς, μαθήσει
τὰ ὑπὸ τῶν ὄνειράτων σοι δηλούμενα.' <79> κελεύ-
30 σαντος οὖν τοῦ βασιλέως εἰς ὅψιν αὐτοῦ τὸν Ἰώσηπον

- παραγαγεῖν, τὸν μὲν ἤκουσιν ἄγοντες οἱ κεκελευσμένοι,
 τημελήσαντες κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως· <80>
 5 ὃ δὲ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος ᾧ νεανία φησί,
 ὅτι (σὺ γὰρ μοι νῦν ἄριστος καὶ σύνεσιν ἱκανώτατος ὑπ'
 οἰκέτου τοῦμοῦ μεμαρτύρησαι) τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, ὧν 5
 καὶ τούτῳ μεταδέδωκας, ἀξιώσον καὶ μέ, φράσας ὅσα μοι
 κατὰ τοὺς ὕπνους ὀνειράτων ὕψεις προδηλοῦσι. βού-
 λομαι δέ σε μηδὲν ὑποστελλόμενον φόβῳ κολακεῦσαι
 λόγῳ ψευδεῖ καὶ τῷ πρὸς ἡδονήν, ἂν τέληθῃς σκυθρω-
 πότερον ἤ. <81> ἔδοξα γὰρ παρὰ τὸν ποταμὸν βαδί- 10
 ζων βοῦς ἰδεῖν εὐτραφεῖς ἅμα καὶ μεγέθει διαφερούσας.
 ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ τοῦ νύκματος χωρεῖν ἐπὶ τὸ
 ἔλος, ἄλλας δὲ ταύταις τὸν ἀριθμὸν παραπλησίως ἐκ
 τοῦ ἔλους ὑπαντῆσαι, λίαν κατισχνωμένας καὶ δεινὰς
 ὀραθῆναι, αἷ κατεσθίουσαι τὰς εὐτραφεῖς καὶ μεγάλας 15
 οὐδὲν ὠφελοῦντο, χαλεπῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τετρυνωμέ-
 ναι. <82> μετὰ δὲ ταύτην τὴν ὄψιν διεγερθεὶς ἐκ τοῦ
 ὕπνου καὶ τεταραγμένος, καὶ τί ποτ' εἶη τὸ φάντασμα
 παρ' ἐμαυτῷ σκοπῶν, καταφέρομαι πάλιν εἰς ὕπνον,
 καὶ δεύτερον ὄναρ ὁρῶ πολὺ τοῦ προτέρου θαυμασιώ- 20
 τερον, ὃ με καὶ μᾶλλον ἐκφοβεῖ καὶ ταράττει. <83>
 στάχυν ἐπὶ ἐώρων ἀπὸ μιᾶς ῥίξης ἐκφύεται, κρηβα-
 ροῦντας ἤδη καὶ κεκλιμένους ὑπὸ τοῦ καρποῦ καὶ τῆς
 πρὸς ἀμνητὸν ὥρας, καὶ τούτοις ἐτέρους ἐπὶ στάχυν
 πλησίον, λιφεροῦντας καὶ ἀσθενεῖς ὑπ' ἀδροσίας, οἳ 25
 δαπανᾷν καὶ κατεσθίειν τοὺς ὠραίους τραπέντες ἐκ-
 πληξίν μοι παρέσχον.
- 6 <84> Ἰώσηπος δ' ὑπολαβὼν ὃ ὄνειρος μὲν οὗτος
 εἶπεν, ᾧ βασιλεῦ, καίπερ ἐν δυσὶ μορφαῖς ὀφθεῖς,
 μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀποσημαίνει τελευτήν τῶν ἐσο- 30

— μένων. <85> τό τε γὰρ τὰς βοῦς ἰδεῖν, ζῶον ἐπ' ἀρότρῳ
 πονεῖν γεγεννημένον, ὑπὸ τῶν χειρόνων κατεσθιομένης,
 καὶ οἱ στάχνες ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων δαπανώμενοι, λιμὸν
 Αἰγύπτῳ καὶ ἀκαρπίαν ἐπὶ τοσαῦτα προκαταγγέλλουσιν
 5 ἔτη τοῖς ἴσοις πρότερον εὐδαιμονησάσῃ, ὥς τὴν τούτων
 εὐφορίαν τῶν ἐτῶν ὑπὸ τῆς τῶν μετὰ τοσοῦτον ἀριθ-
 μὸν ἴσων ἀφορίας ὑπαναλωθῆναι. γενήσεται δ' ἡ
 σπάνις τῶν ἀναγκαίων σφόδρα δυσκατόρθωτος· <86>
 σημείον δέ, αἱ γὰρ κατισχνωμέναι βόες δαπανήσασαι
 10 τὰς κρείττους οὐκ ἴσχυσαν κορεσθῆναι. ὁ μέντοι θεὸς
 οὐκ ἐπὶ τῷ λυπεῖν τὰ μέλλοντα τοῖς ἀνθρώποις προ-
 δείκνυσιν, ἀλλ' ὅπως προεγνωκότες κουφοτέρας συνέσει
 ποιῶνται τὰς πείρας τῶν κατηγγελημένων. σὺ τοίνυν
 ταμιευσάμενος τὰγαθὰ τὰ κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον
 15 γενησόμενα, ποιήσεις ἀνεπαίσθητον Αἰγυπτίοις τὴν
 ἐπελενσομένην συμφορὰν.'

<87> θαυμάσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τὴν φρόνησιν 7
 καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Ἰωσήπου, καὶ πυθομένου τίνα καὶ
 τρόπον προοικονομήσειεν ἐν τοῖς τῆς εὐετηρίας καιροῖς
 20 τὰ περὶ τῶν μετὰ ταύτην, ὥς ἂν ἐλαφρότερα γένοιτο
 τὰ τῆς ἀφορίας, <88> ὑπετίθετο καὶ συνεβούλευε φειδῶ
 ποιεῖσθαι τῶν ἀγαθῶν, καὶ μὴ κατὰ περιουσίαν αὐτοῖς
 χρῆσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ὅσ' ἂν κατὰ
 τροφήν ἀναλώσωσιν ἐκ περιττοῦ, ταῦτα τηρεῖν εἰς τὸν
 25 τῆς ἐνδείας καιρόν. ἀποτίθεσθαί τε παρῇναι λαμβά-
 νοντα τὸν σῖτον παρὰ τῶν γεωργῶν, τὰ διαρκῆ μόνον
 εἰς διατροφὴν χορηγοῦντα. <89> Φαραώθης δ' ἀμφο-
 τέρων θαυμάσας Ἰώσηπον, τῆς τε κρίσεως τοῦ ὀνείρα-
 τος καὶ τῆς συμβουλίας, αὐτῷ τὴν οἰκονομίαν παρα-
 30 δίδωσιν ὥστε πράττειν ἅ καὶ τῷ πλήθει τῶν Αἰγυπτίων

καὶ τῷ βασιλεῖ συμφέροντα ὑπολαμβάνοι, τὸν ἐξευρόντα τὴν τοῦ πράγματος ὁδὸν καὶ προστάτην ἄριστον αὐτῆς ὑπολαβὼν γενήσεσθαι. <90> ὁ δὲ, ταύτης αὐτῷ τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως δοθείσης, σφραγίδί τε χρῆσθαι τῇ αὐτοῦ καὶ πορφύραν ἐνδύεσθαι, διὰ τῆς γῆς ὅ ἀπάσης ἐλαύνων ἐφ' ἄρματος ἦγε τὸν σῖτον παρὰ τῶν γεωργῶν, τὸν ἀρκοῦντα πρὸς τε σπóρον καὶ διατροφὴν ἐκάστοις ἀπομετρῶν, μηδενὶ σημαίνων τὴν αἰτίαν ὑφ' ἧς ταῦτ' ἐπραττε.

- 6 <91> τριακοστὸν δ' ἔτος ἤδη τῆς ἡλικίας αὐτῷ διε- 10
ληλύθει, καὶ τιμῆς ἀπάσης ἀπέλανε παρὰ τοῦ βασι-
λέως, καὶ προσηγόρευσεν αὐτὸν Ψοθομφάνηχον, ἀπ-
ιδὼν αὐτοῦ πρὸς τὸ παράδοξον τῆς συνέσεως· σημαίνει
γὰρ τοῦνομα κρυπτῶν εὐρετήν. γαμεῖ δὲ καὶ γάμον
ἀξιολογώτατον· ἄγεται γὰρ Πετεφρῇ θυγατέρα τῶν ἐν 15
Ἡλιουπόλει ἱερέων, συμπράξαντος αὐτῷ τοῦ βασιλέως,
ἔτι παρθένον, Ἀσενέθην ὀνόματι. <92> ἐκ ταύτης δὲ
καὶ παῖδες αὐτῷ γίνονται πρὸ τῆς ἀκαρπίας. Μανασ-
σῆς μὲν ὁ πρεσβύτερος (σημαίνει δ' ἐπίληθον, διὰ τὸ
εὐδαιμονήσαντα λήθην εὐρέσθαι τῶν ἀτυχημάτων), ὁ 20
δὲ νεώτερος Ἐφραΐμης· ἀποδιδούς δὲ τοῦτο σημαίνει,
διὰ τὸ ἀποδοθῆναι αὐτὸν τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν προγόνων.
<93> τῆς δ' Αἰγύπτου κατὰ τὴν Ἰωσήπου τῶν ὀνειρά-
των ἐξηγήσειν μακαριστῶς ἔτη ἑπτὰ διαγαγούσης, ὁ
λιμὸς ἤπτετο τῷ ὀγδόῳ ἔτει, καὶ διὰ τὸ μὴ προησθη- 25
μένοις ἐπιπεσεῖν τὸ κακόν, ποιοῦμενοι χαλεπῶς πάν-
τες ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὰς τοῦ βασιλέως θύρας συνέρρεον.
<94> ὁ δ' Ἰώσηπον ἐκάλει, κάκεινος τὸν σῖτον αὐτοῖς
ἀπεδίδοτο, γεγεννημένος σωτὴρ ὁμολογουμένως τοῦ πλη-
θους, καὶ τὴν ἀγορὰν οὐ τοῖς ἐργωροῖς προτιτίθει 30

μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις ὠνεῖσθαι παρῆν, πάντας ἀνθρώπους κατὰ συγγένειαν ἀξιοῦντος ἐπικουρίας τυγχάνειν Ἰωσήπου παρὰ τῶν εὐδαιμονίᾳ χρωμένων.

<95> πέμπει δὴ καὶ Ἰάκωβος, τῆς Χαναναίας δει- 2
 5 νῶς ἐκτετροχωμένης (πάσης γὰρ ἦψατο τῆς ἡπείρου τὸ δεινόν), τοὺς υἱοὺς ἅπαντας εἰς τὴν Αἴγυπτον ὠνησο-
 μένους σῖτον, πεπυσμένος ἐφείσθαι τὴν ἀγορὰν καὶ
 ξένοις. μόνον δὲ κατέσχε Βενιαμὴν ἐκ Ῥαχῆλας αὐτῷ
 γεγονότα, ὁμομήτριον δὲ τῷ Ἰωσήπῳ. <96> οἱ μὲν
 10 οὖν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλθόντες ἐνετύγχανον τῷ Ἰω-
 σήπῳ, χρῆζοντες ἀγορᾶς· οὐδὲν γὰρ ἦν ὃ μὴ μετὰ
 γνώμης ἐπράττετο τῆς ἐκείνου· καὶ γὰρ τὸ θεραπεῦσαι
 τὸν βασιλέα τότε χρήσιμον ἐγίνετο τοῖς ἀνθρώποις,
 ὅτε καὶ τῆς Ἰωσήπου τιμῆς ἐπιμεληθεῖεν. <97> ὃ δὲ
 15 γνωρίσας τοὺς ἀδελφοὺς οὐδὲν ἐνθυμουμένους περὶ
 αὐτοῦ διὰ τὸ μειράκιον μὲν αὐτὸς ἀπαλλαγῆναι, εἰς
 τοῦτο δὲ προελθὼν τῆς ἡλικίας καὶ τῶν χαρακτηρῶν
 ἐνηλλαγμένων ἀγνώριστος αὐτοῖς εἶναι, τῷ δὲ μεγέθει
 τοῦ ἀξιώματος οὐδ' εἰς ἐπίνοιαν ἐλθεῖν αὐτοῖς δυνά-
 20 μενος, διεπείραξεν πῶς ἔχοιεν γνώμης περὶ τῶν ὄλων.
 <98> τὸν τε γὰρ σῖτον αὐτοῖς οὐκ ἀπεδίδοτο, κατασκό-
 πους τε τῶν βασιλέως πραγμάτων ἔλεγεν ἡκεῖν, καὶ
 πολλαχόθεν μὲν αὐτοὺς συνεληλυθέναι, προφασίζεσθαι
 δὲ συγγένειαν· οὐ γὰρ εἶναι δυνατὸν ἀνδρὶ ἰδιώτῃ
 25 τοσοῦτους παῖδας καὶ τὰς μορφὰς οὕτως ἐπιφανεῖς
 ἐκτραφῆναι, δυσκόλου καὶ βασιλεῦσιν οὔσης τῆς τοιαύ-
 της παιδοτροφίας. <99> ὑπὲρ δὲ τοῦ γινῶναι τὰ κατὰ
 τὸν πατέρα καὶ τὰ συμβεβηκότ' αὐτῷ μετὰ τὴν ἰδίαν
 ἀπαλλαγὴν ταῦτ' ἔπραττε, μαθεῖν τε βουλόμενος καὶ
 30 τὰ περὶ Βενιαμὴν τὸν ἀδελφόν· ἐδεδίδει γὰρ μὴ κάκεῖ-

νον, ὁμοίως οἷς εἰς αὐτὸν ἐτόλμησαν, εἶεν ἀπεσκευασμένοι τοῦ γένου.

- 3 <100> οἱ δ' ἦσαν ἐν ταραχῇ καὶ φόβῳ, καὶ κίνδυνον τὸν μέγιστον αὐτοῖς ἐπηρτῆσθαι νομίζοντες, καὶ μηδὲν περὶ τὰδελφοῦ κατὰ νοῦν λαμβάνοντες, κατα- 5 στάντες τε πρὸς τὰς αἰτίας ἀπελογοῦντο, 'Ρουβήλου προηγοροῦντος, ὃς ἦν πρεσβύτατος αὐτῶν. <101> 'ἡμεῖς' γὰρ εἶπεν 'οὐ κατ' ἀδικίαν δευρ' ἤλθομεν, οὐδὲ κακουργήσαντες τὰ βασιλέως πράγματα, σωθῆναι δὲ χρήζοντες καὶ καταφυγὴν τῶν ἐπεχόντων τὴν χώραν 10 ἡμῶν κακῶν τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν ὑπολαβόντες, οὕς οὐχὶ πολίταις μόνον τοῖς αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ξένοις ἡκούομεν τὴν ἀγορὰν τοῦ σίτου προτεθεικέναι, πᾶσι τὸ σῶζεσθαι τοῖς δεομένοις παρέχειν διεγνωκότας. <102> ὅτι δ' ἐσμὲν ἀδελφοὶ καὶ κοινὸν ἡμῖν αἷμα, 15 φανερὸν μὲν καὶ τῆς μορφῆς τὸ οἰκεῖον καὶ μὴ πολὺ παρηλλαγμένον ποιεῖ, πατήρ δ' ἐστὶν ἡμῖν 'Ιάκωβος, ἀνὴρ 'Εβραῖος, ᾧ γινόμεθα δώδεκα παῖδες ἐκ γυναικῶν τεττάρων. ὧν πάντων περιόντων ἡμεῖς εὐδαίμονες. <103> ἀποθανόντος δὲ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν ['Ιωσήπου] 20 τὰ πράγμαθ' ἡμῖν ἐπὶ τὸ χεῖρον μετέβαλεν. ὃ τε γὰρ πατήρ μακρὸν ἐπ' αὐτῷ πένθος ἤσται, καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τε τῆς ἐπὶ τῷ τεθνηκότι συμφορᾶς καὶ τῆς τοῦ πρεσβύτου ταλαιπωρίας κακοπαθοῦμεν. <104> ἡκομέν τε νῦν ἐπ' ἀγορὰν σίτου, τὴν τε τοῦ πατρὸς ἐπιμέλειαν 25 καὶ τὴν τῶν κατὰ τὸν οἶκον πρόνοιαν Βενιαμὴν τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν πεπιστευκότες. δύνασαι δὲ πέμψας εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον μαθεῖν εἴ τι ψευδὲς ἐστὶ τῶν λεγομένων.'

- 4 <105> καὶ 'Ρούβηλος μὲν τοιούτοις ἐπειράτο πείθειν 30
§ 100 = Gen. XLII 10.

τὸν Ἰώσηπον περὶ αὐτῶν τᾶμείνω φρονῆσαι· ὃ δὲ τὸν
 Ἰάκωβον ζῶντα μαθὼν καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἀπολω-
 λότα, τότε μὲν εἰς τὴν εἰρκτὴν αὐτοὺς ὡς ἐπὶ σχολῆς
 βασανίσων ἐνέβαλεν, τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν προαγα-
 5 γῶν αὐτοὺς, <106> ‘ἐπεὶ’ φησί ‘δυσχυρίζεσθε μὴτ’
 ἐπὶ κακουργία τῶν βασιλέως ἤκειν πραγμάτων εἶναι
 τε ἀδελφοὶ καὶ πατρὸς οὗ λέγετε, πείσαιτ’ ἅν με ταῦθ’
 οὕτως ἔχειν, εἰ καταλίποιτε μὲν ἐξ αὐτῶν ἓνα παρ’
 ἐμοί, μηδὲν ὑβριστικὸν πεισόμενον, ἀποκομίσαντες δὲ
 10 τὸν σῖτον πρὸς τὸν πατέρα πάλιν ἔλθοιτε πρὸς ἐμέ,
 τὸν ἀδελφόν, ὃν καταλιπεῖν ἐκεῖ φατέ, μεθ’ ἑαυτῶν
 ἄγοντες· τοῦτο γὰρ ἔσται πίστωμα τῆς ἀληθείας.’
 <107> οἱ δ’ ἐν μείζοσι κακοῖς ἦσαν, ἔκλαιόν τε καὶ
 συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους ἀνωλοφύροντο τὴν Ἰωσήπου
 15 συμφοράν, ὡς διὰ τὰ κατ’ ἐκείνου βουλευθέντα τιμω-
 ροῦντος αὐτοὺς τοῦ θεοῦ τούτοις περιπέσοιεν. ‘Ρου-
 βήλος δὲ πολὺς ἦν ἐπιπλήττων αὐτοῖς τῆς μετανοίας,
 ἐξ ἧς ὄφελος οὐδὲν Ἰωσήπῳ γίνεται, φέρειν δ’ αὐτοὺς
 πᾶν ὃ τι καὶ πάθοιεν, κατ’ ἐκδικίαν ἐκείνου δρῶντος
 20 αὐτὰ τοῦ θεοῦ, καρτερῶς ἠξίου. <108> ταῦτα δ’ ἔλε-
 γον πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἡγούμενοι τὸν Ἰώσηπον γλώτ-
 της τῆς αὐτῶν συνιέναι· κατήφεια δὲ πάντας εἶχε πρὸς
 τοὺς ‘Ρουβήλου λόγους καὶ τῶν πραγμάτων μετάμελος,
 ὥσπερ οὐκ αὐτῶν ταῦτα ψηφισαμένων ἐφ’ οἷς δίκαιον
 25 ἔκρινον τὸν θεὸν κολαζόμενοι. <109> βλέπων δ’ οὕ-
 τως ἀμηχανοῦντας αὐτοὺς ὁ Ἰώσηπος ὑπὸ τοῦ πάθους
 εἰς δάκρυα προύπιπτε, καὶ μὴ βουλόμενος τοῖς ἀδελ-
 φοῖς γενέσθαι καταφανῆς ὑπεχώρει, καὶ διαλιπὼν πάλιν
 ἦκε πρὸς αὐτούς. <110> καὶ Συμεῶνα κατασχὼν ὀμη-
 30 ρον τῆς ἐπανόδου τῶν ἀδελφῶν γενησόμενον, ἐκείνους

μεταλαμβάντας τῆς ἀγορᾶς τοῦ σίτου προσέταξεν ἀπιέναι, κελεύσας τὸν ὑπηρέτην τὰργύριον, ὃ πρὸς τὴν ὠνὴν εἶεν τοῦ σίτου κεκομικότες, κρύφα τοῖς φορτίοις 5 ἐνθέντα ἀπολύειν κἀκεῖνο κομίζοντας. <111> καὶ ὁ μὲν τὰ ἐντεταλμένα ἔπραττεν, οἱ δὲ Ἰακώβου παῖδες 5 ἐλθόντες εἰς τὴν Χαναναίαν ἀπήγγελλον τῷ πατρὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον αὐτοῖς συμβεσόντα, καὶ ὅτι κατάσκοποι δόξειαν ἀφ᾽ ἵχθαι τοῦ βασιλέως, καὶ λέγοντες ἀδελφοί τ' εἶναι καὶ τὸν ἐνδέκατον οἴκοι καταλιπεῖν παρὰ τῷ πατρὶ ἀπιστηθεῖεν, ὥς καταλίποιέν τε Συμεῶνα 10 παρὰ τῷ στρατηγῷ, μέχρι Βενιαμὴν ὥς αὐτὸν ἀπὼν πίστις αὐτῷ τῶν εἰρημένων παρ' αὐτῷ γένοιτο. <112> ἡξίουں τε τὸν πατέρα μηδὲν φοβηθέντα πέμπειν σὺν αὐτοῖς τὸν νεανίσκον. Ἰακώβω δ' οὐδὲν ἤρεσκε τῶν τοῖς υἱοῖς πεπραγμένων, καὶ πρὸς τὴν Συμεῶνος δὲ 15 κατοχὴν λυπηρῶς φέρων ἀνόητον ἡγρεῖτο προστιθέναι καὶ τὸν Βενιαμὴν. <113> καὶ ὁ μὲν οὐδὲ Ῥουβήλου δεομένου καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἀντιδιδόντος, ἦν' εἴ τι πάθοι Βενιαμὴν κατὰ τὴν ἀποδημίαν, ἀποκτείνειεν αὐτοὺς ὁ πάππος, πείθεται τοῖς λόγοις· οἱ δ' ἠπόρουν 20 ἐπὶ τοῖς κακοῖς, καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐτάραττε τὰργύριον ἐν τοῖς σακίοις τοῦ σίτου κατακεκρυμμένον εὑρεθέν. <114> τοῦ δὲ σίτου τοῦ κομισθέντος ὑπ' αὐτῶν ἐπλείποντος καὶ τοῦ λιμοῦ μᾶλλον ἀπτομένον, βιαζομένης αὐτὸν τῆς ἀνάγκης ὁ Ἰάκωβος ἐκπέμπειν ἐγίνωσκε τὸν 25 Βενιαμὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. <115> οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς εἰς Αἴγυπτον ἀπελθεῖν μὴ μετὰ τῶν ἐπηγγελεμένων ἀπερχομένοις. καὶ τοῦ πάθους οὖν χείρονος καθ' ἑκάστην ἡμέραν γινομένου, καὶ τῶν υἱῶν δεομένων, οὐκ εἶχεν ὅ τι χρήσαιτο τοῖς παροῦσιν. <116> Ἰούδα 30

δέ, τολμηροῦ τᾶλλα τὴν φύσιν ἀνδρός, χρησαμένου
 πρὸς αὐτὸν παρρησία, ὥς οὐ προσῆκε μὲν αὐτὸν περὶ
 τᾶδελφοῦ δεδιέναι, οὐδὲ τὰ μὴ δεινὰ δι' ὑποψίας λαμ-
 βάνειν, πραχθήσεται γὰρ οὐδὲν τῶν περὶ τὸν ἀδελφὸν
 5 ᾧ μὴ παρέσται ὁ θεός, <117> τοῦτο δὲ συμβήσεσθαι
 πάντως καὶ παρ' αὐτῷ μένουντι, φανεράν δ' οὕτως αὐ-
 τῶν ἀπώλειαν μὴ καταδικάζειν, μηδὲ τὴν ἐκ Φαραώθου
 τῆς τροφῆς εὐπορίαν αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι ἀλόγως περὶ
 τοῦ παιδὸς δεδιότα, φροντίζειν δὲ καὶ τῆς Συμεῶνος
 10 σωτηρίας, μὴ φειδοῖ τῆς Βενιαμὶν ἀποδημίας ἐκείνος
 ἀπόληται, πιστεῦσαι δὲ περὶ αὐτοῦ τῷ θεῷ παραινούν-
 τος, ὥς αὐτοῦ ἢ σῶον ἐπανάξοντος τὸν υἱὸν αὐτῷ ἢ
 συγκαταστρέψοντος ἅμ' ἐκείνῳ τὸν βίον, <118> πει-
 σθεὶς Ἰάκωβος παρεδίδου τὸν Βενιαμίν, καὶ τὴν τιμὴν
 15 τοῦ σίτου διπλασίονα, τῶν τε παρὰ τοῖς Χαναναίοις
 γεννωμένων τό τε τῆς βαλάνου μύρον καὶ στακτὴν
 τερέβινθόν τε καὶ μέλι δωρεάς Ἰωσήφῳ κομίζειν.
 πολλὰ δ' ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῇ τῶν παίδων
 ἐξόδῳ δάκρυα, κἀκείνων αὐτῶν· <119> ὁ μὲν γὰρ τοὺς
 20 υἱοὺς εἰ κομιεῖται σῶους ἐκ τῆς ἀποδημίας ἐφρόντιζεν,
 οἱ δέ, εἰ τὸν πατέρα καταλάβοιεν ἐρρωμένον καὶ μηδὲν
 ὑπὸ τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης κακωθέντα. ἡμερήσιον δ'
 αὐτοῖς ἡνύσθη τὸ πένθος. καὶ ὁ μὲν πρεσβύτης κοπω-
 θεὶς ὑπέμενε, οἱ δ' ἐχώρουν τὴν ἐπ' Αἴγυπτον, μετὰ
 25 κρείττονος ἐλπίδος τὴν ἐπὶ τοῖς παροῦσι λύπην ἰώμενοι.

<120> ὥς δ' ἦλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατάγονται 6
 μὲν παρὰ τὸν Ἰώσηπον, φόβος δ' αὐτοὺς οὐχ ὁ τυχῶν
 διετάραττε μὴ περὶ τῆς τοῦ σίτου τιμῆς ἐγκλήματα
 λάβωσιν ὥς αὐτοί τι κεκακουργηκότες· καὶ πρὸς τὸν
 30 ταμίαν τοῦ Ἰωσήπου πολλὴν ἀπολογίαν ἐποιοῦντο,

κατ' οἶκόν τε φάσκοντες εὐρεῖν ἐν τοῖς σακίοις τὰ ρύριον, καὶ νῦν ἤκειν ἐπανάγοντες αὐτό. <121> τοῦ δὲ μῆδ' ὅ τι λέγουσιν εἰδέναι φήσαντος, ἀνείθησαν τοῦ δέους. λύσας τε τὸν Συμεῶνα ἐτημέλει συνεσόμενον τοῖς ἀδελφοῖς. ἔλθόντος δ' ἐν τούτῳ καὶ Ἰωσήπου ἀπὸ τῆς θεραπείας τοῦ βασιλέως, τὰ τε δῶρα παρήγαγον αὐτῷ καὶ πυθομένῳ περὶ τοῦ πατρὸς ἔλεγον ὅτι καταλίποιν αὐτὸν ἐρρωμένον. <122> ὁ δὲ μαθὼν παρόντα τὸν Βενιαμίν, εἰ οὗτος ὁ νεώτερος αὐτῶν ἀδελφὸς εἴη (καὶ γὰρ ἦν αὐτὸν ἐρωκῶς) ἀνέκρινε. τῶν δὲ φησάντων αὐτὸν εἶναι, θεὸν μὲν ἐπὶ πᾶσιν εἶπεν εἶναι προστάτην, ὑπὸ δὲ τοῦ πάθους προαγόμενος εἰς δάκρυα μεθίστατο, μὴ βουλόμενος καταφανῆς εἶναι τοῖς ἀδελφοῖς. <123> ἐπὶ δεῖπρόν τ' αὐτοὺς παραλαμβάνει, καὶ κατακλίνονται μὲν οὕτως ὥς καὶ παρὰ τῷ πατρί, πάντα δ' αὐτοὺς ὁ Ἰωσήπος δεξιούμενος, διπλασίόσι μοίραις τῶν αὐτῷ παρακειμένων τὸν Βενιαμίν ἐτίμα.

7 <124> ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς ὕπνον ἐτρέποντο, κελεύει τὸν ταμίαν τὸν τε σῆτον αὐτοῖς δοῦναι μεμετρημένον καὶ τὴν τιμὴν πάλιν ἐγκρύνει τοῖς σακίοις. εἰς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμίν φορτίον καὶ σκύφον ἀργυροῦν, ᾧ πίνων ἔχαιρε, βαλόντα καταλιπεῖν. <125> ἐποίει δὲ ταῦτα διάπειραν βουλόμενος τῶν ἀδελφῶν λαβεῖν, πότερόν ποτε βοηθήσουσι τῷ Βενιαμίν κλοπῆς ἐναγομένῳ καὶ δοκοῦντι κινδυνεύειν, ἢ καταλιπόντες, ὥς οὐδὲν αὐτοὶ κεκακουργηκότες, ἀπίασι πρὸς τὸν πατέρα. <126> ποιήσαντος δὲ τοῦ οἰκέτου τὰ ἐντεταλμένα, μεθ' ἡμέραν οὐδὲν τούτων εἰδότες οἱ τοῦ Ἰακώβου παῖδες ἀπῆλθαν, ἀπειληφότες τὸν Συμεῶνα καὶ διπλὴν χορὴν

χαίροντες, ἐπὶ τε τούτῳ καὶ τῷ τὸν Βενιαμὴν ἀποκο-
μίζειν τῷ πατρί, καθὼς ὑπέσχοντο. περιελαύνουσι δ'
αὐτοὺς ἱππεῖς, ἄγοντες τὸν οἰκέτην ὃς ἐναπέθετο τῷ
τοῦ Βενιαμὴν φορτίῳ τὸν σκύφον. <127> ταραχθέν-
5 τας δ' ὑπὸ τῆς ἀδοκῆτου τῶν ἱππέων ἐφόδου, καὶ τὴν
αἰτίαν πυθομένους δι' ἣν ἐπ' ἄνδρας ἐληλύθασιν οἱ
μικρὸν ἔμπροσθεν τιμῆς καὶ ξενίας τετυχήκασιν αὐτῶν
παρὰ τοῦ δεσπότη, κακίστους ἀπεκάλουν, <128> οἱ
μηδ' αὐτὸ τοῦτο, τὴν ξενίαν καὶ τὴν φιλοφροσύνην
10 τὴν Ἰωσήπου, διὰ μνήμης λαβόντες οὐκ ὤκνησαν εἰς
αὐτὸν ἄδικοι γενέσθαι, σκύφον δέ, ᾧ φιλοτησίας αὐ-
τοῖς προῦπινεν, ἀράμενοι φέροιεν, κέρδους ἀδίκου τὴν
τε πρὸς Ἰωσήπον φιλίαν τὸν θ' ἑαυτῶν, εἰ φωραθεῖεν,
κίνδυνον ἐν δευτέρῳ θέμενοι. <129> τιμωρίαν τ' οὖν
15 αὐτοὺς ὑφῆξιν ἡπείλουν, οὐ λαθόντας τὸν θεὸν οὐδ'
ἀποδράντας μετὰ τῆς κλοπῆς, εἰ καὶ τὸν διακονούμενον
οἰκέτην διέλαθον· πυνθάνεσθ' ἐτε νῦν τί παρόντες
εἴημεν, ὥς οὐκ εἰδότες· γνώσεσθε μέντοι κολαζόμενοι
αὐτίκα. καὶ ταῦτα καὶ πέρα τούτων εἰς αὐτοὺς λέγων
20 ὁ οἰκέτης ἐνύβριζεν. <130> οἱ δ' ὑπ' ἀγνοίας τῶν
περὶ αὐτοὺς ἐχλεύαζον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, καὶ τῆς
κουφολογίας τὸν οἰκέτην ἐθαύμαζον, τολμῶντα αἰτίαν
ἐπιφέρειν ἀνδράσιν οἱ μὴδὲ τὴν τοῦ σίτου τιμὴν ἐν
τοῖς σακίοις αὐτῶν εὑρεθεῖσαν κατέσχον, ἀλλ' ἐκόμισαν
25 μὴδενὸς εἰδότος τὸ πρᾶχθέν· τοσοῦτον ἀποδεῖν τοῦ
γνώμη κακουργῆσαι. <131> τῆς μέντοι γ' ἀρνήσεως
ἀξιοπιστοτέραν ὑπολαβόντες τὴν ἔρευναν, ἐκέλευον
ταύτῃ χρῆσθαι, καὶ εὑρεθῇ τις ὑψηροῦς, ἅπαντας
κολάζειν. οὐδὲν γὰρ ἑαυτοῖς συνειδότες ἦγον παρρη-
30 σίαν, ὥς ἐδόκουν, ἀκίνδυνον. οἱ δὲ τὴν ἔρευναν μὲν

ἠξίωσαν ποιήσασθαι, τὴν μέντοι τιμωρίαν ἐνὸς ἔφασκον εἶναι τοῦ τὴν κλοπὴν εὐρεθέντος πεποιῆσθαι. <132> τὴν δὲ ζήτησιν ποιούμενοι, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἐκπεριελθόντες κατὰ τὴν ἔρευναν, ἐπὶ τὸν τελευταῖον Βενιαμὴν ἦκον, οὐκ ἄγνοοῦντες ὅτι εἰς τὸ ἐκείνου 5 σκῆλον τὸν σκύφον εἶεν ἀποκεκρυφότες, ἀλλ' ἀκριβῆ τὴν ζήτησιν βουλόμενοι ποιεῖσθαι δοκεῖν. <133> οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τοῦ καθ' αὐτοὺς ἀπηλλαγμένοι δέους ἐν τῇ περὶ τὸν Βενιαμὴν φροντίδι τὸ λοιπὸν ἦσαν, ἐθάρρουν δ' ὡς οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῆς κακουργίας εὐρεθη- 10 σομένης, ἐκάκιζόν τε τοὺς ἐπιδιώξαντας ὡς ἐμποδίζον- τας αὐτοῖς τὴν ὁδὸν θυναμένοις ἤδη προκεκοφέναι. <134> ὡς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὴν φορτίον ἐρευνῶντες λαμβάνουσι τὸν σκύφον, εἰς οἰμωγὰς καὶ θρήνους εὐθύς ἐτράπησαν, καὶ τὰς στολὰς ἐπικαταρρήξαντες ἔκλαιόν τε 15 τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῇ μελλούσῃ κολάσει τῆς κλοπῆς, ἐαυτούς τε διαψευσαμένους τὸν πατέρα περὶ τῆς Βενιαμὴν σωτηρίας. <135> ἐπέτεινε δὲ τὸ δεινὸν αὐτοῖς καὶ τὸ δόξαντας ἤδη διαφυγεῖν τὰ σκυθρωπὰ διαφθορηθῆναι, τῶν δὲ περὶ τὸν ἀδελφὸν κακῶν καὶ τῆς 20 τοῦ πατρὸς ἐπ' αὐτῷ λύπης ἐσομένης ἐαυτοὺς αἰτίους ἔλεγον, βιασαμένους ἄκοντα τὸν πατέρα συναποστεῖλαι. 8 <136> οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς παραλαβόντες τὸν Βενιαμὴν ἦγον πρὸς Ἰώσηπον καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπομένων· ὃ δὲ τὸν μὲν ἰδὼν ἐν φυλακῇ τοὺς δ' ἐν πενθίμοις 25 σχήμασι, τί δὴ φησὶν, ὦ κάκιστοι, φρονησαντες ἢ περὶ τῆς ἐμῆς φιλανθρωπίας ἢ περὶ τοῦ θεοῦ τῆς προνοίας, τοιαῦτα πράττειν εἰς εὐεργέτην καὶ ξένον ἐτολμήσατε; <137> τῶν δὲ παραδιδόντων αὐτοὺς εἰς κόλασιν ἐπὶ τῷ σώζεσθαι Βενιαμὴν, καὶ πάλιν ἀνα- 30

μιμνησκομένων τῶν εἰς Ἰώσηπον αὐτοῖς τετολμημένων, καὶ κεῖνον ἀποκαλούντων μακαριώτερον αὐτῶν, εἰ μὲν τέθνηκεν, ὅτι τῶν κατὰ τὸν βίον ἀπήλλακται σκυθρωπῶν, εἰ δὲ περίεστιν, ὅτι τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ κατ' αὐ-

5 τῶν ἐκδικίας τυγχάνει, λεγόντων δ' αὐτοὺς ἀλιτηρίους τοῦ πατρός, ὅτι τῇ λύπῃ, ἣν ἐπ' ἐκείνῳ μέχρι νῦν ἔχει, καὶ τὴν ἐπὶ Βενιαμὶν προσθήσουσι, πολλὺς ἦν κἀνταῦθα Ῥούβηλος αὐτῶν καθαπτόμενος. <138> Ἰωσήπου δὲ τοὺς μὲν ἀπολύοντος (οὐδὲν γὰρ αὐτοὺς

10 ἀδικεῖν), ἀρκεῖσθαι δὲ μόνῃ τῇ τοῦ παιδὸς τιμωρίᾳ λέγοντος (οὔτε γὰρ τοῦτον ἀπολύειν διὰ τοὺς οὐδὲν ἔξαμαρτόντας σῶφρον ἔλεγεν οὔτε συγκολάξειν ἐκείνους τῷ τὴν κλοπὴν ἐργασαμένῳ), βαδίζουσι δὲ παρ-
 ἔξειν ἀσφάλειαν ἐπαγγελλομένου, <139> τοὺς μὲν ἄλλους

15 ἐκπληξίς ἔλαβε καὶ πρὸς τὸ πάθος ἀφωνία, Ἰούδας δ' ὁ καὶ τὸν πατέρα πείσας ἐκπέμψαι τὸ μειράκιον, καὶ τᾶλλα δραστήριος ὢν ἀνὴρ, ὑπὲρ τῆς τἀδελφοῦ σωτηρίας ἔκρινε παραβαλέσθαι, <140> καὶ 'δεινὰ μὲν' εἶπεν, 'ὦ στρατηγέ, τετολμήκαμεν εἰς σέ, καὶ τιμωρίας ἄξια

20 καὶ τοῦ κόλασιν ὑποσχεῖν ἅπαντας ἡμᾶς δικαίως, εἰ καὶ τἀδίκημα μὴ πάντων ἡμῶν ἀλλ' ἐνός τοῦ νεωτάτου γέγονεν· ὅμως δ' ἀπεγνωκόσιν ἡμῖν τὴν δι' αὐτοῦ σωτηρίαν ἐλπίς ὑπολέλειπται παρὰ τῆς σῆς χρηστότητος, ἐγγυωμένη τὴν τοῦ κινδύνου διαφυγὴν. <141>

25 καὶ νῦν μὴ πρὸς τὸ ἡμέτερον ἀφορῶν, μηδὲ τὸ κακούργημα σκοπῶν, ἀλλὰ πρὸς τὴν σαντοῦ φύσιν, καὶ τὴν ἀρετὴν σύμβουλον ποιησάμενος ἀντὶ τῆς ὀργῆς, ἣν οἱ τᾶλλα μικροὶ πρὸς ἰσχύος λαμβάνουσιν, οὐκ ἐν τοῖς μεγάλοις μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν αὐτῇ χρώ-

30 μενοι, γενοῦ πρὸς αὐτὴν μεγαλόφρων καὶ μὴ νικηθῆς

§ 137 = Gen. XLIV 16.

ὑπ' αὐτῆς, ὥστ' ἀποκτεῖναι τοὺς οὐδ' αὐτοὺς ὡς ἰδίας
 ἔτι τῆς σωτηρίας ἀντιποιουμένους, ἀλλὰ παρὰ σοῦ
 λαβεῖν αὐτὴν ἀξιοῦντας. <142> καὶ γὰρ οὐδὲ νῦν πρῶ-
 του ἡμῖν παρῆξαι αὐτήν, ἀλλὰ καὶ τάχιον ἐλθοῦσιν
 ἐπὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ σίτου καὶ τὴν εὐπορίαν τῆς τρο- 5
 φῆς ἐχαρίσω, δοὺς ἀποκομίζειν καὶ τοῖς οἰκείοις ὅσα
 κινδυνεύοντες αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρεῖναι
 περιέσωσε. <143> διαφέρει δ' οὐδὲν ἢ μὴ περιδεῖν
 ἀπολλυμένους ὑπ' ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων, ἢ μὴ κολά-
 σαι δόξαντας ἁμαρτεῖν καὶ περὶ τὴν εὐεργεσίαν τὴν 10
 ὑπὸ σοῦ λαμπρὰν γενομένην φθονηθέντας. ἢ δ' αὐτὴ
 χάρις, ἄλλω μέντοι τρόπῳ διδομένη. <144> σώσεις
 γὰρ οὐς εἰς τοῦτο καὶ ἔτρεφες, καὶ ψυχὰς ἅς ὑπὸ λιμοῦ
 καμεῖν οὐκ εἴσας, τηρήσεις ταῖς σπαντοῦ δωρεαῖς, ὡς
 θανμαστὸν ἅμα καὶ μέγα δοῦναι τε ψυχὰς ἡμῖν, καὶ 15
 παρασχεῖν δι' ὧν αὐταὶ μενοῦσιν ἀπορουμένοις. <145>
 οἶμαί τε τὸν θεόν, αἰτίαν παρασκευάσαι βουλόμενον
 εἰς ἐπίδειξιν τοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν περιόντος, ἡμᾶς εἰς
 τοῦτο περιστῆσαι συμφορᾶς, ἵνα καὶ τῶν εἰς σπαντὸν
 ἀδικημάτων συγγινώσκων φανῇς ἐπαικόσιν, ἀλλὰ μὴ 20
 πρὸς μόνους τοὺς κατ' ἄλλην πρόφασιν δεομένους ἐπι-
 κουρίας φιλάνθρωπος δοκῇς, <146> ὡς μέγα μὲν [γὰρ]
 καὶ τὸ ποιῆσαι τινας εὖ καταστάντας εἰς χρεῖαν, ἡγε-
 μονικώτερον δὲ σῶσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν εἰς σπαντὸν τετολ-
 μημένων δίκην ὀφείλοντας. εἰ γὰρ τὸ περὶ μικρῶν 25
 ζημιωμάτων ἀφεῖναι τοὺς πλημμελήσαντας ἔπαινον
 ἤνεγκε τοῖς ὑπεριδοῦσι, τό γε περὶ τούτων ἀόργητον
 ὑπὲρ ὧν τὸ ζῆν ὑπεύθυνον τῇ κολάσει γίνεται τῶν
 ἡδικοτήτων, θεοῦ φύσει προσετέθη. <147> καὶ ἐγὼ γ',
 εἰ μὴ πατὴρ ἡμῖν ἦν πῶς ἐπὶ παίδων ἀποβολῇ ταλαι- 30

πωρεῖ διὰ τῆς ἐπὶ Ἰωσήφῳ λύπης ἐπιδεδειγμένος, οὐκ
 ἂν τοῦ γε καθ' ἡμᾶς ἔνεκα περὶ τῆς σωτηρίας λόγους
 ἐποίησάμην, εἰ μὴ ὅσον τῷ σῶ χαριζόμενος ἦθει, σῶ-
 ξειν αὐτῷ καλῶς ἔχον καὶ τοὺς οἱ λυπήσονται τεθνη-
 5 κότων οὐκ ἔχοντας, παρείχομεν δ' ἂν αὐτοὺς πεισο-
 μένους ὅ τι καὶ θελήσειας. <148> νῦν δ', οὐ γὰρ
 ἑαυτοὺς ἐλεοῦντες, εἰ καὶ νέοι καὶ μήπω τῶν κατὰ τὸν
 βίον ἀπολελαυκότες τεθνηξόμεθα, τὸ δὲ τοῦ πατρὸς
 λογιζόμενοι καὶ τὸ γῆρας οἰκτεῖροντες τὸ ἐκείνου,
 10 ταύτας σοι τὰς δεήσεις προσφέρομεν, καὶ παραιτούμεθα
 ψυχὰς τὰς ἑαυτῶν, ἅς σοι τὸ ἡμέτερον κακούργημα
 πρὸς τιμωρίαν παρέδωκεν· <149> ὅς οὔτε πονηρὸς αὐ-
 τὸς οὔτε τοιούτους ἐσομένους ἐγέννησεν, ἀλλὰ χρηστὸς
 ὢν καὶ πειραθῆναι τοιούτων οὐχὶ δίκαιος, καὶ νῦν μὲν
 15 ἀποδημούντων ταῖς ὑπὲρ ἡμῶν φροντίσι κακοπαθεῖ,
 πυθόμενος δ' ἀπολωλότας, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, οὐχ ὑπο-
 μενεῖ· <150> διὰ γὰρ ταύτην πολὺ μᾶλλον τὸν βίον
 καταλείψει, καὶ τὸ ἄδοξον αὐτὸν τῆς ἡμετέρας κατα-
 στrophῆς φθήσεται διαχρησάμενον καὶ κακὴν αὐτῷ
 20 ποιήσει τὴν ἐκ τοῦ ξῆν ἀπαλλαγὴν, πρὶν εἰς ἄλλους
 φοιτῆσαι τὰ καθ' ἡμᾶς, σπεύσαντος ἑαυτὸν εἰς ἀναι-
 σθησίαν μεταγαγεῖν. <151> γενόμενος οὖν ἐν τούτῳ
 τὸν λογισμόν, εἰ καὶ ἡ κακία σε παροξύνει νῦν ἢ ἡμε-
 τέρα, καὶ τὸ κατ' αὐτῆς δίκαιον χάρισαι τῷ πατρί, καὶ
 25 δυνηθήτω πλέον ὁ πρὸς ἐκεῖνον ἔλεος τῆς ἡμετέρας
 πονηρίας· καὶ γῆρας ἐν ἐρημίᾳ βιωσόμενον καὶ τεθνηξό-
 μενον ἡμῶν ἀπολομένων αἰδεσθαι, τῷ πατέρων ὀνόματι
 ταύτην χαριζόμενος τὴν δωρεάν. <152> ἐν γὰρ τούτῳ
 καὶ τὸν σὲ φύσαντα τιμᾶς καὶ σαντῷ δίδως, ἀπολαύων
 30 μὲν ἤδη τῆς προσηγορίας, ἀπαθῆς δ' ἐπ' αὐτῇ φυλα-

χθησόμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ πάντων πατρὸς, εἰς ὃν
 κατὰ κοινωνίαν καὶ αὐτὸς τοῦ ὀνόματος εὐσεβεῖν δόξεις,
 τοῦ ἡμετέρου πατρὸς οἴκτον λαβὼν ἐφ' οἷς πείσεται
 τῶν παίδων στερούμενος. <153> σὸν οὖν, ἃ παρέσχεν
 ἡμῖν ὁ θεός, ταῦτ' ἔχοντ' ἔξουσίαν ἀφελέσθαι, δοῦναι, 5
 καὶ μηδὲν ἐκείνου διενεργεῖν τῇ χάριτι. τῆς γὰρ ἐπ'
 ἀμφοτέρων δυνάμειος τετυχηκότα καλὸν ταύτην ἐν τοῖς
 ἀγαθοῖς ἐπιδείκνυσθαι, καὶ παρὸν καὶ ἀπολλύειν τῆς
 μὲν κατὰ τοῦτ' ἔξουσίας ὡς μηδ' ὑπαρχούσης ἐπιλαν-
 θάνεσθαι, μόνον δ' ἐπιτετραφθαι τὸ σῶζειν ὑπολαμ- 10
 βάνειν, καὶ ὅσῳ τις πλείοσι τοῦτο παρῆξει, μᾶλλον
 αὐτῷ φαίνεσθαι διδόντα. <154> σὺ δὲ πάντας ἡμᾶς
 σῶσεις, τὰδελφῷ συγγνοὺς ὑπὲρ ὧν ἠτύχηκεν. οὐδὲ
 γὰρ ἡμῖν βιώσιμα τούτου κολασθέντος, οἷς γε πρὸς
 τὸν πατέρα μὴ ἔξεστιν ἀνασωθῆναι μόνοις, ἀλλ' ἐνθάδε 15
 δεῖ κοινωνῆσαι τούτῳ τῆς αὐτῆς καταστροφῆς τοῦ βίου.
 <155> καὶ τοῦτο σοῦ δεησόμεθα, στρατηγέ, κατακρί-
 ναντος τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ἀποθανεῖν, συγκολάσαι καὶ
 ἡμᾶς ὡς τοῦ ἀδικήματος κεκοινωνηκότας. οὐ γὰρ ἀξιώ-
 σομεν ἡμεῖς ὡς ἐπὶ λύπῃ τεθνηκότος τὰδελφοῦ ἕαν- 20
 τοὺς ἀνελεῖν, ἀλλ' ὡς ὁμοίως αὐτῷ πονηροὶ γεγονότες
 οὕτως ἀποθανεῖν. <156> καὶ ὅτι μὲν καὶ νέος ὢν
 ἤμαρτε καὶ μήπω τῷ φρονεῖν ἐρηρυσμένος, καὶ ὡς
 ἀνθρώπινον τοῖς τοιοῦτοις συγγνώμην νέμειν, σοὶ κατα-
 λιπὼν παύσομαι περαιτέρω λέγειν. ἵν' εἰ μὲν κατακρί- 25
 νειας ἡμῶν, τὰ μὴ λεχθέντα δόξῃ βεβλαφέναι πρὸς τὸ
 σκυθρωπότερον ἡμᾶς, <157> εἰ δ' ἀπολύσεις, κἀκεῖνα
 τῇ σαυτοῦ χρηστότητι συνιδὼν ἀπεψηφίσθαι νομισθῆς,
 οὐ σώσας μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν διὰ τοῦτο δικαιο-
 τεροι μᾶλλον φανούμεθα τυχεῖν χαριζόμενος, καὶ πλεον 30

ἡμῶν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας νοήσας σωτηρίας.
 <158> εἴτ' οὖν κτείνειν αὐτὸν θέλεις, ἐμὲ τιμωρησά-
 μενος ἀντὶ τούτου τῷ πατρὶ τοῦτον ἀπόπεμψον, εἴτε
 καὶ κατέχειν σοι δοκεῖ δοῦλον, ἐγὼ πρὸς τὰς χρείας
 5 σοι ὑπηρετικώτερος, ἀμείνων, ὥς ὀρθῶς, πρὸς ἐκάτερον
 τῶν παθῶν ὑπάρχων.'

<159> Ἰούδας μὲν οὖν πάνθ' ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς
 τᾶδελφοῦ σωτηρίας ἡδέως ἔχων, ῥίπτει πρὸ τῶν Ἰω-
 σήπου ποδῶν ἑαυτόν, εἴ πως ἐκμαλάξειε τὴν ὀργὴν
 10 αὐτοῦ καὶ καταπραῦνειεν ἀγωνιζόμενος· προύπεσον δὲ
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες, δακρύνοντες καὶ παραδιδόντες
 ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς Βενιαμὶν ψυχῆς ἀπολουμένων. <160>
 ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ μηκέτι 9
 δυνάμενος τὴν τῆς ὀργῆς φέρειν ὑπόκρισιν, κελεύει
 15 μὲν ἀπελθεῖν τοὺς παρόντας, ἵνα μόνοις ἑαυτὸν τοῖς
 ἀδελφοῖς ποιήσῃ φανερόν, ἀναχωρησάντων δὲ ποιεῖ
 γνώριμον ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ φησί <161> 'τῆς
 μὲν ἀρετῆς ὑμᾶς καὶ τῆς εὐνοίας τῆς περὶ τὸν ἀδελφὸν
 ἡμῶν ἐπαινῶ, καὶ κρείττονας ἢ προσεδόκων ἐκ τῶν
 20 περὶ ἐμὲ βεβουλευμένων εὐρίσκω, ταῦτα πάντα ποιήσας
 ἐπὶ πείρᾳ τῆς ὑμετέρας φιλαδελφίας. οὐ φύσει δὲ περὶ
 ἐμὲ νομίζω πονηροὺς γεγονέναι, θεοῦ δὲ βουλήσει τὴν
 τε νῦν πραγματευομένου τῶν ἀγαθῶν ἀπόλανσιν καὶ
 τὴν ἐς ὕστερον, ἂν εὐμενῆς ἡμῖν παραμείνῃ. <162>
 25 πατρός τ' οὖν σωτηρίαν ἐγνωκὼς οὐκ ἐλπισθεῖσαν,
 καὶ τοιούτους ὑμᾶς ὀρθῶν περὶ τὸν ἀδελφόν, οὐδ' ὦν
 εἰς ἐμὲ δοκεῖτε ἀμαρτεῖν ἔτι μνημονεύω, παύσομαι δὲ
 τῆς ἐπ' αὐτοῖς μισοπονηρίας, καὶ ὥς συναιτίοις τῶν
 τῷ θεῷ βεβουλευμένων εἰς τὰ παρόντα χάριν ἔχειν
 30 ὁμολογῶ, <163> ὑμᾶς τε βούλομαι καὶ αὐτοὺς λήθην

ἐκείνων λαβόντας ἤδεσθαι μᾶλλον, τῆς τότε ἀβουλίας εἰς τοιοῦτον ἐλθούσης τέλος, ἢ δυσφορεῖν αἰσχυνομένους ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις. μὴ οὖν δόξῃ λυπεῖν ὑμᾶς τὸ κατ' ἐμοῦ ψῆφον ἐνεργεῖν πονηρὰν καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ μετάνοια, τῷ γε μὴ προχωρῆσαι τὰ βεβουλευμένα. ⁵ <164> χαίροντες οὖν ἐπὶ τοῖς ἐκ θεοῦ γεγεννημένοις ἅπιτε, ταῦτα δηλώσοντες τῷ πατρί, μὴ καὶ ταῖς ὑπὲρ ὑμῶν φροντίσιν ἀναλωθεὶς ζημιώσῃ μου τὸ κάλλιστον τῆς εὐδαιμονίας, πρὶν εἰς ὕψιν ἐλθεῖν τὴν ἐμὴν καὶ μεταλαβεῖν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ἀποθανών. <165> ¹⁰ αὐτὸν δὲ τοῦτον καὶ γυναικας ὑμετέρας καὶ τέκνα καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ὑμῶν ἀναλαβόντες ἐνθάδε μεταοικίζεσθε· οὐ γὰρ ἀποδήμους εἶναι δεῖ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἡμετέρων τοὺς ἐμοὶ φιλιάτους, ἄλλως τε καὶ τοῦ λιμοῦ λοιπὴν ἔτι πεντετίαν ὑπομενοῦντος.' <166> ¹⁵ ταῦτ' εἰπὼν Ἰώσηπος περιβάλλει τοὺς ἀδελφούς. οἱ δ' ἐν δάκρυσιν ἦσαν καὶ λύπη τῶν ἐπ' αὐτῷ βεβουλευμένων, καὶ τιμωρίας αὐτοῖς οὐδὲν ἀπολιπεῖν ἐδόκει τὸ εὐγνωμον τᾶδελφοῦ. <167> καὶ τότε μὲν ἦσαν ἐν εὐωχίᾳ, βασιλεὺς δ' ἀκούσας ἤκοντας πρὸς Ἰώσηπον ²⁰ τοὺς ἀδελφούς ἦσθη τε μεγάλως, καὶ ὥς ἐπ' οἰκείῳ διατεθεὶς ἀγαθῷ, παρείχεν αὐτοῖς ἀμάξας σίτου πλήρεις καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἀποκομίζειν τῷ πατρί. λαβόντες δὲ πλείω παρὰ τᾶδελφοῦ, τὰ μὲν τῷ πατρί φέρειν τὰ δ' αὐτοὶ δωρεὰς ἔχειν ἕκαστος ἰδίας, πλειό- ²⁵ νων ἡξιωμένου Βενιαμὴν παρ' αὐτούς, ἀπῆσαν.

7 <168> ὥς δ' ἀφικομένων τῶν παίδων Ἰάκωβος τὰ περὶ τὸν Ἰώσηπον ἔμαθεν, ὅτι μὴ μόνον εἶη τὸν θάνατον διαπεφευγώς ἐφ' ᾧ πενθῶν διῆγεν, ἀλλὰ καὶ ξῆ μετὰ λαμπρᾶς εὐδαιμονίας, βασιλεῖ συνδιέπων τὴν ³⁰

Αἴγυπτον καὶ τὴν ἅπασαν σχεδὸν ἐγκεχειρισμένος αὐ-
 τῆς ἐπιμέλειαν, ἅπιστον μὲν οὐδὲν ἐδόκει τῶν ἡγγελ-
 μένων, <169> λογιζόμενος τοῦ θεοῦ τὴν μεγαλουργίαν
 καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, εἰ καὶ τῷ μεταξὺ χρόνῳ
 5 διέλιπεν, ὥρμητο δ' εὐθύς πρὸς τὸν Ἰώσηπον. <170>
 ὥς δὲ κατέσχευ ἐπὶ τὸ Ὅρκιον φρέαρ, θύσας αὐτόθι 2
 τῷ θεῷ, καὶ φοβούμενος διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἐν
 Αἰγύπτῳ τῶν παίδων ἐμφιλοχωρησάντων τῇ οἰκῇσει
 τῇ ἐν αὐτῇ μὴ οὐκέτ' εἰς τὴν Χαναναίαν οἱ ἔκγονοι
 10 μετελθόντες κατάσχωσιν αὐτήν, ὥς ὁ θεὸς ἦν ὑπεσχη-
 μένος, <171> ἅμα τε μὴ δίχα θεοῦ βουλήσεως γενο-
 μένης τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφόδου διαφθορῇ τὸ γένος
 αὐτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις δεδιὼς μὴ προεξέλθῃ τοῦ βίου
 πρὶν εἰς ὕψιν Ἰωσήπον παραγενέσθαι, καταφέρεται,
 15 στρέφων ἐν ἑαυτῷ τοῦτον τὸν λογισμόν, εἰς ὕπνον.
 <172> ἐπιστάς δ' ὁ θεὸς αὐτῷ, καὶ δὲς ὀνομαστὶ 3
 καλέσας, πυνθανομένῳ τίς ἐστὶν 'ἀλλ' οὐ δίκαιον'
 εἶπεν 'Ἰακώβω θεὸν ἀγνοεῖσθαι, τὸν αἰὲ παραστάτην
 καὶ βοηθὸν προγόνοις τε τοῖς σοῖς καὶ μετ' αὐτοὺς
 20 σοὶ γενόμενον. <173> στερουμένῳ τε γάρ σοι τῆς
 ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ταύτην ἐγὼ παρέσχον, καὶ κατ'
 ἐμὴν εὐνοίαν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν μόνος σταλεῖς
 γάμων τ' ἀγαθῶν ἔτυχες, καὶ παίδων ἐπαρόμενος
 πλῆθος καὶ χρημάτων ἐνόστησας. <174> παρέμεινέ τέ
 25 σοι γενεὰ πᾶσα προνοία τῇ ἐμῇ, καὶ ὃν ἀπολωλέναι
 τῶν υἱῶν ἐδόκεις Ἰωσήπον, τοῦτον εἰς ἀπόλαυσιν μει-
 ζόνων ἀγαθῶν ἤγαγον, καὶ τῆς Αἰγύπτου κύριον, ὥς
 ὀλίγῳ διαφέρειν τοῦ βασιλέως, ἐποίησα. <175> ἦκα
 τε νῦν ὁδοῦ τε ταύτης ἡγεμὼν ἐσόμενος καὶ βίου σοι
 30 τελευτήν ἐν ταῖς Ἰωσήπον χερσὶ γεννησομένην προδη-

λῶν, καὶ μακρὸν αἰῶνα τῶν σῶν ἐκγόνων ἐν ἡγεμονίᾳ καὶ δόξῃ καταγγέλλων, καταστήσων τ' αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ὑπέσχημαι.'

- 4 <176> τοῦτω θαρρήσας τῷ ὀνείρατι προθυμότερον εἰς τὴν Αἴγυπτον σὺν τοῖς υἱοῖς καὶ παισὶ τοῖς τού- 5 των ἀπηλλάττετο. ἦσαν δ' οἱ πάντες ἑβδομήκοντα. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα δηλῶσαι τούτων οὐκ ἐδοκίμαζον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν δυσκολίαν αὐτῶν. <177> ἵνα μέν- 10 τοι παραστήσω τοῖς οὐχ ὑπολαμβάνουσιν ἡμᾶς ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀλλ' Αἰγυπτίους εἶναι, ἐναγκαῖον ἡγη- 10 σάμην μνησθῆναι τῶν ὀνομάτων. Ἰακώβου μὲν οὖν παῖδες ἦσαν δώδεκα· τούτων Ἰώσηπος ἤδη προαφίκτο. τοὺς οὖν μετ' αὐτὸν καὶ τοὺς ἐκ τούτων γεγονότας δηλώσομεν. <178> Ρουβήλου μὲν ἦσαν παῖδες τέττα- 15 ρες, Ἀνώχης Φαλλοῦς Ἀσσάρων Χάρμις, Συμεῶνος δὲ 15 ἕξ, Ἰαμουήλος Ἰάμεινος Ἰάωδος Ἰάχεινος Σόαρος Σάου- 10 λος. τρεῖς δὲ Λευὶ γεγονάσιν υἱοί, Γηρσόμης Κάαθος Μαράριος. Ἰούδα δὲ παῖδες ἦσαν τρεῖς, Σαλαῖς Φάρε- 15 σος Ζάρας, υἱοὶ δὲ δύο γεγονότες ἐκ Φαρέσου, Ἐσρωνος καὶ Ἄμυρος. Ἰσαχάρου δὲ τέτταρες, Θουλᾶς 20 Φουᾶς Ἰάσουβος Σαμάρωνος. <179> τρεῖς δὲ Ζαβου- 10 λὼν ἤγεν υἱούς, Σάραδον Ἡλωνα Ἰάλληλον. τοῦτο μὲν τὸ ἐκ Λείας γένος, καὶ αὐτὴ συναιρῇ καὶ θυγάτηρ αὐτῆς Δεῖνα. τρεῖς οὗτοι καὶ τριάκοντα. <180> Ῥα- 15 χήλας δὲ παῖδες ἦσαν δύο· τούτων Ἰωσήφω μὲν δύο 25 ἐγγόνεσαν υἱοί, Μανασσῆς καὶ Ἐφραΐμης, Βενιαμὴν δὲ τῷ ἑτέρῳ δέκα, Βολοσόφ Βακχάρης Ἀσάβηλος Γήρας Ναιεμάνης Ἰης Ῥῶς Μόμφις Ὀπταῖς Ἀραδος. οἱτοι 10 τετταρεσκαίδεκα πρὸς τοῖς πρότερον κατειλεγμένοις εἰς 15 ἑπτὰ καὶ τετταράκοντα γίνονται τὸν ἀριθμὸν. <181> 30

καὶ τὸ μὲν γνήσιον Ἰακώβω γένος τοῦτο ἦν, ἐκ Βάλλας δ' αὐτῷ γίνονται τῆς Ῥαχήλας θεραπαινίδος Δάνος καὶ Νεφθαλῆς, ᾧ τέτταρες εἶποντο παῖδες, Ἰέσηλος Γοῦνις Ἰσάαρης τε καὶ Σέλλιμος· Δάνω δὲ μονογενὲς ἦν παιδίον Οὐσίς. <182> τούτων προσγινομένων τοῖς προειρημένοις, πεντήκοντα καὶ τεττάρων πληροῦσιν ἀριθμὸν. Γάδης δὲ καὶ Ἄσηρος ἐκ Ζελφᾶς μὲν ἦσαν, τῆς Λείας δὲ αὕτη θεραπαινίς· <183> παῖδας δ' ἐπήγοντο Γάδης μὲν ἐπτά, Σαφωνίαν Αὖγιν Σοῦνιν Ἀξαβῶνα Ἀηρίνην Ἐρωέδην Ἀριηλᾶν, Ἀσήρου δ' ἦν θυγάτηρ Σάρα, καὶ ἄρρενες ἀριθμὸν ἕξ, οἷς ὀνόματα Ἰώμνης Ἰσοῦς Ἰσοῦις Βάρις Ἀβαρός τε καὶ Μελχίηλος. τούτων ἑκαταίδεκα ὄντων καὶ προστιθεμένων τοῖς πεντήκοντα καὶ τέτταρσιν ὁ προειρημένος ἀριθμὸς πληροῦται, μὴ συγκαταλεγέντος αὐτοῖς Ἰακώβου.

<184> μαθὼν δὲ Ἰώσηπος παραγενόμενον τὸν πατέρα (καὶ γὰρ προλαβὼν Ἰούδας ἀδελφὸς ἐδήλωσεν αὐτῷ τὴν ἄφιξιν) ὑπαντησόμενος ἕξεισι, καὶ καθ' Ἡρώων πόλιν αὐτῷ συνέβαλεν. ὁ δ' ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἀπροσδοκῆτου τε καὶ μεγάλης γενομένης μικροῦ δεῖν ἐξέλειπεν· ἀλλ' ἀνεξωπύρησεν αὐτὸν Ἰώσηπος, οὐδ' αὐτὸς μὲν κρατῆσαι δυνηθεὶς ὥς μὴ ταὐτὸ παθεῖν ὑφ' ἡδονῆς, οὐ μέντοι τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ πατρὶ γενόμενος ἤττων τοῦ πάθους. <185> ἔπειτα τὸν μὲν ἡρέμα κελεύσας ὁδεύειν, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πέντε τῶν ἀδελφῶν ἠπείγετο πρὸς τὸν βασιλέα, φράσων αὐτῷ παραγενόμενον μετὰ τοῦ γένους τὸν Ἰακώβον. ὁ δὲ τοῦτο χαίρων ἤκουσε, καὶ τὸν Ἰώσηπον ἐκέλευσεν αὐτῷ λέγειν τίνι βίῳ τερπόμενοι διατελοῦσι, ὥς αὐτοῖς τοῦτον ἐπιτρέψειε διάγειν. <186> ὁ δὲ ποιμένας αὐτοὺς ἀγαθοὺς

ἔλεγε, καὶ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἢ τούτῳ μόνῳ προσαν-
 ἔχειν, τοῦ τε μὴ διαζευγνυμένους ἄλλ' ἐν ταύτῳ τυγ-
 χάνοντας ἐπιμελεῖσθαι τοῦ πατρὸς προνοούμενος, τοῦ
 τε τοῖς Αἰγυπτίοις εἶναι προσφιλεῖς, μηδὲν πράττοντας
 τῶν αὐτῶν ἐκείνοις· Αἰγυπτίοις γὰρ ἀπειρημένον ἦν 5
 6 περὶ νομὰς ἀναστρέφεσθαι. <187> τοῦ δὲ Ἰακώβου
 παραγενομένου πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀσπαζομένου τε
 καὶ κατευχομένου περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ, ὁ Φαραώ-
 θης ἐπυνθάνετο πόσον ἤδη βεβιωκὼς εἴη χρόνον.
 <188> τοῦ δ' ἑκατὸν ἔτη καὶ τριάκοντα γεγονέναι φη- 10
 σαντος, ἐθαύμασε τοῦ μήκους τῆς ζωῆς τὸν Ἰάκωβον.
 εἰπόντος δ' ὡς ἦττονα τῶν προγόνων εἴη βεβιωκὼς ἔτη,
 συνεχώρησεν αὐτῷ ζῆν μετὰ τῶν τέκνων ἐν Ἑλιουπόλει·
 ἐν ἐκείνῃ γὰρ καὶ οἱ ποιμένες αὐτοῦ τὰς νομὰς εἶχον.
 7 <189> ὁ δὲ λιμὸς τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπετείνετο, καὶ 15
 τὸ δεινὸν ἀπορώτερον ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐγίνετο,
 μήτε τοῦ ποταμοῦ τὴν γῆν ἐπάρδοντος, οὐ γὰρ ἠϋΐανε,
 μήθ' ὕοντος τοῦ θεοῦ, πρόνοιάν τε μηδεμίαν ἑαυτῶν
 ὑπ' ἀγνοίας πεποιημένων, καὶ τοῦ Ἰωσήπου τὸν σῖτον
 ἐπὶ χρήμασιν αὐτοῖς διδόντος. ὡς δὲ ταῦτ' αὐτοῖς 20
 ἐπέλιπε, τῶν βοσκημάτων ἐωνοῦντο τὸν σῖτον καὶ τῶν
 ἀνδραπόδων. <190> οἷς δὲ καὶ γῆς τις ἦν μοῖρα, ταύ-
 την παρεχώρουν ἐπὶ τιμῇ τροφῆς. οὕτω τε τοῦ βασι-
 λέως πάσης αὐτῶν τῆς περιουσίας κυρίου γεγενημένου,
 μετωκίσθησαν ἄλλος ἄλλαχόσε, ὅπως βεβαία γένηται 25
 τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας τούτων ἢ κτησῖς, πλὴν τῶν
 ἱερέων· τούτοις γὰρ ἔμενεν ἡ χώρα αὐτῶν. <191>
 ἐδούλου τ' αὐτῶν οὐ τὰ σώματα μόνον τὸ δεινὸν ἀλλὰ
 καὶ τὰς διανοίας, καὶ τὸ λοιπὸν εἰς ἀσχήμονα τῆς τρο-
 φῆς εὐπορίαν αὐτοὺς κατηνάρκαζε. λωφῆσαντος δὲ τοῦ 30

κακοῦ, καὶ τοῦ ποταμοῦ τὴν γῆν ἐπιβάντος, καὶ ταύ-
της τοὺς καρποὺς ἀφθόνως ἐκφερούσης, <192> ὁ Ἰώ-
σηπος εἰς ἐκάστην παραγενόμενος πόλιν, καὶ συλλέγων
ἐν αὐταῖς τὸ πλῆθος, τὴν τε γῆν αὐτοῖς, ἣν ἐκείνων
5 παραχωρούντων ὁ βασιλεὺς ἔχειν ἐδύνατο καὶ καρποῦ-
σθαι μόνος, εἰς ἅπαν ἐχαρίζετο, καὶ κτῆμα ἴδιον ἡγου-
μένους φιλεργεῖν παρεκάλει, τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν
τῷ βασιλεῖ τελοῦντας ὑπὲρ τῆς χώρας, ἣν δίδωσιν αὐ-
τοῖς οὕσαν αὐτοῦ. <193> τοὺς δὲ παρ' ἐλπίδας κυρίους
10 τῆς γῆς καθισταμένους χαρὰ τε ἐλάμβανε, καὶ ὑφί-
σταντο τὰ προστάγματα. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τό τ'
ἄξιωμα τὸ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις αὐτῷ μεῖζον Ἰώση-
πος ἀπεργάζεται, καὶ πλείω γε τὴν εὐνοίαν τῷ βασι-
λεῖ παρ' αὐτῶν. ὅ τε τοῦ τελεῖν τὴν πέμπτην τῶν
15 καρπῶν νόμος ἔμεινε καὶ μέχρι τῶν ὕστερον βασιλέων.
<194> Ἰάκωβος δὲ ἑπτακαιδέκατον ἔτος ἐν Αἰγύπτῳ 8
διατρίψας, καὶ νόσῳ χρησάμενος, παρόντων αὐτῷ τῶν
νιῶν ἀπέθανεν, ἐπενεζάμενος τοῖς μὲν κτῆσιν ἀγαθῶν,
καὶ προειπῶν αὐτοῖς κατὰ προφητείαν πῶς μέλλει τῶν
20 ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν ἕκαστος κατοικεῖν τὴν Χαναναίαν,
τοῦθ' ὃ δὴ καὶ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐγένετο.
<195> Ἰωσήπου δ' ἐγκώμιον διεξελθὼν, ὅτι μὴ μνησι-
κακήσειε τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτου πλέον χρηστὸς
εἰς αὐτοὺς ἐγένετο, δωρησάμενος αὐτοὺς ἀγαθοῖς οἷς
25 οὐδ' εὐεργέτας τινὲς ἡμέψαντο, προσέταξε τοῖς ἰδίοις
παισὶν ἵνα τοὺς Ἰωσήπου παῖδας Ἐφραΐμην καὶ Μα-
νασσην εἰς τὸν αὐτῶν ἀριθμὸν προσῶνται, διαιρούμε-
νοι μετ' αὐτῶν τὴν Χαναναίαν, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦ-
μεν. <196> ἡξίου μέντοι καὶ ταφῆς ἐν Χεβρῶνι
30 τυγχάνειν. τελευτᾷ δὲ βιοὺς ἔτη τὰ πάντα τριῶν

δέοντα πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, μηδενὸς μὲν τῶν προ-
 γόνων ἀπολειφθεὶς ἐπ' εὐσεβείᾳ τοῦ θεοῦ, τυχὼν δ'
 ἀμοιβῆς ἧς δίκαιον ἦν τοὺς οὕτως ἀγαθοὺς γεγυνοτάς.
 Ἰώσηπος δέ, συγχωρήσαντος αὐτῷ τοῦ βασιλέως, τὸν
 τοῦ πατρὸς νεκρὸν εἰς Χεβρωνὰ κομίσας ἐκεῖ θάπτει 5
 πολυτελῶς. <197> τῶν δ' ἀδελφῶν οὐ βουλομένων
 αὐτῷ συναποστρέφειν (δέος γὰρ αὐτοὺς εἶχε μὴ τεθνη-
 κότες αὐτοῖς τοῦ πατρὸς τιμωρῆσθαι τῆς εἰς αὐτὸν
 ἐπιβουλῆς, οὐκέτ' ὄντος ᾧ χαρίζοιτο τὴν πρὸς αὐτοὺς
 μετριότητα) πείθει μηδὲν ὑφορᾶσθαι, μηδ' ἔχειν ἀν- 10
 τὸν δι' ὑποψίας. ἀγαγὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ κτῆσιν πολ-
 λὴν ἐχαρίσατο, καὶ πάσῃ περὶ αὐτοὺς σπουδῇ χρώμε-
 νος οὐκ ἐνέλιπε.

2 <198> τελευτᾷ δ' οὗτος ἔτη βιώσας ἑκατόν καὶ
 δέκα, θαυμασίως τὴν ἀρετὴν γενόμενος, καὶ λογισμῷ 15
 πάντα διοικῶν καὶ τὴν ἐξουσίαν ταμιευόμενος· ὃ δὲ
 καὶ τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας αἴτιον αὐτῷ παρὰ τοῖς
 Αἰγυπτίοις, ἀλλαχόθεν ἦκοντι καὶ μετὰ τοιαύτης κακο-
 πράγίας μεθ' ἧς προειρήκαμεν, ὑπῆρχεν. <199> τελευ-
 τῶσι δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί, ζήσαντες εὐδαιμόνως 20
 ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. καὶ τούτων μὲν τὰ σώματα κομί-
 σαντες μετὰ χρόνον αὐτῶν οἱ ἀπόγονοι καὶ οἱ παῖδες
 ἔθαψαν ἐν Χεβρωνί, τὰ δὲ Ἰωσήπον ὅστ' ἕσπερον,
 ὅτε μετανέστησαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἑβραῖοι, εἰς τὴν
 Χαναanaίαν ἐκόμισαν· <200> οὕτω γὰρ αὐτοὺς ὁ Ἰώ- 25
 σηπος ἐξώρκισε. τούτων οὖν ἕκαστον ὡς ἔσχε καὶ τίσι
 πόνοις ἐκράτησαν τῆς Χαναanaίας σημανῶ, προδιηγησά-
 μενος τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὴν Αἰγύπτου ἐξέλιπον.

9 <201> Αἰγυπτίοις τρυφεροῖς καὶ φιλύμοις οὔσι
 πρὸς πόνους, καὶ τῶν τ' ἄλλων ἡδονῶν ἡττοσι καὶ δὴ 30

καὶ τῆς κατὰ φιλοκέρδειαν, συνέβη δεινῶς πρὸς τοὺς
 Ἑβραίους διατεθῆναι κατὰ φθόνον τῆς εὐδαιμονίας.
 <202> ὁρῶντες γὰρ τὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν γένος ἀκμάζον
 καὶ δι' ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς τὸ πονεῖν εὐφυΐαν πλήθει
 5 χρημάτων ἤδη λαμπροῦς, καθ' αὐτῶν αὐξέσθαι τού-
 τους ὑπελάμβανον. ὧν τ' ἦσαν ὑπὸ Ἰωσήπου τετυχη-
 κότες διὰ χρόνου μῆκος λήθην λαβόντες, καὶ τῆς βασι-
 λείας εἰς ἄλλον οἶκον μετεληλυθυίας, δεινῶς ἐνύβριζόν
 τε τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ ταλαιπωρίας αὐτοῖς ποικίλας
 10 ἐπενόουν. <203> τὸν τε γὰρ ποταμὸν εἰς διώρυχας
 πολλὰς αὐτοῖς προσέταξαν διατεμεῖν, τείχη τ' οἰκοδο-
 μῆσαι ταῖς πόλεσι καὶ χῶματα, ὅπως ἀνείργοι τὸν
 ποταμὸν μὴ λιμνάζειν ἕως ἐκείνων ἐπεκβαίνοντα. πυρα-
 μίδας τ' ἀνοικοδομοῦντες ἐξέτρυχον ἡμῶν τὸ γένος,
 15 ὥς τέχνας τε παντοίας ἀναδιδάσκεισθαι καὶ τοῖς πόνοις
 γενέσθαι συνήθεις. <204> καὶ τετρακοσίων μὲν ἐτῶν
 χρόνον ἐπὶ ταύταις διήνυσαν ταῖς ταλαιπωρίαις· ἀντε-
 φιλονίκουν γάρ, οἳ μὲν Αἰγύπτιοι τοῖς πόνοις ἐξαπο-
 λέσαι τοὺς Ἰσραηλίτας θέλοντες, οἳ δ' αἰεὶ κρείττους
 20 φαίνεσθαι τῶν ἐπιταγμάτων.

<205> ἐν τούτοις δ' ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων 2
 αἰτία τοῦ μᾶλλον σπουδάσαι περὶ τὸν ἀφανισμόν τοῦ
 γένους ἡμῶν τοὺς Αἰγυπτίους προσεγένετο τοιαύτη.
 τῶν ἱερογραμματέων τις (καὶ γὰρ εἰσι δεινοὶ περὶ τῶν
 25 μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν) ἀγγέλλει τῷ βασιλεῖ
 τεχθῆσεσθαί τινα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραη-
 λίταις, ὅς ταπεινώσει μὲν τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἡγεμο-
 νίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραφεῖς, ἀρετῇ δὲ
 πάντας ὑπερβαλεῖ καὶ δόξαν ἀείμνηστον κτήσεται.
 30 <206> δείσας δ' ὁ βασιλεὺς κατὰ γνώμην τὴν ἐκείνου

κελεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρρεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὸν ποταμὸν ριπτοῦντας διαφθεῖρειν, παραφυλάττειν τε τὰς ὠδῖνας τῶν Ἑβραίων γυναικῶν καὶ τοὺς τοκετοὺς αὐτῶν παρατηρεῖν τὰς Αἰγυπτίων μαίας· <207> ὑπὸ γὰρ τούτων αὐτὰς ἐκέλευε μαιοῦσθαι, αἱ ⁵ διὰ συγγένειαν ἔμελλον μὴ παραβήσεσθαι τὴν τοῦ βασιλέως βούλησιν· τοὺς μέντοι καταφρονήσαντας τοῦ προστάγματος καὶ σώζειν λάθρα τολμήσαντας τὸ τεχθὲν αὐτοῖς, τούτους ἀναιρεῖσθαι σὺν τῇ γενεᾷ προσέταξε. <208> δεινὸν οὖν τοῖς ὑπομένουσι τὸ πάθος, οὐ (μό- ¹⁰ νον) καθὸ παίδων ἀπεστεροῦντο καὶ γονεῖς ὄντες αὐτοὶ πρὸς τὴν ἀπώλειαν ὑποῦργουν τῶν γεννωμένων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίνοια τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἐπιλειψέως, φθειρομένων μὲν τῶν τικτομένων, αὐτῶν δὲ διαλυθησομένων, χαλεπὴν αὐτοῖς καὶ δυσπαραμύθητον ἐποίει ¹⁵ τὴν συμφορὰν. <209> καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτῳ τῷ κακῷ, κρατήσειε δ' ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδὲ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. ὃ τε γὰρ παῖς ὃν προεῖπεν ὁ ἱερογραμματεὺς, τρέφεται λαθῶν τὴν τοῦ βασιλέως φυλακὴν, καὶ ἀληθὴς ἐπὶ ²⁰ τοῖς ἔξ αὐτοῦ γεννησομένοις ὁ προειπὼν εὐρέθη. γίνεται δὲ οὕτως.

- 3 <210> Ἀμαράμης τῶν εἴ γεγενησάντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, δεδιὼς ὑπὲρ τοῦ παντὸς ἔθνους μὴ σπάνει τῆς ἐπιτραφησομένης νεότητος ἐπιλείπη, καὶ χαλεπῶς ²⁵ ἐπ' αὐτῷ φέρων (ἐκύει γὰρ αὐτῷ τὸ γύναιον) ἐν ἀμηχάνοις ἦν. <211> πρὸς ἰκετείαν οὖν τοῦ θεοῦ τρέπεται, παρακαλῶν οἶκτον ἤδη τινὰ λαβεῖν αὐτὸν ἀνθρώπων μηδὲν τῆς εἰς αὐτὸν θρησκείας παραβεβηκότων, δοῦναί τ' ἀπαλλαγὴν αὐτοῖς ὧν παρ' ἐκείνον ἔκαχο- ³⁰

πάθουν τὸν καιρόν, καὶ τῆς ἐπ' ἀπωλεία τοῦ γένους
 αὐτῶν ἐλπίδος. <212> ὁ δὲ θεὸς ἐλεήσας αὐτὸν καὶ
 πρὸς τὴν ἱκετείαν ἐπικλασθεῖς ἐφίσταται κατὰ τοὺς
 ὕπνους αὐτῷ, καὶ μήτ' ἀπογινώσκειν αὐτὸν περὶ τῶν
 5 μελλόντων παρεκάλει, τὴν τ' εὐσέβειαν αὐτῶν ἔλεγε
 διὰ μνήμης ἔχειν καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτης ἀμοιβὴν αἰεὶ
 παρέξειν, ἥδη μὲν καὶ τοῖς προγόνοις αὐτῶν δωρησά-
 μενος τὸ γενέσθαι τοσοῦτον πλῆθος αὐτοὺς ἐξ ὀλίγων·
 <213> καὶ Ἀβραμὸν μὲν μόνον ἐκ τῆς Μεσοποταμίας
 10 εἰς τὴν Χαναναίαν παραγενόμενον εὐδαιμονῆσαι τὰ τ'
 ἄλλα καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῷ πρὸς γονὴν ἀκάρπως
 ἐχούσης πρότερον, ἔπειτα κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν
 ἀγαθῆς πρὸς τοῦτο γενομένης, τεκνώσαι παῖδας, καὶ
 καταλίπειν μὲν Ἰσμαῆλιν καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ τὴν Ἀρά-
 15 βων χώραν, τοῖς δ' ἐκ Χετούρας τὴν Τρωγλοδύτιν,
 Ἰσάκῳ δὲ τὴν Χαναναίαν. <214> ὅσα τε πολεμῶν
 κατὰ τὴν ἐμὴν φησὶ συμμαχίαν ἠνδραγάθησε, καὶ
 ἀσεβεῖς εἶναι δόξατε καὶ ὑμεῖς μὴ διὰ μνήμης ἔχον-
 τες. Ἰάκωβον δὲ καὶ τοῖς οὐχ ὁμοφύλοις γνώριμον
 20 εἶναι συμβέβηκεν ἐπὶ τε μεγέθει τῆς εὐδαιμονίας μεθ'
 ἧς ἐβίωσε καὶ παισὶ τοῖς αὐτοῦ κατέλιπεν· οὗ μεθ'
 ἔβδομήκοντα τῶν πάντων εἰς Αἴγυπτον ἀφικομένον,
 ὑπὲρ ἐξήκοντά που μυριάδες ἥδη γερόνατε. <215>
 νῦν δ' ἐμὲ τοῦ κοινῆ συμφέροντος ὑμῶν ἴστε προνο-
 25 ούμενον καὶ τῆς σῆς εὐκλείας. ὁ παῖς γὰρ οὗτος οὗ
 τὴν γένεσιν Αἰγύπτιοι δεδιότες κατέκριναν ἀπολλύναι
 τὰ ἐξ Ἰσραηλιτῶν τικτόμενα, σὸς ἔσται. <216> καὶ
 λήσεται μὲν τοὺς ἐπ' ὀλέθρῳ παραφυλάττοντας, τρα-
 φεῖς δὲ παραδόξως τὸ μὲν Ἑβραίων γένος τῆς παρ'
 30 Αἰγυπτίοις ἀνάγκης ἀπολύσει, μνήμης δ', ἐφ' ὅσον
 μενεῖ χρόνον τὰ σύμπαντα, τεύξεται παρ' ἀνθρώποις,

οὐχ Ἑβραίοις μόνον ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοφύλοις, ἐμοῦ τοῦτο χαριζομένου σοί τε καὶ τοῖς ἐκ σοῦ γεννη-
σομένοις. ἔσται δ' αὐτῷ καὶ ἀδελφὸς τοιοῦτος ὥστε
τὴν ἐμὴν ἔξειν ἱερωσύνην αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐκγόνους
αὐτοῦ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου.' 5

4 <217> ταῦτα τῆς ὕψεως αὐτῷ δηλωσάσης περιεγε-
ραῖς ὁ Ἀμαράμης ἐδήλου τῇ Ἰωαχεβέδῃ· γυνὴ δ' ἦν
αὐτοῦ. καὶ τὸ δέος ἔτι μείζον διὰ τὴν τοῦ ὀνείρου
πρόρρησιν αὐτοῖς συνίστατο· οὐ γὰρ ὥς περὶ παιδὸς
μόνον εὐλαβεῖς ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ὥς ἐπὶ μεγέθει τοσαύ- 10
της εὐδαιμονίας ἔσομένου. <218> τοῖς μέντοι προκατ-
ηγγελμένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ πίστιν ὁ τοκετὸς τῆς γυναι-
κὸς παρεῖχε, λαθούσης τοὺς φύλακας διὰ τὴν τῶν
ᾠδίνων ἐπιείκειαν καὶ τὸ μὴ βιαίως αὐτῇ προσπεσεῖν
τὰς ἀλγηδύνας. καὶ τρεῖς μὲν μῆνας παρ' αὐτοῖς τρέ- 15
φουσι λανθάνοντες. <219> ἔπειτα δὲ δεῖσας Ἀμαρά-
μης μὴ κατάφωρος γένηται καὶ πεσὼν ὑπὸ τὴν τοῦ
βασιλέως ὀργὴν αὐτὸς τ' ἀπόληται μετὰ τοῦ παιδίου
καὶ τοῦ θεοῦ τὴν ἐπαγγελίαν ἀφανίσειεν. ἔγνω μᾶλλον
ἐπὶ τούτῳ ποιήσασθαι τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν καὶ 20
πρόνοιαν ἢ τῷ λήσεσθαι πεπιστευκῶς (τοῦτο δ' ἦν
ἄδηλον) ἐναποκινδυνεύειν οὐ τῷ παιδί μόνον κρυ-
φαίως τρεφομένῳ, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ· <220> τὸν δὲ θεὸν
ἡγεῖτο πᾶσαν ἐκποριεῖν ἀσφάλειαν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν
ψευδὲς γενέσθαι τῶν εἰρημένων. ταῦτα κρίναντες μη- 25
χανῶνται πλέγμα τι βύβλινον ἐμφερὲς τῇ κατασκευῇ
κοιτίδι, μέγεθος αὐτῷ ποιήσαντες αὐταρκεῖς εἰς τὸ μετ'
εὐρυχωρίας ἐναποκεῖσθαι τὸ βρέφος· <221> ἔπειτα χοί-
σαντες ἀσφάλτῳ (τῷ γὰρ ὕδατι τὴν διὰ τῶν πλεγμά-
των ἀποφράττειν εἴσοδον ἢ ἀσφαλτος πέφυκεν) ἐντι- 30

θέασι τὸ παιδίον, καὶ κατὰ τοῦ ποταμοῦ βαλόντες εἴ-
 σαν ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν ὁ
 ποταμὸς παραλαβὼν ἔφερε, Μαριάμμη δὲ τοῦ παιδὸς
 ἀδελφὴ κελευσθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀντιπαρεξήει,
 5 ὅποι φερόμενον χωρήσει ὀψομένη τὸ πλέγμα. <222>
 ἔνθα καὶ διέδειξεν ὁ θεὸς μηδὲν μὲν τὴν ἀνθρωπείαν
 σύνεσιν (οὔσαν), πᾶν δ' ὅ τι καὶ βουληθείη πράττειν
 αὐτὸς τέλους ἀγαθοῦ τυγχάνον, καὶ διαμαρτάνοντας
 μὲν τοὺς ὑπὲρ ἰδίας ἀσφαλείας ἄλλων κατακρίναντας
 10 ὄλεθρον καὶ πολλῇ περὶ τοῦτο χρησαμένους σπουδῇ,
 σωζομένους δ' ἐκ παραδόξου καὶ σχεδὸν ἐκ μέσου
 τῶν κακῶν εὐρισκομένους τὴν εὐπραγίαν τοὺς κινδυ-
 νεύοντας τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ. <223> τοιοῦτο γὰρ τι
 καὶ περὶ τὸν παῖδα τοῦτον γενόμενον ἐμφανίζει τὴν
 15 ἰσχὺν τοῦ θεοῦ.

<224> Θέρμουθις ἦν θυγάτηρ τοῦ βασιλέως. αὕτη 5
 παίζουσα παρὰ τὰς ἡόνας τοῦ ποταμοῦ, καὶ φερόμενον
 ὑπὸ τοῦ ῥεύματος θεασαμένη τὸ πλέγμα, κολυμβητὰς
 ἐπιπέμπει, κελεύσασα τὴν κοιτίδα πρὸς ἑαυτὴν ἐκκο-
 20 μίσαι. παραγενομένων δὲ τῶν ἐπὶ τοῦτο σταλέντων,
 μετὰ τῆς κοιτίδος ἰδοῦσα τὸ παιδίον ὑπερηγάπησε
 μεγέθους ἕνεκά τε καὶ κάλλους. <225> τοσαύτη γὰρ
 ὁ θεὸς περὶ Μωυσὴν ἐχρήσατο σπουδῇ ὥς ὑπ' αὐτῶν
 τῶν καταψηφισαμένων διὰ τὴν αὐτοῦ γένεσιν καὶ τῶν
 25 ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Ἑβραίων γένους ἀπώλειαν ποιῆσαι
 τροφῆς καὶ ἐπιμελείας ἀξιοθῆναι. κελεύει τε γύναιον
 ἢ Θέρμουθις ἀχθῆναι παρῆξον θηλήν τῷ παιδίῳ.
 <226> μὴ προσεμένου δὲ αὐτοῦ τὴν θηλήν, ἀλλ' ἀπο-
 στραφέντος καὶ τοῦτ' ἐπὶ πολλῶν ποιήσαντος γυναι-
 30 κῶν, ἡ Μαριάμμη παρατυγχάνουσα τοῖς γινομένοις,

οὐχ ὥστε ἐκ παρασκευῆς δοκεῖν ἀλλὰ κατὰ θεωρίαν, ἡ μάτην' εἶπεν, ὧ βασιλίσσα, ταύτας ἐπὶ τροφῇ τοῦ παιδὸς μετακαλεῖ τὰς γυναῖκας, αἱ μὴδὲν πρὸς αὐτὸν συγγενεὲς ἔχουσιν· εἰ μέντοι τινὰ τῶν Ἑβραϊδῶν γυναικῶν ἀχθῆναι ποιήσεις, τάχ' ἂν πρόσσοιτο θηλὴν ὁμόφυλον.' <227> δόξασαν δὲ λέγειν εὖ κελεύει τοῦτ' αὐτὴν ἐκπορίσαι καὶ τῶν γαλουχουσῶν τινὰ μετελθεῖν. ἡ δὲ τοιαύτης ἐξουσίας λαβομένη, παρῇν ἄγουσα τὴν μητέρα μηδενὶ γινωσκομένην. καὶ τὸ παιδίον ἀσμενίσαν πῶς προσφύεται τῇ θηλῇ, καὶ δεηθείσης τῆς βασιλίδος πιστεύεται τὴν τροφὴν τοῦ παιδίου πρὸς τὸ πᾶν. <228> καὶ αὐτῷ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην κατὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔθετο εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι. τὸ γὰρ ὕδωρ μῶ οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, ὑστὴς δὲ τοὺς σωθέντας· συνθέντες οὖν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ ταύτην τίθενται. <229> καὶ ἦν ὁμολογούμενως κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόρρησιν φρονήματός τε μεγέθει καὶ πόνων καταφρονήσει Ἑβραίων ἄριστος. [Ἀβραὰμ γὰρ αὐτῷ πατὴρ ἔβδομος· Ἀμαράμου μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν παῖς, ὃ δὲ Καάθου, οὗ πατὴρ Λευὶς ὁ Ἰακώβου, ὃς ἦν Ἰσάκῳ γενόμενος. Ἀβράμου δὲ οὗτος ἦν.] <230> σύνεσις δ' οὐ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐφύετ' αὐτῷ, τοῦ δὲ ταύτης μέτρου πολὺν κρείττων καὶ πρεσβυτέρα· διεδείκνυε δὲ ταύτης τὴν περιουσίαν ἐν ταῖς παιδιαῖς, καὶ μειζόνων τῶν ὑπ' ἀνδρὸς γεννησομένων ἐπαγγελίαν εἶχε τὰ τότε πραττόμενα. καὶ τριετεί μὲν αὐτῷ γεγενημένῳ θαυμαστὸν ὁ θεὸς τὸ τῆς ἡλικίας ἐξῆρεν ἀνάστημα· <231> πρὸς δὲ κάλλος οὐδεὶς ἀφιλότιμος ἦν οὕτως ὡς Μωυσῆν θεασάμενος μὴ ἐκπλαγῆναι τῆς εὐμορφίας. πολλοῖς τε συνέβαινε καθ' ὁδὸν

- φερομένῳ συντυγχάνουσιν ἐπιστρέφεσθαι μὲν ὑπὸ τῆς ὕψεως τοῦ παιδός, ἀφιέναι δὲ τὰ σπουδαζόμενα καὶ τῇ θεωρίᾳ προσευσχολεῖν αὐτοῦ· καὶ γὰρ ἡ χάρις ἡ παιδικὴ πολλή καὶ ἄκρατος περὶ αὐτὸν οὖσα κατεῖχε τοὺς ὀρῶντας.
- 5 — <232> ὄντα δ' αὐτὸν τοιοῦτον ἡ Θέρμουθις παῖδα 7 ποιεῖται, γονῆς γνησίας οὐ μεμοιραμένη. καὶ ποτε κομίσασα τὸν Μωυσῆν πρὸς τὸν πατέρα ἐπεδείκνυε τοῦτον, καὶ ὡς φροντίσειε διαδοχῆς, εἰ καὶ βουλήσει θεοῦ μὴ τύχοι παιδὸς γνησίον· πρὸς αὐτόν τ' ἔλεγεν
- 10 'ἀναθρεψαμένη παῖδα μορφῇ τε θείον καὶ φρονήματι γενναῖον, θαυμασίως δ' αὐτὸν καὶ παρὰ τῆς τοῦ ποταμοῦ λαβοῦσα χάριτος, ἐμαντῆς μὲν ἡγησάμην παῖδα ποιήσασθαι, τῆς δὲ σῆς βασιλείας διάδοχον.' <233> ταῦτα λέγουσα ταῖς τοῦ πατρὸς χερσὶν ἐντίθησι τὸ
- 15 βρέφος. ὃ δὲ λαβὼν καὶ προσστερνισάμενος κατὰ φιλοφρόνησιν χάριν τῆς θυγατρὸς ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὸ διάδημα. καταφέρει δ' ὁ Μωυσῆς εἰς τὴν γῆν, περιελόμενος αὐτὸ κατὰ νηπιότητα δῆθεν, ἐπέβαινέ τε αὐτῷ τοῖς ποσί. <234> καὶ τοῦτ' ἔδοξεν οἰωνὸν ἐπὶ
- 20 τῇ βασιλείᾳ φέρειν. Θεασάμενος δ' ὁ ἱερογραμματεὺς ὁ καὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ προειπὼν ἐπὶ τῇ ταπεινώσει τῆς Αἰγυπτίων ἀρχῆς ἐσομένην, ὥρμησεν ἀποκτεῖναι, καὶ δεινὸν ἀνακραγὼν <235> 'οὗτος' εἶπε, 'βασιλεῦ, παῖς ἐκεῖνος ὃν κτείνασιν ἡμῶν ἐδήλωσεν ὁ θεὸς ἀφὸ-
- 25 βοις εἶναι. καὶ μαρτυρεῖ τῇ προαγορεύσει διὰ τοῦ γεγονότος, ἐπιβεβηκὼς ἡγεμονίᾳ τῇ σῇ καὶ πατῶν τὸ διάδημα. τοῦτον οὖν ἀνελὼν Αἰγυπτίοις μὲν τὸ ἀπ' αὐτοῦ δέος ἄνεις, Ἑβραίοις δὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ δι' αὐτοῦ θράσους ἀφελοῦ.' <236> φθάνει δ' αὐτὸν ἡ Θέρ-
- 30 μουθις ἑξαρπάσασα, καὶ πρὸς τὸν φόνον ὀκνηρὸς ἦν

ὁ βασιλεύς, τοιοῦτον αὐτὸν τοῦ θεοῦ παρασκευάσαν-
τος, ᾧ πρόνοια τῆς Μωυσέος σωτηρίας ἦν. ἐτρέφετο
οὖν πολλῆς ἐπιμελείας τυγχάνων. καὶ τοῖς μὲν Ἑβραίοις
ἐπ' αὐτῷ παρῆν εὐέλπισιν εἶναι περὶ τῶν ὄλων, δι'
ὑποψίας δ' εἶχον Αἰγύπτιοι τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ.⁵
〈237〉 μηδενὸς δ' ὄντος φανεροῦ δι' ὃ καὶ ἀπέκτεινεν
αὐτὸν ἢ ὁ βασιλεύς ὄντα καὶ συγγενῇ διὰ τῆς εἰσποι-
ήσεως, ἢ τῶν ἄλλων τις, ᾧ πλέον ὑπὲρ ὠφελείας τῆς
Αἰγυπτίων ἐκ τοῦ προειδέναι τὰ μέλλοντα θαρρεῖν
παρῆν, ἀπείχοντο τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ.

10

- 10 〈238〉 Μωυσῆς μὲν οὖν τῷ προειρημένῳ τρόπῳ
γεννηθεὶς τε καὶ τραφεὶς καὶ παρελθὼν εἰς ἡλικίαν,
φανερὰν τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν ἀρετὴν ἐποίησε καὶ τὸ
ἐπὶ ταπεινώσει μὲν τῇ ἐκείνων ἐπ' αὐξήσει δὲ τῶν
Ἑβραίων γεγενῆσθαι, τοιαύτης ἀφορμῆς λαβόμενος.¹⁵
〈239〉 Αἰθίοπες (πρόσοικοι δ' εἰς τοῖς Αἰγυπτίοις)
ἐμβαλόντες εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἔφερον καὶ ἦγον τὰ
τῶν Αἰγυπτίων. οἳ δ' ὑπ' ὀργῆς στρατεύουσιν ἐπ'
αὐτοῖς, ἀμυνόμενοι τῆς καταφρονήσεως, καὶ τῇ μάχῃ
κρᾶτηθέντες οἱ μὲν αὐτῶν ἔπεσον, οἳ δ' αἰσχροῶς εἰς²⁰
τὴν οἰκίαν διεσώθησαν φυγόντες. 〈240〉 ἐπηκολού-
θησαν δὲ διώκοντες Αἰθίοπες, καὶ μαλακίας ὑπολαβόν-
τες τὸ μὴ κρατεῖν πάσης τῆς Αἰγύπτου, τῆς χώρας ἐπὶ
πλέον ἥπιοντο, καὶ γευσάμενοι τῶν ἀγαθῶν οὐκέτ'
αὐτῶν ἀπείχοντο. ὥς δὲ τὰ γειννιδῶντα μέρη πρώτον²⁵
αὐτοῖς ἐπερχομένων οὐκ ἐτόλμων ἀντιστρατεύειν, πρού-
βησαν ἄχοι Μέμφεως καὶ τῆς θαλάττης, οὐδεμιᾶς τῶν
πόλεων ἀντίσχειν δυνηθείσης. 〈241〉 τῷ δὲ κακῷ
πιεζόμενοι πρὸς χρησμοὺς Αἰγύπτιοι καὶ μαντείας τρέ-
πονται. συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς τοῦ θεοῦ συμμάχῳ³⁰

χρήσασθαι τῷ Ἑβραίῳ, κελεύει ὁ βασιλεὺς τὴν θυγα-
 τέρα παρασχεῖν τὸν Μωυσῆν στρατηγὸν αὐτῷ γενησό-
 μενον. <242> ἡ δὲ ὄρκους ποιησαμένῳ ὥστε μηδὲν
 διαθεῖναι κακόν, παραδίδωσιν, ἀντὶ μεγάλης μὲν εὐερ-
 5 γείας κρίνουσα τὴν συμμαχίαν, κακίζουσα δὲ τοὺς
 ἰερέας, οἳ κτεῖναι προαγορεύσαντες αὐτὸν ὡς πολέμιον,
 οὐκ ἠδοῦντο νῦν χρήζοντες αὐτοῦ τῆς ἐπικουρίας.
 <243> Μωυσῆς δ' ὑπὸ τε τῆς Θερμούθιδος παρακλη- 2
 θείς καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡδέως προσδέχεται τοῦτον.
 10 ἔχαιρον δ' οἱ ἱερογραμματεῖς ἀμφοτέρων τῶν ἔθνων,
 Αἰγυπτίων μὲν ὡς τοὺς τε πολεμίους τῇ ἐκείνου κρα-
 τήσουντες ἀρετῇ καὶ τὸν Μωυσῆν ταύτῳ δόλῳ κατερ-
 γασόμενοι, οἱ δὲ τῶν Ἑβραίων ὡς φυγεῖν αὐτοῖς
 ἐσομένου τοὺς Αἰγυπτίους διὰ τὸ Μωυσῆν αὐτῶν στρα-
 15 τηγεῖν. <244> ὁ δὲ φθάσας πρὶν ἢ πνθῆσθαι τοὺς
 πολεμίους τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν
 ἦγεν, οὐ διὰ τοῦ ποταμοῦ ποιησάμενος τὴν ἔλασιν
 ἀλλὰ διὰ γῆς. ἔνθα τῆς αὐτοῦ συνέσεως θαυμαστὴν
 ἐπίδειξιν ἐποίησατο. <245> τῆς γὰρ γῆς χαλεπῆς οὐ-
 20 σης ὁδευθῆναι διὰ πλῆθος ἐρπετῶν (παμπορωτάτη γὰρ
 ἐστὶ τούτων, ὡς καὶ τὰ παρ' ἄλλοις οὐκ ὄντα μόνη
 τρέφειν, δυνάμει τε καὶ κακίᾳ καὶ τῷ τῆς ὕψεως ἀσυν-
 ήθει διαφέροντα· τινὰ δ' αὐτῶν ἐστὶ καὶ πετεινά,
 ὡς λαθόντα μὲν ἀπὸ γῆς κακουργεῖν καὶ μὴ προῖδο-
 25 μένους ἀδικεῖν ὑπερπετῇ γινόμενα) νοεῖ πρὸς ἀσφά-
 λειαν καὶ ἀβλαβῇ πορείαν τοῦ στρατεύματος στρατήγημα
 θαυμαστόν. <246> πλέγματα γὰρ ἐμφορῇ κιβωτοῖς ἐκ
 βύβλου κατασκευάσας καὶ πληρώσας ἱβέων ἐκόμιζε·
 πολεμιώτατον δ' ἐστὶ τοῖς ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῷον· φεύ-
 30 γουσί τε γὰρ ἐπερχομένης καὶ ἀφιστάμενοι καθάπερ

ὑπὸ νεφῶν ἄρπαζόμενοι καταπίνονται. χειροήθεις δ' εἰσὶν αἱ ἵβεις καὶ πρὸς μόνον τὸ τῶν ὄφεων γένος ἄγριοι. <247> καὶ περὶ μὲν τούτων παρήμι νῦν γράφειν, οὐκ ἀγνοούντων τῶν Ἑλλήνων τῆς ἵβεως τὸ εἶδος. ὥς οὖν εἰς τὴν γῆν ἐνέβαλε τὴν θηριοτρόφον, ⁵ ταύταις ἀπεμάχετο τὴν τῶν ἐρπετῶν φύσιν ἐπαφείς αὐτοῖς καὶ προπολεμούσαις χρώμενος. <248> τοῦτον οὖν ὁδεύσας τὸν τρόπον οὐδὲ προμαθοῦσι παρῆν τοῖς Αἰθίοψι, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς κρατεῖ τῇ μάχῃ. καὶ τῶν ἐλπιδῶν ὡς εἶχον ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἀφαιρεῖται. ¹⁰ τὰς τε πόλεις αὐτῶν ἐπήει καταστρεφόμενος, καὶ φόνος πολλὸς τῶν Αἰθιοπῶν ἐπράττετο. καὶ τῆς διὰ Μωυσῆν εὐπραγίας γευσάμενον τὸ τῶν Αἰγυπτίων στρατευμα πονεῖν οὐκ ἔκαμνε, ὥς περὶ ἀνδραποδισμοῦ καὶ παντελοῦς ἀναστάσεως τὸν κίνδυνον εἶναι τοῖς Αἰθίοψι. ¹⁵ <249> καὶ τέλος συνελαθέντες εἰς Σαβὰ πόλιν βασιλειον οὖσαν τῆς Αἰθιοπίας, ἣν ὕστερον Καμβύσης Μερόην μετωνόμασεν ἀδελφῆς ἰδίας τοῦτο καλουμένης, ἐπολιορκοῦντο. ἦν δὲ δυσπολιορκητον σφόδρα τὸ χωρίον, τοῦ τε Νείλου περιέχοντος αὐτὴν καὶ κυκλου- ²⁰ μένου, ποταμῶν τ' ἄλλων Ἀστάπου καὶ Ἀσταβόρα δυσμάχητον τοῖς πειρωμένοις διαβαίνειν τὸ ῥέθυμα ποιούντων. <250> ἡ γὰρ πόλις ἐντὸς οὖσα ὥς νῆσος οἰκεῖται, τείχους τ' αὐτῇ καρτεροῦ περιηγμένου, καὶ πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους πρόβλημα τοὺς ποταμοὺς ²⁵ ἔχουσα, χώματά τε μεγάλα μεταξὺ τοῦ τείχους, ὥστε ἀνεπύκλυστον εἶναι βιαιότερον ὑπὸ πλημύρας φερομένων. ἅπερ καὶ τοῖς περαιωσαμένοις τοὺς ποταμοὺς ἄπορον ἐποίει τῆς πόλεως τὴν ἄλωσιν. <251> φέροντι τοίνυν ἀηδῶς τῷ Μωυσεὶ τὴν τοῦ στρατεύματος ἀρ- ³⁰

γίαν (εἰς χεῖρας γὰρ οὐκ ἐτόλμων ἀπαντᾶν οἱ πολέ-
 μιοι) συνέτυχέ τι τοιοῦτον. <252> Θάρβις θυγάτηρ
 ἦν τοῦ Αἰθιοπῶν βασιλέως· αὕτη τὸν Μωυσῆν πλη-
 σίον τοῖς τείχεσι προσάγοντα τὴν στρατιὰν καὶ μαχό-
 5 μενον γενναίως ἀποσκοποῦσα, καὶ τῆς ἐπινοίας τῶν
 ἐγχειρήσεων θαυμάζουσα, καὶ τοῖς τ' Αἰγυπτίοις αἴτιον,
 ἀπεγνωκόσιν ἤδη τὴν ἐλευθερίαν, τῆς εὐπραγίας ὑπο-
 λαμβάνουσα καὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἀυχοῦσιν ἐπὶ τοῖς κατ'
 αὐτῶν κατωρθωμένοις, τοῦ περὶ τῶν ὅλων κινδύνου,
 10 εἰς ἔρωτα δεινὸν ὥλισθεν αὐτοῦ. καὶ περιόντος τοῦ
 πάθους πέμπει πρὸς αὐτὸν τῶν οἰκετῶν τοὺς πιστο-
 τάτους, διαλεγομένη περὶ γάμου. <253> προσδεξαμένον
 δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τῷ παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ ποιη-
 σαμένον πίστεις ἐνόρκους ἥ μὴν ἄξεσθαι γυναῖκα καὶ
 15 κρατήσαντα τῆς πόλεως μὴ παραβήσεσθαι τὰς συνθή-
 κας, φθάνει τοῦτορον τοὺς λόγους. καὶ μετὰ τὴν ἀν-
 αίρεσιν τῶν Αἰθιοπῶν εὐχαριστήσας τῷ θεῷ συνετέλει
 τὸν γάμον ὁ Μωυσῆς, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἀπήγαγεν
 εἰς τὴν ἑαυτῶν γῆν.
 20 <254> Οἱ δ' ἐξ ὧν ἐσώζοντο ὑπὸ Μωυσέος, μῖσος 11
 ἐκ τούτων πρὸς αὐτὸν ἀνελάμβανον καὶ θερμότερον
 ἄπιεσθαι τῶν κατ' αὐτοῦ βουλευμάτων ἠξίουں, ὑπο-
 νοοῦντες μὲν μὴ διὰ τὴν εὐπραγίαν νεωτερίσειε κατὰ
 τὴν Αἰγυπτον, διδάσκοντες δὲ τὸν βασιλέα περὶ τῆς
 25 σφαγῆς. <255> ὁ δὲ καὶ καθ' αὐτὸν μὲν εἶχε τὴν
 τοῦ πράγματος ἐπίνοιαν ὑπὸ τε φθόνου τῆς Μωυσέος
 στρατηγίας καὶ ὑπὸ δέους ταπεινώσεως· ἐπειχθεὶς δ'
 ὑπὸ τῶν ἱερογραμματέων οἷός τ' ἦν ἐγχειρεῖν τῇ Μωυ-
 σέος ἀναιρέσει. <256> φθάσας δὲ τὴν ἐπιβουλήν κατα-
 30 μαθεῖν λαθὼν ὑπέξεισι, καὶ τῶν ὁδῶν φυλαττομένων

ποιεῖται διὰ τῆς ἐρήμου τὸν δρασμὸν καὶ ὅθεν ἦν ὑπόνοιαν μὴ λαβεῖν τοὺς ἐχθρούς, ἅπορός τ' ὢν τροφῆς ἀπηλλάττετο τῇ καρτερίᾳ καταφρονῶν. <257> εἰς τε πόλιν Μαδινην ἀφικόμενος πρὸς τῇ μὲν Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ κειμένην, ἐπώνυμον δ' ἐνὸς τῶν Ἀβράμω⁵ γενομένων ἐκ Χेतούρας υἱῶν, καθεστθίς ἐπὶ τινος φρέατος ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ταλαιπωρίας ἠρέμει, μεσημβρίας οὔσης, οὐ πόρρω τῆς πόλεως. ἐνταῦθ' αὐτῷ συνέβη καὶ πρῶξις ἐκ διαίτης τῶν αὐτόθι, συστήσασα τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφορ-¹⁰
2 μὴν παρασχοῦσα. <258> τῶν γὰρ χωρίων δυσύδρων ὄντων προκατελάμβανον οἱ ποιμένες τὰ φρέατα, ὅπως μὴ προεξανηλωμένου τοῦ ὕδατος ὑπὸ τῶν ἄλλων σπανίζοι ποτοῦ τὰ θρέμματα. <259> παραγίνονται οὖν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἐπὶ παρθένοι ἀδελφαί, Ῥαγούηλου θυγα-¹⁵ τέρες ἰερώως καὶ πολλῆς ἡξιωμένου τιμῆς παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις, αἱ τῶν τοῦ πατρὸς ποιμνίων ἐπιμελόμεναι, διὰ τὸ ταύτην ὑπουργίαν εἶναι καὶ γυναιξὶν ἐπιχώριον παρὰ τοῖς Τρωγλοδύταις, φθάσασαι τὸ αὐταρχεῖν ἐκ τοῦ φρέατος ἀνέσπασαν ὕδωρ τοῖς ποιμνίοις εἰς δεξα-²⁰ μενάς, αἱ πρὸς ἐκδοχὴν τοῦ ὕδατος ἐγεγόνεσαν. <260> ἐπιστάντων δὲ ποιμένων καὶ ἀπελαινόντων τὰς παρθένους ὥστ' αὐτοὶ τοῦ ὕδατος κρατεῖν, Μωυσῆς δεινὸν ἠγρησάμενος εἶναι περιδεῖν ἀδικουμένας τὰς κόρας, καὶ τὴν βίαν τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔασαι κρεῖττονα γενέσθαι²⁵ τοῦ τῶν παρθένων δικαίου, τοὺς μὲν εἴρξε πλεονεκτηεῖν ἐθέλοντας, ταῖς δὲ παρέσχε τὴν δέουσαν βοήθειαν. <261> αἱ δ' εὐεργετηθεῖσαι παρήσαν πρὸς τὸν πατέρα, τὴν θ' ὕβριν τῶν ποιμένων αὐτῷ διηγούμεναι καὶ τὴν ἐπικουρίαν τοῦ ξένου, παρεκάλουν τε μὴ ματαίαν³⁰

αὐτῷ γενέσθαι τὴν εὐποιάν μὴδ' ἀμοιβῆς ὑστεροῦσαν.
 ὃ δὲ τὰς τε παῖδας ἀπεδέξατο τῆς περὶ τὸν εὐηργετη-
 κότα σπουδῆς, καὶ τὸν Μωσῆν εἰς ὅψιν ἐκέλευεν
 ἄγειν αὐτῷ τευξόμενον χάριτος δικαίας. <262> ὥς δ'
 5 ἦκε, τὴν τῶν θυγατέρων ἀπεσήμενεν αὐτῷ μαρτυρίαν
 ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ, καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτὸν θαυμάζων οὐκ
 εἰς ἀναισθήτους εὐεργεσιῶν καταθέσθαι τὴν ἐπικου-
 ρίαν ἔλεγεν, ἀλλ' ἱκανοὺς ἐκτίσαι χάριν καὶ τῷ μεγέθει
 τῆς ἀμοιβῆς ὑπερβαλεῖν τὸ μέτρον τῆς εὐποιίας. <263>
 10 ποιεῖται δ' αὐτὸν υἱὸν καὶ μίαν τῶν θυγατέρων πρὸς
 γάμον δίδωσι, τῶν τε θρεμμάτων (ἐν τούτοις γὰρ ἡ
 πᾶσα κτῆσις τὸ παλαιὸν ἦν τοῖς βαρβάροις) ἀποδείκνυ-
 σιν ἐπιμελητὴν καὶ δεσπότην.

<264> καὶ Μωσῆς μὲν τοιούτων τυχὼν παρὰ τοῦ 12
 15 Ἰοθόρου²⁸ (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπὶ κλημα τῷ Παρουήλῳ) διῆ-
 γεν αὐτόθι ποιμαίνων τὰ βοσκήματα. χρόνῳ δ' ὕστε-
 ρον νέμων ἐπὶ τὸ Σιναῖον καλούμενον ὄρος ἄγει τὰ
 ποιμνία· <265> τοῦτο δ' ἐστὶν ὑψηλότετον τῶν ταύτη
 ὄρων καὶ πρὸς νομὰς ἄριστον, ἀγαθῆς φυομένης πόας
 20 καὶ διὰ τὸ δόξαν ἔχειν ἐνδιατρίβειν αὐτῷ τὸν θεὸν
 οὐ κατανεμηθείσης πρότερον, οὐ τολμώντων ἐμβατεύειν
 εἰς αὐτὸ τῶν ποιμένων. ἔνθα δὴ καὶ τέρας αὐτῷ
 τυγχάνει θαυμάσιον· <266> πῦρ γὰρ θάμνον βάτων
 νεμόμενον τὴν περὶ αὐτὸν χλόην τό τ' ἄνθος αὐτοῦ
 25 παρῆλθεν ἀβλαβές, καὶ τῶν ἐγκάρπων κλάδων οὐδὲν
 ἠφάνισε, καὶ ταῦτα τῆς φλογὸς πολλῆς καὶ ὀξύτατης
 ὑπαρχούσης. <267> ὃ δὲ καὶ αὐτὴν μὲν ἔδεισε τὴν
 ὅψιν παράδοξον γενομένην, κατεπλάγη δ' ἔτι μᾶλλον
 30 αὐτὸν καὶ ποιησαμένου λόγους, οἷς τό τε θρόσος αὐ-
 § 261 = Exod. II 18.

τοῦ, τολμήσαντος παρελθεῖν εἰς χωρίον εἰς ὃ μηδεὶς ἀνθρώπων πρότερον ἀφῆκτο διὰ τὸ εἶναι θεῖον, ἐσήμαινε, καὶ συνεβούλευε τῆς φλογὸς ὥς πορρωτάτω χωρεῖν καὶ ἀρκεῖσθαι μὲν οἷς ἐώρακεν, ἀγαθὸν ὄντα καὶ μεγάλων ἀνδρῶν ἔκγονον, πολυπραγμονεῖν δὲ ⁵ μηδὲν ἐπὶ τούτοις περιττότερον. <268> προηγόρευέ τε τὴν ἐσομένην αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν παρ' ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ συμπαρόντος, καὶ θαρροῦντα ἐκέλευεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπιέναι, στρατηγὸν καὶ ἡγεμόνα τῆς Ἑβραίων πληθύος ἐσόμενον καὶ τῆς ὑβρεως τῆς ἐκεῖ ¹⁰ τοὺς συγγενεῖς ἀπαλλάζοντα. <269> 'καὶ γὰρ γῆν οἰκήσουσι' φησί 'ταύτην εὐδαίμονα, ἣν Ἀβραάμους ᾤκησεν ὁ ὑμέτερος πρόγονος, καὶ τῶν πάντων ἀπολαύσουσιν ἀγαθῶν, εἰς ταῦτα σοῦ καὶ τῆς σῆς συνέσεως αὐτοῖς ἡγουμένης.' ἐξαγαρόντα μέντοι τοὺς Ἑβραίους ¹⁵ ἐκ τῆς Αἰγύπτου θυσίας ἐκέλευε χαριστηρίους ἀφικόμενον εἰς ἐκεῖνον ἐκτελέσαι τὸν τόπον. <270> τοσαῦτα ² μὲν ἐκ τοῦ πυρὸς θεοκλυτεῖται, Μωυσῆς δ' ἐκπεπληγμένος οἷς τ' εἶδε καὶ πολὺν μᾶλλον οἷς ἤκουσεν, 'δυναμίμει μὲν ἀπιστεῖν' ἔφη 'τῇ σῇ, ᾧ δέσποτα, ἣν αὐτὸς ²⁰ τε θρησκέυω καὶ προγόνοις οἶδα φανεράν γενομένην, μανιωδέστερον ἢ κατὰ τὴν ἑμαυτοῦ φρόνησιν ἡγοῦμαι. <271> πλὴν ἀπορῶ πῶς ἰδιώτης ἀνὴρ καὶ μηδεμιᾶς ἰσχύος εὐπορῶν ἢ πείσω λόγοις τοὺς οἰκείους ἀφέντας ἣν ἄρτι κατοικοῦσι γῆν ἔπεσθαι μοι πρὸς ἣν αὐ- ²⁵ τὸς ἡγοῦμαι, ἢ καὶ ἐκεῖνοι πεισθῶσι, πῶς ἂν βιασαίμην Φαραώθην ἐπιτρέψαι τὴν ἔξοδον τούτοις, ὧν τοῖς πόνοις καὶ τοῖς ἔργοις τὴν οἰκείαν αὖξουσιν ³ εὐδαίμονιαν.' <272> ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ περὶ πάντων συνεβούλευε θαρρεῖν, ὑπισχνούμενος αὐτὸς παρῆσεσθαι, ³⁰

καὶ οὗ μὲν ἂν δέῃ λόγων, πειθὼ παρῄξειν, οὗ δ' ἂν
 ἔργων, ἰσχὺν χορηγήσειν. ἐκέλευέ τε τὴν βακτηρίαν
 ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντα πίστιν ὧν ὑπὸ σκηνῇ λαμβάνειν.
 καὶ ποιήσαντος δράκων εἶρε, καὶ συνειλούμενος σπει-
 5 ρηδὸν ὡς διώκουσιν ἐπ' ἀμύνη τὴν κεφαλὴν ἐπανε-
 τεινεν, εἶτα πάλιν βάκτρον ἦν. <273> μετὰ τοῦτο δὲ
 καθεῖναι τὴν δεξιὰν εἰς τὸν κόλπον προσέταξεν· ὑπ-
 ακούσας δὲ λευκὴν καὶ τιτάνῳ τὴν χροῖαν ὁμοίαν προ-
 εκόμισεν, εἶτ' εἰς τὸ σύννηθες κατέστη. κελευσθεὶς δὲ
 10 καὶ τοῦ πλησίον ὕδατος λαβὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέαι,
 ὁρᾷ τὴν χροῖαν αἱματώδη γενομένην. <274> θαυμά-
 ζοντα δ' ἐπὶ τούτοις θαρρεῖν παρεκελεύετο, καὶ βοηθὸν
 εἰδέναι μέγιστον αὐτῷ συνεσόμενον, καὶ σημείοις πρὸς τὸ
 πιστεύεσθαι παρὰ πᾶσι χρῆσθαι, ὅτι πεμφθεὶς ὑπ' ἐμοῦ
 15 πάντα κατὰ τὰς ἐμὰς ἐντολὰς ποιεῖς. κελεύω δὲ μηδὲν
 ἔτι μελλήσαντα σπεύδειν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ νυκτὸς
 καὶ ἡμέρας ἐπειρόμενον, καὶ μὴ τρίβοντα τὸν χρόνον
 πλείω ποιεῖν τοῦτον Ἑβραίοις ἐν δουλείᾳ κακοπαθοῦσι.
 <275> Μωυσῆς δ' οὐκ ἔχων ἀπιστεῖν οἷς ἐπηγγέλ- 4
 20 λετο τὸ θεῖον, θεατῆς γε τοιούτων βεβαιωμάτων καὶ
 ἀκροατῆς γενόμενος, εὐξάμενος αὐτῷ καὶ πειραθῆναι
 ταύτης τῆς δυνάμεως ἐν Αἰγύπτῳ δεηθείς, ἡντιβόλει
 μηδ' ὀνόματος αὐτῷ γινῶσιν τοῦ ἰδίου φθονῆσαι, φω-
 νῆς δ' αὐτῷ μετεσχηκότι καὶ ὕψεως ἔτι καὶ τὴν προσ-
 25 ηγορίαν εἶπεῖν, ἵνα θύων ἐξ ὀνόματος αὐτὸν παρεῖναι
 τοῖς ἱεροῖς παρακαλῇ. <276> καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαί-
 νει τὴν ἑαυτοῦ προσηγορίαν, οὐ πρότερον εἰς ἀνθρώ-
 πους παρελθοῦσαν· περὶ ἧς οὗ μοι θεμιτὸν εἶπεῖν.

Μωυσεῖ μὲν τὰ σημεῖα ταῦτα οὐ τότε μόνον, διὰ
 30 παντὸς δ' ὁπότε δεηθείη συνετύγγανεν· ἐξ ὧν ἀπάν-

- των πλέον περὶ τῆς ἀληθείας τῷ πυρὶ νέμων καὶ τὸν
θεὸν εὖμενῇ παραστάτην ἔξειν πιστεύων τοὺς τ' οἰκείους
σώσειν ἤλπιξε καὶ τοὺς Αἰγυπτίους κακοῖς περιβαλεῖν.
- 13 <277> καὶ πνυθόμενος τὸν τῶν Αἰγυπτίων τεθνάναι
βασιλέα Φαραώθην, ἐφ' οὔπερ αὐτὸς ἔφυγε, δεῖται 5
'Ραγουήλου συγχωρῆσαι κατ' ὠφέλειαν αὐτῷ τῶν συγ-
γενῶν εἰς Αἴγυπτον ἀπελθεῖν· καὶ παραλαβὼν τὴν
Σαφρώραν ἣν γεγαμήκει, τοῦ 'Ραγουήλου θυγατέρα,
καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας, Γῆρσον καὶ 'Ελεάζαρον,
ὠρμησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. <278> τῶν δ' ὀνομάτων 10
τούτων Γῆρσος μὲν σημαίνει κατ' 'Εβραίων διάλεκτον
ὅτι εἰς ξένην γῆν, 'Ελεάζαρος δὲ συμμάχῳ τῷ πατρὶ
θεῷ χρησάμενον αὐτὸν Αἰγυπτίους διαφυγεῖν. <279>
γενομένῳ δ' αὐτῷ πλησίον τῶν ὄρων, ἀδελφὸς 'Ααρὼν
ὑπήντησε τοῦ θεοῦ κελεύσαντος· πρὸς ὃν ἀποσημαίνει 15
τὰ ἐν τῷ ὄρει συντυχόντα καὶ τοῦ θεοῦ τὰς ἐντολάς.
προϊοῦσι δ' αὐτοῖς ὑπηντίαζον 'Εβραίων οἱ ἀξιολογώ-
τατοι, τὴν παρουσίαν αὐτοῦ μεμαθηκότες, οἷς Μωυσῆς
τὰ σημεῖα διηγούμενος, ἐπεὶ πιθανὸς οὐκ ἦν, παρέσχεν
αὐτῶν τὴν ὄψιν. <280> οἱ δ' ὑπ' ἐκπλήξεως τῶν 20
παρὰ δόξαν αὐτοῖς ὁρωμένων ἀνεθάρρουν καὶ περὶ
τῶν ὄλων ἦσαν εὐέλπιδες, ὥς θεοῦ προνοουμένου τῆς
ἀσφαλείας αὐτῶν.
- 2 <281> ἐπεὶ δὲ καταπειθεῖς εἶχεν ἤδη τοὺς 'Εβραίους
ὁ Μωυσῆς καὶ οἷς ἂν κελεύσῃ τούτοις ἀκολουθήσειν 25
ὁμολογοῦντας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐρῶντας, παραγίνε-
ται πρὸς τὸν βασιλέα τὴν ἡγεμονίαν νεωστὶ παρειλη-
φότα, <282> καὶ ὅσα τ' ὠφελήσειεν Αἰγυπτίους ὑπ'
Αἰθιοπῶν καταφρονομένους καὶ διαρπαζομένης αὐτῶν
τῆς χώρας ἐδήλου, στρατηγία καὶ πόνοις χρησάμενος 30

ὥς περὶ οἰκείων, ὅτι τε κινδυνεύσειεν ἐπὶ τούτοις ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβὰς οὐ δικαίας κομιζόμενος ἀνεδίδασκεν, <283> τὰ τε κατὰ τὸ Σιναῖον ὄρος αὐτῷ συντυχόντα καὶ τὰς τοῦ θεοῦ φωνὰς καὶ τὰ πρὸς πίστιν ὧν οὗτος 5 αὐτῷ προστάξειεν ὑπ' αὐτοῦ δειχθέντα σημεῖα καθ' ἕκαστον ἐξετίθετο, παρεκάλει τε μὴ ἀπιστοῦντα τούτοις ἐμποδῶν ἴστασθαι τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ. <284> χλευά- 3 σαντος δὲ τοῦ βασιλέως, Μωυσῆς ἔργῳ παρέσχεεν αὐτῷ βλέπειν τὰ σημεῖα τὰ κατὰ τὸ Σιναῖον ὄρος γενόμενα. 10 ὃ δ' ἀγανακτήσας πονηρὸν αὐτὸν ἀπεκάλει, καὶ πρότερον φυγόντα τὴν παρ' Αἴγυπτίοις δουλείαν καὶ νῦν ἐξ ἀπάτης αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν πεποιημένον καὶ τερατουργίαις καὶ μαγείαις καταπλήξαι ἐπιχειρηκότα. <285> καὶ ταῦθ' ἅμα λέγων κελεύει τοὺς ἱερεῖς τὰς 15 αὐτὰς ὕψεις αὐτῷ παρασχεῖν ὄραν, ὥς Αἴγυπτίῳ σοφῶν ὄντων καὶ τὴν περὶ τούτων ἐπιστήμην. [καὶ ὅτι μὴ μόνος ἐμπειρος ὧν αὐτὸς εἰς θεὸν δύναται· τὸ γὰρ ἐπ' αὐτῷ παρὰδόξον ἀναφέρων πιθανὸς ὥς παρ' ἀπαιδευτοῖς ὑπάρχειν.] καὶ μεθεμένων ἐκείνων 20 τὰς βακτηρίας δράκοντες ἦσαν. <286> Μωυσῆς δ' οὐ καταπλαγείς 'οὐδ' αὐτὸς μέν' εἶπεν, 'ὦ βασιλεῦ, τῆς Αἴγυπτίων σοφίας καταφρονῶ· τοσῶδε μέντοι κρείττουνα τὰ ὑπ' ἐμοῦ πραττόμενα τῆς τούτων μαγείας καὶ τέχνης φημί, ὅσῳ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρωπίνων διαφέρει. 25 δεῖξω δ' οὐ κατὰ γοητείαν καὶ πλάνην τῆς ἀληθοῦς δόξης τὰμά, κατὰ δὲ θεοῦ πρόνοιαν καὶ δύναμιν φαινόμενα.' <287> καὶ ταῦτ' εἰπὼν μεθίησιν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βακτηρίαν, κελεύσας αὐτὴν εἰς ὄφιν μεταβαλεῖν. ἡ δ' ἐπετίθετο, καὶ τὰς τῶν Αἴγυπτίων βακτηρίας, αἱ 30 δράκοντες ἐδόκουν, περιουῖσα κατήσθιε, μέχρι πάσας

ἀνῆλωσεν. εἴτ' εἰς τὸ ἑαυτῆς σχῆμα μεταπεσοῦσαν κομίζεται Μωσῆς.

- 4 <288> ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδέν τι μᾶλλον τούτῳ πρα-
χθέντι καταπλήττεται, προσοργισθεὶς δὲ καὶ μηδὲν
αὐτῷ προχωρήσειν εἰπὼν ἐκ τῆς κατ' Αἴγυπτίων 5
φίας καὶ δεινότητος, κελεύει τὸν ἐπὶ τῶν Ἑβραίων
τεταγμένον μηδεμίαν αὐτοῖς ἄνεσιν παρέχειν τοῦ πο-
νεῖν, ἀλλὰ πλείοσι τῶν πρότερον κακοῖς αὐτοὺς κατ-
αναγκάζειν. <289> ὁ δὲ ἄχυρον αὐτοῖς παρέχων εἰς
τὴν πλινθείαν πρότερον, οὐκέτι παρῆχεν, ἀλλ' ἡμέρας 10
μὲν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ταλαιπωρεῖν ἐποίει, νυκτὸς δὲ
συνάγειν τὸ ἄχυρον. καὶ τοῦ δεινοῦ διπλασίονος ὄν-
τος αὐτοῖς, ἐν αἰτίαις Μωσῆν εἶχον ὡς τῶν ἔργων
αὐτοῖς καὶ τῆς ταλαιπωρίας δι' ἐκεῖνον χαλεπωτέρας
γεγενημένης. <290> ὁ δ' οὔτε πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως 15
ἀπειλὰς ἔκαμνεν οὔτε πρὸς τὰς τῶν Ἑβραίων μέμψεις
ἐνεδίδου, τὴν τε ψυχὴν παραστησάμενος πρὸς ἐκάτερον,
ἐπὶ τῷ πονεῖν καὶ τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν τὴν ἐλευθε-
ρίαν ὑπῆρχε. <291> καὶ παραγενόμενος πρὸς τὸν βασιλέα
ἔπειθεν αὐτὸν ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους ἐπὶ τὸ Σιναῖον 20
ὄρος, ἐκεῖ θύσοντας τῷ θεῷ (τοῦτο γὰρ αὐτὸν κεκε-
λευκέναι), καὶ μηδὲν ἀντιπράττειν οἷς ἐκεῖνος βούλε-
ται, τὴν δ' εὐμένειαν αὐτοῦ περὶ παντὸς ποιούμενον
συγχωρεῖν αὐτοῖς τὴν ἔξοδον, μὴ καὶ μάθῃ τούτων
κωλυτῆς γενόμενος αὐτὸν αἰτιάσασθαι, πάσχων ὅσα 25
παθεῖν εἰκὸς τὸν ἀντιπράττοντα θεοῦ προστάγμασι.
<292> τοῖς γὰρ χόλον ἔφ' αὐτοὺς κινήσασι θεῖον ἔξ
ἀπάντων φύεσθαι τὰ δεινὰ, καὶ οὔτε γῇ τούτοις οὔτε
ἀῆρ φίλος οὔτε γοναὶ τέκνων κατὰ φρίσιν, ἀλλ' ἐχθρὰ
πάντα καὶ πολέμια. πειραθῆσέσθαι τε τούτων Αἴγυ- 30

— πτίους ἔφασκε, μετὰ καὶ τοῦ τὸν Ἑβραίων λαὸν ἀπελ-
θεῖν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, ἀκόντων ἐκείνων.

<293> τοῦ δὲ βασιλέως ἐκφανλίζοντος τοὺς Μωυ- 14
 σέος λόγους καὶ μηδεμίαν ἐπιστροφὴν ἔτι ποιουμένου,
 5 πάθη δεινὰ τοὺς Αἰγυπτίους κατελάμβανεν· ὧν ἕκαστον
 ἐκθήσομαι διὰ τε τὸ μὴ πρότερόν τισι συμβάντα τότε
 τοῖς Αἰγυπτίοις εἰς πεῖραν ἐλθεῖν, καὶ διὰ τὸ βούλε-
 σθαι Μωυσῆν μηδὲν ὧν προεῖπεν αὐτοῖς ψευδάμενον
 ἐπιδεῖξαι, καὶ ὅτι συμφέρει τοῖς ἀνθρώποις μαθοῦσι
 10 φυλάττεσθαι ταῦτὰ ποιεῖν ἐκείνοις, μὴ δυσαρεστήσῃ
 τὸ θεῖον μηδ' εἰς ὀργὴν τραπὲν ἀμύνηται τῆς ἀδικίας
 αὐτούς. <294> ὁ γὰρ ποταμὸς αὐτοῖς αἱματώδης θεοῦ
 κελεύσαντος ἐρρῦν, πίνεσθαί τε μὴ δυνάμενος, καὶ
 πηγὴν ἑτέραν ὑδάτων οὐκ ἔχουσιν· οὐχὶ τὴν χροῶν δὲ
 15 μόνον ἦν τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πειρωμένοις πίνειν
 ἀλγήματα καὶ πικρὰν ὀδύνην προσέφερεν. <295> ἦν
 δὲ τοιοῦτος μὲν Αἰγυπτίοις, Ἑβραίοις δὲ γλυκὺς καὶ
 πότιμος καὶ μηδὲν τοῦ κατὰ φύσιν παρηλλαγμένος.
 πρὸς οὗν τὸ παράδοξον ἀμηχανήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ
 20 δείσας περὶ τῶν Αἰγυπτίων, συνεχώρει τοῖς Ἑβραίοις
 ἀπιέναι. καὶ τοῦ κακοῦ λωφήσαντος πάλιν τὴν γνώ-
 μην μετέβαλεν, οὐκ ἐπιτρέπων τὴν ἄφοδον αὐτοῖς.

<296> ὁ δὲ θεός, ἀγνωμονοῦντος καὶ μετὰ τὴν 2
 ἀπαλλαγὴν τῆς συμφορᾶς οὐκέτι σωφρονεῖν ἐθέλοντος,
 25 ἄλλην τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιφέρει πληγὴν. βατράχων
 πληθὺς ἄπειρον τὴν γῆν αὐτῶν ἐπεβόσκετο· μεστὸς δὲ
 τούτων καὶ ὁ ποταμὸς ἦν, ὥς διαμωμένους τὸ ποτὸν
 τῷ τῶν ζώων ἰχθῶρι κεκακωμένον λαμβάνειν ἐναπο-
 θνησκόντων καὶ ἐνδιαφθειρομένων τῷ ὕδατι. <297>
 30 ἥ τε χώρα αὐτῶν μεστὴ κακῆς ἦν ἰλύος, γεννωμένων

τε καὶ ἀποθνησκόντων, τάς τε κατ' οἶκον αὐτῶν διαί-
 τας ἡφάνιζον ἐν βρωτοῖς εὕρισκόμενοι καὶ ποτοῖς καὶ
 ταῖς εὐναῖς αὐτῶν ἐπιπολάζοντες, ὅσμη τε χαλεπὴ ἦν
 καὶ δυσώδης [ἀποθνησκόντων] τῶν βασιλέων καὶ ζών-
 των καὶ διεφθαρμένων. <298> ὑπὸ δὲ τούτων τῶν 5
 κακῶν ἐλαυνομένων τῶν Αἰγυπτίων, τὸν Μωυσῆν ἐκέ-
 λευσεν ὁ βασιλεὺς οἷχεσθαι τοὺς Ἑβραίους λαβόντα.
 παραχορῆμα τοῦτ' εἰπόντος ἡφάνιστο τῶν βασιλέων τὸ
 πλῆθος καὶ ἡ τε γῆ καὶ ὁ ποταμὸς εἰς τὴν ἰδίαν φύ-
 σιν κατέστησαν. <299> Φαραώθης δέ, ἅμα τοῦ τε 10
 πάθους ἀπήλλακτο ἡ γῆ, καὶ τῆς αἰτίας ἐπελέληστο
 καὶ τοὺς Ἑβραίους κατεῖχε, καὶ ὥσπερ πλειόνων παθη-
 μάτων φύσεις βουλόμενος μαθεῖν οὐκέτ' ἡφίει τοῖς
 περὶ τὸν Μωυσῆν ἐξιέναι, φόβῳ μᾶλλον ἢ φρονήσει
 ταύτην αὐτοῖς ἐπιτρέπων. 15

- 3 <300> πάλιν οὖν ἄλλου κακοῦ προσβολῇ μετήγει τὸ
 θεῖον αὐτοῦ τὴν ἀπάτην. φθειρῶν γὰρ τοῖς Αἰγυπτίοις
 ἐξήνθησεν ἄπειρόν τι πλῆθος ἐνδοθεν ἀναδιδόμενον,
 ὑφ' ὧν κακοὶ κακῶς ἀπώλλυντο, μήτε λουτροῖς μήτε
 χρίσεσι φαρμάκων διαφθεῖραι τὸ γένος αὐτῶν δυναί- 20
 μενοι. <301> καὶ πρὸς τοῦτο τὸ δεινὸν ὁ τῶν Αἰγυ-
 πτίων βασιλεὺς ταραχθεὶς, καὶ δεῖσας ὁμοῦ τὸν ὄλεθρον
 τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν αἰσχύνην δὲ τῆς ἀπωλείας λογισά-
 μενος, ἐξ ἡμίσεως ὑπὸ φανλότητος ἠναγκάζετο σωφρο-
 νεῖν. <302> τοῖς μὲν γὰρ Ἑβραίοις αὐτοῖς ἐδίδου τὴν 25
 ἄφροδον, καὶ πρὸς τοῦτο τοῦ πάθους λωφήσαντος τέκνα
 καὶ γυναῖκας ὅμηρα τῆς ὑποστροφῆς αὐτῶν καταλιπεῖν
 αὐτοὺς ἡξίου. προσεξαγριαίνει δὴ τὸν θεόν, νομίσας
 ἀπατήσειν αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν, ὥσπερ Μωυσέος, ἀλλ'
 οὐκ ἐκείνου, τιμωροῦντος τὴν Αἴγυπτον ὑπὲρ τῶν 30

Ἑβραίων. <303> θηρίων γὰρ παντοίων καὶ πολυτρό-
πων, ὧν εἰς ὅψιν οὐδεὶς ἀπηντῇκει πρότερον, τὴν
χώραν αὐτῶν ἐγέμισεν, ὑφ' ὧν αὐτοὶ τε ἀπώλλυντο
καὶ ἡ γῆ τῆς ἐπιμελείας τῆς παρὰ τῶν γεωργῶν ἀπε-
5 στέρητο. εἰ δέ τι καὶ διέφυγε τὴν ὑπ' ἐκείνοις ἀπώ-
λειαν, νόσῳ τοῦτο καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπομερόντων,
ἐδαπανᾷτο.

<304> τοῦ δὲ Φαραώθου μηδ' οὕτως εἶκοντος τοῖς 4
τοῦ θεοῦ βουλήμασιν, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναικας συν-
10 ἀπαίρειν τοῖς ἀνδράσιν ἀξιοῦντος, καταλείπεσθαι δὲ
τοὺς παῖδας, οὐκ ἠπόρει τὸ θεῖον τὴν πονηρίαν αὐτοῦ
ποικίλοις κακοῖς καὶ μείζοσι τῶν προενδεδημηκότων
μετερχόμενον βασανίσαι· ἀλλὰ γὰρ δεινῶς αὐτοῖς ἐξηλ-
κοῦτο τὰ σώματα, τῶν ἐντὸς διαφθειρομένων, καὶ τὸ
15 πολὺ τῶν Αἰγυπτίων οὕτως ἀπώλλυτο. <305> μηδ'
ὑπὸ ταύτης δὲ τῆς πληγῆς σωφρονιζομένου τοῦ βασι-
λέως, χάλαζα, μήτε πρότερον τοῦ κατ' Αἴγυπτον ἀέρος
τοῦτο πεπονθότος μήθ' ὁμοία τῇ παρ' ἄλλοις ὥρα χει-
μῶνος κατιούσῃ, μείζων δὲ τῆς παρὰ τοῖς τὰ βόρεια
20 καὶ τὴν ἄρκτον νεμομένοις, ἕαρος ἀκμᾶζοντος κατενε-
χθεῖσα τοὺς καρποὺς αὐτῶν κατέκλασεν. <306> ἔπειτα
φῦλον ἀκρίδων ἐπινέμεται τὴν ὑπὸ τῆς χαλάξης μὴ
καταβλαβεῖσαν σποράν, ὥστε πρὸς τὰκριβὲς πάσας τοῖς
Αἰγυπτίοις τὰς ἀπὸ τῆς γῆς τῶν καρπῶν ἐλπίδας διολέσαι.

25 <307> ἦρκει μὲν οὖν τὸν δίχα πονηρίας ἀνόητον 5
καὶ τὰ προειρημένα τῶν κακῶν εἰς σύνεσιν καὶ τοῦ
συμφέροντος τὴν ἐπίνοιαν ὠφελῆσαι· Φαραώθης δ' οὐ
τοσοῦτον ὑπ' ἀφροσύνης ὅσον ὑπὸ κακίας, (αἰσθανόμε-
νος γὰρ τῆς αἰτίας, ὅμως ἀντεφιλονίκηει τῷ θεῷ) τοῦ
30 κρείττονος ἐκὼν προδότης ἐγένετο. καὶ κελεύει μὲν

§ 303 = Exod. IX 6.

τὸν Μωυσῆν μετὰ τε γυναικῶν καὶ παίδων ἀπάγειν τοὺς Ἑβραίους, τὴν δὲ λείαν αὐτοῖς καταλιπεῖν, ἐφθαρμένης αὐτοῖς τῆς οἰκείας. <308> τοῦ δὲ Μωυσέος οὐχὶ δίκαια φήσαντος αὐτὸν ἄξιον (δεῖν γὰρ αὐτοὺς τῷ θεῷ τὰς θυσίας ἐκ τῆς λείας ἐπενεγκεῖν) καὶ τριβομέ-
 νου διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ χρόνου, σκότος βαθὺ καὶ φέγγους ἄμοιρον περιχεῖται τοῖς Αἰγυπτίοις, ὅφ' οὗ τὰς τε ὕψεις ἀποκλειομένοις καὶ τὰς ἀναπνοὰς ἐμφραττομένοις ὑπὸ παχύτητος οἰκτρῶς τ' ἀποθνήσκειν συνέβαινε καὶ δεδιέναι μὴ καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέ-
 φους. <309> εἴτα τούτου διασκεδασθέντος μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τοσαύτας νύκτας, ὥς οὐ μετενόει πρὸς τὴν ἔξοδον τῶν Ἑβραίων ὁ Φαραώθης. προσελθὼν ὁ Μωυσῆς φησὶν ἄχρι πότε ἀπειθεῖς τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ; κελεύει γὰρ οὗτος ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους, καὶ οὐκ
 ἔστιν ἑτέρως ἀπαλλαγῆναι τῶν κακῶν ὑμᾶς μὴ ταῦτα ποιήσαντας.' <310> ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἠπειλήσεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν, εἰ πάλιν περὶ τούτων ἐνοχλῶν αὐτῷ προσέλθοι. Μωυσῆς δὲ οὐκέτ' αὐτὸς ποιήσεσθαι περὶ τούτων λόγους
 ἔφησεν, αὐτὸν δ' ἐκεῖνον, σὺν καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Αἰγυπτίων, παρακαλέσειν τοὺς Ἑβραίους ἀπελθεῖν.
 6 <311> καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἀπαλλάττεται, ὁ δὲ θεὸς δηλώσας ἔτι μιᾷ πληγῇ τοὺς Αἰγυπτίους καταναγκάσειν ἀπολῦσαι τοὺς Ἑβραίους, ἐκέλευσε Μωυσῆν παραγγεῖ-
 λαι τῷ λαῷ θυσίαν ἐτοίμην ἔχειν, παρασκευασμένους τῇ δεκάτῃ τοῦ Ξανθικοῦ μηνὸς εἰς τὴν τετταρεσκα-
 δεκάτην, ὅς παρὰ μὲν Αἰγυπτίοις Φαρμουθὶ καλεῖται, Νισάν δὲ παρ' Ἑβραίοις, Μακεδόνης δ' αὐτὸν Ξανθικὸν προσαγορεύουσιν ἀπάγειν τε τοὺς Ἑβραίους ἅπαντα

- ἐπικομιζομένους. <312> καὶ ὁ μὲν ἐτοίμους ἔχων ἤδη τοὺς Ἑβραίους πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ διατάξας εἰς φρατριάς ἐν ταύτῃ συνείχεν· ἐνστάσης δὲ τῆς τετταρεσκαίδεκάτης πάντες πρὸς ἄφοδον ἔχοντες ἔθνουν, καὶ τῷ
- 5 αἵματι τὰς οἰκίας ἡγνίζον, ὑσώπου κόμαις ἀναλαβόντες, καὶ δειπνήσαντες τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν ἔκανσαν ὡς ἐξελευσόμενοι. <313> ὅθεν νῦν ἔτι κατὰ τὸ ἔθος οὕτω θύομεν, τὴν ἑορτὴν Πάσχα καλοῦντες· σημαίνει δ' ὑπερβάσια, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὁ θεὸς
- 10 αὐτῶν ὑπερβάς Αἰγυπτίοις ἐναπέσκηψε τὴν νόσον. ἡ γὰρ φθορὰ τῶν πρωτοτόκων κατ' ἐκείνην ἔπεισι τὴν νύκτα τοῖς Αἰγυπτίοις, ὡς συνελθόντας πολλοὺς τῶν περὶ τὸ βασίλειον διαιτωμένων τῷ Φαραώθῃ συμβουλεύειν ἀπολύειν τοὺς Ἑβραίους. <314> καὶ Μωυσῆν
- 15 καλέσας ἐκεῖνος ἀπιέναι προσέταξεν, εἰ τῆς χώρας ἐξέλθοιεν, παύσεσθαι τὴν Αἴγυπτον κακοπαθοῦσαν ὑπολαβών. δώροις τε τοὺς Ἑβραίους ἐτίμων, οἳ μὲν ὑπὲρ τοῦ τάχιον ἐξελθεῖν, οἳ δὲ καὶ κατὰ γειτνιακὴν πρὸς αὐτοὺς συνήθειαν.
- 20 <315> καὶ οἳ μὲν ἐξῆσαν, κλαιόντων καὶ μετανοούντων, ὅτι χρήσαιντο χαλεπῶς αὐτοῖς, τῶν Αἰγυπτίων, τὴν δὲ πορείαν ἐποιοῦντο κατὰ Αἰγυπτίους πόλιν, ἔρημον οὖσαν ἐν τοῖς τότε· Βαβυλὼν γὰρ ὕστερον κτίζεται ἐκεῖ, Καμβύσου καταστρεφομένου τὴν Αἴγυπτον. συν-
- 25 τόμως δὲ ποιούμενοι τὴν ἄφοδον, εἰς Βελσεφῶντα χωρίον τριταῖοι παραγίνονται τῆς Ἑρμιοῦς θαλάττης. <316> μηδενὸς δὲ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς εὐποροῦντες διὰ τὴν ἔρημίαν, πεφυραμένοις τοῖς ἀλεύροις καὶ πεπηγρόσι μόνον ὑπὸ βραχείας θερμότητος τοῖς ἀπ' αὐτῶν ἄρτοις
- 30 διετρέφοντο. καὶ τούτοις ἐπὶ τριάκονθ' ἡμέρας ἐχρή-

- σαντο· πρὸς πλείονα γὰρ οὐκ ἐξήρκεσε χρόνον αὐτοῖς ὅσα ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐπεφέροντο, καὶ ταῦτα τὴν τροφήν ταμιευομένοις καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀλλὰ μὴ πρὸς κόρον αὐτῇ χρωμένοις. <317> ὅθεν εἰς μνήμην τῆς τὸτ' ἐνδείας ἐορτὴν ἄγομεν ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ, τὴν τῶν ἄξύμων λεγομένην. τὸ μὲν οὖν πᾶν πλῆθος τῶν μετανισταμένων γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις σκοποῦσιν οὐκ εὐαριθμητον ἦν, οἱ δὲ στρατεύσιμον ἔχοντες τὴν ἡλικίαν περὶ ἐξήκοντα μυριάδας ἦσαν. <318> κατέλιπον δὲ τὴν Αἴγυπτον μηνὶ Ξανθικῷ, πέμπτη καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην, μετ' ἔτη τριάκοντα καὶ τετρακόσια ἡ τὸν πρόγονον ἡμῶν Ἀβραμὸν εἰς τὴν Χαναναίαν ἐλθεῖν, τῆς δὲ Ἰακώβου μεταναστιάσεως εἰς τὴν Αἴγυπτον γενομένης διακοσίαις πρὸς τοῖς δεκάπεντε ἐνιαυτοῖς ὕστερον. <319> Μωυσεῖ δ' ἐγεγόνει μὲν ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἦδη, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀαρὼν τρισὶ πλείοσιν. ἐπεκομίζοντο δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἰωσήπου ὅσῃ, ταῦτ' ἐκείνου τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κελεύσαντος.
- 3 <320> Αἰγύπτιοι δ' ἐπὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐξεληθοῦσι μετενόουν, καὶ τοῦ βασιλέως δεινῶς φέροντος ὥς κατὰ γοητείαν τὴν Μωυσέος τούτων γεγονότων, ἐπ' αὐτοὺς ἐγνώκεσαν ἐπιέναι. καὶ λαβόντες ὅπλα καὶ παρασκευὴν ἐδίωκον, ὥς ἐπανάξοντες αὐτοὺς εἰ καταλάβοιεν· καὶ γὰρ οὐκέτ' αὐτοὺς ἐνέχεσθαι τῷ θεῷ· τὴν γὰρ ἔξοδον αὐτοῖς γεγονέναι. <321> κρατήσειν δὲ ὁρῶντες αὐτῶν ὑπέλαβον ἀόπλων τ' ὄντων καὶ ὑπὸ τῆς ὁδοιπορίας κεκοπωμένων. καὶ παρ' ἐκάστων ἀναπυρθανόμενοι ἢ χωρήσειαν, ἐπέσπευδον τὴν δίωξιν, καίτοι χαλεπῆς οὔσης ὁδευθῆναι τῆς γῆς, οὐ στρατοπέδοις μόνον ἀλλὰ

§ 316 = Exod. XII 39.

§ 319 = Exod. VII 7; XIII 19.

§ 320 = Exod. XIV 5.

καὶ καθ' ἓνα. <322> Μωυσῆς δὲ ταύτῃ τοὺς Ἑβραίους ἀπήγαγεν, ἵν', εἰ μετανοήσαντες οἱ Αἰγύπτιοι διώκειν ἐθέλοιεν, τιμωρίαν τῆς πονηρίας καὶ παραβάσεως τῶν ὁμολογημένων ὑπόσχοιεν, καὶ διὰ Παλαιστινούς, (οὓς)

5 δυσμενῶς ἔχοντας κατὰ παλαιὰν ἀπέχθειαν οὖσαν, ὁπωσοῦν ἐβούλετο λανθάνειν ἀπερχόμενος· ὁμορος γάρ ἐστι τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ. <323> καὶ διὰ τοῦτο τὴν μὲν ἄγουσαν εἰς τὴν Παλαιστίνην οὐκ ἀπήγαγε τὸν λαόν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐρήμου, πολλὴν ἀνύσας ὁδὸν
10 καὶ κακοπαθήσας, ἠθέλησεν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Χαναναίαν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, κελεύσαντος ἀγαγεῖν τὸν λαὸν εἰς τὸ Σιναῖον ὄρος, ἐκεῖ ποιήσοντας τὰς θυσίας. <324> καταλαβόντες δὲ τοὺς Ἑβραίους οἱ Αἰγύπτιοι εἰς μάχην παρεσκευάζοντο. καὶ

15 συναλύνουσιν αὐτοὺς ὑπὸ πολυχειρίας εἰς ὀλίγον χωρίον· ἑξακόσια γὰρ αὐτοῖς ἄρματα εἶπετο σὺν ἱππεῦσι πεντακισμυρίοις, καὶ ὀπλιτῶν μυριάδες ἦσαν εἴκοσι. τὰς θ' ὁδοὺς ἀπεφράγγνυσαν αἷς φεύξεσθαι τοὺς Ἑβραίους ὑπελάμβανον, μεταξὺ κρημνῶν αὐτοὺς ἀπροσβάτων
20 καὶ τῆς θαλάττης ἀπολαμβάνοντες· <325> τελευτᾷ γὰρ εἰς αὐτὴν ὄρος ὑπὸ τραχύτητος ὁδῶν ἄπορον καὶ φυχῆς ἀπολαμβανόμενον. τοιγαροῦν ἐν τῇ συμβολῇ τῇ πρὸς θάλατταν τοῦ ὄρους τοὺς Ἑβραίους ἀπέφραττον τῷ στρατοπέδῳ, κατὰ στόμα τοῦτο ἰδρυσάμενοι, ὅπως
25 τὴν εἰς τὸ πεδῖον ἔξοδον ὧσιν αὐτοὺς ἀφηρημένοι.

<326> μήτ' οὖν ὑπομένειν πολιορκουμένων τρόπῳ διὰ 4 τὴν ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων δυνάμενοι μήτε φυγῆς εὐπορίαν ὀρῶντες, ὅπλων τε σπανίζοντες, εἰ καὶ μάχεσθαι δόξειεν αὐτοῖς, ἐν ἐλπίδι τοῦ πάντως ἀπολεῖσθαι
30 καθεστήκεισαν, εἰ μὴ παραδώσουσιν ἑαυτοὺς τοῖς Αἰγν-

πτίοις ἐθελουσίως. <327> καὶ τὸν Μωυσῆν ἡτιῶντο, πάντων ἐπιλελησμένοι τῶν ἐκ θεοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς σημείων γεγονότων, ὡς καὶ τὸν προφήτην παρορμῶντα καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενον ὑπ' ἀπιστίας λίθοις ἐθελῆσαι βαλεῖν, παραδιδόναι τε ⁵ σφᾶς τοῖς Αἰγυπτίοις διεγνωκέναι. <328> πένθος τ' ἦν καὶ ὀδυρμὸς γυναικῶν καὶ παίδων πρὸ ὀφθαλμῶν ἐχόντων τὸν ὄλεθρον, ὅρεσι καὶ θαλάττῃ περικεκλεισμένων καὶ πολεμίοις, καὶ φυγὴν οὐδαμόθεν ἐκ τούτων ἐπινοούντων.

10

⁵ <329> Μωυσῆς δέ, καίπερ ἀγριαίνοντος πρὸς αὐτὸν τοῦ πλήθους, οὐτ' αὐτὸς ἐνέκαμνε τῇ περὶ αὐτοὺς προνοίᾳ καὶ τῷ θεῷ κατεφρόνει, τὰ τ' ἄλλα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ὅσα προεῖπε παρεσχηκότος, καὶ μηδὲ τότε αὐτοὺς ἐάσοντος ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γενομένους ἢ ¹⁵ δουλεύειν ἢ ἀπολέσθαι. <330> καὶ στὰς ἐν μέσοις 'οὐδ' ἀνθρώποις' εἶπε 'καλῶς τὰ παρόντα πεπολιτευμένοις πρὸς ἡμᾶς δίκαιον ἦν ἀπιστεῖν ὡς οὐχ ὁμοίοις ἐσομένοις πρὸς τὰ μέλλοντα' <331> τῆς δὲ τοῦ θεοῦ νῦν ἀπογινώσκειν ὑμᾶς προνοίας μαρίας ἔργον ἂν εἴη, ²⁰ παρ' οὗ πάνθ' ὑμῖν ἀπήντηκεν ὅσα δι' ἐμοῦ πρὸς σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς δουλείας οὐδὲ προσδοκῶσιν ὑπέσχετο. μᾶλλον δ' ἐχρῆν ἐν ἀπόροις, ὡς δοκεῖτε, γεγεννημένους βοηθὸν ἐλπίζειν τὸν θεόν, οὗ καὶ τὸ νῦν εἰς ταύτην ἡμᾶς περικεκλεισθαι τὴν δυσχω- ²⁵ ρίαν ἔργον, ἵν' ἐξ ἀμηγάνων, ὅθεν οὐτ' αὐτοὶ νομίζετε σωτηρίαν ἔξωιν οὐθ' οἱ πολέμιοι, ἐκ τούτων ὁυσάμενος τήν τ' ἰσχὺν ἐπιδείξῃται τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν περὶ ὑμᾶς πρόνοιαν. <332> οὐ γὰρ ἐπὶ μικροῖς τὸ θεῖον τὴν ἑαυτοῦ συμμαχίαν οἷς ἂν εὕρουν ἢ δίδωσιν, ἀλλ' ἐφ' ³⁰

- οἷς ἂν ἀνθρωπίνην ἐλπίδα μὴ βλέπη πρὸς τὸ κρεῖττον
 παροῦσαν. <333> ὅθεν τοιούτῳ βοηθῷ πεπιστευκότες,
 ᾧ δύναιμι καὶ τὰ μικρὰ ποιῆσαι μεγάλα καὶ τῶν τηλι-
 κούτων ἀσθένειαν καταψηφίσασθαι, μὴ καταπέπληχθε
 5 τὴν Αἰγυπτίων παρασκευήν, μηδ' ὅτι θάλαττα καὶ
 κατόπιν ὑμῖν ὄρη φυγῆς ὁδὸν οὐ παρέχοντα, διὰ
 τοῦτ' ἀπογινώσκετε τῆς σωτηρίας· γένοιτο γὰρ ἂν
 καὶ ταῦθ' ὑμῖν πεδία τοῦ θεοῦ θελήσαντος, καὶ γῆ
 τὸ πέλαγος.'
- 10 <334> τοσαῦτα εἰπὼν ἤγεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν θάλατ- 16
 ταν, τῶν Αἰγυπτίων ὁρώντων· ἐν ὧρει τε γὰρ ἦσαν,
 καὶ τῷ πόντῳ τεταλαιπωρημένοι τῆς διώξεως εἰς τὴν
 ὑπερραίαν τὴν μάχην ὑπερβάλλεσθαι καλῶς ἔχειν ὑπ-
 ἐλάμβανον. ἐπεὶ δὲ πρὸς τῷ αἰγιαλῷ Μωυσῆς ἐγγεγό-
 15 νει, λαβὼν τὴν βακτηρίαν τὸν θεὸν ἰκέτευε καὶ σύμ-
 μαχον καὶ βοηθὸν ἐκάλει λέγων οὕτως. <335> 'οὐδ'
 αὐτοὺς μὲν ἀγνοεῖς, ᾧ δέσποτα, ὅτι φυγεῖν ἡμῖν ἐκ
 τῶν παρόντων οὔτε κατὰ ῥώμην οὔτε κατ' ἐπίνοιάν
 ἐστὶν ἀνθρωπίνην, ἀλλ' ἤδη τι πάντως σωτήριον
 20 στρατῷ, τῷ κατὰ τὴν σὴν βούλησιν ἀφέντι τὴν Αἰγυ-
 πτον, σὸν ἐστὶν ἐκπορίζειν. <336> ἡμεῖς τ' ἄλλην
 ἀπεγνωκότες ἐλπίδα καὶ μηχανὴν εἰς τὴν ἀπὸ σοῦ
 μόνου καταφεύγομεν, καὶ εἴ τι παρὰ τῆς σῆς προνοίας
 ἔλθοι ἐξαρπάσαι τῆς Αἰγυπτίων ὀργῆς ἡμᾶς δυνάμενον
 25 ἀφορῶμεν. ἀφίκοιτο δὲ τοῦτο ταχέως, τὴν σὴν ἐμ-
 φανίζον ἡμῖν δύναμιν, καὶ τὸν λαόν, ὑπ' ἀνελπιστίας
 καταπεπιτωκότα πρὸς τὸ χεῖρον, ἀναστῆσον εἰς εὐθυ-
 μίαν καὶ τὸ περὶ τῆς σωτηρίας θρόσος. <337> ἐν οὐκ
 ἀλλοτρίοις δ' ἐσμέν τοῖς ἀπόροις, ἀλλὰ σὴ μὲν ἡ
 30 θάλαττα, σὸν δὲ τὸ περικλεῖον ἡμᾶς ὄρος, ὡς ἀνοι-

γῆναι μὲν τοῦτο σοῦ κελεύσαντος, ἡπειρωθῆναι δὲ καὶ τὸ πέλαγος, εἶναι δ' ἡμῖν ἀποδρᾶναι καὶ δι' αἴρος, δόξαν ἰσχύι τῇ σῇ τοῦτον ἡμᾶς σώζεσθαι τὸν τρόπον.'

- 2 <338> τοσαῦτα ἐπιθειάσας τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλατταν, ἣ δ' ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀνεκόπη, καὶ εἰς ἑαυ- 5 τὴν ὑποχωρήσασα γυμνὴν ἀφίησι τὴν γῆν ὁδὸν Ἑβραίοις εἶναι καὶ φυγὴν. <339> Μωσῆς δ' ὁρῶν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πέλαγος ἐκκεχωρηκὸς αὐτοῖς τῆς ἰδίας ἡπείρου, πρῶτος ἐνέβαινεν αὐτῇ, καὶ τοὺς Ἑβραίους ἐκέλευεν ἔπεσθαι διὰ θείας ὁδοῦ ποιου- 10 μένους τὴν πορείαν, καὶ τῷ κινδύνῳ τῶν παρόντων πολεμίων ἡδομένους, καὶ χάριν ἔχοντας διὰ τὴν παρὰ λόγον οὕτως ἕξ αὐτοῦ σωτηρίαν ἀναφανείσαν. <340>
- 3 τῶν δ' οὐκ ὀκνούντων, ἀλλ' ἱεμένων μετὰ σπουδῆς ὡς συμπαρόντος αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, μαίνεσθαι μὲν αὐ- 15 τοὺς Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐδόκουν ὡς ἐπὶ πρόδηλον ὕλεθρον ὀρμωμένους· ἐπεὶ δ' ἐώρων ἀβλαβεῖς ἐπὶ τὸ πολὺ προκεκοφῶτας καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἐμπόδιον μηδὲ δυσχερὲς ἀπαντῆσαν, διώκειν ὥρμηκεσαν αὐτοὺς ὡς κἀκείνοις ἡρεμήσοντος τοῦ πελάγους, καὶ προτάξαντες 20 τὴν ἵππον κατέβαινον. <341> Ἑβραῖοι δὲ καθοπλιζομένους καὶ τὸν χρόνον εἰς τοῦτο τρίβοντας ἔφθασαν εἰς τὴν ἀντιπέραν γῆν ἀπαθεῖς ἐκφυγόντες. ὅθεν καὶ θαρραλεωτέροις συνέβαινε πρὸς τὴν δίωξιν ὡς οὐδὲν οὐδ' αὐτῶν πεισομένων εἶναι· <342> Αἰγύπτιοι δ' 25 ἐλάνθανον ἰδίαν ὁδὸν Ἑβραίοις γεγενημένην ἀλλ' οὐχὶ κοινὴν ἐμβαίνοντες, καὶ μέχρι σωτηρίας τῶν κεκινδυνευκότων πεποιημένην, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐπ' ἀπωλείᾳ τῇ τούτων ὥρμημένοις χρήσασθαι θέλουσιν. <343> ὡς οὖν ὁ τῶν Αἰγυπτίων στρατὸς ἅπας ἐντὸς ἦν, ἐπι- 30

χεῖται πάλιν ἡ θάλαττα, καὶ περικαταλαμβάνει ῥοώδης
 ὑπὸ πνευμάτων κατιοῦσα τοὺς Αἰγυπτίους. ὕμβροι τ'
 ἀπ' οὐρανοῦ κατέβαινον καὶ βρονταὶ σκληραὶ προσεξ-
 απτομένης ἀστραπῆς, καὶ κεραυνοὶ δὲ κατηνέχθησαν.
 5 <344> ὅλως δ' οὐδὲν ἦν τῶν ἐπ' ἀπωλείᾳ κατὰ μῆνιν
 θεοῦ συμπιπτόντων ἀνθρώποις, ὃ μὴ τότε συνῆλθε·
 καὶ γὰρ νῦν αὐτοὺς ῥοώδης καὶ σκοτεινὴ κατέλαβε.
 καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπώλοντο πάντες, ὥς μὴδ' ἄγγελον
 τῆς συμφορᾶς τοῖς ὑπολειμμένοις ὑποστρέψαι· <345>
 10 τοὺς δ' Ἑβραίους οὐδὲ κατασχεῖν ἦν ἐπὶ τῇ χαρᾷ τῆς 4
 παραδόξου σωτηρίας καὶ τῇ τῶν πολεμίων ἀπωλείᾳ,
 βεβαίως νομίζοντας ἡλευθερωσθαι τῶν ἀναγκαζόντων
 δουλεύειν διεφθαρμένων, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐναργῶς
 ἔχοντας βοηθοῦντα. <346> καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τε τὸν
 15 κίνδυνον οὕτως ἐκφυγόντες, καὶ προσέτι τοὺς ἐχθροὺς
 ἐπιδόντες κεκολασμένους ὥς οὐκ ἄλλοι τινὲς μνημο-
 νεύονται τῶν πρόσθεν ἀνθρώπων, ἐν ὕμνοις ἦσαν καὶ
 παιδιαῖς ὅλην τὴν νύκτα, καὶ Μωσῆς ᾠδὴν εἰς τὸν
 θεὸν ἐγκώμιόν τε καὶ τῆς εὐμενείας εὐχαριστίαν περι-
 20 ἔχουσιν ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ συντίθησιν.

<347> ἐγὼ μὲν οὖν ὥς εὖρον ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις, 5
 οὕτως ἕκαστον τούτων παρέδωκα· θαυμάσῃ δὲ μηδεὶς
 τοῦ λόγου τὸ παράδοξον, εἰ ἀρχαίοις ἀνθρώποις καὶ
 πονηρίας ἀπείροις εὐρέθη σωτηρίας ὁδὸς καὶ διὰ θα-
 25 λάττης, εἴτε κατὰ βούλησιν θεοῦ εἴτε κατὰ ταῦτόμα-
 τον, <348> ὁπότε καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν
 βασιλέα τῆς Μακεδονίας χθὲς καὶ πρόην γεγονόσιν
 ὑπεχώρησε τὸ Παμφύλιον πέλαγος καὶ ὁδὸν ἄλλην
 οὐκ ἔχουσι παρέσχε τὴν δι' αὐτοῦ, καταλῦσαι τὴν
 30 Περσῶν ἡγεμονίαν τοῦ θεοῦ θελήσαντος. καὶ τοῦτο

πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις συγγραψάμενοι.

6 <349> περὶ μὲν οὖν τούτων ὡς ἐκάστῳ δοκεῖ δια-
 λαμβανέτω· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὰ ὅπλα τῶν Αἰγυπτίων
 προσενεχθέντα τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τοῦ 5
 ῥοῦ καὶ τῆς βίας τοῦ πνεύματος ἐπ' ἐκεῖνο ἐκδιδού-
 σης, ὁ Μωυσῆς καὶ τοῦτο εἰκάσας τῇ τοῦ θεοῦ προ-
 νοίᾳ γεγονέναι, ὅπως μὴδ' ὅπλων ὥσιν ἄποροι, συν-
 αγαγών, καὶ τούτοις σκεπάσας τοὺς Ἑβραίους, ἤγεν
 ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, θύσων ἐκεῖ τῷ θεῷ καὶ τὰ σῶ- 10
 στρα τῆς πληθύος ἀποδώσων, καθὼς αὐτῷ καὶ προ-
 εῖρητο.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΡΙΤΗ.

<1> Παραδόξου δὲ τοῖς Ἑβραίοις τῆς σωτηρίας οὕτω 1
 γενομένης, δεινῶς ἐλύπει πάλιν αὐτούς, ἀγομένους ἐπὶ
 τὸ Σιναῖον ὄρος, ἡ χώρα τελέως οὔσα ἔρημος καὶ τῶν
 τε πρὸς τροφήν αὐτοῖς ἄπορος, σπανίζουσα δὲ καὶ
 5 ὕδατος εἰς τοῦσχατον, καὶ μὴ μόνον ἀνθρώποις τι
 παρασχεῖν ἐνδεής, ἀλλὰ καὶ μηδ' ἄλλο τι τῶν ζώων
 ἱκανὴ βόσκειν· ψαφαρὰ γάρ ἐστι, καὶ νοτερόν ἐξ αὐ-
 τῆς οὐδὲν ὅ τι καὶ φῦσαι καρπὸν δύναται. τοιαύτην
 δ' οὔσαν τὴν χώραν ἐξ ἀνάγκης ὥδευον, ἐτέραν ἀπ-
 10 ελθεῖν οὐκ ἔχοντες. <2> ἐπεφέροντο δ' ἐκ τῆς προ-
 ῶδοιπορημένης ὕδωρ τοῦ στρατηγοῦ κεκελευκότος, καὶ
 τούτου δαπανηθέντος ἐκ φρεάτων ἐποιοῦντο τὴν ὑδρείαν
 ἐπιπόνως διὰ σκληρότητα τῆς γῆς· καὶ τὸ εὗρισκόμενον
 δὲ πικρὸν ἀλλ' οὐ πότιμον ἦν, καὶ τοῦτο δὲ σπάνιον.
 15 <3> ἀφικνοῦνται δὲ τοῦτον ὁδεύοντες τὸν τρόπον περὶ
 δείλην ὀψίαν εἰς Μάρ, τὸν τόπον οὕτω διὰ τὴν τοῦ
 ὕδατος κακίαν ὀνομάσαντες (μὰρ γὰρ ἡ πικρία λέγε-
 ται), καὶ αὐτόθι τεταλαιπωρημένοι τῷ τε συνεχεῖ τῆς
 ὁδοιπορίας καὶ τῇ τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ (καὶ γὰρ τότε
 20 αὐτοὺς τελέως ἐπιλελοίπει) κατὰγονται. <4> φρεὰρ
 γὰρ ἦν (διὸ καὶ μᾶλλον ἔμειναν) οὐδ' αὐτὸ μὲν ἔξαρ-
 κεῖν δυνάμενον τοσούτῳ στρατῷ, βραχεῖαν μέντοι παρ-
 ἔχον αὐτοῖς εὐθυμίαν ἐν ἐκείνοις εὗρεθὲν τοῖς χωρίοις·
 καὶ γὰρ ἤκουον παρὰ τῶν ἐξερευνόντων μηδὲν ἔμ-

προσθεν βαδίζουσιν εἶναι. πικρὸν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ
καὶ ἄποτον ἦν, οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς
2 ὑποζυγίοις ἀφόρητον. <5> ὁρῶν δ' ὁ Μωυσῆς ἀθύ-
μως διακειμένους καὶ τοῦ πράγματος τὸ ἀναντίλεκτον
(οὐ γὰρ καθαρὸς ἦν στρατός, ὥστε τῷ βιαζομένῳ τῆς 5
ἀνάγκης ἀντιτάξαι τὸ ἀνδρεῖον, ἀλλὰ διέφθειρε τὸ κατ'
ἐκείνους γενναῖον παίδων τε καὶ γυναικῶν ὄχλος ἀσθε-
νέστερος τῆς ἐκ λόγων διδασκαλίας) ἐν χαλεπωτέροις
ἦν, τὴν συμφορὰν τὴν τῶν ἀπάντων ἰδίαν αὐτοῦ ποι-
ούμενος. <6> καὶ γὰρ οὐδ' ἐπ' ἄλλον τινὰ συνέτρεχον 10
ἀλλ' ἐπ' αὐτόν, ἀντιβολοῦντες, γύναια μὲν ὑπὲρ νηπίων
οἱ δ' ἄνδρες ὑπὲρ ἐκείνων, μὴ περιορᾶν ἀλλ' ἐκπορί-
ζειν αὐτοῖς ἀφορμὴν τινα σωτηρίας. ἰκετεύειν οὖν
τρέπεται τὸν θεόν, μεταβαλεῖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς παρού-
σης κακίας καὶ πότιμον αὐτοῖς παρασχεῖν. <7> καὶ 15
κατανεύσαντος τοῦ θεοῦ τὴν χάριν, λαβὼν ἀποτομάδος
τὸ ἄκρον ἐν ποσὶν ἐρριμμένης διαιρεῖ μέσῃν καὶ κατὰ
τὸ μῆκος τὴν τομὴν ποιησάμενος, ἔπειτα μεθεῖς εἰς τὸ
φρέαρ ἔπειθε τοὺς Ἑβραίους τὸν θεὸν ἐπήκουσιν αὐτοῦ
τῶν εὐχῶν γεγενῆσθαι, καὶ ὑπεσχῆσθαι τὸ ὕδωρ αὐτοῖς 20
παρέξειν οἷον ἐπιθυμοῦσιν, ἂν πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ
κελευόμενα μὴ ὀκνηρῶς ἀλλὰ προθύμως ὑπουργῶσιν.
<8> ἐρομένων δ' αὐτῶν τί καὶ ποιούντων ἂν μετα-
βάλῃ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, κελεύει τοὺς ἐν ἀκμῇ
περιστάντας ἔξαντλεῖν, λέγων τὸ ὑπολειπόμενον ἔσσεσθαι 25
πότιμον αὐτοῖς προεκκενωθέντος τοῦ πλείονος. καὶ οἳ
μὲν ἐπόνουν, τὸ δ' ὑπὸ τῶν συνεχῶν πληγῶν γεγυμνα-
σμένον καὶ κεκαθαρμένον ἤδη πότιμον ἦν.

3 <9> ἄραντες δ' ἐκεῖθεν εἰς Ἥλιν ἀφικνοῦνται, πόρ-
ρωθεν μὲν ἀγαθὴν δραθῆναι (καὶ γὰρ φοινικόφυτος 30

ἦν), πλησιάζουσι δ' ἀπηλέγχετο πονηρά. καὶ γὰρ οἱ
 φοίνικες, ὄντες οὐ πλείους ἑβδομήκοντα, δυσανξεῖς τ'
 ἦσαν καὶ χαμαίξηλοι δι' ὕδατος ἀπορίαν, ψαφαροῦ τοῦ
 παντὸς ὄντος χωρίου. <10> οὔτε γὰρ ἐκ τῶν πηγῶν,
 5 δώδεκα οὐσῶν τὸν ἀριθμὸν, νοτερόν τι καὶ πρὸς ἄρ-
 δευσιν αὐτοῖς διεπίδυε χρήσιμον, ἀλλὰ μὴ δυναμένων
 ἐκβλύσαι μηδ' ἀνασχεῖν ἱκμάδες ἦσαν ὀλίγαι, καὶ δια-
 μωμένοις τὴν ψάμμον οὐδὲν ἀπῆντα· κἂν εἴ τι δὲ στά-
 ζον ἔλαβον εἰς χεῖρας, ἄχρηστον εὐρίσκετο ὑπὸ τοῦ
 10 θολερὸν εἶναι. <11> καρπὸν τε φέρειν ἦν ἀσθενῇ τὰ
 δένδρα διὰ σπάνιν τῆς ἐξ ὕδατος εἰς τοῦτ' ἀφορμῆς
 καὶ παρακλήσεως. εἶχον οὖν ἐν αἰτίᾳ τὸν στρατηγὸν
 καὶ κατεβόων αὐτοῦ, τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν πείραν
 τῶν κακῶν δι' αὐτὸν πάσχειν λέγοντες. τριακοστὴν
 15 γὰρ ἐκείνην ὁδεύοντες ἡμέραν, ὅσα μὲν ἐπεφέροντο
 πάντ' ἦσαν ἀνηλωκότες, μηδενὶ δὲ περιτυγχάνοντες
 δυσέλπιδες ἦσαν περὶ τῶν ὅλων. <12> πρὸς δὲ τῷ
 παρόντι κακῷ τὴν διάνοιαν ὄντες, καὶ ἐν μνήμῃ εἶναι
 τῶν ὑπηργμένων αὐτοῖς ἐκ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Μου-
 20 σέως ἀρετῆς καὶ συνέσεως κωλυόμενοι, δι' ὀργῆς τὸν
 στρατηγὸν εἶχον, καὶ βάλλειν αὐτὸν ὠρμήκεσαν ὥς αἰ-
 τιώτατον τῆς ἐν ποσὶ συμφορᾶς. <13> ὃ δ', οὕτως 4
 ἀνηρεθισμένου τοῦ πλήθους καὶ πικρῶς ἐπ' αὐτὸν
 κεινημένου, τῷ θεῷ θαρρῶν καὶ τῷ συνειδότι τῆς
 25 περὶ τοὺς ὁμοφύλους προνοίας, πάρεσιν εἰς μέσους
 καὶ καταβοώντων καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῖς λίθοις ἐχόν-
 των, ὁραθῆναί τε κεχαρισμένους ὦν καὶ πλήθεσιν ὁμι-
 λεῖν πιθανώτατος καταπαύειν ἤρξατο τῆς ὀργῆς, μὴ
 τῶν παρόντων αὐτοὺς δυσκόλων μεμνημένους λήθην
 30 ἔχειν τῶν ἔμπροσθεν εὐεργεσιῶν παρακαλῶν, <14>

μηδ' ὅτι νῦν πονοῦσι, τῆς διανοίας ἐκβάλλειν τὰς τοῦ
 θεοῦ χάριτας καὶ δωρεάς, ὧν μεγάλων καὶ ἐκ παρα-
 δόξου ἔτυχον γενομένων, προσδοκᾶν δὲ καὶ τῆς παρ-
 ούσης ἀπαλλαγὴν ἀμηχανίας ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ κηδεμο-
 νίας, <15> ὃν εἰκὸς δοκιμάζοντα τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, 5
 πῶς τε καρτερίας ἔχουσι καὶ μνήμης τῶν προὔπηργμέ-
 νων, εἰ μὴ πρὸς ἐκεῖνα γίνονται διὰ τὰ ἐν ποσὶ κακά,
 γυμνάζειν αὐτοὺς τοῖς ἄρτι χαλεποῖς. <16> ἐλέγχεσθαι
 δ' αὐτοὺς οὐκ ἀγαθοὺς οὔτε περὶ τὴν ὑπομονὴν οὔτε
 περὶ τὴν μνήμην τῶν εὖ γεγονότων, οὕτω μὲν τοῦ 10
 θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου γνώμης, καθ' ἣν ἐκλελοίπασι τὴν
 Αἴγυπτον, καταφρονοῦντας, οὕτω δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν
 ὑπηρέτην αὐτοῦ διατεθέντας, καὶ ταῦτα μὴδὲν αὐτοὺς
 διαψευδόμενον περὶ ὧν εἶποι τε καὶ πράττειν κατ'
 ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κελεύσειε. <17> καταριθμεῖ τ' οὖν 15
 πάντα, πῶς τε φθαρεῖεν Αἰγύπτιοι κατέχειν αὐτοὺς
 παρὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην βιαζόμενοι, καὶ τίνα τρό-
 πον ὁ αὐτὸς ποταμὸς ἐκείνοις μὲν αἶμα ἦν καὶ ἄποτος,
 αὐτοῖς δὲ πότιμος καὶ γλυκύς, <18> πῶς τε διὰ τῆς
 θαλάττης, ἀναφευγούσης αὐτοὺς πορρωτάτω, καινὴν 20
 ὁδὸν ἀπελθόντες αὐτῇ ταύτῃ σωθεῖνσαν μὲν αὐτοί,
 τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐπίδοιεν ἀπολωλότας, ὅτι τε σπανί-
 ζοντας ὀπλῶν εἰς εὐπορίαν ὁ θεὸς καὶ τούτων κατα-
 στήσειεν, τὰ τ' ἄλλα ὅσα πρὸς αὐτῷ τῷ διαφθαρήσεσθαι
 δόξαντας γεγονέναι καὶ σώσειεν ὁ θεὸς ἐκ παραλόγου 25
 καὶ ὡς δύναμις αὐτῷ ... <19> ἀπογινώσκειν δὴ μὴδὲ
 νῦν αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν, ἀλλ' ἀοργήτως περιμένειν,
 λογιζομένους μὲν τὴν ἐπικουρίαν μὴδὲ βραδεῖαν γενέ-
 σθαι, εἰ μὴ παραντίκα, πρὶν τινα πειραθῆναι δυσκό-
 λου, πάρεστιν, ἡγουμένους δ' οὐ κατ' ὀλιγορίαν μέλ- 30

λειν τὸν θεὸν ἀλλ' ἐπὶ πείρᾳ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν καὶ
 τῆς περὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡδονῆς, <20> ἵνα μάθοι πότε-
 ρόν ποτε καὶ τροφῆς ἀπορίαν καὶ σπάνιν ὕδατος ὑπὲρ
 αὐτῆς ἐστὲ ἐνεργεῖν γενναῖοι, ἢ δουλεύειν μᾶλλον ἀγα-
 5 πᾶτε καθάπερ τὰ βοσκήματα τοῖς κρατοῦσι καὶ τοῖς
 πρὸς τὰς ἐκείνων ὑπηρεσίας ἀφθόνως τρεφομένοις·
 <21> δεδιέναι δ' εἰπὼν οὐχ οὕτως ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ
 σωτηρίας (πείσεσθαι γὰρ οὐδὲν κακὸν ἀδίκως ἀποθα-
 νών), ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν, μὴ δι' ὧν ἐπ' αὐτὸν βάλλ-
 10 λουσι λίθων τοῦ θεοῦ καταφρονεῖν νομισθῶσιν, <22>
 ἐπράνυνεν αὐτούς, καὶ τῆς μὲν τοῦ βάλλειν ὁρμῆς 5
 ἐπέσχε, καὶ εἰς μετάνοιαν ὧν ἔμελλον δοῦν ἔτρεψε·
 παθεῖν δ' οὐκ ἀλόγως αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦτο
 νομίσας ἔγνω δεῖν ἐφ' ἱκετείαν τοῦ θεοῦ καὶ παρακλήσιν
 15 ἐλθεῖν, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τινα σκοπὴν ὑψηλὴν ἥτει πό-
 ρον τινὰ τῷ λαῷ καὶ τῆς ἐνδείας ἀπαλλαγὴν (ἐν αὐτῷ
 γὰρ εἶναι τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ),
 <23> συγγινώσκειν τε τοῖς νῦν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπὸ
 τοῦ λαοῦ πραττομένοις, φύσει δυσαρέστου καὶ φιλαι-
 20 τίου τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐν οἷς ἂν ἀτυχῇ γένους
 ὄντος. ὁ δὲ θεὸς προνοήσκειν τ' ἐπαγγέλλεται καὶ
 παρῆξιν ἀφορμὴν ἣν ποθοῦσι. <24> Μωυσῆς δὲ τοῦ
 θεοῦ ταῦτ' ἀκούσας καταβαίνει πρὸς τὸ πλῆθος. οἱ
 δ' ὥς ἑώρων καὶ ταῖς ἐπαγγελίαις ταῖς παρὰ τοῦ θεοῦ
 25 γεγηθότα, μετέβαλον ἐκ τῆς κατηφείας ἐπὶ τὸ ἱλαρώ-
 τερον· καὶ στὰς ἐκεῖνος ἐν μέσοις ἤκειν ἔλεγε φέρων
 αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν περὶ τῶν ἐνεστηκότων ἀπό-
 ρων ἀπαλλαγὴν. <25> καὶ μετ' ὀλίγον ὁρτύγων πλῆ-
 θος (τρέφει δὲ τοῦτο τοῦρνεον ὥς οὐδὲν ἕτερον ὁ
 30 Ἀράβιος κόλπος) ἐφίσταται τὴν μεταξὺ θάλατταν ὑπερ-
 § 20 = Exod. XVI 8.

ελθόν, καὶ ὑπὸ κόπου θ' ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρόσ-
γειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὃν καταφέρεται εἰς τοὺς
Ἑβραίους. οἱ δὲ συλλαμβάνοντες, ὥς τροφὴν αὐτοῖς
τοῦ θεοῦ ταύτην μηχανησαμένου, τὴν ἔνδειαν ἰῶντο.
καὶ Μωυσῆς ἐπ' εὐχὰς τρέπεται τοῦ θεοῦ, ταχεῖαν καὶ 5
παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν ποιησαμένου τὴν ἐπικουρίαν.

- 6 <26> εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς τρο-
φῆς καὶ δευτέραν αὐτοῖς κατέπεμπεν ὁ θεός. ἀνέχον-
τος γὰρ τοῦ Μωυσέος τὰς χεῖρας ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς δρό-
σος κατηνέχθη· καὶ περιπηγνυμένης ταῖς χερσὶ Μωυσῆς, 10
ὑπονοήσας καὶ ταύτην εἰς τροφὴν ἤκειν αὐτοῖς παρὰ
τοῦ θεοῦ, γεύεται, καὶ ἡσθεῖς, <27> τοῦ πλήθους
ἀγνοοῦντος καὶ νομίζοντος νίφεσθαι καὶ τῆς ὥρας εἶ-
ναι τοῦ ἔτους τὸ γινόμενον, ἀνεδίδασκεν οὐ κατὰ τὴν
ἐκείνων ὑπόληψιν ἀπ' οὐρανοῦ καταφέρεσθαι τὴν δρό- 15
σον, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ αὐτῶν καὶ διατροφή. καὶ
γευομένοις τοῦτ' αὐτοῖς παρεῖχε πιστεύειν. <28> οἱ
δὲ μιμούμενοι τὸν στρατηγὸν ἦδοντο τῷ βρώματι· μέ-
λιτι γὰρ ἦν τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἡδονὴν ἐμφερές.
ὅμοιον δὲ τῇ τῶν ἀρωμάτων βδέλλῃ, τὸ δὲ μέγεθος 20
τῷ κοριάνθρου σπέρματι. καὶ περὶ τὴν συλλογὴν λίαν
αὐτοῦ ἐσπουδάκεσαν. <29> παρηγγέλλετο δ' ἐξ ἴσου
πᾶσιν ἀσθάρωνα (τοῦτο δ' ἐστὶ μέτρον) εἰς ἐκάστην
ἡμέραν συλλέγειν, ὥς οὐκ ἐπιλείποντος αὐτοῖς τοῦ
βρώματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυνατοῖς ἄπορον ἢ τὸ λαμ- 25
βάνειν δι' ἀλκὴν τῶν δυνατωτέρων πλεονεκτούντων
περὶ τὴν ἀναίρεσιν. <30> οἱ μέντοι πλέον τοῦ προσ-
τεταγμένου μέτρον συναγαγόντες οὐδὲν περιττότερον
εἶχον τοῦ κακοπαθῆσαι· ἀσθάρωνος γὰρ οὐδὲν πλέον
εὕρισκον. τοῦ δ' ὑπολειφθέντος εἰς τὴν ἐπιούσαν 30

ὄνησις οὐδ' ἦτις ἦν, διεφθαρμένου ὑπό τε σκωλήκων
καὶ πικρίας. οὕτω θείον ἦν τὸ βρώμα καὶ παράδοξον.

〈31〉 ἀμύνει δὲ τοῖς ταύτην νεμομένοις τὴν ἐκ τῶν
ἄλλων ἀπορίαν. ἔτι δὲ καὶ νῦν ὕεται πᾶς ἐκεῖνος ὁ

5 τόπος, καθάπερ καὶ τότε Μωυσεῖ χαριζόμενον τὸ θεῖον
κατέπεμψε τὴν διατροφήν. 〈32〉 καλοῦσι δ' Ἑβραῖοι τὸ
βρώμα τοῦτο μάννα· τὸ γὰρ μάν ἐπερώτησις κατὰ τὴν
ἡμετέραν διάλεκτον, τί τοῦτ' ἐστὶν ἀνακρίνουσα. καὶ
οἱ μὲν χαίροντες ἐπὶ τοῖς ἀπ' οὐρανοῦ καταπεμφθεῖσιν
10 αὐτοῖς διετέλουν, τῇ δὲ τροφῇ ταύτῃ τετταράκοντ' ἔτε-
σιν ἐχρήσαντο, ἐφ' ὅσον χρόνον ἦσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

〈33〉 ὥς δ' ἐκεῖθεν ἄραντες εἰς Ῥαφιδὸν ἦκον, τα- 7
λαιπωρηθέντες ὑπὸ τοῦ δίψους εἰς ἔσχατον, ἐν τε ταῖς
πρότερον ἡμέραις πίδαξιν ὀλίγαις ἐντυγχάνοντες καὶ

15 τότε παντάπασι ἄνυδρον εὐρόντες τὴν γῆν, ἐν κακοῖς
ἦσαν καὶ πάλιν δι' ὀργῆς τὸν Μωυσῆν ἐποιοῦντο. 〈34〉

ὁ δὲ τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους πρὸς μικρὸν ἐκκλίνας
ἐπὶ λιτὰς τρέπεται τοῦ θεοῦ, παρακαλῶν, ὥς τροφήν
αὐτοῖς ἔδωκεν ἀπορουμένοις, οὕτω καὶ ποτὸν παρα-

20 σχεῖν, διαφθειρομένης καὶ τῆς ἐπὶ τῇ τροφῇ χάριτος
ποτοῦ μὴ παρόντος. 〈35〉 ὁ δ' οὐκ εἰς μακρὰν τὴν

δωρεὰν ἀνεβάλλετο, τῷ δὲ Μωυσεῖ παρέξιεν ὑπισχνεῖ-
ται πηγὴν καὶ πλήθος ὕδατος, ὅθεν οὐ προσδοκήσειαν.

καὶ κελεύει τῷ βάκτρῳ πλήξαντα τὴν πέτραν ἣν ἐώρων
25 αὐτόθι παρακειμένην, παρ' αὐτῆς λαμβάνειν τὴν εὐ-

πορίαν οὗ δέονται· φροντίζειν γὰρ καὶ τοῦ μὴ σὺν
πόνῳ μὴδ' ἐργασίᾳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς φανῆναι. 〈36〉

καὶ Μωυσῆς ταῦτα λαβὼν παρὰ τοῦ θεοῦ παραγίνεται
πρὸς τὸν λαὸν περιμένοντα καὶ εἰς αὐτὸν ἀφορῶντα·

30 καὶ γὰρ ἤδη καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν ἀπὸ τῆς σκοπῆς

ὁρμώμενον. ὥς δ' ἦκεν, ἀπολύσειν αὐτοὺς καὶ ταύ-
της τῆς ἀνάγκης ἔλεγε τὸν θεόν, καὶ κεχαρίσθαι σω-
τηρίαν οὐδ' ἐλπισθεῖσαν, ἐκ τῆς πέτρας ποταμὸν αὐ-
τοῖς ῥύησεσθαι λέγων. <37> τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν
καταπλαγέντων, εἰ ὑπὸ τε τοῦ δίψους καὶ τῆς ὁδοί- 5
πορίας τεταλαιπωρημένοις ἀνάγκη γένοιτο κόπτειν τὴν
πέτραν, ὁ Μωσῆς πλήττει τῇ βακτηρίᾳ, καὶ χανούσης
ἐξέβλυσεν ὕδωρ πολὺ καὶ διαυγέστατον. <38> οἱ δὲ
τῷ παραδόξῳ τοῦ γεγονότος κατεπλήγησαν, καὶ πρὸς
τὴν ὕψιν ἦδη τὸ δίψος αὐτοῖς ἔληγεν· καὶ πίνουσιν 10
ἡδὺν καὶ γλυκὺ τὸ νᾶμα, καὶ οἶον ἂν εἶη θεοῦ τὸ δῶ-
ρον δόντος, ἐφαίνετο. τὸν τ' οὖν Μωσὴν ἐθαύμαζον
οὕτως ὑπὸ τοῦ θεοῦ τιμημένον, καὶ θυσίας ἡμεί-
βοντο τὴν τοῦ θεοῦ περὶ αὐτοὺς πρόνοιαν. δηλοῖ δ'
ἐν τῷ ἱερῷ ἀνακειμένη γραφὴ τὸν θεὸν Μωσεῖ προ- 15
ειπεῖν οὕτως ἐκ τῆς πέτρας ἀναδοθήσεσθαι ὕδωρ.

- 2 <39> τοῦ δὲ τῶν Ἑβραίων ὀνόματος ἦδη πολλοῦ
κατὰ πάντας διαβοωμένου, καὶ τοῦ περὶ αὐτῶν λόγου
φοιτῶντος, ἐν φόβῳ συνέβαινε οὐ μικρῷ τοὺς ἐπι-
χωρίους εἶναι, καὶ πρεσβευόμενοι πρὸς ἀλλήλους παρ- 20
εκάλουν ἀμύνειν καὶ πειρᾶσθαι τοὺς ἄνδρας διαφθεί-
ρειν. <40> ἐτύγχανον δ' οἱ πρὸς τοῦτ' ἐνάγοντες οἱ
τε τὴν Γοβολίτιν καὶ οἱ τὴν Πέτραν κατοικοῦντες, οἱ
καλοῦνται μὲν Ἀμαληκῖται, μαχιμώτατοι δὲ τῶν ἐκεῖσε
ἐθνῶν ὑπῆρχον. ὧν πέμποντες οἱ βασιλεῖς ἀλλήλους 25
τε καὶ τοὺς περιοίκους ἐπὶ τὸν πρὸς Ἑβραίους πόλε-
μον παρεκάλουν, στρατὸν ἀλλόφυλον καὶ τῆς Αἰγυ-
πτίων ἀποδράντα δουλείας ἐφεδρεύειν αὐτοῖς λέγοντες.
<41> ὃν οὐ καλῶς ἔχει περιορᾶν, ἀλλὰ πρὶν ἢ λαβεῖν
ἰσχὺν καὶ παρελθεῖν εἰς εὐπορίαν καὶ αὐτοὺς τῆς πρὸς 30

ἡμᾶς κατάρξαι μάχης θαρρήσαντας τῷ μηδὲν αὐτοῖς
 παρ' ἡμῶν ἀπαντᾶν, καταλύειν ἀσφαλὲς καὶ σῶφρον,
 δίκην αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς ἐρήμου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ
 προχθέντων ἀπαιτοῦντας, ἀλλ' οὐχ ὅταν ταῖς πόλε-
 5 σιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβάλωσι τὰς χεῖρας.
 <42> οἱ δ' ἀρχομένην δύναμιν ἐχθρῶν πειρώμενοι
 καταλύειν ἀγαθοὶ συνιέναι μᾶλλον ἢ οἱ προκόψασαν
 μείζω κωλύοντες γενέσθαι· οἱ μὲν γὰρ τοῦ περικτοῦ
 δοκοῦσι νεμεσᾶν, οἱ δ' οὐδεμίαν αὐτοῖς ἀφορμὴν καθ'
 10 αὐτῶν ἔωσι γενέσθαι.' τοιαῦτα τοῖς τε πλησιοχώροις
 καὶ πρὸς ἀλλήλους πρεσβευόμενοι ἤλωρεν τοῖς Ἑβραί-
 οῖς ἐγνώκεσαν εἰς μάχην.

<43> Μωυσεὶ δ' οὐδὲν προσδοκῶντι πολέμιον ἀπο- 2
 ρίαν καὶ ταραχὴν ἐνεποιεῖ τὰ τῶν ἐπιχωρίων. καὶ
 15 παρόντων ἐπὶ τὴν μάχην ἤδη καὶ κινδυνεύειν δέον,
 ἐθορύβει χαλεπῶς τὸ τῶν Ἑβραίων πλῆθος ἐν ἀπορίᾳ
 μὲν ὃν ἀπάντων, μέλλον δὲ πολεμεῖν πρὸς ἀνθρώπους
 τοῖς ἅπασι καλῶς ἐξηρτυμένους. <44> παραμυθίας οὖν
 ὁ Μωυσῆς ἤρχετο, καὶ θαρρεῖν παρεκάλει τῇ τοῦ θεοῦ
 20 ψήφῳ πεπιστευκότας, ὅφ' ἧς εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἡρμέ-
 νοι κατανικήσειαν τοὺς περὶ αὐτῆς εἰς μάχην αὐτοῖς
 καθισταμένους. <45> ὑπολαμβάνειν δὲ τὸ μὲν αὐτῶν
 στράτευμα εἶναι πολὺ καὶ πάντων ἀπροσδεές, ὅπλων
 χρημάτων τροφῆς, τῶν ἄλλων ὧν παρόντων ἐκ πεποι-
 25 θήσεως πολεμοῦσιν ἄνθρωποι, κρίνοντας ἐν τῇ παρὰ
 τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ ταῦτ' αὐτοῖς παρεῖναι· τὸ δὲ τῶν
 ἐναντίων ὀλίγον ἔοπλον ἀσθενές, οἷον καὶ μὴ ὑπὸ
 τοιούτων, οἷοις αὐτοῖς σύνοιδεν οὔσι, νικᾶσθαι βουλο-
 μένου τοῦ θεοῦ. <46> εἰδέναι δ' οἷος οὗτος ἐπίκου-
 30 ρος, ἐκ πολλῶν πεπειραμένους καὶ δεινότερων τοῦ

πολέμου. τοῦτον μὲν γὰρ εἶναι πρὸς ἀνθρώπους· ἃ δ' ἦν αὐτοῖς πρὸς λιμὸν καὶ δίψος ἄπορα καὶ πρὸς ὄρη καὶ θάλατταν ὁδὸν οὐκ ἔχουσι φυγῆς, ταῦτ' αὐτοῖς διὰ τὴν εὐμένειαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ νενικῆσθαι. νῦν δὲ γενέσθαι παρεκάλει προθυμοτάτους ὡς τῆς ἀπάντων⁵ εὐπορίας αὐτοῖς ἐν τῷ κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν κειμένης.

3 <47> καὶ Μωυσῆς μὲν τοιούτοις παρεθάρρυνε τὸ πλῆθος λόγοις, καὶ συγκαλῶν τοὺς τε φυλάρχους καὶ τῶν ἐν τέλει καθ' ἑκάστους τε καὶ σὺν ἀλλήλοις, τοὺς μὲν νεωτέρους παρεκάλει πείθεσθαι τοῖς πρεσβυτέροις,¹⁰ τοὺς δὲ ἀκροᾶσθαι τοῦ στρατηγοῦ. <48> οἱ δ' ἦσαν ἐπὶ τὸν κίνδυνον τὰς ψυχὰς ἡρμένοι καὶ πρὸς τὸ δεινὸν ἐτοίμως ἔχοντες, ἤλπιζον ἀπαλλαγῆσεσθαι ποτε τῶν κακῶν, καὶ τὸν Μωυσῆν ἐκέλευον ἄγειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἤδη καὶ μὴ μέλλειν, ὡς τῆς ἀναβολῆς¹⁵ ἐμποδιζούσης τὴν προθυμίαν αὐτῶν. <49> ὁ δὲ τῆς πληθύος ἀποκρίνας πᾶν τὸ μάχιμον Ἰησοῦν ἐφίστησιν αὐτῷ, Ναυήνου μὲν υἱόν, φυλῆς τῆς Ἐφραΐμτιδος, ἀνδρειότατον δὲ καὶ πόρους ὑποστῆναι γεννικὸν καὶ νοῆσαι τε καὶ εἰπεῖν ἱκανώτατον, καὶ θρησκεύοντα τὸν²⁰ θεὸν ἐκπρεπῶς, καὶ Μωυσῆν διδάσκαλον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐσεβείας πεποιημένον, τιμώμενόν τε παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. <50> βραχὺ δέ τι περὶ τὸ ὕδωρ ἔταξε τῶν ὀπλιτῶν ἐπὶ φυλακῇ παίδων καὶ γυναικῶν τοῦ τε πρόπαντος στρατοπέδου. καὶ νύκτα μὲν πᾶσαν ἐν παρα-²⁵σκευαῖς ἦσαν, τῶν θ' ὀπλῶν εἴ τι πεπονηκὸς ἦν ἀναλαμβάνοντες καὶ τοῖς στρατηγοῖς προσέχοντες, ὡς ὀρμήσουντες ἐπὶ τὴν μάχην ὁπότε κελεύσειεν αὐτοὺς Μωυσῆς. διηγρούπνει δὲ καὶ Μωυσῆς, ἀναδιδάσκων τὸν Ἰησοῦν ὅν τρόπον ἐκτάξειε τὸ στρατόπεδον. <51>³⁰

ἀρχομένης δ' ὑποφαίνειν τῆς ἡμέρας, αὐθις τόν τε
 Ἰησοῦν παρεκάλει μηδέν χεῖρονα φανῆναι κατὰ τοῦτο-
 γον τῆς οὔσης περὶ αὐτὸν ἐλπίδος, δόξαν τε διὰ τῆς
 παρούσης κτήσασθαι στρατηγίας παρὰ τοῖς ἀρχομένοις
 5 ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις· τῶν θ' Ἑβραίων τοὺς ἀξιολο-
 γωτάτους ἰδίᾳ παρεκάλει, καὶ σύμπαν ἤδη τὸ πλῆθος
 ὠπλισμένον παρώρμα. <52> καὶ ὁ μὲν οὕτω παρα-
 στησάμενος τὸν στρατὸν τοῖς τε λόγοις καὶ τῇ διὰ τῶν
 ἔργων παρασκευῇ ἀνεχώρει πρὸς τὸ ὄρος, θεῶ τε καὶ
 10 Ἰησοῦ παραδιδούς τὸ στράτευμα· <53> προσέμισγον ἄ-
 δὲ οἱ πολέμιοι, κὰν χερσὶν ᾗν ἡ μάχη, προθυμίᾳ τε
 καὶ διακελευσμῷ τὰ πρὸς ἀλλήλους χρώμενων. μέχρῃ
 μὲν οὖν Μωυσῆς ὀρθὰς ἀνίσχει τὰς χεῖρας, τοὺς Ἀμα-
 ληκίτας κατεπόνουν οἱ Ἑβραῖοι. τὸν οὖν πόνον τῆς
 15 ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ὁ Μωυσῆς οὐχ ὑπομένων (δόσα-
 κισ γὰρ αὐτὰς καθίει, τοσαυτάκις ἐλαττοῦσθαι τοὺς
 οἰκείους αὐτοῦ συνέβαινε), <54> κελεύει τόν τ' ἀδελ-
 φὸν Ἀαρὼνα καὶ τῆς ἀδελφῆς Μαριάμμης τὸν ἄνδρα
 Ὡρον στάντας ἐκατέρωθεν αὐτοῦ διακρατεῖν τὰς χεῖ-
 20 ρας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν κἀμνεῖν βοηθοῦντα. καὶ τούτου
 γενομένου κατὰ κράτος ἐνίκων τοὺς Ἀμαληκίτας οἱ
 Ἑβραῖοι. καὶ πάντες ἀπωλώλεσαν ἄν, εἰ μὴ νυκτὸς
 ἐπιγενομένης ἀπέσχοντο τοῦ κτείνειν. <55> νίκην δὲ
 καλλίστην καὶ καιριωτάτην νικῶσιν ἡμῶν οἱ πρόγο-
 25 νοι· καὶ γὰρ τῶν ἐπιστρατευσάντων ἐκράτησαν καὶ
 τοὺς περιοίκους ἐφόβησαν, εὐπορήσαντες μεγάλων καὶ
 λαμπρῶν, ὧν ἐκ τοῦ πονεῖν ἐπέτυχον, ἀγαθῶν. ἐλόν-
 τες γὰρ καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, πλούτους
 τε μεγάλους δημοσίᾳ καὶ κατ' ἰδίαν ἔσχον, οὐδὲ τῆς
 30 ἀναγκαιᾶς τροφῆς πρότερον εὐποροῦντες. <56> ὑπῆρξε

δ' αὐτοῖς οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν αὐθις αἰῶνα, τῶν ἀγαθῶν αἰτία κατορθωθείσα ἢ προειρημένη μάχη· οὐ γὰρ τὰ σώματα μόνον τῶν ἐπιστρατευσάντων ἐδούλωσαν ἀλλὰ καὶ τὰ φρονήματα, καὶ τοῖς περιοίκοις ἅπασι μετὰ τὴν ἐκείνων ἦτταν ἐρέ- 5 νοντο φοβεροί. αὐτοὶ τε πλούτου μεγάλου δύναιιν προσέλαβον· <57> πολὺς μὲν γὰρ ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς ἐγκατελήφθη ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ σκευὴ χαλκᾷ οἷς ἐχρῶντο περὶ τὴν δίκαιαν, πολὺ δ' ἐπίσημον πλήθος ἐκατέρων, ὅσα τε ὑφαντὰ καὶ κόσμοι περὶ τὰς 10 ὀπλίσεις, ἢ τ' ἄλλη θεραπεία καὶ κατασκευὴ ἐκείνων, λεία τε παντοία κτηνῶν, καὶ ὅσα φιλεῖ στρατοπέδοις ἐξωδευκόσιν ἔπεσθαι. <58> φρονήματός τε ὑπεπλήσθησαν ἐπ' ἀνδρεία· Ἑβραῖοι, καὶ πολλὴ μεταποιήσις ἀρετῆς ἦν αὐτοῖς· πρὸς τε τῷ πονεῖν ἦσαν ἀεὶ, τούτῳ 15 πάντα ληπτὰ νομίζοντες εἶναι.

5 <59> καὶ ταύτης μὲν τῆς μάχης τοῦτο τὸ πέρας· τῇ δ' ὑστεραίᾳ Μωυσῆς νεκρούς τ' ἐσκύλευε τῶν πολεμίων καὶ τὰς παντευχίας τῶν φευγόντων συνέλεγεν, ἀριστευσί τε τιμὰς ἐδίδου, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰησοῦν 20 ἐνεκωμίαζε, μαρτυρούμενον ἐφ' οἷς ἔπραξεν ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ. ἀπέθανε δ' Ἑβραίων μὲν οὐδεὶς, τῶν δὲ πολεμίων ὅσους οὐδ' ἀριθμῷ γινῶναι δυνατὸν ἦν. <60> θύσας δὲ χαριστήρια βωμὸν ἰδρύεται, νικαῖον ὀνομάσας τὸν θεόν, προυφήτενέ τε πανωλεθρία τοὺς 25 Ἀμαληκίτας ἀπολουμένους καὶ μηδένα αὐτῶν ὑπολειφθισόμενον εἰς αὐθις διὰ τὸ Ἑβραίοις ἐπιστρατεύσασθαι, καὶ ταῦτ' ἐν ἐρήμῳ τε γῇ καὶ ταλαιπωρουμένοις, τὸν τε στρατὸν εὐωχίας ἀνελάμβανεν.

<61> καὶ ταύτην μὲν τὴν μάχην πρώτην μαχεσά- 30

μενοι πρὸς τοὺς κατατολμήσαντας αὐτῶν μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου γενομένην ἔξοδον, οὕτως ἐπολέμησαν· ἐπεὶ δὲ τὴν τῶν ἐπινικίων ἑορτὴν ἤγαγον, ὁ Μωυσῆς ἀναπαύσας ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας τοὺς Ἑβραίους μετὰ τὴν μάχην προῆγε συντεταγμένους. <62> πολὺ δ' ἦν ἡδη τὸ ὀπλιτικὸν αὐτοῖς. καὶ προῖων κατ' ὀλίγον ἐν τριμήνῳ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου κίνησιν παρῆν ἐπὶ τὸ Σιναῖον ὄρος, ἐν ᾧ τὰ τε περὶ τὸν θάμνον αὐτῷ καὶ τὰ λοιπὰ φαντάσματα συντυχεῖν προειρηκάμεν. <63> καὶ Ἐργουῆλος ὁ πενθερὸς τὴν αὐτοῦ πυνθανόμενος 3 εὐπραγίαν ἀσμένως ἀπῆντα, τὸν τε Μωυσῆν καὶ τὴν Σαπφώραν δεχόμενος καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν. ἡδεῖται δὲ Μωυσῆς ἐπὶ τῇ τοῦ πενθεροῦ ἀφίξει, καὶ θύσας εὐωχεῖ τὸ πλῆθος τοῦ θάμνου πλησίον, ὃς διεπεφεύγει 15 τοῦ πυρὸς τὴν φλόγῳσιν. <64> καὶ τὸ μὲν πλῆθος κατὰ συγγενείας ὥς ἕκαστοι τῆς εὐωχίας μετελάμβανον, Ααρὼν δὲ σὺν τοῖς παροῦσι Ἐργουῆλον προσλαβόμενος ὕμνους τ' ᾗδον εἰς τὸν θεὸν ὥς τῆς σωτηρίας αὐτοῖς καὶ τῆς ἐλευθερίας αἷτιον καὶ ποριστὴν γεγεννημένον, 20 <65> καὶ τὸν στρατηγὸν εὐφῆμουν ὥς κατ' ἀρετὴν ἐκείνου πάντων αὐτοῖς κατὰ νοῦν ἀπηντηκότων. καὶ Ἐργουῆλος πολλὰ μὲν ἐγκώμια τοῦ πλήθους ἐπὶ τῇ πρὸς τὸν Μωυσῆν εὐχαριστίᾳ διεξήκει, ἐθαύμαζε δὲ καὶ τὸν Μωυσῆν τῆς ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν φίλων ἀνδρα- 25 γαθίας.

<66> τῇ δ' ὑστεραίᾳ θεασάμενος ὁ Ἐργουῆλος τὸν 4 Μωυσῆν ἐν ὄχλῳ πραγμάτων ὄντα (διέλνε γὰρ τὰς δίκας τοῖς δεομένοις, πάντων ἐπ' αὐτὸν βαδιζόντων καὶ μόνως ἂν τοῦ δικαίου τυχεῖν ἡγουμένων, εἰ διαι- 30 τητῆς αὐτὸς οὗτος γένοιτο· <67> καὶ γὰρ τοῖς ἡττω-

μένοις κοῦφον ἐδόκει τὸ λείπεσθαι, κατὰ δικαιοσύνην, οὐ κατὰ πλεονεξίαν αὐτὸ πάσχειν νομίζουσιν), τότε μὲν ἡσυχίαν ἤγε, μὴ βουλόμενος ἐμποδίζειν τοῖς ἀρετῇ χρῆσθαι τοῦ στρατηγοῦ θέλουσιν, πανσαμένου δὲ τοῦ θοροῦβου παραλαβὼν καὶ συμμονωθεὶς ἀνεδίδασκεν ἅ 5
 χρῇ ποιεῖν, <68> καὶ συνεβούλευε τῆς μὲν ἐπὶ τοῖς ἥτιτοσι ταλαιπωρίας ἐτέροις ἐκστήναι, περὶ δὲ τῶν μειζόνων καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ πλήθους ἔχειν τὴν πρόνοιαν αὐτόν· δικάσαι μὲν γὰρ ἀγαθοὺς καὶ ἄλλους Ἑβραίων εὐρεθῆναι, φροντίσαι δὲ τοσούτων μυριάδων 10
 σωτηρίας οὐκ ἄλλον τινὰ δύνασθαι μὴ Μωυσῆν γενόμενον. <69> αἰσθανόμενος οὖν τῆς ἀρετῆς φησί ἑαυτοῦ, καὶ οἷος γέγονας ἐπὶ τῷ τὸν λαὸν ὑπουργῶν τῷ θεῷ σώζειν, τὴν μὲν τῶν ἐγκλημάτων δίαιταν ἐπίτρεψον αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ ἐπ’ ἄλλων, σὺ δὲ πρὸς 15
 μόνῃ τῇ τοῦ θεοῦ θεραπείᾳ κατέχων σεαυτὸν διατέλει. ζητῶν οἷς ἂν τὸ πλήθος ἀπαλλάξειας τῆς νῦν ἀπορίας. <70> ὑποθήκαις δὲ ταῖς ἑμαῖς περὶ τῶν ἀνθρωπίνων χρησάμενος τὸν στρατὸν ἐξετάσεις ἀκριβῶς, καὶ κατὰ μυρίους τούτων κεκριμένους ἄρχοντας ἀποδείξεις, εἴτα 20
 κατὰ χιλίους. <71> διαιρήσεις δὲ μετ’ αὐτοὺς εἰς πεντακοσίους, καὶ πάλιν εἰς ἑκατόν, εἴτ’ εἰς πεντήκοντα, ἄρχοντάς τ’ ἐπὶ τούτοις τάξεις, οἱ κατὰ τριάκοντα μερισθέντας διακοσμήσουσι, καὶ κατ’ εἴκοσι καὶ κατὰ δέκα συναριθμουμένους. ἔστω δέ τις ἐπὶ τού- 25
 τοις εἰς, τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ τῶν ἀρχομένων ἀριθμοῦ λαμβάνων. <72> οἱ δὲ δοκιμασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους παντὸς εἶναι ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι περὶ τε τῶν διαφόρων αὐτοῖς κρινούσι, καὶ ἢ τι μείζον, ἐπὶ τοὺς ἐν ἀξιώματι τὴν περὶ τούτου διάγνωσιν ἐπανοί- 30

σουσιν· ἂν δὲ κἀκείνους διαφύγῃ τὸ περὶ τοῦ πράγμα-
τος δύσκολον, ἐπὶ σὲ τοῦτο ἀναπέμψουσιν. ἔσται γὰρ
οὕτως ἀμφοτέρω· καὶ τῶν δικαίων Ἑβραῖοι τεύξονται,
καὶ σὺ τῷ θεῷ προσεδρεύων εὐμενέστερον ἂν αὐτὸν
5 ποιήσεις τῷ στρατῷ.'

〈73〉 ταῦτα Ῥαγούηλου παραινέσαντος ὁ Μωυσῆς 2
ἀσμένως προσήκατο τὴν συμβουλίαν, καὶ ποιεῖ κατὰ
τὴν ὑποθήκην τὴν ἐκείνου, τοῦ τρόπου τὴν ἐπίνοιαν
οὐκ ἀποκρυψάμενος, οὐδὲ σφετερισάμενος αὐτήν, ἀλλὰ
10 ποιήσας φανερὸν τὸν ἐξευρηκότα τῷ πλήθει. 〈74〉
κἀν τοῖς βιβλίοις δὲ Ῥαγούηλον ἔγραψεν ὡς εὗρηκότα
τὴν διάταξιν τὴν προειρημένην, καλῶς ἔχειν ἡγούμενος
τάληθῇ μαρτυρεῖν τοῖς ἀξίοις, εἰ καὶ δόξαν ἔμελλε
φέρειν ἐπιγραφομένῳ τὰ ὑπ' ἄλλων εὗρημένα, ὥστε
15 τὴν Μωυσέος ἀρετὴν καὶ τοῦτου καταμαθεῖν

〈75〉 ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης εὐκαιρως ἐν ἄλλοις τῆς
γραφῆς δηλώσομεν· Μωυσῆς δὲ συγκαλέσας τὴν πλη- 5
θὺν αὐτὸς μὲν εἰς τὸ ὄρος ἀπέρχεσθαι τὸ Σιναῖον
ἔλεγεν ὡς συνεσόμενος τῷ θεῷ, καὶ τινα λαβὼν παρ'
20 αὐτοῦ χρησμὸν ἐπανήξων πρὸς αὐτούς, ἐκείνους δ' ἐκέ-
λευσε πλησίον μετασκηνῶσαι τῷ ὄρει, τὴν γειτνιάσιν
τοῦ θεοῦ προτιμήσαντας. 〈76〉 ταῦτ' εἰπὼν ἄνεισι
πρὸς τὸ Σιναῖον, ὑψηλότατον τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χω-
ρίοις ὄρων τυγχάνον, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ με-
25 γέθους καὶ τῶν κρημνῶν τὸ ἀπότομον ἀνθρώποις οὐ
μόνον οὐκ ὄν ἀναβατόν, ἀλλ' οὐδ' ὁραθῆναι δίχα
πόνου τῆς ὄψεως δυνάμενον, ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ
λόγον εἶναι περὶ τοῦ τὸν θεὸν ἐν αὐτῷ διατρίβειν,
φοβερὸν καὶ ἀπρόσιτον. 〈77〉 Ἑβραῖοι δὲ κατὰ τὰς
30 Μωυσέος ἐντολὰς μετεσκήνουν καὶ τὰς ὑπαρείας τοῦ

ὄρους κατελάμβανον, ἡρμένοι ταῖς διανοαῖς ὡς μετὰ τῆς ἐπαγγελίας τῶν ἀγαθῶν, ἣν προύτεινεν αὐτοῖς, ἐπανήξοντος Μωυσέος παρὰ τοῦ θεοῦ. <78> ἐορτάζοντες δὲ τὸν στρατηγὸν περιέμενον, ἀγνεύοντες τὴν τ' ἄλλην ἀγνεΐαν καὶ ἀπὸ συνουσίας τῆς γυναικῶν 5 ἡμέρας τρεῖς, καθὼς ἐκεῖνος αὐτοῖς προεῖπε, καὶ παρακαλοῦντες τὸν θεὸν εὐμενῇ συμβαλόντα Μωυσεὶ δοῦναι δωρεὰν ὑφ' ἧς εὖ βιώσονται. ταῖς τ' οὖν διαίταις ἐχρῶντο πολυτελεστέραις, καὶ τῷ κόσμῳ γυναιξὶν ὁμοῦ τε καὶ τέκνοις ἐκπρεπῶς ἥσκηντο. 10

2 <79> ἐπὶ δύο μὲν οὖν ἡμέρας εὐωχούμενοι διῆγον· τῇ τρίτῃ δέ, πρὶν ἢ τὸν ἥλιον ἀνασχεῖν, νεφέλῃ θ' ὑπερίζανε τοῦ παντὸς στρατοπέδου τῶν Ἑβραίων, οὐ πρότερον τοῦτο ἰδόντων γινόμενον, καὶ τὸ χωρίον οὐ τὰς σκηναὺς ἦσαν πεποιημένοι περιέγραφε· <80> καὶ 15 τοῦ λοιποῦ παντὸς ἐν αἰθρίᾳ τυγχάνοντος, ἄνεμοί τε σφοδροὶ λάβρον κινοῦντες ὑετὸν κατήγιζον, ἀστραπαὶ τ' ἦσαν φοβεραὶ τοῖς ὀρώσιν, καὶ κεραυνοὶ κατενεχθέντες ἐδήλουν τὴν παρουσίαν τοῦ θεοῦ οἷς Μωυσῆς ἤθελεν εὐμενοῦς παρατυχόντος. <81> καὶ περὶ μὲν 20 τούτων ὡς βούλεται φρονεῖτω ἕκαστος τῶν ἐντενξομένων, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη ταῦτα ἱστορεῖν καθάπερ ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγέγραπται. τοὺς γε μὴν Ἑβραίους τὰ θ' ὀρώμενα καὶ ὁ ταῖς ἀκοαῖς προσβάλλων ψόφος δεινῶς ἐτάραττεν· <82> ἀήθεις τε γὰρ ἦσαν αὐτῶν, καὶ 25 ὁ περὶ τοῦ ὄρους διαπεφοιτηκὼς λόγος, ὡς εἰς αὐτὸ τοῦτο φοιτῶντος τοῦ θεοῦ, σφόδρα τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐξέπληττε. κατεῖχον δ' αὐτοὺς πρὸς ταῖς σκηναῖς ἀχθόμενοι, καὶ τὸν τε Μωυσῆν ἀπολωλέναι νομίζοντες ὑπ' ὀργῆς τοῦ θεοῦ καὶ περὶ αὐτῶν ὅμοια προσδοκῶντες. 30

<83> οὕτω δ' αὐτῶν διακειμένων ἐπιφαίνεται Μωυ- 3
 σῆς γαῦρός τε καὶ μέγα φρονῶν. ὁφθαίς τ' οὖν αὐτὸς
 ἀπαλλάττει τοῦ θεοῦς αὐτοὺς καὶ περὶ τῶν μελλόντων
 κρείττονας ὑπετίθετο τὰς ἐλπίδας, αἰθριὸς τε καὶ καθα-
 5 ρὸς ὁ ἀῆρ τῶν πρὸ ὀλίγου παθῶν ἦν Μωυσέος παρα-
 γερονότος. <84> ἐπὶ τούτοις οὖν συγκαλεῖ τὸ πλῆθος
 εἰς ἐκκλησίαν, ἀκουσόμενον ᾧ ὁ θεὸς εἴποι πρὸς αὐ-
 τόν. καὶ συναθροισθέντων στὰς ἑφ' ὑψηλοῦ τινὸς
 ὅθεν ἔμελλον ἅπαντες ἀκούσεσθαι, 'ὁ μὲν θεός' εἶπεν,
 10 'ὦ Ἑβραῖοι, καθάπερ καὶ πρότερον, εὐμενῆς προσ-
 εδέξατό με, καὶ βίον θ' ὑμῖν εὐδαίμονα καὶ πολιτείας
 κόσμον ὑπαγορεύσας πάρεστι καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στρατό-
 πεδον. <85> πρὸς γοῦν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων ἃ δι'
 ἐκείνων ἡμῖν ἤδη πέπρακται, μὴ καταφρονήσητε τῶν
 15 λεγομένων εἰς ἐμὲ τὸν λέγοντα ἀφορῶντες, μηδ' ὅτι
 γλῶττα ταῦτα ἀνθρωπίνῃ πρὸς ὑμᾶς λέγει. τὴν γὰρ
 ἄρετὴν αὐτῶν κατανοήσαντες, ἐπιγνώσεσθε καὶ τὸ μέ-
 γεθος τοῦ νενοηκότος καὶ ἐπὶ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ
 πρὸς ἐμὲ μὴ φθονήσαντος εἰπεῖν. <86> οὐ γὰρ Μωυ-
 20 σῆς ὁ Ἀμαράμου καὶ Ἰωχαβέδης υἱός, ἀλλ' ὁ τὸν Νεϊ-
 λον ἡματωμένον ἀναγκάσας ὑπὲρ ὑμῶν ῥυῆναι καὶ
 ποικίλοις δαμάσας κακοῖς τὸ τῶν Αἰγυπτίων φρόνημα,
 ὁ διὰ θαλάττης ὁδὸν ὑμῖν παρασχών, ὁ καὶ τροφὴν
 ἐξ οὐρανοῦ μηχανησάμενος ἐλθεῖν ἀπορουμένοις, ὁ
 25 ποτὸν ἐκ πέτρας ἀναβλύσας σπανίζουσιν, <87> δι' ὃν
 Ἄδαμος τῶν ἀπὸ γῆς τε καρπῶν καὶ θαλάττης μετα-
 λαμβάνει, δι' ὃν Νώεος ἐκ τῆς ἐπομβρίας διέφυγεν,
 δι' ὃν Ἀβραάμ ὁ ἡμέτερος πρόγονος ἐξ ἀλήτου τὴν
 Χαναναίαν κατέσχε γῆν, δι' ὃν Ἰσακὸς γηραιοῖς ἐτέχθη
 30 γονεῦσι, δι' ὃν Ἰάκωβος δώδεκα παιδῶν ἀρεταῖς ἐκο-

σμήθη, δι' ὃν Ἰώσηπος ἐδεσπότευσε τῆς Αἰγυπτίων
 δυνάμεως, οὗτος ὑμῖν τούτους χαρίζεται τοὺς λόγους
 δι' ἑρμηνέως ἐμοῦ. <88> σεβάσμιοι δ' ὑμῖν γενέσθω-
 σαν, καὶ τέκνων περιμαχητότεροι καὶ γυναικῶν· εὐδαί-
 μονα γὰρ διάξετε βίον τούτοις ἐπόμενοι, καὶ γῆς ἀπο- 5
 λαύοντες καρπίμου καὶ θαλάττης ἀχειμάστου καὶ τέκνων
 γονῆς κατὰ φύσιν τικτομένων, καὶ πολεμίοις ἔσεσθε
 φοβεροί. τῷ θεῷ γὰρ εἰς ὕψιν ἐλθὼν ἀκροατῆς ἀφθά-
 ρτου φωνῆς ἐγενόμην· οὕτως ἐκείνῳ τοῦ γένους ὑμῶν
 καὶ τῆς τούτου μέλει διαμονῆς. 10

4 <89> ταῦτ' εἰπὼν προάγει τὸν λαὸν γυναιξὶν ὁμοῦ
 καὶ τέκνοις, ὡς ἀκούσειαν τοῦ θεοῦ διαλεγομένου πρὸς
 αὐτοὺς περὶ τῶν πρακτέων, ἵνα μὴ βλαβείῃ τῶν λεγο-
 μένων ἢ ἀρετῇ ὑπὸ ἀνθρωπίνης γλώττης, ἀσθενῶς εἰς
 γνῶσιν αὐτοῖς παραδιδομένη. <90> πάντες τ' ἤκουον 15
 φωνῆς ὑπόθεν παραγινομένης εἰς ἅπαντας, ὡς διαφυ-
 γεῖν μηδὲνα τῶν δέκα λόγων οὓς Μωυσῆς ἐν ταῖς
 δύο πλαξὶν γεγραμμένους κατέλιπεν· οὓς οὐ θεμιτὸν
 ἔστιν ἡμῖν λέγειν φανερώς πρὸς λέξιν, τὰς δὲ δυνά-
 μεις αὐτῶν δηλώσομεν. 20

5 <91> διδάσκει μὲν οὖν ἡμᾶς ὁ πρῶτος λόγος ὅτι
 θεὸς ἔστιν εἷς καὶ τοῦτον δεῖ σέβεσθαι μόνον· ὁ δὲ
 δεύτερος κελεύει μηδενὸς εἰκόνα ζῶου ποιήσαντας προσ-
 κυνεῖν, ὁ τρίτος δ' ἐπὶ μηδενὶ φανύλῳ τὸν θεὸν ὁμνύει,
 ὁ δὲ τέταρτος παρατηρεῖν τὰς ἐβδομάδας, ἀναπανομέ- 25
 νους ἀπὸ παντὸς ἔργου, <92> ὁ δὲ πέμπτος γονεῖς τι-
 μᾶν, ὁ δ' ἕκτος ἀπέχεσθαι φόβου, ὁ δ' ἑβδομος μὴ
 μοιχεύειν, ὁ δ' ὕψους μὴ κλοπὴν δοῦν, ὁ δ' ἑνᾶτος
 μὴ ψευδομαρτυρεῖν, ὁ δὲ δέκατος μηδενὸς ἀλλοτρίου
 ἐπιθυμίαν λαμβάνειν. 30

<93> καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἀκροασάμενον αὐτοῦ τοῦ 6
 θεοῦ περὶ ὧν Μωυσῆς διελέχθη, χαῖρον ἐπὶ τοῖς προ-
 ειρημένοις τοῦ συλλόγου διελύθη· ταῖς δ' ἐξῆς φοι-
 τῶντες ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἤξιουν αὐτὸν καὶ νόμους αὐ-
 5 τοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ κομίζειν. <94> ὃ δὲ τούτους τε
 τίθεται καὶ περὶ τῶν ὅλων ὃν ἂν προαχθεῖν τρόπον ἐν
 τοῖς αὐτοῖς ἀπεσήμαινε χρόνοις· ὧν μνησθῆσομαι κατὰ
 καιρὸν οἰκεῖον. τοὺς δὲ πλείονας τῶν νόμων εἰς ἐτέ-
 ραν ἀνατίθεμαι γραφήν, ἰδίαν περὶ αὐτῶν ποιησόμενος
 10 ἀφήγησιν.

<95> οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἐχόντων, ὃ 7
 Μωυσῆς πάλιν εἰς τὸ Σιναῖον ὄρος ἀνῆει, προειπὼν
 τοῖς Ἑβραίοις. βλέπόντων δ' αὐτῶν ἐποιεῖτο τὴν ἄν-
 οδον. καὶ χρόνου τριβομένου (τετταράκοντα γὰρ ἡμέ-
 15 ρας διήγαγεν ἀπ' αὐτῶν) δέος εἶχε τοὺς Ἑβραίους μή
 τι Μωυσῆς πάθοι, καὶ τῶν συντυχόντων δεινῶν οὐκ
 ἔστιν ὃ τι οὕτως ἐλύπησεν αὐτοὺς ὥς τὸ νομίζειν
 Μωσὴν ἀπολωλέναι. <96> ἦν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις
 ἕως, τῶν μὲν ἀπολωλέναι λεγόντων θηρίοις περιπε-
 20 σόντα (καὶ μάλιστα ὅσοι πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς ἦσαν
 διακείμενοι ταύτην τὴν ψῆφον ἔφερον), τῶν δὲ πρὸς
 τὸ θεῖον ἀνακεχωρηκέναι. <97> τοὺς δὲ σώφρονας καὶ
 μηδέτερον τῶν λεγομένων εἰς ἡδονὴν λαμβάνοντας
 ἰδίαν, καὶ τὸ θηρίοις περιπεσόντα ἀποθανεῖν ἀνθρώ-
 25 πινον ἡγουμένους, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν
 μεταστῆναι διὰ τὴν προσοῦσαν ἀρετὴν εἰκὸς νομίζον-
 τας, πρῶτος ἔχειν οὗτος ὁ λογισμὸς ἐποίει· <98> προστά-
 του δ' ἡρημῶσθαι καὶ κηδεμόνος ὑπολαμβάνοντες οἷον
 τυχεῖν οὐκ ἂν ἄλλου δύναιτο, σφόδρα λυπούμενοι
 30 διετέλουν, καὶ οὔτε πενθεῖν αὐτοὺς εἶα τὸ προσδοκᾶν

τι χρηστὸν περὶ τάνδρος, οὔτε μὴ λυπεῖσθαι καὶ κατ-
ηφεῖν ἡδύναντο. τὸ δὲ στρατόπεδον οὐκ ἐθάρορουν μετ-
άγειν, Μωυσέος αὐτοὺς ἐκεῖ παραμένειν προειρηκότος.

8 <99> ἦδη δὲ τετταράκοντα ἡμερῶν διεληλυθυῖων
καὶ τοσούτων νυκτῶν, παρῇν οὐδενὸς σιτίου τῶν τοῖς 5
ἀνθρώποις νενομισμένων γεγενημένος. χαρᾶς δ' ἐν-
έπλησε τὴν στρατιὰν ἐπιφανείς, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρό-
νοιαν ἣν εἶχε περὶ αὐτῶν ἀπεδήλου, τὸν τε τρόπον
καθ' ὃν εὐδαιμονήσουσι πολιτευόμενοι λέγων αὐτῷ
κατὰ ταύτας ὑποθέσθαι τὰς ἡμέρας. <100> καὶ σκηνὴν 10
ὅτι βούλεται γενέσθαι αὐτῷ, εἰς ἣν κάτεισι πρὸς αὐ-
τοὺς παραγινόμενος, ὅπως καὶ μεταβαίνοντες ἀλλαχοῦ
ταύτην ἐπαγώμεθα, καὶ μηκέτι δεώμεθα τῆς ἐπὶ τὸ
Σιναῖον ἀνόδου, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιφοιτῶν τῇ σκηνῇ παρα-
τυγχάνη ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς. <101> γενήσεται δ' ἡ 15
σκηνὴ μέτροις τε καὶ κατασκευῇ οἷς αὐτὸς ὑπέδειξεν,
ὕμῶν ἀόκνως ἐχόντων πρὸς τοῦτογον.' ταῦτ' εἰπὼν
δύο πλάκας αὐτοῖς ἐπιδείκνυσιν. ἐγγεγραμμένας τοὺς
δέκα λόγους, ἐν ἑκατέρᾳ πέντε. καὶ χεῖρ ἦν ἐπὶ τῇ
γραφῇ τοῦ θεοῦ.

20

6 <102> οἱ δὲ χαίροντες οἷς θ' ἐώρων καὶ οἷς ἤκουον
τοῦ στρατηγοῦ, τῆς κατὰ δύναμιν αὐτῶν σπουδῆς οὐκ
ἀπελείποντο, ἀλλ' εἰσέφερον ἄργυρὸν τε καὶ χρυσὸν
καὶ χαλκόν, ξύλα τε τῆς καλλίστης ὕλης καὶ μηδὲν ὑπὸ
σῆψεως παθεῖν δυνάμενα, αἰγίους τε τρίχας καὶ δοράς 25
προβάτων, καὶ τὰς μὲν ὑακίνθῳ βεβαμμένας τὰς δὲ
φοίνικι· αἱ δὲ πορφύρας ἄνθος, ἕτεραι δὲ λευκὴν παρ-
εἶχον τὴν χροάν. <103> ἐρία τε τοῖς προειρημένοις
ἄνθεσι μεμολυσμένα καὶ λίθου βύσσον, λίθους τε τού-

§ 99 = Exod. XXV 2; XXXII 15. § 101 = Exod. XXXI
18; XXXII 16. § 102 = Exod. XXXV 5; cf. Exod. XXV 2.

τοῖς ἐνδεδεμένους οὓς χρυσίῳ καθειργνύντες ἄνθρωποι
κόσμῳ χρῶνται πολυτελεῖ, θυμιαμάτων τε πλῆθος συν-
έφερον· ἐκ γὰρ τοιαύτης ὕλης κατεσκεύαζε τὴν σκηνήν.
ἢ δ' οὐδὲν μεταφερομένου καὶ συμπερινοστοῦντος ναοῦ
5 διέφερε. <104> τούτων οὖν κατὰ σπουδὴν συγκομι-
σθέντων, ἐκάστου καὶ παρὰ δύναμιν φιλοτιμησαμένου,
ἀρχιτέκτονας τοῖς ἔργοις ἐφίστησι κατ' ἐντολὴν τοῦ
θεοῦ οὓς καὶ τὸ πλῆθος ἂν ἐπελέξατο, τῆς ἐξουσίας
ἐπ' αὐτῷ γενομένης. <105> τὰ δ' ὀνόματα αὐτῶν
10 (καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγέγραπται) ταῦτ'
ἦν, Βεσελέηλος μὲν Οὐρὶ παῖς, τῆς Ἰούδα φυλῆς, νίω-
νός δὲ Μαριάμης τῆς ἀδελφῆς τοῦ στρατηγοῦ, Ἑλίας-
βος δὲ Ἰσαμάχου, Δάνιδος φυλῆς. <106> τὸ δὲ πλῆ-
θος οὕτως ὑπὸ προθυμίας τοῖς ἐγχειρουμένοις ὑπῆλθεν
15 ὥστε Μωσῆς ἀνεῖρξεν αὐτούς, ὑποκηρυξάμενος ἀρκεῖν
τοὺς ὄντας· τοῦτο γὰρ οἱ δημιουργοὶ προειρήκεσαν.
<107> ἐχώρουν οὖν ἐπὶ τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευήν·
καὶ Μωσῆς αὐτοὺς ἕκαστα περὶ τῶν μέτρων, κατὰ
τὴν ὑποθήκην τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ μεγέθους, ὅσα τ'
20 ἔδει σκεύη χωρεῖν αὐτὴν ἀνεδίδασκε πρὸς τὰς θυσίας
ὑπηρετήσοντα. ἐφιλοτιμοῦντο δὲ καὶ γυναιῖκες περὶ τε
στολὰς ἱερατικὰς καὶ περὶ τᾶλλα ὅσων ἔχρηξε τοῦτον
κόσμου τε καὶ λειτουργίας ἕνεκα τοῦ θεοῦ.

<108> πάντων δ' ἐν ἐτοιμίῳ γεγεννημένων, χρυσοῦ 2
25 τε καὶ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ καὶ τῶν ὑφαντῶν, προ-
ειπὼν ἑορτὴν Μωσῆς καὶ θυσίας κατὰ τὴν ἐκάστου
δύναμιν, ἴστη τὴν σκηνήν. <109> πρῶτον μὲν αἶθριον
διαμετρησάμενος τὸ μὲν εὖρος πεντήκοντα πῆχεων,
ἐκατὸν δὲ τὸ μῆκος, κάμακας ἔστησε χαλκᾶς πεντε-
30 πῆχεις τὸ ὕψος, καθ' ἑκατέραν πλευρὰν εἴκοσι τῶν

ἐπιμηκεστέρων, δέκα δὲ τῶν ἐν πλάτει κειμένων τῆς κατόπιν. κρίκοι δὲ τῶν καμάκων ἐκάστη προσῆσαν. κιονόκρανα μὲν ἄργυρᾶ, βάσεις δὲ χρυσαῖ, σκυρωτήρσιν ἐμφερεῖς· χαλκαῖ δὲ ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρηρεισμέναι. <110> ἐξήπτετο δὲ τῶν κρίκων καλῶδια τὴν 5 ἄρχὴν ἥλων χαλκῶν πηχυαίων τὸ μέγεθος ἐκδεδεμένα, οἱ καθ' ἐκάστην κάμακα παρέντες κατὰ τοῦδάφους ἀκίνητον ὑπὸ βίας ἀνέμων τὴν σκηνὴν ἔμελλον παρῆξειν. σινδῶν δ' ἐκ βύσσου μαλακωτάτῃ διὰ πασῶν ἐπῆει, ἀπὸ τοῦ κιονοκράνου κατιοῦσα μέχρι τῆς βάσεως πολλὴ 10 κεχυμένη, περιφράττουσα ἅπαν ἐν κύκλῳ τὸ χωρίον ὥς μηδὲν δοκεῖν τείχους διαφέρειν. <111> καὶ οὕτω μὲν εἶχον αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ περιβόλου· τῆς δὲ τετάρτης πλευρᾶς (πεντήκοντα γὰρ οὔσα πήχεων ἢ ἑτέρα μέτωπον τοῦ παντὸς ἦν) εἴκοσι μὲν πήχεις ἀνέώργεσαν 15 κατὰ πύλας, ἐν αἷς ἀνὰ δύο κάμακες εἰσθήκεσαν κατὰ μίμησιν πυλώνων, ὅλαις δ' αὐταῖς ἄργυρος ἦν ἐπικεχαλκευμένος πάρεξ τῶν βάσεων· <112> χαλκαῖ γὰρ ἦσαν. ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ πυλῶνος τρεῖς κάμακες ἦσαν ἐστῶσαι, αἱ τοῖς πυλούχοις ἐνεβεβήκεσαν ἐρηρεισμέναι· 20 καὶ κατ' αὐτῶν δὲ βύσσινον ὕφους σινδόνης ἦν περιηγμένον. <113> τὸ δὲ κατὰ τὰς πύλας, μήκους μὲν ὄντος πήχεων εἴκοσι, πέντε δὲ βάθους, ὕφους ἦν πορφύρας καὶ φοίνικος σὺν ὑακίνθῳ καὶ βύσσῳ πεποιημένον, πολλῶν αὐτῷ συνανθούτων καὶ ποικίλων, ὅποσα 25 μὴ ξώων ἐξετυποῦτο μορφάς. <114> ἐντὸς δὲ τῶν πυλῶν περιθραντήριον ἦν χαλκοῦν, ὁμοίαν αὐτῷ καὶ τὴν κρηπίδα παρεχόμενον, ἐξ οὗ τοῖς ἱερεῦσι τὰς χεῖρας ἀποπλύνειν καὶ τῶν ποδῶν καταχεῖν παρῆν.

<115> καὶ ὁ μὲν τοῦ αἰθρίου περιβόλος τοῦτον τὸν 30
§ 109 = Exod. XXVII 18; XXXVII 1; XL 16.

τρόπον ἦν διακεκοσμημένος, τὴν δὲ σκηνὴν ἴστησιν 3
 αὐτοῦ κατὰ μέσον, τετραμμένην πρὸς ἀνατολάς, ἵνα
 πρῶτον ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτὴν ἀνιῶν ἀφίῃ τὰς ἀκτῖνας.
 καὶ τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς ἐπὶ πήχεις ἐγγήγερτο τριάκοντα,
 5 τὸ δ' εὖρος ἐπὶ δέκα διειστήκει· καὶ ὁ μὲν ἕτερος τῶν
 τοίχων νότιος ἦν, ὁ δ' ἕτερος κατὰ βορρᾶν ἐτέτραπτο,
 κατόπιν δ' αὐτῆς ἡ δύσις κατελείπετο. <116> ἀνίστα-
 σθαι δ' αὐτὴν ἐχρῆν ἐφ' ὅσον προβαίνοι τὸ εὖρος.
 κίονες δ' ἦσαν ξύλου πεποιημένοι κατὰ πλευρὰν ἑκα-
 10 τέραν εἴκοσι, τετράγωνοι μὲν τὸ σχῆμα εἰργασμένοι,
 εἰς δὲ πλάτος διεστῶτες πήχεως τε καὶ ἡμίσεως, τὸ δὲ
 βάθος δακτύλων τεττάρων. <117> λεπίδες δ' αὐτοῖς
 ἦσαν ἐπικεχαλκευμέναι πανταχόθεν χρυσαῖ, διὰ τε τῶν
 ἔνδοθεν καὶ τῶν ἐκτὸς μερῶν. δύο δ' αὐτῶν ἐκάστω
 15 προσῆσαν στρόφιγγες, ἐλαυνόμενοι κατὰ δύο βάσεων·
 αὗται δ' ἀργυραῖ μὲν ἦσαν, πυλῆς δ' ἑκατέρω τούτων
 προσῆν δεχομένη τὸν στρόφιγγα. <118> τοῦ δὲ κατὰ
 δύσιν τοίχου κίονες μὲν ἕξ ἦσαν, συνῆσαν δ' ἀλλήλοις
 ἀκριβῶς ἅπαντες, ὥστε μεμυκότων τῶν ἀρμῶν ὡς ἕνα
 20 δοκεῖν εἶναι τοῖχον αὐτῶν τὴν συνέλευσιν, χρυσοῦν
 τὰ τ' ἔνδοθεν καὶ τὰ ἐκτός. <119> ἀνελόγει γὰρ ὁ
 τῶν κιόνων ἀριθμός· εἴκοσι γὰρ ἦσαν. καὶ παρεῖχε
 βάθος τρίτον σπιθαμῆς ἕκαστος αὐτῶν, ὥστε συμπλη-
 ροῦσθαι τοὺς τριάκοντα πήχεις ὑπ' αὐτῶν. κατὰ δὲ
 25 τὸν ὀπίσθεν τοῖχον (ἐννέα γὰρ πήχεις οἱ ἕξ κίονες
 παρέχονται συνελθόντες) δύο ἑτέρους ποιοῦνται κίονας
 ἐκ πήχεως τετμημένους, οὓς ἐγγωνίους ἔθεσαν ἐπ' ἴσης
 τοῖς μείζουσιν ἡσκημένους. <120> ἕκαστος δὲ τῶν κιό-
 νων κρῖνος εἶχε χρυσοῦς κατὰ τὸ ἔξω μέτωπον προσ-
 30 φρεῖς, ὥσπερ ῥίζαις τισὶν ἐμπεπλεγμένους κατὰ στίχον,

§ 116 = Exod. XXVI 18; XXXVI 23.

πρὸς ἀλλήλους τετραμμένους τὴν περιφέρειαν· καὶ δι' αὐτῶν ἐπίχρῃσιν σκυταλίδες ἐλαυνόμεναι, πέντε πήχεων ἑκάστη τὸ μέγεθος, σύνδεσμος ἦσαν τῶν κίωνων, ἐμβαινούσης κατὰ κεφαλὴν σκυταλίδος ἑκάστης τῇ ἐτέρᾳ τεχνητῷ στρόφιγγι, κοχλίου τρόπον δεδημιουργημένῳ. 5
 <121> κατὰ δὲ τὸν ὀπίσθεν τοῖχον μία φάλαγξ ἦν διὰ πάντων ἰοῦσα τῶν κίωνων, εἰς ἣν ἐνέβαινον πλάγρια καὶ αἱ τελευταὶ τῶν σκυταλίδων ἐξ ἑκατέρου τοίχου τῶν ἐπιμηκεστέρων· καὶ κρατεῖσθαι συνέβαινεν αὐταῖς γιγγλῦμοις τῷ θήλει τοῦ ἄρρενος συνελθόντος. τοῦτο 10
 μέντοι πρὸς τὸ μήθ' ὑπ' ἀνέμων κραδαίνεσθαι μήτ' ἄλλης αἰτίας τὴν σκηνὴν συνεῖχεν, ἀλλ' ἀκίνητον αὐτὴν ἐν ἡρεμίᾳ πολλῇ διαφυλάξειν ἔμελλεν.

4 <122> ἐντὸς δὲ διελὼν τὸ μήκος αὐτῆς εἰς τρία μέρη, μετὰ δέκα πήχεις ἡρμοσμένους ἐκ τοῦ μυχοῦ τέτ- 15
 ταρας ἴσθησι κίονας, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις εἰργασμένους καὶ βάσεις ὁμοίας ἐπικειμένους, διαλείποντας ἀλλήλων κατ' ὀλίγον. τὸ δ' ἐνδοτέρῳ αὐτῶν ἄδυτον ἦν. τὸ δὲ λοιπὸν ἡ σκηνὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀνεῖτο. <123> τὴν 20
 μέντοι διαμέτρησιν τὴν τοιαύτην τῆς σκηνῆς πρὸς μί-
 μῃσιν τῆς τῶν ὅλων φύσεως συνέβαινεν εἶναι. τὸ μὲν γὰρ τρίτον αὐτῆς μέρος τὸ ἐντὸς τῶν τεττάρων κίωνων, ὃ τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἄβατον, ὡς οὐρανὸς ἀνεῖτο τῷ θεῷ· οἱ δ' εἴκοσι πήχεις, ὥσπερ γῆ καὶ θάλαττα βάσιμος ἀνθρώποις, οὕτω τοῖς ἱερεῦσι μόνοις ἐπετέ- 25
 τραπτο. <124> κατὰ μέτωπον δέ, ἐξ οὗ τὴν εἴσοδον ἦσαν πεποιημένοι, κίονες ἕστασαν χρυσοῖ χαλκαῖς βάσεις ἐφειστώτες, πέντε τὸν ἀριθμὸν. κατεπετάνυσαν δὲ τὴν σκηνὴν ὕφεσι βύσσου καὶ πορφύρας καὶ ὑακίνθου καὶ φοίνικος βαφαῖς συγκεκραμένοις. <125> καὶ πρῶ- 30

τον μὲν ἦν πήχεων δέκα πανταχόθεν, ᾧ κατεπειάννου-
 σαν τοὺς κίονας, οἱ διαιροῦντες τὸν νεῶν τὸ ἔδυτον
 ἔνδον αὐτῶν ἀπελάμβανον. καὶ τοῦτο ἦν τὸ ποιοῦν
 αὐτὸ μηδενὶ κάτοπτρον. καὶ ὁ μὲν πᾶς νεῶς ἄγιον
 5 ἐκαλεῖτο, τὸ δ' ἄβατον τὸ ἐντὸς τῶν τεττάρων κίωνων
 τοῦ ἁγίου τὸ ἄγιον. <126> ὥραϊον δ' ἦν τὸ φάρσος,
 ἄνθεσι παντοίοις, ὅσα γῆθεν ἀνέρχεται, διάπεποικιλ-
 μένον τοῖς τ' ἄλλοις ἄπασιν ἐνυφασμένον ὅσα κόσμον
 οἶσειν ἔμελλε, πλὴν ζώων μορφῆς. <127> ἕτερον δὲ
 10 τούτῳ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ ὕψῃ καὶ τῇ χροῇ παρα-
 πλήσιον τοὺς ἐπὶ ταῖς εἰσόδοις πέντε κίονας περιέβαλλε,
 κατὰ γωνίαν ἐκάστου κίονος κρῖκου κατέχοντος αὐτό,
 ἀπὸ κορυφῆς ἄχρι ἡμίσεως τοῦ κίονος. τὸ δὲ λοιπὸν
 εἰσόδος ἀνεῖτο τοῖς ἱερεῦσιν ὑποδουμένοις. <128> ὑπὲρ
 15 δὲ τούτου λينوῦν ἦν ἰσομέγεθες φάρσος, ἐφελκόμενον
 ἀπὸ κάλων ἐπὶ θάτερα, τῶν κρῖκων τῷ τε ὕψει καὶ
 τῷ κάλῳ διακονούντων πρὸς τε τὸ ἐκπειάννυσθαι καὶ
 συνελκόμενον ἴστασθαι κατὰ γωνίαν, ἐμποδῶν οὐκ
 ἐσόμενον πρὸς τὸ κατοπτεύεσθαι, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς
 20 ἐπισήμοις ἡμέραις. <129> κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς, καὶ
 μάλισθ' ὅταν ἡ νιφετώδης, προπεταννύμενον στεγανὸν
 ἐποίει τὸ ἐκ τῶν βαμμάτων ὕψος. ὅθεν δὴ παρ-
 ἔμεινε τὸ ἔθος καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένων ἡμῶν,
 ὥστε τὴν σινδόνα τοιοντότροπον περικεῖσθαι ταῖς εἰσό-
 25 δοις. <130> δέκα δ' ἄλλα φάρση, πήχεων τὸ πλάτος
 τεττάρων, τὸ δὲ μῆκος ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, χρυσοῦς ἔχοντα
 γιγγλύμους, ἐπὶ συναφῇ θήλεάς τε καὶ ἄρρενας συνεί-
 λεκτο ὡς ἐν εἶναι δοκεῖν. εἰθ' ὑπερτεινόμενα τοῦ ναοῦ
 τό τ' ἐφύπερθεν ἐσκίαζε καὶ τῶν τοίχων τοὺς κατὰ
 30 πλευρὰν καὶ κατόπιν ἐστῶτας, ἀπὸ τῆς γῆς ὅσον πῆχυν

ἀνέχοντα. <131> ἴσαι δὲ τῷ πλάτει καὶ ἄλλαι σιν-
 δόνες, μιᾷ πλείους τὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ μῆκος ὑπερ-
 βάλλουσαι· τριακονταπήχεις γὰρ ἦσαν. ὑφασμέναι δ'
 ἐκ τριχῶν, ὁμοίως κατὰ λεπτοουργίαν ταῖς ἐκ τῶν ἐρίων
 πεποιημέναι, ἐτέταντο μέχρι τῆς γῆς κεχυμέναι, καὶ 5
 κατὰ θύρας αἰτώματι παραπλήσιον καὶ πασιτάδι παρεί-
 χον, τοῦ ἐνδεκάτου φάρσους εἰς τοῦτο παρειλημμένου.
 <132> ἄλλαι δ' ἐπάνω τούτων ἐκ διφθερῶν κατεσκευα-
 σμέναι ὑπερήσαν, σκέπη καὶ βοήθεια ταῖς ὑφανταῖς
 ἔν τε τοῖς καύμασι καὶ ὁπότε ὑετὸς εἴη γεγεννημένοι. 10
 πολλή δ' ἐκπληξίς ἐλάμβανε τοὺς πόρρωθεν θεωμέ-
 νους· τὴν γὰρ χρῶαν τοῖς κατὰ τὸν οὐρανὸν συμβαί-
 νουσιν οὐδὲν ἐδόκουν διαφέρειν. <133> αἱ δ' ἐκ τῆς
 τριχὸς καὶ τῶν διφθερῶν πεποιημέναι κατῆσαν ὁμοίως
 τῷ περὶ τὰς πύλας ὑφάσματι, τό τε καῦμα καὶ τὴν 15
 ἀπὸ τῶν ὕμβρων ὕβριν ἀπομαχόμεναι.

- 5 <134> καὶ ἡ μὲν σκηνὴ τοῦτον πῆγνυται τὸν τρό-
 πον, γίνεται δὲ καὶ κιβωτὸς τῷ θεῷ ξύλων ἰσχυρῶν
 τὴν φύσιν καὶ σῆψιν παθεῖν οὐ δυναμένων. ἡ δ' ἐρὼν
 μὲν καλεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν γλῶττιαν, ἡ δὲ κατα- 20
 σκευὴ τοιαύτη τις ἦν. <135> μῆκος μὲν ἦν αὐτῇ πέντε
 σπιθαμῶν, τὸ δ' εὖρος καὶ τὸ βάθος τριῶν σπιθαμῶν
 εἰς ἑκάτερον. χρυσῷ δὲ τὰ τ' ἐντὸς καὶ τὰ ἔξωθεν
 περιελήλατο πᾶσα, ὥς ἀποκεκρύφθαι τὴν ξύλῳσιν,
 στρόφιγξί τε χρυσοῖς τὸ ἐπίθεμα προσηνωμένον εἶχε 25
 θαυμαστικῶς, ὃ πανταχόθεν ἴσον ἦν, κατ' οὐδέτερον
 μέρος ἐξοχαῖς τὴν εὐαρμοστίαν λυμαινόμενον. <136>
 καθ' ἑκάτερον δὲ τοῖχον τῶν ἐπιμηκεστέρων κρίκοι
 προσῆσαν χρυσοῖ δύο, τοῦ παντὸς διήκοντες ξύλου,
 καὶ δι' αὐτῶν ἔντοι σκυταλίδες ἐπίχρυστοι καθ' ἑκά- 30

τερον τοῖχον, ὥς ἂν ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε δεήσειεν, ἄγοιτο
 κινουμένη· οὐ γὰρ ἐπὶ ξεύγους ἐκομίζετο, ἀλλ' ὑπὸ
 τῶν ἱερέων ἐφέρετο. <137> τῷ δ' ἐπιθέματι αὐτῆς
 ἦσαν πρόστυποι δύο· Χερουβεῖς μὲν αὐτοὺς Ἑβραῖοι
 5 καλοῦσι, ζῳά δ' ἐστὶ πετεινά, μορφήν δ' οὐδενὶ τῶν
 ὑπ' οὐρανῷ ἑωραμένων παραπλήσια. Μωυσῆς δέ φησι
 τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ προστυπεῖς ἑωρακέναι. <138>
 ταύτη τὰς δύο πλάκας, ἐν αἷς τοὺς δέκα λόγους συγ-
 γεγράφθαι συμβεβήκει, ἀνὰ πέντε μὲν εἰς ἑκατέραν ἀνὰ
 10 δύο δὲ καὶ ἡμῖςιν κατὰ μέτωπον, ἐγκατέθετο. καὶ ταύ-
 την ἐν τῷ ἁδύτῳ κατατίθησιν.
 <139> ἐν δὲ τῷ ναῷ τράπεζαν ἰδρύεται Δελφικαῖς 6
 παραπλησίαν, τὸ μῆκος μὲν δύο πήχεων, τὸ δὲ πλά-
 τος ἑνὸς πήχεως, καὶ σπιθαμῶν τριῶν τὸ ὕψος. ἦσαν
 15 δ' αὐτῇ πόδες τὰ μὲν ἐξ ἡμίσεως ἕως τῶν κάτω τελέως
 ἐξηρητισμένοι, οἷς Λωριεῖς προστιθέασι ταῖς κλίναις
 ἔμφερεῖς, τὸ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀνατεῖνον τετράγωνοι τῇ
 ἐργασίᾳ. <140> κοιλαίνεται δὲ καθ' ἕκαστον πλευρόν,
 κοιλαίνουσά πως κατὰ παλαιστὴν τοῦδαφος, ἑλικος
 20 περιθεούσης τό τ' ἄνω καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώμα-
 τος. καθ' ἕκαστον δὲ τῶν ποδῶν καὶ ταύτῃ ἐλήλατο
 κρίκος, οὐκ ἄπωθεν τοῦ ἐπιθέματος δι' ὧν ἦσαν στε-
 λεοὶ χρυσοῦ, ξύλου τᾶνερθεν ὄντες, ἐξαιρετοί. <141>
 κοῖλον γὰρ εἶχεν ἐπ' αὐτοῖς τὸ κατὰ τοὺς κρίκους κοι-
 25 νωθέν· οὐδὲ γάρ εἰσι διηνεκεῖς, ἀλλὰ πρὶν συνελθεῖν
 εἰς τὸ ἄπειρον, εἰς περονίδας τὴν ἀρχὴν τελευτῶντες,
 ὧν ἡ μὲν εἰς τὸ προανέχον ἐμβαίνει τῆς τραπέζης, ἡ
 δ' εἰς τὸν πόδα· <142> καὶ τούτοις κατὰ τὰς ὁδοὺς
 ἐκομίζετο. ἐπὶ ταύτης (ἐτίθετο γὰρ ἐν τῷ νεῷ τετραμ-
 30 μένη πρὸς ἄρκτον οὐ πόρρω τοῦ μυχοῦ) διετίθεσαν ἄρ-
 § 137 = Exod. XXV 18; XXXVII 7.

τους δώδεκα ἀζύμους, καθ' ἕξ ἐπαλλήλους κειμένους, καθαροῦ πάνυ τοῦ ἀλεύρου ἐκ δύο ἀσφαρώνων, ὃ μέτρον Ἑβραίων ἐπὶ κοτύλας Ἀττικὰς ἔχει. <143> ὑπὲρ δὲ τῶν ἄρτων ἐτίθεντο δύο φιάλαι χρυσαῖ, λιβανωτοῦ πλήρεις. μετὰ δ' ἡμέρας ἐπὶ πάλιν ἄλλοι ἐκομίζοντο 5 ἄρτοι, ἐν τῷ καλουμένῳ ὑφ' ἡμῶν σαββάτω· τὴν γὰρ ἑβδόμην ἡμέραν σάββατα καλοῦμεν. τὴν δ' αἰτίαν ἐξ ἧς ταῦτ' ἐπενοήθησαν ἐν ἐτέροις ἐροῦμεν.

- 7 <144> κατὰ πρόσωπον δὲ τῆς τραπέξης, τῷ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένῳ τοίχῳ πλησίον, ἴσταιται λυχνία 10 ἐκ χρυσοῦ κεχωνευμένη διάκενος, σταθμὸν ἔχουσα μνᾶς ἑκατόν· Ἑβραῖοι μὲν καλοῦσι κίγχαρες, εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν μεταβαλλόμενον γλῶττιαν σημαίνει τάλαντον. <145> πεποιήται δὲ σφαιρία καὶ κρίνα σὺν ῥοῖσκόις καὶ κρατηριδίοις· ἑβδομήκοντα δ' ἦν τὰ πάντα· ἐξ ὧν 15 ἀπὸ μιᾶς βάσεως συνετέθη πρὸς ὕψος, ποιήσαντος αὐτὴν συγκειμένην εἰς μοίρας εἰς ὅσας τοὺς πλανήτας καὶ τὸν ἥλιον κατανέμουσιν. <146> ἀπαρτίζεται δ' εἰς ἐπὶ κεφαλὰς, καταλλήλας ἐν στίχῳ κειμένας. λύχνοι δ' ἐπιφέρονται αὐταῖς ἐπὶ κατὰ μίαν, τῶν πλανητῶν 20 τὸν ἀριθμὸν μεμιμημένοι· ὁρῶσι δ' εἰς τε τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, λοξῶς αὐτῆς κειμένης.

- 8 <147> μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ τῆς τραπέξης ἔνδον, ὡς προεῖπον, θυμιατήριον, ξύλινον μὲν, ἐξ οὗ καὶ τὰ πρότερα ἦν σκεύη, μὴ σηπόμενον, στερεὰ δὲ περιελή- 25 λατ' αὐτῷ λεπίς. πηχυαῖον μὲν κατὰ πλευρὰν ἐκάστην τὸ πλάτος, ὕψος δὲ διπλάσιον. <148> ἐπὶ δ' ἐσχάρα χρυσῇ ὑπερανεστῶσα, ἔχουσα κατὰ γωνίαν ἐκάστην στέφανον, καὶ τοῦτον δ' ἐκπεριοδεύοντα χρυσοῦν· ἡ καὶ κρίκοι καὶ σκυταλίδες προσῆσαν, αἷς κατὰ τὰς 30

ὁδοὺς ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐφέρετο. <149> ἴδρουτο δὲ καὶ
 πρὸ τῆς σκηνῆς βωμοὺς χαλκοῦς, ὑπόξυλος καὶ αὐτός,
 ἐκάστην πλευρὰν πέντε πήχεσιν ἐκμεμετροημένος, τὸ δ'
 ὕψος τρίπηχυς, ὁμοίως τῷ χρυσοῦ κεκοσμημένος, χαλ-
 5 καῖς λεπίσιν ἐξησκημένος, δικτύῳ τὴν ἐσχάραν ἐμφερέης·
 ἐξεδέχετο γὰρ ἡ γῆ τὸ ἀπὸ τῆς ἐσχάρας πῦρ καταφερόμε-
 νον, τῆς βάσεως διὰ παντὸς οὐχ ὑποκειμένης. <150> ἄν-
 τικρὺ δ' ἐτίθεντο τοῦ βωμοῦ οἶνοχόαι τε καὶ φιάλαι σὺν
 θυῖσκαῖς καὶ κρατήρσιν ἐκ χρυσοῦ· ὅσα δ' ἄλλα σκεύη
 10 πρὸς τὰς ἱερουργίας πεποίητο, χαλκᾶ πάντα ὑπῆρχεν.
 <151> καὶ ἡ μὲν σκηνὴ τοιαύτη τ' ἦν καὶ τὰ περὶ
 αὐτὴν σκεύη, γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι στολαί, πᾶσι 7
 τε τοῖς ἄλλοις, οὓς χααναίας καλοῦσι, καὶ δὴ καὶ τῷ
 ἀρχιερεῖ, ὃν ἀραβάχην προσαγορεύουσι· σημαίνει δὲ
 15 ἀρχιερέα. τὴν μὲν οὖν τῶν ἄλλων στολὴν τοιαύτην
 εἶναι συμβέβηκεν· <152> ὅταν δὲ προσίῃ ταῖς ἱερουργ-
 γίαις ὁ ἱερεὺς, ἡγνευκῶς ἦν ὁ νόμος ἀγνείαν διαγο-
 ρεύει, πρῶτον μὲν περιτίθεται τὸν μενναχασὴν λε-
 γόμενον. βούλεται δὲ τοῦτο συνακτῆρα μὲν δηλοῦν,
 20 διάζωμα δ' ἐστὶ περὶ τὰδοῖα ῥαπτὸν ἐκ βύσσου κλωστῆς
 εἰργασμένον, ἐμβαινόντων εἰς αὐτὸ τῶν ποδῶν ὥσπερ
 εἰς ἀναξυρίδας· ἀποτεμένεται δ' ὑπὲρ ἡμῖς, καὶ τελευ-
 τῆσαν ἄχραι τῆς λαγόνος περὶ αὐτὴν ἀποσφίγγεται.
 <153> ἐπὶ δὲ τούτῳ λινοῦν ἐνδυμα διπλῆς φορεῖ σιν- 2
 25 δόνος βυσσίνης. χεθομένη μὲν καλεῖται, λινοῦν δὲ τοῦτο
 σημαίνει· χεθὼν γὰρ τὸ λίνον ἡμεῖς καλοῦμεν. <154>
 ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἐνδυμα ποδήρης χιτῶν περιγεγραμ-
 μένος τῷ σώματι, καὶ τὰς χειρῖδας περὶ τοῖς βραχίοσι
 κατεσφιγμένος, ὃν ἐπιζώννυνται κατὰ στῆθος, ὀλίγον

τῆς μασχάλης ὑπεράνω τὴν ζώνην περιάγοντες, πλα-
 τεῖαν μὲν ὡς εἰς τέτταρας δακτύλους, διακένως δ'
 ὑφασμένην ὥστε λεβηρίδα δοκεῖν ὄφεως. ἄνθη δ' εἰς
 αὐτὴν ἐνύφονται, φοίνικι καὶ πορφύρᾳ μεθ' ὑακίνθου
 καὶ βύσσου πεποικιλμένα· στήμων δ' ἐστὶ μόνη βύσ- 5
 σος. <155> καὶ λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλίξεως κατὰ
 στέρον καὶ περιελθοῦσα πάλιν δεῖται, καὶ κέχυται μὲν
 πολλὴ μέχρη καὶ τῶν σφυρῶν, ἕως μηδὲν ὁ ἱερεὺς
 ἐνεργεῖ· πρὸς γὰρ εὐπρέπειαν οὕτως ἔχει τοῖς ὁρώσι
 καλῶς· ὅταν δὲ σπουδάζειν περὶ τὰς θυσίας δέῃ καὶ 10
 διακονεῖν, ὅπως μὴ κινουμένης ἐμποδίζεται πρὸς τοῦτο-
 γον, ἀναβαλλόμενος ἐπὶ τὸν λαιὸν ὤμων φορεῖ. <156>
 Μωσῆς μὲν οὖν ἀβανήθ αὐτὴν ἐκάλεσεν, ἡμεῖς δὲ
 παρὰ Βαβυλωνίων μεμαθηκότες ἐμίαν αὐτὴν καλοῦμεν·
 οὕτω γὰρ προσαγορεύεται παρ' αὐτοῖς. οὗτος ὁ χιτῶν 15
 κολποῦται μὲν οὐδαμῶθεν, λαγαρόν δὲ παρέχων τὸν
 βρογχωτήρα τοῦ ἀνθρώπου, ἀρπεδόσιν ἐκ τῆς ὥας καὶ
 τῶν κατὰ στέρον καὶ μετάφρενον ἠρτημέναις ἀναδεῖ-
 ται ὑπὲρ ἑκατέραν κατακλειῖδα. μασσαβαζάνης δὲ καλεῖ-
 3 ται. <157> ὑπὲρ δὲ τῆς κεφαλῆς φορεῖ πῖλον ἄκωνον, 20
 οὐ δεικνύμενον εἰς πᾶσαν αὐτήν, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον
 ὑπερβεβηκότα μέσης. καλεῖται μὲν μασναεμφθής, τῇ
 δὲ κατασκευῇ τοιοῦτός ἐστιν ὡς στεφάνη δοκεῖν, ἐξ
 ὑφάσματος λινοῦ ταινία πεποιημένη παχεῖα· καὶ γὰρ
 ἐπιπτυσσόμενον ῥάπτεται πολλάκις. <158> ἔπειτα σιν- 25
 δὼν ἄνωθεν αὐτὸν ἐκπεριέρχεται διήκονσα μέχρη μετώ-
 που, τὴν τε ῥαφὴν τῆς ταινίας καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς
 ἀπρεπὲς καλύπτουσα, καὶ ὅλην δὲ τῷ κρανίῳ γιγνομένη
 ἐπίπεδον. ἤρμωσται δὲ ἀκριβῶς, ὥς ἂν μὴ περιορῇ
 πονοῦντος περὶ τὴν ἱερουργίαν. 30

<159> καὶ ὁποία μὲν ἐστὶν ἡ τῶν πολλῶν ἱερέων
 στολὴ δεδηλωκάμεν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς κοσμεῖται μὲν καὶ 4
 ταύτῃ, παραλιπὼν οὐδὲν τῶν προειρημένων, ἐπενδυ-
 σάμενος δ' ἐξ ὑακίνθου πεποιημένον χιτῶνα. ποδήρης
 5 δ' ἐστὶ καὶ οὗτος· μεῖζορ καλεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν
 γλῶτταν. ζώνῃ περισφίγγεται βάμμασιν οἷς ἡ πρότε-
 ρον ἦνθει διαπεποικιλμένῃ, χρυσοῦ συνυφασμένου.
 <160> κατὰ πέζαν δ' αὐτῷ προσεραμμένοι θύσανοι
 ῥοῶν τρόπον ἐκ βαφῆς μεμιμημένοι ἀπήρτηνται, καὶ
 10 κώδωνες χρυσοῖ κατὰ πολλὴν ἐπιτήδευσιν τῆς εὐπρε-
 πείας, ὥστε μέσον ἀπολαμβάνεσθαι δυοῖν τε κωδώνοιν
 ῥοῖσκον καὶ ῥοῶν κωδώνιον. <161> ἔστι δ' ὁ χιτῶν
 οὗτος οὐκ ἐκ δυοῖν περιτμημάτων, ὥστε ῥαπτὸς ἐπὶ
 τῶν ὤμων εἶναι καὶ τῶν παρὰ πλευρὰν, φάρσος δ' ἐν
 15 ἐπίμηκες ὑφασμένον σχιστὸν ἔχει βρογχωτῆρα οὐ πλά-
 γιον, ἀλλὰ κατὰ μῆκος ἐρωγότα πρὸς τε τὸ στέρνον
 καὶ μέσον τὸ μετὰφρενον. πέζα δ' αὐτῷ προσέραπται
 ὑπὲρ τοῦ μὴ διελέγχεσθαι τῆς τομῆς τὴν δυσπρέπειαν.
 ὁμοίως δὲ καὶ ὅθεν αἱ χεῖρες διείργονται σχιστός ἐστίν.
 20 <162> ἐπὶ δὲ τούτοις τρίτον ἐνδύεται τὸν λεγόμε- 5
 νον μὲν ἐφούδην, Ἑλληνικῇ δ' ἐπωμίδι προσεοικότα.
 γίνεται γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον. ὑφανθεὶς ἐπὶ βάθος
 πηχυαῖον ἔκ τε χρωμάτων παντοίων καὶ χρυσοῦ συμ-
 πεποικιλμένος, ἀπερίπτυκτον τοῦ στέρνου τὸ μέσον
 25 καταλιμπάνει, χειρὶσί τ' ἡσκημένος καὶ τῷ παντὶ σχή-
 ματι χιτῶν εἶναι πεποιημένος. <163> τῷ δὲ διακένῳ
 τούτου τοῦ ἐνδύματος σύνεισι περίτμημα σπιθαμῆς τὸ
 μέγεθος, χρυσῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῖς τῷ ἐφούδῃ βάμμασι
 διηνθισμένον. ἐσθὴν μὲν καλεῖται, σημαίνει δὲ τοῦτο
 30 κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶτταν λόγιον. <164> πληροῖ δ'

ἀκριβῶς τοῦ ἐφούδου ὅπερ ὑφαίνοντες κατὰ στήθος
ἐξέλιπον. ἐνοῦται δ' ὑπὸ κρίκων χρυσῶν αὐτῷ τε κατὰ
γωνίαν ἐκάστην ἀκκείνω τῶν ἴσων προσκεκοινωμένων,
ῥάμματος ὑακίνθου παραληφθέντος εἰς τὴν πρὸς ἀλλή-
λους κατάδεσιν τοῖς κρίκοις. <165> πρὸς δὲ τὸ μὴ 5
χαλαρὸν εἶναι τὸ ἐν μέσῳ τῶν κρίκων καταλιμπανόμε-
νον, ῥαφὴν αὐτοῦ νήμασιν ὑακινθίνοις ἐπενόησαν.
πορποῦσι δὲ τὴν ἐπωμίδα σαρκόνηχες δύο κατὰ τῶν
ὤμων, ἐκάτερον τέλος ἐπ' αὐτοὺς ἐπιθέον χρυσοῦν
ἔχοντες, πρὸς τὸ ταῖς περονίσιν ἐπιτήδειον εἶναι. 10
<166> ἐγγέγραπται δὲ τούτοις τῶν Ἰακώβου παίδων
τὰ ὀνόματα γράμμασιν ἐπιχωρίοις γλώττῃ τῇ ἡμετέρᾳ.
καθ' ἑξ τῶν λίθων ἐκατέρωθεν· οἱ πρεσβύτεροι δ' εἰσὶ
κατ' ὦμον τὸν δεξιόν. ἐπίασι δὲ καὶ τὸν ἐσσηνα λίθοι
δώδεκα μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντες, οὐ κτητὸς ἀν- 15
θρώποις κόσμος διὰ τιμῆς ὑπερβολὴν ὄντες. <167>
οὗτοι μέντοι κατὰ στίχον τρεῖς ἐπὶ τετάρτων κείμενοι
γραμμῶν ἐνήσκηνται τῷ ὕφει· χρυσὸς δ' αὐτοὺς ἐκ-
περιέρχεται τὰς ἑλικας ἐντιθεὶς τῷ ὕφει, πρὸς τὸ μὴ
διαρρεῖν οὕτω πεποιημένους. <168> καὶ ἡ μὲν πρώτη 20
τριας ἐστὶ σαρκόνυξ τόπαξος σμάραγδος, ἡ δευτέρα δ'
ἄνθρακα παρέχεται καὶ ἱάσπιν καὶ σάπφειρον· τῆς δὲ
τρίτης λίγυρος μὲν ἄρχει, εἶτα δ' ἀμέθυστος, ἀχάτης δὲ
τρίτος, ἑνατος ὢν τοῖς πᾶσι τετάρτου δὲ στίχου χρυ-
σολίθος μὲν πρόκειται, μετὰ δ' αὐτὸν ὄνυξ, εἶτα βή- 25
ρυλλος, τελευταῖος οὗτος. <169> γράμματα δ' ἐπετέ-
μνητο πᾶσι τῶν Ἰακώβου υἱῶν, οὓς καὶ φυλάρχους
νομίζομεν, ἐκάστου τῶν λίθων ὀνόματι τετιμημένου,
κατὰ τάξιν ἣν ἕκαστον αὐτῶν γενέσθαι συμβέβηκε.
<170> τῶν οὖν κρίκων ἀσθενῶν ὄντων καθ' αὐτοὺς 30

ἐνεργεῖν τὸ βάρος τῶν λίθων, ἑτέρους δύο κρίκους μεί-
 ζοντας τῇ πέξῃ τοῦ ἐσθῆνος, ἥπερ ἀνήκει πρὸς τὸν τρά-
 χηλον, ἐμβεβηκότας τῷ ὑφάσματι ποιούσι, δεξομένους
 ἀλύσεις εἰργασμένας, αἱ συνῆσαν κατ' ἄκρον τῶν ὤμων
 5 σειραῖς ἐκ χρυσοῦ πεπλεγμέναις συνάπτουσαι· ὧν τὸ
 ἄκρον ἀνεστραμμένον ἐνέβαινε κρίκῳ προύχοντι τῆς
 νωτιαίας πέξης τοῦ ἐφούδου· <171> καὶ τοῦτ' ἦν ἀσφά-
 λεια τῷ ἐσθῆνι πρὸς τὸ μὴ περιρρεῖν. ζώνη δὲ τῷ
 ἐσθῆνι προσέρραπται βάμμασιν οἷς προεῖπον μετὰ χρυ-
 10 σοῦ προσφερέης, ἣ περιοδεύσασα δεῖται πάλιν ἐπὶ τῇ
 ῥαφῇ καὶ κατακρίμνεται. τοὺς δὲ θυσάνους χρυσαῖ
 σύριγγες καθ' ἑκατέραν ἄκραν ἐκλαβοῦσαι πάντας ἐμ-
 περιέχουσιν αὐται.

<172> πῖλος δ' ἦν μὲν ὁ καὶ πρότερον αὐτῷ, παρα- 6
 15 πλησίως εἰργασμένος τοῖς πᾶσιν ἱερεῦσιν, ὑπὲρ αὐτὸν
 δὲ συνερραμμένος ἕτερος ἐξ ὑακίνθου πεποικιλμένος·
 περιέρχεται δὲ στέφανος χρυσοῦς, ἐπὶ τριστιχίαν κεχαλ-
 κευμένος· θάλλει δ' ἐπ' αὐτῷ κάλυξ χρυσοῦς τῇ σακ-
 χάρῳ βοτάνῃ παρ' ἡμῖν λεγομένη ἀπομειμημένος, ὅς
 20 δὲ κύαμον Ἑλλήνων οἱ περὶ τομὰς ῥιζῶν ἐμπείρως
 ἔχοντες προσαγορεύουσιν. <173> εἰ δέ τις ἢ θεασά-
 μενος τὴν βοτάνην ἀμαθία τοῦτου ἀγνοεῖ τὴν φύσιν
 αὐτῆς, ἢ τὴν κλῆσιν ἐπιστάμενος οὐκ ἂν ἰδὼν γνωρί-
 σσειε, τοῖς οὕτω δὴ ἔχουσι σημανῶ τὸν τρόπον. <174>
 25 βοτάνη μὲν ἐστίν ὑπὲρ τρεῖς σπιθαμὰς πολλάκις αὐξα-
 νομένη τὸ ὕψος, τὴν δὲ ῥίζαν ἐμφερέης βουνιάδι (ταύτη
 γὰρ οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις εἰκάζων αὐτήν), τὰ δὲ φύλλα
 τοῖς εὐζώμων. ἐκ μέντοι τῶν κλάδων ἀνίησι κάλυκα
 προσεχῇ τῷ κλωνί· περίεισι δ' αὐτὴν ἔλυτρον, ὅπερ
 30 ἀποκρίνεται καθ' αὐτὸ πρὸς τὸν καρπὸν μεταβαλεῖν

ἡοργμένης. ὁ δὲ κάλυξ μεγέθους ἐστὶ σκυταλίδος τοῦ
 μικροῦ δακτύλου, κρατῆρι δ' ἐμφορῆς τὴν περιγραφὴν.
 <175> σημανῶ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς οὐ μεμαθηκόσι.
 σφαιρίδος εἰς δύο μέρη τετμημένης, περὶ τῷ πυθμένι
 τὴν ἐτέραν τομὴν ἔχει φυόμενος ἀπὸ ῥίξης περιφερόης·⁵
 εἴτα συνιῶν κατ' ὀλίγον, ὑποκοιλαινούσης εὐπρεπῶς
 τῆς ὑποχωρήσεως, ἀνευρύνεται πάλιν ἡρέμα κατὰ χεῖ-
 λος, ὁμοίως ὁμφαλῷ ῥόας τετμημένος. <176> ἐπίθεμα
 δ' αὐτῷ ἡμισφαίριον προσπέφυκε κάκριβῶς ἂν εἴποι
 τις τετορνενυμένον, ὑπερανεστῶσας ἔχον τὰς ἐντομὰς¹⁰
 ὡς εἶπον τῇ ῥόᾳ παραπλησίως βλαστάνειν, ἀκανθώδεις
 καὶ εἰς ὄξυ παντελῶς ἀποληγούσας τὸ ἄκρον. <177>
 φυλάττει δ' ἐπὶ τῷ ἐπιθέματι τὸν καρπὸν διὰ παντὸς
 τοῦ κάλυκος, ὄντα βοτάνης σπέρματι τῆς σιδηρίτιδος
 ὅμοιον, ἀφίησι δ' ἄνθος τῷ τῆς μήκωνος πλαταγωνίῳ¹⁵
 δυνάμενον δοκεῖν ἐμφορῆς εἶναι. <178> ἐκ τούτου μὲν
 στέφανος ἐκκεχάλλευσται, ὅσον ἀπὸ τοῦ ἰνίου πρὸς ἐκά-
 τερον τῶν κροτάφων· τὸ δὲ μέτωπον ἢ μὲν ἐφιελῖς
 οὐκ ἔπεισι (λεγέσθω γὰρ οὕτως ὁ κάλυξ), τελαμῶν δ'
 ἐστὶ χρυσοῦς, ὃς ἱεροῖς γράμμασι τοῦ θεοῦ τὴν προσ-²⁰
 ηγορίαν ἐπιτετμημένος ἐστί.

⁷ <179> καὶ τοιοῦτος μὲν τοῦ ἀρχιερέως ἐστὶν ὁ
 κόσμος· θαυμάσειε δ' ἂν τις τῶν ἀνθρώπων τὴν πρὸς
 ἡμᾶς ἀπέχθειαν, ἣν ὡς ἐκφραζίζόντων ἡμῶν τὸ θεῖον
 ὕπερ αὐτοὶ σέβειν προήρηνται, διατετελέκασιν ἐσχηκό-²⁵
 τες. <180> εἰ γὰρ τις τῆς σκηνῆς κατανοήσειε τὴν
 πῆξιν καὶ τοῦ ἱερέως ἴδοι τὴν στολὴν, τὰ τε σκεύη
 οἷς περὶ τὴν ἱερουργίαν χρώμεθα, τὸν τε νομοθέτην
 εὐρήσει θεῖον ἄνδρα καὶ ματαίως ἡμᾶς ὑπὸ τῶν ἄλλων
 τὰς βλασφημίας ἀκούοντας. ἕκαστα γὰρ τούτων εἰς³⁰

ἀπομίμησιν καὶ διατύπωσιν τῶν ὅλων, εἴ τις ἀφθόνως
ἐθέλοι καὶ μετὰ συνέσεως σκοπεῖν, εὐρήσει γεγονότα.
<181> τὴν τε γὰρ σκηνὴν, τριάκοντα πήχεων οὖσαν,
νείμας εἰς τρία, καὶ δύο μέρη πᾶσιν ἀνείς τοῖς ἰερεῦ-
5 σιν ὥσπερ βέβηλόν τινα καὶ κοινὸν τόπον, τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλατταν ἀποσημαίνει· καὶ γὰρ ταῦτα πᾶσιν
ἐστὶν ἐπιβατά· τὴν δὲ τρίτην μοῖραν μόνῳ περιέγραψε
τῷ θεῷ διὰ τὸ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀνεπίβατον εἶναι ἀν-
θρώποις. <182> ἐπὶ τε τῇ τραπέξῃ τοὺς δώδεκα θεῖς
10 ἄρτους ἀποσημαίνει τὸν ἐνιαυτὸν τοσοῦτους μῆνας
διηρημένον. τὴν δὲ λυχνίαν ἐξ ἑβδομήκοντα μορίων
ποιήσας συγκειμένην, τὰς τῶν πλανητῶν δεκαμοιρίας
ἡνίξαστο, καὶ λύχνους ὑπὲρ αὐτῆς ἐπτά, τῶν πλανητῶν
τὴν φορὰν· τοσοῦτοι γὰρ εἰσι τὸν ἀριθμὸν. <183> τὰ
15 τε φάρση ἐκ τεττάρων ὑφανθέντα τὴν τῶν στοιχείων
φύσιν δηλοῖ· ἥ τε γὰρ βύσσος τὴν γῆν ἀποσημαίνειν
ἔοικε διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀνεῖσθαι τὸ λίνον, ἥ τε πορφύρα
τὴν θάλατταν τῷ πεφοινῖχθαι τῶν ἰχθύων τῷ αἵματι·
τὸν δ' ἄερα βούλεται δηλοῦν ὁ ὑάκινθος, καὶ ὁ φοῖ-
20 νιξ δ' ἄν εἴη τεκμήριον τοῦ πυρός. <184> ἀποσημαί-
νει δὲ καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως χιτὼν τὴν γῆν λινοῦς ὢν,
ὁ δ' ὑάκινθος τὸν πόλον, ἀστραπαῖς μὲν κατὰ τοὺς
ῥοῖσκους ἀπεικασμένος, βρονταῖς δὲ κατὰ τὸν τῶν
κωδῶνων ψόφον. καὶ τὴν ἐφαπτρίδα τοῦ παντὸς τὴν
25 φύσιν ἐκ τεττάρων γενέσθαι δοχθεῖσαν τῷ θεῷ, χρυσῷ
συνυφασμένην κατ' ἐπίνοιαν οἶμαι τῆς προσούσης ἁπα-
σιν ἀγῆς. <185> καὶ τὸν ἐσσηνα μέσον ὄντα τῆς
ἐφαπτρίδος ἐν τρόπῳ γῆς ἔταξε· καὶ γὰρ αὕτη τὸν
μεσαίτατον τόπον ἔχει. ζῶνῃ τε περιοδεύσασα τὸν

§ 181 cf. Bell. Iud. V 5, 4—7. § 184 cf. Phil. vit. Mos.
III § 6. 12.

ὥκεανὸν ἀποσημαίνει· καὶ γὰρ οὗτος ἐμπεριεῖληφε τὰ πάντα. δηλοῖ δὲ καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τῶν σαρκονύχων ἐκάτερος, οἷς ἐνεπόρπωσε τὸν ἀρχιερέα· <186> τὴν δὲ δωδεκάδα τῶν λίθων εἴτε τοὺς μῆνας ἐθελήσει τις νοεῖν, εἴτε τὸν τοσοῦτον ἀριθμὸν τῶν 5 ἀστέρων, ὃν ζωδιακὸν κύκλον Ἑλληνες καλοῦσι, τῆς κατ' ἐκεῖνον γνώμης οὐκ ἂν ἀμάρτοι. <187> καὶ ὁ πῖλος δέ μοι δοκεῖ τὸν οὐρανὸν τεκμηριοῦν ὑακίνθινος πεπονημένος (οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ὑπεραντιτίθετο αὐτῷ τοῦνομα τοῦ θεοῦ) τῇ τε στεφάνῃ ἡγλαϊσμένος, καὶ 10 ταύτῃ χρυσῇ, διὰ τὴν αὐγὴν ἥ μάλιστα χαίρει τὸ θεῖον.

καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτόν μοι δεδηλώσθω, πολλάκις καὶ ἐν πολλοῖς τὴν ἀρετὴν τοῦ νομοθέτου παρ- 8 ἐξόντων ἡμῖν διελθεῖν τῶν πραγμάτων· <188> ὡς δὲ τὸ προειρημένον πέρας εἶχε, τῶν ἀναθημάτων μήπω 15 καθιερωμένων, ἐπιστὰς ὁ θεὸς Μωυσεῖ τὴν ἱερωσύνην Ἀαρὼνι τὰδελφῷ προσέταξε δοῦναι ὡς ἀπάντων δι' ἀρετὴν τῆς τιμῆς δικαιότερῳ τυχεῖν. καὶ συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος, τὴν τ' ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν διεξήει καὶ τοὺς κινδύνους οὓς ὑπομεί- 20 νειεν ὑπὲρ αὐτῶν. <189> μαρτυρούντων δ' ἐφ' ἅπα- σιν αὐτῷ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν πρόθυμον ἐνδεικνυμένων, ἄνδρες· εἶπεν Ἰσραηλίται, τὸ μὲν ἔργον ἤδη τέλος ἔχει, οἷον αὐτῷ τε τῷ θεῷ ἡδιστον ἦν καὶ δυνατόν ἡμῖν· ἐπεὶ δὲ δεῖ τοῦτον τῇ σκηνῇ καταδέχεσθαι, δεῖ 25 πρῶτον ἡμῖν τοῦ ἱερατευσομένου καὶ ὑπηρετήσαντος ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχαῖς. <190> καὶ ἔγωγε ταύτης ἐμοὶ τῆς σκέψεως ἐπιτραπείσης, ἐμαυτὸν ἂν τῆς τιμῆς ἄξιον ἔκρινα διὰ τε τὸ φύσει πάντα εἶναι φιλαύτους καὶ ὅτι πόλλ' ἐμαυτῷ καμώντι περὶ 30

σωτηρίας τῆς ὑμετέρας σύνοιδα. νῦν δ' αὐτὸς ὁ θεὸς Ἀαρὼνα τῆς τιμῆς ταύτης ἄξιον ἔκρινε καὶ τοῦτον ἤρηται ἱερέα, τὸν δικαιότερον μᾶλλον ἡμῶν εἰδώς· <191> ὥς οὗτος ἐνδύσεται στολὴν τῷ θεῷ καθωσιωμένην, καὶ βωμῶν ἐπιμέλειαν ἔξει καὶ πρόνοιαν ἱερείων, καὶ τὰς ὑπὲρ ὑμῶν εὐχὰς ποιήσεται πρὸς τὸν θεὸν ἡδέως ἀκουσόμενον, ὅτι τε κήδεται γένους τοῦ ὑμετέρου, καὶ παρ' ἀνδρὸς ὃν αὐτὸς ἐξελέξατο γινομένης προσδέξεται ταύτας.' <192> Ἑβραῖοι δ' ἠρέσκοντο τοῖς λεγομένοις καὶ συνήνουν τῇ τοῦ θεοῦ χειροτονίᾳ. ἦν γὰρ Ἀαρὼν διὰ τε τὸ γένος καὶ τὴν προφητείαν καὶ τὴν ἀρετὴν τὰδελφοῦ πρὸς τὴν τιμὴν ἀπάντων ἀξιολογώτερος. ἦσαν δ' αὐτῷ καὶ παῖδες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τέτταρες, Νάβαδος Ἀβιοῦς Ἐλεάζαρος Ἰθάμαρος.

<193> ὅσα δὲ τῶν πρὸς τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευὴν 2 παρεσκευασμένων ἦν περιττά, ταῦτ' ἐκέλευσεν εἰς φάρσιν σκεπαστήρια τῆς τε σκηνῆς αὐτῆς καὶ τῆς λυχνίας καὶ τοῦ θυμιατηρίου καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν ἀναλῶσαι, ὅπως κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταῦτα μὴτ' ἐξ ὑετοῦ μηδὲν 20 μὴτ' ἐκ κονιορτοῦ βλάβηται. <194/5> τό τε πλῆθος ἀθροίσας πάλιν, εἰσφορὰν αὐτῷ προσέταξεν εἰσφέρειν σίκλου τὸ ἥμισυ καθ' ἕκαστον· ὁ δὲ σίκλος νόμισμα Ἑβραίων ὣν Ἀττικὰς δέχεται δραχμὰς τέτταρας. <196> οἱ δ' ἐτοίμως ὑπήκουον οἷς ἐκέλευε Μωσῆς, καὶ τὸ 25 πλῆθος τῶν εἰσφερόντων ἦν ἐξήκοντα μυριάδες καὶ πεντακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα. εἰσέφερον δὲ τὰργύριον τῶν ἐλευθέρων οἱ ἀπ' εἴκοσι καὶ ἄνω ἐτῶν ἄχρι πεντήκοντα γεγονότες. τὸ δὲ συγκομισθὲν εἰς τὰς περὶ τὴν σκηνὴν χρείας ἀνηλοῦτο.

3 <197> ἤγνιξε δὲ καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τοὺς ἱερέας, τρόπῳ τοιούτῳ ποιούμενος αὐτῶν τὴν κάθαρσιν. σμύρνης ἐπιλέκτου σίκλους πεντακοσίους καὶ ἰρεως ἴσους, κιναμώμον δὲ καὶ καλάμου (ἔστι δὲ καὶ τοῦτο εἶδος θυμιάματος) ἡμίσειαν τῶν προτέρων ὀλκήν, κεκομμένα 5 δεύειν ἐκέλευσεν, ἑλαίου τ' ἑλαΐνου εἶν (μέτρον δ' ἐστὶ τοῦτο ἐπιχώριον δύο χόας Ἀττικοὺς δεχόμενον) ἀναμίξαντας καὶ καθιεψήσαντας σκευάσαι τέχνη μυρεψῶν χρῆσμα εὐωδέστατον. <198> ἄπειτα τοῦτο λαβὼν αὐτοὺς τε τοὺς ἱερέας καὶ πᾶσαν τὴν σκηνὴν χρύων κε- 10 κάθαρχε, τὰ τε θυμιάμενα (πολλὰ δ' ἐστὶ ταῦτα καὶ ποικίλα κατὰ τὴν σκηνὴν) ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ θυμιατηρίου μεγάλης πάνυ τιμῆς ὄντα συνεφέρετο· ὧν παραλείπω τὴν φύσιν ἐκδιηγείσθαι, μὴ δι' ὅχλου γένηται τοῖς ἐντυγχάνουσι. <199> οἷς δὲ τῆς ἡμέρας, πρὶν τ' ἀνα- 15 σχεῖν τὸν ἥλιον καὶ πρὸς δυσμαῖς, θυμιάν ἐχρῆν, ἑλαιὸν θ' ἀγνίσαντας φυλάττειν εἰς τοὺς λύχνους. ὧν τοὺς μὲν τρεῖς ἐπὶ τῇ ἱερᾷ λυχνίᾳ φέγγειν ἔδει τῷ θεῷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, τοὺς δὲ λοιποὺς περὶ τὴν ἐσπέραν ἄπτοντας.

20

4 <200> ἀπάντων δ' ἤδη πέρας εἰληφότων, ἔδοξαν ἄριστοι τῶν δημιουργῶν Βεσελέηλος καὶ Ἐλίαςος. τῶν γὰρ ἐξευρημένων τοῖς προτέροις αὐτοὶ προουθυμήθησαν ἀμείνονα προσεξεργάσασθαι, λαβεῖν τ' ἐπίνοιαν ὧν πρότερον ἠγνόουν τὴν κατασκευὴν ἱκανώτατοι. τού- 25 των μέντοι Βεσελέηλον συνέβη κριθῆναι τὸν κράτιστον. <201> ὁ δὲ πᾶς χρόνος εἰς τοῦτογον διήλθε μηνῶν ἑπτὰ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀφ' οὗ τὴν Αἴγυπτον ἐξέλιπον, ἐνιαυτὸς αὐτοῖς πρῶτος ἐτελειοῦτο. ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἔτους, μηνὶ Ξανθικῷ κατὰ Μακε- 30

δόνας Νισάν δὲ καθ' Ἑβραίους, νουμηνία τὴν σκηνην ἀφιεροῦσι καὶ πάνθ' ὅσα περὶ αὐτὴν σκεύη μοι δεδήλωται.

〈202〉 ἐπέδειξε δ' αὐτὸν ὁ θεὸς ἡσθέντα τῷ ἔργῳ τῶν Ἑβραίων καὶ μὴ μάτην αὐτοὺς πονήσαντας ὑπερ-
 5 ηφανία τῆς χρήσεως, ἀλλ' ἐπέξενώθη καὶ κατεσκήνωσε τῷ ναῷ τούτῳ. τὴν δὲ παρουσίαν οὕτως ἐποίησεν.
 〈203〉 ὁ μὲν οὐρανὸς καθαρὸς ἦν, ὑπὲρ δὲ τὴν σκη-
 νὴν μόνην ἤχλυσεν, οὔτε βαθεῖ πάννυ νέφει καὶ πυκνῷ
 περιλαβὼν αὐτήν, ὥστ' εἶναι δόξαι χειμέριον, οὔτε μὴν
 10 λεπτὸν οὕτως ὥστε τὴν ὄψιν ἰσχυσαί τι δι' αὐτοῦ
 κατανοῆσαι· ἡδεῖα δ' ἀπ' αὐτοῦ δρόσος ἔρρει καὶ θεοῦ
 δηλοῦσα παρουσίαν τοῖς τοῦτο καὶ βουλομένοις καὶ
 πεπιστευκόσι.

〈204〉 Μωυσῆς δὲ τοὺς τέκτονας οἷαις εἰκὸς ἦν 6
 15 δωρεαῖς τοὺς τοιαῦτ' εἰργασμένους τιμήσας, ἔθυσεν ἐν
 τῷ τῆς σκηνης αἰθρίῳ κατὰ προσταγὴν τοῦ θεοῦ ταῦ-
 ρον καὶ κριὸν καὶ ἔριφον ὑπὲρ ἁμαρτάδων· 〈205〉 καὶ
 δὴ λέγειν ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν μέλλω τὰ πραττόμενα
 περὶ τὰς ἱερουργίας, ἐν ἐκείνοις δηλώσω περὶ θ' ὧν
 20 ὀλοκαυτοῦν κελεύει καὶ ὧν μεταλαμβάνειν τῆς βρώσεως
 ἐφήσιν ὁ νόμος· καὶ τοῦ αἵματος τῶν τεθυμένων τὴν
 τε στολὴν τοῦ Ἀαρῶνος καὶ αὐτὸν σὺν τοῖς παισὶν
 ἔρραινεν, ἀφαγνίσας πηγαίοις τε ὕδασι καὶ μύρῳ, ἵνα
 τοῦ θεοῦ γίνωιντο. 〈206〉 ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας ἑπτὰ
 25 τοῦτον τὸν τρόπον αὐτοὺς τε καὶ τὰς στολὰς ἐθερά-
 πευε, τὴν τε σκηνην καὶ τὰ περὶ αὐτὴν σκεύη ἐλαίῳ
 τε προθυμιασμένῳ καθὼς εἶπον, καὶ τῷ αἵματι τῶν
 ταύρων καὶ κριῶν σφαγέντων καθ' ἐκάστην ἡμέραν
 ἑνὸς κατὰ γένος· τῇ δὲ ὀγδὴ κατήγγειλεν ἑορτὴν τῷ

§ 202 = Exod. XL 34.

§ 204 = Exod. XXXIX 23 ;

XXIX 1; Levit. VIII 1.

λαῶ καὶ θύειν προσέταξε κατὰ δύναμιν. <207> οἱ δ' ἁλλήλοισι ἀμιλλώμενοι καὶ ὑπερβάλλειν φιλοτιμούμενοι τὰς θυσίας ἃς ἕκαστος ἐπιφέρει, τοῖς λεγομένοις ὑπήκουν. ἐπικειμένων δὲ τῶν ἱερείων τῷ βωμῷ, αἰφνίδιον ἐξ αὐτῶν πῦρ ἀνήφθη αὐτόματον, καὶ ὅμοιον ἄστραπῆς λαμπηδόνι ὁρώμενον τῇ φλογὶ πάντ' ἐδαπάνα τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

7 <208> συνέβη δὲ καὶ Ἀαρῶνι συμφορὰ τις ἐκ τούτου, λογιζομένῳ ὡς ἐπ' ἀνθρώπῳ καὶ πατρί, γενναίως δ' ὑπ' αὐτοῦ καρτερηθεῖσα, ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ συμπίπτοντα στεροὺς ἦν, καὶ κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ ἡγείτο τὸ πάθος γεγενῆσθαι. <209> τῶν γὰρ νύκτων αὐτοῦ τεττάρων ὄντων, ὡς προεῖπον, δύο οἱ πρεσβύτεροι Νάβαδος καὶ Ἀβιοῦς, κομίσαντες ἐπὶ τὸν βωμὸν οὐχ ὧν προεῖπεν Μωυσῆς θυωμάτων ἀλλ' οἷς ἐχρῶντο πρότερον, κατεκαύθησαν, τοῦ πυρὸς ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὁρμὴν λαβόντος καὶ τὰ στέφνα καὶ τὰ πρόσωπα φλέγειν αὐτῶν ἀρξαμένου, καὶ σβέσαι μηδενὸς δυναμένου. <210> καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπέθανον, Μωυσῆς δὲ κελεύει τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς βασιτάσαντας τὰ σώματα καὶ κομίσαντας τῆς παρεμβολῆς ἔξω θάψαι μεγαλοπρεπῶς. πενθεῖ δ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος, χαλεπῶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ παρὰ δόξαν οὕτω γεγεννημένῳ διατεθέν· <211> μόνους δὲ Μωυσῆς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν καὶ τὸν πατέρα μὴ φροντίζειν τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης ἡξίωσε, προκρίναντας τὴν εἰς τὸν θεὸν τιμὴν τοῦ περὶ αὐτοὺς σκυθρωποῦ· ἤδη γὰρ Ἀαρῶν καὶ τὴν στολὴν τὴν ἱερὰν ἡμφίεστο.

8 <212> Μωυσῆς δὴ πᾶσαν τιμὴν παραιτησάμενος, ἦν ἑώρα τὸ πλῆθος αὐτῷ παρέχειν ἔτοιμον, πρὸς μόνῃ

τῇ τοῦ θεοῦ θεραπαίᾳ διετέλει. καὶ τῶν μὲν εἰς τὸ
 Σιναῖον ἀνόδων ἀπείχετο, εἰς δὲ τὴν σκηνὴν εἰσιὼν
 ἐχορηματίζετο περὶ ὧν ἐδεῖτο παρὰ τοῦ θεοῦ, ἰδιω-
 τεύων καὶ τῇ στολῇ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἄγων ἑαν-
 5 τὸν δημοτικώτερον, καὶ μηδὲν βουλόμενος τῶν πολλῶν
 διαφέρειν δοκεῖν ἢ μόνῳ τῷ προνοοῦμενος αὐτῶν βλέ-
 πεσθαι. <213> ἔτι δὲ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους
 ἔγραφε, καθ' οὓς κεχαρισμένως τῷ θεῷ βιώσονται,
 μηδὲν ἀλλήλοις ἐγκαλεῖν ἔχοντες. ταῦτα μέντοι κατὰ
 10 τὴν ὑπαγόρευσιν τοῦ θεοῦ συνετάττετο.

<214> διεξίμι μὲν οὖν περὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν
 νόμων, ὃ μέντοι περὶ τῆς τοῦ ἀρχιερέως στολῆς παρέ- 9
 λιπον, διελθεῖν βούλομαι· οὐδαμῶθεν γὰρ συκοφαντῶν
 κακουργίαις κατέλιπεν ἀφορμὴν, εἴ τινες τοιοῦτοι γέ-
 15 νοιντο, (οἷοι) παρεγγχειρεῖν τῷ τοῦ θεοῦ ἀξιώματι
 αὐτοκράτορα γὰρ εἶναι τὸν θεὸν παρατυγχάνειν τοῖς
 ἱεροῖς κατέλιπεν, ὁπότε θελήσειε, καὶ μὴ παρεῖναι. καὶ
 τοῦτ' οὐχ Ἑβραίοις δῆλον εἶναι μόνον ἠθέλησεν, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ξένων τοῖς παρατυγχάνουσι. <215> τῶν γὰρ
 20 λίθων οὓς ἐπὶ τῶν ὤμων φέρειν τὸν ἀρχιερέα προ-
 εῖπον (σαρδόνυχες δ' ἦσαν, καὶ σημαίνειν αὐτῶν τὴν
 φύσιν ἡγοῦμαι περιττόν, πᾶσιν εἰς γινῶσιν ἀφιγμένην)
 συνέβαινε λάμπειν, ὁπότε ταῖς ἱερουργίαις ὁ θεὸς παρ-
 εῖη, τὸν ἕτερον τὸν ἐπὶ τῷ δεξιῷ τῶν ὤμων πεπορ-
 25 πημένον, αὐγῆς ἀποπηδῶσης καὶ τοῖς πορρωτάτω φαι-
 νομένης, οὐ πρότερον ταύτης ὑπαρχούσης τῷ λίθῳ.
 <216> θαυμαστὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο τοῖς μὴ τὴν σο-
 φίαν ἐπ' ἐκφραλισμῷ τῶν θείων ἡσκηκόσιν· ὃ δ' ἐστὶ
 τούτου θαυμασιώτερον ἔρω. διὰ γὰρ τῶν δώδεκα λίθων,
 30 οὓς κατὰ στέρονον ὁ ἀρχιερεὺς ἐνεροραμμένους τῷ ἐσ-
 σῆνι φορεῖ, νίκην μέλλουσι πολεμεῖν προσηνεν ὁ

θεός· <217> τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ
μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὥς τῷ πλήθει παντὶ
γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς τὴν ἐπικου-
ρίαν. ὅθεν Ἕλληνες οἱ τὰ ἡμέτερα τιμῶντες ἔθη διὰ
τὸ μηδὲν ἀντιλέγειν δύνασθαι τούτοις, τὸν ἑσθῆνα ⁵
λόγιον καλοῦσιν. <218> ἐπαύσατο μὲν οὖν ὁ τε ἑσ-
θὴν καὶ ὁ σαρκόδονξ τοῦ λάμπειν ἔτεσι διακοσίοις πρό-
τερον ἢ ταύτην ἐμὲ συνθεῖναι τὴν γραφὴν, τοῦ θεοῦ δυσ-
χεράναντος ἐπὶ τῇ παραβάσει τῶν νόμων· περὶ ὧν ἐροῦ-
μεν εὐκαιρότερον· τρέφομαι δὲ νῦν ἐπὶ τὸν ἑξῆς λόγον. ¹⁰

- 10 <219> καθιερωμένης γὰρ ἤδη τῆς σκηνῆς καὶ δια-
κεκοσμημένων τῶν περὶ τοὺς ἱερέας, τό τε πλήθος
ὁμόσκηνον ἑαυτῷ τὸν θεὸν ἔκρινεν εἶναι, καὶ τρέπεται
πρὸς θυσίας τε καὶ ἀνέσεις ὥς ἄπασαν ἤδη κακοῦ προσ-
δοκίαν ἀπεωσμένον, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὥς ἀμει- ¹⁵
νόνων εὐθυμοῦντες· ὠρεάς τε τῷ θεῷ, τὰς μὲν κοινῇ
τὰς δὲ καὶ κατ' ἰδίαν, ἀνετίθεσαν κατὰ φυλάς. <220>
οἳ τε γὰρ φύλαρχοι κατὰ δύο συνελθόντες ἅμαξαν καὶ
δύο βοῦς προσκομίζουσιν (ἕξ μὲν οὖν ἦσαν αὗται) καὶ
τὴν σκηνὴν ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις παρεκόμizon. πρὸς ²⁰
τούτοις ἕκαστος φιάλην τε κομίζει καὶ τρύβλιον καὶ
θυῖσκη, τὴν μὲν δαρκικοὺς δέκα δυναμένην καὶ πλήρη
θυμιαμάτων. <221> τὸ δὲ τρύβλιον καὶ ἡ φιάλη (ἀρ-
γυρᾷ δ' ἦν) σίκλους μὲν δὴ αἱ δύο διακοσίους εἴλκον,
εἰς δὲ τὴν φιάλην ἐβδομήκοντα μόνον δεδαπάνηντο, ²⁵
πλήρεις δ' ἦσαν ἀλεύρων ἐλαίῳ πεφυραμένων, οἷς ἐπὶ
τῷ βωμῷ χρῶνται πρὸς τὰς ἱερουργίας. μόσχον τε καὶ
κρίον σὺν ἄρνι τῶν ἐτησίων ὀλομελῇ καυθησόμενα,
καὶ σὺν αὐτοῖς χίμαρον ἐπὶ παραιτησεὶ ἁμαρτημάτων.
<222> προσῆγε δὲ τῶν ἀρχόντων ἕκαστος καὶ ἑτέρας ³⁰

θυσίας σωτηρίους λεγομένας, καθ' ἑκάστην ἡμέραν δύο τε βοῦς καὶ πέντε κριοὺς σὺν ἀρνάσιν ἐτείλοις καὶ ἐρίφοις.

οὗτοι μὲν δὴ θύουσιν ἐφ' ἡμέρας δώδεκα, κατὰ
 5 πᾶσαν ἡμέραν εἷς· Μωυσῆς δ' οὐκέτ' ἀναβαίνων ἐπὶ
 τὸ Σιναῖον ὄρος, ἀλλ' εἰς τὴν σκηνὴν εἰσιών, ἀνεμάν-
 θανε παρὰ τοῦ θεοῦ περὶ τε τῶν πρακτέων καὶ τῶν
 νόμων τῆς συντάξεως, <223> οὓς κρείττους ἢ κατὰ
 σύνεσιν ἀνθρωπίνην ὄντας εἰς τὸν ἅπαντα βεβαίως
 10 αἰῶνα συνέβη φυλαχθῆναι, δωρεὰν εἶναι δόξαντας τοῦ
 θεοῦ, ὥς μήτ' ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τρυφῆς μήτ' ἐν πολέμῳ
 κατ' ἀνάγκην Ἑβραίους παραβῆναί τινα τῶν νόμων.
 ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων παύομαι λέγων, γραφὴν ἑτέραν
 ἡξιωκῶς συνθεῖναι περὶ τῶν νόμων· <224> νυνὶ δ' 9
 15 ὀλίγων τινῶν ἐπιμνησθήσομαι τῶν ἐφ' ἀγνεύαις καὶ
 ἱερουργίαις κειμένων· καὶ γὰρ τὸν λόγον μοι περὶ
 θυσιῶν ἐνεστάναι συμβέβηκε. δύο μὲν γὰρ εἰσιν ἱερουργίαι·
 τούτων δ' ἡ μὲν ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, ἑτέρα δ' ὑπὸ
 τοῦ δήμου συντελούμεναι κατὰ δύο γίνονται τρόπους.
 20 <225> τῆς μὲν ὀλοκαντοῦται πᾶν τὸ θυόμενον, καὶ
 διὰ τοῦτο καὶ τὴν προσηγορίαν τοιαύτην ἔλαβεν, ἡ δὲ
 χαριστήριός τ' ἐστὶ καὶ κατ' εὐωχίαν δρᾶται τῶν τεθυ-
 κότων. ἐρῶ δὲ περὶ τῆς προτέρας. <226> ἀνὴρ ἰδιώ-
 της ὀλοκαντῶν θύει μὲν βοῦν καὶ ἀρνίον καὶ ἔριφον,
 25 ταῦτα μὲν ἐπέτεια, τοὺς δὲ βοῦς ἐφείται θύειν καὶ
 προήκοντας. ἄρρενα δ' ὀλοκαντοῦται τὰ πάντα. <227>
 σφαγέντων δὲ τούτων τὸν κύκλον τῷ αἵματι δεύουσι
 τοῦ βωμοῦ οἱ ἱερεῖς, εἴτα καθαρὰ ποιήσαντες διαμελί-
 ζουσι, καὶ πᾶσαντες ἅλσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀνατιθέασι,
 30 σχιζῶν ἤδη πεπληρωμένον καὶ πυρὸς φλεγομένου. τοὺς

δὲ πόδας τῶν ἱερείων καὶ τὰ κατὰ νηδὺν ἐκκαθήραν-
 τες ἀκριβῶς τοῖς ἄλλοις καθαγνισθῆσόμενα προσεπι-
 φέρουσι, τὰς δορὰς τῶν ἱερέων λαμβανόντων. καὶ ὁ
 2 μὲν τῆς ὀλοκαυτώσεως τρόπος ἐστὶν οὗτος, <228> τὰς
 δὲ χαριστηρίους θυσίας ἐπιτελοῦντες ταῦτα μὲν ζῶα 5
 θύουσιν, ὀλόκληρα δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἐπετείων πρε-
 σβύτερα, ἄρρενα μέντοι θήλεσι συνδυναζόμενα. θύσαν-
 τες δὲ ταῦτα φοινίσσουσι μὲν αἷματι τὸν βωμόν, τοὺς
 δὲ νεφροὺς καὶ τὸν ἐπίπλουν καὶ πάντα τὰ πιμελῇ σὺν
 τῷ λοβῷ τοῦ ἥπατος καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν οὐρὰν τοῦ 10
 ἄρνος ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. <229> τὸ δὲ στήθος καὶ
 τὴν κνήμην τὴν δεξιὰν τοῖς ἱερεῦσι παρασχόντες ἐπὶ
 δὴ ἡμέρας εὐωχοῦνται τοῖς καταλειπομένοις τῶν κρεῶν.
 ἂ δ' ἂν περιτεύσῃ, κατακαίουσι.

3 <230> θύουσι δὲ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων, καὶ ὁμοίως 15
 τῷ περὶ τῶν χαριστηρίων τῆς ἱερουργίας τρόπῳ γίνε-
 ται. οἱ δ' ἀδύνατοι πορίζειν τὰ τέλεια θύματα περι-
 στερὰς ἢ τρυγόνας δύο, ὧν τὸ μὲν ὀλοκαυτοῦται τῷ
 θεῷ, τὸ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν εἰς βρώσιν διδόσιν. ἀκρι-
 βέστερον δὲ περὶ τῆς θυσίας τῶνδε τῶν ζώων ἐν τοῖς 20
 περὶ θυσιῶν ἐροῦμεν. <231> ὁ μὲν γὰρ κατ' ἄγνοιαν
 εἰς τοῦτο προπεσὼν ἄρνα καὶ ἔριφον θήλειαν τῶν αὐ-
 τοειῶν προσφέρει, καὶ τῷ μὲν αἷματι δεύει τὸν βωμόν
 ὁ ἱερεὺς, οὐχ ὥς τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τῶν γωνιῶν τὰς
 ἑξοχάς· καὶ τοὺς τε νεφροὺς καὶ τὴν ἄλλην πιμελὴν 25
 σὺν τῷ λοβῷ τοῦ ἥπατος ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. οἱ δ'
 ἱερεῖς τὰς τε δορὰς ἀποφέρονται καὶ τὰ κρέα, ἐπ' ἐκεί-
 νης δαπανήσαντες τῆς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ· ὁ γὰρ νόμος
 εἰς τὴν αὔριον ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα. <232> ὁ δ' ἁμαρ-

§ 228 = Levit. III 1.

§ 230 = Levit. V 7.

§ 231

= Levit. IV 1 sq.

τῶν μὲν, ἑαυτῷ δὲ συνειδὼς καὶ μηδέν' ἔχων τὸν
 ἐξελέγχοντα, κριὸν θύει, τοῦ νόμου τοῦτο κελεύοντος·
 οὗ τὰ κρέα κατὰ τὸ ἱερὸν ὁμοίως οἱ ἱερεῖς αὐθημερὸν
 σιτοῦνται. οἱ δ' ἄρχοντες ἐφ' οἷς ἡμάρτανον ἐκθύ-
 5 μνοι ταῦτά μὲν κομίζουσι τοῖς ἰδιώταις, διαλλάττουσι
 δὲ τῷ προσάγειν θύματα ταῦρον καὶ ἔριπον ἄρρενας.

〈233〉 νόμος δὲ ταῖς ἰδιωτικαῖς καὶ ταῖς δημοσίαις 4
 θυσίαις καὶ ἄλευρον ἐπιφέρεισθαι καθαρώτατον, ἄρνι
 μὲν ἁσσάρωνος μέτρον, κριῶ δὲ δυοῖν, ταύρῳ δὲ
 10 τριῶν. τοῦτο καθαγίζουσιν ἐπὶ τῷ βωμῷ μεμαγμένον
 ἐλαίῳ. 〈234〉 κομίζεται γὰρ δὴ καὶ ἔλαιον ὑπὸ τῶν
 τεθυκότων, ἐπὶ μὲν βοῖ εἰνὸς ἡμισυ, ἐπὶ δὲ κριῶ μέ-
 ρος τούτου τρίτον τοῦ μέτρου, καὶ τετάρτη μερὶς ἐπ'
 ἄρνι. ὁ δὲ εἶν μέτρον ἀρχαῖον Ἑβραίων, δύναται δὲ
 15 δύο χόας Ἀττικούς. τὸ δ' αὐτὸ μέτρον τῷ ἐλαίῳ καὶ
 οἴνου παρῆγον· σπένδουσι δὲ περὶ τὸν βωμὸν τὸν οἶνον.
 〈235〉 εἰ δέ τις θυσίαν οὐκ ἐπιτελῶν ἐπήνεγκε κατ'
 εὐχὴν σεμίδαλιν, ταύτης ἀπαρχὴν μίαν ἐπιβάλλει τῷ
 βωμῷ δρόακα· τὴν δὲ λοιπὴν οἱ ἱερεῖς πρὸς τροφήν
 20 λαμβάνουσιν, ἣ ἐψηθεῖσαν (ἐλαίῳ γὰρ συμπεφύραται)
 ἢ γενομένων ἄρτων. ἱερέως δὲ κομίσαντος καὶ ὀπο-
 σονοῦν ὀλοκαυτοῦν ἀναγκαῖον. 〈236〉 κωλύει δ' ὁ
 νόμος θύειν ζῶον αὐθημερινὸν μετὰ τοῦ γεγεννηκότος
 ἐπὶ ταυτό, οὐδ' ἄλλως δὲ πρὶν ὀγδόην ἡμέραν γεννη-
 25 θέντι διελθεῖν. γίνονται δ' ἄλλαι θυσίαι ὑπὲρ τοῦ
 τὰς νόσους διαφυγεῖν ἢ κατ' ἄλλας αἰτίας, εἰς ἃς πέμ-
 ματα σὺν ἱερείοις ἀναλίσκεται· ὧν εἰς τὴν ὑστέραν
 οὐδὲν ὑπολιπεῖν ἐστὶ νόμιμον, τῶν ἱερέων μέρος ἴδιον
 λαβόντων.

30 〈237〉 ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου ἀναλώματος νόμος ἐστὶν 10

§ 233 = Num. XV 4.

§ 236 = Levit. XXII 26; II 4.

ἄρνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν σφάττεσθαι τῶν αὐτοετῶν ἀρχομένης θ' ἡμέρας καὶ ληγούσης· κατὰ δ' ἐβδόμην ἡμέραν, ἣτις σάββατα καλεῖται, δύο σφάττουσι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἱερουργοῦντες. <238> τῇ δὲ νουμηνία τὰς τε καθημερινὰς θυσίας ἐπιτελοῦσι καὶ δύο βοῦς 5 σὺν ἀρνάσιν ἐνιαυσιαίοις ἑπτὰ καὶ κριόν, ἔριφον δ' ἐπὶ παραιτήσεσιν ἁμαρτιῶν, εἴ τι κατὰ λήθην γέ-
 2 νοιτο. <239> τῷ δ' ἐβδόμῳ μηνί, ὃν Μακεδόνες Ὑπερ-
 βερεταῖον καλοῦσι, προσθέντες τοῖς εἰρημένοις ταῦρον καὶ κριόν καὶ ἄρνας ἑπτὰ θύουσι καὶ ἔριφον ὑπὲρ 10 ἁμαρτιῶν.
 3 <240> δεκάτῃ δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατὰ σελήνην διανηστεύοντες ἕως ἑσπέρας θύουσιν ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ταῦρόν τε καὶ κριοὺς δύο καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἔριφον. <241> προσάγουσι δὲ δύο πρὸς 15 τούτοις ἐρίφους, ὧν ὁ μὲν ζῶν εἰς τὴν ὑπερόριον ἐρημίαν πέμπεται, ἀποτροπιασμὸς καὶ παραιτήσις τοῦ πλήθους παντὸς ὑπὲρ ἁμαρτημάτων ἐσόμενος, τὸν δ' ἐν τοῖς προαστείοις εἰς καθαρώτατον ἄγοντες χωρίον αὐτόθι σὺν αὐτῇ καίουσιν τῇ δορᾷ, μηδὲν ὅλως καθη- 20 ραντες. <242> συγκατακαίεται δὲ ταῦρος οὐχ ὑπὸ τοῦ δήμου προσαχθεὶς, ἀλλ' ἐκ τῶν ιδίων ἀναλωμάτων τοῦ ἀρχιερέως παρασχόντος. οὗ δὴ σφαγέντος, εἰσκομίσας εἰς τὸν ναὸν τοῦ αἵματος ἅμα καὶ τοῦ ἐρίφου, ῥαίνει τῷ δακτύλῳ τὸν ὄροφον ἐπτάκις, τοῦ δ' αὖ- 25 τοῦ καὶ τοῦδαφος, καὶ τοσαυτάκις εἰς τὸν ναὸν καὶ περὶ τὸν χρυσοῦν βωμόν, καὶ τὸ λοιπὸν περὶ τῷ μέισονι, κομίσας εἰς τὸ αἶθριον. <243> πρὸς τούτοις τὰς ἐξοχὰς καὶ τοὺς νεφροὺς καὶ τὴν πιμελὴν σὺν τῷ λοβῷ

§ 237 = Num. XXVIII 3.

§ 239 = Num. XXIX 1;

Levit. XVI 8.

τοῦ ἥπατος ἐπιφέρουσι τῷ βωμῷ. παρέχεται δὲ καὶ
κριὸν ὁ ἀρχιερεὺς ὀλοκαύτωςιν τῷ θεῷ.

〈244〉 τῇ δὲ πέμπτῃ ταύτου μηνὸς καὶ δεκάτῃ, τρε- 4
πομένου τὸ λοιπὸν τοῦ καιροῦ πρὸς τὴν χειμερινὴν
5 ὥραν, σκηναὺς πῆγνυσθαι κελεύει κατ' οἰκίαν ἕκαστον,
τὸ κρύος ὑφορωμένους ἐπὶ φυλακῇ τοῦ ἔτους, ὅτε τε
πατρίδων ἐπιτύχοιεν, 〈245〉 παραγινόμενους εἰς ἐκεί-
νην τὴν πόλιν ἣν διὰ τὸν ναὸν μητρόπολιν ἔξουσιν,
ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ ἑορτὴν ἄγοντας ὀλοκαυτοῦν τε καὶ
10 θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χειρ-
σὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης καὶ ἰτέας σὺν κρόδη φοίνι-
κος πεποιημένην τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόν-
τος. 〈246〉 εἶναι δὲ τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν τὴν τῆς
ὀλοκαυτώσεως θυσίαν ἐκ τριῶν καὶ δέκα βοῶν καὶ
15 ἀρνῶν ἐνὶ πλειόνων καὶ κριῶν δύο, κατὰ παραίτησιν
ἀμαρτιῶν ἐρίφου προστιθεμένου. ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις
ὁ μὲν αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν κριῶν σὺν
τῷ ἐρίφῳ θύεται, ὑφαιροῦντες δ' ἐκάστης ἡμέρας ἓνα
τῶν βοῶν εἰς ἑπτὰ καταντῶσιν. 〈247〉 ἀνίενται δ'
20 ἀπὸ παντὸς ἔργου κατὰ τὴν ὀγδόην ἡμέραν, καὶ τῷ
θεῷ, καθὰ προειρήκαμεν, μόσχον τε θύουσιν καὶ κριὸν
καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ὑπὲρ ἀμαρτημάτων παραιτήσεως
ἔριφον.

〈248〉 καὶ ταῦτα μὲν Ἑβραίοις τὰς σκηναὺς πῆγνυ- 5
25 σιν ἐπιτελεῖν ἐστὶ πάτριον· τῷ δὲ μηνὶ τῷ Ξανθικῷ,
ὃς Νισὰν παρ' ἡμῖν καλεῖται καὶ τοῦ ἔτους ἐστὶν
ἀρχή, τετταρεσκαιδεκάτῃ κατὰ σελήνην, ἐν κριῷ τοῦ
ἡλίου καθεστῶτος (τούτῳ γὰρ τῷ μηνὶ τῆς ὑπ' Αἴγυ-
πτίους δουλείας ἡλευθερώθημεν), καὶ τὴν θυσίαν ἣν

§ 244 = Levit. XXIII 34.

§ 246 = Num. XXIX 13.

§ 248 = Levit. XXIII 5.

τότ' ἐξιόντας Αἰγύπτου θύσαι προεῖπον ἡμᾶς, Πάσχα λεγομένην, δι' ἔτους ἐκάστου θύειν ἐνόμισε./ καὶ δὴ τελοῦμεν αὐτὴν κατὰ φρατρίας, μηδενὸς τῶν τεθυμένων εἰς τὴν ἐπιούσαν τηρουμένου. <249> πέμπτη δὲ καὶ δεκάτῃ διαδέχεται τὴν τοῦ Πάσχα ἢ τῶν ἁζύμων 5 ἑορτή, ἐπὶ ἡμέρας οὔσα, καθ' ἣν ἁζύμοις τρέφονται· καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ταῦροι σφάττονται δύο καὶ κριὸς μὲν εἷς, ἐπὶ δὲ ἄρνες. καὶ ταῦτα μὲν ὁλοκαυτοῦνται, προστιθεμένου τοῖς πᾶσι καὶ ἐρίφου ὑπὲρ ἁμαρτάδων, εἰς εὐωχίαν καθ' ἡμέραν ἐκάστην τοῖς ἱερεῦσι· 10 <250> τῇ δὲ δευτέρᾳ τῶν ἁζύμων ἡμέρᾳ (ἕκτη δ' ἐστὶν αὕτη καὶ δεκάτῃ) τῶν καρπῶν οὓς ἐθέρισαν (οὐ γὰρ ἤψαντο πρότερον αὐτῶν) μεταλαμβάνουσι, καὶ τὸν θεὸν ἡγούμενοι τιμᾶν δίκαιον εἶναι πρῶτον, παρ' οὗ τῆς εὐπορίας τούτων ἔτυχον, τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶ τῆς κριθῆς 15 ἐπιφέρουσι τὸν τρόπον τοῦτον. <251> φρύξαντες τῶν σταχύων τὸ δράγμα καὶ πτίσαντες, καὶ καθαρὰς πρὸς ἁλεσμὸν τὰς κριθὰς ποιήσαντες, τῷ βωμῷ ἁσάφωνα προσφέρουσι τῷ θεῷ, καὶ μίαν ἑξ αὐτοῦ δράκα ἐπιβαλόντες τῷ βωμῷ τὸ λοιπὸν ἁφιάσιν εἰς χρῆσιν τοῖς 20 ἱερεῦσι· καὶ τότε λοιπὸν δημοσίᾳ ἔξεστι πᾶσι καὶ ἰδίᾳ θερίζειν. θύουσι δ' ἐπὶ ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν καρπῶν ἄρνιον εἰς ὁλοκάρπωσιν τῷ θεῷ.

- 6 <252> ἑβδόμῃς δ' ἑβδομάδος διαγεγενημένης μετὰ ταύτην τὴν θυσίαν (αὗται δ' εἰσὶν αἱ τῶν ἑβδομάδων 25 ἡμέραι τετταράκοντα καὶ ἑννέα) τῇ πεντηκοστῇ, ἣν Ἑβραῖοι Ἀσαρθὰ καλοῦσι (σημαίνει δὲ τοῦτο πεντηκοστήν), προσάγουσι τῷ θεῷ ἄρτον. ἁλφίτων μὲν πυρίνων ἁσάφωνας δύο μετὰ ζύμης γεγονότων, θυμάτων δ' ἄρνας δύο. <253> ταῦτα μὲν γὰρ τῷ θεῷ προσ- 30

ἀγειν νόμιμον μόνον εἰς δεῖπνον τοῖς ἱερεῦσι σκευάζεται-
 ται, καὶ καταλιπεῖν οὐδέν ἐστιν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν
 ἐπιουῖσαν συγκεχωρημένον. ὁλοκαυτωθησομένους δὲ μό-
 σχους θύουσι τρεῖς καὶ κριοὺς δύο καὶ ἄρνας τετταρεσ-
 5 καίδεκα, ἑρίφους δὲ δύο ὑπὲρ ἁμαρτημάτων. <254>
 ἔστι δ' οὐδεμία τῶν ἐορτῶν καθ' ἣν οὐχ ὁλοκαυτοῦ-
 σιν, οὐδὲ τῶν πόνων τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἄνεσιν οὐ
 διδόασιν, ἀλλ' ἐν πάσαις νόμιμον τό τε τῆς θυσίας
 εἶδος καὶ τὸ τῆς ἀργίας ἀταλαίπωρον, καὶ πρὸς εὐω-
 10 χίαις εἰσὶ τεθυκότες. <255> ἐκ μέντοι τοῦ κοινοῦ σί- 7
 τος ὁπτὸς ζύμης ἄμοιρος· ἀσσάρωνες δ' εἴκοσι καὶ
 τέτταρες εἰς τοῦτο ἀναλοῦνται. ὁπτῶνται δ' ἀνὰ δύο
 διαιρεθέντες μὲν τῇ πρὸ τοῦ σαββάτου, τῷ δὲ σαββάτῳ
 πρῶ κομισθέντες ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης τίθενται, καθ'
 15 ἕξ εἰς ἀλλήλους τετραμμένοι. <256> δύο δὲ χρυσῶν
 ὑπερκειμένων πινάκων λιβανωτοῦ γεμόντων, διαμένον-
 σιν ἕως τοῦ ἑτέρου σαββάτου· καὶ τότε μὲν ἀντ' ἐκεί-
 νων ἄλλοι κομίζονται, οἳ δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρὸς τροφήν
 δίδονται, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θυμιωμένου ἐπὶ τῷ ἱερῷ
 20 πυρί, ἐφ' ᾧ καὶ ὁλοκαυτοῦσι τὰ πάντα· λιβανωτὸς δ'
 ὑπὲρ ἐκείνου ἄλλος ὑπὲρ τῶν ἄρτων προστίθεται.
 <257> θύει δ' ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων,
 καὶ δις ἐκάστης ἡμέρας τοῦτο ποιεῖ, ἄλευρον ἐλαίῳ
 μεμαγμένον καὶ πεπηγὸς ὁπτήσει βραχείᾳ· καὶ εἰς μὲν
 25 ἐστὶν ἀσσάρων τοῦ ἀλεύρου, τούτου δὲ τὸ μὲν ἡμισυ
 πρῶ τὸ δ' ἕτερον δείλῃς ἐπιφέρει τῷ πυρί. τὸν μὲν
 οὖν περὶ τούτων λόγον ἀκριβέστερον αὐθις δηλώσο-
 μεν· ἱκανὰ δέ μοι δοκεῖ καὶ νῦν περὶ αὐτῶν προ-
 ειρῇσθαι.

30 <258> Μωυσῆς δὲ τὴν Λευίτιν φυλὴν τῆς πρὸς 11

§ 255 = Levit. XXIV 5.

τὸν λαὸν κοινωνίας ὑπεξελόμενος ἱερὰν ἐσομένην, ἡγνίζε
 πηγαίοις ὕδασι καὶ ἀνάοις καὶ θυσείαις ἅς ἐπὶ τοῖς τοιού-
 τοις νομίμους παρέχονται τῷ θεῷ· τὴν τε σκηνὴν αὐ-
 τοῖς καὶ τὰ σκευή τὰ ἱερὰ, καὶ τὰλλα ὅσα πρὸς σκέπην
 τῆς σκηνῆς ἐπεποιήτο, παρέδωκεν, ὅπως ὑφηγουμένων 5
 τῶν ἱερέων ὑπηρετήσωσιν· ἥδη γὰρ τῷ θεῷ καθιέρωτο.

2 <259> καὶ περὶ τῶν ζώων δὲ διέκρινεν ἕκαστον ᾧ
 τε τρέφονται καὶ οὗ πάλιν ἀπεχόμενοι διατελοῖεν, περὶ
 ὧν, ἐν οἷς ἂν ἡμῖν ἀφορμὴ τῆς γραφῆς γένηται, διε-
 λευσόμεθα, τὰς αἰτίας προστιθέντες ὑφ' ὧν κινηθεῖς 10
 τὰ μὲν αὐτῶν βρωτὰ ἡμῖν ἐκέλευσεν εἶναι, τῶν δὲ
 προσέταξεν ἀπέχεσθαι. <260> αἵματος μέντοι παντὸς
 εἰς τροφὴν ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν, ψυχὴν αὐτὸ καὶ
 πνεῦμα νομίζων. καὶ κρέως τοῦ τεθνηκότος αὐτομάτως
 ζώου τὴν βρωσιν διεκώλυσεν, ἐπίπλου τε καὶ στέατος 15
 αἰγείου καὶ προβατείου καὶ τοῦ τῶν βοῶν ἀπέχεσθαι
 προειπών.

3 <261> ἀπήλασε δὲ τῆς πόλεως καὶ τοὺς λέπρα τὰ
 σώματα κακωθέντας καὶ τοὺς περιττὴν γονὴν ῥεομέ-
 νους. καὶ τὰς γυναῖκας δ' αἷς ἢ τῶν κατὰ φύσιν ἐκ- 20
 κρισίς ἐπίοι, μετέστησε πρὸς ἡμέραν ἐβδόμην, μεθ' ἣν
 ὡς ἥδη καθαραῖς ἐνδημεῖν ἐφίησιν. <262> ὁμοίως δὲ
 καὶ τοῖς κηδεύουσι νεκρὸν μετὰ τοσαύτας ἡμέρας νό-
 μιμον τὸ ἐνδημεῖν. τὸν δ' ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν τούτων
 τῶν ἡμερῶν ἐνεχόμενον ἐν τῷ μιάσματι θύειν νόμι- 25
 μον ἀμνάδας δύο, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν καθαργίξιν δεῖν,
 τὴν δ' ἑτέραν οἱ ἱερεῖς λαμβάνουσιν. <263> ὁμοίως
 δὲ θύουσιν καὶ περὶ τοῦ τὴν γονὴν ῥεομένου. ὅς δ'

§ 258 = Num. III 5. § 259 = Levit. XI 1. § 260
 = Levit. XVII 10; XI 39; VII 13. § 261 = Levit. XIII—XV
 § 262 = Levit. XV 2.

ἂν κατὰ τοὺς ὕπνους ἀποκρίνη γονήν, καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὕδωρ ψυχρὸν ὁμοίως τοῖς κατὰ νόμον γυναικὶ πλησιάζουσιν ἔξουσίαν ἔχει. <264> τοὺς δὲ λεπροὺς εἰς τὸ παντελὲς ἐξήλασε τῆς πόλεως, μηδενὶ συνδιαιωμένους 5 καὶ νεκροῦ μηδὲν διαφέροντας. ἂν δέ τις ἐξικετεύσας τὸν θεὸν ἀπολυθῇ τῆς νόσου καὶ τὴν ἐρρωμένην κομίσηται χρόαν, ὁ δὴ τοιοῦτος ποικίλαις ἀμείβεται θυσίαις τὸν θεόν, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν.

<265> ὅθεν καὶ καταγελάσειεν τις τῶν λεγόντων 4 Μωυσῆν λέπρα κακωμένον αὐτόν τ' ἀπ' Αἰγύπτου φυγεῖν, καὶ τῶν ἐκπεσόντων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἡγησάμενον εἰς τὴν Χαναanaίαν ἀγαγεῖν αὐτοῦς. <266> εἰ γὰρ τοῦτ' ἦν ἀληθές, οὐκ ἂν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀτιμίᾳ Μωυσῆς τοιαῦτα ἐνομοθέτησεν, οἷς εὐλογον ἦν αὐτὸν 15 καὶ ἐτέρων εἰσηγουμένων ἀντειρηκέναι, καὶ ταῦτα παρὰ πολλοῖς ἔθνεσιν τῶν λεπρῶν καὶ τιμῆς ἀπολαυόντων, οὐ μόνον ὕβρεως καὶ φυγῆς ἀπηλλαγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπισημοτάτας στρατείας στρατευομένων καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς πιστευομένων καὶ εἰς ἱερὰ καὶ ναοὺς 20 ἔξουσίαν ἔχόντων εἰσιέναι. <267> ὥστ' οὐδὲν ἐκώλυε καὶ Μωυσῆν, εἰ τοιούτῳ τινὶ συμπτώματι περὶ τὴν χρόαν ἢ αὐτὸς ἢ τὸ σὺν αὐτῷ πληθὺς ἡλάττωτο, νομοθετῆσαι περὶ αὐτῶν τὰ κάλλιστα καὶ μηδεμίαν τοιαύτην ὀρίσαι ζημίαν. <268> ἀλλὰ δῆλον ὡς ταῦτα μὲν 25 περὶ ἡμῶν λέγουσιν ὑπὸ βασκανίας προαγόμενοι, Μωυσῆς δὲ τούτων καθαρὸς ὢν ἐν καθαροῖς τοῖς ὁμοφύλοις περὶ τῶν νενοσηκότων ἐνομοθέτει, κατὰ τιμὴν τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιῶν.

<269> ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστος ὥς αὐτῷ 5 δοκεῖ σκοπεῖται· τὰς δὲ γυναῖκας, ἐπειδὴν τέκωσιν, εἰς

τὸ ἱερὸν εἰσιέναι κεκώλυκε καὶ θυσιῶν ἅπτεσθαι μέχρι τετταράκονθ' ἡμερῶν, ἂν ἄρσεν τὸ τεχθὲν ἤ· διπλασίονας γὰρ εἶναι τὰς ἡμέρας ἐπὶ θηλυτοκίαις συμβέβηκεν. εἰσιοῦσαι μέντοι μετὰ τὴν προειρημένην προθεσμίαν θυσίας ἐπιτελοῦσιν, ἃς οἱ ἱερεῖς πρὸς τὸν 5 θεὸν διανέμονται.

- 6 <270> ἂν δ' ὑπονοήσῃ μεμοιχεῦσθαι τις αὐτῷ τὴν γυναῖκα, κομίζει κριθῆς ἀληλεσμένης ἀσάροννα, καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ, τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδόασιν εἰς τροφήν· <271> τὴν δὲ γυναῖκα 10 στήσας τις τῶν ἱερέων κατὰ τὰς πύλας (αἱ δ' εἰς τετραμμένοι πρὸς τὸν νεών) καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον ἀφελών, ἐπιγράφει μὲν τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν διφθέρα, κελεύει δὲ ὁμνύειν μηδὲν ἡδίκηκεναι περὶ τὸν ἄνδρα, παραβᾶσαν δὲ τὸ σῶφρον τοῦ δεξιοῦ σκέ- 15 λους ἔξαρθρον γενέσθαι καὶ τὴν γαστέρα προσηθείσαν οὕτως ἀποθανεῖν· ἂν δ' ὑπὸ πολλοῦ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς διὰ τοῦτο ζηλοτυπίας προπετιῶς ἀνὴρ διὰ τὴν ὑπόνοιαν εἴῃ κεκινημένος, μηνὶ δεκάτῳ γενέσθαι παιδίον ἄρσεν αὐτῇ. <272> τῶν δ' ὄρκων τελειωθέντων, τῆς 20 διφθέρας ἀπαλείψας τοῦνομα εἰς φιάλην ἐκπιέζει, προκομίσας τ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ γῆς εἴ τι προστύχοι, καὶ καταπάσας ἐκπιεῖν δίδωσιν. <273> ἢ δ' εἰ μὲν ἀδίκως ἐνεκλήθη, ἐγκύμων τε γίνεται καὶ τελεσφορεῖται κατὰ τὴν γαστέρα, ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις 25 καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς ὄρκοις μετ' αἰσχύνῃς καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους ἐκπεσόντος αὐτῇ καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρον καταλαβόντος.

<274> καὶ περὶ μὲν τῶν θυσιῶν καὶ τῆς ἀγνείας τῆς ἐπ' αὐταῖς ταῦτα Μωυσῆς τοῖς ὁμοφύλοις προ- 30

νόησε, νόμους δὲ αὐτοῖς τοιοῦτους ἔθετο. μοιχείαν 12
 μὲν εἰς τὸ παντελὲς ἀπεῖπε, νομίσας εὐδαιμον τὸ περὶ
 τοὺς γάμους ὑγιαίνειν τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῖς τε πόλεσι
 καὶ τοῖς οἴκοις συμφέρειν τὸ τοὺς παῖδας εἶναι γνη-
 5 σίους. καὶ τὸ μίσγεσθαι δὲ μητράσιν ὥς κακὸν μέ-
 γιστον ὁ νόμος ἀπεῖπεν. ὁμοίως δὲ καὶ πατρὸς συν-
 εἶναι γαμετῇ καὶ τηθίσιν καὶ ἀδελφαῖς καὶ παίδων
 γυναιξίν, ὥς ἔκφυλον ἔχον τὴν ἀδικίαν, μεμίσηκεν.
 <275> ἐκώλυσε δὲ καὶ γυναικὶ μεμιασμένην τοῖς κατὰ
 10 φύσιν πλησιάζειν, μηδὲ κτήνεσιν εἰς συνουσίαν φοιτᾶν,
 μηδὲ τὴν πρὸς τὰ ἄρρενα μῖξιν τιμᾶν, διὰ τὴν ἐπ’
 αὐτοῖς ὥραν ἡδονὴν θηρωμένους παράνομον. κατὰ
 δὲ τῶν εἰς ταῦτ’ ἐξυβρισάντων θάνατον ὥρισε τὴν
 τιμωρίαν.

15 <276> τῶν δ’ ἱερέων καὶ διπλασίονα τὴν ἀγνείαν 2
 ἐποίησε· τούτων τε γὰρ αὐτοὺς ὁμοίως τοῖς ἄλλοις εἴρ-
 γει καὶ προσέτι γαμεῖν τὰς ἡταιρηκυίας ἐκώλυσε [μήτε
 δούλην μήτ’ αἰχμάλωτον γαμεῖν αὐτοὺς κεκώλυκε] καὶ
 τὰς ἐκ καπηλείας καὶ τοῦ πανδοκεύειν πεπορισμένας
 20 τὸν βλόν, μηδὲ τὰς τῶν προτέρων ἀνδρῶν ἐφ’ αἰσθη-
 ποτοῦν αἰτίαις ἀπηλλαγμένας. <277> τὸν δ’ ἀρχιερέα
 μέντοι οὐδὲ τεθνηκότος ἀνδρὸς ἡξίωσε γαμεῖν γυναῖκα,
 τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἱερεῦσι συγχωρῶν, μόνην δ’ αὐτῷ
 δέδωκε γαμεῖν παρθένον, καὶ ταύτην φυλάττειν· ὅθεν
 25 οὐδὲ νεκρῷ πρόσσεισιν ὁ ἀρχιερεὺς, τῶν λοιπῶν οὐ
 κεκωλυμένων ἀδελφοῖς καὶ γονεῦσι καὶ παισὶ τοῖς ἑαυ-
 τῶν προσιέναι μεταστᾶσιν. <278> ἀφελεῖς δ’ εἶναι
 πᾶσαν ἀφέλειαν. τὸν δὲ μὴ ὀλόκληρον τῶν ἱερέων
 νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευσε τὰ γέγρα, ἀναβαί-
 30 νειν δ’ ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ εἰσιέναι εἰς τὸν ναὸν ἐκώ-
 § 274 = Levit. XX 10.

λυσε. μὴ μόνον δὲ περὶ τὰς ἱερουργίας καθαρὸν εἶναι, σπουδάζειν δὲ καὶ περὶ τὴν αὐτῶν δίαιταν, ὥστ' αὐτὴν ἄμεμπτον εἶναι. <279> καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ τὴν ἱερατικὴν στολὴν φοροῦντες ἄμωμοί τέ εἰσι καὶ περὶ πάντα καθαροὶ καὶ νηφάλιοι, πίνειν οἷον ἕως ἂν τὴν στολὴν ἔχωσι κεκωλυμένοι. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἱερεῖα θύουσιν ὁλόκληρα καὶ κατὰ μὴδὲν λελωβημένα.

- 3 <280> ταῦτα μὲν οὖν ἤδη καὶ κατὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τῆς αὐτοῦ γενόμενα Μωσῆς παρέδωκε· τῶν 10 δ' αὖθις καίπερ ἐπὶ τῆς ἐρημίας διαιτῶμενος προυνόησεν, ὅπως ἐπειδὴν τὴν Χαναναίαν λάβωσι τάδε ποιῶσι. <281> δι' ἐβδόμου ἔτους ἄνεσιν δίδωσι τῇ γῇ ἀπὸ τ' ἀρότρου καὶ φυτείας, ὥσπερ καὶ αὐτοῖς δι' ἐβδόμης ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων προεῖπεν ἀνάπαυσιν. καὶ 15 τῶν αὐτομάτως ἀναδοθέντων ἀπὸ τῆς γῆς κοινὴν εἶναι τοῖς θέλουσι τὴν χορῇσιν, τῶν θ' ὁμοφύλων καὶ τῶν ἀλλοτριωχῶρων, μὴδὲν ἐξ αὐτῶν φυλάττοντας. ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο μεθ' ἐβδόμην ἔτων ἐβδομάδα. <282> ταῦτα πεντήκοντα μὲν ἔστιν ἔτη τὰ πάντα, καλεῖται δὲ 20 ὑφ' Ἑβραίων ὁ πεντηκοστὸς ἐνιαυτὸς ἰώβηλος· ἐν ᾧ οἱ τε χρεῶσται τῶν δανείων ἀπολύονται καὶ οἱ δουλεύοντες ἐλεύθεροι ἀφίενται, οὓς ὄντας ὁμοφύλους καὶ παραβάντας τι τῶν νομίμων τῷ σχήματι τῆς δουλείας ἐκόλασε, θάνατον οὐκ ἐκδεχομένους. <283> ἀποδίδωσι 25 δὲ καὶ τοὺς ἀγροὺς τοῖς ἀρχιῆθεν αὐτῶν δεσπόταις τοῦτον τὸν τρόπον. ἐνστάντος τοῦ ἰωβήλου (ἐλευθερίαν δὲ σημαίνει τοῦνομα) συνέρχονται ὅ τ' ἀποδόμενος τὸ χωρίον καὶ ὁ πριάμενος, <284> καὶ λογισάμενοι τοὺς καρποὺς καὶ τὰς εἰς τὸ χωρίον δαπάνας γεγενημένας, 30

τῶν μὲν καρπῶν πλεονάζειν εὐρεθέντων προσδέχεται
τὸν ἄγρον ὁ ἀποδόμενος, τοῦ δ' ἀναλώματος ὑπερβάλ-
λυντος, ὑπὲρ τοῦ λείποντος καταβαλὼν τὸ ἱκνούμενον
ἐξίσταται τῆς κτήσεως· ἴσων δὲ συναριθμουμένων τῶν
⁵ τε καρπῶν καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἀποδίδωσι τοῖς καὶ
πρότερον νεμηθεῖσι. <285> ταὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς οἰ-
κίαις νόμιμον ἰσχύειν ἠθέλησε ταῖς κατὰ κώμας πεπρα-
μέναις· περὶ γὰρ τῶν ἐν τῇ πόλει πεπραμένων ἔγνω-
κεν ἑτέρως. εἰ μὲν γὰρ πρὸ τοῦ τελειωθῆναι τὸν
¹⁰ ἐνιαυτὸν καταβάλαι τὰργύριον, ἀναγκάζει τὸν προιάμε-
νον ἀποδοῦναι· εἰ δὲ πληρὸς γένοιτο τὸ ἔτος, βεβαιοῖ
τὴν κτῆσιν τῷ προιάμένῳ. <286> ταύτην Μωυσῆς τὴν
διάταξιν τῶν νόμων, ὅθ' ὑπὸ τὸ Σιναῖον καθιδρύκει
τὴν στρατιάν, ἐξέμαθε παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς Ἑβραί-
¹⁵ οῖς γεγραμμένην παραδίδωσιν.

<287> ἐπειδὴ δὲ καλῶς αὐτῷ τὰ περὶ τὴν νομοθε- ⁴
σίαν ἔχειν ἐδόκει, πρὸς ἐξέτασιν τοῦ στρατοῦ τὸ λοι-
πὸν ἐτόραπεν, τῶν πολεμικῶν ἤδη κατὰ νοῦν ἔχων
ἄπτεσθαι. προστίττει δὲ τοῖς φυλάρχοις, πλὴν τῆς
²⁰ Λευίτιδος φυλῆς, ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν ἐκμαθεῖν τῶν
στρατεύεσθαι δυναμένων· ἱεροὶ γὰρ ἦσαν οἱ Λευῖται
καὶ πάντων ἀτελεῖς. <288> γενομένης δὲ τῆς ἐξετά-
σεως εὐρέθησαν μυριάδες ἐξήκοντα τῶν ὀπλιτεύειν
δυναμένων, τῶν ἀπ' εἴκοσιν ἑτῶν ἕως πεντήκοντα,
²⁵ καὶ τρισχίλιοι πρὸς ἑξακοσίοις καὶ πεντήκοντα. ἀντὶ
δὲ Λεὺν κατέλεξεν εἰς τοὺς φυλάρχους Μανασσὴν τὸν
Ἰωσήπου παῖδα καὶ Ἐφραΐμην ἀντὶ τοῦ Ἰωσήπου. δέ-
ησις δ' ἦν αὕτη Ἰακώβου πρὸς Ἰώσηπον ποιητοὺς
αὐτῷ παρασχεῖν τοὺς παῖδας, ὡς καὶ προείπον.

³⁰ <289> πηγνύντες δὲ τὴν σκηνὴν μέσῃν ἀπελάμβαν-

§ 284 = Levit. XXV 14.

§ 287—289 = Num. I—III.

νον, τριῶν φυλῶν κατὰ πλευρὰν ἑκάστην παρασκηνο-
μένων, ὁδοί τε διὰ μέσων ἐτέμνηντο. καὶ κόσμος ἦν
ἀγορᾶς, καὶ τῶν πωλουμένων ἕκαστον ἐν τάξει διέκειτο,
καὶ δημιουργοὶ τέχνης ἀπάσης ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις
ἦσαν, οὐδενὶ τ' ἄλλῳ ἢ πόλει μετανισταμένη καὶ μεθ- 5
ιδρυμένη ἐφ' ἔκει. <290> τὰ δὲ περὶ τὴν σκηνὴν πρῶ-
τοι μὲν οἱ ἱερεῖς κατεῖχον, ἔπειτα δ' οἱ Λευῖται, πάν-
τες ὄντες τὸ πλῆθος (ἐξητάσθησαν γὰρ καὶ αὐτοί, τοῦ
μὲν ἄρρενος ὅσον τριακοστὴν εἶχεν ἡμέραν γενόμενον)
δισμύριοι καὶ τρισχίλιοι πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις ὀγδοή- 10
κοντα. καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὑπὲρ τὴν σκηνὴν συνέβαι-
νεν ἐστάναι τὴν νεφέλην, μένειν αὐτοῖς ὡς ἐπιδη-
μοῦντος ἐδόκει τοῦ θεοῦ, τρεπομένης δὲ ταύτης
μετανίστασθαι.

<291> εὔρε δὲ καὶ βυκάνης τρόπον, ἐξ ἀργύρου 15
ποιησάμενος. ἔστι δὲ τοιαύτη. μῆκος μὲν ἔχει πηχυαῖον
ὀλίγῳ λείπον, στενὴ δ' ἐστὶ σῦριγξ αὐλοῦ βραχεῖ παχυ-
τέρα, παρέχουσα δ' εὔρος ἀρκοῦν ἐπὶ τῷ στόματι πρὸς
ὑποδοχὴν πνεύματος, εἰς κώδωνα ταῖς σάλπιγξι παρα-
πλησίως τελοῦν· ἀσωσρὰ καλεῖται κατὰ τὴν Ἑβραίων 20
γλῶτταν. <292> γίνονται δὲ δύο, καὶ τῇ μὲν ἑτέρᾳ
πρὸς παρακέλευσιν καὶ συλλογὴν ἐχρῶντο τοῦ πλῆθους
εἰς τὰς ἐκκλησίας. καὶ μιᾷ μὲν ἀποσημηναντος ἔδει
τὰς ἀρχὰς συνελθεῖν σκεψομένας περὶ τῶν οἰκείων,
ἀμφοτέραις δὲ συνῆγε τὸ πλῆθος. <293> τῆς δὲ σκη- 25
νῆς μετακινουμένης ταῦτ' ἐγίνετο. ἀποσημηναντος γὰρ
τὸ πρῶτον, οἱ παρὰ ταῖς ἀνατολαῖς ἐσκηνωκότες ἀν-
ίσταντο, καὶ πρὸς τὴν δευτέραν οἱ πρὸς τὸν νότον
αὐτῆς καθεστῶτες. εἰθ' ἡ σκηνὴ λυομένη μέση τῶν
προφονσῶν ἑξ φυλῶν ἐκομίζετο καὶ τῶν ἐπομένων ἑξ· 30

Λευῖται δὲ περὶ τὴν σκηνὴν πάντες ἦσαν. <294> τρίτον δὲ σημήναντος τὸ κατὰ λίβα τετραμμένον τῶν ἐσκηνωκότων μέρος ἐκινεῖτο, καὶ τέταρτον τὸ κατὰ βορρᾶν. ταῖς δὲ βυκάναις ἐχρῶντο καὶ ἐπὶ ταῖς ἱερουργίαις, [πρὸς αἷς] προσάγοντες τὰς θυσίας, καὶ τοῖς σαββάτοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις. θύει δὲ τότε πρῶτον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Αἰγύπτου τὴν Πάσχα λεγομένην ἐπὶ τῆς ἐρήμου.

<295> καὶ βραχὺ διαλιπὼν ἀπανίσταται τοῦ Σιναίου 13
 10 ὄρους, καὶ τόπους τινὰς ἀμείψας, περὶ ὧν δηλώσομεν, εἰς τι χωρίον Ἐσερμῶθ λεγόμενον παρῆν. κἀκεῖ τὸ πλῆθος πάλιν στασιάζειν ἄρχεται καὶ τὸν Μωυσῆν αἰτιᾶσθαι τῶν τε κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ πεπειραμένων, <296> καὶ ὅτι γῆς αὐτοῦς ἀγαθῆς πείσαντος ἀπ-
 15 αναστῆναι τὴν μὲν ἀπολέσειαν, ἀντὶ δ' ἧς ὑπέσχετο παρέξιεν εὐδαιμονίας, ἐν ταύταις ἀλῶνται ταῖς ταλαιπωρίαις, ὕδατος μὲν σπανίζοντες, εἰ δὲ καὶ τὴν μάνναν ἐπιλιπεῖν συμβαίη, τέλος ἀπολούμενοι. <297> πολλὰ δ' εἰς τὸν ἄνδρα καὶ δεινὰ λερόντων, εἰς δὴ τις αὐ-
 20 τοῖς παρῆναι μήτε Μωυσέος καὶ τῶν πεπονημένων αὐτῷ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀμνημονεῖν, μήτ' ἀπογινώσκειν τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ βοηθείας. τὸ δὲ πλῆθος πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἐκκίνητο, καὶ θορυβῆσαν ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸν Μωυσῆν ἐπετείνετο. <298> Μωυσῆς δὲ παρα-
 25 θαρρύνων αὐτοὺς οὕτως ἀπεγνωκότας, ὑπέσχετο, καίπερ αἰσχροῦς ὑπ' αὐτῶν περιυβρισμένος, πλῆθος αὐτοῖς παρέξιεν κρεῶν, οὐκ εἰς μίαν ἡμέραν ἀλλ' εἰς πλειόνας. ἀπιστούντων δ' ἐπὶ τούτῳ, καὶ τινος ἐρομένου πόθεν ἂν τοσαύταις εὐπορήσειε μυριάσι τῶν προειρη-
 30 μένων, 'ὁ θεός' εἶπε 'κἀγώ, καίτοι κακῶς ἀκούοντες

§ 294 = Num. IX 1. § 296 = Num. XI 5.

πρὸς ὑμῶν, οὐκ ἂν ἀποσταίημεν κάμνοντες ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τοῦτ' οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται.' <299> ἅμα ταῦτ' ἔλεγε καὶ πίμπλαται τὸ στρατόπεδον ὁρτύγων ἅπαν, καὶ ἡθροίζον αὐτοὺς περιστάντες. ὁ μέντοι θεὸς οὐκ εἰς μακρὰν μετέρχεται τοὺς Ἑβραίους τῆς εἰς αὐτὸν ὁρτυγίας καὶ λοιδορίας· ἀπέθανε γὰρ οὐκ ὀλίγον πλῆθος αὐτῶν. καὶ νῦν ἔτι κατ' ἐπωνυμίαν ὁ χῶρος ὀνομάζεται Καβρωθαβά· ἐπιθυμίας ἂν μνημεῖα λέγοιτο.

- 14 <300> ἀναγαγὼν δ' αὐτοὺς ἐκεῖθεν ὁ Μωυσῆς εἰς τὴν καλουμένην Φάραγga, πλησίον οὗσαν τοῖς Χανα- 10 ναίων ὁρίοις καὶ χαλεπὴν ἐνδιαιτᾶσθαι, εἰς ἐκκλησίαν ἀθροίζει τὸ πλῆθος, καὶ καταστάς 'δύο' φησί 'κρίναντος ἡμῖν τοῦ θεοῦ παρασχεῖν ἄγαθά, ἐλευθερίαν καὶ γῆς κτήσιν εὐδαίμονος, τὴν μὲν ἤδη δόντος ἔχετε, τὴν δ' ἤδη λήψεσθε· <301> Χαναναίων γὰρ ἐπὶ τοῖς ὄροις 15 καθήμεθα, καὶ κωλύσει τὸ λοιπὸν ἐπιόντας οὐ μόνον οὐ βασιλεὺς οὐ πόλις ἡμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ τὸ πᾶν ἀθροισθὲν αὐτῶν ἔθνος. παρασκευαζώμεθα οὖν πρὸς τοῦτο· οὐ γὰρ ἀμαχητὶ παραχωρήσουσιν ἡμῖν τῆς γῆς, ἀλλὰ μεγάλους αὐτὴν ἀγῶσιν ἀφαιρεθέντες. <302> πέμ- 20 ψωμεν δὲ κατασκόπους, οἱ τῆς τε γῆς τὴν ἀρετὴν κατανοήσουσι καὶ πόση δύναμις αὐτοῖς. πρὸ δὲ πάντων ὁμολοῶμεν, καὶ τὸν θεόν, ὅς ἐστιν ἐπὶ πᾶσιν ἡμῖν βοηθὸς καὶ σύμμαχος, διὰ τιμῆς ἔχουμεν.'

- 2 <303> Μωυσέος δὲ ταῦτ' εἰπόντος, τὸ πλῆθος αὐ- 25 τὸν τιμαῖς ἀμείβεται, καὶ κατασκόπους αἰρεῖται δώδεκα τῶν γνωριμωτάτων, ἕξ ἐκάστης φυλῆς ἓνα· οἱ διεξεληθότες ἀπὸ τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ τὴν Χαναναίαν ἅπασαν ἐπὶ τ' Ἀμάθην πόλιν καὶ Αἰβαρον ἀφικνουσιν τὸ ὄρος, καὶ τὴν τε τῆς γῆς φύσιν καὶ τὴν τῶν ἐνοικούν- 30

των ἀνθρώπων ἐξιστορήσαντες παρῆσαν, τετταράκονθ' ἡμέραις εἰς πᾶν καταχρησάμενοι τοῦτον, ἔτι δὲ καὶ καρποὺς ὧν ἔφερεν ἡ γῆ κομίζοντες, <304> τῇ τε τούτων εὐπρεπείᾳ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀγαθῶν, ἃ τὴν γῆν
 5 ἔχειν διηγοῦντο, πολεμεῖν ἐπαίροντες τὸ πλῆθος, φοβοῦντες δὲ πάλιν αὐτὸ τῷ τῆς κτήσεως ἀπόρρῳ, ποταμούς τε διαβῆναι λέγοντες ἀδιαβάτους ὑπὸ μεγέθους ἅμα καὶ βάθους, καὶ ὕψη ἀμήχανα τοῖς ὁδεύουσιν, καὶ πόλεις καρτερὰς τείχεσι καὶ περιβόλων ὀχυρότητι. <305>
 10 ἐν δὲ Χεβρωνὶ καὶ τῶν γιγάντων ἔφασκον τοὺς ἀπογόνους καταλαβεῖν. καὶ οἱ μὲν κατάσκοποι τεθεαμένοι πάντων, οἷς μετὰ τὴν ἔξοδον τὴν ἀπ' Αἰγύπτου ἐνέτυχον, μείζω τὰ κατὰ τὴν Χαναναίαν, αὐτοὶ τε κατεπεπλήγεσαν καὶ τὸ πλῆθος οὕτως ἔχειν ἐπειρῶντο. <306>
 15 οὐ δ' ἄπορον ἐξ ὧν ἠκροάσαντο τὴν κτῆσιν τῆς γῆς 3 ὑπελάμβανον, καὶ διαλυθέντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ὀλοφυρόμενοι διῆγον, ὥς οὐδὲν ἔργῳ τοῦ θεοῦ βοηθοῦντος, λόγῳ δὲ μόνον ὑπισχνουμένου. <307> καὶ τὸν Μωυσῆν πάλιν ἠτιῶντο καὶ
 20 κατεβόων αὐτοῦ καὶ τὰδελφοῦ Ἀαρῶνος τοῦ ἀρχιερέως. καὶ πονηρὰν μὲν καὶ μετὰ τῶν εἰς τοὺς ἄνδρας βλασφημιῶν διάγουσι τὴν νύκτα, πρὸ δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν συντρέχουσι, δι' ἐννοίας ἔχοντες καταλεύσαντες τὸν Μωυσῆν καὶ τὸν Ἀαρῶνα ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ὑποστρέ-
 25 φειν. <308> τῶν δὲ κατασκόπων Ἰησοῦς τε ὁ τοῦ 4 Ναηήνου παῖς, φυλῆς Ἐφραϊμίτιδος, καὶ Χάλεβος, τῆς Ἰούδα φυλῆς, φοβηθέντες χωροῦσιν εἰς μέσους, καὶ τὸ πλῆθος κατεῖχον, θαρρεῖν δεόμενοι καὶ μήτε ψευδολογίαν κατακρίνειν τοῦ θεοῦ μήτε πιστεύειν τοῖς ἐκ
 30 τοῦ μὴ τάληθῇ περὶ τῶν Χαναναίων εἰρηκέναι κατα-

πληξαμένοις, ἀλλὰ τοῖς ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν
 κτῆσιν αὐτοὺς τῶν ἀγαθῶν παρορμῶσιν· <309> οὔτε
 γὰρ τῶν ὁρῶν τὸ μέγεθος οὔτε τῶν ποταμῶν τὸ βάθος
 τοῖς ἀρετὴν ἡσκηκόσιν ἐμποδὼν στήσεσθαι πρὸς τὰργα,
 καὶ ταῦτα τοῦ θεοῦ συμπροθυμουμένου καὶ ὑπερμα- 5
 χοῦντος αὐτῶν. ἴωμεν οὖν· ἔφασαν ἑπὶ τοὺς πολε-
 μίους, μηδὲν ἔχοντες δι' ὑποψίας, ἡγεμόνι τε τῷ θεῷ
 πεπιστευκότες καὶ ὁδηγοῦσιν ἡμῖν ἐπόμενοι· <310> καὶ
 οἱ μὲν ταῦτα λέγοντες ἐπεχείρουν τὴν ὁργὴν καταπραΰ- 10
 νειν τοῦ πλήθους, Μωυσῆς δὲ καὶ Ἀαρὼν, πεσόντες
 ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν θεὸν ἰκέτευον οὐχ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν
 σωτηρίας, ἀλλ' ὅπως τῆς ἀμαθίας παύσῃ τὸ πλῆθος
 καὶ καταστήσῃ τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἀμηχανίας
 τοῦ παραστάντος αὐτοῖς πάθους τεταραγμένην. παρῇν
 δ' ἡ νεφέλη καὶ στήσα ὑπὲρ τὴν σκηνὴν ἐσήμαινε τὴν 15
 15 ἐπιφάνειαν τοῦ θεοῦ. <311> Μωυσῆς δὲ θαρρόσας
 πάρεισιν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου κινηθέντα
 ὑπὸ τῆς ὕβρεως αὐτῶν λήψεσθαι τιμωρίαν, οὐκ ἄξιαν
 μὲν τῶν ἐξημαρτημένων, οἷαν δ' οἱ πατέρες ἐπὶ νο-
 θεσίᾳ τοῖς τέκνοις ἐπιφέρουσι. <312> παρελθόντι γὰρ 20
 εἰς τὴν σκηνὴν αὐτῷ καὶ περὶ τῆς μελλούσης ὑπ' αὐ-
 τῶν ἀπωλείας ἀποκλαιομένῳ τὸν θεὸν ὑπομνήσαι μὲν
 ὅσα παθόντες ἐξ αὐτοῦ καὶ πηλίκων εὐεργεσιῶν μετα-
 λαβόντες ἀχάριστοι πρὸς αὐτὸν γένοιτο, ὅτι τε νῦν
 τῇ τῶν κατασκόπων ὑπαχθέντες δειλίᾳ τοὺς ἐκείνων 25
 λόγους ἀληθεστέρους τῆς ὑποσχέσεως ἡγήσαντο τῆς
 αὐτοῦ· <313> καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐκ ἀπολεῖ
 μὲν ἅπαντας οὐδ' ἐξαφανίσει τὸ γένος αὐτῶν, ὃ πάν-
 των μᾶλλον ἀνθρώπων ἔσχε διὰ τιμῆς· τὴν μὲντοι Χα-
 ναναϊάν οὐ παρῆξιν γῆν αὐτοῖς λαβεῖν, οὐδὲ τὴν ἀπ' 30

αὐτῆς εὐδαιμονίαν, <314> ἀνεστίους δὲ ποιήσῃν καὶ ἀπόλιδας ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπ' ἔτη τετταράκοντα καταβῖῶναι, τῆς παρανομίας ποινὴν ταύτην ἐκτίνοντας. 'παισὶ μέντοι τοῖς ἡμετέροις παραδώσειν τὴν γῆν ἐκείνην ὑπέσχετο, κἀκείνους τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἑαυτοὺς ὑπ' ἀκροασίας ἐφθονήσατε μετασχεῖν, ποιήσῃν δεσπότας.'

<315> ταῦτα δὲ Μωυσέος κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώ- 2
μην διαλεχθέντος, ἐν λύπῃ καὶ συμφορᾷ τὸ πλῆθος ἐγένετο, καὶ τὸν Μωυσῆν παρεκάλει καταλλακτὴν αὐ-
10 τῶν γενέσθαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ τῆς ἄλης τῆς κατὰ τὴν ἐρημίαν ἀπαλλάξαντα πόλεις αὐτοῖς παρασχεῖν. ὁ δ' οὐκ ἔφασκε τὸν θεὸν τοιαύτην πείραν προσήσεσθαι· μὴ γὰρ κατὰ κυφότητα προαχθῆναι τὸν θεὸν ἀνθρωπίνην εἰς τὴν ὀργὴν τὴν πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ γνώμῃ
15 καταψηφισάμενον αὐτῶν. <316> οὐ δεῖ δ' ἀπιστεῖν εἰ Μωυσῆς, εἷς ἀνὴρ ὢν, τοσαύτας μυριάδας ὀργιζομένας ἐπράννε καὶ μετήγαγεν εἰς τὸ ἡμερώτερον· ὁ γὰρ θεὸς αὐτῷ συμπαρόν ἡττάσθαι τοῖς λόγοις αὐτοῦ τὸ πλῆθος παρεσκεύαζε, καὶ πολλάκις παρακούσαντες ἀσύμφορον
20 αὐτοῖς τὴν ἀπειθείαν ἐπέγνωσαν [ἀπὸ τοῦ συμφορᾷ περιπεσεῖν].

<317> θαυμαστὸς δὲ τῆς ἀρετῆς ἀνὴρ, καὶ τῆς 3
ἰσχύος τῆς ἐκ τοῦ πιστεύεσθαι περὶ ὧν εἴποι, οὐ παρ' ὃν ἔξη χρόνον ὑπῆρξε μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν ἐστίν· οὐ-
25 δεῖς γοῦν Ἑβραίων ὅς οὐχί, καθάπερ παρόντος αὐτοῦ καὶ κολάσοντος ἐὰν ἀκοσμηῇ, πειθαρχεῖ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ νομοθετηθεῖσι, καὶ λαθεῖν δύνηται. <318> καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τεκμήρια τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ δυνάμεως ἐστίν· ἤδη δέ τινες καὶ τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην,
30 μηνῶν ὁδὸν τεττάρων ἐλθόντες κατὰ τιμὴν τοῦ παρ'

ἡμῖν ἱεροῦ μετὰ πολλῶν κινδύνων καὶ ἀναλωμάτων,
 καὶ θύσαντες, οὐκ ἴσχυσαν τῶν ἱερείων μεταλαβεῖν,
 Μωυσέος ἀπηγορευκότος ἐπὶ τινι τῶν οὐ νομιζομένων
 οὐδ' ἐκ τῶν πατρίων ἡμῖν αὐτοῖς συντυχόντων. <319>
 καὶ οἳ μὲν μηδὲ θύσαντες, οἳ δ' ἡμιέργους τὰς θυσίας ⁵
 καταλιπόντες, πολλοὶ δ' οὐδ' ἀρχὴν εἰσελθεῖν εἰς τὸ
 ἱερόν δυνηθέντες ἀπίασιν, ὑπακούειν τοῖς Μωυσέος
 προστάγμασι μᾶλλον ἢ ποιεῖν τὰ κατὰ βούλησιν τὴν
 ἑαυτῶν προτιμῶντες, καὶ τὸν ἐλέγχοντα περὶ τούτων
 αὐτοὺς οὐ δεδιότες, ἀλλὰ μόνον τὸ συνειδὸς ὑφορώ- ¹⁰
 μενοι. <320> οὕτως ἡ νομοθεσία τοῦ θεοῦ δοκοῦσα
 τὸν ἄνδρα πεποίηκε τῆς αὐτοῦ φύσεως κρείττονα νομί-
 ξεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦδε τοῦ πολέμου μικρὸν
 ἔμπροσθεν, Κλαυδίου Ῥωμαίων ἄρχοντος, Ἰσμαήλου
 δὲ παρ' ἡμῖν ἀρχιερέως ὄντος, καὶ λιμοῦ τὴν χώραν ¹⁵
 ἡμῶν καταλαβόντος ὡς τεττάρων δραχμῶν πωλεῖσθαι
 τὸν ἀσσάρωνα, <321> κομισθέντος ἀλεύρου κατὰ τὴν
 ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς κόρους ἑβδομήκοντα (μέδιμνοι
 δὲ οὗτοι Σικελοὶ μὲν εἰσιν εἰς καὶ τριακόντα, Ἀττικοὶ
 δὲ τετταράκοντα εἰς) οὐδεὶς ἐτόλμησε τῶν ἱερῶν κρι- ²⁰
 μνον ἔν φαργῇν, τοσαύτης ἀπορίας τὴν γῆν κατεχού-
 σης, δεδιὼς τὸν νόμον καὶ τὴν ὀργὴν ἣν καὶ ἐπ' ἀν-
 εξελέγκτοις αἰεὶ τὸ θεῖον τοῖς ἀδικήμασιν ἔχει. <322>
 ὥστ' οὐ δεῖ θαυμάζειν περὶ τῶν τότε πεπραγμένων,
 ὅποτε μέχρι καὶ νῦν τὰ καταλειφθέντα ὑπὸ Μωυσέος ²⁵
 γράμματα τηλικαύτην ἰσχὺν ἔχει, ὥστε καὶ τοὺς μι-
 σοῦντας ἡμᾶς ὁμολογεῖν ὅτι τὴν πολιτείαν ἡμῖν ὁ
 καταστησάμενός ἐστι θεὸς διὰ Μωυσέος καὶ τῆς ἀρε-
 τῆς τῆς ἐκείνου.

ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ὡς αὐτῷ τινὲ δοκεῖ δια- ³⁰
 λήφεται.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

<1> Ἐβραίους δ' ὁ κατὰ τὴν ἐρημίαν βίος, ἀηδὴς αὐ- 1
 τοῖς καὶ χαλεπὸς ὢν, ἐποίει καὶ κωλύοντος τοῦ θεοῦ
 τῶν Χαναναίων πείραν λαμβάνειν. οὐ γὰρ ἤξιουν τοῖς
 Μωυσέος πειθαρχοῦντες λόγοις ἡρεμεῖν, ἀλλὰ καὶ δίχα
 5 τῆς παρ' ἐκείνου προθυμίας κρατήσειν αὐτοὶ τῶν πολε-
 μίων νομίζοντες κατηγοροῦν μὲν αὐτοῦ, καὶ πραγμα-
 τεύεσθαι μένειν αὐτοὺς ἀπόρους ὑπενόουν, ἵν' αἰὲν τῆς
 ἐξ αὐτοῦ βοηθείας δέωνται, πολεμεῖν δὲ τοῖς Χανα-
 ναίοις ὠρμήκεσαν, <2> λέγοντες τὸν θεὸν οὐχὶ Μωυ-
 10 σεῖ χαριζόμενον ἐπικουρεῖν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ κοινῇ
 κηδόμενον αὐτῶν τοῦ ἔθνους διὰ τοὺς προγόνους, ὧν
 ἐπετρόπευσε, καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πρότερόν τε
 παρασχεῖν τὴν ἐλευθερίαν καὶ νῦν βουλομένοις πονεῖν
 αἰὲν παρῆεσθαι σύμμαχον. <3> εἶναι δὲ καὶ καθ' αὐ-
 15 τοὺς ἱκανοὶ κρατεῖν τῶν ἐθνῶν ἔφασκον, κἂν ἀπαλλο-
 τριοῦν αὐτῶν Μωυσῆς ἐθελήσῃ τὸν θεόν, ὅπως τε
 συμφέρειν αὐτοῖς τὸ αὐτοκράτορσιν εἶναι, καὶ μὴ χαί-
 ροντας ἐπὶ τῷ τῆς παρ' Αἰγυπτίων ἐξελθεῖν ὕβρεως
 Μωυσὴν τύραννον ἀνέχεσθαι, καὶ ζῆν πρὸς τὴν τού-
 20 τω βούλησιν, <4> ἐξαπατωμένους ὅτι μόνω τὸ θεῖον
 αὐτῷ προδηλοῖ περὶ τῶν ἡμετέρων κατὰ τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν εὐνοίαν, ὥς οὐχ ἀπάντων ἐκ τῆς Ἀβράμου γενεᾶς
 ὄντων, ἀλλ' αἷτιον ἓνα τοῦτον τοῦ θεοῦ παρεσχηκότος
 εἰς τὸ πάντ' αὐτὸν εἰδέναι τὰ μέλλοντα παρ' αὐτοῦ

μανθάνοντα· <5> δόξειν τε συνετοὺς εἶναι, εἰ τῆς ἀλα-
 ξονείας αὐτοῦ καταγνόντες καὶ τῷ θεῷ πιστεύσαντες
 κτήσασθαι γῆν, ἣν αὐτοῖς ὑπέσχηται, θελήσουσιν, ἀλλὰ
 μὴ τῷ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἐπ' ὄνοματι τοῦ θεοῦ
 κωλύοντι προσσχοῖεν. <6> τὴν ἀπορίαν οὖν λογιζόμε- 5
 νοι καὶ τὴν ἐρημίαν, ὑφ' ἧς ἔτι ταύτην αὐτοῖς χεῖρω
 συνέβαινεν εἶναι δοκεῖν, ἐπὶ τὴν πρὸς τοὺς Χαναναίους
 μάχην ἦσαν ὠρμημένοι, τὸν θεὸν προστησάμενοι στρα-
 τηγόν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν παρὰ τοῦ νομοθέτου συνεργίαν
 περιμένοντες.

10

2 <7> ὥς οὖν ταῦτ' ἄμεινον αὐτοῖς ἔχειν ἔκριναν καὶ
 τοῖς πολεμίοις ἐπὶ ἦλθον, οἳ μὲν, οὐ καταπλαγέντες αὐ-
 τῶν τὴν ἔφοδον οὐδὲ τὴν πληθύν, γενναίως αὐτοὺς
 ἐδέξαντο, τῶν δ' Ἑβραίων ἀποθνήσκουσί τε πολλοὶ
 καὶ τὸ λοιπὸν στράτευμα, τῆς φάλαγγος αὐτῶν διαλυ- 15
 θείσης, ἀκόσμως διωκόμενον εἰς τὴν παρεμβολὴν συν-
 ἔφυγε, <8> καὶ τῷ παρ' ἐλπίδας δυστυχεῖσι παντάπα-
 σιν ἀθυμοῦν οὐδὲν ἔτι χρηστὸν προσεδόκα, λογιζόμενον
 ὅτι καὶ ταῦτα κατὰ μῆνιν θεοῦ πάθουεν, προεξορμή-
 σαντες ἐπὶ τὸν πόλεμον τῆς ἐκείνου δίχα βουλήσεως. 20

3 <9> Μωυσῆς δὲ τοὺς μὲν οἰκέλους ὁρῶν ὑπὸ τῆς
 ἡττης καταπεπληγότας, φοβούμενος δὲ μὴ θαρρήσαντες
 ἐπὶ τῇ νίκῃ οἱ πολέμιοι καὶ μειζόνων ὀρεχθέντες ἐπ'
 αὐτοὺς ἔλθοιεν, ἔγνω δεῖν τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν
 πορρωτέρω τῶν Χαναναίων εἰς τὴν ἔρημον, καὶ τοῦ 25
 πλήθους ἐπιτρέψαντος αὐτὸ πάλιν ἐκείνῳ <10> (συν-
 ἦκε γὰρ δίχα τῆς αὐτοῦ προνοίας οὐ δινησόμενον
 ἐρρῶσθαι τοῖς πράγμασιν) ἀναστήσας τὸ στράτευμα
 προῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἐνταῦθα νομίζων ἡσυχά-
 σειν αὐτοὺς καὶ μὴ πρότερον τοῖς Χαναναίοις εἰς χεῖ- 30

ρας ἤξειν, πρὶν ἢ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν εἰς τοῦτο και-
ρὸν λάβωσιν.

- <11> ὅπερ δὲ τοῖς μεγάλοις συμβαίνει στρατοπέδοις, 2
 καὶ μάλιστα παρὰ τὰς κακοπραγίας, δυσάρκτοις εἶναι
 5 καὶ δυσπειθέσι, τοῦτο καὶ τοῖς Ἰουδαίοις συνέπεσεν.
 ἔξηκοντα γὰρ ὄντες μυριάδες, καὶ διὰ τὸ πλῆθος ἴσως
 ἂν μηδ' ἐν ἀγαθοῖς ὑποταγέντες τοῖς κρείττοσι, τότε
 μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀπορίας καὶ τῆς συμφορᾶς ἐξηγανά-
 κτουν καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα. <12>
 10 στάσις οὖν αὐτούς, οἷαν οὐκ ἴσμεν οὔτε παρ' Ἑλλησιν
 οὔτε παρὰ βαρβάρους γενομένην, κατέλαβεν, ὅφ' ἥς
 ἅπαντας ἀπολέσθαι κινδυνεύσαντας ἔσωσε Μωυσῆς, οὐ
 μνησικακῶν ὅτι παρ' ὀλίγον ἦλθε καταλευσθεῖς ὑπ'
 αὐτῶν ἀποθανεῖν. <13> οὐδ' ὁ θεὸς δ' ἡμέλησε τοῦ
 15 μηδὲν αὐτοὺς παθεῖν τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καίπερ εἰς τὸν
 νομοθέτην αὐτῶν ἐξυβρισάντων καὶ τὰς ἐντολὰς ἅς
 αὐτὸς διὰ Μωυσέος αὐτοῖς ἐπέστειλεν, ἐρρύσατο τῶν
 ἐκ τοῦ στασιάζειν αὐτοῖς ἂν γενομένων δεινῶν εἰ μὴ
 προυνόησε. τὴν τ' οὖν στάσιν καὶ ὅσα μετὰ ταύτην
 20 Μωυσῆς ἐπολιτεύσατο διηγῆσομαι, προδιελθὼν τὴν
 αἰτίαν ἀφ' ἥς ἐγένετο.

- <14> Κορῆς Ἑβραίων ἐν τοῖς μάλιστα καὶ γένει 2
 καὶ πλούτῳ διαφέρων, ἱκανὸς δ' εἰπεῖν καὶ δήμοις
 ὁμιλεῖν πιθανώτατος, ὁρῶν ἐν ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ τὸν
 25 Μωυσῆν καθεστῶτα χαλεπῶς εἶχεν ὑπὸ φθόνου (καὶ
 γὰρ φυλέτης ὢν ἐτύγχανε αὐτοῦ καὶ συγγενῆς), ἀχθό-
 μενος ὅτι ταύτης τῆς δόξης δικαιότερον ἂν τῷ πλου-
 τεῖν ἐκείνου μᾶλλον, μὴ χείρων ὢν κατὰ γένος αὐτὸς
 ἀπέλανε, <15> παρὰ τε τοῖς Λευίταις (φυλέται δ' ἦσαν)
 30 καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς συγγενέσι κατεβόα, δεινὸν εἶναι

λέγων Μωυσῆν δόξαν αὐτῷ θηρώμενον κατασκενᾶσαι καὶ κακουργοῦντα κτήσασθαι ταύτην ἐπὶ προφάσει τοῦ θεοῦ περιορᾶν, παρὰ τοὺς νόμους μὲν τὰδελφῷ τὴν ἱερωσύνην Ἀαρῶνι δόντα, μὴ τῷ κοινῷ δόγματι τοῦ πλήθους ἄλλ' αὐτοῦ ψηφισαμένου, τυράννου δὲ τρόπῳ 5 καταχαριζόμενον τὰς τιμὰς οἷς ἂν θελήσῃ. <16> χαλεπώτερον δὲ τυγχάνειν τοῦ βιάζεσθαι τὸ λεληθότως ἔξυβρίζειν, ὅτι μὴ μόνον ἄκοντας ἀλλὰ μηδὲ συνιέντας τῆς ἐπιβουλῆς τὴν ἰσχὺν ἀφαιρεῖται. <17> ὅστις γὰρ αὐτῷ σύνοιδεν ὕντι λαβεῖν ἄξιόν, πείθει τυγχάνειν 10 αὐτόν, καὶ ταῦτα βιάσασθαι μὴ θρασυνόμενος· οἷς δ' ἄπορον ἐκ τοῦ δικαίου τιμᾶσθαι, βίαν μὲν, ἀγαθοὶ βουλόμενοι δοκεῖν, οὐ προσφέρουσι, τέχνη δ' εἶναι κακουργοῦσι δυνατοί. <18> συμφέρειν δὲ τῷ πλήθει τοὺς τοιούτους ἔτι λανθάνειν οἰομένους κολάζειν, καὶ 15 μὴ παρελθεῖν εἰς δύναμιν ἑάσαντας φανεροὺς ἔχειν πολεμίους. τίνα γὰρ καὶ λόγον ἀποδοῦναι δυνάμενος Μωυσῆς Ἀαρῶνι καὶ τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ τὴν ἱερωσύνην παρέδωκεν; <19> εἰ μὲν γὰρ τῆς Λευιτιδος φυλῆς τὴν τιμὴν ὁ θεὸς τινι παρασχεῖν ἔκρινεν, ἐγὼ ταύτης δι- 20 καιότερος τυγχάνειν, γένει μὲν ὁ αὐτὸς ὢν Μωυσεῖ, πλούτῳ δὲ καὶ ἡλικίᾳ διαφέρων. εἰ δὲ τῇ πρεσβυτάτῃ τῶν φυλῶν, εἰκότως ἂν ἡ Ῥουβήλου τὴν τιμὴν ἔχοι, λαμβανόντων αὐτὴν Δαθάμου καὶ Ἀβιζάμου καὶ Φαλαοῦς· πρεσβύτατοι γὰρ οὗτοι τῶν ταύτην τὴν φυλὴν 25 νεμομένων καὶ δυνατοὶ χρημάτων περιουσίᾳ.

3 <20> ἐβούλετο μὲν οὖν ταῦτα λέγων ὁ Κορῆς τοῦ κοινοῦ προνοεῖσθαι δοκεῖν, ἔργῳ δ' εἰς ἑαυτὸν ἐπραγματεύετο τὴν παρὰ τοῦ πλήθους τιμὴν μεταστῆσαι. καὶ ὁ μὲν ταῦτα κακοῆθως, μετ' εὐπρεπείας δὲ πρὸς 30

τοὺς φυλέτας ἔλεγε· <21> προϊόντος δ' εἰς τοὺς πλείονας κατ' ὀλίγον τοῦ λόγου, καὶ τῶν ἀκροωμένων προστιθεμένων ταῖς κατ' Ἀαρῶνος διαβολαῖς, ἀναπίμπλαται τούτων ἅπας ὁ στρατός. ἦσαν δ' οἱ συντεταγμένοι τῷ
 5 Κορῇ πεντήκοντα καὶ διακόσιοι τῶν πρώτων ἄνδρες, σπεύδοντες ἀφελέσθαι τὴν ἱερωσύνην τὸν Μωυσέος ἀδελφόν, καὶ τοῦτον αὐτὸν ἀτιμοῦν. <22> ἀνηρέθιστο δὲ καὶ τὸ πλῆθος, καὶ βάλλειν τὸν Μωυσῆν ὠρμήκεσαν, εἰς τ' ἐκκλησίαν ἀκόσμως μετὰ θορύβου καὶ ταραχῆς
 10 συνελέγοντο. καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ στάντες ἑβόων διώκειν τὸν τύραννον καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ δουλείας ἀπηλλάχθαι τὸ πλῆθος, τῇ τοῦ θεοῦ προφάσει βίαια προστάγματα κελεύοντος· <23> τὸν γὰρ θεόν, εἶπερ αὐτὸς ἦν ὁ τὸν ἱερασόμενον ἐκλεγόμενος, τὸν
 15 ἄξιον ἂν εἰς τὴν τιμὴν παραγαγεῖν, οὐχὶ τοῖς πολλῶν ὑποδεεστέροις ταύτην φέροντα προσνεῖμαι, κρίνοντά τε παρασχεῖν Ἀαρῶνι ταύτην, ἐπὶ τῷ πλήθει ποιήσασθαι τὴν δόσιν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τὰδελφῷ καταλιπεῖν.

<24> Μωυσῆς δὲ τὴν Κορέου διαβολὴν ἐκ πολλοῦ 4
 20 προειδὼς καὶ τὸν λαὸν παρωξυμμένον ἰδὼν οὐκ ἔδεισεν, ἀλλὰ θαρρῶν οἷς περὶ τῶν πραγμάτων καλῶς ἐβουλεύετο, καὶ τὸν ἀδελφὸν εἰδὼς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης τυχεῖν ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν αὐτοῦ χάριν, ἤκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. <25> καὶ πρὸς
 25 μὲν τὸ πλῆθος οὐδένα ἐποιήσατο λόγον· πρὸς δὲ τὸν Κορῆν βοῶν ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, δεξιὸς ὢν καὶ κατὰ τὰλλα καὶ πλήθεσιν ὁμιλεῖν εὐφυνῆς, 'ἐμοί' φησίν, 'ὦ Κορῇ, καὶ σὺ καὶ τούτων ἕκαστος' (ἀπεδήλου δὲ τοὺς πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνδρας) 'τιμῆς ἄξιοι δοκεῖτε,
 30 καὶ τὸν ὅμιλον δὲ πάντα τῆς ὁμοίας οὐκ ἀποστερῶ

τιμῆς, καὶν ὕστερῳσιν ὦν ὑμῖν ἐκ πλούτου καὶ τῆς
 ἄλλης ἀξιώσεως ὑπάρχει. <26> καὶ νῦν Ἀαρῶνι τὴν
 ἱερωσύνην οὐκ ἐπειδὴ πλούτῳ προεῖχε (σὺ γὰρ καὶ
 ἀμφοτέρους ἡμᾶς μεγέθει χρημάτων ὑπερβάλλεις), οὐ
 μὴν οὐτ' εὐγενείᾳ (κοινὸν γὰρ ἡμῖν τοῦτ' ἐποίησεν ὁ ⁵
 θεός, τὸν αὐτὸν δοὺς προπάτορα) οὔτε διὰ φιλαδελ-
 φίαν, ὃ δικαίως ἂν ἕτερος εἶχε, τοῦτο φέρων ἔδωκα
 τὰδελφῷ. <27> καὶ γὰρ εἰ μὴ φροντίζων τοῦ θεοῦ
 καὶ τῶν νόμων τὴν τιμὴν ἐχαριζόμην, οὐκ ἂν ἐμαντῷ
 παρεῖς δοῦναι παρέσχον ἕτέρῳ, συγγενέστερος ὦν ¹⁰
 ἐμαντῷ τὰδελφοῦ, καὶ πρὸς ἐμαντὸν οἰκειότερον ἢ πρὸς
 ἐκεῖνον διακείμενος· καὶ γὰρ οὐδὲ συνετὸν ἐν τοῖς κιν-
 δύνοις ἐμαντὸν ὑποτιθέντα τοῖς ἐκ τοῦ παρανομεῖν
 ἄλλῳ τὴν διὰ τούτου εὐδαιμονίαν χαρίζεσθαι. <28>
 ἀλλ' ἐγὼ τε κρείττων ἢ κακουργεῖν, ὃ τε θεὸς οὐκ ἂν ¹⁵
 περιεῖδεν ἑαυτὸν καταφρονούμενον, οὐδ' ὑμᾶς ἀγνο-
 οῦντας ὅ τι καὶ ποιοῦντες αὐτῷ χαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτὸς
 ἐπιλεξάμενος τὸν ἱερασόμενον αὐτῷ, τῆς κατὰ τοῦτ'
 αἰτίας ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν. <29> οὐ μὴν ἐξ ἐμῆς χάρι-
 τος λαβών, ἀλλὰ κατὰ κρίσιν θεοῦ, κατατίθησιν αὐ- ²⁰
 τὴν εἰς μέσον ἐπιδικάσιμον τοῖς βουλομένοις, ἐκ τοῦ
 προκριθεὶς ἤδη τυχεῖν αὐτῆς ἀξίων ἐπιτραπῆναι, καὶ
 τὸ νῦν αὐτῷ συγχωρηθῆναι περὶ αὐτῆς σπονδάσαι.
 <30> προτιμῶν τοῦ τὸ γέρας ἔχειν τὸ μὴ στασιάζον-
 τας ὑμᾶς ὁρᾶν, καίτοι κατὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην αὐ- ²⁵
 τοῦ τυγχάνων· ὃ γὰρ ἔδωκεν ὁ θεός, οὐχ ἀμαρτάνομεν
 τοῦτο καὶ μὴ βουλομένων ὑμῶν λαβεῖν νομίζοντες.
 <31> ἦν δὲ καὶ τὸ μὴ προσέσθαι παρέχοντος ἐκείνου
 τὴν τιμὴν ἀσεβές, καὶ πάλιν ἀξιόϋν ἔχειν εἰς ἅπαντα
 χρόνον μὴ τὴν ἀσφάλειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ βεβαιοῦντος ³⁰

ἡμῖν τοῦ θεοῦ, παντάπασιν ἀλόγιστον. κρινεῖ τοίνυν
 πάλιν αὐτὸς τίνα βούλεται τὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῷ
 θυσίας ἐπιτελεῖν καὶ προεστάναι τῆς εὐσεβείας· <32>
 ἄτοπον γὰρ Κορῆν, ἐφιέμενον τῆς τιμῆς, τὴν ἐξουσίαν
 5 τοῦ τίνι παράσχη ταύτην ἀφελέσθαι τὸν θεόν. τῆς
 οὖν στάσεως καὶ τῆς διὰ τοῦτο ταραχῆς παύσασθε,
 πρὶν δ' ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιεῖσθε, κομίζων ἕκα-
 στος θυμιατήριον οἴκοθεν σὺν θυμιάμασι καὶ πυρὶ
 πάριτε. <33> καὶ σὺ δέ, Κορῆ, παραχωρήσας τὴν κρι-
 10 σιν τῷ θεῷ τὴν ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ μένε ψηφοφορίαν,
 ἀλλὰ μὴ σαυτὸν ποιεῖ τοῦ θεοῦ κρείττονα, παραγενοῦ
 δὲ κριθισόμενος οὕτω περὶ τοῦ γέρωσ. ἀνεμέσητον
 δ' οἶμαι καὶ Ἀαρῶνα προσδέξασθαι συγκριθισόμενον,
 γένους μὲν ὄντα ταύτου, μηδὲν δὲ μεμφθῆναι τοῖς
 15 παρὰ τὴν ἱερωσύνην πεπραγμένοις δυνάμενον. <34>
 θυμιάσατε οὖν ἐλθόντες ἐν φανερωῷ παντὶ τῷ λαῷ· καὶ
 θυμιαμένων ὑμῶν, οὔπερ ἂν τὴν θυσίαν ἡδίω κρίνῃ
 ὁ θεός, οὗτος ὑμῖν ἱερεὺς κεχειροτονήσεται· τῆς ἐπὶ
 τὰδε λαφῶ διαβολῆς ὥς κεχαρισμένου τὴν τιμὴν αὐτῷ
 20 ῥυόμενος.

<35> ταῦτα Μωυσέος εἰπόντος, παύεται καὶ τῆς ὁ
 ταραχῆς τὸ πλῆθος καὶ τῆς εἰς Μωυσῆν ὑποψίας. ἐπ-
 ἔνευσαν δὲ τοῖς εἰρημένοισ· καὶ γὰρ ἦν καὶ ἐδόκει
 χρηστὰ τῷ λαῷ. τότε μὲν οὖν διαλύουσι τὸν σύλλο-
 25 γον, τῇ δ' ἐπιούσῃ συνῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρα-
 τευξόμενοι τῇ θυσίᾳ καὶ τῇ δι' αὐτῆς κρίσει τῶν περὶ
 τῆς ἱερωσύνης ἀγωνιζομένων. <36> συνέβαινε δ' εἶ-
 ναι θορυβώδη τὴν ἐκκλησίαν, μετεώρου τοῦ πλήθους
 ὄντος ἐπ' ἐλπίδι τῶν ἐσομένων, καὶ τῶν μὲν εἰς ἡδο-
 30 νὴν λαμβανόντων εἰ Μωυσῆς ἐλεγχθεῖη κακουργῶν,

τῶν δὲ φρονίμων εἰ πραγμάτων ἀπαλλαγείησαν καὶ
 ταραχῆς· ἐδέδισαν γὰρ μὴ τῆς στάσεως προϊούσης ἀφα-
 νισθῇ μᾶλλον αὐτοῖς ὁ κόσμος τῆς καταστάσεως. <37>
 ὁ δὲ πᾶς ὅμιλος φύσει χαίρων τῷ καταβοᾶν τῶν ἐν
 τέλει, καὶ πρὸς ὃ τις εἴποι πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην ⁵
 τρέπων, ἐθορύβει. πέμψας δὲ καὶ Μωυσῆς πρὸς Ἀβί-
 ραμον καὶ Δαθάμνην ὑπηρέτας, ἐκέλευσεν ἥκειν κατὰ
 τὰ συγκείμενα καὶ περιμένειν τὴν ἱερουργίαν. <38>
 ὥς δ' οὐτ' ὑπακούσεσθαι τοῖς ἀγγέλοις ἔφασαν καὶ
 Μωσῆν οὐ περιόψεσθαι κατὰ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ ¹⁰
 κακουργίας αὐξανόμενον, ἀκούσας τὰ παρ' αὐτῶν ὁ
 Μωσῆς, ἀκολουθεῖν αὐτῷ τοὺς προβούλους ἀξιώσας
 ἀπῆει πρὸς τοὺς περὶ Δαθάμνην, οὐχ ἡγούμενος εἶναι
 δεινὸν βαδίζειν πρὸς τοὺς ὑπερηφανήσαντας. οἱ δ'
 οὐδὲν ἀντειπόντες ἡκολούθουν. <39> οἱ δὲ περὶ Δα- ¹⁵
 θάμνην πυθόμενοι τὸν Μωσῆν μετὰ τῶν ἀξιολόγων
 τῆς πληθύος πρὸς αὐτοὺς παραγενόμενον, προσελθόντες
 γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις πρὸ τῶν σκηνῶν, ἀπέβλεπον
 τί καὶ μέλλοι ποιεῖν ὁ Μωσῆς. οἱ τε θεράποντες ἦσαν
 περὶ αὐτοὺς ὥς εἰ βίαν τινὰ προσφέροι Μωυσῆς ἀμν- ²⁰
 νούμενοι.

- 2 <40> ὁ δὲ πλησίον γενόμενος, τὰς χεῖρας εἰς τὸν
 οὐρανὸν ἀνασχών, γεγωνὸν ἐκβοήσας ὥς ἀκουστὸν πάσῃ
 τῇ πληθύνι γενέσθαι, 'δέσποτα' φησί 'τῶν ἐπ' οὐρα- ²⁵
 νοῦ τε καὶ γῆς καὶ θαλάττης, (σὺ γὰρ ἐμοὶ τῶν ὑπ'
 ἐμοῦ πεπραγμένων μάρτυς ἀξιολογώτατος ὥς γνώμη
 τῇ σῇ γίνεται τὰ πάντα, κάπορουμένοις μηχανὴν ἐξ-
 επόρισας, οἶκτον ἐν πᾶσι δεινοῖς Ἑβραίων ποιησάμε-
 νος) ἐλθέ μοι τούτων ἀκροατῆς τῶν λόγων. σὲ γὰρ
 οὔτε πραττόμενον οὔτε νοηθῆν (οὐθὲν) λαμβάνει, <41> ³⁰

ὥστ' οὐδὲ φθονήσεις μοι τῆς ἀληθείας, τὴν τούτων
 ἀχαριστίαν ἐπίπροσθεν θέμενος. τὰ μὲν οὖν πρεσβύ-
 τερα τῆς ἐμῆς γενέσεως αὐτὸς οἶσθ' ἀκριβέστερον, οὐκ
 ἀκοῇ μαθὼν, ὅψει δὲ τότ' αὐτὸς παρῶν γινομένοις· ἢ
 5 δ' ἐπὶ τούτοις, καίπερ ἐπιστάμενοι σαφῶς, ἀδίκως ὑπο-
 νοῦσι, τούτων μοι γενοῦ μάρτυς. <42> ἐγὼ βίον
 ἀπράγμονα καταστησάμενος ἀνδραγαθία μὲν ἐμῇ σῇ δὲ
 βουλῇ, καὶ τοῦτον Ῥαγουήλου μοι τοῦ πενθεροῦ κατα-
 λιπόντος, ἀφείς τὴν ἐκείνων ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν
 10 ἔμαυτὸν ἐπέδωκα ταῖς ὑπὲρ τούτων ταλαιπωρίαις, καὶ
 πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν νῦν δ' ὑπὲρ
 τῆς σωτηρίας μεγάλους ὑπέστην πόνους, καὶ παντὶ
 δεινῷ τοῦμὸν ἀντιτάξας πρόθυμον. <43> νῦν οὖν
 ἐπεὶ κακουργεῖν ὑποπτεύομαι παρ' ἀνδράσιν οἷς ἐκ τῶν
 15 ἐμῶν καμάτων ὑπάρχει τὸ περιεῖναι, εἰκότως αὐτὸς ὁ
 τὸ πῦρ ἐκεῖνό μοι φήνας κατὰ τὸ Σιναῖον καὶ τῆς
 σφυγμοῦ φωνῆς ἀκροατὴν τότε στήσας, καὶ θεατὴν τερά-
 των ὅσα μοι παρέσχεν ἰδεῖν ἐκεῖνος ὁ τόπος ποιήσας,
 ὁ κελεύσας ἐπ' Αἰγύπτου σταλῆναι καὶ τὴν σὴν γνώ-
 20 μὴν τούτοις ἐμφανίσαι, <44> ὁ τὴν Αἰγυπτίων εὐδαι-
 μονίαν σείσας, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας δρασμὸν
 ἡμῖν παρασχών, καὶ μικροτέραν ἐμοῦ τὴν Φαραώθου
 ποιήσας ἡγεμονίαν, ὁ γῆν ἡμῖν ἀμαθῶς ἔχουσι τῶν
 ὁδῶν ποιήσας τὸ πέλαγος, καὶ τὴν ἀνακεκομμένην
 25 θάλατταν τοῖς Αἰγυπτίων ἐπικυμήνας ὁλέθροις, ὁ γυ-
 μνοῖς οὔσι τὴν ἐξ ὅπλων ἀσφάλειαν χαρισάμενος, <45>
 ὁ ποτίμους ἡμῖν διεφθαρμένους πηγὰς ῥεῦσαι παρα-
 σκευάσας καὶ τελέως ἀποροῦσιν ἐκ πετρῶν ἐλθεῖν ἡμῖν
 ποτὸν μηχανησάμενος, ὁ τῶν γῆθεν ἀπορομένων εἰς
 30 τροφὴν διασώσας τοῖς ἀπὸ θαλάττης, ὁ καὶ ἀπ' οὐρα-
 νοῦ τροφὴν καταπέμψας οὐ πρότερον ἱστορηθεῖσαν, ὁ

νόμων ἐπίνοιαν ἡμῖν ὑποθέμενος καὶ διάταξιν πολι-
 τείας, <46> ἐλθέ, δέσποτα τῶν ὄλων, δικαστὴς μου
 καὶ μάρτυς ἀδωροδόκητος, ὡς οὔτε δωρεὰν ἐγὼ παρ'
 Ἑβραίων τινὸς κατὰ τοῦ δικαίου προσηκάμην, οὔτε
 πλούτῳ κατέκρινα πενίαν νικᾶν δυναμένην, οὔτ' ἐπὶ 5
 βλάβῃ τοῦ κοινοῦ πολιτευσάμενος εἰς ἀλλοτριωτάτας
 τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπινοίας πάρεμι, ὡς οὐχὶ
 σοῦ κελεύσαντος Ἀαρῶνι δοὺς τὴν ἱερωσύνην, ἀλλὰ
 κατ' ἐμὴν χάριν. <47> παρᾶστησον δὴ καὶ νῦν ὅτι
 πάντα τῇ σῇ προνοίᾳ διοικεῖται καὶ μηδὲν αὐτομάτως 10
 ἀλλὰ κατὰ βούλησιν βραβευόμενον τὴν σὴν εἰς τέλος
 ἔρχεται· ὅτι δὲ φροντίζεις τῶν Ἑβραίους ὀνησόντων,
 μέτελθε Ἀβίραμον καὶ Δαθάμνην, οἳ σου καταδικά-
 ζουσιν ἀναισθησίαν ὡς ὑπ' ἐμῆς τέχνης νικωμένοι.
 <48> ποιήσεις δὲ φανερὰν τὴν ἐπ' αὐτοῖς δίκην, οὔτῳ 15
 μεμνηνότεν κατὰ τῆς σῆς δόξης, μὴ κοινῶς ἐκ τοῦ ζῆν
 αὐτοὺς μεταστήσας, μηδ' ὡς ἀποθανόντας κατ' ἀνθρώ-
 πινον ἐξεληλυθότας τοῦ βίου φανέντας νόμον, ἀλλὰ
 χάνοι περὶ αὐτοὺς ἅμα τῇ γενεᾷ καὶ τοῖς ὑπάρχουσιν
 ἦν πατοῦσι γῆν. <49> τοῦτο γὰρ σῆς ἐπίδειξις ἂν 20
 ἰσχύος ἅπασι γένοιτο καὶ διδασκαλία σωφροσύνης δέει
 τοῦ ταῦτά πείσεσθαι περὶ σοῦ δοξάζοντας οὐχ ὅσια·
 εὐρεθείην γὰρ ἂν οὔτως ἀγαθὸς ὑπηρέτης ὢν σὺ προσ-
 τάττεις. <50> εἰ δ' ἀληθεῖς πεποιήνται τὰς κατ' ἐμοῦ
 διαβολάς, τοὺς μὲν ἀπαθεῖς ἀπὸ παντὸς φυλάξεις 25
 κακοῦ, ὃν δ' ἐπηρεασάμην ὀλεθρον αὐτοῖς, τοῦτον ποι-
 ήσεις ἐμόν· καὶ δίκην εἰσπραξάμενος παρὰ τοῦ τὸν
 σὸν ἀδικῆσαι θελήσαντος λαόν, τοῦ λοιποῦ βραβεύων
 ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην, σῶζε τὴν πλὴθὺν ἐπομένην τοῖς
 σοῖς προστάγμασιν, ἀπαθῇ τηρῶν αὐτὴν καὶ ἀκοινώ- 30

νητον τῆς τῶν ἡμαρτηκότων κολάσεως. σὺ γὰρ αὐτοὺς οἶσθα ὥς οὐ δίκαιον ὑπὲρ τῆς ἐκείνων κακίας κοινῇ πάντας Ἰσραηλίτας τιμωρίαν ἐκτινύναι.'

〈51〉 ταῦτ' εἰπόντος καὶ δακρύνοντος σείεται μὲν 3
 5 αἰφνίδιον ἡ γῆ, σάλου δ' ἐπ' αὐτῆς κινηθέντος, ὥσπερ
 ἐξ ἀνέμου βίας σαλευομένου κύματος, πᾶς μὲν ἔδεισεν
 ὁ λαός, πατάγου δὲ καὶ σκληροῦ ῥαγέντος ἤχου κατὰ
 τὰς ἐκείνων σκηναὺς συνίζησεν ἡ γῆ, καὶ πάνθ' ὅσα
 φίλα τούτοις ἦν ὑπήνεγκεν εἰς αὐτήν. 〈52〉 ἡφανε-
 10 σμένων δ' οὕτως ὥς μηδὲ φθῆναί τινας γινῶναι, συνῆει
 τε πάλιν τῆς γῆς τὸ περὶ ἐκείνοις κεχηνὸς καὶ καθί-
 στατο, ὥς μηδ' εἰ πάθῃ τι τῶν προειρημένων φανερόν
 εἶναι τοῖς ὁρώσι. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπώλοντο, ἐπί-
 δεῖξις τῆς ἰσχύος τοῦ θεοῦ γενόμενοι. 〈53〉 ὁδύραιτο
 15 δ' ἂν τις οὐ μόνον τῆς συμφορᾶς αὐτοῦς, καὶ καθ'
 αὐτήν οὔσης ἀξίας οἴκτου, ἀλλ' ὅτι καὶ τοιαῦτα παθόν-
 των ἐφήσθησαν οἱ συγγενεῖς. τῶν γὰρ συντεταγμένων
 ἐκλαθόμενοι πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ συμβεβηκότος ἐβεβαίουν
 τὴν κρίσιν, καὶ νομίζοντες ὥς ἀλιτηρίους ἀπολωλέναι
 20 τοὺς περὶ Δαθάμνην οὐδ' ἔλυπουντο.

〈54〉 Μωυσῆς δὲ καλεῖ τοὺς περὶ τῆς ἱερωσύνης 4
 ἀμιλλωμένους διὰ τὴν τῶν ἱερέων δοκιμασίαν, ἵν' οὗ
 προσδέξεται τὴν θυσίαν ὁ θεὸς ἥδιον, ἐκεῖνος ἧ κεχει-
 ροτονημένος. συνελθόντων δὲ πεντήκοντα καὶ διακο-
 25 σίων ἀνδρῶν, οἱ καὶ διὰ πατέρων ἀρετὴν ἐτιμῶντο
 παρὰ τῷ λαῷ καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἧ κἀκείνους ὑπερ-
 εβάλλοντο, προῆλθον καὶ Ἀαρὼν καὶ Κορῆς, καὶ πρὸ
 τῆς σκηνῆς πάντες καθήγιζον ἐπὶ τοῖς θυμιατηρίοις
 ὁπόσα κομίζοντες ἔτυχον. 〈55〉 ἐξέλαμψε δὲ πῦρ το-
 30 σοῦτον ὅσον οὔτε χειροποίητον ἰστόρησέ τις οὔτε γῆθεν

ἀναδοθὲν καθ' ὑποδρομὴν καύματος, οὔτε κατὰ βίαν
 πνευμάτων ὕλης πρὸς αὐτὴν παρατριβείσης αὐτομά-
 τως ἐξεκρούσθη, ἀλλ' ὁποῖον <ἄν> θεοῦ κελεύσαντος
 ἀφθείη, λαμπρὸν καὶ φλογωδέστατον· <56> ὑφ' οὗ
 πάντες, οἳ τε διακόσιοι καὶ πενήκοντα καὶ Κορῆς, 5
 ἄξαντος ἐπ' αὐτοὺς ἐφθάρησαν, ὥς καὶ τὰ σώματα
 αὐτῶν ἀφανῆ γεγονέναι. περισώζεται δὲ μόνος Ἀαρὼν,
 μηδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς βλαβεῖς, τῷ τὸν θεὸν εἶναι τὸν
 οὖς ἔδει καίειν ἀπεσταλκότα. <57> Μωυσῆς δὲ τού-
 των ἀπολομένων βουλόμενος τὴν τιμωρίαν αὐτῶν 10
 μνήμη παραδοθῆναι καὶ τοὺς αὐθις ἐσομένους αὐτὴν
 μαθεῖν, ἐκέλευσεν Ἐλεάζαρον τὸν Ἀαρῶνος υἱὸν τὰ
 θυμιατήρια αὐτῶν παρὰ τὸν χαλκοῦν καταθέσθαι βω-
 μόν, <58> ὥς ἂν ὑπόμνησις εἴη τοῖς αὐθις ὧν ἔπαθον.
 ὅτι τὴν ἰσχὺν τοῦ θεοῦ νομίσειαν ἀπατᾶσθαι δύνασθαι. 15
 καὶ Ἀαρὼν μὲν οὐκέτι τῇ Μωυσέος χάριτι τὴν ἀρχιε-
 ρωσύνην ἔχειν δοκῶν, ἀλλὰ τῇ τοῦ θεοῦ κρίσει φανερᾶ
 γενομένη, μετὰ τῶν υἱῶν ἡδὴ βεβαίως ἀπέλαυε τῆς τιμῆς.

4 <59> τὴν μέντοι στάσιν οὐδ' οὕτως συνέβη παύ-
 σασθαι, πολλῷ δὲ μᾶλλον αὖξιν καὶ φύεσθαι χαλε- 20
 πωτέραν· ἐλάμβανε δὲ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον προκοπῆς
 αἰτίαν, ὑφ' ἧς οὐδέποτε λήξιν τὸ δεινὸν εἰκὸς ἦν
 ἀλλ' εἰς χρόνον παραμενεῖν. <60> οἱ γὰρ ἄνθρωποι
 πεπιστευκότες ἡδὴ μηδὲν γίνεσθαι δίχα τῆς τοῦ θεοῦ
 προνοίας, οὐκ ἐβούλοντο ταῦτα χωρὶς τῆς εἰς Μωυσῆν 25
 χάριτος τοῦ θεοῦ πεπράχθαι, κατηγοροῦν δ' αὐτοῦ τὴν
 ὀργὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι τοσαύτην οὐχ οὕτω διὰ τὴν
 τῶν κολασθέντων ἀδικίαν ὥς Μωυσέος πραγματευσα-
 μένου, <61> καὶ τοὺς μὲν διεφθάρθαι μηδὲν ἑξαμαρ-
 τόντας ἢ ὅτι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἐσπουδά- 30

κεσαν, τὸν δὲ τοιούτων ἀνδρῶν ὀλέθρῳ καὶ πάντων
 ἀρίστων ἐξημιωκότα τὸν λαόν, πρὸς τῷ μηδεμίαν ὑπο-
 σχεῖν δίκην, ἔτι καὶ τὴν ἱερωσύνην ἀναμφίλεκτον
 τὰδελεφῶ παρασχεῖν· <62> οὐδένα γὰρ ἔτ' αὐτῆς ἄλλον
 5 ἀντιποιήσεσθαι, καὶ τοὺς πρῶτους ὁρῶντα κακῶς ἀπ-
 ολωλότας. ἔτι γε μὴν καὶ παρὰ τῶν οἰκείων τοῖς διε-
 φθαρμένοις δέησις ἐγένετο πολλή τοῦ πλήθους, μειῶ-
 σαί τι τῆς Μωυσέος μεγαλαυχίας· ἀσφαλὲς γὰρ αὐτοῖς
 τοῦτ' εἶναι.

10 <63> Μωσῆς δέ (καὶ γὰρ ἐκ πολλοῦ συνιστάμενον 2
 ἡκροᾷτο τὸν θόρυβον) δείσας μή τι νεωτερίσωσι πάλιν
 καὶ γένηται τι μέγα καὶ χαλεπόν, συνήγαγε τὸ πλήθος
 εἰς ἐκκλησίαν, [καὶ] περὶ μὲν ὧν ἡκροᾷτο, εἰς ἀπο-
 λογίαν οὐ καθιστάμενος, ἵνα μὴ παροξύνῃ τὸ πλήθος,
 15 αὐτὸ δὲ μόνον τοῖς φυλάρχοις προειπὼν κομίζειν τὰ
 τῶν φυλῶν ὀνόματα βακτηρίαις ἐπιγεγραμμένα· <64>
 λήψεσθαι γὰρ ἐκείνους τὴν ἱερωσύνην οὐπερ ἂν ὁ θεὸς
 ἐπισημήνῃ τῇ βακτηρίᾳ. δόξαν οὖν, κομίζουσιν οἳ τ'
 ἄλλοι καὶ Ἀαρών, ἐπιγράψας Λευίτην ἐν τῇ βακτηρίᾳ·
 20 καὶ ταύτας Μωσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ θεοῦ κατατίθησι.
 τῇ δ' ἐπιούσῃ προυνόμισε τὰς βακτηρίας· γνώριμοι δ'
 ἦσαν, κατασημνημένων αὐτὰς τῶν τ' ἀνδρῶν οἵπερ
 ἐκόμιζον, καὶ τοῦ πλήθους. <65> καὶ τὰς μὲν ἄλλας
 ἐφ' οὐπερ αὐτὰς σχήματος Μωσῆς παρέλαβεν, ἐπὶ
 25 τούτου μεμενηκυίας ἔβλεπον· ἐκ δὲ τῆς Ἀαρώνος βλα-
 στούς τε καὶ κλάδους ἀναφύοντας ἐώρων καὶ καρπὸν
 ὥραϊον· ἀμύγδαλα δ' ἦν, ἐκ τοιούτου ξύλου τῆς βα-
 κτηρίας κατεσκευασμένης. <66> ἐκπλαγέντες δ' ἐπὶ τῷ
 παραδόξῳ τῆς θείας, εἰ καὶ τισι διὰ μίσους ἦν ὁ Μωυ-
 30 σῆς καὶ Ἀαρών, ἀφέντες τοῦτο θαυμάζειν ἤρξαντο τὴν

τοῦ θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίσιν, καὶ τὸ λοιπόν, ἐπευφη-
μοῦντες τοῖς δεδογμένοις τῷ θεῷ, συνεχώρουν Ἀαρῶνι
καλῶς ἔχειν τὴν ἀρχιερωσύνην. καὶ ὃ μὲν τρις αὐτὸν
τοῦ θεοῦ χειροτονήσαντος βεβαίως εἶχε τὴν τιμὴν, ἡ
δὲ τῶν Ἑβραίων στάσις πολλὴν ἀκμάσασα χρόνον τοῦ- 5
τον ἐπ' αὐτῇ τὸν τρόπον.

- 3 <67> Μωυσῆς δ' ἐπεὶ πολέμου καὶ στρατείας ἡ τῶν
Λευιτῶν ἀφείτο φυλὴ θεραπεύσουσα τὸν θεόν, ἵνα
μὴ δι' ἀπορίαν μηδὲ ζήτησιν τῶν εἰς τὸν βίον ἀναγ-
καίων ἀμελοῖεν τοῦ ἱεροῦ, κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ 10
τὴν Χαναναίαν κτησαμένους τοὺς Ἑβραίους ἐκέλευε
κατανεῖμαι τοῖς Λευίταις ὅκτω καὶ τετταράκοντα πόλεις
ἀγαθὰς καὶ καλὰς, τῆς τε πρὸ αὐτῶν γῆς περιγράψαν-
τας εἰς δισχιλίους πήχεις ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτοῖς ἀν-
εῖναι. <68> πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν λαὸν διέταξε 15
τῶν ἐπετείων καρπῶν δεκάτην αὐτοῖς τε τοῖς Λευίταις
καὶ ἱερεῦσι τελεῖν. καὶ ἃ μὲν ἡ φυλὴ παρὰ τοῦ πλή-
θους λαμβάνει, ταῦτ' ἐστίν· ἀναγκαῖον δ' ἡγησάμην
ἃ τοῖς ἱερεῦσιν ἴδια παρὰ πάντων γίνεται δηλῶσαι.

- 4 <69> τῶν μὲν τετταράκοντα καὶ ὅκτω πόλεων τρισ- 20
καίδεκα παραχωρῆσαι τοὺς Λευίτας αὐτοῖς προσέταξε,
καὶ τῆς δεκάτης ἧς παρὰ τοῦ λαοῦ κατ' ἔτος λαμβά-
νουσι δεκάτην αὐτοῖς ἀπομερίζειν. <70> ἔτι δ' ἀπαρ-
χὰς τὸν λαὸν δίκαιον τῷ θεῷ πάντων τῶν ἐκ τῆς γῆς
φυομένων καρπῶν ἐπιφέρειν· καὶ τῶν τετραπόδων δὲ 25
τῶν εἰς τὰς θυσίας νενομισμένων τὸ γεννηθὲν πρῶ-
τον, ἂν ἄρρεν ᾖ, καταθῆναι παρὰ σκεῖν τοῖς ἱερεῦσιν,
ὥστε αὐτοὺς παρὸν διτεῖσθαι ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει· <71>
τῶν δ' οὐ νενομισμένων ἐσθίειν παρ' αὐτοῖς κατὰ

τοὺς πατέριους νόμους τοὺς δεσπότας τῶν τικτομένων
 σίκλον καὶ ἡμῖς αὐτοῖς ἀναφέρειν, ἀνθρώπου δὲ πρω-
 τοτόκου πέντε σίκλους. εἶναι δ' ἀπαρχὰς αὐτοῖς καὶ
 τῆς τῶν προβάτων κουράς, τοὺς τε πέττοντας τὸν σῖ-
 5 τον καὶ ἀρτοποιουμένους τῶν πεμμάτων αὐτοῖς τινὰ
 χορηγεῖν. <72> ὅσοι δ' ἂν αὐτοὺς καθιερώσιν εὐχὴν
 πεποιημένοι (Ναζιραῖοι δ' οὗτοι καλοῦνται, κομῶντες
 καὶ οἶνον οὐ προσφερόμενοι), τούτους δέ, ὅταν τὰς
 τρίχας ἀφιερώσιν ἐπὶ θυσίᾳ τε παρῶσι, τὰς κουράς
 10 νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερέας. <73> καὶ οἱ κορβᾶν αὐ-
 τοὺς ὀνομάσαντες τῷ θεῷ (δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει
 καθ' Ἑλλήνων γλῶττιαν), βουλομένους ἀφιεσθαι τῆς
 λειτουργίας τοῖς ἱερεῦσι καταβάλλειν ἀργύριον, γυναιῖκα
 μὲν τριάκοντα σίκλους, ἄνδρα δὲ πεντήκοντα· ὅσοι δ'
 15 ἂν ἐνδεέστερα τῶν εἰρημένων ἔχωσι χρήματα, τοῖς
 ἱερεῦσιν ἐξεῖναι περὶ τούτων ὥς βούλονται δοκιμάσαι.
 <74> εἶναι δὲ καὶ τοῖς κατ' οἶκον θύουσιν εὐωχίας
 ἕνεκα τῆς αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ θρησκείας, ἀνάγκην κομί-
 ζειν τοῖς ἱερεῦσιν ἡνυστρόν τε καὶ χελύνιον καὶ τὸν
 20 δεξιὸν βραχίονα τοῦ θύματος. καὶ τοῖς μὲν ἱερεῦσι
 Μωσῆς τοσαύτην, πάρεξ ὧν ὑπὲρ ἁμαρτημάτων θύων
 ὁ λαὸς δίδωσιν αὐτοῖς, ὥς ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ
 δεδηλώκαμεν, εὐπορίαν ἐπενόησε· <75> πάντων δὲ τῶν
 τοῖς ἱερεῦσι τελουμένων κοινωνεῖν διέταξε καὶ τοὺς οἰ-
 25 κέτας καὶ θυγατέρας καὶ γυναῖκας, ἔξω τῶν ὑπὲρ ἁμαρ-
 τημάτων ἐπιφερομένων θυσιῶν· ταύτας γὰρ ἐν τῷ ἱερῷ
 μόνοι δαπανῶσιν οἱ ἄρρενες τῶν ἱερέων αὐθημερόν.

<76> ὥς δὲ ταῦτα μετὰ τὴν στάσιν Μωσῆς διέ- 3
 ταξεν, ἄρας μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς τῆς

§ 71 = Num. XVIII 16. § 72 = Num. VI 2. § 73 = Levit.
 XXVII 1. § 74 = Deuter. XVIII 3. § 75 = Num. XVIII 8.

Ἰδουμαίας ὄρους ἦλθε, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἰδουμαίων πέμψας ἠξίου δίοδον αὐτῷ παρασχεῖν, πίστεις ἃς αὐτοὺς ἐθέλοι λαβεῖν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἀδικήσεσθαι, δώσειν ὁμολογῶν, ἀγοράν τε τῷ στρατῷ χορηγήσαι, εἰ καὶ τιμὴν τοῦ ὕδατος αὐτοὺς κελεύσειε 5 καταβαλεῖν. <77> ὃ δ' οἷς ἐπρεσβεύσατο Μωυσῆς οὐκ ἀρεσκόμενος, οὐδὲ συγχωρῶν τὴν δίοδον, ἔνοπλον τὴν στρατιὰν ἀγαγὼν προαπήντα τῷ Μωυσεῖ, κωλύσων αὐτοὺς εἰ τολμήσειαν βία περαιουῖσθαι. καὶ Μωυσῆς (ἄρχειν γὰρ μάχης οὐ συνεβούλευσεν ὁ θεὸς χρωμένῳ) 10 τὴν δύναμιν ὑπανῆγε, διὰ τῆς ἐρήμου ἐκπεριῶν.

6 <78> τότε δὴ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Μαριάμμην τελευτῇ τοῦ βίου καταλαμβάνει, τετραρακοστὸν ἔτος πεπληρωκυῖαν ἀπ' οὗ τὴν Αἴγυπτον κατέλιπε, μηνὸς δὲ Ξανθικοῦ νουμηνία κατὰ σελήνην. θάπτουσι δ' 15 αὐτὴν δημοσίᾳ πολυτελῶς ὑπὲρ τινος ὄρους, ὃ καλοῦσι Σίν· καὶ πενθήσαντα ἐπὶ τριάκονθ' ἡμέρας τὸν λαὸν ἐκάθηρε Μωυσῆς τούτῳ τῷ τρόπῳ. <79> μόσχον θήλειαν, ἀρότρου μὲν καὶ γεωργίας ἄπειρον, ὁλόκληρον δέ, ξανθὴν πᾶσαν, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ στρατοπέδου 20 προαγαγὼν εἰς χωρίον καθαρώτατον ὃ ἀρχιερεὺς ἔθυσέ τε καὶ τοῦ αἵματος ἐπιτάκις ἔσθανε τῷ δακτύλῳ ἀντικρὺ τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ· <80> ἔπειτα καιομένης ὥς εἶχεν ὅλης τῆς δαμάλεως σὺν τῇ δορᾷ καὶ τοῖς ἐντόξ, ξύλον κέδρινον εἰς μέσον ἐμβάλλουσι τὸ πῦρ καὶ ὕσ- 25 σωπον καὶ φοινικτὸν ἔριον. συναγαγὼν δ' αὐτῆς ἄπασαν τὴν τέφραν ἀγνὸς ἀνὴρ κατατίθησιν εἰς χωρίον καθαρώτατον. <81> τοὺς οὖν ἀπὸ νεκροῦ μεμιασμένους, τῆς τέφρας ὀλίγον εἰς πηγὴν ἐνιέντες καὶ ὕσω-

πον βαπτίσαντες, ἔρραινον τρίτῃ τε καὶ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ καθαροὶ τὸ λοιπὸν ἦσαν. τοῦτο δὲ καὶ κατελθοῦσιν εἰς τὰς κληρουχίας προσέταξε ποιεῖν.

〈82〉 μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῷ πένθει τῆς ἀδελφῆς τοῦ 7
 5 στρατοῦ κάθαρσιν τοιαύτην γενομένην ἀπῆγε τὴν δύ-
 ναμιν διὰ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς Ἀραβίας. ἐλθὼν δ' εἰς
 χωρίον ὃ μητρόπολιν αὐτῶν Ἀραβες νενομίκασι, πρό-
 τερον μὲν Ἀρκην λεγομένην, Πέτρων δὲ νῦν ὀνομαζο-
 μένην, 〈83〉 ἐνταῦθα, ὑψηλοῦ περιέχοντος ὕδρους αὐτό,
 10 ἀναβὰς Ἀαρὼν ἐπ' αὐτὸ Μωυσέος αὐτῷ δεδηλωκότος
 ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, ἅπαντος τοῦ στρατεύματος ὁρῶν-
 τος (κάταντες γὰρ ἦν τὸ χωρίον) ἀποδύεται τὴν ἀρ-
 χιερατικὴν στολήν, καὶ παραδοὺς αὐτὴν Ἐλεαζάρῳ τῷ
 παιδί, πρὸς ὃν διὰ τὴν ἡλικίαν ἡ ἀρχιερωσύνη παρα-
 15 γίνεται, θνήσκει τοῦ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος,
 τῷ μὲν αὐτῷ τελευτήσας ἔτει ᾧ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπ-
 έβαλε, βιοὺς δ' ἔτη τὰ πάντα τρία πρὸς τοῖς εἴκοσι
 καὶ ἑκατόν. 〈84〉 ἀποθνήσκει δὲ κατὰ σελήνην νου-
 μηνία, μηνὸς ὄντος τοῦ παρὰ μὲν Ἀθηναίοις Ἑκατομ-
 20 βαιῶνος καλουμένου, Ἀῶν δὲ παρὰ Μακεδόσιν, Ἀββὰ
 δὲ παρ' Ἑβραίοις.

〈85〉 πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ τοῦ λαοῦ τριακονθήμε- 5
 ρον ἄγοντος, ἐπεὶ τοῦτ' ἐλώφησεν, ἀναλαβὼν ἐκεῖθεν
 Μωυσῆς τὸν στρατὸν παρῆν ἐπὶ ποταμὸν Ἀρνῶνα, ὃς
 25 ἐκ τῶν τῆς Ἀραβίας ὁρῶν ὀρμώμενος καὶ διὰ μέσης
 ἐρήμου ῥέων εἰς τὴν Ἀσφαλτίτιν λίμνην ἐκδίδωσιν,
 ὀρίζων τὴν τε Μωαβίτιν καὶ Ἀμωρίτιν. γῆ δ' αὕτη
 καρποφόρος καὶ πλήθος ἀνθρώπων τοῖς παρ' αὐτῆς
 ἀγαθοῖς ἱκανὴ τρέφειν. 〈86〉 πρὸς οὖν Σιχῶνα τὸν

βασιλεύοντα τῆς χώρας ταύτης ἀπέστειλε Μωυσῆς, τῷ
 στρατῷ δίοδον αἰτῶν ἐφ' αἷς θελήσειε πίστεσιν, ὥστε
 μηδὲν ἀδικηθῆναι μήτε τὴν γῆν μήτε τοὺς ἐνοικοῦν-
 τας ὧν Σιχὼν ἐκράτει, τοῖς τε κατὰ τὴν ἀγορὰν χοῆ- 5
 σθαι πρὸς τὸ ἐκείνων λυσιτελές, εἰ καὶ τὸ ὕδωρ αὐ-
 τοῖς πιπράσκειν ἐθέλοιεν. Σιχὼν δ' ἀρνούμενος ὀπλίξει
 τὸν οἰκεῖον στρατόν, καὶ τοὺς Ἑβραίους διαβαίνειν
 2 τὸν Ἀρνῶνα κωλύειν ἐτοιμότητος ἦν. <87> Μωυσῆς
 δ' ὁρῶν πολεμίως αὐτοῖς τὸν Ἀμορραῖον διακείμενον,
 οὔτε περιφρονούμενος ἀνέχεσθαι δεῖν ἔγνω, καὶ τοὺς 10
 Ἑβραίους τῆς ἀπραξίας καὶ τῆς δι' αὐτὴν ἀπορίας,
 ὅφ' ἥς στασιάσαι τε πρότερον αὐτοῖς συνέπεσε καὶ
 τότε δυσκόλως εἶχον, ἀπαλλάξαι διαγνοὺς ἤρετο τὸν
 θεὸν εἰ πολεμεῖν αὐτῷ δίδωσι. <88> τοῦ δὲ θεοῦ
 καὶ νίκην ἀποσημήναντος, αὐτὸς θαρραλέως εἶχε πρὸς 15
 τὸν ἄρῶνα καὶ τοὺς στρατιώτας παρώρμα, νῦν αὐτοὺς
 ἀξιῶν τῆς τοῦ πολεμεῖν ἡδονῆς ἀπολαύειν, ὅτ' αὐτῇ
 συγχωρεῖ χρῆσασθαι τὸ θεῖον. οἱ δ' ἥς ἐπόθουν ἐξ-
 ουσίας λαβόμενοι, καὶ τὰς παροπλίας ἀναλαβόντες,
 εὐθέως ἐχώρουν εἰς τοῦτον. <89> ὁ δ' Ἀμορραῖος 20
 οὐκέτ' ἦν ἐπίοντων ὅμοιος αὐτῷ, ἀλλ' αὐτός τε κατε-
 πλάγη τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ παρέχουσα
 θάπτον αὐτὴν εὐψυχον εἶναι δοκεῖν, τότε ἀπηλέγχθη
 πεφοβημένη. τὴν πρώτην οὖν σύνοδον οὐχ ὑπομεί-
 ναντες ἀντιστῆναι καὶ δέξασθαι τοὺς Ἑβραίους τρέ- 25
 πονται, τοῦτ' αὐτοῖς σωτηρίαν ὑπολαβόντες μᾶλλον ἢ
 τὸ μάχεσθαι παρῆξιν. <90> ἐθάρρουν γὰρ ταῖς πόλε-
 σιν οὔσαις ὀχυραῖς, παρ' ὧν οὐδὲν αὐτοῖς ὄφελος ἦν
 εἰς ταύτας συνδιωχθεῖσιν. Ἑβραῖοι γὰρ ὡς ἐνδόντας
 αὐτοὺς εἶδον, εὐθύς ἐνέκειντο, καὶ παραλύσαντες αὐ- 30

τῶν τὸν κόσμον εἰς φόβον κατέστησαν. <91> καὶ οἱ
 μὲν ἀπορραγέντες ἔφευγον ἐπὶ τῶν πόλεων, οἱ δὲ πρὸς
 τὴν διώξιν οὐκ ἔκαμνον, ἀλλ' οἷς προπεπονήκεσαν
 προσεπιταλαιπωρῆσαι προθέμενοι, καὶ σφενδονᾶν τ'
 5 ἄριστοι τυγχάνοντες καὶ πᾶσι τοῖς ἐκηβόλοις δεξιοὶ
 χρῆσθαι, διὰ τὴν ὀπλισιν οὔσαν εὐσταλῇ κοῦφοι πρὸς
 τὸ διώκειν ὄντες μετέθεον τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς
 πορρωτάτω τοῦ συλληφθῆναι γεγονότας ταῖς σφενδό-
 ναις καὶ τοῖς τοξεύμασι κατελάμβανον. <92> φόνος
 10 τ' οὖν γίνεται πολὺς, καὶ τραύμασιν ἐπόνουν οἱ δια-
 φεύγοντες. ἔκαμνον δ' ἐπὶ δίψει μᾶλλον ἢ τινι τῶν
 πολεμικῶν (καὶ γὰρ ὥρα θέρους ἦν), καὶ ἐπιθυμία τοῦ
 πιεῖν ἐπὶ ποταμὸν τοὺς πλείους καταραχθέντας, καὶ
 ὅσον συνεστραμμένον ἔφευγε, περιστάντες ἔβαλλον, καὶ
 15 πάντας αὐτοὺς ἀκοντίζοντες ἅμα καὶ τοξεύοντες διέ-
 φθειρον. <93> ἀποθνήσκει δ' αὐτῶν καὶ Σιχῶν ὁ βασι-
 λεύς. Ἑβραῖοι δὲ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ λείαν
 ἔλαβον, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ἐκ τῆς γῆς εἶχον,
 μεστῆς ἔτι τῶν καρπῶν ὑπαρχούσης. <94> καὶ διεξῆει
 20 πᾶσαν ἀδεῶς τὸ στρατεύμα προνομῇ χρώμενον, ἀλι-
 σκομένων καὶ τῶν πόλεων· οὐδὲν γὰρ παρὰ τούτων
 ἦν ἐμπόδιον, τοῦ μαχίμου παντὸς ἀπολωλότος.

Ἀμορραίους μὲν οὖν τοιοῦτο πάθος κατέλαβεν, οὔτε
 φρονῆσαι δεινοὺς οὔτ' ἀγαθοὺς κατὰ τοῦτον γεγονό-
 25 τας· Ἑβραῖοι δὲ τὴν ἐκείνων γῆν παρέλαβον. <95>
 ἔστι δὲ χωρίον ὃ τριῶν μεταξὺ ποταμῶν κείμενον
 ὁμοιον νήσῳ τὴν φύσιν ὑπάρχει, τοῦ μὲν Ἀρνῶνος
 ἀπὸ μεσημβρίας ὁρίζοντος αὐτό, Ἰαβάκχου δὲ τὴν ἀρ-
 κτῶαν αὐτοῦ πλευρὰν περιγράφοντος, ὃς εἰς τὸν Ἰορ-
 30 δάνην ποταμὸν ἐκβάλλων ἐκείνῳ καὶ τοῦ νάματος μετα-

δίδωσι· τὰ μέντοι γε πρὸς τῇ δύσει τοῦ χωρίου περι-
εῖσιν αὐτὴν Ἰορδάνης.

- 3 <96> οὕτως οὖν ἔχόντων τῶν πραγμάτων, ἐπιτίθε-
ται τοῖς Ἰσραηλίταις Ὁγγὴς ὁ τῆς Γαλαδηνῆς καὶ Γαν-
λανίτιδος βασιλεύς, στρατὸν ἄγων, καὶ σπεύδων μὲν 5
ὥς ἐπὶ συμμαχίαν τὴν Σιχῶνος φίλου τυγχάνοντος,
εὐρὼν δ' ἐκείνον ἤδη προαπολωλὸτα καὶ οὕτως ἔγνω
τοῖς Ἑβραίοις εἰς μάχην ἐλθεῖν, περιέσεσθαι τε νομί-
ζων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν διάπειραν βουλόμενος λα-
βεῖν. <97> διαμαρτῶν δὲ τῆς ἐλπίδος αὐτός τ' ἀπο- 10
θνήσκει κατὰ τὴν μάχην καὶ σύμπας ὁ στρατὸς αὐτοῦ
διαφθείρεται. Μωυσῆς δὲ τὸν ποταμὸν Ἰάβακχον
περαιωσάμενος διεξήει τῆς Ὁγοῦ βασιλείας τὰς τε
πόλεις καταστρεφόμενος καὶ κτείνων πάντας τοὺς ἐνοι-
κοῦντας, οἳ καὶ πλούτῳ διέφερον πάντων τῶν ἐκείνῃ 15
ἡπειρωτῶν δι' ἀρετὴν γῆς καὶ πληθὸς χρημάτων. <98>
Ὁγγὴ δὲ μέγεθος τε καὶ κάλλος ἦν οἷον ὀλίγοις σφό-
δρα· ἦν δὲ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος ἀνὴρ, ὥς ἴσα τὰ
τῶν ἔργων εἶναι τοῖς τοῦ μεγέθους καὶ τῆς εὐπρεπείας
πλεονεκτήμασι. τὴν δ' ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος 20
ἐτεκμηριώσαντο κλίνην αὐτοῦ λαβόντες ἐν Ῥαβαθᾶ
πόλει τῶν βασιλείων τῆς Ἀμμανίτιδος. τῇ μὲν κατα-
σκευῇ σιδηρᾶν, τεττάρων δὲ πήχεων τὸ εὖρος, μήκει
δὲ τοῦ διπλασίου ἐνὶ πήχει μείζονα. <99> τούτου
τοίνυν παύσαντος οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον τοῖς Ἑβραί- 25
οις ἐπέδωκε τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον
ἀγαθῶν αὐτοῖς αἷτιος ἀποθανῶν ὑπῆρξε· καὶ γὰρ πό-
λεις ἐξήκοντα λαμπρῶς πάντῃ τειχεισμένας ὑποτελεῖς
ἐκείνῳ παρέλαβον, καὶ λείαν πολλὴν ἰδίᾳ τε καὶ δημο-
σίᾳ πάντες εὐπόρησαν.

<100> Μωυσῆς μὲν οὖν στρατοπεδεύει, καταγαγὼν 6
 τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, κατὰ τὸ μέγα πεδίον
 Ἱεριχοῦντος ἀντικρύ. πόλις δ' ἐστὶν εὐδαίμων αὕτη,
 φοίνικας τε φέρειν ἀγαθὴ καὶ βάλσαμον νεμομένη.
 5 ἤρχοντο δὲ φρονεῖν ἐφ' ἑαυτοῖς μέγα οἱ Ἰσραηλῖται,
 καὶ τὴν πρὸς τοὺς πολέμους ἐπιθυμίαν ὑπερέτεινον.
 <101> καὶ Μωυσῆς ὀλίγων ἡμερῶν θύσας χαριστήρια
 πρῶτον τῷ θεῷ, καὶ τὸν λαὸν εὐωχῆσας, μέρος τι τῶν
 ὀπλιτῶν ἐξέπεμψε δηῶσον τὴν Μαδιανιτῶν γῆν καὶ
 10 τὰς πατρίδας αὐτῶν ἐκπολιορκῆσον. τοῦ δ' ἐκπολε-
 μωθῆναι πρὸς αὐτοὺς αἰτίαν ἔλαβε τοιαύτην.

<102> Βάλακος ὁ τῶν Μωαβιτῶν βασιλεὺς, φιλίας 2
 αὐτῷ πατρῴας οὔσης καὶ συμμαχίας πρὸς Μαδιανίτας,
 ἐπεὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοσοῦτο φρομένους εἶωρα, καὶ
 15 περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων λίαν εὐλαβῆς ἦν (καὶ γὰρ
 οὐδ' ἐπέπυστο γῆν ἄλλην οὐ πολυπραγμονεῖν τοὺς
 Ἑβραίους, ἀπηγορευκότες τοῦ θεοῦ, κτησαμένους τὴν
 Χαναναίων), καὶ θᾶττον ἢ φρονιμώτερον ἐργχειρεῖν ἔγνω
 τοῖς ὅλοις. <103> καὶ πολεμεῖν μὲν ἐπὶ ταῖς εὐπρα-
 20 γίαις θρασυτέροις γεγεννημένοις ὑπὸ τῆς κακοπραγίας
 κατειλημμένος οὐκ ἔκρινε, κωλύσαι δέ, εἰ δύναιτο, γε-
 νέσθαι μεγάλους, λογιζόμενος καὶ πρεσβεῦσαι πρὸς
 Μαδιανίτας ὑπὲρ αὐτῶν. <104> οἱ δέ (ἦν γάρ τις ἀπ'
 Εὐφράτου Βάλαμος, μάντις ἄριστος τῶν τότε καὶ πρὸς
 25 αὐτοὺς ἐπιτηδείως ἔχων) πέμπουσι μετὰ τῶν Βαλάκου
 πρέσβων ἄνδρας τῶν παρ' αὐτοῖς ἀξιολόγων, παρα-
 καλέσοντας τὸν μάντιν ἐλθεῖν, ὅπως ἐπ' ἐξωλείᾳ τῶν
 Ἰσραηλιτῶν ἀράς ποιήσεται. <105> παραγενομένους
 δὲ τοὺς πρέσβεις δέχεται ξενίᾳ φιλοφρόνως, καὶ δει-
 30 πνίσας ἀνέκρινε τὴν τοῦ θεοῦ διάνοιαν, τίς ἐστίν

αὕτη ἐφ' οἷς Μαδιανῖται παρακαλοῦσι. τοῦ δ' ἐμπο-
 δὼν σιάντος ἀφικνεῖται πρὸς τοὺς πρέσβεις, προθυμίαν
 μὲν καὶ σπουδὴν τὴν ἰδίαν ἐμφανίζων αὐτοῖς εἰς ἃ
 δέονται τυχεῖν, τὸν θεὸν δ' ἀντιλέγειν αὐτοῦ τῇ προ-
 αἰρέσει δηλῶν, ὃς αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτο κλέος δι' ἀλήθειαν ⁵
 καὶ τὴν ταύτης πρόρρησιν ἀγάγοι· <106> τὸν γὰρ στρα-
 τόν, ᾧ καταρασόμενον αὐτὸν ἐλθεῖν παρακαλοῦσι, δι'
 εὐνοίας εἶναι τῷ θεῷ. συνεβούλευέ τε διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν χωρεῖν παρ' αὐτοὺς τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς
³ Ἰσραηλίτας καταλυσαμένους. <107> καὶ τοὺς μὲν πρέ- ¹⁰
 σβεις ταῦτ' εἰπὼν ἀπέλυσε, Μαδιανῖται δέ, Βαλάκου
 σφόδρα ἐγκειμένου καὶ δέησιν λιπαρῇ προσφέροντος,
 πάλιν πέμπουσι πρὸς τὸν Βάλαμον. κἀκεῖνος βουλό-
 μενος χαρίζεσθαι τοῖς ἀνδράσιν ἀνῆρτο τὸν θεόν. ὃ
 δὲ καὶ τῆς πείρας δυσχεράνας κελεύει μηδὲν ἀντιλέγειν ¹⁵
 τοῖς πρέσβεσιν. ὃ δ' οὐχ ὑπολαβὼν ἀπάτη ταῦτα τὸν
 θεὸν κεκελευκέναι, συναπῆει τοῖς πρέσβεσι. <108>
 κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἀγγέλου θείου προσβαλόντος αὐτῷ
 κατὰ τι στενὸν χωρίον περιειλημμένον αἱμασιαῖς δι-
 πλαῖς, ἡ ὄνος ἐφ' ἧς ὁ Βάλαμος ὤχεϊτο, συνείσα τοῦ ²⁰
 θείου πνεύματος ὑπαντῶντος, ἀπέκλινε τὸν Βάλαμον
 πρὸς τὸν ἕτερον τῶν θριγκῶν, ἀναισθήτως ἔχουσα τῶν
 πληγῶν ἃς ὁ Βάλαμος ἐπέφερεν αὐτῇ, κακοπαθὼν τῇ
 θλίψει τῇ πρὸς τὸν θριγκόν. <109> ὥς δ' ἐγκειμένου
 τοῦ ἀγγέλου ἡ ὄνος τυπτομένη ὥκλασε, κατὰ βούλησιν ²⁵
 θεοῦ φωνὴν ἀνθρωπίνην λαβοῦσα κατεμέμφετο τὸν
 Βάλαμον, ὥς ἄδικον ἐπὶ ταῖς πρότερον διακονίαις
 μηδὲν ἔχοντα ἐγκαλεῖν αὐτῇ πληγὰς ἐπιφέρειν, μὴ
 συνιέντα ὅτι νῦν κατὰ θεοῦ προαίρεσιν οἷς αὐτὸς
 ἔσπευσεν ὑπηρετεῖν εἴργεται. <110> ταραττομένου δ' ³⁰

αὐτοῦ διὰ τὴν τῆς ὄνου φωνὴν ἀνθρωπίνην οὔσαν,
 ἐπιφανείς καὶ ὁ ἄγγελος ἐναργῆς ἐνεκάλει τῶν πλη-
 γῶν, ὥς οὐχὶ τοῦ κτήνους ὄντος αἰτίου, τὴν δ' ὁδὸν
 αὐτοῦ διακωλύοντος παρὰ γνώμην τοῦ θεοῦ γενομέ-
 5 νην. <111> καταδείσας δ' ὁ Βάλαμος οἶός τε ἦν ἀνα-
 στρέφειν, ἀλλὰ θεὸς αὐτὸν χωρεῖν τὴν προκειμένην
 παρώρμησεν, προστάξας, ὅ τι περ αὐτὸς κατὰ νοῦν
 αὐτῷ ποιήσεις, τοῦτο σημαίνειν. <112> καὶ ὁ μὲν 4
 ταῦτα τοῦ θεοῦ κελεύσαντος ἦκει πρὸς Βάλακον, δεξα-
 10 μένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως ἐκπρεπῶς, ἡξίου προ-
 αχθεὶς ἐπὶ τι τῶν ὀρῶν σκέψασθαι πῶς τὸ τῶν Ἑβραίων
 ἔχοι στρατόπεδον. Βάλακος δ' αὐτὸς ἀφικνεῖται τὸν
 μάντιν σὺν βασιλικῇ θεραπείᾳ φιλοτίμως ἀγόμενος εἰς
 ὄρος, ὅπερ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ἔκειτο, τοῦ στρατοπέ-
 15 δου σταδίου ἀπέχον ἐξήκοντα. <113> κατιδὼν δ' αὐ-
 τοὺς ἐκείνος βωμούς τε ἐκέλευσεν ἐπὶ δείμασθαι τὸν
 βασιλέα καὶ τοσοῦτους ταύρους καὶ κριοὺς παραστῆσαι.
 ὑπουργήσαντος δὲ διὰ ταχέων τοῦ βασιλέως, ὀλοκαν-
 τοῖ τυθέντας. ὥς δὲ τροπὴν εἶδε σημαινομένην, <114>
 20 'ὁ λεώς' φησιν 'οὗτος εὐδαίμων, ᾧ ὁ θεὸς τε δίδωσι
 μυρίων κτῆσιν ἀγαθῶν, καὶ σύμμαχον εἰς ἅπαν καὶ
 ἡγεμόνα τὴν ἑαυτοῦ πρόνοιαν ἐπένευσεν. ὥς οὐδὲν
 ἔστιν ἀνθρώπειον γένος οὗ μὴ κατ' ἀρετὴν καὶ ζήλω-
 σιν ἐπιτηδευμάτων ἀρίστων καὶ καθαρῶν πονηρίας
 25 ὑμεῖς ἀμείνους κριθῆσεσθε, καὶ παισὶ βελτίοσιν αὐτῶν
 ταῦτα καταλείψετε, θεοῦ μόνους ὑμᾶς ἀνθρώπους ἐφο-
 ρῶντος, καὶ ὅθεν ἂν γένοισθε πάντων εὐδαιμονέστεροι
 τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκπορίζοντος. <115> γῆν τ' οὖν,
 ἐφ' ἣν ὑμᾶς αὐτὸς ἔστειλε, καθέξετε, δουλεύουσιν
 30 αἰὲν παισὶν ὑμετέροισι, καὶ τοῦ περὶ αὐτῶν κλέους ἐμ-

πλησθήσεται πᾶσα ἡ γῆ καὶ θάλαττα. ἀρκέσετε δὲ τῷ κόσμῳ παρασχεῖν ἐκάστη γῆ τῶν ἀφ' ὑμετέρου γένους οἰκήτορας. <116> θαυμάζετε τοίνυν, ὦ μακάριος στρατός, ὅτι τοσοῦτος ἐξ ἑνὸς πατρὸς γεγόνατε. ἀλλὰ τὸ νῦν ὑμῶν ὀλίγον ἢ Χανααναία χωρήσει γῆ, τὴν δ' οἰκουμένην οἰκητήριον δι' αἰῶνος ἴστε προκειμένην ὑμῖν· καὶ τὸ πληθὺς ὑμῶν ἐν τε νήσοις καὶ κατ' ἡπειρον βιοτεύσετε ὅσον ἐστὶν οὐδ' ἀστέρων ἀριθμὸς ἐν οὐρανῷ. τοσούτοις δ' οὖσιν οὐκ ἀπαγορεύσει τὸ θεῖον ἀφθονίαν μὲν παντοίων ἀγαθῶν ἐν εἰρήνῃ χορηγοῦν, νίκην δὲ καὶ κράτος ἐν πολέμῳ. παῖδας ἐχθρῶν ἔρωσ τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου λάβοι, καὶ θρασυνθεῖεν ὥστε εἰς ὅπλα καὶ τὰς ὑμετέρας χεῖρας ἐλθεῖν. <117> οὐ γὰρ ἂν ὑποστρέψειέ τις νικηφόρος, οὐδ' ὥστε παῖδας εὐφραναι καὶ γυναῖκας. τοσοῦτον ὑμῖν εὐανδρίας τὸ περιὸν ἐκ θεοῦ προνοίας ἀνήρτηται, ὃ καὶ τὰ περιττὰ μειοῦν ἰσχύς καὶ τὰ λείποντα διδόναι.

5 <118> καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα ἐπεθείαζεν, οὐκ ὦν ἐν ἑαυτοῦ, τῷ δὲ θεῷ πνεύματι πρὸς αὐτὰ κεκινημένος· τοῦ δὲ Βαλάκου δυσχεραίνοντος, καὶ παραβαίνειν αὐ- τὸν τὰς συνθήκας ἐφ' αἷς αὐτὸν ἀντὶ μεγάλων λάβοι δωρεῶν παρὰ τῶν συμμάχων ἐπικαλοῦντος (ἐλθόντα γὰρ ἐπὶ κατάρρα τῶν πολεμίων, ὑμνεῖν αὐτοὺς ἐκείνους καὶ μακαριωτάτους ἀποφαίνειν ἀνθρώπων), <119> 'ὦ Βάλακέ' φησι, 'περὶ τῶν ὅλων λογίζει καὶ δοκεῖς ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι περὶ τῶν τοιούτων σιγᾶν ἢ λέγειν, ὅταν ἡμᾶς τὸ τοῦ θεοῦ λάβῃ πνεῦμα; φωνὰς γὰρ αἷς βούλεται τοῦτο καὶ λόγους οὐδὲν ἡμῶν εἰδότεων ἀφήσιν. <120> ἐγὼ δὲ μέμνημαι μὲν ὧν τε σὺ καὶ Μαδιανῆται δεηθέντες ἐνταυθοῖ με προθύμως ἠγάγετε καὶ δι'

ἃ τὴν ἄφιξιν ἐποίησάμην, ἣν τέ μοι δι' εὐχῆς μηδὲν
 ἀδικῆσαί σου τὴν ἐπιθυμίαν· <121> κρείττων δ' ὁ
 θεὸς ὢν ἐγὼ χαρίζεσθαι διεγνώκειν. παντελῶς γὰρ
 ἀσθενεῖς οἱ προοινοῦσκειν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων παρ'
 5 ἑαυτῶν ὑπολαμβάνοντες, ὥστε μὴ ταῦθ' ἅπερ ὑπαγο-
 ρεύει τὸ θεῖον λέγειν, βιάζεσθαι δὲ τὴν ἐκείνου βού-
 λησιν. οὐδὲν γὰρ ἐν ἡμῖν ἔτι φθάσαντος εἰσελθεῖν
 ἐκείνου ἡμέτερον. <122> ἔγωγ' οὖν τὸν στρατὸν τοῦ-
 τον οὕτ' ἐπαινέσαι προουθέμην οὕτ' ἐφ' οἷς τὸ γένος
 10 αὐτῶν ὁ θεὸς ἀγαθοῖς ἐμηχανήσατο διελθεῖν· ἀλλ' εὐ-
 μενῆς αὐτοῖς οὗτος ὢν καὶ σπεύδων αὐτοῖς εὐδαίμονα
 βίον καὶ κλέος αἰώνιον παρασχεῖν, ἐμοὶ τοιούτων
 ἀπαγγελίαν λόγων ὑπέθετο. <123> νῦν δέ (χαρίζεσθαι
 γὰρ αὐτῷ σοὶ διὰ σπουδῆς ἐστὶ μοι καὶ Μαδιανίταις,
 15 ὢν ἀπώσασθαί μοι τὴν ἀξίωσιν οὐκ εὐπρεπές) φέρε
 βωμούς θ' ἐτέρους αὐθις ἐγείρωμεν καὶ θυσίας ταῖς
 πρὶν παραπλησίας ἐπιτελέσωμεν, εἰ πεῖσαι τὸν θεὸν
 δυνηθεῖν ἐπιτρέψαι μοι τοὺς ἀνθρώπους ἀραῖς ἐνδη-
 σαι.' <124> συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Βαλάκου δις μὲν
 20 τεθυκότι τὸ θεῖον οὐκ ἐπένενυσε τὰς κατὰ τῶν Ἰσραη-
 λιτῶν ἀράς· θύσας δὲ καὶ τρίτον, ἄλλων πάλιν ἀνα-
 σταθέντων βωμῶν, οὐδὲ τότε μὲν κατηράσατο τοῖς
 Ἰσραηλίταις, <125> πεσῶν δ' ἐπὶ τὸ στόμα πάθη πρὸς
 λεγὲν ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται καὶ ὅσα πόλεσι ταῖς
 25 ἀξιολογωτάταις, ὢν ἐνίαις οὐδ' οἰκείσθαι πῶ συνέβαινε
 τὴν ἀρχήν, ἃ τε καὶ προὑπῆρξεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν
 χρόνοις γενόμενα τοῖς ἀνθρώποις διὰ γῆς ἢ διὰ θαλάτ-
 τος εἰς μνήμην τὴν ἐμήν· ἐξ ὧν ἀπάντων τέλος λαβόν-
 των ὁποῖον ἐκεῖνος προεῖπε, τεκμαίροισι' ἂν τις ὅτι καὶ
 30 ἔσοιτο πρὸς τὸ μέλλον.

§ 121 = Num. XXIII 12.

6 <126> Βάλακος δ' ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ μὴ κατα-
 ράτους γενέσθαι τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀποπέμπει τὸν Βάλα-
 μον μηδεμιᾶς τιμῆς ἀξιῶσας. ὃ δ' ἀπὼν ἤδη καὶ πὶ
 τῷ περαιοῦν τὸν Εὐφράτην γενόμενος, τὸν τε Βάλα-
 κον μεταπεμψάμενος καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν Μαδιανι- 5
 τῶν, <127> 'Βάλακέ' φησι 'καὶ τῶν Μαδιανιτῶν οἱ
 παρόντες (χρὴ γάρ με καὶ παρὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ
 χαρίσασθαι ὑμῖν), τὸ μὲν Ἑβραίων γένος οὐκ ἂν ὄλε-
 θρος παντελὴς καταλάβοι, οὔτ' ἐν πολέμῳ οὔτ' ἐν
 λοιμῷ καὶ σπάνει τῶν ἀπὸ γῆς καρπῶν, οὔτ' ἄλλη τις 10
 αἰτία παράλογος διαφθείρει. <128> πρόνοια γάρ ἐστιν
 αὐτῶν τῷ θεῷ σώζειν ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ μηδὲν
 ἐπ' αὐτοὺς ἐᾶσαι τοιοῦτον πάθος ἐλθεῖν ὑφ' οὗ καὶ
 ἀπόλουντο πάντες· συμπέσοι δ' ἂν αὐτοῖς ὀλίγα τε καὶ
 πρὸς ὀλίγον, ὑφ' ὧν ταπεινοῦσθαι δοκοῦντες εἴτ' ἂν- 15
 θήσουσιν ἐπὶ φόβῳ τῶν ἐπαγαγόντων αὐτοῖς τὰς βλά-
 βας. <129> ὑμεῖς δ' εἰ νίκην τινὰ πρὸς βραχὺν και-
 ρὸν κατ' αὐτῶν κερδᾶναι ποθεῖτε, τύχοιτ' ἂν αὐτῆς
 ταῦτα ποιήσαντες. τῶν θυγατέρων τὰς μάλιστ' εὐπρε-
 πεῖς καὶ βιάσασθαι καὶ νικῆσαι τὴν τῶν ὀρώτων 20
 σωφροσύνην ἱκανὰς διὰ τὸ κάλλος, ἀσκήσαντες τὴν
 εὐμορφίαν αὐτῶν ἐπὶ τὸ μᾶλλον εὐπρεπές. πέμψατε
 πλησίον ἐσομένας τοῦ ἐκείνων στρατοπέδου, καὶ δεο-
 μένοις συνεῖναι τοῖς νεανίαις αὐτῶν προστάξατε. <130>
 ἐπειδὴν δὲ κεχειρωμένους ὀρῶσι ταῖς ἐπιθυμίαις, κατα- 25
 λιπέτωσαν, καὶ παρακαλούντων μένειν μὴ πρότερον
 ἐπινευσάτωσαν, πρὶν ἂν πείσωσιν αὐτοὺς ἀφέντας τοὺς
 πατέρας νόμους καὶ τὸν τούτους αὐτοῖς θέμενον τι-
 μᾶν θεὸν τοὺς Μαδιανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν σέβωσιν.
 οὕτω γὰρ αὐτοῖς τὸν θεὸν ὀργισθῆσεσθαι.

30

<131> καὶ ὁ μὲν τοῦθ' ὑποθέμενος αὐτοῖς ᾤχετο, 7
 τῶν δὲ Μαδιανιτῶν πεμψάντων τὰς θυγατέρας κατὰ
 τὴν ἐκείνου παραίνεσιν οἱ τῶν Ἑβραίων ἀλίσκονται
 νέοι τῆς εὐπρεπείας αὐτῶν, καὶ παραγενόμενοι εἰς λό-
 5 γους αὐταῖς παρεκάλουν μὴ φθονεῖν αὐτοῖς τῆς τοῦ
 κάλλους αὐτῶν ἀπολαύσεως μηδὲ τῆς τοῦ πλησιάζειν
 συνηθείας. αἱ δ' ἀσμένως δεξάμεναι τοὺς λόγους συν-
 ῆσαν αὐτοῖς, <132> ἐνδησάμεναι δ' αὐτοὺς τῷ πρὸς
 αὐτὰς ἔρωτι, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἀκμαζούσης, περὶ ἀπαλ-
 10 λαγρὴν ἐγίνοντο. τοὺς δ' ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν ἀνα-
 χώρησιν τῶν γυναικῶν κατέλαβε, καὶ λιπαροῦντες
 ἐνέκειντο μὴ σφᾶς καταλιπεῖν, ἀλλὰ γαμετὰς αὐτῶν
 ἔσομένης αὐτόθι μένειν καὶ δεσποίνας ἀποδειχθησομέ-
 νας πάντων ὧν ὑπῆρχεν αὐτοῖς. <133> ταῦτα δ' ὁμνύν-
 15 τες ἔλεγον καὶ τὸν θεὸν μεσίτην ὧν ὑπισχυοῦντο
 ποιούμενοι, δακρύοντές τε καὶ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλε-
 εינוὺς ταῖς γυναιξὶ κατασκευάζοντες εἶναι. αἱ δ' ὥς
 δεδουλωμένους αὐτοὺς κατενόησαν καὶ τελέως ὑπὸ τῆς
 συνηθείας ἐχομένους, ἤρξαντο πρὸς αὐτοὺς λέγειν·
 20 <134> ἡμῖν, ὧ κράτιστοι νεανιῶν, οἴκοί τε εἰσὶ πα-
 τρῶι καὶ κτῆσις ἀγαθῶν ἄφθονος καὶ ἡ παρὰ τῶν
 γονέων καὶ τῶν οἰκείων εὐνοία καὶ στοργή. καὶ οὐ-
 δένος τούτων ἀποροῦσαι ἐνθάδ' ἤκουσαι ἡμεῖς εἰς ὁμι-
 λίαν ἤκομεν, οὐδ' ἐμπορευσόμεναι τὴν ὥραν τὴν τοῦ
 25 σώματος προσηκάμεθα τὴν ὑμετέραν ἀξίωσιν, ἀλλ'
 ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ δικαίους ὑπολαβοῦσαι τοιοῦτοις
 ὑμᾶς τιμῆσαι ξενίοις δεομένους ἐπέισθημεν. <135>
 καὶ νῦν, ἐπεὶ φατὲ πρὸς ἡμᾶς φιλοστοργῶς ἔχειν καὶ
 λυπεῖσθαι μελλουσῶν ἀναχωρεῖν, οὐδ' αὐταὶ τὴν δέ-
 30 ησιν ὑμῶν ἀποστρεφόμεθα, πίστιν δ' εὐνοίας λαβοῦσαι

τὴν μόνην ἡμῖν ἀξιόλογον νομισθεῖσαν, ἀγαπήσομεν
 τὸν μεθ' ὑμῶν βίον ὥς γαμετὰ διανύσαι. <136> δέος
 γὰρ μὴ καὶ κόρον τῆς ἡμετέρας ὀμιλίας λαβόντες ἔπειθ'
 ὑβρίσητε καὶ ἀτίμους ἀποπέμψητε πρὸς τοὺς γονεῖς.
 συγγινώσκειν τε ταῦτα φυλαττομέναις ἡξίου. τῶν δ' 5
 ἦν βούλονται πίστιν δώσειν ὁμολογούντων, καὶ πρὸς
 μηδὲν ἀντιλεγόντων ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὰς πάθους, <137>
 'ἐπεὶ ταῦτα' ἔφασαν 'ὑμῖν δέδοκται, τοῖς δ' ἔθεσι καὶ
 τῷ βίῳ πρὸς ἅπαντας ἀλλοτριώτατα χρῆσθε, ὥς καὶ
 τὰς τροφὰς ὑμῖν ἰδιοτρόπους εἶναι καὶ τὰ ποτὰ μὴ 10
 κοινὰ τοῖς ἄλλοις, ἀνάγκη βουλομένους ἡμῖν συνοικεῖν
 καὶ θεοὺς τοὺς ἡμετέρους σέβειν, καὶ οὐκ ἂν ἄλλο γέ-
 νοιτο τεκμήριον ἧς ἔχειν τε νῦν εὐνοίας φατὲ πρὸς
 ἡμᾶς καὶ τῆς ἐσομένης ἢ τὸ τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν θεοὺς
 προσκυνεῖν. <138> μέμψαιτο δ' ἂν οὐδεὶς εἰ γῆς εἰς 15
 ἦν ἀφῖχθε τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προστρέψαισθε,
 καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἡμετέρων κοινῶν ὄντων πρὸς ἅπαν-
 τας, τοῦ δ' ὑμετέρου πρὸς μηδένα τοιούτου τυγχάνου-
 τοις.' δεῖν οὖν αὐτοῖς ἔλεγον ἢ ταῦτα πᾶσιν ἡγεῖσθαι
 ἢ ζητεῖν ἄλλην οἰκουμένην, ἐν ᾗ βιώσονται μόνοι κατὰ 20
 τοὺς ἰδίους νόμους.

- 9 <139> οἱ δ' ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὰς ἔρωτος κάλλιστα
 λέγεσθαι ταῦτα ὑπολαβόντες, καὶ παραδόντες ἑαυτοὺς
 εἰς ἃ προυκαλοῦντο, παρέβησαν τὰ πάτρια, θεοὺς τε
 πλείονας εἶναι νομίσαντες, καὶ θύειν αὐτοῖς κατὰ νό- 25
 μον τὸν ἐπιχώριον τοῖς καθιδρυσαμένοις προθέμενοι,
 ξενικοῖς τε βρώμασιν ἔχαιρον, καὶ πάντ' εἰς ἡδονὴν
 τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοῦναντίον οἷς ὁ νόμος αὐτῶν ἐκέ-
 λευε ποιοῦντες διετέλουν, <140> ὥς διὰ παντὸς ἤδη
 τοῦ στρατοῦ τὴν παρανομίαν χωρεῖν τῶν γένων καὶ 30

στάσιν αὐτοῖς πολὺ χεῖρω τῆς προτέρας ἐμπεσεῖν, καὶ
κίνδυνον παντελοῦς τῶν ἰδίων ἐθισμῶν ἀπωλείας.
Ἄπαξ γὰρ τὸ νέον γευσάμενον ξενικῶν ἐθισμῶν ἀπλή-
στως αὐτῶν ἐνεφορεῖτο, καὶ εἴ τινες τῶν πρώτων
5 ἀνδρῶν διὰ πατέρων ἀρετὰς ἐπιφανεῖς ἦσαν, συνδιε-
φθείροντο. <141> καὶ Ζαμβρίας ὁ τῆς Συμεωνίδος 10
ἡγούμενος φυλῆς, Χοσβία συνὼν Μαδιανίτιδι, Σούρου
θυγατρὶ τῶν ἐκείνῃ δυναστεύοντος ἀνδρός, κελευσθεὶς
ὑπὸ τῆς γυναικὸς πρὸ τῶν Μωυσεῖ δοχθέντων τὸ πρὸς
10 ἡδονὴν αὐτῇ γενησόμενον, ἐθεράπευεν αὐτὴν οὐ θύων
τὰ πάτρια καὶ γάμον ἡγμένος ἀλλόφυλον. <142> ἐν
τούτοις δ' ὄντων τῶν πραγμάτων, δείσας Μωυσῆς μὴ
γένηταί τι χεῖρον, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν λαὸν
οὐδενὸς μὲν κατηγορεῖ πρὸς ὄνομα, μὴ βουλόμενος εἰς
15 ἀπόνοιαν περιστῆσαι τοὺς ἐκ τοῦ λαυθάνειν μετανοῆ-
σαι δυναμένους, <143> ἔλεγε δ' ὥς οὐκ ἄξια δρῶεν
οὐθ' αὐτῶν οὔτε πατέρων τὴν ἡδονὴν προτιμήσαντες
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ κατὰ τοῦτον βίου· προσήκειν δ'
ἕως ἔτι καὶ καλῶς ἂν αὐτοῖς ἔχοι, μεταβαλέσθαι, τὴν
20 ἀνδρείαν ὑπολαμβάνουσιν οὐκ ἐν τῷ βιάζεσθαι τοὺς
νόμους ἀλλ' ἐν τῷ μὴ εἶκειν ταῖς ἐπιθυμίαις εἶναι.
<144> πρὸς τούτοις δ' οὐδ' εὐλόγον ἐφασκε σωφρο-
νήσαντας αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐρήμου, νῦν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς
ὄντας παροινεῖν, μηδὲ τὰ κτηθέντα ὑπὸ τῆς ἐνδεείας
25 δι' εὐπορίαν αὐτῶν ἀπολέσθαι. καὶ ὃ μὲν ταῦτα λέ-
γων ἐπειρᾶτο τοὺς νέους ἐπανορθοῦν καὶ εἰς μετάνοιαν
ἄγειν ὧν ἔπραττον· <145> ἀναστὰς δὲ μετ' αὐτὸν 11
Ζαμβρίας ἄλλὰ σὺ μὲν' εἶπεν, ὦ Μωυσῆ, χρῶ νόμοις
οἷς αὐτὸς ἐσπούδακας, ἐκ τῆς τούτων εὐηθείας τὸ βέ-
30 βαιον αὐτοῖς παρεσχημένος, ἐπεὶ μὴ τοῦτον αὐτῶν

ἔχοντων τὸν τρόπον πολλάκις ἂν ἤδη κεκολασμένος
 ἔγνωσ ἂν οὐκ εὐπαραλογίστους Ἑβραίους. <146> ἐμὲ
 δ' οὐκ ἂν ἀκόλουθον οἷς σὺ προστάττεις τυραννικῶς
 λάβοις· οὐ γὰρ ἄλλο τι μέχρ' ἔτι νῦν ἢ προσχήματι νό-
 μων καὶ τοῦ θεοῦ δουλείαν μὲν ἡμῖν ἀρχὴν δὲ σαρτῶ 5
 κακουργεῖς, ἀφαιρούμενος ἡμᾶς τὸ ἡδὺ καὶ τὸ κατὰ
 τὸν βίον αὐτεξούσιον, ὃ τῶν ἐλευθέρων ἐστὶ καὶ δε-
 σπότην οὐκ ἔχοντων. <147> χαλεπώτερος δ' ἂν οὕτως
 Αἰγυπτίων Ἑβραίοις γένοιτο, τιμωρεῖν ἀξίων κατὰ τοὺς
 νόμους τὴν ἐκάστου πρὸς τὸ κεχαρισμένον αὐτῷ βού- 10
 λησιν. πολὺν δ' ἂν δικαιότερον αὐτὸς τιμωρίαν ὑπο-
 μένοις, τὰ παρ' ἐκάστοις ὁμολογούμενα καλῶς ἔχειν
 ἀφανίσαι προηρημένος, καὶ κατὰ τῆς ἀπάντων δόξης
 ἰσχυρὰν τὴν σεαυτοῦ κατεσκευακῶς ἀτοπίαν. <148>
 ἐγὼ δ' ἂν στεροίμην εἰκότως ὧν πράττω νῦν, εἰ κρι- 15
 νας ἀγαθὰ ταῦτα ἔπειτα περὶ αὐτῶν ὁμολογεῖν ἐν τού-
 τοις ὀκνήσαιμι. γύναιόν τε ξενικόν, ὡς φῆς, ἡγμαι
 (παρ' ἑμαυτοῦ γὰρ ἀκούσει τὰς ἐμὰς πράξεις ὡς παρ'
 ἐλευθέρου· καὶ γὰρ οὐδὲ λαθεῖν προουθέμην), <149>
 θύω τε θεοῖς οἷς θύειν μοι νομίζεται, δίκαιον ἡγού- 20
 μενος παρὰ πολλῶν ἑμαυτῷ πραγματεύεσθαι τὴν ἀλη-
 θειαν, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐν τυραννίδι ξῆν, τὴν ὅλην ἐξ
 ἐνὸς ἐλπίδα τοῦ βίου παντὸς ἀνησθηκότα. χαρεῖν τ'
 ἂν οὐδεὶς κυριώτερον αὐτὸν περὶ ὧν πράττει γνῶμης
 τῆς ἐμῆς ἀποφαινόμενος. 25

12 <150> τοῦ δὲ Ζαμβρίου ταῦτα περὶ ὧν αὐτὸς τ'
 ἡδίκηει καὶ τῶν ἄλλων τινὲς εἰπόντος, ὁ μὲν λαὸς ἡσύ-
 χαζε φόβῳ τε τοῦ μέλλοντος, καὶ τὸν νομοθέτην δ'
 ὁρῶν μὴ περαιτέρω τὴν ἀπόρριαν αὐτοῦ προαγαγεῖν
 ἐκ τῆς ἀντικρὺ διαμάχης θελήσαντα· <151> περὶστατο 30

γὰρ μὴ πολλοὶ τῆς τῶν λόγων ἀσελγείας αὐτοῦ μι-
 μιηταὶ γενόμενοι ταράξωσι τὸ πλῆθος. καὶ διαλύεται
 μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ σύλλογος, προεληλύθει δ' ἂν ἐπὶ
 πλεόν ἢ τοῦ κακοῦ πεῖρα μὴ φθάσαντος Ζαμβρίου τε-
 5 λευτῆσαι ἐκ τοιαύτης αἰτίας. <152> Φινεέσης, ἀνὴρ
 τὰ τ' ἄλλα τῶν νεωτέρων κρείττων καὶ τῷ τοῦ πατρὸς
 ἀξιώματι πολὺ τοὺς ἡλικιώτας ὑπερέχων (Ἐλεαζάρου
 γὰρ τοῦ ἀρχιερέως υἱὸς ἦν, Μωυσέος δ' ἀδελφópαιδος
 υἱός), περιαλγῆσας τοῖς πεπραγμένοις ὑπὸ τοῦ Ζαμ-
 10 βρίου, καὶ πρὶν ἰσχυροτέραν γενέσθαι τὴν ὕβριν ὑπὸ
 τῆς ἀδείας, ἔργῳ τὴν δίκην αὐτὸν εἰσπράξασθαι δια-
 γνούς, καὶ κωλύσαι διαβῆναι τὴν παρανομίαν εἰς πλείο-
 νας τῶν ἀρξαμένων οὐ κολαζομένων, <153> τόλμῃ δὲ
 ψυχῆς καὶ σώματος ἀνδρείᾳ τοσοῦτον προύχων ὥς μὴ
 15 πρότερον, εἴ τιτι συσταίῃ τῶν δεινῶν, ἀπαλλάττεσθαι
 πρὶν ἢ καταγωνίσασθαι καὶ νίκην τὴν ἐπ' αὐτῷ λαβεῖν,
 ἐπὶ τὴν τοῦ Ζαμβρίου σκηνὴν παρὰ γενόμενος αὐτόν
 τε παίων τῇ ῥομφαίᾳ καὶ τὴν Χοσβίαν ἀπέκτεινεν.
 <154> οἱ δὲ νέοι πάντες, οἷς ἀρετῆς ἀντιποιήσις ἦν
 20 καὶ τοῦ φιλοκαλεῖν, μιμηταὶ γενόμενοι τῆς Φινεέσου
 τόλμης ἀνῆρουν τοὺς ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις Ζαμβρία τὴν
 αἰτίαν εἰληφότας. <155> ἀπόλλυνται μὲν οὖν καὶ ὑπὸ
 τῆς τούτων ἀνδραγαθίας πολλοὶ τῶν παρανομησάντων,
 ἐφθάρησαν δὲ πάντες καὶ λοιμῷ, ταύτην ἐνσκήψαντος
 25 αὐτοῖς τοῦ θεοῦ τὴν νόσον· ὅσοι τε συγγενεῖς ὄντες,
 κωλύειν δέον, ἐξώτρυνον αὐτοὺς ἐπὶ ταῦτα, συναδικεῖν
 τῷ θεῷ δοκῶντες ἀπέθνησκον.

<156> ἀπώλλυντο μὲν οὖν ἐκ τῶν τάξεων ἄνδρες
 οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων καὶ μυρίων, ὑπὸ δὲ ταύ- 13
 30 τῆς παροξυνθεῖς τῆς αἰτίας Μωυσῆς ἐπὶ τὸν Μαδιανι-

τῶν ὄλεθρον τὴν στρατιὰν ἐξέπεμψε· περὶ ᾧ τῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐξόδου μετὰ μικρὸν ἀπαγγελοῦμεν, προδιηγησάμενοι πρῶτον ὃ παρελίπομεν· δίκαιον γὰρ ἐπὶ τούτου τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην μὴ παρελθεῖν ἀνεγκωμίαστον. <157> τὸν γὰρ Βάλαμον παραληφθέντα ὑπὸ τῶν Μαδιανιτῶν ὅπως ἐπαράσθεται τοῖς Ἑβραίοις, καὶ τοῦτο μὲν οὐ δυνηθέντα θεία προνοία, γνώμην δ' ὑποθέμενον ἥ χρησαμένων τῶν πολεμίων ὀλίγου τὸ τῶν Ἑβραίων πληθὸς διεφθάρη τοῖς ἐπιτηδεύμασι, νοσησάντων δὴ τινῶν περὶ ταῦτα, μεγάλως ἐτίμησεν ἀναγράφας αὐτοῦ τὰς μαντείας. <158> καὶ παρὸν αὐτῷ σφετερίσασθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν καὶ ἐξιδιώσασθαι, μηδενὸς ἂν γενομένου μάρτυρος τοῦ διελέγξοντος, ἐκείνῳ τὴν μαρτυρίαν ἀπέδωκε καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ μνήμης ἤξιωσε.

<159> καὶ ταῦτα μὲν ὥς ἂν αὐτοῖς τισὶ δοκῇ, οὕτω σκοπεῖτωσαν· Μωυσῆς δὲ ὑπὲρ ᾧ καὶ προείπομεν ἐπὶ τὴν Μαδιανίτιν γῆν ἔπεμψε στρατιάν, τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ μυρίους, ἐξ ἑκάστης φυλῆς τὸν ἴσον ἀριθμὸν ἐπιλεξάμενος, στρατηγὸν δ' αὐτῶν ἀπέδειξε Φινεέσην, οὗ μικρῷ πρότερον ἐμνήσθημεν φυλάξαντος τοῖς Ἑβραίοις τοὺς νόμους καὶ τὸν παρανομοῦντα τούτους Ζαμβορίαν τιμωρησαμένου. <160> Μαδιανῖται δὲ προπυθόμενοι τὸν στρατὸν ἐπὶ σφᾶς ἐλαύνοντα καὶ ὅσον οὐπω παρεσόμενον, ἠθροίζοντό τε καὶ τὰς εἰσβολὰς τῆς χώρας, ἥ προσεδέχοντο τοὺς πολεμίους, ἀσφαλίσάμενοι περιέμενον αὐτούς. <161> ἐλθόντων δὲ καὶ συμβολῆς γενομένης, πίπτει τῶν Μαδιανιτῶν πληθὸς ἀσυνλόγιστος καὶ ἀριθμοῦ κρείττον, οἳ τε βασιλεῖς αὐ-

τῶν ἅπαντες. πέντε δ' ἦσαν, Ὡσεὺς τε καὶ Σούρης, ἔτι
 δὲ Ῥοβέης τε καὶ Οὔρης, πέμπτος δὲ Ῥέκεμος, οὗ πόλις
 ἐπώνυμος τὸ πᾶν ἀξίωμα τῆς Ἀράβων ἔχουσα γῆς,
 καὶ μέχρι νῦν ὑπὸ παντὸς τοῦ Ἀραβίου τοῦ κτίσαντος
 5 βασιλέως τοῦνομα Ῥεκέμη καλεῖται, Πέτρα παρ' Ἑλ-
 λησι λεγομένη. <162> τραπέντων δὲ τῶν πολεμίων
 οἱ Ἑβραῖοι διήρπασαν αὐτῶν τὴν χώραν, καὶ πολλὴν
 λείαν λαβόντες καὶ τοὺς οἰκήτορας γυναιξὶν ἅμα δια-
 φθείραντες μόνας τὰς παρθένους κατέλιπον, τοῦτο
 10 Μωυσέος Φινεέση κελεύσαντος, <163> ὃς ἦκεν ἄγων
 τὸν στρατὸν ἀπαθῆ καὶ λείαν ἄφθονον· βοῦς μὲν γὰρ
 δισχιλίους καὶ πεντακισμυρίους, ὄvis δὲ πεντακισχιλίας
 πρὸς μυριάσιν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ὄνοι δὲ ἑξακισμυ-
 ρίας, χρυσοῦ δὲ καὶ ἀργύρου ἄπειρόν τι πλῆθος κατα-
 15 σκευῆς ἦ κατ' οἶκον ἐχρῶντο· ὑπὸ γὰρ εὐδαιμονίας
 καὶ ἀβροδίαίτοι σφόδρα ἐτύγχανον. ἤχθησαν δὲ καὶ
 αἱ παρθέναι περὶ δισχιλίας καὶ τρισμυρίας. <164>
 Μωυσῆς δὲ μερίσας τὴν λείαν τῆς μὲν ἑτέρας τὸ πεν-
 τηκοστὸν Ἑλεαζάρῳ δίδωσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι, Λευίταις
 20 δὲ τῆς ἑτέρας τὸ πεντηκοστὸν μέρος, τὴν δὲ λοιπὴν
 νέμει τῷ λαῷ. καὶ διῆγον τὸ λοιπὸν εὐδαιμόνως, ἀφθο-
 νίας μὲν ἀγαθῶν αὐτοῖς ὑπ' ἀρετῆς γεγενημένης, ὑπὸ
 μηδενὸς δὲ σκυθρωποῦ ταύτης ἀπολαύειν ἐμποδιζόμενοι.
 <165> Μωυσῆς δὲ γηραιὸς ἤδη τυγχάνων διάδοχον 2
 25 ἑαυτοῦ Ἰησοῦν καθίστησιν ἐπὶ τε ταῖς προφητείαις καὶ
 στρατηγὸν εἰς πού δεήσειε γεννησόμενον, κελεύσαντος
 καὶ τοῦ θεοῦ τούτῳ τὴν προστασίαν ἐπιτρέψαι τῶν
 πραγμάτων. ὁ δὲ Ἰησοῦς πᾶσαν ἐπεπαίδευτο τὴν περὶ
 τοὺς νόμους παιδείαν καὶ τὸ θεῖον, Μωυσέος ἐκδι-
 30 δάξαντος.

3 <166> κὰν τούτῳ δύο φυλαὶ Γάδου τε καὶ Ῥου-
 βήλου καὶ τῆς Μανασσίτιδος ἡμίσεια, πλήθει τετρα-
 πόδων εὐδαιμονοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, κοινο-
 λογησάμενοι παρεκάλουν τὸν Μωυσῆν ἐξαίρετον αὐτοῖς
 τὴν Ἀμωρίτιν παρασχεῖν δορίκτητον οὕσαν· ἀγαθὴν 5
 γὰρ εἶναι βοσκήματα τρέφειν. <167> ὃ δ' ὑπολαβὼν
 αὐτοὺς δείσαντας τὴν πρὸς Χαναναίους μάχην πρόφα-
 σιν εὐπρεπῇ τὴν τῶν βοσκημάτων ἐπιμέλειαν εὐρῆσθαι.
 κακίστους τ' ἀπεκάλει, καὶ δειλίας εὐσχήμονα πρόφα-
 σιν ἐπινοήσαντας αὐτοὺς μὲν βούλεσθαι τρυφᾶν ἀπό- 10
 νως διάγοντας, πάντων τεταλαιπωρηκότων ὑπὲρ τοῦ
 κτήσασθαι τὴν αἰτουμένην ὑπ' αὐτῶν γῆν, <168> μὴ
 θέλειν δὲ συναραμένους τῶν ἐπιλοίπων ἀγώνων, γῆν
 ἣν διαβᾶσιν αὐτοῖς τὸν Ἰορδάνην ὁ θεὸς παραδώσειν
 ὑπέσχηται, ταύτην λαβεῖν, καταστρεψαμένους οὓς ἐκεῖ- 15
 νος ἀπέδειξεν ἡμῖν πολεμίους. <169> οἱ δ' ὁρῶντες
 ὀργιζόμενον αὐτόν, καὶ δικαίως ἠρεθίσθαι πρὸς τὴν
 ἀξίωσιν αὐτῶν ὑπολαβόντες, ἀπελογοῦντο μὴ διὰ φόβον
 τῶν κινδύνων μηδὲ διὰ τὴν πρὸς τὸ πορεῖν μαλακίαν
 πεποιῆσθαι τὴν αἴτησιν, <170> ἀλλ' ὅπως τὴν λεῖαν 20
 ἐν ἐπιτηδείοις καταλιπόντες εὕζωνοι πρὸς τοὺς ἀγῶνας
 καὶ τὰς μάχας χωρεῖν δύναιντο. ἐτοίμους τ' ἔλεγον
 αὐτούς, κτίσαντας πόλεις εἰς φυλακὴν τέκνων καὶ γυ-
 ναικῶν καὶ κτήσεως αὐτοῦ διδόντος, συναπιέναι τῷ
 στρατῷ. <171> καὶ Μωυσῆς ἀρεσθὲις τῷ λόγῳ, καλέ- 25
 σας Ἐλεάζαρον τὸν ἀρχιερεᾶ καὶ Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἐν
 τέλει πάντας, συνεχώρει τὴν Ἀμωρίτιν αὐτοῖς ἐπὶ τῷ
 συμμαχῆσαι τοῖς συγγενέσιν ἕως ἂν καταστησῶνται τὰ
 πάντα. λαβόντες οὖν ἐπὶ τούτοις τὴν χώραν, καὶ κτί-
 σαντες πόλεις καρτεράς, τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τᾶλλα 30

ὅσα συμπεριάγειν μέλλουσιν αὐτοῖς ἂν ἦν ἐμπόδια τοῦ
 πονεῖν, ἀπέθεντο εἰς αὐτάς.

〈172〉 οἰκοδομεῖ δὲ καὶ Μωυσῆς τὰς δέκα πόλεις 4
 τὰς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτῶ καὶ τετταράκοντα γενη-
 5 σομένας, ὧν τρεῖς ἀπέδειξε τοῖς ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ
 φευξομένοις, καὶ χρόνον ἔταξεν εἶναι τῆς φυγῆς τὸν
 αὐτὸν τῷ ἀρχιερεῖ ἐφ' οὗ δράσας τις τὸν φόνον ἔφυγε,
 μεθ' ὃν συνεχώρει τελευτήσαντα κἀθόδον, ἐχόντων
 ἐξουσίαν τῶν τοῦ πεφονευμένου συγγενῶν κτείνειν, εἰ
 10 λάβοιεν ἔξω τῶν ὄρων τῆς πόλεως εἰς ἣν ἔφυγε τὸν
 πεφονευκότα· ἐτέρῳ δ' οὐκ ἐπετέτραπτο. 〈173〉 αἱ δὲ
 πόλεις αἱ πρὸς τὰς φυγὰς ἀποδεδειγμέναι ἦσαν αἶδε,
 Βόσορα μὲν ἐπὶ τοῖς ὀρίοις τῆς Ἀραβίας, Ἀρίμανον δὲ
 τῆς Γαλαδηνῶν γῆς, καὶ Γαυλανᾶν ἐν τῇ Βατανειάδι.
 15 κτησαμένων δ' αὐτῶν καὶ τὴν Χαναναίων γῆν, τρεῖς
 ἕτεραι πόλεις ἔμελλον ἀνατεθῆσεσθαι τῶν Λευιτῶν
 πόλεων τοῖς φυγάσιν εἰς κατοικισμὸν, Μωυσέος ἐπι-
 στείλαντος.

〈174〉 Μωυσῆς δέ, προσελθόντων αὐτῷ τῶν πρῶ- 5
 20 των τῆς Μανασσίδιδος φυλῆς, καὶ δηλούντων μὲν ὡς
 τεθνήκοι τις τῶν φυλετῶν ἐπίσημος ἀνὴρ Ὀλοφάντης
 ὄνομα, παῖδας μὲν οὐ καταλιπὼν ἄρρενας θυγατέρας
 μέντοι, καὶ πυθομένων εἰ τούτων ὁ κλῆρος ἔσοιτο,
 φησὶν, 〈175〉 εἰ μὲν μέλλουσί τισι συνοικεῖν τῶν φυ-
 25 λετῶν, μετὰ τοῦ κλήρου πρὸς αὐτοὺς ἀπιέναι, εἰ δ' ἐξ
 ἄλλης γαμοῖντό τισι φυλῆς, τὸν κλῆρον ἐν τῇ πατρῴᾳ
 φυλῇ καταλιπεῖν. καὶ τότε μένειν ἐκάστου τὸν κλῆρον
 ἐν τῇ φυλῇ διετάξατο.

〈176〉 τῶν δὲ τετταράκοντ' ἐτῶν παρὰ τριάκονθ' 8

ἡμέρας συμπεπληρωμένων, Μωυσῆς ἐκκλησίαν ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ συναγαγών, ὅπου νῦν πόλις ἔστιν Ἀβιλῇ, φοινικόφυτον δ' ἔστι τὸ χωρίον, συνελθόντος τοῦ λαοῦ παντὸς λέγει τοιάδε·

- 2 <177> ἄνδρες συστρατιῶται καὶ τῆς μακροῦς κοι- 5
νωνοὶ ταλαιπωρίας, ἐπεὶ, τῷ θεῷ δοκοῦν ἤδη καὶ τῷ
γῆραι χρόνου ἑτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἡνυσμένου δεῖ
με τοῦ ζῆν ἀπελθεῖν, καὶ τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου
πραχθησομένων οὐ μέλλω βοηθὸς ὑμῖν ἔσεσθαι καὶ
σύμμαχος, κωλυόμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, δίκαιον ἡγησά- 10
μην μηδὲ νῦν ἐγκαταλιπεῖν τοῦμόν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας
εὐδαιμονίας πρόθυμον, <178> ἀλλ' αἰδιὸν θ' ὑμῖν
πραγματεύεσθαι τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν καὶ μνή-
μην ἑμαυτῷ, γενομένων ὑμῶν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν κρειτ-
τόνων. <179> φέρε' οὖν ὑποθέμενος ὃν τρόπον ὑμεῖς 15
τ' ἂν εὐδαιμονήσαιτε καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν καταλίποιτε
κτῆσιν ἀγαθῶν αἰδιον, οὕτως ἀπέλθω τοῦ βίου. πι-
στεύεσθαι δ' ἄξιός εἰμι διὰ τε τὰς πρότερον ὑπὲρ ὑμῶν
φιλοτιμίας καὶ διὰ τὸ τὰς ψυχὰς ἐπὶ τελευτῇ γινομένας
μετ' ἀρετῆς πάσης ὁμιλεῖν. 20

<180> ὦ παῖδες Ἰσραήλου, μία πᾶσιν ἀνθρώποις
ἀγαθῶν κτήσεως αἰτία, θεὸς εὐμενής· μόνος γὰρ
οὗτος δοῦναί τε ταῦτα τοῖς ἀξίοις καὶ ἀφελέσθαι
τῶν ἁμαρτανόντων εἰς αὐτὸν ἱκανός, ὃ παρέχοντες
ἑαυτοὺς οἷους αὐτός τε βούλεται καὶ γὰρ τὴν διάνοιαν 25
αὐτοῦ σαφῶς ἐξεπιστάμενος παραινῶ, οὐκ ἂν ὄντες
μακαριστοὶ καὶ ζηλωτοὶ πᾶσιν [ἀτυχήσαιτέ ποτ' ἦ] παύ-
σαισθε, ἀλλ' ὧν τε νῦν ὑμῖν ἔστιν ἀγαθῶν ἢ κτῆσις
βεβαία μενεῖ, τῶν τ' ἀπόντων ταχεῖαν ἔξετε τὴν παρ-
ουσίαν. <181> μόνον οἷς ὑμᾶς ὁ θεὸς βούλεται ἔπε- 30

σθαι, τούτοις πειθαρχεῖτε, καὶ μήτε νομίμων τῶν παρ-
 όντων ἄλλην προτιμήσητε διάταξιν, μήτ' εὐσεβείας ἥς
 νῦν περὶ τὸν θεὸν ἔχετε, καταφρονήσαντες εἰς ἄλλον
 μεταστήσῃσθε τρόπον. ταῦτα δὲ πράττοντες ἀλκιμώ-
 5 ταιοὶ μάχας διενεγκεῖν ἀπάντων ἔσεσθε καὶ μηδενὶ
 τῶν ἐχθρῶν εὐάλωτοι· <182> θεοῦ γὰρ παρόντος ὑμῖν
 βοηθοῦ, πάντων περιφρονεῖν εὐλογον. τῆς δ' ἀρετῆς
 ἔπαθλα ὑμῖν μεγάλα κεῖται πρὸς ἅπαντα τὸν βίον κτη-
 σαμένοις· αὕτη γέ τοι πρῶτον ἀγαθὸν τὸ πρέσβιστόν
 10 ἔστιν, ἔπειτα καὶ τὴν τῶν ἄλλων χαρίζεται περιουσίαν,
 <183> ὥς καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑμῖν χρωμένοις αὐτῇ
 μακαριστὸν ποιῆσαι τὸν βίον καὶ τῶν ἄλλοφύλων πλέον
 δοξαζομένους, ἀδήριτόν τε παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τὴν εὐκλειαν
 ὑμῖν ὑπάρξει. τούτων δ' ἂν ἐφικέσθαι δυνηθεῖητε, εἰ
 15 τῶν νόμων, οὓς ὑπαγορεύσαντός μοι τοῦ θεοῦ συν-
 εταξάμην, κατήκοοι καὶ φύλακες γένοισθε καὶ μελετῶητε
 τὴν σύνεσιν αὐτῶν. <184> ἅπειμι δ' αὐτὸς χαίρων
 ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἀγαθοῖς, παρατιθέμενος ὑμᾶς νόμων
 τε σωφροσύνῃ καὶ κόσμῳ τῆς πολιτείας καὶ ταῖς τῶν
 20 στρατηγῶν ἀρεταῖς, οἳ πρόνοιαν ἔξουσιν ὑμῶν τοῦ συμ-
 φέροντος. <185> θεός τε ὁ μέχρι νῦν ἡγεμονεύσας
 ὑμῶν, καθ' οὗ βούλησιν κἀγὼ χρήσιμος ὑμῖν ἐγενό-
 μην, οὐ μέχρι τοῦ δεῦρο ὑμῖν στήσει τὴν αὐτοῦ πρό-
 νοιαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον αὐτοὶ βούλεσθε χρόνον τοῦτον
 25 ἔχειν προστάτην ἐν τοῖς τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδεύμασι μέ-
 νοντες, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῦ χρήσεσθε τῇ προμηθείᾳ.
 <186> γνώμας θ' ὑμῖν εἰσηγήσονται τὰς ἀρίστας, αἷς
 ἐπόμενοι τὴν εὐδαιμονίαν ἔξετε, ὁ ἀρχιερεὺς Ἑλεάζα-
 ρος καὶ Ἰησοῦς ἡ τε γερονσία καὶ τὰ τέλη τῶν φυλῶν·
 30 ὧν ἀκροᾶσθε μὴ χαλεπῶς, γινώσκοντες ὅτι πάντες οἱ

ἄρχεσθαι καλῶς εἰδότες καὶ ἄρχειν εἴσονται παρελθόν-
 τες εἰς ἔξουσίαν αὐτοῦ, τὴν τ' ἐλευθερίαν ἡγεῖσθε μὴ
 τὸ προσαγανακτεῖν οἷς ἂν ὑμᾶς οἱ ἡγεμόνες πράττειν
 ἀξιῶσιν. <187> νῦν μὲν γὰρ ἐν τῷ τοὺς εὐεργέτας
 ὑβρίζειν, ἐν τούτῳ τὴν παρορησίαν τίθεσθε· ὃ δὴ τοῦ 5
 λοιποῦ φυλαττομένοις ὑμῖν ἄμεινον ἔξει τὰ πράγματα.
 <188> μὴδὲ τὴν ἴσῃν ἐπὶ τούτοις ὀργὴν ποτε λαμβά-
 νετε, ἥ κατ' ἐμοῦ πολλάκις ἐτολμήσατε χρῆσθαι· γινώ-
 σκετε γὰρ ὡς πλεονάκις ἐκινδύνευσα ὑφ' ὑμῶν ἀπο-
 θανεῖν ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων. <189> ταῦτα δ' οὐκ 10
 ὀνειδίζων ὑμᾶς προυθέμην (οὐ γὰρ ἐπ' ἐξόδου τοῦ
 ζῆν δυσχεραίνοντας καταλιπεῖν ἡξίουν εἰς ἀνάμνησιν
 φέρων, μὴδὲ παρ' ὃν ἔπασχον αὐτὰ καιρὸν ἐν ὀργῇ
 γενόμενος) ἀλλ' ὥστε τοῦ σωφρονήσειν ὑμᾶς εἰς τὸ
 μέλλον κατ' αὐτό γε τοῦτ' ἀσφαλὲς εἶναι, καὶ μὴδὲν 15
 εἰς τοὺς προεστηκότας ἐξυβρίσαι διὰ πλοῦτον, ὅς ὑμῖν
 πολὺς διαβάσι τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Χαναanaίαν κτη-
 σαμένοις περιστήσεται, <190> ἐπεὶ προαχθέντες εἰς κατα-
 φρόνησιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς ὀλιγωρίαν, ἀπολείτε
 καὶ τὴν εὐνοίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ. ποιήσαντες δὲ τοῦ- 20
 του ἐχθρόν, τὴν τε γῆν, ἣν κτήσεσθε, κρατηθέντες
 ὅπλοις ὑπ' αὐτῶν αὐθις ἀφαιρεθήσεσθε μετὰ μεγίστων
 ὀνειδῶν, καὶ σκεδασθέντες διὰ τῆς οἰκουμένης πᾶσαν
 ἐμπλήσετε τὴν γῆν καὶ θάλατταν τῆς αὐτῶν δουλείας.
 <191> ἔσται δ' ὑμῖν τούτων πείραν λαμβάνουσιν ἀνω- 25
 φελῆς ἢ μετάνοια καὶ ἢ τῶν οὐ φυλαχθέντων νόμων
 ἀνάμνησις. ὅθεν εἰ βούλοισθε τούτους ὑμῖν μένειν,
 τῶν πολεμίων μὴδένας ὑπολίπησθε κρατήσαντες αὐ-
 τῶν, ἀλλὰ πάντας ἀπολλύναι κρίνατε συμφέρον, ἵνα
 μὴ ζώντων παραγευσάμενοι τῆς ἐκείνων ἐπιτηδεύσεως 30

διαφθείρητε τὴν πατριὸν πολιτείαν. <192> ἔτι δὲ καὶ
 βωμοὺς καὶ ἄλσῃ καὶ νεῶς ὁπόσους ἔχοιεν κατερείπειν
 παραινῶ, καὶ δαπανᾶν πυρὶ τὸ γένος αὐτῶν καὶ τὴν
 μνήμην· βεβαία γὰρ ἂν οὕτως ὑμῖν μόνον ὑπάρξειεν
 5 ἢ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀσφάλεια. <193> ἵνα δὲ μὴ
 δι' ἀμαθίαν τοῦ κρείττονος ἢ φύσις ὑμῶν πρὸς τὸ
 χεῖρον ἀπονεύσῃ, συνέθηκα ὑμῖν καὶ νόμους, ὑπαγο-
 ρεύσαντός μοι τοῦ θεοῦ, καὶ πολιτείαν, ἧς τὸν κόσμον
 φυλάξαντες πάντων ἂν εὐδαιμονέσταιτο κριθεῖντε.'

10 <194> ταῦτ' εἰπὼν δίδωσιν αὐτοῖς ἐν βιβλίῳ τοὺς 3
 νόμους καὶ τὴν διάταξιν τῆς πολιτείας ἀναγεγραμμένην.
 οἱ δ' ἐδάκρυν τε καὶ πολλὴν ἐπιζήτησιν ἐποιοῦντο
 τοῦ στρατηγοῦ, μεμνημένοι τε ὧν κινδυνεύσειε καὶ
 προθυμηθεῖν τῆς περὶ αὐτῶν σωτηρίας, καὶ δυσελπι-
 15 στοῦντες περὶ τῶν μελλόντων ὥς οὐκ ἐσομένης ἄλλης
 ἀρχῆς τοιαύτης, ἥτιόν τε τοῦ θεοῦ προνοησομένου διὰ
 τὸ Μωυσῆν εἶναι τὸν παρακαλοῦντα. <195> ὧν τ'
 ἐπὶ τῆς ἐρήμου μετ' ὁργῆς ὁμιλήσειαν αὐτῷ μετανο-
 οῦντες ἤλγουν, ὥς ἅπαντα τὸν λαὸν εἰς δάκρυα προ-
 20 πεσόντα κρεῖττον καὶ τῆς ἐκ λόγου παρηγορίας τὸ ἐπ'
 αὐτῷ ποιῆσαι πάθος. Μωυσῆς δ' αὐτοὺς παρηγόρει,
 καὶ τοῦ δακρύων αὐτὸν ἄξιον ὑπολαμβάνειν ἀπάγων
 αὐτοὺς χρῆσθαι τῇ πολιτείᾳ παρεκάλει.

<196> καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν· βούλομαι δὲ 4
 25 τὴν πολιτείαν πρότερον εἰπὼν τῷ τε Μωυσέος ἀξιώ-
 ματι καὶ τῆς ἀρετῆς ἀναλογοῦσαν, καὶ μαθεῖν παρέχων
 δι' αὐτῆς τοῖς ἐντευξομένοις οἷα τὰ καθ' ἡμᾶς ἀρχῆθεν
 ἦν, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων τραπέσθαι διήγησιν.
 γέγραπται δὲ πάνθ' ὅσα ἐκεῖνος κατέλιπεν, οὐδὲν ἡμῶν
 30 ἐπὶ καλλωπισμῷ προσθέντων, οὐδ' ὅ τι μὴ καταλέλοιπε

Μωυσῆς. <197> νενεωτέρισται δ' ἡμῖν τὸ κατὰ γένος
 ἕκαστα τάξαι· σποράδην γὰρ ὑπ' ἐκείνου κατελείφθη
 γραφέντα, καὶ ὡς ἕκαστόν τι παρὰ τοῦ θεοῦ πύθοιτο.
 τούτου χάριν ἀναγκαῖον ἡγησάμην προδιαστείλασθαι,
 μὴ καὶ τις ἡμῖν παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἐντυγχανόντων ⁵
 τῇ γραφῇ μέμψις ὡς διημαρτηκόσι γένηται. <198>
 ἔχει δ' οὕτως ἡ διάταξις ἡμῖν τῶν νόμων τῶν ἀνηκόν-
 των εἰς τὴν πολιτείαν. οὓς δὲ κοινούς ἡμῖν καὶ πρὸς
 ἀλλήλους κατέλιπε, τούτους ὑπερεθέμην εἰς τὴν περὶ
 ἐθνῶν καὶ αἰτιῶν ἀπόδοσιν, ἣν συλλαμβανομένου τοῦ ¹⁰
 θεοῦ μετὰ ταύτην ἡμῖν τὴν πραγματείαν συντάξασθαι
 πρόκειται.

⁵ <199> ἐπειδὴν τὴν Χαναναίων γῆν κτησάμενοι καὶ
 σχολὴν ἐπὶ χρήσει τῶν ἀγαθῶν ἔχοντες πόλεις τὸ λοι-
 πὸν ἤδη κτίξειν προαιρησθε, ταῦτα ποιοῦντες τῷ θεῷ ¹⁵
 φίλα πράξετε καὶ τὴν εὐδαιμονίαν βεβαίαν ἔξετε. <200>
 ἱερὰ πόλεις ἔστω μία τῆς Χαναναίων γῆς ἐν τῷ καλ-
 λίστῳ καὶ δι' ἀρετὴν ἐπιφανεῖ, ἣν ἂν ὁ θεὸς αὐτῷ
 διὰ προφητείας ἐκλέξῃται. καὶ νεὼς εἷς ἐν ταύτῃ ἔστω,
 καὶ βωμοὺς εἷς ἐκ λίθων μὴ κατειργασμένων ἀλλὰ λογά- ²⁰
 δην συγκειμένων, οἱ κοινάματι χρυσθέντες εὐπρεπεῖς
 τ' εἶεν καὶ καθάριοι πρὸς τὴν θέαν. <201> ἡ δ' ἐπὶ
 τοῦτον πρόσβασις ἔστω μὴ διὰ βαθμίδων, ἀλλὰ προσ-
 χώσεως αὐτῷ κατὰ προνοῦς γενομένης. ἐν ἑτέρῳ δὲ
 πόλει μήτε βωμοὺς μήτε νεὼς ἔστω· θεὸς γὰρ εἷς καὶ ²⁵
 τὸ Ἑβραίων γένος ἓν.

⁶ <202> ὁ δὲ βλασφημῆσαι τολμήσας θεὸν καταλευ-
 σθεὶς κριμνάσθω δι' ὅλης ἡμέρας, καὶ ἀτίμως καὶ
 ἀφανῶς θάπτέσθω.

⁷ <203> συνερχέσθωσαν δ' εἰς ἣν ἂν ἀποφήνωσι πό- ³⁰

λιν τὸν νεὼν τρεῖς τοῦ ἔτους οἱ ἐκ τῶν περάτων τῆς
 γῆς ἥς ἂν Ἑβραῖοι κρατῶσιν, ὅπως τῷ θεῷ τῶν μὲν
 ὑπηργμένων εὐχαριστῶσι καὶ περὶ τῶν εἰς τὸ μέλλον
 παρακαλῶσι, καὶ συνόντες ἀλλήλοις καὶ συνευωχούμε-
 5 νοι προσφιλεῖς ᾧσι. <204> καλὸν γὰρ εἶναι μὴ ἀγνο-
 εῖν ἀλλήλους, ὁμοφύλους τ' ὄντας καὶ τῶν αὐτῶν
 κοινωνοῦντας ἐπιτηδευμάτων. τοῦτο δ' ἐκ μὲν τῆς
 αὐτῆς ἐπιμιξίας αὐτοῖς ὑπάρξειν, τῇ τ' ὅψει καὶ
 τῇ ὁμιλίᾳ μνήμην αὐτῶν ἐντιθέοντας· ἀνεπιμίκτους
 10 γὰρ ἀλλήλοις μένοντας ἀλλοτριωτάτους αὐτοῖς νομι-
 σθήσεσθαι.

<205> ἔστω δὲ καὶ δεκάτης τῶν καρπῶν ἐξαίρεσις 8
 ὑμῖν, χωρὶς ἥς διέταξα τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευítais δι-
 δοσθαι, ἣ πιπρασκέσθω μὲν ἐπὶ τῶν πατρίδων, εἰς δὲ
 15 τὰς εὐωχίας ὑπηρετεῖτω καὶ τὰς θυσίας τὰς ἐν τῇ ἱερᾷ
 πόλει· δίκαιον γὰρ εἶναι τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδομένων,
 ἣν ὁ θεὸς αὐτοῖς κτήσασθαι παρέσχεν, ἐπὶ τιμῇ τοῦ
 δεδωκότος ἀπολαύειν.

<206> ἐκ μισθοῦ γυναικὸς ἡταιρημένης θυσίας μὴ 9
 20 τελεῖν· ἦδεσθαι γὰρ μηδενὶ τῶν ἀφ' ὕβρεως τὸ θεῖον,
 χεῖρον δ' οὐκ ἂν εἴη τῆς ἐπὶ τοῖς σώμασιν αἰσχύνης.
 ὁμοίως μὴδ' ἂν ἐπ' ὀχεύσει κυνός, ἥτοι θηρευτικοῦ ἢ
 ποιμνίων φύλακος, λάβῃ τις μισθόν, ἐκ τούτου θύειν
 τῷ θεῷ.

25 <207> βλασφημεῖτω δὲ μηδεὶς θεοὺς οὓς πόλεις 10
 ἄλλαι νομίζουσι. μὴδὲ συλᾶν ἱερὰ ξενικά, μὴδ' ἂν
 ἔπωνομασμένον ἢ τινὲ θεῷ κειμήλιον λαμβάνειν.

<208> μηδεὶς δ' ἐξ ὑμῶν κλωστήν ἐξ ἐρίου καὶ 11

§ 203 = Deuter. XII 11.

§ 205 = Deuter. XIV 23.

§ 206 = Deuter. XXIII 18.

§ 207 = Exod. XXII 28; Deuter. VII 25.

λίνου στολήν φορεῖτω· τοῖς γὰρ ἱερεῦσι μόνοις ταύτην ἀποδεδείχθαι.

- 12 <209> συνελθόντος δὲ τοῦ πλήθους εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ἐπὶ ταῖς θυσίαις δι' ἐτῶν ἑπτὰ, τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῆς ἐνστάσης, ὁ ἀρχιερεὺς, ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ στα- 5
θεὶς ἀφ' οὗ γένοιτ' ἂν ἑξάκουστος, ἀναγινωσκέτω τοὺς νόμους πᾶσι· καὶ μήτε γυνὴ μήτε παῖδες εἰσγέσθωσαν τοῦ ἀκούειν, ἀλλὰ μηδ' οἱ δοῦλοι· <210> καλὸν γὰρ ταῖς ψυχαῖς ἐγγραφέντας αὐτοὺς καὶ τῇ μνήμῃ φυλα-
χθῆναι μηδέποτε ἑξαλειφθῆναι θυναμένους. οὕτω γὰρ 10
οὐδὲν ἁμαρτήσονται, μὴ θυνάμενοι λέγειν ἄγνοιαν τῶν ἐν τοῖς νόμοις διωρισμένων· οἳ τε νόμοι πολλὴν πρὸς ἁμαρτάνοντας ἔξουσι παρησίαν, ὥς προλεγόντων αὐτοῖς ἃ πείδονται, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐγγραψάντων διὰ τῆς ἀκοῆς ἃ κελεύουσιν, <211> ὥστ' εἶναι διὰ παντὸς 15
ἔνδον παρ' αὐτοῖς τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἧς ὀλιγορήσαντες ἠδίκησαν καὶ τῆς ζημίας αὐτοῖς αἰτιοὶ γεγόνασιν. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ παῖδες πρῶτον τοὺς νόμους, μάθημα κάλλιστον καὶ τῆς εὐδαιμονίας αἴτιον.
- 13 <212> ὅλις δ' ἐκάστης ἡμέρας, ἀρχομένης τ' αὐτῆς 20
καὶ ὁπότε πρὸς ὕπνον ὥρα τρέπεσθαι, μαρτυρεῖν τῷ θεῷ τὰς δωρεὰς ἃς ἀπαλλαγείσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς Αἴγυπτι-
πτιῶν γῆς παρῆσχε, δικαίας οὐσης φύσει τῆς εὐχαρι-
στίας καὶ γενομένης ἐπ' ἀμοιβῇ μὲν τῶν ἤδη γεγο-
νῶτων ἐπὶ δὲ προτροπῇ τῶν ἐσομένων. <213> ἐπιγρά- 25
φειν δὲ καὶ τοῖς θυρώμασιν αὐτῶν τὰ μέγιστα ὧν εὐηργέτησεν αὐτοὺς ὁ θεός, ἐν τε βραχίουσιν ἑκάστον διαφαίνειν· ὅσα τε τὴν ἰσχὺν ἀποσημαίνειν δύναται τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἴηνοιαν, φέρειν ἐγγε-

§ 208 = Deuter. XXII 11.

§ 209 = Deuter. XXXI 10.

§ 211 = Deuter. VI 18; XI 19.

γραμμένα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ βραχίονος, ὡς περιβλεπτον εἶναι πανταχόθεν τὸ περὶ αὐτοὺς πρόθυμον τοῦ θεοῦ.

〈214〉 ἀρχέτωσαν δὲ καθ' ἐκάστην πόλιν ἄνδρες 14

5 ἐπὶ οἱ καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν περὶ τὸ δίκαιον σπουδὴν προησκηκότες· ἐκάστη δ' ἀρχὴ δὺ' ἄνδρες ὑπηρέται διδόσθωσαν ἐκ τῆς τῶν Λευιτῶν φυλῆς. 〈215〉

ἔστωσαν δὲ καὶ οἱ δικάζειν λαχόντες ταῖς πόλεσιν ἐν ἀπάσῃ τιμῇ, ὡς μήτε βλασφημεῖν ἐκείνων παρόντων

10 μήτε θρασύνεσθαι τισιν ἐξεῖναι, τῆς πρὸς τοὺς ἐν ἀξιώματι τῶν ἀνθρώπων αἰδοῦς αὐτοὺς εὐλαβεστέρους, ὥστε τοῦ θεοῦ μὴ καταφρονεῖν, ἀπεργαζομένης. 〈216〉

οἱ δὲ δικασταὶ ἀποφαίνεσθαι κύριοι περὶ τοῦ δόξαντος αὐτοῖς ἔστωσαν, πλὴν εἰ μὴ τι χρήματα λαβόντας

15 τις αὐτοὺς ἐπὶ διαφθορᾷ τοῦ δικαίου ἐνδείξαιτ' ἢ ἄλλην τιν' αἰτίαν προσέροι καθ' ἣν οὐ καλῶς ἐλέγχει αὐτοὺς ἀποφηναμένους. οὔτε γὰρ κέρδει χαριζομένους οὔτ' ἀξιώματι προσῆκον πονηρὰς ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ἐπάνω πάντων τιθεμένους. 〈217〉

20 ὁ γὰρ θεὸς ἂν οὕτω δόξειε καταφρονεῖσθαι, καὶ ἀσθενέστερος ἐκείνων οἷς ἂν τις κατὰ φόβον ἰσχύος προσνείμῃ τὴν ψῆφον κεκρίσθαι. τῆς γὰρ θεοῦ ἰσχύος ἐστὶ τὸ δίκαιον. τοῖς οὖν ἐν ἀξιώμασι τυγχάνουσι καταχαριζομένος τις ἐκείνους τοῦ θεοῦ δυνατωτέρους

25 ποιεῖ. 〈218〉 ἂν δ' οἱ δικασταὶ μὴ νοῶσι περὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς παρατεταγμένων ἀποφύνασθαι (συμβαίνειν δὲ πολλὰ τοιαῦτα τοῖς ἀνθρώποις), ἀκέραιον ἀναπεμπέτωσαν τὴν δίκην εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν, καὶ συνελθόντες ὁ τ' ἀρχιερεὺς καὶ ὁ προφήτης καὶ ἡ γερουσία τὸ
30 δοκοῦν ἀποφαινέσθωσαν.

§ 214 = Deuter. XVI 18.

- 15 <219> εἷς δὲ μὴ πιστευέσθω μάρτυς, ἀλλὰ τρεῖς ἢ τὸ τελευταῖον δύο, ὧν τὴν μαρτυρίαν ἀληθῆ ποιήσῃ τὰ προβεβιωμένα. γυναικῶν δὲ μὴ ἔστω μαρτυρία διὰ κουφότητα καὶ θρόσος τοῦ γένους αὐτῶν. μαρτυρεῖ-
 τωσαν δὲ μηδὲ δοῦλοι διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγένειαν, 5
 οὓς ἢ διὰ κέρδος εἰκὸς ἢ διὰ φόβον μὴ τάληθῇ μαρ-
 τυρῆσαι. ἂν δέ τις ψευδομαρτυρήσας πιστευθῇ, πα-
 σχέτω ταῦτ' ἐλεγχθεὶς ὅσα ὁ καταμαρτυρηθεὶς πάσχειν
 ἔμελλεν.
- 16 <220> ἂν δὲ πραχθέντος φόνου ἔν τινι χώρᾳ μὴ 10
 εὐρίσκηται ὁ δράσας μὴδ' ὑπονοῖται τις ὥς διὰ μῖσος
 ἀπεκτονῶς, ζητεῖτωσαν μὲν αὐτὸν μετὰ πολλῆς σπου-
 δῆς, μὴνυτρα προθέμενοι· μηδενὸς δὲ μηνύοντος, αἱ
 ἀρχαὶ τῶν πόλεων τῶν πλησίον τῇ χώρᾳ ἐν ἧ ὁ φό-
 νος ἐπράχθη, καὶ ἡ γερουσία συνελθόντες μετρεῖτωσαν 15
 ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ κεῖται ὁ νεκρὸς τὴν χώραν. <221>
 ἢ δ' ἂν ἡ πλησιαιότης πόλιν, οἱ ἐν αὐτῇ δημόσιοι
 πριέμενοι δάμαλιν, καὶ κομίσαντες εἰς φάραγγα καὶ
 ἀνεπιτήδειον ἀρότρῳ καὶ φυτοῖς χωρίον, τοὺς τένον-
 τας κοψάτωσαν τῆς βοός, <222> καὶ χέρνιβας ἐλόμενοι 20
 ὑπὲρ κεφαλῆς τῆς βοός οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ ἡ
 γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης καθαρὰς ἀναβοησάτωσαν
 τὰς χεῖρας ἔχειν ἀπὸ τοῦ φόνου, καὶ μήτε δοῦσαι μήτε
 δρωμένῳ παρατυχεῖν, ἐπικαλεῖσθαι δ' ἴλεω τὸν θεὸν
 καὶ μηκέτι τοιοῦτο δεινὸν συμβῆναι τῇ γῇ πάθος. 25
- 17 <223> ἀριστοκρατία μὲν οὖν κράτιστον καὶ ὁ κατ'
 αὐτὴν βίος, καὶ μὴ λάβοι πόθος ὑμᾶς ἄλλης πολιτείας,
 ἀλλὰ ταύτην στέργετε, τοὺς νόμους ἔχοντες δεσπότας
 καὶ κατὰ τούτους ἕκαστα πράττοντες. ἀρκεῖ γὰρ ὁ

θεὸς ἡγεμὼν εἶναι. βασιλέως δ' εἰ γένοιτο ἔρως ὑμῖν,
 ἔστω μὲν οὗτος ὁμόφυλος, πρόνοια δ' αὐτῷ δικαιοσύ-
 νης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς διὰ παντὸς ἔστω. <224>
 παραχωρεῖτω δ' οὗτος τοῖς μὲν νόμοις καὶ τῷ θεῷ τὰ
 5 πλείονα τοῦ φρονεῖν, πραττέτω δὲ μηδὲν δίχα τοῦ
 ἀρχιερέως καὶ τῆς τῶν γερουσιαστῶν γνώμης, γάμοις
 τε μὴ πολλοῖς χρώμενος, μηδὲ πλήθος διώκων χρημά-
 των μὴδ' ἱππων, ὧν αὐτῷ παραγενομένων ὑπερήφα-
 νος ἂν τῶν νόμων γένοιτο. κωλυέσθω δ', εἰ τούτων
 10 τι διὰ σπουδῆς ἔχοι, γίνεσθαι τοῦ συμφέροντος ὑμῖν
 δυνατώτερος.

<225> ὄρους γῆς μὴ ἐξέστω κινεῖν μήτ' οἰκείας 18
 μήτ' ἀλλοτριὰς πρὸς οὓς ἔστιν ὑμῖν εἰρήνη· φυλαττέσθω
 δ' ὥσπερ θεοῦ ψῆφον βεβαίαν εἰς αἰῶνα κειμένην ἀναι-
 15 ρεῖν, ὥς πολέμων ἐντεῦθεν καὶ στάσεων γινομένων,
 ἐκ τοῦ πλεονεκτοῦντας προσωτέρω χωρεῖν βούλεσθαι
 τῶν ὄρων. μὴ γὰρ μακρὰν εἶναι τοῦ καὶ τοὺς νόμους
 ὑπερβαίνειν τοὺς τὸν ὄρον μετακινοῦντας.

<226> γῆν ὃ φυτεύσας, πρὸ ἐτῶν τεττάρων ἂν 19
 20 καρπὸν προβάλλῃ τὰ φυτά, μήτε τῷ θεῷ ἀπαρχὰς ἐν-
 τεῦθεν ἀποφερέτω μήτ' αὐτὸς χρησθῶ· οὐ γὰρ κατὰ
 καιρὸν τοῦτον ὑπ' αὐτῶν ἐνεχθῆναι, βιασαμένης δὲ
 τῆς φύσεως ἁώρως μήτε τῷ θεῷ ἀρμόττειν μήτ' αὐτῷ
 τῷ δεσπότῃ χρῆσθαι. <227> τῷ δὲ τετάρτῳ τρυγάτω
 25 πᾶν τὸ γενόμενον (τότε γὰρ ὥριον εἶναι) καὶ συναγα-
 γῶν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν κομιζέτω, καὶ σὺν τῇ δεκάτῃ
 τοῦ ἄλλου καρποῦ μετὰ τῶν φίλων εὐωχούμενος ἀνα-
 λισκέτω, καὶ μετ' ὁρφανῶν καὶ χηρευσῶν γυναικῶν.
 πέμπτου δ' ἔτους κύριος ἔστω τὰ φυτὰ καρποῦσθαι.

§ 223 = Deuter. XVII 14. § 225 = Deuter. XIX 14;
 XXVII 17. § 226 = Levit. XIX 23.

20 <228> τὴν ἀμπέλοις κατάφυτον γῆν μὴ σπείρειν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτὴν τρέφειν τοῦτο τὸ φυτὸν καὶ τῶν ἐξ ἀρότρου πόνων ἀπηλλάχθαι. βουδὶν ἀροῦν τὴν γῆν, καὶ μηδὲν τῶν ἐτέρων ξύλων σὺν αὐτοῖς ὑπὸ ξεύγλην ἄγοντας, ἀλλὰ κατ' οἰκεία γένη κἀκείνοις ποιεῖσθαι 5 τὸν ἄροτον. εἶναι δὲ καθαρὰ τὰ σπέρματα καὶ ἀνεπίμικτα, καὶ μὴ σύνδυο καὶ τρία σπείρειν· οὐ γὰρ τῇ τῶν ἀνομοίων κοινωνίᾳ χαίρειν τὴν φύσιν. <229> μηδὲ κτήνεσιν ἐπάγειν ὅσα μὴ συγγενῇ· δέος γὰρ ἐκ τούτου μὴ διαβῇ καὶ μέγρι τῶν ἀνθρώπων ἢ πρὸς τὸ 10 ὁμόφυλον ἀτιμία, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ φανῶλα πρότερον λαβοῦσα. <230> δεῖ δὲ μηδὲν εἶναι τοιοῦτον συγκεχωρημένον ἐξ οὗ κατὰ μίμησιν παρατροπή τις τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν ἔδοιτο, ἀλλ' ὥς οὐδὲ περὶ τῶν τυχόντων ἡμέλῃται τοῖς νόμοις, εἰ- 15 δόσι προνοεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοὺς ἀμέμπτου.

21 <231> ἀμῶντας δὲ καὶ συναιροῦντας τὰ θέρη μὴ καλαμᾶσθαι, καταλείπειν δέ τινα καὶ τῶν θραγματῶν τοῖς βίου σπανίζουσιν, ἔρμαιον εἶναι τούτοις πρὸς δια- τροφήν. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς τρύγης ἀπολείπειν τὰς ἐπι- 20 φυλλίδας τοῖς πένησι, καὶ τῶν ἐλαιῶνων παρεῖναι τι τοῦ καρποῦ πρὸς συλλογὴν τοῖς ἐξ ιδίων οὐκ ἔχουσι μεταλαβεῖν. <232> οὐ τοσαύτη γὰρ ἂν ἐκ τῆς ἐπ' ἀκριβὲς αὐτῶν συλλογῆς εὐπορία τοῖς δεσπόταις γέ- νοιτο, ὅση χάρις ἐκ τῶν δεομένων ἐλθοι· τό τε θεῖον 25 τὴν γῆν προθυμοτέραν εἰς τὴν ἐκτροφήν τῶν καρπῶν ἀπεργάσεται, μὴ τοῦ καθ' αὐτοὺς προνοουμένων λυσι- τελοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων διατροφῆς λόγον ἔχοντων. <233> μηδὲ βοῶν, ὅποτε τρίβοιεν τοὺς στά-

χυς, ἀποδεῖν τὰ στόματα ἐπὶ τῆς ἄλως· οὐ γὰρ εἶναι
 δίκαιον εἶργειν τοὺς συνειργασμένους τοῦ καρποῦ καὶ
 περὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ πονήσαντας. <234> μὴδ' ὁπώ-
 ρας ἀκμαζούσης κωλύειν ἄπτεσθαι τοὺς ὁδῶ βαδίζον-
 5 τας, ἀλλ' ὥς ἐξ οἰκείων αὐτοῖς ἐπιτρέπειν ἐμπύμπλα-
 σθαι, καὶ ἐγγώριοι τυγχάνωσι καὶ ξένοι, χαίροντας
 ἐπὶ τῷ παρασχεῖν αὐτοῖς τῶν ὠραίων μεταλαμβάνειν.
 ἀποφέρεσθαι δ' αὐτοῖς μὴδὲν ἐξέστω. <235> μὴδὲ
 10 τρυγῶντες ὦν ἂν εἰς τὰς ληνοὺς κομίζωσιν εἰργέτω-
 σαν τοὺς ὑπαντιάζοντας ἀπεσθίειν· ἄδικον γὰρ ἀγαθῶν,
 ἃ κατὰ βούλησιν θεοῦ παρῆλθεν εἰς τὸν βίον, φθο-
 νεῖν τοῖς ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν μεταλαμβάνειν, τῆς ὥρας
 ἐν ἀκμῇ τ' οὔσης καὶ σπενδούσης ἀπελθεῖν, <236> ὥς
 τῷ θεῷ κεχαρισμένον ὄν, εἰ καὶ ὑπ' αἰσχύνης τινὰς
 15 ὀκνοῦντας ἄψασθαι λαβεῖν παρακαλοῖεν, ὄντας μὲν
 Ἰσραηλίτας ὥς κοινωνοὺς καὶ δεσπότας διὰ τὴν συγ-
 γένειαν, ἀφιγμένους δ' ἀλλαχόθεν ἀνθρώπους ξενίων
 τυγχάνειν ἀξιοῦντας, ὦν ὁ θεὸς καθ' ὥραν αὐτοῖς
 παρέσχεν. <237> ἀναλώματα γὰρ οὐχ ἡγητέον ὅσα τις
 20 κατὰ χρηστότητα παρήσιν ἀνθρώποις λαμβάνειν, τοῦ
 θεοῦ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν χορηγοῦντος οὐκ ἐπὶ
 τῷ καρποῦσθαι μόνους ἀλλὰ καὶ τῷ τοῖς ἄλλοις μετα-
 διδόναι φιλοτίμως, καὶ βουλομένου τῷ τρόπῳ τούτῳ
 τὴν ἰδίαν περὶ τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν εὐνοίαν καὶ τὴν
 25 χορηγίαν τῆς εὐδαιμονίας καὶ τοῖς ἄλλοις ἐμφανίζεσθαι,
 ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος αὐτοῖς ἀκείνοις μεταδιδόν-
 των. <238> *ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιήσας πληγὰς μιᾶ
 λειπούσας τετταράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν τι-
 μωρίαν ταύτην αἰσχίστην ἐλεύθερος ὑπομενέτω, ὅτι

§ 233 = Deuter. XXV 4.

§ 234 = Deuter. XXIV 21.

§ 237 = Deuter. XXIV 19.

§ 238 = Deuter. XXV 3.

τῷ κέρδει δουλεύσας ὕβρισε τάξιωμα. <239> καλῶς γὰρ ὑμῖν ἔχει πεπειραμένοις ἐν Αἰγύπτῳ συμφορῶν καὶ κατὰ τὴν ἐρημίαν πρόνοιαν τῶν ἐν τοῖς ὁμοίοις ὑπαρχόντων ποιῆσθαι, καὶ τυχόντας εὐπορίας ἐξ ἔλεου καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ, τὴν αὐτὴν ταύτην ἐξ ὁμοίου 5 πάθους ἀπομερίζειν τοῖς δεομένοις.

- 22 <240> ταῖς δὲ δεκάταις ταῖς δυσίν, ἃς ἔτους ἐκάστου προεῖπον τελεῖν, τὴν μὲν τοῖς Λευítais τὴν δ' ἑτέραν πρὸς τὰς εὐωχίας, τρίτην πρὸς αὐταῖς κατ' ἔτος τρίτον συμφέρειν εἰς διανέμησιν τῶν σπανιζόντων, 10 γυναιξί τε χήραις καὶ παισὶν ὀρφανοῖς. <241> τῶν δ' ὠραιῶν ὅ τι κἂν πρῶτον ἐκάστῳ τύχῃ γενόμενον, εἰς τὸ ἱερὸν κομιζέτωσαν, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτὸ γῆς, ἣν αὐτοῖς κτήσασθαι παρῄσχεν, εὐλογήσαντες, θυσίας ἃς ὁ νόμος αὐτοῖς ἐπιφέρειν 15 κελεύει ἐπιτελέσαντες, τούτων τὰ προτέλεια τοῖς ἱερεῦσι διδόντωσαν. <242> ἐπειδὴν δὲ ταῦτα ποιήσας τις, καὶ πάντων τὰς δεκάτας ἅμα ταῖς εἰς τοὺς Λευίτας καὶ τὰς εὐωχίας ἀπαρχαῖς ἀπενηνοχῶς, ἀπιέναι μέλλῃ πρὸς αὐτὸν οἴκαδε, σιὰς ἀντικρὺ τοῦ τεμενίσματος εὐχαρι- 20 στησάτω μὲν τῷ θεῷ ὅτι τῆς ἀπ' Αἰγυπτίων αὐτοὺς ὕβρεως ἀπαλλάξας γῆν αὐτοῖς ἀγαθὴν καὶ πολλὴν ἔδωκε καρποῦσθαι, <243> μαρτυράμενος δ' ὡς τὰς τε δεκάτας καὶ τᾶλλα κατὰ τοὺς Μωυσέος τελέσειε νόμους, αἰτησάσθω τὸν θεὸν εὖμενῇ καὶ ἵλεων αὐτῷ διὰ παν- 25 τὸς εἶναι καὶ κοινῇ πᾶσιν Ἑβραίοις διαμένειν. φυλάττοντα μὲν ἃ δέδωκεν αὐτοῖς ἀγαθὰ, προσκτίσαντα δ' ὅσα δύναται χαρίζεσθαι.

- 23 <244> γαμεῖτόωσαν δ' ἐν ὥρᾳ γάμου γενόμενοι παρ-
 § 240 = Deuter. XIV 27; XXVI 12. § 242 = Deuter. XXVI 5.
 § 243 = Deuter. XXVI 10.

θένους ἔλευθέρας γονέων ἀγαθῶν· ὁ δὲ μὴ μέλλων
 ἄγεσθαι παρθένον μὴ ζευγνύσθω συνοικοῦσαν ἄλλω
 νοθεύσας, μηδὲ λυπῶν τὸν πρότερον αὐτῆς ἄνδρα.
 δούλας δὲ μὴ γαμεῖσθαι τοῖς ἔλευθέροις, μηδ' ἂν ὑπ'
 5 ἔρωτος πρὸς τοῦτό τινες ἐκβιάζωνται, κρατεῖν δὲ τῆς
 ἐπιθυμίας τὸ εὐπρεπὲς καὶ τοῖς ἀξιώμασι πρόσφορον.
 <245> ἔτι δὲ μὴδ' ἡταιρημένης εἶναι γάμον, ἥς δι'
 ὕβριν τοῦ σώματος τὰς ἐπὶ τῷ γάμῳ θυσίας ὁ θεὸς
 οὐκ ἂν πρόσδοιτο. γένοιτο γὰρ ἂν οὕτω τῶν παίδων
 10 τὰ φρονήματα ἔλευθέρια καὶ πρὸς ἀρετὴν ὄρθια, εἰ
 μὴ τύχοιεν ἐκ γάμων φύντες αἰσχυρῶν, μηδ' ἐξ ἐπι-
 θυμίας οὐκ ἔλευθερίας συνελθόντων. <246> εἰ δέ τις
 ὡς παρθένον μνηστευσάμενος ἔπειτα μὴ τοιαύτην εὐ-
 ροι, δίκην λαχὼν αὐτὸς μὲν κατηγορεῖται, χρώμενος
 15 εἰς ἀπόδειξιν οἷς ἂν ἔχη τεκμηρίοις, ἀπολογεῖσθω δ'
 ὁ τῆς κόρης πατήρ ἢ ἀδελφός, ἢ ὃς ἂν μετὰ τούτους
 ἐγγυτέρω δοκῇ τοῦ γένους. <247> καὶ κριθεῖσα μὲν
 ἢ κόρη μὴ ἀδικεῖν συνοικεῖται τῷ κατηγορήσαντι, μη-
 δεμίαν ἐξουσίαν ἔχοντος ἐκείνου ἀποπέμπεσθαι αὐτήν,
 20 πλὴν εἰ μὴ μεγάλας αἰτίας αὐτῷ παρὰσχοι καὶ πρὸς ἃς
 οὐδ' ἂν ἀντειπεῖν δυνηθείη· <248> τοῦ δὲ τολμηρῶς
 καὶ προπετῶς ἐπενεγκεῖν αἰτίαν καὶ διαβολὴν πρόστι-
 μον ἐκτινύτω, πληγὰς τετταράκοντα μιᾷ λειπούσας λαμ-
 βάνων, καὶ πεντήκοντα σίκλους ἀποτινύτω τῷ πατρί.
 25 ἂν δ' ἐξελέγξῃ τὴν παιδίσκην ἐφθαρμένην, δημότις
 μὲν οὖσα τοῦ μὴ σωφρόνως προστῆναι τῆς παρθενίας
 ἄχροι νομίζων γάμων καταλευέσθω, ἂν δ' ἐξ ἱερέων ἢ
 γεγεννημένη, καίεσθω ζῶσα. <249> δύο γυναικῶν οὐ-
 σῶν τινί, καὶ τῆς μὲν ἑτέρας ἐν τιμῇ σφόδρα καὶ εὐ-

§ 244 = Deuter. XXII 22; Levit. XXI 7. § 245 = Deuter. XXIII 2. § 246 = Deuter. XXII 13; XXV 3.

νοία κειμένης ἢ δι' ἔρωτα καὶ κάλλος ἢ κατ' ἄλλην αἰτίαν, τῆς δ' ἑτέρας ἐν ἐλάττονι μοίρᾳ τυγχανούσης, ἂν ὁ ἐκ τῆς ἀγαπωμένης παῖς γενόμενος, νεώτερος ὢν τοῦ ἐκ τῆς ἑτέρας φύντος, ἀξιοῖ διὰ τὴν πρὸς τὴν μητέρα τοῦ πατρὸς εὐνοίαν τῶν πρεσβείων τυγχάνειν ⁵ ὥστε διπλοῦν τὸ μέρος τῆς πατρῴας οὐσίας λαμβάνειν (τοῦτο γὰρ ἐν τοῖς νόμοις διατετάχμεν), μὴ συγκεχωρήσθω· <250> ἄδικον γὰρ τὸν τῇ γενέσει πρεσβύτερον, ὅτι τὰ τῆς μητρὸς αὐτῷ ἦττονα παρὰ τῇ διαθέσει τοῦ πατρὸς, τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ στέρεσθαι. <251> ὁ ¹⁰ κόρην ἄλλῳ κατηγγυημένην φθείρας, εἰ μὲν πείσας καὶ πρὸς τὴν φθορὰν συγκάταινον λαβὼν, ἀποθνήσκέτω σὺν αὐτῇ· πονηροὶ γὰρ ὁμοίως ἐκάτεροι, ὁ μὲν τὸ αἰσχιστον πείσας ἐκουσίως ὑπομεῖναι καὶ προτιμῆσαι τοῦτο τοῦ ἐλευθέρου γάμου τὴν κόρην, ἢ δὲ παρασχεῖν ¹⁵ αὐτὴν πεισθεῖσα δι' ἡδονὴν ἢ διὰ κέρδος πρὸς τὴν ὕβριν. <252> εἰ δέ που μόνη περιπεσὼν βιάσεται μηδενὸς βοηθοῦ παρόντος, μόνος ἀποθνήσκέτω. ὁ φθείρας παρθένον μὴπω κατηγγυημένην αὐτὸς γαμείτω· ἢν δὲ τῷ πατρὶ τῆς κόρης μὴ δόξῃ συνοικίζειν ²⁰ αὐτῷ, πεντήκοντα σίκλους τιμὴν τῆς ὕβρεως καταβαλέτω. <253> γυναικὸς δὲ τῆς συνοικούσης βουλόμενος διαξευχθῆναι καθ' ἁσθηποτοῦν αἰτίας (πολλὰ δ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις τοιαῦτα γίνοντο). γράμμασι μὲν περὶ τοῦ μηδέποτε συνελθεῖν ἰσχυρίζεσθω. λάβοι γὰρ ἂν ²⁵ οὕτως ἐξουσίαν ἢ γυνὴ συνοικεῖν ἑτέρῳ· πρότερον γὰρ οὐκ ἔφετέον. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνον κακωθείη, ἢ τελευτήσαντος αὐτοῦ θελήσειε γαμεῖν αὐτὴν ὁ πρότερος, μὴ ἐξεῖναι αὐτὴν ἐπαρμέναι. <254> τὴν ἄτεκνον, τὰν-

§ 249 = Deuter. XXI 15.

§ 251 = Deuter. XXII 23.

§ 253 = Deuter. XXIV 3.

ὁρὸς αὐτῇ τετελευτηκότος, ἀδελφὸς ἐκείνου γαμεῖτω,
 καὶ τὸν παῖδα τὸν γενόμενον τῷ τοῦ τεθνεῶτος καλέ-
 σας ὀνόματι τρεφέτω τοῦ κλήρου διάδοχον· τοῦτο γὰρ
 καὶ τοῖς δημοσίοις λυσιτελήσει γινόμενον, τῶν οἰκων
 5 οὐκ ἐκλειπόντων καὶ τῶν χρημάτων τοῖς συγγενέσι
 μενόντων, καὶ ταῖς γυναιξὶ κουφισμὸν οἴσει τῆς συμ-
 φορᾶς, τοῖς ἔγγιστα τῶν προτέρων ἀνδρῶν συνοικούσαις.
 <255> ἐὰν δὲ μὴ βούληται γαμεῖν ἀδελφός, ἐπὶ τὴν
 γερουσίαν ἐλθοῦσα ἢ γυνὴ μαρτυράσθω τοῦθ' ὅτι
 10 βουλομένην αὐτὴν ἐπὶ τοῦ οἴκου μένειν καὶ τεκνοῦν ἐξ
 αὐτοῦ μὴ προσδέχοιτο, ὑβρίζων τὴν τοῦ τεθνηκότος
 ἀδελφοῦ μνήμην. ἐρομένης δὲ τῆς γερουσίας διὰ ποίαν
 αἰτίαν ἀλλοτρίως ἔχει πρὸς τὸν γάμον, ἂν τε μικρὰν
 ἂν τε μείζω λέγῃ, πρὸς ταῦτα ῥεπέτω. <256> ὑπολύ-
 15 σασα δ' αὐτὸν ἢ γυνὴ τὰδελφοῦ τὰ σάνδαλα καὶ πτύ-
 σασα αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον, τούτων αὐτὸν ἄξιον εἶ-
 ναι παρ' αὐτῆς λεγέτω τυγχάνειν, ὑβρίζαντα τὴν τοῦ
 κατοικομένου μνήμην. καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς γερουσίας
 ἀπίτω τοῦτ' ἔχων ὕνειδος πρὸς ἅπαντα τὸν βίον, ἢ δ'
 20 ᾧπερ ἂν βουληθῇ τινὲ τῶν δεομένων γαμεῖσθω. <257>
 ἂν δ' αἰχμάλωτόν τις λάβῃ παρθένον, ἂν τε καὶ γεγα-
 μημένην, βουλομένῳ συνοικεῖν μὴ πρότερον ἐξέστω
 εὐνῆς ἄψασθαι καὶ κοινωνίας, πρὶν ἢ ξυραμένην αὐ-
 τὴν καὶ πένθιμον σχῆμα ἀναλαβοῦσαν ἀποθρηνῆσαι
 25 συγγενεῖς καὶ φίλους τοὺς ἀπολωλότας ἐν τῇ μάχῃ,
 <258> ὅπως τὸ ἐπ' αὐτοῖς κορέσασα λυπηρὸν ἔπειθ'
 οὕτως ἐπ' εὐωχίας τράπηται καὶ γάμους· καλὸν γὰρ
 εἶναι καὶ δίκαιον παιδοποιὸν παραλαμβάνοντα θερα-
 πεύειν αὐτῆς τὸ βουλητόν, ἀλλὰ μὴ τὴν ἰδίαν ἡδονὴν

§ 254 = Deuter. XXV 5.

§ 255 = Deuter. XXV 7.

§ 257 = Deuter. XXI 10.

διώκοντα μόνον τοῦ κατ' αὐτήν ἀμελεῖν κεχαρισμένου.
 <259> τριάκοντα δ' ἡμερῶν τῷ πένθει διελθουσῶν
 (αὐτάρκεις γὰρ ἐπὶ τοῖς θακρύοις αὐταὶ τῶν φιλιτάων
 ταῖς φρονίμοις) τότε χωρεῖν ἐπὶ τὸν γάμον. εἰ δ'
 ἐμπλησθεὶς τῆς ἐπιθυμίας ὑπερηφανήσειεν αὐτήν γα- 5
 μετήν ἔχειν, μηκέτ' ἐξουσίαν ἔχέτω καταδουλοῦν αὐ-
 τήν, ἀλλ' ὅπη βούλεται χωρεῖν ἀπίτω, τὸ ἐλεύθερον
 ἔχουσα.

- 24 <260> ὅσοι δ' ἂν τῶν νεωτέρων περιφρονῶσι τοὺς
 γονεῖς καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῖς μὴ νέμωσιν, ἢ δι' αἰσχύ- 10
 νην ἢ διὰ σύνεσιν ἐξυβρίζοντες εἰς αὐτούς, πρῶτον
 μὲν λόγοις αὐτοὺς νουθετεῖτωσαν οἱ πατέρες (αὐτάρ-
 κεις γὰρ ἐφ' υἱέσιν οὗτοι δικασταί), <261> συνελθεῖν
 μὲν ἀλλήλοις οὐχ ἡδονῆς ἔνεκα λέγοντες, οὐδὲ τῆς τῶν
 χρημάτων αὐξήσεως, κοινῶν τῶν ἐκατέρωθεν ὑπαρχόν- 15
 των γενομένων, ἀλλ' ὅπως παίδων τύχωσιν, οἳ γηρο-
 κομήσουσιν αὐτοὺς καὶ ὧν ἂν δέωνται παρ' αὐτῶν
 ἔξουσι. ἔγενόμενόν τέ σε μετὰ χαρᾶς καὶ τοῦ τῷ θεῷ
 χάριν εἰδέναι τὴν μεγίστην ἀράμενοι διὰ σπουδῆς ἀν-
 εθρέψαμεν, μηδενὸς φειδῶ ποιούμενοι τοῦ καὶ δόξαν- 20
 τοι εἰς σωτηρίαν τὴν σὴν καὶ παιδείαν τῶν ἀρίστων
 εἶναι χρησίμου. <262> νῦν δὲ (συγγνώμην γὰρ δεῖ
 νέμειν ἐφ' ἀμαρτήμασι νέων) ἀπόχρη σοι ὅσα τῆς εἰς
 ἡμᾶς τιμῆς ὀλιγώρησας, καὶ μεταβαλοῦ πρὸς τὸ σω-
 φρονέστερον, λογισάμενος καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς εἰς 25
 πατέρας τολμωμένοις χαλεπῶς ἔχειν, ὅτι καὶ αὐτὸς
 πατήρ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐστί, καὶ συνατι-
 μοῦσθαι δοκεῖ τοῖς τὴν αὐτὴν αὐτῷ προσηγορίαν ἔχου-
 σιν, οὐχ ὧν προσήκεν αὐτοῖς παρὰ τῶν παίδων τυγ-
 χάνουσιν. καὶ ὁ νόμος κολαστῆς γίνεται τῶν τοιούτων 30

ἀπαραίτητος, οὗ σὺ μὴ πειραθείης.’ <263> κὰν μὲν
 τούτοις θεραπεύηται τὸ τῶν νέων αὐθαδες, ἀπαλλατ-
 τέσθωσαν τῶν ἐπὶ τοῖς ἡγνοημένοις ὄνειδῶν· οὕτω
 γὰρ ἂν ὅ τε νομοθέτης ἀγαθὸς εἴη καὶ οἱ πατέρες
 5 εὐτυχεῖς, οὐκ ἐπιδόντες οὔτε νῖδον κολαζόμενον οὔτε
 θυγατέρα. <264> ᾧ δ’ ἂν οἱ λόγοι καὶ ἡ παρ’ αὐ-
 τῶν διδασκαλία τοῦ σωφρονεῖν τὸ μηδὲν εἶναι φανῶ-
 σιν, ἐχθροὺς δ’ ἀσπόνδους ποιῇ αὐτῷ τοὺς νόμους
 τοῖς συνεχέσι κατὰ τῶν γονέων τολμήμασι, προαχθεῖς
 10 ὑπ’ αὐτῶν τούτων ἔξω τῆς πόλεως τοῦ πλήθους ἐπο-
 μένου καταλευέσθω, καὶ μείνας δι’ ὅλης τῆς ἡμέρας
 εἰς θέαν τὴν ἀπάντων θαπτέσθω νυκτός. <265> οὕτω
 δὲ καὶ οἱ ὁπωσοῦν ὑπὸ τῶν νόμων ἀναιρεθῆναι κατα-
 κριθέντες. θαπτέσθωσαν δὲ καὶ οἱ πολέμιοι, καὶ νεκροὺς
 15 μὴδὲ εἰς γῆς ἄμοιρος κείσθω, περαιοτέρω τοῦ δικαίου
 τιμωρίαν ἐκτίνων.

<266> δανείζειν δ’ Ἑβραίων ἐπὶ τόκοις ἐξέστω μη- 25
 δενὶ μήτε βρωτὸν μήτε ποτόν· οὐ γὰρ δίκαιον προσ-
 οδεύεσθαι τοῦ ὁμοφύλου τὰς τύχας, ἀλλὰ βοηθήσαντα
 20 ταῖς χρεῖαις αὐτοῦ κέρδος εἶναι νομίζειν τὴν τ’ ἐκέλ-
 νου εὐχαριστίαν καὶ τὴν ἀμοιβὴν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ
 γεννησομένην ἐπὶ τῇ χρηστότητι.

<267> οἱ δὲ λαβόντες εἴτ’ ἀργύρια εἴτε τινὰ τῶν 26
 καρπῶν, ὑγρὸν ἢ ξηρόν, κατὰ νοῦν αὐτοῖς τῶν παρὰ
 25 τοῦ θεοῦ χωρησάντων κομίζοντες μεθ’ ἡδονῆς ἀποδι-
 δότωσαν τοῖς δοῦσιν, ὥσπερ ἀποθέμενοι εἰς τὰ αὐτῶν
 καὶ πάλιν, εἰ δεηθεῖεν, ἔξουντες. <268> ἂν δ’ ἀναι-
 σχυντῶσι περὶ τὴν ἀπόδοσιν, μὴ πρὸς τὴν οἰκίαν βαδί-

§ 264 = Deuter. XXI 21.

§ 265 = Deuter. XXI 23.

§ 266 = Deuter. XXIII 19; Levit. XXV 36.

§ 267 = Deu-

ter. XXIV 10; cf. Exod. XXII 26.

σαντας ἐνεχυράζειν πρὶν ἢ δίκη περὶ τούτου γένηται, τὸ δ' ἐνεχυρον αἰτεῖν ἔξω, καὶ τὸν ὀφείλοντα κομίζειν δι' αὐτοῦ, μηδὲν ἀντιλέγοντα τῷ μετὰ νόμου βοηθείας ἐπ' αὐτὸν ἵκοντι. <269> καὶ μὲν εὐπορος ἢ ὁ ἡνεχυρασμένος, κατεχέτω τοῦτο μέχρι τῆς ἀποδό- 5 σεως ὁ δεδανεικὼς· ἂν δὲ πένης, ἀποδιδότω πρὶν ἡλίου δυσμῶν, καὶ μάλιστα· ἂν ἱμάτιον ἢ τὸ ἐνεχυρον, ὅπως εἰς ὕπνον ἔχη τοῦτο, φύσει τοῦ θεοῦ τοῖς πενομένοις ἔλεον νέμοντος. <270> μύλην δὲ καὶ τὰ περὶ ταύτην σκευή μὴ ἐξεῖναι λαμβάνειν ἐνεχυρον, ὅπως μὴ στέ- 10 ρωνται καὶ τῶν πρὸς τὰ σιτία ὀργάνων, μηδ' ὑπ' ἐνδείας πάθωσί τι τῶν χειρόνων.

27 <271> ἐπ' ἀνθρώπου μὲν κλοπῇ θάνατος ἔστω ἢ ζημία, ὁ δὲ χρυσὸν ἢ ἄργυρον ὑφελόμενος τὸ διπλοῦν ἀποτινύτω. κτείνας δ' ἐπὶ τοῖς κατ' οἶκον κλεπτομέ- 15 νοις τις ἀθῶος ἔστω, καὶ ἢ πρὸς διορύγματι τοίχου <272> βόσκημα δ' ὁ κλέψας τετραπλὴν τὴν ζημίαν ἀποτινύτω, πλὴν βοός· πενταπλὴν δ' ὑπὲρ τούτου καταβαλλέτω. ὁ δὲ τὸ ἐπιτίμιον ἄπορος διαλύσασθαι δοῦ- 20 λος ἔστω τοῖς καταδικασαμένοις.

28 <273> πρᾶθεις δ' ὁμοφύλῳ τις ἔξ ἑτη δουλενέτω, τῷ δ' ἐβδόμῳ ἐλευθερός ἀφείσθω. εἰν δὲ τέκνων αὐτῷ γενομένων ἐκ δούλης παρὰ τῷ πριαμένῳ διὰ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα φιλοστοργίαν βού- 25 ληται δουλεύειν, ἐνιαυτοῦ ἐνστήντος τοῦ ἰωβήλου (πεν- τηκοστὸς δ' ἐνιαυτός ἐστιν) ἐλευθεροῦσθω, καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα ἐλευθέραν ἐπαγόμενος.

29 <274> εἰν δέ τις χρυσίον ἢ ἄργύριον εὖρη καθ'

§ 269 = Deuter. XXIV 12. § 270 = Deuter. XXIV 6

§ 271 = Deuter. XXIV 7. Exod. XXI 17; XXII 2. § 272

= Exod. XXII 1. § 273 = Exod. XXI 2; cf. Deuter. XV 12.

ὁδόν, ἐπιζητήσας τὸν ἀπολωλεκότα, καὶ κηρύξας τὸν
τόπον ἐν ᾧ εὔρεν, ἀποδότω, τὴν ἐκ τῆς ἐτέρου ζημίας
ὠφέλειαν οὐκ ἀγαθὴν ὑπολαμβάνων. ὁμοίως καὶ περὶ
βοσκημάτων οἷς ἂν ἐντύχη τις κατ' ἐρημίαν πλανωμέ-
5 νοις, μὴ εὔρεθέντος τοῦ κυρίου παραχοῆμα παρ' αὐτῷ
φυλαττέτω, μαρτυράμενος τὸν θεὸν μὴ νοσφίζεσθαι
ἀλλότρια.

<275> μὴ ἐξεῖναι δὲ παριέναι κτηνῶν τινὲ κακο- 30
παθούτων ὑπὸ χειμῶνος ἢ πεπτωκότων ἐν πηλῷ,
10 συνδιασώζειν δὲ καὶ τὸν πόνον οἰκεῖον ἡγησάμενον
βοηθεῖν.

<276> μηνύειν δὲ καὶ τὰς ὁδοὺς τοῖς ἀγνοοῦσι, 31
καὶ μὴ γέλωτα θηρωμένους αὐτοῖς ἐμποδίζειν πλάνη
τὴν ἐτέρου χρεῖαν.

15 ὁμοίως μὴδὲ βλασφημεῖτω τις τὸν ἄωτον καὶ τὸν 32
ἐνεόν.

<277> ἐν μάχῃ τις, ὅπου μὴ σίδηρος, πληγεὶς παρα- 33
χοῆμα μὲν ἀποθανὼν ἐκδικεῖσθω ταύτῃ παθόντος τοῦ
πεπληχότος· ἂν δὲ κομισθεὶς παρ' ἑαυτὸν καὶ νοσήσας
20 ἐπὶ πλείονας ἡμέρας ἔπειτ' ἀποθάνῃ, ἀθῶος ἔστω ὁ
πλήξας. σωθέντος δὲ καὶ πολλὰ δαπανήσαντος εἰς τὴν
νοσηλείαν, ἀποτινύτω πανθ' ὅσα παρὰ τὸν χρόνον τὸν
τῆς κατακλίσεως ἀνήλωσε καὶ ὅσα τοῖς ἰατροῖς ἔδωκεν.

<278> ὁ γυναιῖκα λακτίσας ἔγκυνον, ἂν μὲν ἐξαμβλώσῃ
25 ἢ γυνή, ζημιούσθω χρήμασιν ὑπὸ τῶν δικαστῶν ὥς
παρὰ τὸ διαφθαρὲν ἐν τῇ γαστρὶ μειώσας τὸ πλῆθος·
διδόσθω δὲ καὶ τὰνδρὶ τῆς γυναικὸς παρ' αὐτοῦ χρή-
ματα. θνησκούσης δ' ἐκ τῆς πληγῆς καὶ αὐτὸς ἀπο-

§ 274 = Deuter. XXII 1.

§ 275 = Deuter. XXII 4.

§ 276 = Deuter. XXVII 18; Levit. XIX 14.

§ 277 = Exod.

XXI 18.

θυνησκέτω, ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς καταθέσθαι δικαιούντος τοῦ νόμου.

- 34 <279> φάρμακον μήτε θανάσιμον μήτε τῶν εἰς ἄλλας βλάβας πεποιημένων Ἰσραηλιτῶν ἔχέτω μηδὲ εἷς. ἐὰν δὲ κεκτημένος φωραθῇ, τεθνήτω, τοῦτο πάσχω· ὃ δὲ διέθηκεν ἂν ἐκείνους καθ' ὧν τὸ φάρμακον ἦν παρεσκευασμένον.
- 35 <280> ὁ πηρώσας πασχέτω τὰ ὅμοια, στερόμενος οὐπερ ἄλλον ἐστέρησε, πλὴν εἰ μὴ τι χρήματα λαβεῖν ἐθελήσειεν ὁ πεπηρωμένος, αὐτὸν τὸν πεπονθότα κύριον 10 τοῦ νόμου ποιούντος τιμήσασθαι τὸ συμβεβηκὸς αὐτῷ πάθος, καὶ συγχωροῦντος ἦν μὴ βούληται γενέσθαι πικρότερος.
- 36 <281> βοῦν τοῖς κέρασι πλήττοντα ὁ δεσπότης ἀποσφαττέτω. εἰ δ' ἐφ' ἄλλως κτείνειέ τινα πληξας, αὐ- 15 τὸς μὲν καταλευσθεὶς ἀποθυνησκέτω, μηδ' εἰς τροφὴν εὐχρηστος εἶναι κατηξιωμένος· ἐὰν δὲ καὶ ὁ δεσπότης ἐλέγχῃται προειδῶς αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ μὴ φυλαξάμενος, καὶ αὐτὸς ἀποθυνησκέτω ὡς αἷτιος τῷ ὑπὸ τοῦ βοῦς ἀνηρημένῳ γεγεννημένῳ. <282> ἐὰν δὲ δοῦλον 20 ἢ θεράπαιναν ἀποκτείνῃ βοῦς, αὐτὸς μὲν καταλιθούσθω, τριάκοντα δὲ σίκλους ὁ κύριος τοῦ βοῦς ἀποτινύτω τῷ δεσπότῃ τοῦ ἀνηρημένου. βοῦς δ' ἐὰν οὕτω πληγείς ἀποθάνῃ, πωλείσθωσαν καὶ ὁ τεθνεὼς καὶ ὁ πληξας, καὶ τὴν τιμὴν τὴν ἀμφοτέρων οἱ δεσπόται αὐτῶν δια- 25 νεμέσθωσαν.
- 37 <283> οἱ δὲ φρέαρ ἢ λάκκον ὀρύξαντες ἐπιμελὲς ποιείσθωσαν ὥστε σανίδων ἐπιβολαῖς ἔχειν κεκλεισμένα, οὐχ ὅπως τινὲς εἴργοιντο ὑδρείας, ἀλλ' ἵνα μηδεὶς

κίνδυνος ὥς ἐμπεσουμένοις ἤ. <284> οὗ δ' ἂν εἰς
 ὄρυγμα τοιοῦτον μὴ κλειστὸν ἐμπεσὸν βόσκημά τινος
 διαφθαρεῖ, τὴν τιμὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ καταβαλλέτω.
 περιβαλλέσθω δὲ καὶ τοῖς τέγεσιν ἅπερ ὥς ἀντὶ τείχους
 5 ὄντα οὐκ ἐάσει τινὰς ἀποκυλισθέντας ἀπολέσθαι.

<285> παρακαταθήκην δέ, ὥσπερ ἱερόν τι καὶ θεῖον 38
 χρῆμα, ὃ παραλαβὼν φυλακῆς ἀξιούτω, καὶ μηδεὶς ἀπο-
 στερεῖσθαι θρασυνθείη τὸν πεπιστευκότα, μήτ' ἀνὴρ μήτε
 γυνή, μηδ' εἰ χρυσὸν ἅπειρον μέλλοι κερδαίνειν κατα-
 10 φρονῶν τῷ μηδέν' εἶναι τὸν ἐξελέγξοντα. <286> καθ'
 ὅλου μὲν γὰρ τὸ συνειδὸς ἐπιστάμενον τὸ αὐτοῦ προσ-
 ῆκεν ἕκαστον εὖ πράττειν, καὶ μάρτυροι ἀρκούμενον
 αὐτῷ πάντα ποιεῖν ἃ παρ' ἄλλων ἐπαινὸν αὐτῷ παρ-
 ἔξει, μάλιστα δὲ τὸν θεόν, ὃν οὐδεὶς πονηρὸς ὦν λαν-
 15 θάνει. <287> εἰ δὲ μηδὲν ἐπίβουλον δοῶν ὃ πιστευ-
 θεὶς ἀπολέσειεν, ἀφικόμενος ἐπὶ τοὺς ἐπὶ κριτὰς
 ὁμνύτω τὸν θεὸν ὅτι μηδὲν παρὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν
 ἀπόλοιτο καὶ κακίαν, οὐδὲ χρησαμένου τινὶ μέρει αὐ-
 τῆς, καὶ οὕτως ἀνεπαιτίτως ἀπίτω. χρησάμενος δὲ
 20 κἂν ἐλάχιστον μέρος τῶν πεπιστευμένων ἂν ἀπολέσας
 τύχη, τὰ λοιπὰ πάνθ' ἃ ἔλαβεν ἀποδοῦναι κατεγνώσθω.
 <288> ὁμοίως δὲ τῷ περὶ παρακαταθηκῶν, κἂν μισθόν
 τις ἀποστερήσῃ τῶν ἐπὶ σώμασι τοῖς αὐτῶν ἐργαζομέ-
 νων, μεμνήσθω ὅτι οὐκ ἀποστερητέον ἀνδρὸς πένητος
 25 μισθόν, εἰδότας ὥς ἀντὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων
 ὁ θεὸς αὐτῷ τοῦτον εἴη παρῆσχηκός. ἀλλὰ μηδ' ἀνα-
 βάλλεσθαι τὴν ἀπόδοσιν, ἀλλ' αὐθημερὸν ἐκτίνειν, ὥς
 οὐ βουλομένου τοῦ θεοῦ τῆς ἐξ ὧν πεπόνηκε χρήσεως
 ὑστερεῖν τὸν εἰργασμένον.

§ 284 = Exod. XXI 33. § 285 = Exod. XXII 7. § 287
 = Exod. XXII 11. § 288 = Deuter. XXIV 15.

39 <289> παῖδας ὑπὲρ ἀδικίας πατέρων μὴ κολάζειν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων αὐτῶν ἀρετὴν οἴκτου μᾶλλον ἀξιοῦν ὅτι μοχθηρῶν ἐγένοντο πατέρων, ἢ μίσους φύν-
 τας ἐκ φάυλων. οὐδὲ μὴν πατράσιν υἱῶν ἀμαρτίαν
 λογιστέον, τῶν νέων πολλὰ παρὰ τὴν ἡμετέραν διδα- 5
 σκαλίαν ἑαυτοῖς ἐπιτρεπόντων ὑπερηφανία τοῦ διδά-
 σκεσθαι.

40 <290> γάλλους ἐκτρέπεσθαι καὶ σύνοδον φεύγειν
 τὴν μετὰ τῶν ἀφελομένων αὐτοῦς τὸ ἄρρεν καὶ τὸν
 τῆς παιδοποιίας καρπὸν, ὃν ἀνθρώποις ἐπ' ἀνζήσει 10
 τοῦ γένους ἡμῶν ὁ θεὸς παρέσχεν. ἐλαύνειν δ' οὕτως
 ὥς ἐπὶ τέκνων σφαγῇ καὶ πρὸς τούτῳ ἀπολλύντας τὸ
 ἐκείνων αἷτιον· <291> δῆλον γὰρ ὥς τῆς ψυχῆς αὐτοῖς
 τεθηλυσμένης μετεκοσμήσαντο πρὸς τοῦτο καὶ τὸ σῶμα.
 ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν τὸ νομιζόμενον τέρας τοῖς ὁρώσι. 15
 μὴ ἐξεῖναι δὲ ποιεῖν ἐκτομίας, μήτ' ἀνθρώπους μήτε
 τῶν ἄλλων ζώων.

41 <292> αὕτη μὲν οὖν ὑμῖν εἰρηνικὴ τῶν νόμων
 κατὰ τὴν πολιτείαν διάταξις ἔστω, καὶ ὁ θεὸς εὐμενῆς
 ἀστυσίαστον αὐτῆς τὸν κόσμον παρέξεται· γένοιτο δὲ 20
 χρόνος μὴδὲ εἷς ὃς καινίσει τι τούτων καὶ πρὸς τὸ
 ἐναντίον μεταβαλεῖ. <293> ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸ ἀνθρώ-
 πινον καὶ εἰς ἀβουλήτους ἢ κατὰ προαίρεσιν ταραχὰς
 καὶ κινδύνους ἐμπεσεῖν, φέρε καὶ περὶ τούτου βραχεία
 προσδιατάξωμεν, ὥς ἂν προειδότες ἢ χρὴ ποιεῖν ἐν 25
 τῇ χρεΐα τῶν σωτηρίων εὐπορῇτε, καὶ μὴ τότε ἢ δεῖ
 ποιεῖν ἐπιζητοῦντες ἀπαράσκευοι τοῖς καιροῖς περι-
 πέσῃτε.

<294> γῆν ἣν ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε πόρων καταφρο-
 νοῦσι καὶ ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν ἡσκημένοις, ἀπόλεμον 30

μὲν νέμεσθαι παράσχοι τοῖς κεκτημένοις αὐτήν, μήτ'
 ἄλλοτρίων εἰς αὐτήν ἐπὶ κακώσει στρατευσάντων, μήτε
 στάσεως ἐμφυλίου κατασχούσης ὑμᾶς, ὑφ' ἧς τάναντία
 πατράσι τοῖς ἐαντῶν πράττοντες ἀπολεῖτε τὰ ἐκείνοις
 5 νομισθέντα. <295> χρώμενοί τε νόμοις, οὓς ἀγαθοὺς
 δοκιμάσας ὁ θεὸς παραδίδωσι, διατελοίητε. ἔργον δ'
 ὅ τι ἂν πολεμικὸν ἢ νῦν ὑφ' ὑμῶν ἢ ὕστερον ἐπὶ
 παίδων ὑμετέρων γένηται, τοῦθ' ὑπερόριον πραχθεῖη.
 <296> μέλλοντας δὲ πολεμεῖν πρεσβείαν καὶ κήρυκας
 10 πέμπειν παρὰ τοὺς ἐκουσίως πολεμίους· πρὸ γὰρ τῶν
 ὅπλων καλὸν εἶναι χρῆσθαι λόγοις πρὸς αὐτούς, δη-
 λοῦντας ὅτι καὶ στρατιὰν πολλὴν ἔχοντες καὶ ἵππους
 καὶ ὅπλα, καὶ πρὸ τούτων εὐμενῇ τὸν θεὸν καὶ σύμ-
 μαχον, ὅμως ἀξιοῦτε μὴ ἀναγκάζεσθαι πολεμεῖν αὐτοῖς,
 15 μηδὲ τᾶκείνων ἀφαιρουμένους ἀβούλητον αὐτοῖς κέρ-
 дос προσλαμβάνειν. <297> καὶ πειθομένων μὲν καλῶς
 ὑμᾶς ἔχει τὴν εἰρήνην φυλάττειν· εἰ δὲ φρονοῦντες
 ἐφ' ἑαυτοῖς ὡς ἰσχύι διαφέρουσιν ἀδικεῖν ἐθέλοιεν,
 στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε, στρατηγῷ μὲν αὐτοκράτορι
 20 χρώμενοι τῷ θεῷ, ὑποστράτηγον δὲ χειροτονήσαντες
 ἓνα τὸν ἀρετῇ προύχοντα· πολυαρχία γάρ, πρὸς τῷ
 τοῖς ὀξέως τι πράττειν ἀνάγκην ἔχουσιν ἐμπόδιον εἶ-
 ναι, καὶ βλάπτειν πέφυκε τοὺς χρωμένους. <298> στρα-
 τὸν δ' ἄγειν καθαρὸν, ἐκ πάντων τῶν δώμῃ σωμαμάτων
 25 καὶ ψυχῆς εὐτολμῖα διαφερόντων, τὸ δὲ δειλὸν ἀπο-
 κρίναντας, μὴ τοὺς πολεμίους παρὰ τοῦργον τραπέν
 εἰς φυγὴν ὠφελήσῃ. τοὺς τε νεωστὶ δειμαμένους οὐ-
 κίας, οἷς οὐπῶ χρόνος ἀπολαύσεως αὐτῶν ἐνιαύσιος,
 καὶ φυτεύσαντας, οὐπῶ δὲ καρπῶν μετεσχηκότας, ἔαν

§ 296 = Deuter. XX 10.
 XX 5.

§ 298 = Deuter. XXIII 9;

κατὰ χώραν, καὶ τοὺς μνηστευσάμενους δὲ καὶ νεωστὶ γεγαμηκότας, μὴ πόθῳ τούτων φειδόμενοι τοῦ ξῆν καὶ τηροῦντες αὐτοὺς εἰς τὴν τούτων ἀπόλαυσιν ἐθελοκακήσωσι.

- 42 <299> στρατοπεδευσάμενοι δὲ προνοεῖσθε μὴ τι 5
τῶν δυσχερεστέρων ἐργάσησθε. πολιορκοῦντας δὲ καὶ
ξύλων ἀπορουμένους εἰς ποίησιν μηχανημάτων μὴ κεί-
ρειν τὴν γῆν ἡμερὰ δένδρα κόπτοντας, ἀλλὰ φείδεσθαι.
λογιζομένους ἐπ' ὠφελείᾳ ταῦτα τῶν ἀνθρώπων γεγο-
νέναι, καὶ φωνῆς ἂν εὐπορήσαντα δικαιολογήσασθαι 10
πρὸς ὑμᾶς ὡς οὐδὲν αἷτια τοῦ πολέμου γεγονότα
πάσχει κακῶς παρὰ δίκην, εἰ δύναμις αὐτοῖς ἦν καὶ
μετοικήσαντ' ἂν καὶ πρὸς ἄλλην μεταβάντα γῆν. <300>
κρατήσαντες δὲ μάχῃ τοὺς ἀντιταξαμένους κτείνετε,
τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὸ τελεῖν ὑμῖν φόρους σῶξτε, πλὴν 15
τοῦ Χαναναίων ἔθνους· τούτους γὰρ πανοικὶ χρὴν
ἀφανίσαι.

- 43 <301> φυλάττετε δὲ μάλιστα ἐν ταῖς μάχαῖς ὥστε
μήτε γυναιῖκα ἀνδρική σκευὴ χρῆσθαι μήτ' ἄνδρα στολῇ
γυναικείᾳ. 20

- 44 <302> πολιτεῖαν μὲν οὖν τοιάνδε Μωυσῆς κατέλιπε,
νόμους δ' ἔτει πρότερον τετραρακοστῷ γεγραμμένους
παραδίδωσι, περὶ ὧν ἐν ἑτέρᾳ γραφῇ λέξομεν. ταῖς
δ' ἐξῆς ἡμέραις (συνεχὲς γὰρ ἐξεκκλησίασεν) εὐλογίας
αὐτοῖς δίδωσι, καὶ κατὰρας ἐπὶ τοὺς μὴ κατὰ τοὺς 25
νόμους ζήσομένους ἀλλὰ παραβησομένους τὰ ἐν αἰτοῖς
διωρισμένα. <303> ἔπειτα ποίησιν ἐξάμετρον αὐτοῖς
ἀνέγνω ἦν καταλέλοιπεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἱερωῶ, πρόο-

§ 299 = Deuter. XX 19. § 300 = Deuter. XX 13. § 301
= Deuter. XXII 5. § 302 = Deuter. XXVII sq. § 303 =
Deuter. XXXI 19.

ρησιν περιέχουσαν τῶν ἐσομένων, καθ' ἣν γέγονε πάντα καὶ γίνεται, μηδὲν ἐκείνου διημαρτηκότος τῆς ἀληθείας. <304> ταῦτ' οὖν τὰ βιβλία παραδίδωσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τὴν κιβωτόν, εἰς ἣν καὶ τοὺς δέκα λόγους
5 γεγραμμένους ἐν δυσὶ πλαξὶ κατέθετο, καὶ τὴν σκηνὴν. τῷ τε λαῷ παρήνευσε κρατήσαντι τῆς γῆς καὶ ἰδρυθέντι μὴ λήθην λαβεῖν τῆς Ἀμαληκитῶν ὕβρεως, ἀλλὰ στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς τιμωρίαν ἀπολαβεῖν ὧν ἐπὶ τῆς ἐρήμου τυγχάνοντας ἐποίησαν κακῶς. <305> ἐξελόντας
10 δὲ τὴν Χαναναίων γῆν, καὶ πᾶσαν διαφθείραντας τὴν ἐν αὐτῇ πληθὺν καθὰ πρόπει, τὸν βωμόν τ' ἀναστήσαι πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τετραμμένον, οὐ πόρρω τῆς Σικίμων πόλεως μετὰξὺ δυοῖν ὁροῖν, Γαριζαίου μὲν τοῦ ἐκ δεξιῶν κειμένου, τοῦ δ' ἐκ λαιῶν Γιβάλου προσ-
15 αγορευομένου, μερισθεῖσαν δὲ τὴν στρατιὰν καθ' ἑξ φυλὰς ἐπὶ τοῖν δυοῖν ὁροῖν ἀναστήναι, καὶ σὺν αὐτοῖς Λευίτας τε καὶ τοὺς ἱερέας. <306> καὶ πρῶτους μὲν τοὺς ἐπὶ τῷ Γαριζὶν γενομένους εὐχεσθαι τὰ κάλλιστα τοῖς περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τῶν νόμων
20 φυλακὴν σπουδάσασιν ὧν τε Μωυσῆς εἶπε μὴ παρακροασαμένοις, εὐφημεῖν δὲ τὰς ἐτέρας, καὶ τούτων πάλιν εὐχομένων τὰς προηγμένας ἐπαινεῖν. <307> ἔπειτα κατὰ ταῦτὰ τοῖς παραβησομένοις κατάρως τίθεσθαι, ὑποφωνούσας ἀλλήλαις ἐπὶ τῇ κυρώσει τῶν λεγομένων.
25 ἀνέγραψε δὲ τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρως αὐτός, ὡς μηδέποτε ἐκκλιπεῖν τὴν μάθησιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου. <308> ἃς δὴ καὶ τῷ βωμῷ τελευτῶν ἐνέγραψε κατὰ πλευρὰν ἑκατέραν, ἥ καὶ στάντα φησὶ τὸν λαὸν θῦσαι τε καὶ ὀλοκαυτῶσαι, καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἡμέ-

§ 304 = Deuter. XXXI 26. § 305 = Deuter. XXVII 4;
 cf. Ios. VIII 31. § 306 = Ios. VIII 33.

ραν οὐκ ἐπενεγκεῖν ἱερεῖον ἕτερον· οὐ γὰρ εἶναι νόμιμον. ταῦτ' οὖν Μωυσῆς διέταξε, καὶ τὸ Ἑβραίων ἔθνος ἀκόλουθα τούτοις ποιοῦν διατελεῖ.

- 45 <309> τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸν λαὸν σὺν γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις εἰς ἐκκλησίαν συναγαγών, ὥς παρεῖναι καὶ 5 τὰνδράποδα, ὥρκου τῶν νόμων αὐτοὺς φυλακὴν ποιήσασθαι, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ διανοίας ἀκριβεῖς λογιστὰς γενομένους, μηδὲν εἰς αὐτοὺς μήτε συγγενείᾳ χαριζομένους μήτ' εἰκονταξ φόβῳ, μήτ' ἄλλην καθάπαξ αἰτίαν κυριωτέραν τῆς τῶν νόμων φυλακῆς ὑπολαμβά- 10 νοντας παραβῆναι τούτους, <310> ἀλλ' ἂν τέ τις τῶν ἐξ αἵματος συγγεῖν καὶ καταλύειν ἐπιχειρῇ τὴν κατ' αὐτοὺς πολιτείαν ἢν τε πόλις, ἀμύνειν αὐτοὺς καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, καὶ κρατήσαντας μὲν ἐξ αὐτῶν ἀνασπᾶν θεμελίων καὶ μηδὲ τοῦδαφος τῶν ἀπονοηθέν- 15 των, εἰ δυνατόν, καταλιπεῖν· εἰ δ' ἀσθενοῖεν λαβεῖν τὴν τιμωρίαν, αὐτὸ τὸ μὴ κατὰ βούλησιν ἰδίαν ταῦτα γίνεσθαι δεικνύναι.

- 46 <311> καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὤμνουν. ἐδίδασκε δ' αὐτοὺς ὥς ἂν αἱ θυεῖαι τῷ θεῷ μᾶλλον κεχαρισμέναί 20 γένοιντο, καὶ ὅπως ἂν οἱ στρατεύοντες ἐξίοιεν τεκμηρίῳ χρώμενοι τοῖς λίθοις, ὥς καὶ πρότερον δεδήλωκα. προσηγήτευσε δὲ καὶ Ἰησοῦς Μωυσέως παρόντος. <312> ἔπειτα πάνθ' ὅσα ποιήσειεν ὑπὲρ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας ἢν τε πολέμοις καὶ κατ' εἰρήνην, νόμους τε συν- 25 τιθεῖς καὶ τὸν τῆς πολιτείας κόσμον συμπορίζων, ἀναλογιζόμενος προεῖπεν ὥς δηλώσειεν αὐτῷ τὸ θεῖον ὅτι παραβάντες τὴν πρὸς αὐτὸν θρησκείαν πειραθήσονται κακῶν. <313> ὥς ὅπλων τ' αὐτοῖς πολεμίων πληρω-

θῆναι τὴν γῆν καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις καὶ τὸν
 νεὼν καταπρησθῆναι, καὶ πραθέντας δουλεύειν ἀνδρά-
 σιν οὐδένα ληψομένοις οἶκτον ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς αὐ-
 τῶν, μετανοήσειν δ' αὐτοὺς ἐπὶ μηδενὶ χρησίμῳ ταῦτα
 5 πάσχοντας. <314> ὁ μέντοι θεὸς ὁ κτίσας ὑμᾶς πό-
 λεις τε πολίταις ὑμετέροις ἀποδώσει καὶ τὸν νεών.
 ἔσεσθαι δὲ τὴν τούτων ἀποβολὴν οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολ-
 λάκις.

<315> παρορμήσας δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοὺς Χανα- 47
 10 ναίους στρατιὰν ἐξαγαγεῖν ὡς τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος
 οἷς ἐπιχειρήσειε, καὶ πᾶσαν ἐπευφημήσας τὴν πληθύν,
 ἔπει' φησί ἑρὸς τοὺς ἡμετέρους ἅπειμι προγόνους
 καὶ θεὸς τήνδε μοι τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκείνους ἀφί-
 ξεως ὥρισε, <316> χάριν μὲν αὐτῷ ζῶν ἔτι καὶ παρὼν
 15 ὑμῖν ἔχειν ὁμολογῶ προνοίας τε τῆς ὑπὲρ ὑμῶν, ἣν
 οὐχ ὑπὲρ ἀπαλλαγῆς μόνον τῶν ὑμετέρων ἐποιήσατο
 κακῶν, ἀλλὰ καὶ ὠρεᾶς τῶν κρειττόνων, ὅτι τε πο-
 νοῦντί μοι καὶ κατὰ πᾶσαν ἐπίνοιαν τῆς ἐπὶ τὸ βέλ-
 τιον ὑμῶν μεταβολῆς φροντίδα λαμβάνοντι συνηγωνί-
 20 σατο, καὶ παρῆσθεν ἅπασαν ἑαυτὸν εὐμενῇ ὑμῖν. <317>
 μᾶλλον δ' αὐτὸς ἦν ὁ καὶ τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν διδοὺς
 καὶ τὰ τέλη χαριζόμενος, ὑποστρατήγῳ χρώμενος ἑμοὶ
 καὶ ὑπηρέτῃ ὦν τὸν ὑμέτερον λαὸν εὐεργετεῖν ἠθέλη-
 σεν. <318> ἀνθ' ὧν προσευλογῆσαι τὴν τοῦ θεοῦ
 25 δύναμιν, ᾧ μελήσει καὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑμῶν, ἀπαλ-
 λαττόμενος καλῶς ἔχειν ἡγησάμην, αὐτὸς τε ταύτην
 ὀφειλομένην ἀμοιβὴν ἀποδιδούς, καὶ καταλείπων εἰς
 μνήμην ὑμῖν τὸ σέβειν τε καὶ τιμᾶν προσήκειν τοῦ-
 30 καὶ μένων εὐμενῆς ἔτι παρῆξει δῶρημα κάλλιστον,
 § 315 = Deuter. XXXI 23. § 316 = Deuter. XXXII.

φυλάττειν, <319> ὥς δεινὸς μὲν ἐχθρὸς καὶ ἄνθρωπος νομοθέτης ὑβριζομένων αὐτῷ τῶν νόμων καὶ μάτην κειμένων· θεοῦ δὲ μὴ πειραθεῖντε χαλεπαίνοντος ὑπὲρ ἀμελουμένων νόμων, οὓς αὐτὸς γεννήσας ὑμῖν ἔδωκε.’

5

- 48 <320> Μωυσέος δὲ ταῦτα πρὸς τελευτῇ τοῦ βίου φήσαντος, καὶ μετ’ εὐλογίας ἐκάστη τῶν φυλῶν προφητεύσαντος τὰ γενησόμενα, τὸ πλῆθος εἰς δάκρυα προῦπεσεν, ὥς καὶ τὰς γυναῖκας στεγνωτοπυμένους ἐμφανίζειν τὸ ἐπ’ αὐτῷ τεθνηξομένῳ πάθος. καὶ οἱ παῖδες δὲ θρηνοῦντες ἔτι μᾶλλον, ὥς ἀσθενέστεροι κρατεῖν λύπης, ἐδήλουν ὅτι τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ μεγαλουργίας παρ’ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν συνίεσαν. <321> ἦν δὲ κατ’ ἐπίνοιαν τοῖς τε νέοις καὶ προβεβηκόσιν ἄμιλλα τῆς λύπης· οἱ μὲν γὰρ εἰδότες οἷου στέροιτο 15 κηδεμόνος, περὶ τοῦ μέλλοντος ἀπεθρήνουν, τοῖς δὲ καὶ περὶ τούτου τὸ πένθος ἦν, καὶ ὅτι μῆπω καλῶς τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ γεγευμένοις ἀπολείπεσθαι συνέβαινεν αὐτοῦ. <322> τὴν δ’ ὑπερβολὴν τῆς τοῦ πλῆθους οἴμωγῆς καὶ τῶν ὀδυρμῶν τεκμαίροιτ’ ἂν τις ἐκ τοῦ 20 συμβάντος τῷ νομοθέτῃ· καὶ γὰρ πεπεισμένος ἅπαντι τῷ χρόνῳ μὴ δεῖν ἐπὶ μελλούσῃ τελευτῇ κατηγεῖν ὥς κατὰ βούλησιν αὐτὸ πάσχοντας θεοῦ καὶ φύσεως νόμῳ, ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ λαοῦ πραττομένοις ἐνικηθῇ δακρυῖσαι. <323> πορευομένῳ δ’ ἔνθεν ἔμελλεν ἀφαι- 25 νισθῆσεσθαι, πάντες εἶποντο δεδακρυμένοι. καὶ Μωυσῆς τοὺς μὲν πόρρω τῇ χειρὶ κατασεύων μένειν ἡρμυῶντας ἐκέλευε, τοὺς δ’ ἔγγιον λόγοις παρεκάλει μὴ ποιεῖν αὐτῷ δακρυτὴν τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπομένους. <324> οἱ δὲ καὶ τοῦτ’ αὐτῷ χαρίζεσθαι κοίροντες, τὸ 30

κατὰ βούλησιν ἀπελθεῖν αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἐφεῖναι, κατέχουσιν αὐτοὺς ἐν ἀλλήλοις δακρύοντες. μόνη δ' ἡ γερουσία προύπεμψεν αὐτὸν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἑλεάζαρος καὶ ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς. <325> ὥς δ' ἐπὶ τῷ
5 ὄρει τῷ Ἀβαρεῖ καλουμένῳ ἐγένετο (τοῦτο δ' ὑψηλὸν Ἰεριχοῦντος καταντικρὺ κεῖται, γῆν ἀρίστην τῶν Χαναναίων καὶ πλείστην παρέχον τοῖς ἐπ' αὐτοῦ κατοπτεύειν), ἀπέπεμπε τὴν γερουσίαν. <326> ἀσπαζομένου δὲ καὶ τὸν Ἑλεάζαρον αὐτοῦ καὶ Ἰησοῦν, καὶ προσομι-
10 λῶντος αὐτοῖς ἔτι, νέφους αἰφνίδιον ὑπὲρ αὐτὸν στάντος ἀφανίζεται κατὰ τινος φάραγγος. γέγραφε δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τεθνεῶτα, δέισας μὴ δι' ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀγάπης πρὸς τὸ θεῖον αὐτὸν ἀναχωρῆσαι τολμήσωσιν εἰπεῖν.
15 <327> ἐβίωσε δὲ τὸν πάντα χρόνον ἑτῶν εἴκοσι 49 καὶ ἑκατόν, ὧν ἤρξε τὸ τρίτον μέρος ἐνὶ λείποντι μηνί. ἐτελεύτησε δὲ τῷ ὑστάτῳ μηνὶ τοῦ ἔτους, ὑπὸ μὲν Μακεδόνων Δύστρω καλουμένῳ Ἀδάρῳ δ' ὑφ' ἡμῶν, νομηνία, <328> συνέσει τε τοὺς πάποτ' ἀν-
20 θρώπους ὑπερβαλὼν καὶ χρησάμενος ἄριστα τοῖς νοηθεῖσιν, εἰπεῖν τε καὶ πλήθεσιν ὁμιλῆσαι κεχαρισμένος, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶν παθῶν αὐτοκράτῳ, <329> ὥς μὴδ' ἐνεῖναι τι τούτων τῇ ψυχῇ δοκεῖν αὐτοῦ, καὶ γινώσκειν μόνον αὐτῶν τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ παρ'
25 ἄλλοις αὐτὰ βλέπειν μᾶλλον ἢ παρ' αὐτῷ. καὶ στρατηγὸς μὲν ἐν ὀλίγοις, προφήτης δ' οἷος οὐκ ἄλλος, ὥσθ' ὃ τι φθέρξαιτο δοκεῖν αὐτοῦ λέγοντος ἀκροᾶσθαι τοῦ θεοῦ. πενθεῖ μὲν οὖν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα, λύπη δ' οὐκ ἄλλη κατέσχευεν Ἑβραίους το-
30 σαύτη τὸ μέγεθος ὅση τότε Μωυσέος ἀποθανόντος.

〈330〉 ἐπόθουν δ' αὐτὸν οὐχ οἱ πειραθέντες αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῖς νόμοις ἐντυγχάνοντες αὐτοῦ δεινὴν ἐποιοῦντο τὴν ἐπιζήτησιν, τὸ περὶ αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἐκ τούτων λογιζόμενοι.

καὶ τὸ μὲν κατὰ Μωυσῆν τέλος τοιοῦτον ἡμῖν δε- 5
δηλώσθω τὸν τρόπον.

ΒΙΒΛΟΣ ΠΕΜΠΤΗ.

<1> Μωυσέος δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ἐξ ἀν- 1
 θρώπων ἀπογεγονότος, Ἰησοῦς, ἀπάντων ἤδη τῶν ἐπ'
 αὐτῷ νενομισμένων τέλος ἔχόντων καὶ τοῦ πένθους
 λελωφηκότος, παρήγγειλεν ἐπὶ στρατείαν ἑτοιμον εἶναι
 5 τὸ πλῆθος. <2> πέμπει δὲ κατασκόπους εἰς Ἱεριχοῦντα,
 τὴν τε δύναμιν αὐτῶν καὶ τίνα διάνοιαν ἔχουσιν αὐ-
 τοὶ γνωσομένους. αὐτὸς δ' ἐξήταξε τὸν στρατὸν ὡς
 κατὰ καιρὸν διαβησόμενος τὸν Ἰορδάνην. <3> ἀνα-
 καλεσάμενος δὲ τοὺς τῆς Ρουβηλίδος φυλῆς ἄρχοντας
 10 καὶ τοὺς τῆς Γαδίδος καὶ Μανασσήτιδος προεστῶτας
 (ἐξ ἡμισείας γὰρ καὶ τῇδε τῇ φυλῇ τὴν Ἀμοραίαν
 κατοικεῖν ἐπετέτραπτο [τῆς Χαναναίων γῆς ἑβδομον
 οὔσαν μέρος]) ὑπεμίμνησκειν αὐτοὺς ὑπέσχηντο Μωυσεῖ, <4>
 καὶ παρεκάλει χαριζομένους τῇ τ' ἐκείνου προνοίᾳ,
 15 μὴδ' ὅτ' ἀπέθνησκε περὶ αὐτοὺς καμουσίη, τῷ τε κοινῇ
 συμφέροντι παρέχειν αὐτοὺς εἰς τὰ παραγγελλόμενα προ-
 θύμους. τῶν δ' ἐπομένων ὀπλίταις πεντακισμυρίοις ἀπὸ
 τῆς Ἀβίλῃς ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἐξῆι σταδίους ἐξήκοντα.

<5> καὶ στρατοπεδεύσαντος εὐθὺς οἱ κατάσκοποι 2
 20 παρῆσαν, μὴδὲν ἀγνοήσαντες τῶν παρὰ τοῖς Χανα-
 ναίοις. ἐλθόντες γὰρ τὸ πρῶτον ἔπασαν ἐπ' ἀδειας
 τὴν πόλιν αὐτῶν κατενόησαν, τῶν τε τειχῶν ὅσα καρ-
 τερά καὶ ὅσα μὴ τοῦτον ἔχοι τὸν τρόπον αὐτοῖς ἀσφα-
 λῶς, καὶ τῶν πυλίδων αἱ πρὸς εἴσοδον τῷ στρατο-

πέδῳ δι' ἀσθένειαν συνέφερον· <6> ἡμέλουν δὲ
 θεωμένων οἱ ἐντυγχάνοντες, καθ' ἱστορίαν ξένοις προσ-
 ἤκουσαν ἀκριβῶς ἕκαστα πολυπραγμονεῖν τῶν ἐν τῇ
 πόλει νομίζοντες, ἀλλ' οὐχὶ διανοίᾳ πολεμίων. <7>
 ὥς δὲ γενομένης ὀψίας ὑποχωροῦσιν εἰς τι καταγώγιον ⁵
 τοῦ τείχους πλησίον, εἰς ὃ καὶ προήχθησαν δειπνο-
 ποιησόμενοι, καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς τὸ λοιπὸν ἡ
 φροντίς ἦν, <8> μνηνύονται τῷ βασιλεῖ περὶ δεῖπνον
 ὄντι κατασκεψόμενοί τινες τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ τῶν
 Ἑβραίων στρατοπέδου παρεῖναι, καὶ ὄντες ἐν τῷ τῆς ¹⁰
 Ῥαχάβης καταγωγῇ μετὰ πολλῆς τῆς τοῦ λαθεῖν προ-
 νοίας ὑπάρχειν. ὃ δ' εὐθύς πέμψας ἐπ' αὐτοὺς ἐκέ-
 λευσεν ἀγαγεῖν συλλαβόντας, ἵνα βασανίσας μάθοι τί
 καὶ βουλόμενοι παρεῖεν. <9> ὥς δ' ἔγνω τὴν ἔφοδον
 αὐτῶν ἡ Ῥαχάβη (λίνου γὰρ ἀγκαλίδας ἐπὶ τοῦ τέγου ¹⁵
 ἔψυχε), τοὺς μὲν κατασκόπους εἰς ταύτας ἀποκρύπτει,
 τοῖς δὲ πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἔλεγεν ὥς ξένοι
 τινὲς ἀγνώτες ὀλίγῳ πρότερον ἢ δύναι τὸν ἥλιον παρ'
 αὐτῇ δειπνήσαντες ἀπαλλαγεῖεν· οὗς εἰ φοβεροὶ τῇ
 πόλει δοκοῦσιν ἢ κίνδυνον τῷ βασιλεῖ φέροντες ἦκον, ²⁰
 ἀπόνως εἶναι λαβεῖν διωχθέντας. <10> οἳ δέ, τῆς
 γυναικὸς οὕτως αὐτοὺς ὑπελθούσης, οὐδένα ὑπονοήσαν-
 τες δόλον ἀπῆλθον, οὐδ' ἐρευνήσαντες τὸ καταγώγιον.
 ἐπεὶ δ' ὀρμήσαντες καθ' ἧς ἐνόμιζον αὐτοὺς μάλιστα
 τῶν ὁδῶν ἀπέρχεσθαι, καὶ κατὰ τὰς εἰς τὸν ποταμὸν ²⁵
 φερούσας, οὐδενὶ γνωρίσματι περιετύγχανον, παύονται
 τοῦ ποιεῖν. <11> τοῦ δὲ θοοῦ βου σταλέντος, ἡ Ῥα-
 χάβη καταγαροῦσα τοὺς ἄνδρας, καὶ τὸν κίνδυνον εἰ-
 ποῦσα ὃν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὑπέλθοι σωτηρίας (ἀλοῦσαν
 γὰρ ἀποκρύπτουσιν αὐτοὺς οὐκ ἂν διαφυγεῖν τὴν ἐκ ³⁰

τοῦ βασιλέως τιμωρίαν, ἀλλὰ πανοικὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι
 κακῶς) <12> παρακαλέσασα διὰ μνήμης ἔχειν, ὅταν
 ἐγκρατεῖς τῆς Χαναναίων γῆς καταστάντες ἀμοιβὴν ἐκ-
 τῖσαι δύνωνται τῆς ἄρτι σωτηρίας, χωρεῖν ἐκέλευεν
 5 ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, ὁμόσοντας ἢ μὴν σῶσειν αὐτὴν καὶ τὰ
 αὐτῆς, ὅταν τὴν πόλιν ἐλόντες φθείρωσι πάντας τοὺς
 ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ παρ' αὐτοῖς γενόμενον·
 ταῦτα γὰρ εἰδέναι σημείοις τισὶν ἐκ τοῦ θεοῦ διδα-
 χθεῖσαν. <13> οἱ δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων αὐτῇ
 10 χάριν ἔχειν ὡμολόγουν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων αὐτίκις
 ὥμνουν ἔργῳ τὴν ἀμοιβὴν ἀποδώσειν· ἥνίκα δ' ἂν αἰ-
 σθηται μελλούσης ἀλίσκεσθαι τῆς πόλεως, συνεβούλευον
 κτῆσίν τε τὴν αὐτῆς καὶ τοὺς οἰκείους ἅπαντας εἰς τὸ
 καταγώγιον ἀποθεμένην ἐγκαθεῖρξαι, πρὸ τῶν θυρῶν
 15 ἀνατείνασαν φοινικίδας, ὅπως εἰδὼς τὴν οἰκίαν ὁ στρα-
 τηγὸς φυλάττεται κακῶς ποιεῖν. <14> 'μηνύσομεν
 γὰρ αὐτῷ' ἔφασαν 'διὰ τὸ σὸν σῶζεσθαι πρόθυμον.
 εἰ δέ τις ἐν τῇ μάχῃ πέσοι τῶν σῶν, σύ τ' οὐκ ἂν
 ἡμῖν ἐπενέγκοις αἰτίαν, τόν τε θεόν, ὃν ὁμωμόκαμεν,
 20 παραιτούμεθα μηδὲν ὥς ἐπὶ παραβαίνουσι τοὺς ὅρκους
 δυσχερᾶναι.' <15> καὶ οἱ μὲν ταῦτα συνθέμενοι ἐχώ-
 ρουν, διὰ τοῦ τείχους καθιμήσαντες ἑαυτούς, καὶ δια-
 σωθέντες πρὸς τοὺς οἰκείους ἐδήλωσαν ὅσα πράξαντες
 ἐπὶ τῆς πόλεως ἤκον. Ἰησοῦς δὲ τῷ ἀρχιερεῖ Ἐλεα-
 25 ζάρῳ καὶ τῇ γερουσίᾳ φράζει τὰ τοῖς κατασκόποις ὁμο-
 θέντα πρὸς τὴν Ῥαχάβην· οἱ δ' ἐπεκύρουν τὸν ὅρκον.
 <16> δεδιότος δὲ τοῦ στρατοῦ τὴν διάβασιν, μέγας
 γὰρ ἦν ὁ ποταμὸς τῷ ῥεύματι, καὶ οὔτε γεφύραις πορευ- 3
 τός (οὐ γὰρ ἔξευκτό πω πρότερον, βουλομένους τε γε-
 30 φυροῦν οὐχ ἔξειν σχολὴν παρὰ τῶν πολεμίων ὑπελάμ-

βανον) πορθμείων τε μὴ τυγχανόντων, διαβατὸν αὐτοῖς
 ἐπαγγέλλεται ὁ θεὸς ποιήσῃν τὸν ποταμόν, μειώσας
 αὐτοῦ τὸ πλῆθος· <17> καὶ δὴ ἐπισχὼν ἡμέρας Ἰησοῦς
 διεβίβαζε τὸν στρατὸν καὶ τὴν πληθὺν ἅπασαν τοιοῦτω
 τρόπῳ. προῆσαν μὲν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν φέροντες,⁵
 ἔπειτα μετ' αὐτοὺς οἱ Λευῖται, τὴν τε σκηνὴν καὶ τὰ
 πρὸς ὑπηρεσίαν ταῖς θυσίαις σκευὴ κομίζοντες· εἶποντο
 δὲ τοῖς Λευαῖταις κατὰ φυλὰς ὁ πᾶς ὅμιλος, μέσους
 ἔχων παῖδας καὶ γυναῖκας, δεδιὼς περὶ αὐτῶν μὴ
 βιασθεῖεν ὑπὸ τοῦ ῥεύματος. <18> ὥς δὲ τοῖς ἱερεῦσι¹⁰
 πρώτοις ἐμβᾶσι πορευτὸς ἔδοξεν ὁ ποταμός, τοῦ μὲν
 βάθους ἐπεσχημένου, τοῦ δὲ κάχληκος, τῷ μὴ πολὺν
 εἶναι μῆδ' ὄξυν τὸν ῥοὺν ὥσθ' ὑποφέρειν αὐτὸν τῇ
 βίᾳ, ἀντ' ἐδάφους κειμένου, πάντες ἤδη θαρραλέως
 ἐπεραιοῦντο τὸν ποταμόν, οἷον αὐτὸν ὁ θεὸς προεῖπε¹⁵
 ποιήσῃν, τοιοῦτον κατανοοῦντες. <19> ἔστησαν δ' ἐν
 μέσῳ οἱ ἱερεῖς, ἕως διαβαίῃ τὸ πλῆθος καὶ τὰσφαλοὺς
 ἀψάμενον τύχοι. πάντων δὲ διαβάντων ἐξῆσαν οἱ ἱε-
 ρεῖς, ἐλεύθερον ἀφέντες ἤδη τὸ ῥεῦμα χωρεῖν κατὰ
 τὴν συνήθειαν. καὶ ὁ μὲν ποταμός ἐνθὺς ἐκβάντων²⁰
 αὐτὸν τῶν Ἑβραίων ἠϋξέτο καὶ τὸ ἴδιον ἀπελάμβανε
⁴ μέγεθος, <20> οἱ δὲ πεντήκοντα προελθόντες στάδια
 βάλλονται στρατόπεδον ἀπὸ δέκα σταδίων τῆς Ἱερι-
 χοῦντος. Ἰησοῦς δὲ βωμὸν ἐκ τῶν λίθων ὧν ἕκαστος
 ἀνείλετο τῶν φυλάρχων ἐκ τοῦ βυθοῦ, τοῦ προφήτου²⁵
 κελεύσαντος, ἰδρυσάμενος, τεκμηρίον γενησόμενον τῆς
 ἀνακοπῆς τοῦ ῥεύματος, ἔθυσεν ἐπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ, καὶ
 τὴν φάσκα ἐώρταζον ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, πάντων, ὧν
 αὐτοῖς πρότερον συνέβαινε σπανίζειν, τότε ῥαδίως ἐν-
 ποροῦντες. <21> τὸν τε γὰρ σίτον ἀχμάζοντα ἤδη³⁰

τῶν Χαναναίων ἐθέριζον, καὶ τὰ λοιπὰ λείαν ἤγον· τότε γὰρ αὐτοὺς καὶ ἡ τῆς μάννης ἐπελελοίπει τροφή, χρησαμένους ἐπ' ἔτη τετταράκοντα.

- <22> ὥς δὲ ταῦτα ποιοῦντων τῶν Ἰσραηλιτῶν οὐκ 5
 ἐπέξῃσαν οἱ Χαναναῖοι, τειχήρεις δ' ἡσύχαζον, πολιορκεῖν αὐτοὺς Ἰησοῦς ἔγνω. καὶ τῇ πρώτῃ τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ τὴν κιβωτὸν οἱ ἱερεῖς φέροντες (περὶ δ' αὐτὴν ἐν κύκλῳ μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν φυλάττον ἦν· <23> οἱ δὲ καὶ προῆσαν ἐπὶ κέρασιν αὐτῶν σαλπίζοντες)
 10 παρεκάλουν τὸν στρατὸν εἰς ἀλκήν, περιώδεδόν τε τὸ τεῖχος ἐπομένης καὶ τῆς γερουσίας. καὶ μόνον σαλπισάντων τῶν ἱερέων (τούτου γὰρ οὐδὲν ἐποίησαν περαιτέρω) ἀνέξευξαν εἰς τὸ στρατόπεδον. <24> καὶ τοῦτ' ἐφ' ἡμέρας ἕξ ποιησάντων, τῇ ἐβδόμῃ τὸ ὀπλιτικὸν
 15 Ἰησοῦς συναγαγὼν καὶ τὸν λαὸν ἅπαντα τὴν ἄλῳσιν αὐτοῖς τῆς πόλεως εὐηγγελίσατο, ὥς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν αὐτοῖς τοῦ θεοῦ ταύτην παρῆχοντος, αὐτομάτως καὶ δίχα τοῦ πόνου τοῦ σφετέρου τῶν τειχῶν κατενεχθησομένων. <25> κτείνειν μέντοι γε πάνθ' ὄντινα
 20 λάβοιεν παρεκελεύετο, καὶ μήτε κάμνοντας ἀποστῆναι τοῦ φόβου τῶν πολεμίων μήτ' ἐλέῳ παραχωρήσαντας φείδασθαι, μήτε περὶ ἄρπαγὴν γενομένους περιορᾶν φεύγοντας τοὺς ἐχθρούς, <26> ἀλλὰ τὰ μὲν ζῶα πάντα διαφθείρειν, μηδὲν αὐτοὺς εἰς ἰδίαν ὠφέλειαν λαμβάνοντας· ὅσα δ' ἂν ἄργυρος ἦ καὶ χρυσός, ταῦτ' ἐκέλευσε συγκομίζοντας ἀπαρχὴν ἐξαίρετον τῶν κατωρθωμένων τῷ θεῷ τηρεῖν, ἐκ τῆς πρώτου ἀλισκομένης πόλεως εἰληφότας· σώζειν δὲ μόνην Ῥαχάβην καὶ τὴν γενεὰν αὐτῆς διὰ τοὺς γενομένους πρὸς αὐτὴν τοῖς
 30 κατασκόποις ὅρκους.

- 6 <27> ταῦτ' εἰπὼν καὶ διατάξας τὸν στρατὸν προσ-
 ἤγαγεν ἐπὶ τὴν πόλιν. περιῆσαν δὲ πάλιν τὴν πόλιν,
 ἡγουμένης τῆς κιβωτοῦ καὶ τῶν ἱερέων τοῖς κέρασιν
 ἕξοτρυνόντων τὴν δύναμιν πρὸς τοῦτον. καὶ περι- 5
 ελθόντων ἐπτάκις καὶ πρὸς ὀλίγον ἡρεμησάντων, κατ-
 7 προσενεχθείσης ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. <28> οὐ δ' εἰσελ-
 θόντες εἰς Ἱεριχοῦντα πάντας ἔκτεινον, τῶν ἐν αὐτῇ
 πρὸς τὴν παράδοξον τοῦ τείχους ἀνατροπὴν καταπε-
 πληγόντων, καὶ τοῦ φρονήματος αὐτοῖς πρὸς ἄμυναν 10
 ἀχρείου γεγονότος. ἀνηροῦντο δ' οὖν ἐν ταῖς ὁδοῖς
 ἀποσφαττόμενοι καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐγκαταλαμβανόμε-
 νοι· <29> παρηγεῖτο δ' οὐδὲν αὐτοῦς, ἀλλὰ πάντες
 ἀπώλλυντο μέχρι καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. καὶ νε-
 κρῶν ἢ πόλις ἦν ἀνάπλεως, καὶ διέφυγεν οὐδέν. τὴν 15
 δὲ πόλιν ἐνέπρησαν ἅπασαν καὶ τὴν χώραν. <30> καὶ
 τὴν Ῥαχάβην σὺν τοῖς οἰκείοις εἰς τὸ καταγῶγιον συμ-
 φυγοῦσιν ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, καὶ πρὸς αὐτὸν Ἱη-
 σοῦς ἀχθείσῃ χάριν ἔχειν ὡμολόγει τῆς σωτηρίας τῶν
 κατασκόπων, καὶ μηδὲν τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἔλεγεν 20
 ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς ἡττων φαινέσεσθαι. δωρεῖται δ' αὐ-
 τὴν εὐθὺς ἀγροῖς καὶ διὰ τιμῆς εἶχε τῆς πάσης. <31>
 8 τῆς δὲ πόλεως εἰ καὶ τι παρέλθοι τὸ πῦρ, κατέσκαπτε,
 καὶ κατὰ τῶν οἰκησόντων, εἴ τις πορθηθεῖσαν ἀνεγεί-
 ρειν ἐπιθήσειεν, ἄρως ἔθηκετο, ὅπως θεμελίους μὲν τει- 25
 χῶν βαλλόμενος στερηθῇ τοῦ πρώτου παιδός, τελειώ-
 σας δὲ τὸν νεώτατον τῶν παίδων ἀποβάλλῃ. τῆς δὲ
 ἄρως τὸ θεῖον οὐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὑστέροις
 ἀπαγγελοῦμεν τὸ περὶ αὐτὴν πάθος γενόμενον.

<32> ἄπειρον δέ τι πληθὺς ἐκ τῆς ἀλώσεως συν- 30

αθροίζεται ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ καὶ προσέτι χαλκοῦ, 9
 μηδενὸς παραβάντος τὰ δεδογμένα, μηδ' εἰς ἰδίαν ὠφέ-
 λειαν αὐτὰ διαρπασαμένων, ἀλλ' ἀποσχομένων ὡς ἤδη
 τῷ Θεῷ καθιερωμένων. καὶ ταῦτα μὲν Ἰησοῦς τοῖς
 5 ἱερεῦσιν εἰς τοὺς θησανροὺς παραδίδωσι καταθέσθαι.

〈33〉 καὶ Ἰεριχοῦς μὲν τοῦτον ἀπώλετο τὸν τρό- 10
 πον, "Αχαρος δέ τις, Ζεβεδίου παῖς ὢν ἐκ τῆς Ἰουδα
 φυλῆς, εὐρὼν χλαμύδα βασίλειον ἐκ χρυσοῦ μὲν πᾶσαν
 ὑφασμένην, μᾶζαν δὲ χρυσοῦ σταθμὸν ἔλκουσαν σί-
 10 κλων διακοσίων, καὶ δεινὸν ἡγρησάμενος, ὃ κινδυνεύσας
 ἤυρετο κέρδος, τοῦτο τῆς ἰδίας χρείας ἀφελόμενος δοῦ
 ναι φέρων τῷ Θεῷ καὶ μὴ δεομένῳ, ὄρυγμα βαθὺ ποι-
 ῆσας ἐν τῇ αὐτοῦ σκηνῇ κατάρουξεν εἰς τοῦτο, λήσε-
 σθαι νομίζων ὡς τοὺς συστρατιώτας, οὕτω καὶ τὸν
 15 Θεόν. 〈34〉 ἐκλήθη δ' ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸ στρατόπεδον 11
 ἐβάλετο Ἰησοῦς, Γάλγαλα. σημαίνει δὲ τοῦτο ἐλευθε-
 ρίαν ὄνομα· διαβάντες γὰρ τὸν ποταμὸν ἐλευθέρους
 αὐτοὺς ἤδη ἀπὸ τε τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς ἐν τῇ
 ἐρήμῳ τालαιπωρίας ἐγίνωσκον. 〈35〉 μετὰ δ' ὀλίγας 12
 20 ἡμέρας τῆς Ἰεριχοῦντος συμφορᾶς πέμπει τρισχιλίους
 ὁπλίτας Ἰησοῦς εἰς Ἀνναν πόλιν ὑπὲρ τῆς Ἰεριχοῦντος
 κειμένην αἰρήσοντας· οἱ συμβαλόντων αὐτοῖς τῶν Ἀν-
 νιτῶν τραπέντες ἀποβάλλουσιν ἄνδρας ἕξ καὶ τριά-
 κοντα. 〈36〉 τοῦτ' ἀγγελθὲν τοῖς Ἰσραηλίταις λύπην
 25 τε μεγάλην καὶ δεινὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, οὐ κατὰ τὸ
 οἰκεῖον τῶν ἀπολωλότων, καί τοί γε πάντων ἀνδρῶν
 ἀγαθῶν καὶ σπουδῆς ἀξίων διεφθαρμένων, ἀλλὰ κατ'
 ἀπόγνωσιν· 〈37〉 πιστεύοντες γὰρ ἤδη τῆς γῆς ἐγκρα-
 τεῖς εἶναι καὶ σῶον ἔξειν ἐν ταῖς μάχαις τὸν στρατόν,

§ 33 = Ios. VII 1

§ 34 = Ios. V 9.

§ 35 = Ios.

VII 2.

οὕτω τοῦ θεοῦ προὔπεσχημένον, τεθαρρηκότας παρα-
 δόξως ἐώρων τοὺς πολεμίους. καὶ σάκους ἐπενδύντες
 ταῖς στολαῖς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐν δακρύοις ἦσαν
 καὶ πένθει, τροφῆς οὐδεμίαν ἐπιζήτησιν ποιούμενοι,
 13 μειζόνως δὲ τὸ συμβεβηκὸς εἶχον ἀχθόμενοι. <38> βλέ- 5
 πων δ' οὕτως ὁ Ἰησοῦς τὴν τε στρατιὰν καταπεπλη-
 γυῖαν καὶ περὶ τῶν ὅλων πονηρὰν ἤδη τὴν ἐλπίδα
 λαμβάνουσαν, παρηρσίαν λαμβάνει πρὸς τὸν θεόν.
 <39> 'ἡμεῖς' γὰρ εἶπεν 'οὐχ ὑπ' αὐθαδείας προήχθη-
 μεν ὥστε ταύτην ὑπαγαγέσθαι τοῖς ὅπλοις τὴν γῆν, 10
 ἀλλὰ Μωυσέος τοῦ σοῦ δούλου πρὸς τοῦθ' ἡμᾶς ἔξε-
 γείραντος, ᾧ διὰ πολλῶν τεκμηρίων ἐπηγγέλλου κτή-
 σασθαι παρῆξιν ἡμῖν τὴνδε τὴν γῆν, καὶ τὸν στρατὸν
 ἡμῶν ἀεὶ τῶν πολεμίων ποιήσιν τοῖς ὅπλοις κρείτ-
 τονα. <40> τινὰ μὲν οὖν κατὰ τὰς ὑποσχέσεις ἡμῖν 15
 ἀπῆντησε τὰς σὰς· νῦν δὲ παρὰ δόξαν ἐπταικότες καὶ
 τῆς δυνάμεώς τινες ἀποβαλόντες, ἐπὶ τε τούτοις ὡς
 οὐ βεβαίων τῶν παρὰ σοῦ καὶ ὧν προεῖπε Μωυσῆς
 ἀχθόμεθα, καὶ χεῖρον ἢ τῶν μελλόντων ἐλπὶς ἡμᾶς
 ἀνιᾷ τῇ πρώτῃ πείρᾳ τοιαύτῃ συντυχόντας. <41> ἀλλὰ 20
 σύ, δέσποτα (δύναμις γὰρ σοι τούτων ἴασιν εὐρεῖν),
 τό τε παρὸν ἡμῶν λυπηρόν, νίκην παρασχόμενος, καὶ
 τὸ περὶ τῶν αὐθις δύσελπι διακείμενον οὕτω τῆς δια-
 14 νοίας ἔξελε.' <42> ταῦτα μὲν Ἰησοῦς ἐπὶ στόμα πεσὼν
 τὸν θεὸν ἰκέτευε· χρηματίσαντος δ' ἀνίστασθαι τοῦ 25
 θεοῦ καὶ καθάριεν τὸν στρατὸν μιάσματος ἐν αὐτῷ γε-
 γονότος κλοπῆς τε τῶν καθιερωμένων αὐτῷ χρημάτων
 τετολμημένης (διὰ γὰρ ταῦτα τὴν νῦν αὐτοῖς ἦτταν
 συμπεσεῖν, ἀναζητηθέντος δὲ τοῦ θρόνου καὶ κολα-
 σθέντος νίκην αὐτοῖς ἀεὶ πορίζεσθαι τῶν πολεμίων). 30

φράζει ταῦτα πρὸς τὸν λαὸν Ἰησοῦς, <43> καὶ καλέ-
 σας Ἐλεάζαρον τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἐν τέλει κατὰ
 φυλὴν ἐκλήρου. τούτου δὲ τὸ τετολμημένον ἐκ τῆς
 Ἰουδα φυλῆς δηλοῦντος, κατὰ φρατρίδας πάλιν ταύτης
 5 προτίθησι τὸν κλῆρον. τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ κακουργή-
 ματος περὶ τὴν Ἀχάρου συγγένειαν ἠγνόσκειτο. <44>
 κατ' ἄνδρα δὲ τῆς ἐξετάσεως γινομένης λαμβάνουσι
 τὸν Ἀχαρον. ὃ δ' οὐκ ἔχων ἔξαρκος εἶναι, δεινῶς
 αὐτὸν τοῦ θεοῦ ἐκπεριελθόντος, ὡμολόγει τε τὴν κλο-
 10 πὴν καὶ τὰ φῶρια παρῆγεν εἰς μέσον. καὶ οὗτος μὲν
 εὐθύς ἀναιρεθεὶς ἐν νυκτὶ ταφῆς ἀτίμου καὶ καταδίκῃ
 πρεπούσης τυγχάνει, <45> Ἰησοῦς δ' ἀγνίσας τὸν στρα- 15
 τὸν ἐξῆγεν ἐπὶ τὴν Ἀνναν αὐτός, καὶ νυκτὸς τὰ περὶ
 τὴν πόλιν ἐνέδραις προλοχίσας ὑπὸ τὸν ὄρθρον συμ-
 15 βάλλει τοῖς πολεμίοις. τῶν δὲ μετὰ θρόαλους αὐτοῖς
 διὰ τὴν προτέραν νίκην ἐπιόντων, ὑποχωρεῖν προσ-
 ποιησάμενος ἔλκει τῷ τρόπῳ τούτῳ μακρὰν αὐτοὺς
 τῆς πόλεως, διώκειν οἰομένους καὶ ὥς ἐπὶ νίκη κατα-
 φρονοῦντας· <46> ἔπειτ' ἀναστρέψας τὴν δύναμιν κατὰ
 20 πρόσωπον αὐτοῖς ποιεῖ, σημειᾷ τε δοὺς ἃ πρὸς τοὺς
 ἐν ταῖς ἐνέδραις συνετέτακτο, ἀκκείνους ἐπὶ τὴν μάχην
 ἐξανίστησιν. οἱ δ' εἶσεπήδων εἰς τὴν πόλιν, τῶν ἔν-
 δον περὶ τοῖς τείχεσιν ὄντων, ἐνίων δὲ καὶ πρὸς θέαν
 τῶν ἔξω τὴν γνώμην περισπωμένων. <47> καὶ οἱ
 25 μὲν τὴν πόλιν ἤρουν καὶ πάντα τοὺς ἐντυγχάνοντας
 ἔκτεινον, Ἰησοῦς δὲ τοὺς προσελθόντας εἰς τὰς χεῖρας
 βιασάμενος φεύγειν τρέπεται. συνελαννόμενοι δ' ὥς
 εἰς ἀκέραιον τὴν πόλιν, ἐπεὶ καὶ ταύτην ἐχομένην
 ἐώρων καὶ καταπιμπραμένην ὁμοῦ γυναιξὶ καὶ τέκνοις
 30 κατέλαβον, διὰ τῶν ἀγρῶν ἦσαν σκεδασθέντες, ἀμύνειν

αὐτοῖς ὑπὸ μονώσεως οὐ δυνάμενοι. <48> τοιαύτης δὲ τῆς συμφορᾶς τοὺς Ἀννίτας καταλαβούσης, παίδων τ' ὄχλος ἐάλω καὶ γυναικῶν καὶ θεραπειᾶς καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς ἅπειρόν τι πλῆθος. ἀγέλας τε βοσκημάτων ἔλαβον οἱ Ἑβραῖοι καὶ χρήματα πολλά (καὶ 5 γὰρ πλούσιον ἦν τὸ χωρίον), καὶ ταῦτα πάντα τοῖς στρατιώταις Ἰησοῦς διένειμε γενόμενος ἐν Γαλγάλοις.

16 — <49> Γαβωνῖται δὲ κατοικοῦντες ἔγγιστα τοῖς Ἱεροσολύμοις, τά τε τοῖς Ἱεριχουντίοις συμβεβηκότα πάθη καὶ τὰ τοῖς Ἀννίταις ὁρῶντες, καὶ πρὸς σφᾶς μετα- 10 βήσεσθαι τὸ δεινὸν ὑπονοοῦντες, Ἰησοῦν μὲν παρακαλεῖν οὐ διέγνωσαν (οὐδὲ γὰρ τεύξεσθαι τις τῶν μετριῶν ὑπελάμβανον, ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ Χαναταίων ἔθνους παντὸς πολεμοῦντος αὐτοῦ), <50> Κεφηρίτας δὲ καὶ Καριαθιαριμίτας γείτονας ὄντας αὐτοῖς ἐπὶ συμμαχίαν 15 παρεκάλουν, οὐδ' αὐτοὺς διαφεύξεσθαι τὸν κίνδυνον λέγοντες εἰ φθάσειαν αὐτοὶ ληφθέντες ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, συνασπίσαντες δ' αὐτοῖς διέγνωσαν διαδρᾶναι τὴν δύναμιν αὐτῶν. <51> προσδεξαμένων δὲ τοὺς λόγους αὐτῶν, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς Ἰησοῦν φίλιαν 20 σπεισομένους, οὓς μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐδοκίμαζον ἱκανοὺς προᾶξαι τὰ συμφέροντα τῷ πλῆθει. <52> οἱ δ' ὁμολογεῖν αὐτοὺς Χαναταίους ἐπισφαλὲς ἡγούμενοι, διαφεύξεσθαι δὲ τὸν διὰ τοῦτο κίνδυνον ὑπολαμβάνοντες, εἰ λέγοιεν ἑαυτοὺς μὴ προσῆκειν κατὰ μηδὲν 25 Χαναταίοις ἀλλὰ πορρωτάτω τούτων κατοικεῖν, ἦκειν τε κατὰ πίστιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ πολλὴν ἀνύσαντες ὁδὸν ἐφασκον, καὶ τεκμηρίον τοῦ λόγου τούτου τὸ σχῆμα ὑπεδείκνυν· <53> τὰς γὰρ ἐσθῆτας καινὰς ὅτ' ἐξῆσαν οὕσας ὑπὸ τοῦ χρόνου τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῖς 31

τετριφθῆναι· τρυχίνας γὰρ εἰς τὸ ταῦτα πιστοῦσθαι πρὸς
 αὐτῶν ἐπίτηδες ἔλαβον. <54> στάντες οὖν εἰς μέσους
 ἔλεγον ὡς πεμφθεῖεν ὑπὸ τῶν Γαβαωνιτῶν καὶ τῶν
 περιοίκων πόλεων, πλεῖστον ἀπεχουσῶν τῆσδε τῆς γῆς,
 5 ποιησόμενοι πρὸς αὐτοὺς φιλίαν ἐφ' αἷς πάτριον αὐ-
 τοῖς ἐστὶ συνθήκαις· μαθόντες γὰρ ἐκ θεοῦ χάριτος
 καὶ δωρεᾶς τὴν Χαναναίων αὐτοῖς γῆν κτήσασθαι δε-
 δόσθαι, τούτοις τε λίαν ἔλεγον ἠδεσθαι καὶ πολίτας
 ἀξιοῦν αὐτῶν γενέσθαι. <55> καὶ οἱ μὲν ταῦτα λέ-
 10 γοντες καὶ ἐπιδεικνύντες τὰ τεκμήρια τῆς ὁδοιπορίας,
 παρεκάλουν ἐπὶ συνθήκας καὶ φιλίαν τοὺς Ἑβραίους·
 Ἰησοῦς δὲ πιστεύσας οἷς ἔλεγον, ὡς οὐκ εἶεν τοῦ Χαν-
 ναναίων ἔθνους, ποιεῖται πρὸς αὐτοὺς φιλίαν, καὶ
 Ἐλεάζαρος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τῆς γερουσίας ὕμνουσιν
 15 ἔξιν τε φίλους καὶ συμμάχους, καὶ μηδὲν μοχλεύσε-
 σθαι κατ' αὐτῶν ἄδικον, τοῖς ὄρκοις ἐπισυναινέσαντος
 τοῦ πλήθους. <56> καὶ οἱ μὲν ὧν ἠθέλον τυχόντες
 ἔξαπατήσαντες ἀπῆσαν πρὸς ἑαυτούς· Ἰησοῦς δὲ τῆς
 Χαναναίας στρατεύσας εἰς τὴν ὑπώρειαν, καὶ μαθὼν
 20 οὐ πόρρω τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς Γαβαωνίτας κατω-
 κημένους καὶ τοῦ γένους ὄντας τῶν Χαναναίων, μετα-
 πεμφάμενος αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει τῆς ἀπάτης αὐτοῖς
 ἐνεκάλει. <57> τῶν δ' οὐκ ἄλλην ἀφορμὴν σωτηρίας
 ἔχειν ἢ ταύτην προφασίζομένων, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπ' αὐ-
 25 τὴν ἐξ ἀνάγκης καταφυγεῖν, συγκαλεῖ τὸν ἀρχιερεᾶ
 Ἐλεάζαρον καὶ τὴν γερουσίαν, καὶ δημοσίους αὐτοὺς
 δικαιούντων ποιεῖν ἐπὶ τῷ μὴ παραβῆναι τὸν ὄρκον,
 ἀποδείκνυσιν εἶναι τοιούτους.

<58> καὶ οἱ μὲν τῆς καταλαβούσης αὐτοὺς συμφο-
 30 ρᾶς τοιαύτην φυλακὴν καὶ ἀσφάλειαν ἠΰρουντο· τοῦ δὲ 17

τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως χαλεπῶς φέροντος ἐπὶ τῷ μετατάξασθαι πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοὺς Γαβαωνίτας, καὶ τοὺς τῶν πλησίον ἔθνων παρακαλέσαντος βασιλέας συνάρασθαι τῷ κατ' αὐτῶν πολέμῳ, τούτους παρόντας σὺν αὐτῷ (τέτταρες δ' ἦσαν) οἱ Γαβαωνῖται ἰδόντες καὶ στρατοπεδευσαμένους ἐπὶ τινι πηγῇ τῆς πόλεως οὐκ ἔπωθεν παρασκευάζεσθαι πρὸς πολιορκίαν, ἐπεκαλοῦντο σύμμαχον Ἰησοῦν. <59> ἐν τούτοις γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ πράγματα, ὥς ὑπὸ μὲν τῶν οἰκείων ἀπολεισθαι προσδοκᾶν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ Χαναανίων γένους στρατευσάντων σωθῆσεσθαι διὰ τὴν γενομένην φιλίαν ὑπολαμβάνειν. <60> καὶ Ἰησοὺς πανστρατιῇ σπεύσας ἐπὶ τὴν βοήθειαν, καὶ δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀνύσας, ὄρθριος οὐ προσμένονσι τοῖς πολέμοις ἐπιπίπτει, καὶ τραπεῖσιν εἶπετο διώκων διὰ χώρων ἐπικλινῶν. Βῆθωρα καλεῖται. ἔνθα καὶ τὴν τοῦ θεοῦ συνεργίαν ἔμαθεν, ἐπισημῆραντος αὐτοῦ βρονταῖς τε καὶ κεραυνῶν ἀφέσει καὶ χαλάξης καταφορᾷ μείζονος τῆς συνήθους. <61> ἔτι γε μὴν καὶ τὴν ἡμέραν αὐξηθῆναι πλέον, ὥς ἂν μὴ καταλαβοῦσα νύξ ἐπίσχη τὴν τῶν Ἑβραίων προθυμίαν, συνέπεσεν, ὥστε καὶ λαμβάνει τοὺς βασιλέας Ἰησοὺς ἐν τινι κρυπτομένους σπηλαίῳ κατὰ Μακκηδά, καὶ κολάζει πάντας. ὅτι δὲ τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας ἐπέδωκε τότε καὶ τοῦ συνήθους ἐπλεόνασε, δηλοῦται διὰ τῶν ἀνακειμένων ἐν τῷ ἱερῷ γραμμάτων.

- 18 <62> κατεστραμμένων δ' οὕτω τῶν περὶ τοὺς βασιλέας οἱ τοὺς Γαβαωνίτας πολεμήσαντες ἐστράτευσαν, ἐπαρήγει πάλιν τῆς Χαναανίας ἐπὶ τὴν ὁρεινὴν Ἰησοὺς, καὶ πολὺν τῶν ἐν αὐτῇ φόρον ἐργασάμενος καὶ λείαν

λαβὼν παρῇν εἰς τὸ ἐν Γαλγάλοις στρατόπεδον. <63>
 τοῦ δὲ περὶ τῆς Ἑβραίων ἀρετῆς λόγου πολλοῦ φοι-
 τῶντος εἰς τοὺς περιοίκους, κατὰπληξίς εἶχε τοὺς ἀκού-
 οντας τὸ τῶν ἀπολωλότων πλῆθος, καὶ στρατεύουσιν
 5 ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ Λίβανον ὕψος βασιλεῖς ὄντες Χα-
 ναναῖοι, καὶ οἱ ἐν τοῖς πεδίοις τῶν Χαναναίων Πα-
 λαιστινοὺς προσλαβόντες στρατοπεδεύουσι πρὸς Βη-
 ρώθην πόλει τῆς Γαλιλαίας τῆς ἄνω, Κεδέσης οὐ
 πόρρω· Γαλιλαίων δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο τὸ χωρίον. <64>
 10 τοῦ δὲ στρατοῦ παντὸς ὀπλιτῶν μὲν ἦσαν μυριάδες
 τριάκοντα, μύριοι δ' ἱππῆς καὶ ἄρματα δισμύρια. κατα-
 πλήττει δὴ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων αὐτόν τε Ἰησοῦν
 καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ κρείτ-
 τονος εὐλαβεστέρως εἶχον δι' ὑπερβολὴν τοῦ δέους.
 15 <65> τοῦ θεοῦ δ' ἐξονειδίσαντος αὐτοῖς τὸν φόβον
 καὶ τί πλέον τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας ποθοῦσιν, ὑπο-
 σχομένου τε νικήσειν τοὺς ἐχθροὺς καὶ κελεύσαντος
 τοὺς θ' ἵππους ἀκρήστους ποιῆσαι καὶ τὰ ἄρματα πυ-
 ρῶσαι, θαρραλέως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ γενό-
 20 μενος ἐξώρμησεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, <66> καὶ διὰ
 πέμπτης ἡμέρας ἐπ' αὐτοὺς ἐλθὼν συνάπτει, καὶ καρ-
 τερὰ μάχη γίνεται, καὶ φόβος κρείττων πίστεως παρὰ
 τοῖς ἀκροωμένοις. διώκων δ' ἐπὶ πλεῖστον ἐξῆλθε, καὶ
 πᾶν τὸ στράτευμα τῶν ἐχθρῶν πλὴν ὀλίγων διέφθει-
 25 ρεν. καὶ οἱ βασιλεῖς πάντες ἔπεσον, <67> ὥστε τῶν
 ἀνθρώπων ἐπιλελοιπότην πρὸς τὸ κτείνεσθαι τοὺς ἵπ-
 πους Ἰησοῦς αὐτῶν ἀνήρει καὶ τὰ ἄρματα ἐνεπίμψη,
 τὴν τε χώραν ἐπ' ἀδείας διεπορεύετο, μηδενὸς τολ-
 μῶντος εἰς μάχην ἐπεξελθεῖν, ἀλλὰ πολιορκίᾳ τὰς πό-
 30 λεις αἰρῶν καὶ πᾶν ὅ τι λάβοι φονεύων.

19 <68> ἔτος δὲ πέμπτον ἤδη παρεληλύθει, καὶ Χανα-
 ναίων οὐκέτι' οὐδεὶς ὑπελέλειπτο, πλὴν εἰ μὴ τινες
 ὀχυρότητι τειχῶν διέφυγον. Ἰησοῦς δ' ἐκ τῶν Γαλ-
 γάλων ἀναστρατοπεδεύσας εἰς τὴν ὀρεινὴν ἴσθη τὴν
 ἱερὰν σκηνὴν κατὰ Σιλοῦν πόλιν (ἐπιτήδειον γὰρ ἐδό- 5
 κει τὸ χωρίον διὰ κάλλος, ἕως οἰκοδομεῖν ναὸν αὐτοῖς
 τὰ πράγματα παράσχοι), <69> καὶ χωρήσας ἐντεῦθεν
 ἐπὶ Σικίμων σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ βωμόν θ' ἴστησιν
 ὅπου προεῖπε Μωσῆς, καὶ νεύσας τὴν στρατιάν ἐπὶ
 μὲν τῷ Γαριζὶν ὄρει τὴν ἡμίσειαν ἴστησι μοῖραν, ἐπὶ 10
 δὲ τῷ Γιβάλῳ τὴν ἡμίσειαν, ἐν ᾧ καὶ ὁ βωμός ἐστι,
 καὶ τὸ Λευϊτικὸν καὶ τοὺς ἱερέας. <70> θύσαντες δὲ
 καὶ ἄρὰς ποιησάμενοι, καὶ ταύτας ἐπὶ τῷ βωμῷ γε-
 γραμμένας καταλιπόντες, εἰς τὴν Σιλοῦν ἀνέξενξαν.

20 <71> Ἰησοῦς δ' ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τὰς τῶν Χα- 15
 ναίων πόλεις ὁρῶν οὐκ εὐαλώτους ὑπὸ τε τῆς τῶν
 χωρίων ἐν οἷς ἦσαν ὀχυρότητος καὶ τῆς τῶν τειχῶν
 ἰσχύος. ἂ τῇ φυσικῇ τῶν πόλεων πλεονεξία προσπερι-
 βαλλόμενοι προσεδόκων τοὺς πολεμίους ἀφέξεσθαι πολι-
 ορκίας δι' ἀπόγνωσιν τοῦ λαβεῖν <72> (καὶ γὰρ ἐπ' 20
 ὀλέθρῳ τῷ ἑαυτῶν οἱ Χαναναῖοι μαθόντες τοὺς Ἰσραη-
 λίτας ποιησαμένους τὴν ἔξοδον τὴν ἀπ' Αἰγύπτου,
 πρὸς τῷ τὰς πόλεις καρτερὰς ποιεῖν ἐκείνον ἅπαντ'
 ἦσαν τὸν χρόνον), συναγαγὼν τὸν λαὸν εἰς τὴν Σιλοῦν
 ἐκκλησίαν παραγγέλλει. <73> καὶ σπουδῇ συνδραμόν- 25
 των, τὰ τ' ἤδη κατωρθωμένα καὶ τὰς γεγενημένας
 πράξεις, ὥς εἰσὶν ἄριστα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ παρα-
 σχόντος αὐτὰς ἄξια καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν νόμων οἷς
 κατακολουθοῦσιν, ἔλεγε, βασιλεῖς τε τριάκοντα καὶ

§ 68 = Ios. XVIII 1. § 69 = Ios. VIII 30. § 71 =
 Ios. XI 23. § 72 = Ios. XIII 1. § 73 = Ios. XXIV 1; XII 1.

ἓνα, τολμήσαντας αὐτοῖς εἰς χεῖρας ἔλθειν, κεκρατῆ-
 σθαι δηλῶν, καὶ στρατιάν, ὅση ποτὲ κατελπίσασα τῆς
 αὐτῶν δυνάμεως εἰς μάχην συνῆψεν, ἅπασαν διαφθα-
 ρεῖσαν, ὥς μηδὲ γενεὰν αὐτοῖς ὑπολελειφθαι. <74>
 5 τῶν δὲ πόλεων ἐπειδήπερ αἱ μὲν ἐαλώκεσαν, πρὸς ἃς
 δὲ δεῖ χρόνου καὶ μεγάλης πολιορκίας διὰ τὴν τῶν
 τειχῶν ὀχυρότητα καὶ τὴν ἐπὶ ταύτῃ τῶν οἰκητόρων
 πεποιθήσιν, ἡξίου τοὺς ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἰορδάνου
 συνεξορμήσαντας αὐτοῖς καὶ τῶν κινδύνων συναραμέ-
 10 νους, ὅντας συγγενεῖς, ἀπολύειν ἤδη πρὸς τὰ οἰκεῖα,
 χάριν αὐτοῖς ὧν συνέκαμον ὁμολογοῦντας. <75> ἓνα
 τε κατὰ φυλήν, ἀρετῇ προύχειν μαρτυρηθέντα, πέμπειν,
 οἱ τὴν γῆν ἐκμετρησάμενοι πιστῶς καὶ μηδὲν κακουρ-
 γήσαντες δηλώσουσιν ἡμῖν ἀδόλως αὐτῆς τὸ μέγεθος.
 15 <76> καὶ Ἰησοῦς μὲν τούτους ποιησάμενος τοὺς 21
 λόγους συγκάταινον ἔσχε τὸ πλῆθος, καὶ ἄνδρας τοὺς
 ἐκμετρησομένους τὴν χώραν αὐτῶν ἐξέπεμψε, παρα-
 δούς αὐτοῖς τινὰς γεωμετρίας ἐπιστήμονας, οὓς τάλη-
 θές οὐκ ἔμελλε λήσεσθαι διὰ τὴν τέχνην, ἐντολὰς δούς
 20 ἀποτιμήσασθαι τῆς τε εὐδαίμονος ἰδίας τὸ μέτρον γῆς
 καὶ τῆς ἥττον ἀγαθῆς. <77> ἡ γὰρ φύσις τῆς Χανα-
 ναίων γῆς τοιαύτη τίς ἐστίν ὥς ἴδοι τις ἂν πεδιά με-
 γάλα καὶ καρποὺς φέρειν ἱκανώτατα καὶ συγκρινόμενα
 μὲν ἑτέρα γῆ πανευδαίμονα νομισθησόμενα, τοῖς δ'
 25 Ἱερουσαλήτων χωρίοις παραβαλλόμενα καὶ τοῖς Ἱεροσο-
 λυμιτῶν τὸ μηδὲν ἀναφανησόμενα. <78> καίτοι παν-
 τελῶς ὀλίγην αὐτῶν εἶναι τὴν γῆν συμβέβηκε, καὶ
 ταύτης ὀρεινὴν τὴν πολλήν, ἀλλ' ὑπερβολὴν εἰς καρ-
 πῶν ἐκτροφὴν τε καὶ κάλλος οὐκ ἀπολέλοιπεν ἑτέρα.
 30 καὶ διὰ τοῦτο τιμητοὺς μᾶλλον ἢ μετρητοὺς τοὺς κλή-

ρους εἶναι δεῖν ὑπέλαβε, πολλάκις ἐνὸς πλέθρου καὶ
 χιλίων ἀνταξίου γενομένου. <79> οἱ δ' ἄνδρες οἱ
 πεμφθέντες (δέκα δ' ἦσαν) περιοδεύσαντες τε καὶ τιμη-
 σάμενοι τὴν γῆν, ἐν ἐβδόμῳ μηνὶ παρῆσαν πρὸς αὐ-
 τὸν εἰς Σιλοῦντα πόλιν, ἔνθα τὴν σκηνὴν ἐστάκεσαν. 5
 22 <80> καὶ Ἰησοῦς Ἠλεάζαρόν τε καὶ τὴν γερονσίαν σὺν
 τοῖς φυλάρχοις παραλαβὼν, νέμει ταῖς ἐννέα φυλαῖς
 καὶ τῶν Μανασσητῶν τοῖς ἡμίσεσι, κατὰ μέγεθος ἐκά-
 στης τῶν φυλῶν τὴν μέτρονσιν ποιησάμενος. <81> κλη-
 ρώσαντος δ' αὐτοῦ, ἡ μὲν Ἰουδα λαχοῦσα πᾶσαν αἰρεῖ- 10
 ται τὴν καθύπερθεν Ἰδουμαίαν, παρατείνουσιν μὲν ἄχρι
 τῶν Ἱεροσολύμων. τὸ δ' εὖρος ἕως τῆς Σοδομίτιδος
 λίμνης καθήκουσαν. ἐν δὲ τῷ κλήρῳ τούτῳ πόλεις
 ἦσαν Ἀσκάλων καὶ Γάζα. <82> Συμεωνὶς δέ (δευτέρα
 γὰρ ἦν) ἔλαχε τῆς Ἰδουμαίας τὴν Αἰγύπτῳ τε καὶ τῇ 15
 Ἀραβίᾳ πρόσθορον οὖσαν. Βενιαμῖται δὲ τὴν ἀπὸ Ἰορ-
 δάνου ποταμοῦ ἔλαχον ἄχρι θαλάττης μὲν τὸ μῆκος,
 τὸ δὲ πλάτος Ἱεροσολύμοις ὀριζομένην καὶ Βεθὴλ τοῖς
 στενωτάτοις δ' ὁ κληρὸς οὗτος ἦν διὰ τὴν τῆς γῆς
 ἀρετὴν· Ἱεριχοῦντα γὰρ καὶ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν 20
 ἔλαβον. <83> ἡ δ' Ἐφραΐμου φυλὴ τὴν ἄχρι Γαζάρων
 ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μηχανομένην ἔλαχεν, εὐρείαν
 δ' ὅσον ἀπὸ Βεθὴλ τοῖς πλάτος δ' ἐπὶ Βηθλυσάνων, ἡ 25
 νῦν Σκνθόπολις καλεῖται. <84> καὶ μετὰ τούτους
 Ἰσάχαρις, Κάρμηλον τὸ ὄρος καὶ τὸν ποταμὸν τοῦ μῆ-
 κους ποιησαμένη τέματα, τὸ δ' Ἰαβὺριον ὄρος τοῦ
 πλάτους. Ζαβουλωνῖται δὲ τὴν μέχρι Γεννησαρίτιδος

§ 79 = Ios. XVIII 8. § 81 = Ios. XV 1. § 82 = Ios.
 XIX 1-9. § 83 = Ios. XVI 5. § 84 = Ios. XIX 17.

λίμνης, καθήκουσαν δὲ περὶ Κάρμηλον καὶ θάλατταν
 ἔλαχον. <85> τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ Καρμήλου κοιλάδα προσ-
 αγορευομένην διὰ τὸ καὶ τοιαύτην εἶναι, Ἀσηρίται
 φέρονται πᾶσαν, τὴν ἐπὶ Σιδῶνος τετραμμένην. Ἄρρη
 5 δὲ πόλις ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἐν τῇ μερίδι, ἣ καὶ Ἐκδί-
 πους. <86> τὰ δὲ πρὸς τὰς ἀνατολὰς τετραμμένα μέχρι
 Δαμασκοῦ πόλεως καὶ τῆς Γαλιλαίας τὰ καθύπερθεν
 Νεφθαλίται παρέλαβον, ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους καὶ
 τῶν τοῦ Ἰορδάνου πηγῶν, αἱ τὴν ὁρμὴν ἐκ τοῦ ὄρους
 10 ἔχουσι τούτου, καθήκοντος τοῖς ὄροις κατὰ τὰ βόρεια
 πόλεως Ἄρρης παροικούσης. <87> Δανῖται δὲ τῆς κοί-
 λης ὅσα πρὸς δυόμενον τέτραπται τὸν ἥλιον λαγχά-
 νουσιν, Ἀζώτῳ καὶ Δώροις ὀριζόμενοι, Ἰάμνειάν τε
 πᾶσαν καὶ Γέτταν, ἀπ' Ἀκάρωνος ἕως τοῦ ὄρους ἕξ
 15 οὗ ἡ Ἰούδα ἦρκετο φυλῇ.

<88> καὶ ἕξ μὲν ἔθνη τῶν νείων τοῦ Χαναναίου 23
 φέροντα τὴν ἐπωνυμίαν διεῖλεν οὕτως Ἰησοῦς, καὶ
 τὴν γῆν ταῖς ἐννέα καὶ τῇ ἡμισείᾳ φυλαῖς ἔδωκε νέ-
 μεσθαι. <89> τὴν γὰρ Ἀμορίτιν, καὶ αὐτὴν οὕτως ἀφ'
 20 ἐνὸς τῶν Χαναναίου παίδων καλουμένην, Μωυσῆς ἤδη
 προειληφὼς νενεμήκει ταῖς δυσὶ φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει·
 τοῦτο δὲ καὶ πρότερον δεδηλώκαμεν. τὰ δὲ περὶ Σι-
 δῶνα καὶ Ἀρουκαίους καὶ Ἀμαθαίους καὶ Ἀραδαίους
 ἀδιακόσμητα ἦν.

<90> Ἰησοῦς δέ, τοῦ γήρως ἐμποδίζοντος ἤδη πρῶτ- 24
 τειν ὅσα καὶ νοήσεις, τῶν τε μετ' αὐτὸν τὴν ἡγεμο-
 νίαν παραλαβόντων ἀμελῶς προστάντων τοῦ κοινῇ
 συμφέροντος, παρήγγειλε φυλῇ ἐκάστη τοῦ γένους τῶν
 Χαναναίων μηδὲν ὑπολείπειν ἐν τῇ κατακεκληρωμένῃ
 30 γῇ (τὴν γὰρ ἀσφάλειαν αὐτοῖς καὶ τὴν φυλακὴν τῶν

πατρίων ἐθῶν ἐν τούτῳ μόνῳ βλαφθῆναι καὶ Μωυσῆν αὐτοῖς ἤδη προειπεῖν καὶ τοῦτ' αὐτὸς πεπεισθαι). <91> καὶ τοῖς Λευίταις δὲ τὰς ὀκτὼ καὶ τριάκοντα πόλεις ἀποδιδόναι· προειλήφεσαν γὰρ ἤδη κατὰ τὴν Ἀμοραίαν τὰς δέκα. τούτων τρεῖς ἀπονέμει τοῖς φυ-⁵ γάσιν οἰκεῖν ἐν αὐταῖς (πολλὴ γὰρ ἦν πρόνοια τοῦ μηδὲν ὧν Μωυσῆς διέταξε παραλιπεῖν), τῆς μὲν οὖν Ἰούδα φυλῆς Χεβρων, Σίκιμα δὲ τῆς Ἐφραῖμου, Κεδέσην δὲ τῆς Νεφθαλίτιδος· ἔστι δὲ τῆς καθ' ὑπερθεὺς Γαλιλαίας τοῦτο τὸ χωρίον. <92> νέμει δὲ καὶ τῆς¹⁰ λείας ὅσ' ἦν ἔτι λοιπὰ· πλείστη δ' ἐγγρόνει, καὶ μεγάλους πλούτους περιεβέβληντο καὶ κοινῇ πάντες καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστος, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ ἐσθῆτων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς ἕνεκα, τετραπόδων δὲ πλήθους, ὧσων οὐδ' ἀριθμὸν μαθεῖν ἦν, προσγενομένου.¹⁵

²⁵ <93> μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν στρατὸν τοῖς ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατὰ τὴν Ἀμοραίαν ἰδρυμένοις (συνεστράτευον δ' αὐτοῖς πεντακιςμύριοι ὀπλίται) ἔλεξε τάδε. Ἐπεὶ ὁ θεός, πατήρ καὶ δεσπότης τοῦ Ἑβραίου γένους, γῆν τε κτήσασθαι ταύτην²⁰ ἔδωκε, καὶ κτηθεῖσαν εἰς ἅπαν ἡμετέραν φυλάξειν ὑπέσχηται. <94> συνεργίας δὲ τῆς παρ' ὑμῶν κατ' ἐντολήν τὴν ἐκείνου δεδομένοις αὐτοῖς εἰς ἅπαντα προθύμους ἐδώκατε, δίκαιον ὑμᾶς, μηδεὶς ἔτι δυσκόλον περιμέροντος, ἀναπαύσεως ἤδη τυχεῖν φειδοῖ τῆς προ-²⁵ θυμίας ὑμῶν. Ἴν' εἰ καὶ πάλιν δείξειεν ἡμῖν αὐτῆς, ἄοκρον ἔχωμεν εἰς τὰ κατεπείζοντα καὶ μὴ τοῖς νῦν καμοῦσαν αὐθις βραδυτέραν. <95> χάρις τε οὖν ὑμῖν ὧν συνήρασθε κινδύνων, καὶ οὐχὶ νῦν μόνον, ἀλλὰ εἰς ἅπαν οὕτως ἔχομεν, ὅντες ἀγαθοὶ μεμνήσθαι τῶν³⁰

φίλων καὶ παρὰ τῇ διανοίᾳ κρατεῖν ὅσα παρ' αὐτῶν
 ἡμῖν ὑπῆρξεν, ὅτι τε τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὑπαρχόντων
 ὑμῖν ἀγαθῶν δι' ἡμᾶς ἀνεβάλεσθε, καὶ συμπονήσαντες
 εἰς ἃ νῦν εὐνοία Θεοῦ κατέσχημεν, ἔπειθ' οὕτως ἐκρί-
 5 νατε αὐτῶν μεταλαμβάνειν. <96> γέγονε δὲ πρὸς τοῖς
 ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς ἐκ τῶν σὺν ἡμῖν πόνων πλοῦτος
 ἄφθονος, λείαν τε πολλὴν ἐπαξομένοις καὶ χρυσὸν καὶ
 ἄργυρον, καὶ τὸ τούτων ἔτι πλεόν, ἢ παρ' ἡμῶν εὖ-
 νοια καὶ τὸ πρὸς ὃ τι βουληθεῖητε κατ' ἀμοιβὴν πρό-
 10 θυμον. οὔτε γὰρ ὧν Μωυσῆς προεῖπεν ἀπελείφθητε,
 καταφρονήσαντες ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθόντος, οὔτ' ἔστιν
 οὐδὲν ἐφ' ᾧ μὴ χάριν ὑμῖν οἶδαμεν. <97> χαίροντας
 οὖν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς κληρουχίας ἀπολύομεν, καὶ παρακα-
 15 λαμβάνειν, μηδ', ὅτι μεταξὺ ποταμὸς οὗτός ἐστιν, ἐτέ-
 ρους ἡμᾶς νομίσητε καὶ οὐχὶ Ἑβραίους. Ἀβράμου γὰρ
 ἅπαντές ἐσμεν οἳ τ' ἐνθάδε κάκει κατοικοῦντες, Θεός
 τε εἷς ὃς τοὺς τε ἡμετέρους προγόνους καὶ τοὺς ὑμῶν
 αὐτῶν παρήγαγεν εἰς τὸν βίον. <98> οὗ τῆς θρησκείας
 20 ἐπιμελεῖσθε, καὶ πολιτείας, ἣν αὐτὸς διὰ Μωυσέος
 διέταξε, φυλακὴν ἔχετε τὴν παῖσαν, ὡς ἐμμενόντων μὲν
 τούτοις καὶ τοῦ Θεοῦ παρῆξοντος εὖνουν εἶναι καὶ σύμ-
 μαχον ἑαυτόν, ἐκτραπέντων δ' εἰς ἐτέρων ἐθνῶν μί-
 μησιν ἀποστραφησομένου τὸ γένος ὑμῶν. <99> ταῦτ'
 25 εἰπὼν, καὶ καθ' ἓνα τοὺς ἐν τέλει καὶ κοινῇ τὸ πλη-
 θος αὐτῶν ἀσπασάμενος, αὐτὸς μὲν ὑπέμεινε, πρού-
 πεμπε δ' αὐτοὺς ὁ λαὸς οὐκ ἀδακρυτί, καὶ μόλις ἀλ-
 λήλων ἀπελύθησαν.

<100> διαβᾶσα δὲ τὸν ποταμὸν ἣ τε Ῥουβηλὶς φυλὴ 26
 30 καὶ Γαδίς, καὶ ὅσοι τῶν Μανασσητῶν αὐτοῖς συνεί-
 § 99 = Ios. XXII 6.

ποντο, βωμὸν ὑπὲρ τῆς ὄχθης ἰδρύνονται τοῦ Ἰορδάνου, μνημεῖον τοῖς ἔπειτα γενησομένοις καὶ σύμβολον τῆς πρὸς τοὺς πέραν κατοικημένους οἰκειότητος. <101> ἀκούσαντες δ' οἱ πέραν βωμὸν ἰδρῦσθαι τοὺς ἀπολυθέντας οὐ μεθ' ἧς ἐκείνοι γνώμης ἀνέστησαν αὐτόν, ⁵ ἀλλ' ἐπὶ νεωτερισμῷ καὶ ξενικῶν εἰσαγωγῇ θεῶν, οὐκ ἤθελον ἀπιστεῖν, ἀλλὰ περὶ τὴν θείαν θρησκείαν τὴν διαβολὴν πιθανὴν νομίζοντες ἐν ὅπλοις ἦσαν, ὥς ἐπ' ἀμύνη τῶν τὸν βωμὸν ἰδρυσσάμενων περαιωσόμενοι τὸν ποταμὸν καὶ κολάδοντες αὐτοὺς τῆς παρατροπῆς τῶν ¹⁰ πατρίων ἐθῶν. <102> οὐ γὰρ ἐδόκει τὴν συγγένειαν αὐτοὺς λογίζεσθαι καὶ τὰξίωμα τῶν τὴν αἰτίαν εἰληφότεων, ἀλλὰ τὸ τοῦ θεοῦ βουλευτὸν καὶ ᾧ τρόπῳ τιμώμενος χαίρει. <103> καὶ οἱ μὲν ἐστράτευσαν ὑπ' ὀργῆς, ἐπέσχε δ' αὐτοὺς Ἰησοὺς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρος ¹⁵ καὶ ἡ γερουσία, λόγοις συμβουλευόντες ἀπόπειραν αὐτῶν τῆς γνώμης λαβεῖν πρῶτον, ἔπειτ' ἂν κακοήθη μάθωσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, τότε τοῖς ὅπλοις χωρεῖν ἐπ' αὐτούς. <104> πέμπουσιν οὖν πρεσβευτὰς πρὸς αὐτούς, Φινεέσην τὸν υἱὸν Ἐλεαζάρου καὶ δέκα ²⁰ σὺν αὐτῷ τῶν ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, μαθησομένους τί καὶ φρονήσαντες τὸν βωμὸν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ διαβάντες ἐστήσαν. <105> ὥς δὲ περαιωσάμενων καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀφικομένων ἐκκλησία συνελέγη, στὰς Φινεέσης μείζω μὲν αὐτοὺς ἁμαρτεῖν ἐλε- ²⁵ γεν ἢ ὥστε λόγοις ἐπιτιμηθέντας νειουθετῆσθαι πρὸς τὰ μέλλοντα· πλὴν οὐ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς παρανομίας ἀπιδόντας εὐθύς ἐφ' ὅπλα καὶ τὴν ἐκ χειρῶν τιμωρίαν ὀρμησάι, πρὸς δὲ τὸ συγγενὲς καὶ τὸ τόχος καὶ λόγοις ἂν σωφρονῆσαι σκοπήσαντας, οὕτω ποιήσα- ³⁰

σθαι τὴν πρεσβείαν, <106> ἵνα τὴν αἰτίαν μαθόντες
 ὑφ' ἧς προήχθητε τὸν βωμὸν κατασκευάσαι, μὴ τι
 προπετεῖς δοκῶμεν ὅπλοις μετιόντες ὑμᾶς κατὰ λογι-
 σμὸν ὅσιον ποιησαμένους τὸν βωμόν, εἰ δ' ἄδικον, δι-
 5 καίως ἀμυνώμεθα τῆς διαβολῆς ἐλεγχθείσης ἀληθοῦς.
 <107> οὐ γὰρ ἡξιοῦμεν ἡμᾶς πείρα τῆς τοῦ θεοῦ γνώ-
 μης ἐντὸς γεγεννημένους, καὶ νόμων ὧν αὐτὸς ἡμῖν
 δέδωκεν ἀκροατὰς ὑπάρχοντας, διαξυυχθέντας ἡμῶν
 καὶ παρόντας εἰς τὸν ἴδιον κλῆρον, ὃν κατὰ χάριν τοῦ
 10 θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου περὶ ὑμᾶς προνοίας ἐλάχετε,
 λήθην λαβεῖν αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν
 καταλιπόντας καὶ βωμὸν ὃς ὑμῖν πάτριος, ξενικοὺς
 θεοὺς ἐπιφέρειν, τοῖς Χαναναίων κακοῖς προσκεχωρη-
 κότας. <108> ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖν δόξετε μετανοήσαν-
 15 τες καὶ μὴ περαιτέρω μανέντες, νόμων δὲ πατρίων
 αἰδῶ καὶ μνήμην λαβόντες. ἂν δ' ἐπιμένητε τοῖς ἡμαρ-
 τημένοις, οὐ παραιτησόμεθα τὸν ὑπὲρ τῶν νόμων πό-
 νον, ἀλλὰ περαιωσάμενοι τὸν Ἰορδάνην τούτοις βοηθή-
 σομεν καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ θεῷ, μηδὲν ὑμᾶς Χαναανίων
 20 διαφέρειν ὑπολαμβάνοντες, ἀλλ' ὁμοίως ἐκείνοις δια-
 φθείροντες. <109> μὴ γὰρ νομίσητε τῷ διαβεβηκέναι
 τὸν ποταμὸν καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἕξω γεγονέ-
 ναι· πανταχοῦ δ' ἐν τοῖς τούτου ἐστέ, καὶ ἀποδοῦναι
 τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης δίκην ἀδύνα-
 25 του. εἰ δ' οἴεσθε τὴν ἐνθάδε παρουσίαν ὑμῖν ἐμπό-
 διον εἶναι τοῦ σωφρονεῖν, οὐδὲν κωλύσει πάλιν τὴν
 γῆν ἡμᾶς ἀναδάσασθαι καὶ ταύτην ἀνεῖναι μηλόβοτον.
 <110> ἀλλ' εὖ ποιήσετε σωφρονήσαντες κἀπὶ νεαροῖς
 μεταθέμενοι τοῖς ἁμαρτήμασι. καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς
 30 πρὸς παίδων καὶ γυναικῶν μὴ παρασχεῖν ἡμῖν ἀνάγκην

ἀμύνασθαι. ὥς οὖν τῆς ὑμετέρας αὐτῶν σωτηρίας καὶ τῶν φιλιᾶτων ὑμῖν ἐν τῇδε τῇ ἐκκλησίᾳ κειμένης. οὕτω βουλευέσθε, λόγοις ἡττηθῆναι συμφέρειν ὑπολαμβάνοντες ἢ πείραν ἔργων καὶ πολέμου περιμένειν.

27 <111> τοσαῦτα τοῦ Φινεέσου διαλεχθέντος, οἱ προ- 5
εστῶτες τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ πλῆθος αὐτὸ πᾶν ἤρξαντο
περὶ τῶν ἐγκεκλημένων αὐτοῖς ἀπολογεῖσθαι καὶ μήτε
συγγενείας τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστήσεσθαι μήτε κατὰ
νεωτερισμὸν ἀναστῆσαι τὸν βωμὸν λέγειν, <112> ἀλλὰ
θεὸν θ' ἕνα γινώσκειν τὸν Ἑβραίοις ἅπασιν κοινὸν καὶ 10
τὸν πρὸ τῆς σκηνῆς βωμὸν χαλκοῦν, ᾧ τὰς θυσίας
ποιήσειν. τὸν μέντοι γε νῦν ἀνασταθέντα, δι' ὃν καὶ
ὑποπτοι γερόνασιν, οὐ κατὰ θρησκείαν ἰδρῦσθαι, σύμ-
βολον δὲ ὅπως εἶη καὶ τεκμήριον εἰς τὸν αἰῶνα τῆς
πρὸς ὑμᾶς οἰκειότητος, καὶ ἀνάγκη τοῦ σωφρονεῖν καὶ 15
τοῖς πατρίοις ἐμμένειν, ἀλλ' οὐχὶ παραβάσεως ἀρχή,
ὥς ὑπονοεῖτε. <113> μάρτυς δ' ἡμῖν τοῦ ἐπὶ τοιαύτῃ
τὸν βωμὸν αἰτία κατασκευάσαι γένοιτο ὁ θεὸς ἀξιόχρεως.
ὅθεν ἀμείνονα περὶ ἡμῶν ἔχοντες ὑπόληψιν μηδὲν κατα-
γινώσκετε τούτων ἐφ' οἷς ἐξώλεις εἶναι δίκαιοι πάντες, 20
ὅσοι τοῦ Ἀβράμου γένους ὄντες νεωτέροις ἐπιχειροῦσιν
ἐθεσι καὶ τοῦ συνήθους τρόπου παρηλλαγμένοις.

28 <114> ταῦτ' εἰπόντας ἐπαινέσας ὁ Φινεέσης παρῆν
πρὸς Ἰησοῦν, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἀνηγγεῖλε τῷ λαῷ.
ὁ δὲ χαίρων ὅτι μηδεμίᾳ ἀνάγκῃ στρατολογεῖν αὐτοὺς 25
μένει, μηδ' εἰς ὅπλα καὶ πόλεμον ἐξαγαγεῖν κατ' ἀν-
δρῶν συγγενῶν, χαριστηρίους ὑπὲρ τούτων τῷ θεῷ
θυσίας ἐπετέλει. καὶ διαλύσας μετὰ ταῦτα τὸ πλῆθος
εἰς τὰς ἰδίας κληρουχίας Ἰησοῦς αὐτὸς ἐν Σικίμοις
διῆγεν. <115> ἔπειθ' ὕστερον εἰκοστῷ (ὑπέροψηρος 30

γὰρ ἦν) μεταπεμψάμενος τοὺς ἐπ' ἀξιώματος μάλιστα
 τῶν πόλεων καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν γερουσίαν, καὶ τοῦ
 πλήθους ὅσον ἦν ἐφικτὸν αὐτῷ συναγαγών, ἐπεὶ παρ-
 ῆσαν, τὰς τε εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ ἀπάσας ἀνεμίμνησκεν
 5 αὐτούς (πολλὰ δ' ἦσαν τοῖς ἐκ ταπεινοῦ σχήματος εἰς
 τοῦτο δόξης καὶ περιουσίας προελθοῦσι), <116> φυλάτ-
 τειν τε τὴν τοῦ θεοῦ προαίρεσιν ἔχουσιν οὕτω πρὸς
 αὐτοὺς παρεκάλει, τιμῇ πάσῃ χρωμένους καὶ εὐσεβείᾳ,
 ἥ μόνῃ φίλον αὐτοῖς διαμενεῖν τὸ θεῖον. αὐτῷ γὰρ
 10 καλῶς ἔχειν, ἀπιέναι μέλλοντι τοῦ ζῆν, παραινέσιν αὐ-
 τοῖς τοιαύτην καταλιπεῖν, κἀκείνους ἡξίου διὰ μνήμης
 ποιήσασθαι τὴν παρακέλευσιν.

<117> καὶ ὃ μὲν τοσαῦτα πρὸς τοὺς παρόντας δια- 29
 λεχθεὶς τελευτᾷ, βιοὺς ἑκατὸν ἔτη καὶ δέκα, ὧν Μωυ-
 15 σεῖ μὲν ἐπὶ διδασκαλίᾳ τῶν χρησίμων συνδιέτριψε
 τετταράκοντα, στρατηγὸς δὲ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν
 γίνεται πέντε καὶ εἴκοσι, <118> ἀνὴρ μήτε συνέσεως
 ὧν ἐνδεὴς μήτε τοῦ τὰ νοηθέντα πρὸς τοὺς πολλοὺς
 σαφῶς ἐξενεργεῖν ἄπειρος, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέροις ἄκρος,
 20 πρὸς τε τᾶργα καὶ τοὺς κινδύνους εὐψυχος καὶ μεγα-
 λότολμος, πρυτανεῦσαί τε τὰ κατὰ τὴν εἰρήνην δεξιῶ-
 τatos καὶ πρὸς ἅπαντα καιρὸν τὴν ἀρετὴν ἡρμοσμένος.
 <119> θάπτεται δὲ ἐν πόλει Θαμνᾷ τῆς Ἐφραΐμου φυ-
 λῆς. θνήσκει δ' ὑπ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ Ἐλεάζαρος
 25 ὁ ἀρχιερεὺς, Φινεέσῃ τῷ παιδὶ τὴν ἀρχιερωσύνην κατα-
 λιπών, καὶ μνημεῖον αὐτῷ καὶ τάφος ἐν Γαβαθᾷ πόλει
 τυγχάνει.

<120> μετὰ δὲ τὴν τούτων τελευτὴν Φινεέσῃς προ- 2
 φητεύει κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἐπ' ἐξωλείᾳ τοῦ
 30 Χαναanaίων γένους τῇ Ἰούδα φυλῇ παρασχεῖν τὴν ἡγε-

§ 115 = Ios. XXIV 1. § 119 = Iudic. II 8.

μονίαν (καὶ γὰρ τῷ λαῷ διὰ σπουδῆς ἦν μαθεῖν τί καὶ τῷ θεῷ δοκεῖ), προσλαβούσῃ τὴν Συμεωνίδα φυλήν, ἐφ' ᾧτε ἐξαίρεθέντων τῶν ἐκείνης ὑποτελῶν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ κληρονομίᾳ ταὐτὸ ποιῶσιν. <121>

2 Χαναναῖοι δ', ἀκμαζόντων αὐτοῖς κατ' ἐκείνον τὸν και- 5 ρὸν τῶν πραγμάτων, στρατῷ μεγάλῳ κατὰ Βεζέκην αὐτοὺς ὑπέμενον, τῷ βασιλεῖ τῶν Βεζεκενῶν Ἀδωνιβεζέκῳ τὴν ἡγεμονίαν ἐπιτρέψαντες (τὸ δ' ὄνομα τοῦτο σημαίνει Βεζεκενῶν κύριος· ἄδωνι γὰρ τῇ Ἑβραίων διαλέκτῳ κύριος λέγεται), ἡλπίζον τε κρατήσκειν τῶν 10 Ἰσραηλιτῶν διὰ τὸ τεθνάναι Ἰησοῦν. <122> συμμίζαντες δ' αὐτοῖς οἱ Ἰσραηλῖται ταῖς δυσὶ φυλαῖς αἷς προεῖπον ἐμαχέσονται λαμπρῶς, καὶ κτείνουσι μὲν αὐτῶν ὑπὲρ μυρίου, τρεψάμενοι δὲ τὸ λοιπὸν καὶ διώκοντες αἰροῦσι τὸν Ἀδωνιβεζέκον, ὃς ἀκρωτηριασθεὶς 15 ὑπ' αὐτῶν φησὶν <123> 'ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ πᾶν ἄρα λήσεσθαι θεὸν ἐμελλον, τάδε πεπονθὼς ἂ κατὰ δυοῖν καὶ ἑβδομήκοντα βασιλέων προῆξαι πρότερον οὐκ ἐνετράπην.' <124> καὶ ζῶντα μὲν κομίζουσιν ἕως Ἱεροσολύμων, τελευτήσαντα δὲ γῇ θάπτουσι. καὶ διεξῆσαν 20 αἰροῦντες τὰς πόλεις, πλείστας τε λαβόντες ἐπολιόρουν Ἱεροσόλυμα. καὶ τὴν μὲν κάτω λαβόντες σὺν χρόνῳ πάντας ἔκτειναν τοὺς ἐνοικοῦντας, χαλεπὴ δ' ἦν ἡ καθ' ὑπερθεὶν αὐτοῖς αἰρεθῆναι τειχῶν ὀχυρότητι καὶ 3 φύσει τοῦ χωρίου. <125> ὅθεν μετεστρατοπέδευσαν 25 εἰς Χεβρῶνα· καὶ ταύτην ἐλόντες κτείνουσι πάντας. ὑπελέλειπτο δὲ τὸ τῶν γιγάντων ἔτι γένος, οἳ διὰ σωμαίων μεγέθη καὶ μορφὰς οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις παραπλησίας παράδοξον ἦσαν θέαμα καὶ δεινὸν ἄκουσμα. δείκνυνται καὶ νῦν ἔτι τούτων ὅσῃα μὴδὲν 30

τοῖς ὑπὸ πύστιν ἐρχομένοις ἐοικότα. <126> καὶ τοῦτο
 μὲν τοῖς Λευítaις ἐξαίρετον γέρας ἔδοσαν μετὰ καὶ
 τῶν δισχιλίῳν πήχεων, τὴν δὲ γῆν Χαλέβῳ δωρεὰν
 ἔδοσαν κατὰ Μωυσέος ἐντολάς· οὗτος δ' ἦν τῶν κατα-
 5 σκόπων εἰς ὧν ἔπεμψε Μωυσῆς εἰς τὴν Χαναναίαν.
 <127> διδόασι δὲ καὶ τοῖς Ἰοθόρου τοῦ Μαδιανίτου
 ἀπογόνοις (Μωυσέος γὰρ ἦν γαμβρός) γῆν ἵνα νέμονται·
 τὴν γὰρ πατρίδα καταλιπόντες ἠκολουθήκεσαν ἐκείνοις
 καὶ συνῆσαν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἐρήμου.
 10 <128> ἡ δὲ Ἰούδα φυλὴ καὶ Συμεωνὶς τὰς μὲν 4
 κατὰ τὴν ὄρεινὴν τῆς Χαναναίας πόλεις εἶλον, τῶν δ'
 ἐν τῷ πεδίῳ καὶ πρὸς θαλάττῃ Ἀσκάλωνα τε καὶ Ἀζω-
 τον. διαφεύγει δ' αὐτοὺς Γάζα καὶ Ἀκκάρων· πεδίῳ
 γὰρ ὄντων καὶ πολλῆς ἀρμάτων εὐπυρίας κακῶς ἐποί-
 15 ουν τοὺς ἐπελθόντας.

καὶ αἶδε μὲν αἱ φυλαὶ μεγάλως ἐκ τοῦ πολεμεῖν
 εὐδαιμονήσασαι ἀνεχώρησαν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις καὶ
 κατατίθενται τὰ ὅπλα· <129> Βενιαμῖται δέ (τούτων 5
 γὰρ ἦν Ἱεροσόλυμα) τοῖς οἰκήτορσιν αὐτῶν συνεχώρη-
 20 σαν φόρους τελεῖν, καὶ οὕτω πανσάμενοι πάντες οἱ
 μὲν τοῦ κτείνειν οἱ δὲ τοῦ κινδυνεύειν, ἐργάζεσθαι
 τὴν γῆν εὐσχόλουν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ αἱ λοιπαὶ φυλαὶ
 τὴν Βενιαμῖτιν μιμησάμεναι ἐποιοῦν, καὶ τοῖς τελου-
 μένοις ἀρκούμενοι φόροις ἐπέτρεπον τοῖς Χαναναίοις
 25 ἀπολέμοις εἶναι.

<130> ἡ δ' Ἐφραΐμου πολιορκοῦσα Βέθθηλα, τέλος 6
 οὐδὲν ἄξιον τοῦ χρόνου καὶ τῶν πόνων εὗρισκε τῆς
 πολιορκίας. οἱ δὲ καίπερ ἀχθόμενοι τῇ καθέδρᾳ προσ-
 εκαρτέρουν· <131> ἔπειτα συλλαβόντες τινὰ τῶν ἐν
 30 τῇ πόλει προσελθόντα ἐπὶ κομιδῇ τῶν ἀναγκαιῶν, τι-

§ 126 = Iudic. I 9; Ios. XXI 11.

νὰς πίστεις ἔδοσαν αὐτῷ παραδόντι τὴν πόλιν σώσειν
αὐτόν τε καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ· κάκεινος ἐπὶ τού-
τοις ὤμνυε τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐργχειριεῖν. καὶ ὁ μὲν
οὕτω προδοὺς σώζεται μετὰ τῶν οἰκείων, οἳ δ' ἀπο-
κτείναντες ἅπαντας τοὺς ἐνοικοῦντας εἶχον τὴν πόλιν. 5

7 <132> καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους
μαλακῶς εἶχον οἱ Ἰσραηλῖται, τῆς δὲ γῆς καὶ τῶν ταύ-
της ἔργων ἐπεμελοῦντο. τῶν δὲ κατὰ τὸν πλοῦτον
αὐτοῖς ἐπιδιδόντων, ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἡδονῆς τοῦ κό-
σμου ὠλιγώρουν, καὶ τῆς πολιτείας τῶν νόμων οὐκέτ' 10
ἦσαν ἀκριβεῖς ἀκροαταί. <133> παροξυνθὲν δ' ἐπὶ
τούτοις τὸ θεῖον ἀναιρεῖ πρῶτον μὲν ὡς φείσαιντο
παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην τῶν Χαναναίων, ἐπειθ' ὡς
ἐκείνοι χρήσονται πολλῇ κατ' αὐτῶν ὠμότητι καιροῦ
λαβόμενοι. <134> οἳ δὲ καὶ πρὸς τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ 15
δυσθύμως εἶχον καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀηδῶς, πολλά τε
παρὰ τῶν Χαναναίων λαβόντες καὶ πρὸς τοὺς πόνους
ἤδη διὰ τὴν τρυφὴν ἐκλελυμένοι. <135> καὶ συνέβαι-
νεν ἤδη τὴν ἀριστοκρατίαν διεφθάρθαι, καὶ τὰς γερου-
σίας οὐκ ἀπεδείκνυσαν οὐδ' ἀρχὴν ἄλλην οὐδεμίαν τῶν 20
πρότερον νενομισμένων, ἦσαν δ' ἐν τοῖς ἀγροῖς ἡδονῇ
τοῦ κερδαίνειν προσδεδεμένοι. καὶ διὰ τὴν πολλὴν
ἄδειαν στάσις αὐτοὺς πάλιν καταλαμβράνει δεινὴ, καὶ προ-
ήχθησαν εἰς τὸ πολεμεῖν ἀλλήλοις ἐκ τοιαύτης αἰτίας.

8 <136> Λευίτης ἀνὴρ τῶν δημοτικωτέρων, τῆς Ἐφραΐ- 25
μου κληρουχίας ὢν καὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικῶν, ἄγεται
γύναιον ἀπὸ Βηθλεέμων· τῆς δὲ Ἰούδα φυλῆς τοῦτ'
ἐστὶ τὸ χωρίον. ἐρῶν δὲ σφόδρα τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ
κάλλους αὐτῆς ἡττημένος ἡτύχει, τῶν παρ' ἐκείνης οὐχ

ὁμοίων πειρώμενος. <137> ἄλλοτρίως δ' αὐτῆς ἐχού-
 σης καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐκκαιομένον τῷ πάθει, μέμ-
 ψεις συνεχεῖς αὐτοῖς ἐγίνοντο· καὶ τέλος ἡ γυνὴ πρὸς
 αὐτὰς βαρυνομένη, καταλιποῦσα τὸν ἄνδρα πρὸς τοὺς
 5 γονεῖς παραγίνεται μηνὶ τετάρτῳ. χαλεπῶς δὲ φέρων
 ἄνῃρ ἐπὶ τῷ ἔρωτι ἦκε πρὸς τοὺς πενθερούς, καὶ
 διαλυσάμενος τὰς μέμψεις καταλλάττεται πρὸς αὐτήν.
 <138> καὶ τέτταρας μὲν ἡμέρας αὐτόθι διαιτᾶται φιλο-
 φρονουμένων αὐτὸν τῶν γονέων, τῇ δὲ πέμπτῃ δόξαν
 10 ἀπιέναι πρὸς αὐτὸν περὶ δείλῃν ἔξεισι· βράδιον γὰρ
 ἀπέλυσον οἱ γονεῖς τὴν θυγατέρα καὶ τῆς ἡμέρας τρι-
 βῆν ἐποιοῦντο. θεράπων δ' αὐτοῖς εἰς εἶπετο, καὶ
 ὄνος ἦν αὐτοῖς, ἐφ' ἧς ὠχεῖτο τὸ γύναιον. <139> γε-
 νομένων δ' αὐτῶν κατὰ Ἱεροσόλυμα (σταδίους δ' ἑλη-
 15 λύθεσαν ἤδη τριάκοντα) συνεβούλευεν ὁ θεράπων κατ-
 αχθῆναί ποι, μὴ καί τι καὶ τῆς νυκτὸς αὐτοὺς ὀδεύοντας
 καταλάβῃ δύσκολον, καὶ ταῦτα οὐδὲ πόρρω πολεμίων
 ὄντας, τοῦ καιροῦ πολλάκις ἐπισφαλῇ καὶ ὑποπτα ποι-
 οῦντος καὶ τὰ φίλα. <140> τῷ δ' οὐκ ἤρεσεν ἡ γνώμη
 20 παρ' ἄλλοφύλοις ἀνδράσι ξενουῖσθαι (Χαναναίων γὰρ
 ἦν ἡ πόλις), ἀλλὰ προελθόντας εἴκοσι στάδια εἰς οἰ-
 κείαν ἡξίου κατὰγεσθαι πόλιν. καὶ κρατήσας τῇ γνώμῃ
 παρῇν εἰς Γαβὰν φυλῆς τῆς Βενιαμίνιδος. <141> ἤδη
 δ' ὀψίας οὔσης καὶ μηδενὸς ἐπὶ ξένια τῶν κατὰ τὴν
 25 ἀγορὰν αὐτὸν παρακαλοῦντος, πρεσβύτης ἐξ ἀγροῦ κατ-
 ιών, τῆς μὲν Ἐφραΐμίδος φυλῆς ὢν ἐν δὲ τῇ Γαβᾶ
 διαιτώμενος, συντυγχάνων αὐτῷ τίς τ' ὢν ἤρετο καὶ
 δι' ἃς αἰτίας στελλόμενος σκότους ἤδη τὰ πρὸς τὸ δεῖ-
 πνον αὐτῷ λαμβάνοι. <142> ὁ δὲ Λευίτης μὲν ἔφησεν
 30 εἶναι, γύναιον δὲ παρὰ τῶν γονέων ἄγων πρὸς αὐτὸν

ἀπιέναι· τὴν δ' οἴκησιν ἐδήλωσε τυγχάνειν ἐν τῇ Ἐφραΐ-
μου κληρουχίᾳ. ὁ δὲ πρεσβύτης καὶ διὰ τὴν συγγέ-
νειαν καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν φυλὴν νέμειν, καὶ μὴν
διὰ τὴν συντυχίαν, παρ' αὐτὸν ξενισθησόμενον ἦγε.
<143> νεανίαι δέ τινες τῶν Γαβαηνῶν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς 5
τὸ γύναιον θεασάμενοι καὶ τὴν εὐπρέπειαν θαυμάσαν-
τες, ἐπεὶ παρὰ τῷ πρεσβύτῃ κατηγμένην ἔμαθον, κατα-
φρονήσαντες τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ὀλιγότητος ἤχον
ἐπὶ τὰς θύρας. τοῦ δὲ πρεσβύτου παρακαλοῦντος ἀπαλ-
λάττεσθαι καὶ μὴ προσφέρειν βίαν μηδ' ὕβριν, ἡξίουν 10
αὐτὸν παρασχόντα τὴν ξένην πραγμάτων ἀπηλλάχθαι.
<144> ὥς δὲ συγγενῇ τε λέγοντος καὶ Λευϊτίν τοῦ
πρεσβύτου, καὶ δράσειν αὐτοὺς δεινὰ ὑφ' ἡδονῆς εἰς
τοὺς νόμους ἐξαμαρτάνοντας, ὀλιγώρουν τοῦ δικαίου
καὶ κατεγέλων, ἠπείλουν δ' ἀποκτείνειν αὐτὸν ἔμπο- 15
δίζοντα ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν, <145> εἰς ἀνάγκην
περιηγμένος καὶ μὴ βουλόμενος τοὺς ξένους περιδεῖν
ὑβρισθέντας, τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς αὐτοῖς παρεχώρει,
πληρώσειν τε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοὺς λέγων νομιμώτε-
ρον δίχα τῆς εἰς τοὺς ξένους ὕβρεως, αὐτὸς τε μηδὲν 20
ἀδικήσειν οὐς ὑπεδέξατο τούτῳ τῷ τρόπῳ νομίζων.
<146> ὥς δ' οὐδὲν τῆς σπουδῆς τῆς ἐπὶ τὴν ξένην
ἐνεδίδοσαν, ἀλλ' ἐνέκειντο ταύτην παραλαβεῖν ἀξιούν-
τες, ὃ μὲν ἰκέτερε μηδὲν τολμᾶν παρὰνομον, οἱ δ'
ἀρπασάμενοι καὶ προσθέμενοι μᾶλλον τῷ βιαίῳ τῆς 25
ἡδονῆς ἀπήγαγον πρὸς αὐτοὺς τὴν γυναῖκα, καὶ δι'
ὅλης τῆς νυκτὸς ἐμπλησθέντες τῆς ὕβρεως ἀπέλυσαν
περὶ ἀρχομένην ἡμέραν. <147> ἡ δὲ τεταλαιπωρημένη
τοῖς συμβεβηκόσι παρῆν ἐπὶ τὴν ξενίαν, καὶ ὑπὸ λύπης
ᾧ ἐπεπόνθει καὶ τοῦ μὴ τολμᾶν ὑπ' αἰσχύνης εἰς 30

- ὄψιν ἔλθειν τάνδρῃ (τοῦτον γὰρ μάλιστα τοῖς γεγενη-
 μένοις ἔχειν ἀνιάτως ἐλογίζετο) καταπεσοῦσα τὴν ψυ-
 χὴν ἀφίησιν. <148> ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς οἰόμενος ὕπνω
 βαθεῖ κατεσχῆσθαι τὴν γυναῖκα καὶ μηδὲν σκυθρωπὸν
 5 ὕφορώμενος, ἀνεγείρειν ἐπειρᾶτο, παραμυθήσασθαι
 διεγνωκώς, ὥς οὐκ ἐξ ἐκουσίου γνώμης αὐτὴν παρά-
 σχοι τοῖς καθυβρίσασιν, ἀλλ' ἀρπασαμένων ἐπὶ τὴν
 ξενίαν ἐλθόντων αὐτῶν. <149> ὥς δὲ τελευτήσασαν
 ἔμαθεν, δυσφορῶν πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐπι-
 10 θήμενος τῷ κτήνι νεκρὰν τὴν γυναῖκα κομίζει πρὸς
 αὐτόν, καὶ διελὼν αὐτὴν κατὰ μέλος εἰς μέρη δώδεκα
 διέπεμψεν εἰς ἐκάστην φυλὴν, ἐντειλάμενος τοῖς κομί-
 ζουσι λέγειν τοὺς αἰτίους τῆς τελευτῆς τῇ γυναικὶ καὶ
 τὴν παροινίαν ταῖς φυλαῖς.
- 15 <150> οἱ δ' ὑπὸ τε τῆς ὕψεως καὶ τῆς ἀκοῆς τῶν 9
 βεβιασμένων κακῶς διατεθέντες, πρότερον οὐδενὸς τοι-
 ούτου πείραν εἰληφότες, ὑπ' ὀργῆς ἀκράτου καὶ δικαίας
 εἰς τὴν Σιλοῦν συλλεγέντες καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς ἀθροί-
 σθέντες εἰς ὅπλα χωρεῖν εὐθὺς ὥρμηντο καὶ χρήσασθαι
 20 τοῖς Γαβαηνοῖς ὥς πολεμίοις. <151> ἐπέσχε δ' αὐτοὺς
 ἡ γερουσία, πείσασα μὴ δεῖν ὀξέως οὕτω πρὸς τοὺς
 ὁμοφύλους ἐκφέρειν πόλεμον πρὶν ἢ λόγοις διαλεχθῆ-
 ναι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, τοῦ νόμου μηδ' ἐπὶ τοὺς
 ἀλλοτρίους ἐφίεντος δίχα πρεσβείας καὶ τοιαύτης πρὸς
 25 τὸ μετανοῆσαι πείρας τοὺς δόξαντας ἀδικεῖν στρατιὰν
 ἀγαγεῖν. <152> καλῶς οὖν ἔχειν τῷ νόμῳ πειθομέ-
 νους πέμψαι πρὸς τοὺς Γαβαηνοὺς ἐξαιτοῦντας τοὺς
 αἰτίους, καὶ παρεχομένων μὲν ἀρκεῖσθαι τῇ τούτων
 κολάσει, καταφρονησάντων δὲ τότε τοῖς ὅπλοις αὐτοὺς
 30 ἀμύνασθαι. <153> πέμπουσιν οὖν πρὸς τοὺς Γαβαη-

νοὺς κατηγοροῦντες τῶν νεανίσκων τὰ περὶ τὴν γυναῖκα, καὶ πρὸς τιμωρίαν αἰτοῦντες τοὺς δρᾶσαντας μὲν οὐ νόμιμα, γενομένους δὲ δικαίους ἀντ' αὐτῶν ἐκείνων ἀποθανεῖν. <154> οἱ δὲ Γαβαηνοὶ οὔτε τοὺς νεανίσκους ἐξέδωσαν, καὶ δεινὸν ἄλλοτρίοις ὑπακούειν προσ- 5 τάγμασιν ἡγοῦντο πολέμου φόβῳ, μηδενὸς ἀξιοῦντες εἶναι χείρους ἐν τοῖς ὅπλοις μήτε διὰ πλῆθος μήτε δι' εὐψυχίαν. ἦσαν δ' ἐν παρασκευῇ μεγάλῃ μετὰ καὶ τῶν ἄλλων φυλετῶν· συναπενοήθησαν γὰρ αὐτοῖς ὥς ἀμυνόμενοι βιαζομένους. 10

10 <155> ὥς δὲ τοιαῦτα ἡγγέλθη τοῖς Ἰσραηλίταις τὰ παρὰ τῶν Γαβαηνῶν, ὅρκους ποιοῦνται μηδένα σφῶν ἀνδρὶ Βενιαμίτῃ δώσειν πρὸς γάμον θυγατέρα, στρατεύσειν τ' ἐπ' αὐτούς, μᾶλλον αὐτοῖς δι' ὀργῆς ὄντες ἢ τοῖς Χαναναίοις τοὺς προγόνους ἡμῶν παρειλήφαμεν 15 γενομένους. <156> παραχοῆμά τ' ἐξῆγον ἐπ' αὐτούς τὸ στρατόπεδον μυριάδας τετταράκοντα ὀπλιτῶν, Βενιαμιτῶν δ' ὀπλιτικὸν ἦν δισμυρίων καὶ πεντακισχιλίων καὶ ἑξακοσίων, ὧν ἦσαν εἰς πεντακοσίους ταῖς λαίαις τῶν χειρῶν σφενδονᾶν ἄριστοι. <157> ὥστε καὶ μάχης 20 πρὸς τῇ Γαβᾶ γενομένης τρέπουσιν οἱ Βενιαμίται τοὺς Ἰσραηλίτας, ἄνδρες τε πίπτουσιν ἐξ αὐτῶν εἰς δισμυρίους καὶ δισχιλίους. ἐφθάρησαν δ' ἴσως ἂν καὶ πλείονες, εἰ μὴ νύξ αὐτοὺς ἐπέσχε καὶ διέλυσε μαχομένους. <158> καὶ οἱ μὲν Βενιαμίται χαίροντες ἀνεχώρουν εἰς 25 τὴν πόλιν, οἱ δ' Ἰσραηλίται καταπεπληγότες ὑπὸ τῆς ἥτις εἰς τὸ στρατόπεδον. τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν συμβαλόντων οἱ Βενιαμίται κρατοῦσι, καὶ θνήσκουσι τῶν Ἰσραηλιτῶν ὀκτακισχίλιοι καὶ μύριοι, <159> καὶ δει- 30 σαντες τὸν φόνον ἐξέλιπον τὸ στρατόπεδον. παραγε-

νόμενοι δ' εἰς Βέθηλα πόλιν ἔγγιστα κειμένην, καὶ νηστεύσαντες κατὰ τὴν ὑστεραίαν τὸν θεὸν ἱκέτευον διὰ Φινεέσου τοῦ ἀρχιερέως παύσασθαι τῆς ὀργῆς τῆς πρὸς αὐτούς, καὶ ταῖς δυσὶν αὐτῶν ἦτταις ἀρκεσθέντα
 5 δοῦναι νίκην καὶ κράτος κατὰ τῶν πολεμίων. ὁ δὲ θεὸς ἐπαγγέλλεται ταῦτα διὰ Φινεέσου προφητεύσαντος.

〈160〉 ποιήσαντες οὖν τὴν στρατιὰν δύο μέρη, τὴν 11 μὲν ἡμίσειαν προλοχίζουσι νυκτὸς περὶ τὴν πόλιν, οἱ δ' ἡμίσεις συνέβαλλον τοῖς Βενιαμίταις, ὑπεχώρουν τ' ἐγκειμένων. 〈161〉 καὶ ἐδίωκον οἱ Βενιαμίται, τῶν θ' Ἑβραίων ὑποφευγόντων ἡρέμα καὶ ἐπὶ πολὺ, θελόντων εἰς ἅπαν αὐτοὺς ἐξελεθεῖν, ἀναχωροῦσιν εἶποντο, ὥς καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβύτας καὶ νέους ὑπολειφθέντας δι' ἀσθένειαν συνεκδραμεῖν αὐτοῖς, πασσοῦδὶ
 15 βουλομένους χειρώσασθαι τοὺς πολεμίους. ὥς δὲ πολὺ τῆς πόλεως ἀπέσχον, ἐπαύσαντο μὲν φεύγοντες οἱ Ἑβραῖοι, ἐπιστραφέντες δ' ἴστανται πρὸς μάχην, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐνέδραις οὔσι τὸ σημεῖον αἴρουσιν ὃ συνέκειτο. 〈162〉 οἱ δ' ἐξαναστάντες μετὰ βοῆς ἐπῆσαν
 20 τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' ἅμα τ' ἠπατημένους αὐτοὺς ἥσθηντο καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ καθειστήκεσαν· καὶ εἰς τι κοῖλον συνελαθέντας καὶ φαραγγῶδες χωρίον περιστάντες κατηκόντισαν, ὥστε πάντας διαφθαρεῖν πλὴν ἑξακοσίων. 〈163〉 οὗτοι δὲ συστραφέντες καὶ πυκνώσαντες ἑαυτούς, καὶ διὰ μέσων ὠσάμενοι τῶν πολεμίων, ἔφυγον ἐπὶ τὰ πλησίον ὄρη, καὶ κατασχόντες ἰδρύθησαν. οἱ δ' ἄλλοι πάντες περὶ δισφυρίους ὄντες καὶ πεντακισχιλίους ἀπέθανον. 〈164〉 οἱ δ' Ἰσραηλῖται τὴν τε Γαβὰν ἐμπιμπρᾶσι καὶ τὰς τε γυναικας καὶ
 30 τῶν ἀρρένων τοὺς μὴ ἐν ἀκμῇ διεχρήσαντο, τὰς τ'

ἄλλας τῶν Βενιαμιτῶν πόλεις ταῦτά δρῶσιν. οὕτω τ' ἦσαν παρωρογισμένοι ὥς καὶ Ἰάβισον, τῆς Γαλαδίτιδος οὖσαν, ὅτι μὴ συμμαχήσειεν αὐτοῖς κατὰ τῶν Βενιαμιτῶν, πέμψαντες μυριάδας καὶ δισχιλίους ἐκ τῶν τάξεων ἐκέλευσαν ἀνελεῖν. <165> καὶ φονεύουσι τὸ μάχιμον 5 τῆς πόλεως οἱ πεμφθέντες σὺν τέκνοις καὶ γυναιξί, πλὴν τετρακοσίων παρθένων. ἐπὶ τοσοῦτον ὑπ' ὀργῆς προήχθησαν, τῷ κατὰ τὴν γυναιῖκα πάθει προσλαβόντες καὶ τὸ κατὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ὁπλιτῶν.

- 12 <166> μετάνοια δ' αὐτοὺς λαμβάνει τῆς τῶν Βενιαμιτῶν συμφορᾶς, καὶ νηστείαν ἐπ' αὐτοῖς προέθεντο, καίτοι δίκαια παθεῖν αὐτοὺς ἄξιοντες εἰς τοὺς νόμους ἐξαμαρτάνοντας. καὶ τοὺς διαφυγόντας αὐτῶν ἐξακοσίους διὰ πρεσβευτῶν ἐκάλουν· καθίδρουντο γὰρ ὑπὲρ πέτρας τινὸς Ῥοᾶς καλουμένης κατὰ τὴν ἔρημον. <167> 15 οἱ δὲ πρέσβεις, ὥς οὐκ ἐκείνοις τῆς συμφορᾶς μόνοις γεγεννημένης ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τῶν συγγενῶν ἀπολωλότων ὀδυρόμενοι, πρῶτος ἔπειθον φέρειν καὶ συνελθεῖν εἰς ταῦτό, καὶ μὴ παντελεῖ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ὄλεθρον τό γ' ἐπ' αὐτοῖς καταψηφίσασθαι· 'συγχωροῦμεν 20 δ' ὑμῖν' ἔλεγον 'τὴν ἀπάσης τῆς φυλῆς γῆν καὶ λείαν ὄσπην ἂν ἄγειν δυνηθῇτε.' <168> οἱ δέ, τῶν καθ' ἑαυτοὺς θεοῦ ψήφῳ γεγονότων καὶ κατ' ἀδικίαν τὴν αὐτῶν, γνωσιμαχήσαντες κατῆσαν εἰς τὴν πάτριον φυλὴν πειθόμενοι τοῖς προκαλουμένοις. οἱ δ' Ἰσραηλῖται 25 γυναικας αὐτοῖς τὰς τετρακοσίας ἔδωσαν παρθένους τὰς Ἰαβίτιδας, περὶ δὲ τῶν διακοσίων ἐσχόπουν ὅπως κἀκεῖνοι γυναικῶν εὐπορήσαντες παιδοποιῶνται. <169> γεγεννημένων δ' αὐτοῖς ὄρκων ὥστε μηδεὶν Βενιαμίτη συνοικίσει θυγατέρα, πρὸ τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ὀλιγω- 30

ρεῖν συνεβούλευον τῶν ὁμωμοσμένων ὥς ὑπ' ὀργῆς
 ὁμόσαντες, οὐ γνώμη καὶ κρίσει, τῷ δὲ θεῷ μηδὲν
 ἐναντίον ποιήσιν εἰ φυλὴν ὅλην κινδυνεύουσαν ἀπ-
 ολέσθαι σῶσαι δυνηθεῖεν, τὰς τ' ἐπιτοκίας οὐχ ὅταν
 5 ὑπ' ἀνάγκης γένωνται χαλεπὰς εἶναι καὶ ἐπισφαλεῖς,
 ἀλλ' ὅταν ἐν κακουργίᾳ τολμηθῶσι· <170> τῆς δὲ γε-
 ρουσίας πρὸς τὸ τῆς ἐπιτοκίας ὄνομα σχετλιασάσης,
 ἔφη τις τούτοις τε γυναικῶν εὐπορίαν ἔχειν εἰπεῖν καὶ
 τήρησιν τῶν ὄρκων. ἐρομένων δὲ τὴν ἐπίνοιαν, 'ἡμῖν'
 10 εἶπε 'τρὶς τοῦ ἔτους εἰς Σηλῶ συνιοῦσιν ἔπονται κατὰ
 πανήγυριν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες· <171> τού-
 των καθ' ἀρπαγὴν ἐφείσθω γαμεῖν Βενιαμίταις ἅς
 δυνηθεῖεν, ἡμῶν οὔτε προτρεπομένων οὔτε κωλύοντων.
 πρὸς δὲ τοὺς πατέρας αὐτῶν δυσχεραίνοντας καὶ τιμω-
 15 ρίαν λαμβάνειν ἀξιοῦντας φήσομεν αὐτοὺς αἰτίους, φυ-
 λακῆς ἀμελήσαντας τῶν θυγατέρων, ὅτι τε δεῖ τῆς
 ὀργῆς ἐπὶ Βενιαμίτας ὑφεῖναι, χρησαμένους αὐτῇ θάτ-
 τον καὶ ἀμέτρως.' <172> καὶ οἱ μὲν τούτοις πεισθέν-
 τες ψηφίζονται τὸν διὰ τῆς ἀρπαγῆς γάμον τοῖς Βε-
 20 νιαμίταις, ἐνστάσης δὲ τῆς ἐορτῆς οἱ μὲν διακόσιοι,
 κατὰ δύο καὶ τρεῖς, πρὸ τῆς πόλεως ἐνήδρευον παρ-
 εσομένας τὰς παρθένους ἐν τ' ἀμπελῶσι καὶ χωρίοις
 ἐν οἷς λήσειν ἔμελλον, <173> αἱ δὲ μετὰ παιδιᾶς, οὐ-
 δὲν ὑφορώμεναι τῶν μελλόντων, ἀφυλάκτως ὤδευον,
 25 οἱ δὲ σκεδασθεισῶν εἶχοντο ἑξαναστάντες. καὶ οὗτοι
 μὲν οὕτω γαμήσαντες ἐπ' ἔργα τῆς γῆς ἐχώρησαν, καὶ
 πρόνοιαν ἐποίησαντο πάλιν εἰς τὴν προτέραν εὐδαιμο-
 νίαν ἐπανελθεῖν. <174> Βενιαμιτῶν μὲν οὖν ἡ φυλὴ
 κινδυνεύσασα τελέως ἐκφθαρῆναι, τῷ προειρημένῳ
 30 τρόπῳ κατὰ τὴν Ἰσραηλιτῶν σοφίαν σώζεται, ἡνθησέ

τε παραχορήμα καὶ ταχεῖαν εἰς τε τὸ πλῆθος καὶ τὰλλα πάντα ἐποίησατο τὴν ἐπίδοσιν.

- 3 <175> οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος οὕτω παύεται· ὅμοια δὲ τούτοις παθεῖν καὶ τὴν Δανῆτιν συνέβη φυλὴν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης εἰς τοῦτο προαχθεῖσαν. <176> τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκκλησιόποτων ἤδη τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἄσκησιν καὶ πρὸς τοῖς ἔργοις ὄντων τῆς γῆς, Χαναναῖοι καταφρονήσαντες αὐτῶν συνεποίησαντο δύναμιν, οὐδὲν μὲν αὐτοὶ πείσεσθαι προσδοκῶντες, ὡς δὲ βεβαίαν τὴν τοῦ ποιήσκειν κακῶς τοὺς Ἑβραίους ἐλπίδα λαβόντες, ἐπ' ἀδείας τὸ λοιπὸν οἰκεῖν τὰς πόλεις ἡξίουσιν. <177> ἄρματα τ' οὖν συμπαρασκευάζοντο καὶ τὸ ὀπλιτικὸν συνεκρότουν, αἱ τε πόλεις αὐτῶν συνεφρόνουν, καὶ τῆς Ἰουδα φυλῆς τὴν Ἀσκάλωνα καὶ Ἀκκάρωνα παρεσπάσαντο, ἄλλας τε πολλὰς τῶν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ Δανίτας εἰς τὸ ὄρος ἠνάγκασαν συμφυγεῖν, οὐδ' ὀλίγον αὐτοῖς ἐπιβατὸν τοῦ πεδίου καταλιπόντες. <178> οἱ δ' οὔτε πολεμεῖν ὄντες ἱκανοὶ γῆν τ' οὐκ ἔχοντες ἀρκοῦσαν πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν πέντε ἄνδρας εἰς τὴν μεσόγειον, κατοικομένους γῆν εἰς ἣν μετοικίσαιντο. οἱ δ' οὐ πόρρω τοῦ Λιβάνου ὄρους καὶ ἐλάττονος Ἰορδάνου τῶν πηγῶν, κατὰ τὸ μέγα πεδίου Σιδῶνος πόλεως, ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς προσελθόντες, καὶ κατασχεψάμενοι γῆν ἀγαθὴν καὶ πᾶμφορον, σημαίνουσι τοῖς αὐτῶν, οἱ δ' ὀρμηθέντες στρατῷ κτίζουσιν αὐτόθι πόλιν Δάνα, ὁμώνυμον τῷ Ἰακώβου παιδί, φυλῆς δ' ἐπώνυμον τῆς αὐτῶν.

- 2 <179> τοῖς δ' Ἰσραηλίταις πρὸςβαίνειν ὑπὸ τ' ἀπειρίας τοῦ πορεῖν τὰ κακὰ καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ θεῖον ὀλιγωρίας· μετακινήθέντες γὰρ ἅπαξ τοῦ κόσμου τῆς

πολιτείας, ἐφέροντο πρὸς τὸ καθ' ἡδονὴν καὶ βούλησιν
ιδίαν βιοῦν, ὥς καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων παρὰ τοῖς
Χαναναίοις ἀναπίμπλασθαι κακῶν. <180> ὀργίζεται
τοῖνυν αὐτοῖς ὁ θεός, καὶ ἦν σὺν πόνοις μυρίοις εὐ-
5 δαιμονίαν ἐκτήσαντο, ταύτην ἀπέβαλον διὰ τρυφὴν.
στρατεύσαντος γὰρ ἐπ' αὐτοὺς Χουσάρθου τοῦ τῶν
'Ασσυρίων βασιλέως, πολλοὺς τε τῶν παραταξαμένων
ἀπώλεσαν καὶ πολιορκούμενοι κατὰ κράτος ἠρέθησαν.
<181> εἰσὶ δ' οἱ διὰ φόβον ἐκουσίως αὐτῷ προσεχώ-
10 ρησαν, φόρους τε τοῦ δυνατοῦ μείζονας ἐπιταγέντες
ἐτέλουν καὶ ὕβρεις παντοίας ὑπέμενον ἕως ἐτῶν ὀκτώ.
μεθ' ἃ τῶν κακῶν οὕτως ἡλευθερώθησαν.

<182> τῆς 'Ιούδα φυλῆς τις 'Οθνίηλος τοῦνομα, 3
Κενέζου υἱός, δραστήριος ἀνὴρ καὶ τὸ φρόνημα γεν-
15 ναῖος, χρησθὲν αὐτῷ μὴ περιορᾶν ἐν τοιαύτῃ τοῦς
'Ισραηλίτας ἀνάγκη κειμένους ἄλλ' εἰς ἐλευθερίαν αὐ-
τοὺς ἐξαιρεῖσθαι τολμᾶν, παρακελευσάμενος συλλαμβά-
νεσθαι τῶν κινδύνων τινὰς αὐτῷ (ὀλίγοι δ' ἦσαν οἷς
αἰδῶς ἐπὶ τοῖς τότε παροῦσιν ἐτύγχανε καὶ προθυμία
20 μεταβολῆς) <183> πρῶτον μὲν τὴν παρ' αὐτοῖς οὔσαν
φρουρὰν τοῦ Χουσάρθου διαφθείρει, προσγενομένων
δὲ πλειόνων τῶν συναγωνιζομένων ἐκ τοῦ μὴ διαμαρ-
τεῖν περὶ τὰ πρῶτα τῆς ἐπιχειρήσεως μάχην τοῖς 'Ασ-
συρίοις συνάπτουσι, καὶ πρὸς τὸ παντελὲς αὐτοὺς ἀπω-
25 σάμενοι περαιοῦσθαι τὸν Εὐφράτην ἐβιάζοντο. <184>
Οθνίηλος δέ, ὥς ἔργῳ πεῖραν αὐτοῦ δεδωκώς τῆς ἀν-
δραγαθίας, γέρας ὑπὲρ αὐτῆς λαμβάνει παρὰ τοῦ πλή-
θους ἀρχήν, ὥστε κρίνειν τὸν λαόν. καὶ ἄρξας ἐπ'
ἐτη τετταράκοντα καταστρέφει τὸν βίον.

30 <185> τελευτήσαντος δὲ τούτου πάλιν τὰ τῶν 'Ισραη- 4

λιτῶν ὑπ' ἀναρχίας ἐνόσει πράγματα, καὶ τῷ μὴ διὰ
 τιμῆς ἄγειν τὸν θεὸν μηδὲ τοῖς νόμοις ὑπακούειν ἔτι
 μᾶλλον ἐκακοῦντο, <186> ὡς καταφρονήσαντα αὐτῶν
 τῆς ἀκοσμίας τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν Ἐγλῶνα τὸν τῶν
 Μωαβιτῶν βασιλέα πόλεμον πρὸς αὐτοὺς ἐξενεργεῖν. 5
 καὶ πολλαῖς μάχαις αὐτῶν κρατήσαντα καὶ τοὺς φρο-
 νήματι τῶν ἄλλων διαφέροντας ὑποτάξαντα πρὸς τὸ
 παντελὲς αὐτῶν τὴν δύναμιν ταπεινῶσαι, καὶ φόρους
 αὐτοῖς ἐπιτάξαι τελεῖν. <187> καθιδρύσας δ' αὐτῷ
 ἐν Ἱεριχοῦντι βασίλειον, οὐδὲν τῆς εἰς τὸ πλῆθος 10
 κακώσεως παρῆλπεν εἰς τε πενίαν αὐτοὺς κατέστησεν,
 εἰς ὀκτωκαίδεκ' ἔτη. λαβὼν δ' οἶκτον ὁ θεὸς τῶν
 Ἰσραηλιτῶν ἐφ' οἷς ἔπασχον, καὶ ταῖς ἰκετείαις αὐτῶν
 ἐπικλασθεῖς, ἀπήλλάξε τῆς ὑπὸ τοῖς Μωαβίταις ὕβρεως.
 ἡλευθερώθησαν δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ. 15

2 <188> τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς νεανίας, Ἡούδης
 μὲν τοῦνομα Γηρὰ δὲ πατὴρ, τολμῆσαι τ' ἀνδρειότα-
 τος καὶ τῷ σώματι πρὸς τᾶρα χρήσασθαι δυνατώτα-
 τος, τῶν χειρῶν τὴν ἀριστερὰν ἀμείνων κατ' ἐκείνης
 τὴν ἄπασαν ἰσχὺν ἔχων, κατῴκει μὲν ἐν Ἱεριχοῦντι 20
 καὶ αὐτός, <189> συνήθης δὲ γίνεται τῷ Ἐγλῶνι, δω-
 ρεαῖς αὐτὸν θεραπεύων καὶ ὑπερχόμενος, ὡς διὰ τοῦτο
 καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλέα προσφιλεῖ τυγχάνειν αὐτόν.
 <190> καὶ ποτε σὺν δυσὶν οἰκέταις δῶρα τῷ βασιλεῖ
 φέρων ξιφίδιον κρύφα τῷ δεξιῷ σκέλει περιδυσάμενος 25
 εἰσῆει πρὸς αὐτόν· ὥρα δ' ἦν θέρους, καὶ τῆς ἡμέρας
 ἥδη μεσούσης ἀνείντο αἱ φυλακαί, ὑπὸ τε τοῦ καύμα-
 τος καὶ πρὸς ἄριστον τετραμμένων. <191> δοὺς οὖν
 τὰ δῶρα τῷ Ἐγλῶνι ὁ νεανίσκος (διέτριβε δ' ἐν τινι
 δωματίῳ δεξιῶς πρὸς θεὸς ἔχοντι) πρὸς ὁμιλίαν ἐτρέ- 30

πετο. μόνοι δ' ἦσαν, τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς ἐπεισιόν-
 τας τῶν θεραπόντων ἀπιέναι κελεύσαντος διὰ τὸ πρὸς
 'Ηούδην ὁμιλεῖν. <192> καθῆστο δ' ἐπὶ θρόνου, καὶ
 δέος εἰσήει τὸν 'Ηούδην μὴ διαμάρτη καὶ μὴ δῶ και-
 5 ρίαν πληγὴν. ἀνίστησιν οὖν αὐτόν, ὄναρ εἰπὼν ἔχειν
 ἐκ προστάγματος αὐτῷ δηλῶσαι τοῦ θεοῦ. <193> καὶ
 ὁ μὲν πρὸς τὴν χαρὰν τὴν τοῦ ὀνείρατος ἀνεπήδησεν
 ἀπὸ τοῦ θρόνου, πλήξας δ' αὐτόν ὁ 'Ηούδης εἰς τὴν
 καρδίαν καὶ τὸ ξιφίδιον ἐγκαταλιπὼν ἔξεισι προσκλί-
 10 νας τὴν θύραν. οἱ δὲ θεράποντες ἠρέμουν, εἰς ὕπνον
 τετράφθαι νομίζοντες τὸν βασιλέα. <194> ὁ δ' 'Ηού- 3
 δης τοῖς 'Ιερικουντίοις ἀποσημαίνων κρυπτῶς παρεκά-
 λει τῆς ἐλευθερίας ἀντιλαμβάνεσθαι. οἱ δ' ἀσμένως
 τοῦτ' ἀκούσαντες αὐτοὶ τ' εἰς τὰ ὄπλα ἦσαν καὶ διέ-
 15 πεμπον εἰς τὴν χώραν τοὺς ἀποσημαίνοντας κέρασιν
 οἶῶν· τούτοις γὰρ συγκαλεῖν τὸ πλῆθος πάτριον ἦν.
 <195> οἱ δὲ περὶ τὸν 'Εγλῶνα πολὺν μὲν χρόνον
 ἡγνόουν τὸ συμβεβηκὸς αὐτῷ πάθος· ἐπεὶ δὲ πρὸς
 ἐσπέραν ἦν, δείσαντες μὴ τι νεώτερον εἴη περὶ αὐτόν
 20 γεγονός, εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ νεκρὸν εὐρόν-
 τες ἐν ἀμηχανίᾳ καθειστήκεσαν. καὶ πρὶν τὴν φρου-
 ρὰν συστραφῆναι, τὸ τῶν 'Ισραηλιτῶν αὐτοῖς ἐπέρχεται
 πλῆθος. <196> καὶ οἱ μὲν παραχοῆμα ἀναιροῦνται, οἱ
 δ' εἰς φυγὴν τρέπονται ὥς ἐπὶ τὴν Μωαβίτιν σωθῆσό-
 25 μενοι· ἦσαν δ' ὑπὲρ μυρίους. καὶ 'Ισραηλῖται προκατ-
 ειληφότες τοῦ 'Ιορδάνου τὴν διάβασιν, διώκοντες ἔκτει-
 νον, καὶ κατὰ τὴν διάβασιν πολλοὺς αὐτῶν ἀναιροῦσιν,
 διέφυγέ τ' οὐδὲ εἷς τὰς χεῖρας αὐτῶν. <197> καὶ οἱ
 μὲν 'Εβραῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὑπὸ τοῖς Μωαβίταις
 30 δουλείας ἀπηλλάγησαν· 'Ηούδης δ' ἐκ τῆς αἰτίας ταύ-

της τιμηθεὶς τῇ τοῦ πλήθους παντὸς ἡγεμονία, τελευτᾷ τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ὀγδοήκοντα κατασχών, ἀνὴρ καὶ δίκαια τῆς προειρημένης πράξεως ἐπαίνου δίκαιος τυγχάνειν. καὶ μετὰ τοῦτον Σανάραρος ὁ Ἀνάθου παῖς αἰρεθεὶς ἄρχειν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει κατέστρεψε τὸν βίον.

5 <198> Ἰσραηλῖται δὲ πάλιν (οὐδὲν γὰρ ἐπὶ διδασκῇ τοῦ κρείττονος ἐλάμβανον τῶν πρότερον ἡττημένων ὑπὸ [τε] τοῦ μήτε σέβειν τὸν θεὸν μήθ' ὑπακούειν τοῖς νόμοις), πρὶν ἢ καὶ τῆς ὑπὸ Μωαβίταις ἀναπνεῦ- 10 σαι δουλείας πρὸς ὀλίγον, ὑπὸ Ιαβίνου τοῦ τῶν Χαναναίων βασιλέως καταδουλοῦνται. <199> οὗτος γὰρ ἐξ Ἀσώρου πόλεως ὁρμώμενος (αὕτη δ' ὑπέρχεται τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης) στρατοῦ μὲν ὀπλιτῶν τριάκοντα ἔστρεψε μυριάδας, μυρίους δ' ἱππέας, τρισχιλίων δ' ἄρ- 15 μάτων ἡνπόρει. ταύτης οὖν στρατηγὸς τῆς δυνάμεως ὁ Σισάρης, τιμῆς τῆς πρώτης παρὰ τῷ βασιλεῖ τυγχάνων, συνελθόντας πρὸς αὐτὸν τοὺς Ἰσραηλίτας ἐκάκωσε δεινῶς, ὥστ' αὐτοῖς ἐπιτάξαι τελεῖν φόρους.

2 <200> εἴκοσι μὲν οὖν ἔτη ταῦτα πάσχοντες ἤνυσαν, 20 μήτ' αὐτοὶ φρονεῖν ὑπὸ τῆς δυστυχίας ὄντες ἀγαθοί, καὶ τοῦ θεοῦ πλείονι χρόνῳ δαμάσαι θέλοντος αὐτῶν τὴν ὕβριν διὰ τὴν περὶ αὐτὸν ἀγνωμοσύνην, ἵνα μεταθέμενοι τοῦ λοιποῦ σωφρονῶσι, διδασχθέντες τὰς συμφορὰς αὐτοῖς ἐκ τῆς περιφρονήσεως τῶν νόμων ὑπάρ- 25 ξαι. Δεβώραν δὲ τινὰ προφῆτιν <201> (μέλιτταν δὲ σημαίνει τοῦνομα κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν) ἰκέτερον δεηθῆναι τοῦ θεοῦ λαβεῖν οἶκτον αὐτῶν καὶ μὴ περιιδεῖν ἀπολλυμένους αὐτοὺς ὑπὸ Χαναναίων. ὁ δὲ θεὸς ἐπένευσε σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ στρατηγὸν αἰρεῖται Βάρα- 30

κον τῆς Νεφθαλίτιδος ὄντα φυλῆς. Βάρακος δ' ἐστὶν
 ἄστραπὴ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν. <202> μετα- 3
 πεμφαμένη δ' ἡ Δεβώρα τὸν Βάρακον, ἐπιλέξαντα τῶν
 νέων μυρίους ἐκέλευσε χωρεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους·
 5 ἀποχωρῆναι γὰρ τοσούτους, τοῦ θεοῦ προειρηκότος καὶ
 νίκην ἐπισημῆναντος. <203> Βαράκου δ' οὐ φαμένου
 στρατηγήσειν μὴ κἀκείνης αὐτῷ συστρατηγούσης, ἀγα-
 νακτήσασα 'σὺ μὲν' εἶπε 'γυναικὶ παραχωρεῖς ἀξιώμα-
 τος ὃ σοὶ δέδωκεν ὁ θεός, ἐγὼ δ' οὐ παραιτοῦμαι.'
 10 καὶ συναθροίσαντες μυρίους ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς
 Ἰταβυρίῳ τῷ ὄρει. <204> ἀπῆντα δ' αὐτοῖς ὁ Σισά- 4
 ρης τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, καὶ στρατοπεδεύονται
 τῶν πολεμίων οὐκ ἄπωθεν. τοὺς δ' Ἰσραηλίτας καὶ
 τὸν Βάρακον καταπλαγέντας τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων
 15 καὶ ἀναχωρεῖν διεγνωκότας ἡ Δεβώρα κατεῖχε, τὴν
 συμβολὴν ποιεῖσθαι κατ' ἐκείνην κελεύουσα τὴν ἡμέ-
 ραν· νικήσειν γὰρ αὐτοὺς καὶ συλλήψεσθαι τὸν θεόν.
 <205> συνῆσαν οὖν, καὶ προσμιγόντων αὐτῶν χειμῶν
 ἐπιγίνεται μέγας καὶ ὕδωρ πολὺ καὶ χάλαζα, τὸν τε
 20 ὕετον κατὰ πρόσωπον ἤλαυνε τῶν Χαναανίων ἄνεμος,
 ταῖς ὅψεσιν αὐτῶν ἐπισκοτῶν ὡς τὰς τοξείας ἀχρήστους
 αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς σφενδόνας· οἳ θ' ὀπλῖται διὰ τὸ
 κρύος χρῆσθαι τοῖς ξίφεσιν οὐκ εἶχον. <206> τοὺς δ'
 Ἰσραηλίτας ἦττόν τ' ἔβλαπτε κατόπιν γινόμενος ὁ χει-
 25 μῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς βοηθείας τοῦ θεοῦ
 θάρσος ἐλάμβανον, ὥστ' εἰς μέσους ὥσάμενοι τοὺς
 πολεμίους, πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. καὶ οἱ μὲν ὑπὸ
 τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ δ' ὑπὸ τῆς οἰκείας ἵππου ταρα-
 χθέντες ἔπεσον, ὡς ὑπὸ τῶν ἄρμάτων πολλοὺς ἀποθα-
 30 νεῖν. <207> Σισάρης δὲ καταπηδήσας τοῦ ἅρματος,

§ 202 = Iudic. IV 6.

ὥς εἶδε τὴν τροπὴν γινομένην, φυγὼν ἀφικνεῖται παρὰ
 τινα τῶν Κενετίδων γυναικα, Ἰάλην ὄνομα, ἣ κρύψαι
 τ' ἀξιόσαντα δέχεται καὶ ποτὸν αἰτήσαντι δίδωσι γάλα
 διεφθορὸς ἤδη. <208> ὃ δὲ πίων τοῦ μέτρου δαψι-
 λέστερον εἰς ὕπνον τρέπεται· ἣ δ' Ἰάλη κοιμωμένου 5
 σιδηροῦν ἥλον ἐλάσασα σφύρη διὰ τοῦ στόματος κατὰ
 τοῦ χελυνίου διέπειρε τοῦδαφος, καὶ τοῖς περὶ τὸν Βά-
 ρακον μικρὸν ὕστερον ἐλθοῦσιν ἐπεδείκνυε τῇ γῇ προσ-
 ηλωμένον. <209> καὶ οὕτω μὲν ἡ νίκη αὕτη περιέστη,
 κατὰ τὰ ὑπὸ Δεβώρας εἰρημένα, εἰς γυναικα, Βάρακος 10
 δὲ στρατεύσας ἐπ' Ἀσωρον Ἰαβὴν τε ὑπαντιάσαντα
 κτείνει, καὶ τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος καθελὼν εἰς ἔδα-
 φος τὴν πόλιν, στρατηγεῖ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπ' ἔτη
 τετταράκοντα.

- 6 <210> τελευτήσαντος δὲ Βαράκου καὶ Δεβώρας κατὰ 15
 τὸν αὐτὸν καιρὸν, μετὰ ταῦτα Μαδιανῖται παρακαλέ-
 σαντες Ἀμαληκίτας τε καὶ Ἀραβας στρατεύουσιν ἐπὶ
 τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ μάχῃ τε νικῶσι τοὺς συμβαλόν-
 τας, καὶ τὸν καρπὸν δηλώσαντες τὴν λείαν ἀπήγγοντο.
 <211> τοῦτο δὲ ποιούντων ἐπ' ἔτη ἑπτὰ, εἰς τὰ ὄρη 20
 τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνεστάλη τὸ πλῆθος καὶ τῶν πεδίων
 ἐξεχώρουν, ὑπονόμους τε καὶ σπήλαια ποιησάμενοι,
 πᾶν ὃ τι τοὺς πολεμίους διέφυγεν ἐν τούτοις εἶχον
 φυλάττοντες· <212> οἱ γὰρ Μαδιανῖται καθ' ὥραν
 ἔτους στρατεύοντες, τὸν χειμῶνα γεωργεῖν τοῖς Ἰσραη- 25
 λίταις ἐπέτρεπον, ὅπως ἔχωσι πεπονηκότων αὐτῶν εἰς
 ἃ βλέπτωσι. λιμὸς δ' ἦν καὶ σπάνις τροφῆς, καὶ τρέ-
 πονται πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ, σῶζειν αὐτοὺς παρα-
 2 καλοῦντες. <213> καὶ Γεδεὼν ὁ Ἰωάσου παῖς, Μανασ-
 σίτιδος φυλῆς ἐν ὀλίγοις, δράγματα σταχίων φερόμενος 30

κρυπτῶς εἰς τὴν ληνὸν ἔκοπτε· τοὺς γὰρ πολεμίους
 ἐδεδίει φανερώς τοῦτο ποιεῖν ἐπὶ τῆς ἄλως. φαντά-
 σματος δ' αὐτῷ παραστάντος νεανίσκου μορφῇ καὶ φή-
 σαντος εὐδαίμονα καὶ φίλον τῷ θεῷ, ὑποτυχὼν 'τοῦτο
 5 γοῦν' ἔφη 'τεκμήριον τῆς εὐμενείας αὐτοῦ μέγιστον,
 τῇ ληνῷ με νῦν ἀνθ' ἄλως χρῆσθαι.' <214> θαρρεῖν δὲ
 παρακελευσαμένου καὶ πειρᾶσθαι τὴν ἐλευθερίαν ἀνα-
 σῶζειν, ἀδυνάτως ἔχειν ἔλεγε· τὴν τε γὰρ φυλὴν ἐξ
 ἧς ὑπῆρχε πλήθους ὕστερεῖν, καὶ νέον αὐτὸν εἶναι
 10 καὶ τηλικούτων πραγμάτων ἐπινοίας ἀσθενέστερον. ὁ
 δὲ θεὸς αὐτὸς ἀναπληρώσειν τὸ λείπον ἐπηγγέλλετο,
 καὶ νίκην παρῆξεν Ἰσραηλίταις αὐτοῦ στρατηγοῦντος.

<215> τοῦτ' οὖν διηγούμενος ὁ Γεδεὼν τισι τῶν 3
 νέων ἐπιστεύετο, καὶ παραχοῆμα πρὸς τοὺς ἀγῶνας
 15 ἔτοιμον ἦν τὸ στρατιωτικὸν μυρίων ἀνδρῶν. ἐπιστὰς
 δὲ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ θεὸς τῷ Γεδεῶνι τὴν τ' ἀν-
 θρωπίνην φύσιν ἀεὶ φίλαντον οὖσαν ἐδήλου καὶ πρὸς
 τοὺς ἀρετῇ διαφέροντας ἀπεχθανομένην, ὅπως τε μὴ
 τὴν νίκην παρέντες τοῦ θεοῦ δοκεῖν νομίζωσιν ἰδίαν,
 20 ὥς πολὺς στρατὸς ὄντες καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀξιό-
 μαχος. <216> ἵνα μάθωσιν οὖν βοηθείας τῆς αὐτοῦ
 ὄν τοῦτογον, συνεβούλευε περὶ μεσοῦσαν τὴν ἡμέραν,
 ἐν ἀκμῇ τοῦ καύματος ὄντος, ἄγειν τὴν στρατιὰν ἐπὶ
 τὸν ποταμόν, καὶ τοὺς μὲν κατακλιθέντας καὶ οὕτω
 25 πίνοντας εὐψύχους ὑπολαμβάνειν, ὅσοι δ' ἐσπευσμένως
 καὶ μετὰ θορύβου πίνοντες τύχοιεν, τούτους δὲ νομί-
 ζειν ὑπὸ δειλίας τοῦτο πάσχειν, καταπεπληγότας τοὺς
 πολεμίους. <217> ποιήσαντος δὲ τοῦ Γεδεῶνος κατὰ
 τὰς τοῦ θεοῦ ὑποθήκας, τριακόσιοι ἄνδρες ἠύρεθήσαν
 30 ταῖς χερσὶ μετὰ φόβου προσενεγκάμενοι τὸ ὕδωρ τετα-

ραγμένως· ἔφησέ τε ὁ θεὸς τούτους ἐπαρόμενον ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. ἐστρατοπέδευον δὴ ὑπὲρ τοῦ Ἰορδάνου, μέλλοντες εἰς τὴν ἐπιούσαν περαιοῦσθαι.

- 4 <218> Γεδεώνος δ' ἐν φόβῳ καθεστῶτος (καὶ γὰρ νυκτὸς ἐπιχειρεῖν αὐτῷ ὁ θεὸς προειρήκει), τοῦ δέους 5 αὐτὸν ἀπαγαγεῖν βουλόμενος κελεύει προσλαβόντα ἓνα τῶν στρατιωτῶν πλησίον χωρεῖν ταῖς Μαδιανιτῶν σκηναῖς· παρ' αὐτῶν γὰρ ἐκείνων λήψεσθαι φρόνημα καὶ θάρσος. <219> πεισθεὶς δ' ἦι, Φαράν τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα παραλαβὼν, καὶ πλησιάσας σκηνηῇ τινὶ κατα- 10 λαμβάνει τοὺς ἐν αὐτῇ ἐργηγορότας, καὶ τὸν ἕτερον ὄναρ διηγούμενον τῷ συσκηνοῦντι, ὥστ' ἀκούειν τὸν Γεδεῶνα. τὸ δὲ τοιοῦτον ἦν· μᾶζαν ἐδόκει κριθίνην, ὑπ' εὐτελείας ἀνθρώποις ἄβρωτον, διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιομένην τὴν τοῦ βασιλέως σκηνην καταβαλεῖν 15 καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν πάντων. <220> ὁ δὲ σημαίνειν ὄλεθρον τοῦ στρατοῦ τὴν ὄψιν ἔκρινε, λέγων ὅθεν τοῦτ' αὐτῷ συνιδεῖν ἐπῆλθε, πᾶν τὸ σπέρμα τὸ καλούμενον κριθίνον εὐτελέστατον ὁμολογεῖσθαι τυγχάνειν, 'τοῦ δ' Ἀσιανοῦ παντὸς τὸ Ἰσραηλιτῶν ἔστιν 20 ἰδεῖν νῦν ἀτιμότερον γεγενημένον, ὅμοιον δὲ τῷ κατὰ κριθὴν γένει· <221> καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις νῦν μέγα φρονοῦν, τοῦτ' ἂν εἴη Γεδεὼν καὶ τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν. ἐπεὶ οὖν τὴν μᾶζαν φῆς ἰδεῖν τὰς σκηναὺς ἡμῶν ἀνατρέπουσαν, δέδισα μὴ ὁ θεὸς Γεδεῶνι τὴν 25 κατ' ἡμῶν νίκην ἐπινένευε.'

- 5 <222> Γεδεῶνα δ' ἀκούσαντα τὸ ὄναρ ἐλπὶς ἀγαθὴ καὶ θάρσος ἔλαβε, καὶ προσέταξεν ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι τοὺς οἰκείους, διηγησάμενος αὐτοῖς καὶ τὴν τῶν πολεμίων ὄψιν. οἱ δ' ἔτοιμοι πρὸς τὰ παραγγελλόμενα φρο- 30

νηματισθέντες ὑπὸ τῶν δεδηλωμένων ἦσαν, <223> καὶ
 κατὰ τετάρτην μάλιστα φυλακὴν προσῆγε τὴν αὐτοῦ
 στρατιὰν Γεδεών, εἰς τρία μέρη διελὼν αὐτήν· ἑκατὸν
 δ' ἦσαν ἐν ἑκάστῳ. ἐκόμιζον δὲ πάντες ἀμφορέας
 5 κενοὺς καὶ λαμπάδας ἡμμένας ἐν αὐταῖς, ὅπως μὴ κατὰ-
 φωρος τοῖς πολεμίοις ἢ ἔφοδος αὐτῶν γένηται, καὶ ἐν
 τῇ δεξιᾷ κριοῦ κέρας· ἐχρῶντο δὲ τούτῳ ἀντὶ σάλπιγ-
 γος. <224> χωρίον δὲ πολὺν κατεῖχε τὸ τῶν πολεμίων
 στρατόπεδον (πλείστην γὰρ αὐτοῖς εἶναι συνέβαινε κάμη-
 10 λον), καὶ κατ' ἔθνη νεμηθέντες ὑφ' ἐνὶ κύκλῳ πάν-
 τες ἦσαν. <225> οἱ δ' Ἑβραῖοι, προειρημένον αὐτοῖς,
 ὁπότεν γένωνται πλησίον τῶν πολεμίων, ἐκ συνθήμα-
 τος σάλπιγγί τ' ἠχήσαντες καὶ τοὺς ἀμφορέας κατάρξαν-
 τες, ὁρμῆσαι μετὰ τῶν λαμπάδων ἐπὶ τοὺς πολεμίους
 15 ἀλαλάξαντες καὶ νικᾶν θεοῦ Γεδεῶνι βοηθήσοντος,
 τοῦτ' ἐποίησαν. <226> ταραχὴ δὲ λαμβάνει τοὺς ἀν-
 θρώπους ἔτι ὑπνοῦντας καὶ δαίματα· νύξ γὰρ ἦν, καὶ
 ὁ θεὸς τοῦτ' ἤθελεν. ἐκτείνοντο δ' ὀλίγοι μὲν ὑπὸ
 τῶν πολεμίων, οἱ δὲ πλείους ὑπὸ τῶν συμμάχων διὰ
 20 τὸ τῇ γλώττῃ διαφωνεῖν. ἅπαξ δὲ καταστάντες εἰς
 ταραχὴν πᾶν τὸ προστυχὸν ἀνῆρουν, νομίζοντες εἶναι
 πολέμιον. <227> φόνος δὲ πολὺς ἦν, καὶ φήμης πρὸς
 τοὺς Ἰσραηλίτας τῆς Γεδεῶνος νίκης ἀφικομένης ἐν
 τοῖς ὅπλοις ἦσαν, καὶ διώξαντες λαμβάνουσι τοὺς πολε-
 25 μίους ἐν κοίλῳ τινὶ χαράδρῃς περιειλημμένῳ, οὐ δυ-
 ναμένους διαπερᾶναι, χωρίῳ, καὶ περιστάντες κτείνου-
 σιν ἅπαντας καὶ δύο τῶν βασιλέων, Ὁρσηβὸν τε καὶ
 Ζήβον. <228> οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἡγεμόνων τοὺς περι-
 λειφθέντας τῶν στρατιωτῶν ἄγοντες (ἦσαν δ' ὥς μύ-
 30 ριοι καὶ ὀκτακισχίλιοι) στρατοπεδεύονται πόρρω πολὺν

τῶν Ἰσραηλιτῶν. Γεδεὼν δ' οὐκ ἀπηγορεύκει ποινῶν, ἀλλὰ διώξας μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ συμβαλὼν ἅπαντας διέφθειρε τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἡγεμόνας, Ζεβὴν καὶ Σαλμανάν, αἰχμαλώτους λαβὼν ἀνήγαγεν. <229> ἀπέθανον δ' ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ Μα-⁵ διανιτῶν τε καὶ τῶν συστρατευσαμένων αὐτοῖς Ἀράβων περὶ μυριάδας δώδεκα. λεία τε πολλή, χρυσὸς καὶ ἄργυρος καὶ ὑφὴ καὶ κάμηλος καὶ ὑποζύγια, λαμβάνεται τοῖς Ἑβραίοις. Γεδεὼν δὲ παραγενόμενος εἰς Ἐφράν τὴν ἐαυτοῦ πατρίδα, κτείνει τοὺς τῶν Μαδια-¹⁰ νιτῶν βασιλέας.

6 <230> ἡ δ' Ἐφραΐμιος φυλὴ τῇ Γεδεώνος εὐπραγία δυσχεραίνουσα στρατεύειν ἐπ' αὐτὸν διεγνώκει, τὸ μὴ προαγγεῖλαι τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐγκαλοῦντες. Γεδεὼν δὲ μέτριος ὢν καὶ¹⁵ πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρος, οὐκ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοκράτορι χρησάμενος λογισμῷ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι χωρὶς αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ κελεύσαντος· τὴν δὲ νίκην οὐχ ἦττον αὐτῶν ἔφασκεν ἰδίαν ἢ τῶν ἐστρατευκότων εἶναι. <231> καὶ τούτοις παρηγορήσας αὐτῶν τὴν ὀργὴν τοῖς²⁰ λόγοις μᾶλλον τοὺς Ἑβραίους ὠφέλησε τῆς ἐπὶ τῶν πολέμων εὐπραγίας· ἐμφυλίου γὰρ αὐτοὺς στάσεως ἄρχειν μέλλοντας ἐρρυσάτο. τῆς μέντοι γ' ὕβρεως ταύτης ἡ φυλὴ δίκην ἐξέτισεν, ἣν δηλώσομεν κατὰ καιρὸν ἰδίον.

25

7 <232> Γεδεὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι βουλόμενος, βιασθεὶς ἔσχεν αὐτὴν ἐπ' ἔτη τετταράκοντα, βραβεύων αὐτοῖς τὰ δίκαια, καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ἐπ' αὐτὸν βαδιζόντων, κύρια τὰ πάντα ἦν τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα. καὶ ὁ μὲν γηραιὸς τελευτήσας ἐν Ἐφράν³⁰

τῇ πατρίδι θάπτεται, <233> παῖδες δ' ἦσαν αὐτῷ γυνή- 7
 σιοι μὲν ἑβδομήκοντα (πολλὰς γὰρ ἔγρημε γυναῖκας),
 νόθος δ' εἷς ἐκ παλλακῆς Δρούμας, Ἀβιμέλεχος τοῦ-
 νομα, ὃς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν ἀναχωρήσας
 5 εἰς Σίκιμα πρὸς τοὺς ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς (ἐντεῦθεν
 γὰρ ἦν) καὶ λαβὼν ἀργύριον παρ' αὐτῶν, οἷ διὰ πλη-
 θος ἀδικημάτων ἦσαν ἐπίσημοι, <234> ἀφικνεῖται σὺν
 αὐτοῖς εἰς τὸν πατρῷον οἶκον καὶ κτείνει πάντας τοὺς
 ἀδελφούς, πλὴν Ἰωαθάμου· σῴζεται γὰρ οὗτος διαφυ-
 10 γεῖν εὐτυχήσας. Ἀβιμέλεχος δ' εἰς τυραννίδα τὰ πράγ-
 ματα μεθίστησι, κύριον αὐτὸν ὅτι βούλεται ποιεῖν
 ἀντὶ τῶν νομίμων ἀποδείξας, καὶ δεινῶς πρὸς τοὺς
 τοῦ δικαίου προῖσταμένους ἐκπικραίνόμενος. <235>
 καί ποτε δημοτελοῦς Σικίμοις οὔσης ἐορτῆς, καὶ τοῦ 2
 15 πλήθους παντὸς ἐκεῖ συνειλεγμένου, ἀδελφὸς αὐτοῦ
 Ἰωάθαμος, ὃν καὶ διαρυγεῖν ἔφαμεν, ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ
 ὄρος τὸ Γαριζίν (ὑπέρκειται δὲ τῆς Σικίμων πόλεως),
 ἐκβοήσας εἰς ἐπήκοον, τοῦ πλήθους ἡσυχίαν αὐτῷ πα-
 ρασχόντος ἡξίου μαθεῖν τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα. <236>
 20 γενομένης δὲ σιγῆς εἶπεν ὥς τὰ δένδρα φωνὴν ἀνθρώ-
 πειον προϊέμενα, συνόδου γενομένης αὐτῶν, δεηθεῖη
 συκῆς ἄρχειν αὐτῶν. ἀρνησαμένης δ' ἐκείνης διὰ τὸ
 τῆς τιμῆς τῆς ἐπὶ τοῖς καρποῖς οἰκείας οὔσης ἀπολαύ-
 ειν, οὐχ ὑπ' ἄλλων ἔξωθεν προσγινομένης, τὰ δένδρα
 25 τῆς ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι φροντίδος οὐκ ἀπελείπετο, ἐδόκει
 δ' αὐτοῖς ἀμπέλῳ τὴν τιμὴν παρασχεῖν. <237> καὶ ἡ
 ἄμπελος χειροτονουμένη τοῖς αὐτοῖς τῇ συκῇ χρησα-
 μένη λόγοις παρητεῖτο τὴν ἀρχήν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ
 τῶν ἔλαιων ποιησαμένων, ῥάμνος (ἐδεήθη γὰρ αὐτῆς
 30 ὥστε παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τὰ δένδρα. <238>

πυρεῖα δ' ἀγαθὴν παρασχεῖν τῶν ξύλων ἐστίν) ὑπὶ-
 σχνεῖται τὴν ἀρχὴν ἀναλήψεσθαι καὶ ἀόκνως ἔχειν.
 δεῖν μέντοι συνηζάνειν αὐτὰ ὑπὸ τὴν σκιάν· εἰ δ'
 ὄλεθρον ἐπ' αὐτῇ φρονοῖεν, ὑπὸ τοῦ ἐνόντος πυρὸς
 διαφθαρεῖεν. <239> 'ταῦτα δ' οὐ γέλωτος ἔνεκα' φησί 5
 'λέγω', ὅτι δὲ πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ Γεδεῶνος πεπειρα-
 μένοι περιορῶσιν Ἀβιμέλεχον ἐπὶ τῶν ὄλων ὄντα πραγ-
 μάτων, σὺν αὐτῷ τοὺς ἀδελφοὺς ἀποκτείναντες, ὃν
 πυρὸς οὐδὲν διοίσειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ὑπε-
 χώρησε καὶ διητᾶτο λανθάνων ἐν τοῖς ὄρεσι, δεδιὼς 10
 ἐπ' ἔτη τρία τὸν Ἀβιμέλεχον. <240> μετ' οὐ πολὺ δὲ
 τῆς ἑορτῆς οἱ Σικιμῖται (μετενόησαν γὰρ ἐπὶ τοῖς Γε-
 δεῶνος υἱοῖς πεφονευμένοις) ἐξελαύνουσι τὸν Ἀβιμέ-
 λεχον τῆς πόλεως καὶ τῆς φυλῆς. ὁ δὲ κακοῦν τὴν
 πόλιν ἐφρόντιζεν. τῆς δ' ὥρας τῆς τοῦ τρυγᾶν γενο- 15
 μένης ἐδέδισαν συλλέγειν τὸν καρπὸν προΐοντες, μὴ τι
 δράσῃ κακὸν αὐτοὺς Ἀβιμέλεχος. <241> ἐπιδημήσαν-
 τος δὲ πρὸς αὐτοὺς τῶν ἀρχόντων τινὸς Γαάλου σὺν
 ὀπλίταις καὶ συγγενέσι τοῖς αὐτοῦ, φυλακὴν οἱ Σικι-
 μῖται δέονται παρασχεῖν αὐτοῖς, ἕως ἄν τρυγῇσωσι. 20
 προσδεξαμένου δ' ἐκείνου τὴν ἀξίωσιν προῆσαν, καὶ
 Γαάλης σὺν αὐτοῖς, τὸ οἶκετον ἄγων ὀπλιτικόν. <242>
 3 ὅ τ' οὖν καρπὸς μετ' ἀσφαλείας συνάγεται, καὶ δει-
 πνοῦντες κατὰ συμμορίας φανερώς ἀπετόλμων ἤδη
 βλασφημεῖν τὸν Ἀβιμέλεχον, οἳ τ' ἄρχοντες ἐνέδρως 25
 καταλαμβαρόμενοι τὰ περὶ τὴν πόλιν, πολλοὺς τῶν Ἀβι-
 μελέχου συλλαμβάνοντες διέφθειρον.
 4 <243> Ζέβουλος δέ τις τῶν Σικιμιτῶν ἄρχων, ξέ-
 νος ὢν Ἀβιμελέχου, ὅσα παροξύνειε Γαάλης τὸν δῆμον,
 πέμπων ἀγγέλους ἐμήνυνεν αὐτῷ, καὶ παρήνει λοχᾶν 30

πρὸ τῆς πόλεως· πείσειν γὰρ Γαάλην ἐξελθεῖν ἐπ' αὐ-
 τόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπ' ἐκείνῳ τυγχάνειν ὥστ' ἀμύνα-
 σθαι· γενομένου γὰρ τούτου διαλλαγὰς αὐτῷ μνηστεύ-
 σεσθαι πρὸς τὸν δῆμον. <244> ὃ τ' οὖν Ἀβιμέλεχος
 5 ἐκάθισεν ἐνεδρεύων, καὶ ὁ Γαάλης ἀφυλακτοτέρως δι-
 έτριβεν ἐπὶ τοῦ προαστείου, καὶ Ζέβουλος σὺν αὐτῷ.
 ἰδὼν δ' ὀπλίτας ἐπιφερομένους Γαάλης πρὸς Ζέβουλον
 ἔλεγεν ἄνδρας αὐτοῖς ἐπιέναι καθωπλισμένους. <245>
 τοῦ δὲ σκιᾶς εἶναι φαιμένου τῶν πετρῶν, πλησίον ἤδη
 10 γενομένων τὰκριβὲς κατανοῶν οὐ σκιᾶς ἔλεγε ταῦτ'
 εἶναι, λόχον δ' ἀνδρῶν. καὶ Ζέβουλος 'οὐ σὺ μέντοι'
 φησὶν 'Ἀβιμελέχῳ κακίαν ἐπεκάλεις; τί οὖν οὐκ ἐπι-
 δείκνυσαι τὸ τῆς ἀρετῆς μέγεθος εἰς μάχην αὐτῷ συμ-
 βαλὼν;' <246> Γαάλης δὲ θορυβούμενος συνάπτει τοῖς
 15 Ἀβιμελέχου, καὶ πίπτουσι μὲν τινες τῶν σὺν αὐτῷ,
 φεύγει δ' αὐτὸς εἰς τὴν πόλιν, τοὺς ἄλλους ἀγόμενος.
 καὶ Ζέβουλος πολιτεύεται Γαάλην ἐκβληθῆναι τῆς
 πόλεως, κατηγορήσας ὡς μαλακῶς πρὸς τοὺς Ἀβιμελέ-
 χου στρατιώτας ἀγωνίσαιτο. <247> Ἀβιμέλεχος δὲ
 20 πυθόμενος ἐξελευσομένους αὐτῷ κατα τρυγητὸν τοὺς
 Σικιμίτας, ἐνέδραις προλογίζεται τὰ περὶ τὴν πόλιν·
 καὶ προελθόντων ἡ μὲν τρίτη μοῖρα τῆς στρατιᾶς κατα-
 λαμβάνει τὰς πύλας, ἀφαιρησομένη τὴν εἴσοδον τοὺς
 πολίτας, οἱ δ' ἄλλοι σκιδναμένους μεταθέουσι, παντα-
 25 χοῦ τε φόνος ἦν. <248> καὶ κατασκάψας εἰς ἔδαφος
 τὴν πόλιν (οὐ γὰρ ἀντέσχε πρὸς τὴν πολιορκίαν), ἄλλας
 κατὰ τῶν ἐρειπίων σπείρας προῆγε, καὶ Σικιμίται πάν-
 τες οὕτως ἀπώλοντο. ὅσοι δὲ κατὰ τὴν χώραν σκεδα-
 σθέντες διέφυγον τὸν κίνδυνον, οὗτοι συλλεγέντες ἐπὶ
 30 τινα πέτραν ὀχυρὰν ἐπ' αὐτῆς ἰδρύοντο, τειχίσαι τε

ταύτην παρεσκευάζοντο. <249> ἔφθη τε, τὴν διάνοιαν αὐτῶν Ἀβιμέλεχος μαθὼν, ἐλθεῖν ἐπ' αὐτοὺς μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ φακέλους ὕλης ξηρᾶς περιβαλὼν τῷ χωρίῳ, δι' αὐτοῦ φέρων ταὐτὸ ποιεῖν τῇ στρατιᾷ παρεκελεύσατο. καὶ ταχέως περιληφθείσης ἐν κύκλῳ τῆς 5 πέτρας τοῖς ξύλοις, πῦρ ἐμβάλλουσιν ὅσα τε μᾶλλον ἐξάπτειν φύσιν ἔχει, καὶ μερίστην αἶρουσι φλόγα <250> καὶ διαφεύγει μὲν ἀπὸ τῆς πέτρας οὐδεὶς, ἀλλ' ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπώλοντο, ἄνδρες μὲν περὶ πεντακοσίους καὶ χιλίους, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἱκανόν. 10

καὶ Σικιμίταις μὲν τοιαύτη συμφορὰ συνέπεσε, μείζων καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ λύπης γενομένη, πλὴν ὅτι κατὰ δίκην, ἐπ' ἀνδρὸς εὐεργέτου συνθεῖσι κακὸν τηλικού- 5 του. <251> Ἀβιμέλεχος δὲ τοῖς Σικιμιτῶν κακοῖς καταπλήξας τοὺς Ἰσραηλίτας, μειζόνων ἐφιεμένος δῆλος ἦν, 15 καὶ μηδαμοῦ περιγράψων τὴν βίαν, εἰ μὴ πάντα ἀπολέσειεν. ἤλαυνεν οὖν ἐπὶ Θήβας, καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς αἶρει, πύργου δ' ὄντος ἐν αὐτῇ μεγάλου, εἰς ὃν πᾶν τὸ πλῆθος συνέφυγε, πολιορκεῖν τοῦτον παρεσκευάζετο. <252> καὶ αὐτὸν πλησίον ὀρμῶντα 20 τῶν πυλῶν γυνὴ θραύσματι μύλης βαλοῦσα κατὰ τῆς κεφαλῆς τυγχάνει. πεσὼν δ' Ἀβιμέλεχος τὸν ὑπασπιστὴν παρεκάλει κτείνειν αὐτόν, μὴ τῆς γυναικὸς ὁ θάνατος αὐτοῦ δόξειεν ἔργον. καὶ ὁ μὲν τὸ προσταχθὲν ἐποίει, <253> ὁ δὲ τοιαύτην ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς 25 ἀδελφοὺς παρανομίας ποινὴν ἐξέτισε καὶ τῶν εἰς Σικιμίτας αὐτῷ τετολμημένων. τούτοις δὲ κατὰ τὴν Ἰωαθάμου μαρτείαν ἡ συμφορὰ συνέπεσε. τὸ μέντοι σὺν Ἀβιμελέχῳ στράτευμα, πεσόντος αὐτοῦ σκεδασθέν, ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὰ οἰκεία.

<254> τῶν δ' Ἰσραηλιτῶν τὴν ἡγεμονίαν Ἰαείρης 6
 ὁ Γαλαθηνὸς ἐκ τῆς Μανασσίτιδος φυλῆς παραλαμβά-
 νει, ἀνὴρ τὰ τ' ἄλλα εὐδαίμων καὶ παῖδας ἀγαθοὺς
 πεπονημένος, τριάκοντα μὲν τὸν ἀριθμὸν, ἵππεύειν δ'
 5 ἀρίστους καὶ τῶν κατὰ τὴν Γαλαθηνήν πόλεων ἀρχὰς
 ἐγκεχειρισμένους. οὗτος δύο καὶ εἴκοσι ἔτη τὴν ἀρχὴν
 κατασχὼν τελευτᾷ γηραιός, καὶ ταφῆς ἐν Καμῶνι πόλει
 τῆς Γαλαθηνῆς ἀξιοῦται.

<255> πάντα δὲ τὰ τῶν Ἑβραίων εἰς ἀκοσμίαν καὶ 7
 10 ὕβριν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν νόμων ὑπεφέρετο, καὶ κατα-
 φρονήσαντες αὐτῶν Ἀμμανῖται καὶ Παλαιστῖνοι στρατῷ
 μεγάλῳ διήρπαζον τὴν χώραν, καὶ τὴν Περαίαν ἄπα-
 σαν κατασχόντες καὶ ἐπὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἤδη κτῆσιν
 διαβαίνειν ἐτόλμων. <256> Ἑβραῖοι δὲ σωφρονισθέν-
 15 τες ὑπὸ τῶν κακῶν, εἰς ἱκετείας ἐτρέποντο τοῦ θεοῦ
 καὶ θυσίας ἐπέφερον, παρακαλοῦντες αὐτὸν μετριάσαντα
 καὶ πρὸς τὴν δέησιν αὐτῶν ὑπαχθέντα πάνσασθαι τῆς
 ὀργῆς. ὁ δὲ θεὸς μεταβαλλόμενος εἰς τὸ ἡμερώτερον
 ἔμελλεν αὐτοῖς βοηθεῖν.

20 <257> Ἀμμανιτῶν δ' ἐστρατευκότων ἐπὶ τὴν Γαλα- 8
 δηνήν, ὑπῆντων οἱ ἐπιχώριοι πρὸς τὸ ὄρος, δεόμενοι
 τοῦ στρατηγῆδους. ἦν δέ τις Ἰεφθῆς, ἀνὴρ διὰ τὴν
 πατρίαν ἀρετὴν δυνατὸς καὶ δι' οἰκίαν ἑαυτοῦ στρα-
 τιάν, ἣν ἔτρεφεν αὐτὸς μισθοδοτῶν. <258> πρὸς τοῦ-
 25 τον οὖν πέμψαντες ἠξίουσιν αὐτὸν συμμαχεῖν, ἐπαγγελ-
 λόμενοι παρασχεῖν εἰς ἅπαντ' αὐτῷ τὸν χρόνον τὴν
 ἰδίαν ἡγεμονίαν. ὃ δ' οὐ προσίεται τὴν παράκλησιν
 αὐτῶν, ἐγκαλῶν ὅτι μὴ βοηθήσειαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν
 ἀδελφῶν ἀδικουμένῳ περιφανῶς. <259> οὐ γὰρ ὄντα
 30 ὁμομήτριον αὐτοῖς ἀλλὰ ξένον κατὰ τὴν μητέρα, δι'

ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἐπαχθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ πατρὸς,
 ἐξέβαλον, καταφρονήσαντες τῆς αὐτοῦ ἀσθενείας. <260>
 καὶ ὁ μὲν διέτριβεν ἐν τῇ Γαλαδίτιδι καλουμένῃ χώρᾳ,
 πάντας τοὺς ὀποθενοὺν παραγινόμενους πρὸς αὐτὸν
 ἐπὶ μισθῷ δεχόμενος· ἐκλιπαρησάντων δ' αὐτῶν καὶ 5
 ὁμοσάντων εἰς αἰὲν παρέξειν αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν ἐστρά-
 9 τευε. <261> καὶ ποιησάμενος ὀξεῖαν τὴν τῶν πραγμά-
 των ἐπιμέλειαν, ἐν πόλει Μασφαθῇ καθίσας τὸν στρα-
 τόν, πρεσβείαν πέμπει παρὰ τὸν Ἀμμανίτην, αἰτιώμενος
 τῆς ἀλώσεως. ὁ δ' ἀντιπέμψας ἡτιᾶτο τῶν Ἰσραηλι- 10
 τῶν τὴν ἔξοδον τὴν ἀπ' Αἰγύπτου, καὶ τῆς Ἀμοραίας
 αὐτοὺς ἡξιόου παραχωρεῖν ὡς πατρῷας οὐσῆς ἀρχῇθεν.
 <262> ἀποκρινάμενος δ' ὁ Ἰεφθῆς ὡς οὔτε τῆς Ἀμο-
 ραίας τοῖς προγόνοις αὐτῶν εὐλόγως ἐγκαλοῦσι, χάριν
 τε μᾶλλον τῆς Ἀμμανίτιδος αὐτοῖς ἔχειν ὀφείλουσι 15
 παρεθείσης (δυνατὸν γὰρ Μωνσεῖ καὶ ταύτην λα-
 βεῖν), παραχωρεῖν τ' ἰδίᾳς εἰπὼν γῆς ἣν θεοῦ κατα-
 κτησαμένου ὑπὲρ τριακόσι' ἔτη νέμονται, μάχεσθαι
 10 πρὸς αὐτοὺς ἔφησεν. <263> καὶ τοὺς μὲν πρέσβεις
 ταῦτ' εἰπὼν ἀπέλυσεν, αὐτὸς δ' εὐξάμενος νίκην, καὶ 20
 θυσιάζειν ὑποσχόμενος ἂν σῶος εἰς τὰ οἰκεία ὑπο-
 στρέψῃ, καὶ πᾶν ὃ τι καὶ πρῶτον αὐτῷ συντύχοι ἱεροου-
 γήσειν, συμβαλὼν τε νικᾷ παρὰ πολὺ καὶ φονεύων
 ἐδίωκε μέχρι πόλεως Μαλιάθης, καὶ διαβάς εἰς τὴν
 Ἀμμανίτιν πόλεις τ' ἠφάνισε πολλὰς καὶ λείαν ἤλασε 25
 καὶ τοὺς οἰκείους δουλείᾳς ἀπῆλλαξεν, ὀκτωκαίδεκα ἔτη
 ταύτην ὑπομείναντας. <264> ἀναστρέφων δὲ συμφορᾷ
 περιπίπτει κατ' οὐδὲν ὁμοίᾳ τοῖς κατωρθωμένοις αὐτῷ.
 ὑπὴντησε γὰρ ἡ θυγάτηρ αὐτῷ· μονογενὴς δ' ἦν, ἐτι
 παρθένος. ὁ δ' ἀνοιμώξας ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ πά- 30

θους, κατεμέμφετο τῆς περὶ τὴν ὑπάντησιν σπουδῆς
 τὴν θυγατέρα· <265> καθιερωῶσαι γὰρ αὐτὴν τῷ θεῷ.
 τῇ δὲ τὸ συμβησόμενον οὐκ ἀηδῶς προσέπεσεν, ἐπὶ
 νίκη τοῦ πατρὸς καὶ ἐλευθερίᾳ τῶν πολιτῶν τεθνηξο-
 5 μένη· παρεκάλεσε δέ, δύο μῆνας αὐτῇ παρασχόντα πρὸς
 τὸ μετὰ τῶν πολιτῶν ἀποθρηνῆσαι τὴν νεότητα, τότε
 ποιεῖν τὰ κατ' εὐχὴν. <266> συγχωρήσας δὲ [κατὰ]
 τὸν προειρημένον χρόνον, μετὰ τοῦτον διελθόντα θύ-
 σας τὴν παῖδα ὠλοκαύτωσεν, οὔτε νόμιμον οὔτε θεῷ
 10 κεχαρισμένην θυσίαν ἐπιτελῶν, μὴ διαβασανίσας τῷ
 λογισμῷ τὸ γενησόμενον, οἷον τὸ πραχθὲν δόξει τοῖς
 ἀκούσασιν.

<267> τῆς δ' Ἐφραΐμου φυλῆς ἐπ' αὐτὸν στρατευ- 11
 σάσης, ὅτι μὴ κοινῶσαιτο τὴν ἐπ' Ἀμμανίτας ἔλασιν
 15 αὐτοῖς ἀλλὰ μόνος καὶ τὴν λείαν ἔχοι καὶ τὴν ἐπὶ
 τοῖς πεπραγμένοις δόξαν, πρῶτον μὲν ἔλεγεν ὥς οὔτε
 λάθοιεν αὐτοὺς οἱ συγγενεῖς πολεμούμενοι, καλούμε-
 νοί τε πρὸς συμμαχίαν οὐ παρεγένοντο, δέον καὶ πρὸ
 δεήσεως ἐγνωκότας ἐπειχθῆναι, <268> ἔπειθ' ὥς ἄδικα
 20 πράττειν ἐπιχειροῦσι τοῖς πολεμίοις οὐ τολμήσαντες
 εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ἐπὶ δὲ τοὺς συγγενεῖς ὠρμηκότες·
 ἠπείλει τε σὺν τῷ θεῷ λήψεσθαι δίκην παρ' αὐτῶν,
 ἂν μὴ σωφρονῶσιν. <269> ὥς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀλλὰ
 συνέβαλεν αὐτοῖς ἐλθοῦσι μετὰ στρατιᾶς ἢ μετὰ πεμ-
 25 πτος ἐκ τῆς Γαλαδηνῆς ἐληλύθει, φόνον τε πολλὸν αὐτῶν
 εἰργάσατο, καὶ διώκων τραπέντας, προλαβὼν μέρει τινὶ
 προαπεσταλμένῳ τοῦ Ἰορδάνου τὰς διαβάσεις, κτείνει
 περὶ δισχιλίους καὶ τετρακισμυρίους γεγονότας. <270>
 αὐτὸς δ' ἄρξας ἕξ ἔτη τελευτᾷ, καὶ θάπτεται ἐν τῇ ἑαυ- 12
 30 τοῦ πατρίδι Σεβεῖ· τῆς Γαλαδηνῆς δ' ἐστὶν αὕτη.

- 13 <271> τελευτήσαντος δὲ Ἰεφθοῦ τὴν ἀρχὴν Ἀψά-
νης παραλαμβάνει, φυλῆς ὦν Ἰουδα, Βηθλεέμων δὲ
πόλεως. τούτῳ δὲ παῖδες ἦσαν ἐξήκοντα, τριάκοντα
μὲν ἄρρενες αἱ λοιπαὶ δὲ θυγατέρες, οὓς καὶ πάντας
ζῶντας κατέλιπε, τὰς μὲν ἀνδράσιν ἐκδούς, τοῖς δὲ 5
γυναικας ἡγμένους. πρᾶξας δ' οὐδὲν ἐν τῷ ἐπitéτει γε-
γονὼς χρόνῳ λόγου καὶ μνήμης ἄξιον, γηραιὸς ὦν
ἀπέθανε, καὶ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι τυγχάνει.
- 14 <272> Ἀψάνους δ' οὕτως ἀποθανόντος οὐδ' ὁ μετ'
αὐτὸν παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν Ἦλων, ἐπ' ἔτη δέκα 10
κατασχὼν αὐτήν, φυλῆς ὦν τῆς Ζαβούλου, ἔπραξε τι
σπουδῆς ἄξιον.
- 15 <273> Ἀβδων δ' Ἑλλήλου παῖς, φυλῆς μὲν τῆς
Ἐφραϊμίτιδος πόλεως δὲ τῆς Φαραθωνιτῶν γεγονώς,
αὐτοκράτωρ ἡγεμὼν ἀποδειχθεὶς μετ' Ἦλωνα, μόνης 15
ἂν τῆς εὐπαιδίας μνημονευθεῖη, μηδὲν ἔργον διὰ τὴν
εἰρήνην καὶ τὴν ἄδειαν τῶν πραγμάτων λαμπρὸν μηδ'
αὐτὸς εἰργασμένος. <274> υἱεῖς δ' ἦσαν αὐτῷ τετρα-
ράκοντα, καὶ τούτων γενεὰς καταλιπόντων τριάκοντα
ἦλαννέ τε σὺν αὐτοῖς οὖσιν ἐβδομήκοντα, πᾶσιν ἱππά- 20
ζειν ἀρίστοις γεγεννημένοις, καὶ πάντας ὑπὲρ γῆς ἀπο-
λιπὼν θνήσκει γηραιός, καὶ ταφῆς ἐν Φαραθῶνι λαμ-
πρᾶς τυγχάνει.
- 8 <275> μετὰ δὲ τοῦτον Παλαιστῖνοι τελευτήσαντα
κρατοῦσι τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ φόρους παρ' αὐτῶν 25
ἐλάμβανον ἐπ' ἔτη τετραράκοντα. ταύτης δ' ἐλευθε-
2 ροῦνται τῆς ἀνάγκης τούτῳ τῷ τρόπῳ. <276> Μανώ-
χης τις, Αἰνιτῶν ἐν ὀλίγοις ἀριστος καὶ τῆς πατρίδος
ὁμολογουμένως πρῶτος, εἶχε γύναιον ἐπ' εὐμορφίᾳ
περιβλεπτον καὶ τῶν καθ' αὐτὸ διαφέρων. παίδων δ' 30

οὐ γινομένων αὐτῷ, δυσφορῶν ἐπὶ τῇ ἀπαιδίᾳ τὸν
 θεὸν ἱκέτευεν, ἐπὶ τὸ προάστειον συνεχῶς φοιτῶν μετὰ
 τῆς γυναικός, δοῦναι διαδοχὴν αὐτοῖς γνησίαν· μέγα
 δ' ἐστὶ τοῦτο τὸ πεδίον. <277> ἦν δὲ καὶ μανιώδης
 5 ὑπ' ἔρωτος ἐπὶ τῇ γυναικὶ καὶ διὰ τοῦτο ζηλότυπος
 ἀκρατῶς. μονωθείσῃ δὲ τῇ γυναικὶ φάντασμα ἐπιφαί-
 νεται, ἄγγελος τοῦ θεοῦ, νεανία καλῶ παραπλήσιον
 καὶ μεγάλῳ, εὐαγγελιζόμενον αὐτῇ παιδὸς γονὴν κατὰ
 θεοῦ πρόνοιαν, καλοῦ τε καὶ ῥώμην ἐπιφανοῦς, ὑφ'
 10 ᾧ πονήσῃν Παλαιστίνους ἀνδρουμένῳ. <278> παρῆναι
 τε τὰς κόμας αὐτῷ μὴ ἀποκείρῃν· ἔσται δ' αὐτῷ πρὸς
 ἄλλο μὲν πᾶν ποτὸν ἀποστροφῇ, τοῦ θεοῦ τοῦτο προσ-
 τάττοντος, πρὸς ὕδωρ δὲ μόνον οἰκειότης. καὶ ὁ μὲν
 ταῦτ' εἰπὼν ᾤχετο, κατὰ βούλησιν ἐλθὼν τοῦ θεοῦ,
 15 <279> ἣ δὲ τάνδρῃ παραγενομένῳ τὰ περὶ τοῦ ἀγγέλου 3
 ἐκδιηγῆσατο, θαυμάζουσα τοῦ νεανίσκου τὸ κάλλος καὶ
 τὸ μέγεθος, ὥς ἐκείνον ἐκ τῶν ἐπαίνων εἰς ἔκπληξιν
 κατὰ ζηλοτυπίαν περιστῆναι καὶ ὑπόνοιαν τὴν ἐκ τοιού-
 του πάθους κινουμένην. <280> ἣ δὲ βουλομένη τὴν
 20 ἄλογον τάνδρὸς λύπην σταλῆναι, τὸν θεὸν ἱκέτευε πάλιν
 πέμψαι τὸν ἄγγελον, ὥς ἂν καὶ τάνδρῃ αὐτῆς ὁρα-
 θεῖη. καὶ παραγίνεται πάλιν κατὰ χάριν τοῦ θεοῦ ὁ
 ἄγγελος, ὄντων ἐν τῷ προαστείῳ, καὶ τῇ γυναικὶ φαί-
 νεται τάνδρὸς μεμονωμένη. ἣ δ' ἐπιμεῖναι δεηθεῖσα
 25 ὥς ἂν ἀγάγοι τὸν ἄνδρα, συγχωρήσαντος μέτεισι τὸν
 Μανώλην. <281> ὁ δὲ θεασάμενος οὐδ' οὕτως ἐπαύ-
 σατο τῆς ὑπονοίας, ἠξίωσέ τε καὶ αὐτῷ δηλοῦν ὅσα
 καὶ τῇ γυναικὶ μὲνύσειεν. ἀρκέσειν δὲ φράσαντος ταύ-
 την μόνην εἰδέναι, τίς εἴη λέγειν ἐκέλευεν, ἵνα τοῦ
 30 παιδὸς γενομένου χάριν αὐτῷ καὶ δωρεὰν παράσχῃσιν.

<282> τοῦ δὲ μηδὲ τινῶν αὐτῷ δεῖσθαι φήσαντος
 (οὐδὲ γὰρ κατὰ χρεῖαν ταῦτα εὐαγγελίσασθαι περὶ τῆς
 τοῦ παιδὸς γονῆς), τοῦ δὲ μεῖναι παρακαλοῦντος καὶ
 ξενίων μετασχεῖν, οὐκ ἐπένευσε· <283> πεισθεὶς δ'
 ὁμῶς λιπαροῦντος ἐπιμεῖναι ὥς ἂν ξένιον αὐτῷ τι ⁵
 κομίσῃ, καὶ θύσαντος ἔριφον τοῦ Μανώχου καὶ τοῦτον
 ὁπτιᾶν τῇ γυναικὶ κελεύσαντος, ἐπεὶ πάντ' ἦν εὐτρεπῆ,
 προσέταξεν ἐπὶ τῆς πέτρας ἀποθέσθαι τοὺς τ' ἄρτους
 καὶ τὰ κρέα χωρὶς τῶν ἀγγείων. <284> καὶ ποιησάν-
 των, ἄπτεται τῇ ῥάβδῳ ἣ εἶχε τῶν κρεῶν, τὰ δὲ λάμ- ¹⁰
 ψαντος πυρὸς ἅμα τοῖς ἄρτοις ἐκαίετο, καὶ ὁ ἄγγελος
 διὰ τοῦ καπνοῦ ὥσπερ ὀχύματος ἀνιῶν εἰς οὐρανὸν
 αὐτοῖς φανερὸς ἦν. Μανώχην δὲ φοβούμενον μὴ τι
 σφαλερὸν αὐτοῖς ἐκ τῆς ὀψεως τοῦ θεοῦ γενήσοιτο,
 θαρρεῖν ἢ γυνὴν παρεκελεύετο· ἐπὶ γὰρ συμφέροντι τῷ ¹⁵
 αὐτῶν τὸν θεὸν αὐτοῖς ὁραθῆναι.

- 4 <285> καὶ κύει τ' ἐκεῖνη καὶ φυλακὴν εἶχε τῶν
 ἐντολῶν, καὶ γενόμενον τὸ παιδίον Σαμψῶνα καλοῦ-
 σιν· ἰσχυρὸν δ' ἀποσημαίνει τοῦνομα. ἠϋξέτο δ' ὁ
 παῖς ῥαδίως, καὶ δῆλος ἦν προφητεύσων ἀπὸ τῆς περὶ ²⁰
 τὴν δίαιταν σωφροσύνης καὶ τῆς τῶν τριχῶν ἀνέσεως.
- 5 <286> ἀφικόμενος δὲ μετὰ τῶν γονέων εἰς Θαμνὰ πό-
 λιν τῶν Παλαιστινῶν, πανηγύρεως ἀγομένης, ἐρᾷ παρ-
 θένου τῶν ἐπιχωρίων, παρακαλεῖ τε τοὺς γονεῖς ἄγε-
 σθαι πρὸς γάμον αὐτῷ τὴν κόρην. τῶν δ' ἀρνούμε- ²⁵
 νων διὰ τὸ μὴ ὁμόφυλον εἶναι, τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ
 Ἑβραίοις συμφέρον ἐπινουῦντος τὸν γάμον, ἐκρικᾷ
 μνηστεύσασθαι τὴν παρθένον. <287> συνεχὼς δ' ἀπ-
 ερχόμενος πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς ἐντυγχάνει λέοντι,
 καὶ γυμνὸς ὢν ἐκδεξάμενος αὐτὸν ἄρχει ταῖς χερσί. ³⁰

καὶ εἰς τοῦ χωρίου τὸ ὑλῶδες ἐνδοτέρω τῆς ὁδοῦ
 ῥίπτει τὸ θηρίον. <288> πάλιν τ' ἀπιὼν πρὸς τὴν 6
 κόρην ἐπιτυγχάνει σμήνει μελιττῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ
 λέοντος ἐκείνου νενοσσευκότες, καὶ ἀνελόμενος τρία μέλι-
 5 τος κηρία σὺν τοῖς λοιποῖς δώροις οἷς ἐκόμιζε δίδωσι
 τῇ παιδί. <289> τῶν δὲ Θαμνιτῶν παρὰ τὴν εὐωχίαν
 τὴν τῶν γάμων (εἰστία γὰρ αὐτοὺς ἅπαντας) διὰ δέος
 τῆς ἰσχύος τοῦ νεανίσκου τριάκοντα δόντων αὐτῷ τοὺς
 ἀκμαιοτάτους, λόγῳ μὲν εταίρους ἐσομένους, ἔργῳ δὲ
 10 φύλακας μὴ τι παρακινεῖν ἐθελήσεις, τοῦ πότου προ-
 βάντος καὶ παιδιᾶς οὔσης, οἷα φιλεῖ παρὰ τοὺς τοιού-
 τους καιρούς, ὁ Σαμφὼν εἶπεν <290> 'ἀλλὰ προβάλ-
 λοντος ἐμοῦ λόγον εἰ λύσετε τοῦτον ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ
 ποιούμενοι τὴν ζήτησιν, ὁθόνας τε καὶ στολὰς γέρας
 15 τῆς συνέσεως κατ' ἄνδρα ἕκαστον φέρεσθε παρ' ἐμοῦ.
 φιλοτιμουμένων δ' ὁμοῦ τε συνετῶν δόξαν καὶ κέρδος
 εὐρέσθαι, καὶ λέγειν ἀξιούντων, φησὶν ὅτι τὸ πάμπο-
 ρον γεγεννήκοι βορὰν ἠδεῖαν ἐξ αὐτοῦ καὶ πάνυ ἀηδοῦς
 ὄντος. <291> τῶν δ' ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις οὐ δυναμέ-
 20 νων ἐξευρεῖν τὸ νοούμενον, παρακαλούντων δὲ τὴν
 κόρην μαθοῦσαν παρὰ τὰνδρὸς αὐτοῖς μηνῦσαι (καὶ
 γὰρ ἠπεύλουν αὐτὴν ἐμπροΐσειν τοῦτο μὴ παρασχοῦσαν),
 ὁ Σαμφὼν, δεομένης τῆς κόρης εἰπεῖν αὐτῇ, τὸ μὲν
 πρῶτον ἀντειῖχεν, <292> ἐγκειμένης δ' αὐτῆς καὶ εἰς
 25 δάκρυα προπιπτούσης καὶ τεκμήριον τιθεμένης τῆς πρὸς
 αὐτὴν δυσνοίας τὸ μὴ λέγειν αὐτῇ, μηνύει τὰ περὶ
 τὴν ἀναίρεσιν αὐτῇ τοῦ λέοντος, καὶ ὅτι μελίττας εὐ-
 ρὼν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ τρία βαστάσας μέλιτος κηρία
 κομίσειεν αὐτῇ. <293> καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ὑφορῶμενος
 30 δολερὸν σημαίνει τὸ πᾶν, ἢ δ' ἐκφέρει τὸν λόγον τοῖς

§ 288 = Iudic. XIV 8.

δεηθεῖσι. κατ' οὖν τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, καθ' ἣν ἔδει τὸν προβληθέντα λόγον αὐτῷ διασαφεῖν, πρὶν ἢ δύναι τὸν ἥλιον συνελθόντες φασὶν 'οὔτε λέοντος ἀηδέστερόν τι τοῖς ἐντυγχάνουσιν οὔθ' ἥδιον μέλιτος τοῖς χρωμένοις.' <294> καὶ ὁ Σαμψὼν εἶπεν οὐδὲ γυναικὸς εἶναι 5 τι δολερώτερον, ἥτις ὑμῖν ἐκφέρει τὸν ἡμέτερον λόγον. καὶ κείνοις μὲν δίδωσιν ἃ ὑπέσχετο, λείαν ποιησάμενος Ἀσκαλωνιτῶν τοὺς κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῷ συντυγχάνον- τας (Παλαιστῖνοι δ' εἰσὶ καὶ οὗτοι), τὸν δὲ γάμον ἐκείνον παραιτεῖται. καὶ ἡ παῖς ἐκφανλίσασα τῆς ὀργῆς 10 αὐτόν, συνῆν τῷ αὐτοῦ φίλῳ νυμφοστόλῳ γεγονότι.

7 <295> πρὸς δὲ τὴν ὕβριν ταύτην Σαμψὼν παρ- οξυνθεὶς ἅπαντας ἔγνω σὺν αὐτῇ Παλαιστῖνοὺς μετέρ- χεσθαι. θέρους δ' ὄντος καὶ πρὸς ἀμνητὸν ἤδη τῶν καρπῶν ἀκμαζόντων, συλλαβὼν τριακοσίας ἀλώπεκας 15 καὶ τῶν οὐρῶν ἐξάψας λαμπάδας ἡμμένας, ἐξαφίησιν εἰς τὰς ἀρούρας τῶν Παλαιστῖνῶν. <296> καὶ φθεί- ρεται μὲν οὕτως αὐτοῖς ὁ καρπός· Παλαιστῖνοι δὲ γνόν- τες Σαμψῶνος εἶναι τοῦτογον καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἔπραξε, πέμψαντες τοὺς ἄρχοντας εἰς Θαμνά, τὴν γενο- 20 μένην αὐτοῦ γυναικα καὶ τοὺς συγγενεῖς ζῶντας κατ- ἐπρήσαν ὥς αἰτίους τῶν κακῶν γεγονότας.

8 <297> Σαμψὼν δὲ πολλοὺς ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Πα- λαιστῖνῶν ἀποκτείνας Αἰτὰν κατῴκει· πέτρα δ' ἐστὶν ὀχυρὰ τῆς Ἰουδα φυλῆς. Παλαιστῖνοι δ' ἐστράτευον 25 ἐπὶ τὴν φυλὴν. τῶν δ' οὐδ' ἀδικαίως λεγόντων τιμω- ρίαν αὐτοὺς εἰσπράττεσθαι περὶ τῶν Σαμψῶνος ἁμαρ- τημάτων, φόρους αὐτοὺς τελούντας, εἰ βοῦλονται μὴ ἔχειν αἰτίαν, ἔφασαν αὐτοῖς ὑποχείριον Σαμψῶνα δοῦ- ναι. <298> οἱ δ' ἀνέγκλητοι βουλόμενοι τυγχάνειν 30

παρῆσαν ἐπὶ τὴν πέτραν τρισχιλίους ὀπλίταις, καὶ κατα-
 μεμψάμενοι τῶν εἰς Παλαιστινοὺς αὐτῷ τετολμημένων,
 ἄνδρας ἅπαντι τῷ γένει τῶν Ἑβραίων συμφορὰν ἐπε-
 νεγκεῖν δυναμένους, ἤκειν τε λέγοντες ὅπως αὐτὸν
 5 λαβόντες ὑποχείριον δώσιν αὐτοῖς, ἡξίουν ἔκοντὶ τοῦθ'
 ὑπομένειν. <299> ὁ δὲ λαβὼν ὅρκους παρ' αὐτῶν μη-
 δὲν τούτων ποιήσκειν περιττότερον ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς
 ἐργχειριεῖν μόνον, καταβὰς ἐκ τῆς πέτρας ἑαυτὸν ἐν
 τῇ τῶν φυλετῶν τίθησιν ἐξουσίᾳ, κἀκεῖνοι δῆσαντες
 10 αὐτὸν δυσὲ καλωδίοις ἤγον παραδοῦναι τοῖς Παλαι-
 στινοῖς. <300> καὶ γενομένων κατὰ τι χωρίον ὁ Σια-
 γὼν καλεῖται νῦν διὰ τὴν Σαμψῶνος ἀνδραγαθίαν ἐπ'
 αὐτῷ γενομένην, πάλαι δ' ἦν ἀνώνυμον, οὐκ ἄπωθεν
 ἐστρατοπεδευκότων τῶν Παλαιστινῶν, ἀλλ' ὑπαντῶν-
 15 των μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ὡς ἐπὶ κατωρθωμένοις οἷς
 ἐβούλοντο, διαρρήξας τὰ δεσμὰ Σαμψῶν, ἀρπασάμενος
 ὄνου σιαγὼνα παρὰ ποσὶν οὔσαν, εἰς τοὺς πολεμίους
 ὥσατο, καὶ παίων αὐτοὺς τῇ σιαγόνι κτείνει εἰς χιλίους,
 τοὺς δ' ἄλλους τρέπεται ταραχθέντας.
 20 <301> Σαμψῶν δὲ μεῖζον ἢ χρὴ ἐπὶ τούτῳ φρονῶν, 9
 οὐ κατὰ θεοῦ συνεργίαν ἔλεγε τοῦτο συμβῆναι, τὴν δ'
 ἰδίαν ἀρετὴν ἐπέγραψε τῷ γεγονότι, σιαγόνι τῶν πολε-
 μίων τοὺς μὲν πεσεῖν τοὺς δ' εἰς φυγὴν τραπῆναι διὰ
 τοῦ παρ' αὐτοῦ δέους αὐχῶν. <302> δίψους δ' αὐτὸν
 25 ἰσχυροῦ κατασχόντος, κατανοῶν ὡς οὐδὲν ἐστὶν ἀν-
 θρώπειος ἀρετὴ, τῷ θεῷ πάντα προσεμαρτύρει, καὶ
 καθικέτενε μηδὲν τῶν εἰρημένων πρὸς ὀργὴν λαβόντα
 τοῖς πολεμίοις αὐτὸν ἐργχειρίσαι, παρασχεῖν δὲ βοή-
 θειαν πρὸς τὸ δεινὸν καὶ ῥύσασθαι τοῦ κακοῦ. <303>
 30 πρὸς οὗν τὰς ἱκετείας ἐπικλασθεὶς ὁ θεὸς πηγὴν κατὰ

τινος πέτρας ἀνίησιν ἠδεῖαν καὶ πολλήν· ὅθεν ὁ Σαμψὼν ἐκάλει τὸ χωρίον Σιαγόνα, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῦτο λέγεται.

- 10 <304> μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην Σαμψὼν καταφρονῶν τῶν Παλαιστινῶν εἰς Γάζαν ἀφικνεῖται, καὶ 5
τινι τῶν καταγωγίων διέτριβε. μαθόντες δὲ τῶν Γαζαίων οἱ ἄρχοντες τὴν αὐτόθι παρουσίαν αὐτοῦ, τὰ πρὸ τῶν πυλῶν ἐνέδραιοι καταλαμβάνουσιν, ὅπως ἐξῴων μὴ λάθῃ. <305> Σαμψὼν δέ (οὐ γὰρ λανθάνουσιν αὐτὸν ταῦτα μηχανησάμενοι) περὶ μεσοῦσαν ἤδη τὴν 10
νύκτα ἀναστὰς ἐνράσσει ταῖς πύλαις, αὐταῖς τε φλιαῖς καὶ μοχλοῖς, ὅση τ' ἄλλη περὶ αὐταῖς ἦν ξύλωσις, ἀράμενος κατωμαδὸν εἰς τὸ ὑπὲρ Χεβρωνος ὕρος φέρων κατατίθῃσι.

- 11 <306> παρέβαινε δ' ἦθη τὰ πάτρια καὶ τὴν οἰκείαν 15
δίαιταν παρεχάρασσε ξενικῶν μιμήσει ἐθισμῶν, καὶ τοῦτ' ἀρχὴ αὐτῷ κακοῦ γίνεται. γυναικὸς γὰρ ἐταιριζομένης παρὰ τοῖς Παλαιστινοῖς ἐρασθεῖς, Δαλὶλῆς τοῦνομα, συνῆν αὐτῇ, <307> καὶ τῶν Παλαιστινῶν οἱ τοῦ κοινοῦ προεστώτες ἐλθόντες πρὸς αὐτὴν πείθουσιν 20
ἐπαγγελίαις μαθεῖν παρὰ τοῦ Σαμψῶνος τὴν αἰτίαν τῆς ἰσχύος, ὑφ' ἧς ἄληπτός ἐστι τοῖς ἐχθροῖς. ἡ δὲ παρὰ πότον καὶ τοιαύτην συνουσίαν θαυμάζουσα τὰς πρῶξιν αὐτοῦ ἐτεχνίτενε μαθεῖν τίνι τρόπῳ τοσοῦτον προὔχει κατ' ἀρετὴν. <308> ὁ δὲ Σαμψὼν (ἔτι γὰρ 25
φρονεῖν ἰσχυρὸς ἦν) ἀντηπάτα τὴν Δαλὶλῆν, φάμενος ὅτι, εἰ κλήμασιν ἐπὶ δεθείῃ ἀμπελίνοις ἔτι καὶ περιειλεῖσθαι δυναμένοις, ἀσθενέστερος ἂν πάντων γένοιτο. <309> ἡ δὲ τότε μὲν ἠσύχασεν, ἀποσημηνάσα δὲ τοῖς ἄρχουσι τῶν Παλαιστινῶν ἐνίδρυσε τῶν στρατιωτῶν 30

ἔνδον τινάς, καὶ καθεύδοντα μεθύοντα κατέδησε τοῖς κλήμασι κατὰ τὸ ἰσχυρότατον, ἔπειτ' ἀνεγείρασα ἐδήλου παρεῖναι τινας ἐπ' αὐτόν. <310> ὃ δὲ ῥήξας τὰ κλήματα βοηθεῖν ὡς ἐπερχομένων αὐτῷ τινῶν ἐπει-
5 ῥατο. καὶ ἡ γυνή, συνεχῶς ὁμιλοῦντος αὐτῇ τοῦ Σαμψῶνος, δεινῶς ἔχειν ἔλεγεν εἰ κατ' ἀπιστίαν εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτόν μὴ λέγοι ταῦθ' ἅπερ δεῖται, ὡς οὐ σιγησομένης ὅσα μὴ γινώσκεσθαι συμφέρειν οἶδεν αὐτῷ. <311> τοῦ δὲ πάλιν ἀπατῶντος αὐτὴν καὶ φήσαντος
10 ἐπὶ τὰ κάλοις δεθέντα τὴν ἰσχὺν ἀπολεῖν, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ποιήσασα οὐδὲν ἥνυσε, τρίτον ἐνυφῆναι τὰς κόμας αὐτοῦ ἐμήνυσεν. <312> ὡς δ' οὐδὲ τούτου γενομένου ἀληθὲς ἠύρισκετο, δεομένης τελευταῖον ὁ Σαμψὼν (ἔδει γὰρ αὐτόν συμφορᾷ περιπεσεῖν) χαρίζεσθαι βουλόμενος
15 τῇ Δαλὶλῃ, 'ἐμοῦ' φησὶν 'ὁ θεὸς κήδεται, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου πρόνοιαν γεννηθεὶς κόμην ταύτην τρέφω, παρεγγυήσαντος μὴ ἀποκείρειν τοῦ θεοῦ· τὴν γὰρ ἰσχὺν εἶναι μοι κατὰ τὴν ταύτης αὔξησιν καὶ παραμονήν.' <313> ταῦτα μαθοῦσα καὶ στερήσασα τῆς κόμης αὐτόν
20 παραδίδωσι τοῖς πολεμίοις, οὐκέτ' ὄντα ἰσχυρὸν ἀμύνασθαι τὴν ἔφοδον αὐτῶν. οἱ δ' ἐκκόψαντες αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς δεδεμένον ἄγειν παρέδοσαν.

<314> προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἠὔξετο ἡ κόμη τῷ 12 Σαμψῶνι. καὶ ἑορτῆς οὔσης τοῖς Παλαιστινοῖς δημο-
25 τελοῦς καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ γνωριμωτάτων ἐν ταῦτῳ εὐωχομένων (οἶκος δ' ἦν δύο κίωνων στερόντων αὐτοῦ τὸν ὄροφον) ἄγεται μεταπεμψαμένων ὁ Σαμψὼν εἰς τὸ συμπόσιον, ὅπως ἐνυβρίσωσιν αὐτῷ παρὰ τὸν πότον. <315> ὃ δὲ δεινότερον τῶν κακῶν ὑπολαμβά-
30 νων τὸ μὴ δύνασθαι ὑβριζόμενος ἀμύνεσθαι, τὸν χειρα-

γωγοῦντα παῖδα πείθει, προσαναπαύσασθαι χρήζειν εἰπὼν ὑπὸ κόπου, τοῖς κίοσιν αὐτὸν ἐγγυς ἀγαγεῖν. <316> ὥς δ' ἦκεν, ἐνσεισθεὶς αὐτοῖς ἐπικαταβάλλει τὸν οἶκον, ἀνατραπέντων τῶν κίωνων, τρισχιλίους ἀνδράσιν, οἳ πάντες ἀπέθανον, ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ Σαμφῶν. 5 καὶ τὸν μὲν τοιοῦτο κατέσχε τέλος, ἄρξαντα τῶν Ἰσραηλιτῶν εἴκοσιν ἔτη, <317> θαυμάζειν δ' ἄξιον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ περὶ τὴν τελευτὴν μεγαλόφρονος τὸν ἄνδρα, καὶ τῆς ὁργῆς τῆς μέχρι τοῦ τελευτᾶν πρὸς τοὺς πολεμίους. καὶ τὸ μὲν ὑπὸ γυναι- 10 κὸς ἀλῶναι δεῖ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων προσάπτειν ἥτιονι ἀμαρτημάτων οὔσῃ, μαρτυρεῖν δ' ἐκείνῳ τὴν εἰς τᾶλλα πάντα τῆς ἀρετῆς περιουσίαν. οἱ δὲ συγγενεῖς ἀράμενοι τὸ σῶμα αὐτοῦ θάπτουσιν ἐν Σαριασᾷ τῇ πατρίδι μετὰ τῶν συγγενῶν. 15

9 <318> μετὰ δὲ τὴν Σαμφῶνος τελευτὴν προύστη τῶν Ἰσραηλιτῶν Ἡλεὶ ὁ ἀρχιερεὺς. ἐπὶ τούτου λιμῷ τῆς χώρας κακοπαθούσης αὐτῶν, Ἐλιμέλεχος ἐκ Βηθλεέμων (ἔστι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς Ἰούδα φυλῆς) ἀντέχειν τῷ δεινῷ μὴ δυνάμενος, τὴν τε γυναῖκα Νααμὴν καὶ 20 τοὺς παῖδας τοὺς ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γεγεννημένους Χελλίωνα καὶ Μάλλωνα, ἐπαγόμενος εἰς τὴν Μωαβίτιν μετοικίζεται, <319> καὶ προχωροῦντων αὐτῷ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων ἄγεται τοῖς υἱοῖς γυναῖκας Μωαβίτιδας, Χελλίῳ μὲν Ὀρφάν, Ρούθην δὲ Μάλλῳ. διελ- 25 θόντων δὲ δέκ' ἔτων ὃ τε Ἐλιμέλεχος καὶ μετ' αὐτὸν οἱ παῖδες δι' ὀλίγου τελευτῶσι, <320> καὶ ἡ Νααμὴς πικρῶς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι φέρουσα καὶ τὴν ὑπ' ὄψιν τῶν φιλτάτων ἐρημίαν οὐχ ὑπομένουσα, δι' οὗς καὶ τῆς πατρίδος ἐξεληλύθει, πάλιν εἰς αὐτὴν ἀπηλ- 30

λάττετο· καὶ γὰρ ἤδη καλῶς τὰ κατ' αὐτὴν ἐπυνθάνετο
 χωρεῖν. <321> οὐκ ἐκαρτέρουν δὲ διαξευγνύμεναι αὐ-
 τῆς αἰ νύμφαι, οὐδὲ παραιτουμένη βουλομένας συν-
 εξομαῖν πείθειν ἐδύνατο, ἀλλ' ἐγκειμένων εὐξαμένη
 5 γάμον εὐτυχέστερον αὐταῖς οὗ διημαρτήκεσαν παισὶ
 τοῖς αὐτῆς γαμηθεῖσαι, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν κτῆσιν,
 ὅτι τε τὰ πρὸς αὐτὴν οὕτως ἐστί, <322> μένειν αὐ-
 τόθι παρεκάλει, καὶ μὴ συμεταλαμβάνειν αὐτῇ βού-
 λεσθαι πραγμάτων ἀδήλων τὴν πάτριον γῆν καταλι-
 10 πούσας. ἡ μὲν οὖν Ὀρφὰ μένει πεισθεῖσα, τὴν δὲ
 Ῥούθην μὴ πεισθεῖσαν ἀπήγαγε, κοινωνὸν παντὸς τοῦ
 προστυχόντος γενησομένην.

<323> ἐλθοῦσαν δὲ Ῥούθην μετὰ τῆς πενθερᾶς εἰς 2
 τὴν Βηθλεέμων Βόαζος, Ἑλιμελέχου συγγενῆς ὢν, δέ-
 15 χεται ξενία. καὶ ἡ Νααμὶς, προσαγορευόντων αὐτὴν
 ὀνομαστί, 'δικαιότερον' εἶπε 'Μάραν ἂν καλοίητέ με.'
 σημαίνει δὲ καθ' Ἑβραίων γλῶτταν Νααμὶς μὲν εὐτυ-
 χίαν, Μάρα δ' ὀδύνην. <324> ἀμνητοῦ δ' ὄντος ἐξήει
 καλαμησομένη κατὰ συγχώρησιν τῆς πενθερᾶς ἡ Ῥούθη,
 20 ὅπως τροφῆς εὐποροῖεν, καὶ εἰς τὸ Βοάζου τυχαίως
 ἀφικνεῖται χωρίον. παραγενόμενος δὲ Βόαζος μετ' ὀλί-
 γον καὶ θεασάμενος τὴν κόρην ἀνέκρινε τὸν ἀγροκόμον
 περὶ τῆς παιδός. ὃ δὲ μικρὸν ἔμπροσθεν παρ' αὐτῆς
 ἅπαντα προπεπυσμένος ἐδήλου τῷ δεσπότῃ. <325> ὃ
 25 δὲ τῆς περὶ τὴν πενθερὰν εὐνοίας ἅμα καὶ μνήμης
 τοῦ παιδὸς αὐτῆς ᾧ συνώκησεν ἀσπασάμενος τὴν κόρην,
 καὶ εὐξάμενος αὐτῇ πείραν ἀγαθῶν, καλαμαῖσθαι μὲν
 αὐτὴν οὐκ ἠξίωσε, θερίζειν δὲ πᾶν ὃ τι καὶ δύναιτο
 καὶ λαμβάνειν ἐπιτρέπει, προστάξας τῷ ἀγροκόμῳ μηδὲν
 30 αὐτὴν διακωλύειν ἄριστόν τε παρέχειν αὐτῇ καὶ ποτόν,

ὁπότε σιτίζοι τοὺς θερίζοντας. <326> 'Ρούθη δ' ἄλφιτα λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ ἐφύλαξε τῇ ἐκκυρᾷ, καὶ παρῇν ὀψὲ κομίζουσα μετὰ τῶν σταχυῶν· ἐτετηρήκει δ' αὐτῇ καὶ ἡ Νααμὶς ἀπόμοιραν βρωμάτων τινῶν, οἷς αὐτὴν ἐπολυώρουν οἱ γειτονεῦντες. διηγεῖται δ' αὐτῇ καὶ τὰ 5 παρὰ τοῦ Βοάζου πρὸς αὐτὴν εἰρημένα. <327> δηλώσεως δ' ἐκείνης ὡς συγγενὴς ἐστὶ καὶ τάχ' ἂν δι' εὐσέβειαν προνοήσειεν αὐτῶν, ἐξῆλει πάλιν ταῖς ἐχομέναις ἡμέραις ἐπὶ καλάμης συλλογὴν σὺν ταῖς τοῦ Βοάζου θεραπαινίσιν.

10

3 <328> ἔλθων δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας καὶ Βόαζος, ἥδη τῆς κριθῆς λελικυμημένης, ἐπὶ τῆς ἄλωος ἐκάθευδε. τοῦτο πυθομένη ἡ Νααμὶς τεχνᾷται παρακατακλίνειν τὴν 'Ρούθην αὐτῷ (καὶ γὰρ ἔσεσθαι χρηστὸν αὐταῖς ὁμιλήσαντα τῇ παιδί), καὶ πέμπει τὴν κόρην 15 ὑπνωσομένην αὐτοῦ παρὰ τοῖς ποσίν. <329> ἡ δέ (πρὸς οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγειν τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκυρᾶς κελευομένων ὅσιον ἡγεῖτο) παραγίνεται, καὶ παραντίκα μὲν λανθάνει τὸν Βόαζον βαθέως καθυπνωκότα, περιεγερθεὶς δὲ περὶ μέσσην νύκτα καὶ αἰσθόμενος τῆς ἀν- 20 θρώπου παρακατακειμένης ἀνέκρινε τίς εἴη. <330> τῆς δ' εἰπούσης τοῦνομα καὶ φαιμένης ὡς αὐτὸν δεσπότην συγχωρεῖν, τότε μὲν ἡσυχίαν ἄγει, ὄρθριος δέ, πρὶν ἢ τοὺς οἰκέτας ἄρξασθαι κινεῖσθαι πρὸς τοῦτον, περιεγείρας αὐτὴν κελεύει τῶν κριθῶν λαβοῦσαν ὃ τι 25 καὶ δύναται πορεύεσθαι πρὸς τὴν ἐκκυρᾶν, πρὶν ὀφθῆναι· τισὶν αὐτόθι κεκοιμημένην· φυλάττεσθαι γὰρ σῶφρον τὴν ἐπὶ τοιούτοις διαβολήν, καὶ μάλιστα ἐπὶ μὴ γεγρονόσι. <331> 'περὶ μέντοι τοῦ πατρὸς οὕτω' φησὶν 'ἔσται· ἐρωτᾷν τὸν ἔγγιστα ἐμοῦ τῷ γένει τυγχάνοντα, 30

εἰ σοῦ χρεία γαμετῆς ἐστὶν αὐτῷ, καὶ λέγουσι μὲν ἀκο-
λουθήσεις ἐκείνῳ, παραιτουμένου δὲ νόμῳ σε συνοική-
σουσαν ἄξομαι.’

〈332〉 ταῦτα τῇ ἐκυρᾷ δηλωσάσης εὐθυμία κατεῖχεν 4

5 αὐτάς, ἐν ἐλπίδι τοῦ πρόνοιαν ἔξειν αὐτῶν Βόαζον γε-
νομένας. κακεῖνος ἤδη μεσούσης τῆς ἡμέρας κατελθὼν
εἰς τὴν πόλιν τὴν τε γερουσίαν συνῆγε, καὶ μεταπεμ-
ψάμενος τὴν ‘Ρούθην ἐκάλει καὶ τὸν συγγενῆ· καὶ πα-
ραγενομένου φησὶν 〈333〉 ‘Ελιμελέχου καὶ τῶν υἱῶν
10 αὐτοῦ κλήρων κρατεῖς;’ ὁμολογήσαντος δὲ συγχωρούν-
των τῶν νόμων κατ’ ἀρχιστείαν, ‘οὐκ οὖν’ φησὶν ὁ
Βόαζος ‘ἐξ ἡμισείας δεῖ μεμνησθαι τῶν νόμων, ἀλλὰ
πάντα ποιεῖν κατ’ αὐτούς. Μάλλωνος γὰρ δεῦρ’ ἦκει
γύναιον, ὅπερ, εἰ θέλεις τῶν ἀγρῶν κρατεῖν, γαμεῖν
15 σε δεῖ κατὰ τοὺς νόμους.’ 〈334〉 ὁ δὲ Βοάζω καὶ τοῦ
κλήρου καὶ τῆς γυναικὸς παρεχώρει, συγγενεῖ μὲν ὄντι
καὶ αὐτῷ τῶν τετελευτηκότων, εἶναι δὲ καὶ γυναῖκα
λέγων αὐτῷ καὶ παῖδας ἤδη. 〈335〉 μαρτυράμενος
οὖν ὁ Βόαζος τὴν γερουσίαν, ἐκέλευσε τῇ γυναικὶ ὑπο-

20 λῦσαι αὐτὸν προσελθοῦσαν κατὰ τὸν νόμον καὶ πτύειν
εἰς τὸ πρόσωπον. γενομένου δὲ καὶ τούτου Βόαζος
γαμεῖ τὴν ‘Ρούθην, καὶ γίνεται παιδίον αὐτοῖς μετ’
ἐνιαυτὸν ἄρρεν. 〈336〉 τοῦτο ἡ Νααμὶς τιθηνουμένη
κατὰ συμβουλίαν τῶν γυναικῶν Ὁβήδην ἐκάλεσεν ἐπὶ
25 γηροκομίᾳ τῇ αὐτῆς τραφησόμενον· Ὁβήδης γὰρ κατὰ
διάλεκτον τὴν Ἑβραίων ἀποσημαίνει δουλεύων. Ὁβή-
δου δὲ γίνεται Ἰεσσαῖος, τούτου Δαυίδης ὁ βασιλεύσας
καὶ παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπὼν τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ
μίαν καὶ εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν.

30 〈337〉 τὰ μὲν οὖν κατὰ ‘Ρούθην ἀναγκαίως διηγη-

σάμην, ἐπιδεῖξαι βουλόμενος τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν, ὅτι τούτῳ παρὰ γαίην ἐφικτόν ἐστιν εἰς ἀξίωμα λαμπρὸν καὶ τοὺς ἐπιτυχόντας, εἰς οἶον ἀνήγαγε καὶ Δαυίδην
 10 ἐκ τοιούτων γενόμενον· <338> Ἑβραῖοι δέ, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ὑπενεχθέντων, πάλιν πόλεμον ἐκ-
 φέρουσι Παλαιστινοῖς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν. Ἡλεὶ
 τῷ ἀρχιερεῖ δύο παῖδες ἦσαν, Ὁφνὶς τε καὶ Φινεέσης.
 <339> οὗτοι καὶ πρὸς ἀνθρώπους ὑβριστὰι γενόμενοι
 καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβεῖς οὐδενὸς ἀπείχοντο παρανο-
 μήματος, καὶ τὰ μὲν ἐφέροντο τῶν γερῶν κατὰ τιμὴν,
 10 ἃ δ' ἐλάμβανον αὐτοῖς ἀρπαγῆς τρόπῳ, γυναικᾶς τε
 τὰς ἐπὶ θρησκείᾳ παραγινόμενας ὑβρίζον φθοραῖς, ταῖς
 μὲν βίαν προσφέροντες, τὰς δὲ δώροις ὑπαγόμενοι.
 τυραννίδος δ' οὐδὲν ἀπέλειπεν ὁ βίος αὐτῶν. <340>
 ὅ τ' οὖν πατὴρ αὐτοῖς ἐπὶ τούτοις χαλεπῶς εἶχεν, ὅσον
 15 οὐπω προσδοκῶν ἤξιεν ἐκ θεοῦ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπὶ
 τοῖς πραττομένοις, τό τε πλῆθος ἐδυσφόρει. κάπειδὴ
 φράζει τὴν ἐσομένην συμφορὰν ὁ θεὸς τοῖς παισὶν αὐ-
 τοῦ τῷ τ' Ἡλεὶ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφήτῃ, παιδὶ ἔτ'
 ὄντι, τότε φανερὸν ἐπὶ τοῖς υἱοῖς πένθος ἦγε. 20

2 <341> βούλομαι δὲ τὰ περὶ τοῦ προφήτου πρότε-
 ρον διεξελθὼν ἔπειθ' οὕτω τὰ περὶ τοὺς Ἡλεὶ παῖδας
 εἰπεῖν, καὶ τὴν δυστυχίαν τὴν τῷ παντὶ λαῷ Ἑβραίων
 γενομένην. <342> Ἀλκάνης Λευίτης ἀνὴρ, τῶν ἐν
 μέσῳ πολιτῶν, τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας, Ἀρμαθὰν
 25 πόλιν κατοικῶν, ἐγάμει δύο γυναῖκας, Ἄνναν τε καὶ
 Φενάνναν. ἐκ δὴ ταύτης καὶ παῖδες αὐτῷ γίνονται.
 τὴν δ' ἑτέραν ἄτεκνον οὖσαν ἀγαπῶν διετέλει. <343>
 ἀφικομένου δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν τοῦ Ἀλκάνου εἰς
 Σιλὼ πόλιν θῦσαι (ἐνταῦθα γὰρ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ 30

ἐπεπήγει, καθὼς προειρήκαμεν) καὶ πάλιν κατὰ τὴν
 εὐωχίαν νέμοντος μοίρας κρεῶν ταῖς τε γυναιξὶ καὶ
 τοῖς τέκνοις, ἡ Ἄννα θεασαμένη τοὺς τῆς ἐτέρας παῖ-
 δας τῇ μητρὶ παρακαθημένους, εἰς δάκρυά τε προύπεσε
 5 καὶ τῆς ἀπαιδίας αὐτὴν ὠλοφύρετο καὶ τῆς μονώσεως.
 <344> καὶ τῆς τάνδρὸς παραμυθίας τῇ λύπῃ κρατήσασα,
 εἰς τὴν σκηνὴν ᾤχετο τὸν θεὸν ἱκετεύουσα δοῦναι
 γονὴν αὐτῇ καὶ ποιῆσαι μητέρα, ἐπαγγελλομένη τὸ
 πρῶτον αὐτῇ γενησόμενον καθιερώσειν ἐπὶ διακονίᾳ
 10 τοῦ θεοῦ, δίαιταν οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἰδιώταις ποιησόμε-
 νον. <345> διατριβούσης δ' ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς πολὺν
 χρόνον, Ἥλει ὁ ἀρχιερεὺς (ἐκαθέζετο γὰρ πρὸ τῆς σκη-
 νῆς) ὡς παροينوῦσαν ἐκέλευσεν ἀπιέναι. τῆς δὲ πιεῖν
 ὕδωρ φαμένης, λυπουμένην δ' ἐπὶ παίδων ἀπορίᾳ τὸν
 15 θεὸν ἱκετεύειν, θαρρεῖν παρεκελεύετο, παρῆξιν αὐτῇ
 παῖδα τὸν θεὸν καταγγέλλων. <346> παραγενομένη 3
 δ' εὐελπὶς πρὸς τὸν ἄνδρα, τροφὴν χαίρουσα προσ-
 ηνέγκατο, καὶ ἀναστρεψάντων εἰς τὴν πατρίδα κύειν
 ἤρξατο. καὶ γίνεται παιδίον αὐτοῖς, ὃν Σαμούηλον
 20 προσαγορεύουσι· θεαίτητον ἂν τις εἴποι. παρῆσαν οὖν
 ὑπὲρ τῆς τοῦ παιδὸς γενέσεως θύσοντες, δεκάτας τ'
 ἔφερον. <347> ἀναμνησθεῖσα δ' ἡ γυνὴ τῆς εὐχῆς
 τῆς ἐπὶ τῷ παιδίῳ γεγεννημένης παρεδίδου τῷ Ἥλει,
 ἀνατιθεῖσα τῷ θεῷ προφήτην γενησόμενον. κόμῃ τ'
 25 οὖν αὐτῷ ἀνεῖτο, καὶ ποτὸν ὕδωρ ἦν. καὶ Σαμούηλος
 μὲν ἐν τῷ ἱερῷ διῆγε τρεφόμενος, Ἀλκάνῃ δ' ἐκ τῆς
 Ἄννης υἱεῖς τε ἄλλοι γίνονται καὶ τρεῖς θυγατέρες.

<348> Σαμούηλος δὲ πεπληρωκὼς ἔτος ἥδη δωδέ-
 κατον προουφήτενε. καὶ ποτε κοιμώμενον ὀνομαστὶ ἐκά-
 30 λεσεν ὁ θεός. ὃ δὲ νομίσας ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως πε-

φωνῆσθαι παραγίνεται πρὸς αὐτόν. οὐ φαμένον δὲ¹
καλέσαι τοῦ ἀρχιερέως, ὁ θεὸς εἰς τοὺς τοῦτο ποιεῖ.
<349> καὶ Ἡλεὶ διυπνισθεὶς φησι πρὸς αὐτόν ἄλλ'
ἐγὼ μὲν, Σαμουήλε, σιγὴν ὥς καὶ τὸ πρὶν ἦγον, θεὸς
δ' ἐστὶν ὁ καλῶν. ἀλλὰ σήμαινε πρὸς αὐτόν ὅτι παρα-⁵
τυγχάνω.' καὶ τοῦ θεοῦ φθεγγαμένου πάλιν ἀκούσας
ἡξίου λαλεῖν ἐπὶ τοῖς χρωμένοις· οὐ γὰρ ὑστερήσειν
αὐτὸν ἐφ' οἷς θελήσειε διακονίαν. <350> καὶ ὁ θεὸς
'ἐπεὶ' φησί 'παρατυγχάνεις, μάνθανε συμφορὰν Ἰσρα-
ηλίταις ἐσομένην λόγου μείζονα καὶ πίστεως τοῖς παρα-¹⁰
τυγχάνουσι, καὶ τοὺς Ἡλεὶ δὲ παῖδας ἡμέρα μιᾷ τε-
θνηξομένους, καὶ τὴν ἱερωσύνην μετελευσομένην εἰς τὴν
Ἑλεαζάρου οἰκίαν· Ἡλεὶ γὰρ τῆς ἐμῆς θεραπείας μᾶλ-
λον τοὺς υἱοὺς καὶ παρὰ τὸ συμφέρον αὐτοῖς ἠγάπησε.'
<351> ταῦτα βιασάμενος ὄρκοις εἰπεῖν αὐτῷ τὸν προ-¹⁵
φήτην Ἡλεὶ (οὐ γὰρ ἐβούλετο λυπεῖν αὐτὸν λέγων)
ἔτι μᾶλλον βεβαιότεραν εἶχε τὴν προσδοκίαν τῆς τῶν
τέκνων ἀπωλείας. Σαμουήλου δ' ἠῦξετο ἐπὶ πλεόν ἢ
δόξα, πάντων ὧν προουφήτευσεν ἀληθινῶν βλεπομένων.
11 <352> κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν Παλαιστῖνοὶ²⁰
στρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατοπεδεύονται
κατὰ πόλιν Ἀφεκάν. δεξαμένων δ' ἐξ ὀλίγου τῶν
Ἰσραηλιτῶν, συνῆσαν εἰς τὴν ἐχομένην καὶ νικῶσιν οἱ
Παλαιστῖνοί, καὶ κτείνουσι μὲν τῶν Ἑβραίων εἰς τετρα-
κισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος συνδιώκουσιν εἰς τὸ²⁵
2 στρατόπεδον. <353> δεισαντες δὲ περὶ τῶν ὅλων οἱ
Ἑβραῖοι πέμπουσιν ὥς τὴν γερουσίαν καὶ τὸν ἀρχιερέα,
τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ κελεύοντες κομίζειν, ἵνα παρού-
σης αὐτῆς παραταττόμενοι κρατῶσι τῶν πολεμίων.
ἀγνοοῦντες ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ καταψηφισάμενος αὐ-³⁰

τῶν τὴν συμφορὰν τῆς κιβωτοῦ, δι' ὃν καὶ ταύτην ἐν τιμῇ συνέβαινε εἶναι. <354> παρῇν τ' οὖν ἡ κιβωτὸς καὶ οἱ τοῦ ἀρχιερέως υἱεῖς, τοῦ πατρὸς αὐτοῖς ἐπιστείλαντος, εἰ ληφθείσης τῆς κιβωτοῦ ζῆν ἐθελήσουσιν, εἰς ὅψιν αὐτῷ μὴ παραγίνεσθαι. Φινεέσης δ' ἤδη καὶ ἱεράτο, τοῦ πατρὸς αὐτῷ παρακεχωρηκóτος διὰ τὸ γῆρας. <355> θάρσος οὖν ἐπιγίνεται πολὺ τοῖς Ἑβραίοις ὥς διὰ τὴν ἄφιξιν τῆς κιβωτοῦ περιεσομένοις τῶν πολεμίων· κατεπλήττοντο δὲ οἱ πολέμιοι, δεδιότες τὴν παρουσίαν τῆς κιβωτοῦ τοῖς Ἰσραηλίταις. ταῖς μέντοι γε ἑκατέρων προσδοκίαις οὐχ ὅμοιον ἀπήντησε τοῦτον, <356> ἀλλὰ συμβολῆς γενομένης, ἣν μὲν ἠλπίζον νίκην Ἑβραῖοι, τῶν Παλαιστινῶν αὕτη γίνεται, ἣν δ' ἐφοβοῦντο ἦτιαν οὗτοι, ταύτην Ἑβραῖοι παθόντες ἔγνωσαν αὐτοὺς μάτην ἐπὶ τῇ κιβωτῷ τεθαρρηκότας· ἐτραπυσάν τε γὰρ εὐθὺς εἰς χεῖρας ἐλθόντες τῶν πολεμίων καὶ ἀπέβαλον εἰς τρισμυρίους, ἐν οἷς ἔπεσον καὶ οἱ τοῦ ἀρχιερέως υἱεῖς, ἡ τε κιβωτὸς ἦγετο πρὸς τῶν πολεμίων.

<357> ἀπαγγελθείσης δὲ τῆς ἥττης εἰς τὴν Σιλῶ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς κιβωτοῦ (Βενιαμίτης γὰρ τις αὐτοῖς ἄγγελος ἀφικνεῖται νεανίας παρατετευχὼς τῷ γεγονότι) πένθους ἐνεπλήσθη πᾶσα ἡ πόλις. <358> καὶ Ἡλεὶ ὁ ἀρχιερεὺς (ἐκαθέζετο γὰρ καθ' ἑτέρας τῶν πυλῶν ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου) ἀκούσας οἰμωγῆς, καὶ νομίσας νεώτερόν τι πεπράχθαι περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ μεταπεμψάμενος τὸν νεανίαν, ὥς ἔγνω τὰ κατὰ τὴν μάχην, ῥάων ἦν ἐπὶ τε τοῖς παισὶ καὶ τοῖς συνεννηγεμένοις περὶ τὸ στρατόπεδον ὥς ἂν προεγνωκῶς παρὰ τοῦ θεοῦ τὸ συμβησόμενον καὶ προαπηγγελκῶς (συγχεῖ

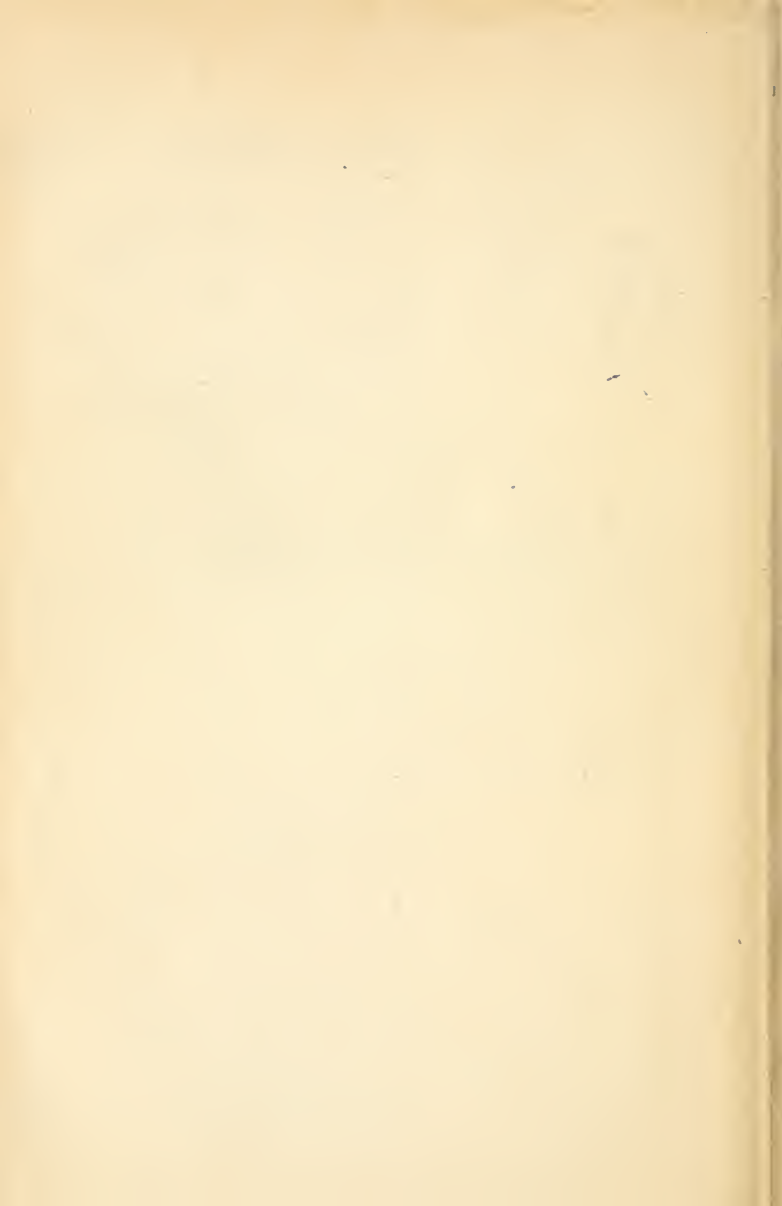
γὰρ ἱκανῶς τὰ παρὰ τὴν προσδοκίαν συντυχόντα δεινὰ)·
 <359> ὥς δὲ καὶ τὴν κιβωτὸν ἤκουσεν ἡχμαλωτῖσθαι
 πρὸς τῶν πολεμίων, ὑπὸ τοῦ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ τοῦτο
 προσπεσεῖν περιαλγήσας, ἀποκυλισθεὶς ἀπὸ τοῦ θρόνου
 τελευτᾷ, ὅκτῳ καὶ ἐνενήκοντά βιώσας ἔτη τὰ πάντα,⁵
 καὶ τούτων τὰ τετταράκοντα κατασχὼν τὴν ἀρχήν.

4 <360> θνήσκει δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ ἡ
 Φινεέσου τοῦ παιδὸς γυνή, μὴ καρτερήσασα ζῆν ἐπὶ
 τῇ τάνδρῳ δυστυχίᾳ. κνούσῃ γὰρ αὐτῇ προσηγγέλθη
 τὸ περὶ τὸν ἄνδρα πάθος, τίκει δ' ἐπιταμηνιαῖον παῖδα,¹⁰
 ὃν καὶ ζήσαντα Ἰοχάβην προσηγόρευσαν (σημαίνει δ'
 ἀδοξίαν τοῦνομα) διὰ τὴν προσπεσοῦσαν δύσκλειαν τότε
 τῷ στρατῷ.

5 <361> ἤρξε δὲ πρῶτος Ἡλεὶ Ἰθαμάρου τῆς ἐτέρου
 τῶν Ἀαρῶνος υἱῶν οἰκίας· ἡ γὰρ Ἑλεαζάρου οἰκία τὸ¹⁵
 πρῶτον ἱερᾶτο, παῖς παρὰ πατρὸς ἐπιδεχόμενοι τὴν
 τιμὴν. ἐκείνός τε Φινεέσῃ τῷ παιδί αὐτοῦ παραδίδωσι.
 <362> μεθ' ὃν Ἀβιεζέρης υἱὸς ὦν αὐτοῦ τὴν τιμὴν
 παραλαβὼν παιδί αὐτοῦ Βουκὶ τοῦνομα αὐτὴν κατέλι-
 πεν, παρ' οὗ διεδέξατο Ὅξις υἱὸς ὦν, μεθ' ὃν Ἡλεὶ²⁰
 ἔσχε τὴν ἱερωσύνην, περὶ οὗ νῦν ἦν ὁ λόγος, καὶ τὸ
 γένος τὸ ἀπ' ἐκείνου μέχρι τῶν κατὰ τὴν Σολομῶνος
 βασιλείαν καιρῶν. τότε δ' οἱ Ἑλεαζάρου πάλιν αὐτὴν
 ἀπέλαβον.

§ 359 = 1 Reg. IV 18. § 361 = 1 Paral. VI 4.

PA Josephus, Flavius
4222 Flavii Iosephi Opera omnia
A2
1888
v.1

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

